This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Tämä on kauan vain kirjaston hyllyssä olleen kirjan digitaalinen kappale, jonka Google on huolellisesti skannannut, osana tavoitettaan tehdä maailman kirjatsaataville Internetissä.

Kirjan tekijänoikeussuoja on jo rauennut ja kirjasta on tullut vapaasti jaeltava. Vapaasti jaeltavalla teoksella ei joko koskaan ole ollut tekijänoikeussuojaa tai suoja on rauennut. Se, onko teos vapaasti jaeltava, riippuu kunkin maan lainsäädännöstä. Vapaasti jaeltavat teokset avaavat meille paluun menneisyyteen, menneisiin kulttuureihin sekä tietoon, joka muuten olisi vaikeasti löydettävissä.

Reunahuomautukset sekä muut lukijoitten lisäämät merkinnät on jätetty näkyviin kertomaan teoksen matkasta kustantajalta kirjaston kautta Internetiin.

Käyttöohjeet

Google on ylpeä saadessaan digitoida materiaalia yhteistyössä kirjastojen kanssa, ja tuodessaan vapaasti jaeltavaa materiaalia yleiseen tietoon. Vapaasti jaeltavat teokset kuuluvat yleisölle, ja Google toimii ainoastaan asianhoitajana. Koska työ tulee kalliiksi, Google on kuitenkin ryhtynyt toimenpiteisiin kaupallisen väärinkäytön estämiseksi, esimerkiksi rajoittamalla automaattisten kyselyjen suorittamista.

Käyttäjältä odotetaan:

- Rajoittumista vain yksityiskäyttöön
  Googlen teoshaku on tarkoitettu yksityishenkilöille, ja teosten kaupallinen hyödyntäminen on kiellettyä.
- Pidättäytymistä hakujen automatisoinnista
  Googlen hakujärjestelmien automatisoitu käyttö on kiellettyä. Jos hakujen tarkoituksena on saada materiaalia koneellisen kielenkääntämisen, optisen tekstintunnistuksen tai muun suuria määriä tekstiä vaativan sovelluksen kehittämiseen, ota yhteyttä Googleen. Google on edelläkävijä julkisesti jaeltavan materiaalin hyödyntämisessä ja voi ehkä auttaa.
- Lähdetietojen säilyttämistä
  Jokaiseen tiedostoon sisällytetty Googlen leima toimii muistutuksena projektista, ja auttaa etsimään lisämateriaalia Googlen teoshaun kautta. Älä poista merkintää.
- Varmistavan käytön laillisuuden
  Käytitpä teosta mihin tahansa, on muistettava, että käyttäjän on itse varmistettava käytön esteettömyys voimassa olevien säädösten kannalta. Ei pidä olettaa, että kirja on vapaasti jaeltavissa kaikkialla, jos se on sitä Yhdysvalloissa. Se, onko teos tekijänoikeussuojan alainen, riippuu maittain, eikä ole olemassa kattavaa ohjetta siitä, miten yksittäistä teosta voi missäkin tapauksessa käyttää. Ei pidä olettaa, että teoksen oleminen Googlen teoshaussa tarkoittaisi, että sitä voi käsitellä miten tahansa missä tahansa. Tekijänoikeussuojan rikkomukset voivat käydä kalliiksi.

Tietoja Googlen teoshausta

Googlen pyrkimyksenä on maailman tietojen järjestäminen ja niiden tuominen avoimesti kaikkien saataville. Googlen teoshaku tuo maailman kirjat lukijoitten ulottuville samalla kun se auttaa kirjailijoita ja kustantajia löytämään uutta yleisöä. Hakuja tämän teoksen täydestä tekstistä voi tehdä osoitteessa `http://books.google.com/`

Finnish

J. W. Fleuch.

Finnish

Testament.

F

E
2
.1

Bible. N. T. Finnish
10723
PARSONS LIBRARY
University of
MICHIGAN

Uusi Testamenti.

Englandin ja ulko-maiselda Biblia-Seuralda Londonisa toimitettu.

STOCKHOLMISA,
Prántátty Samuel Rumstedtilda,
1844.

Uuden Teſtamentin Kirjat.

	Sehti.
Mattheuxen Ewangeliumi	1
Marcuxen Ewangeliumi	60
Lukan Ewangeliumi	96
Johannexen Ewangeliumi	159
Apoſtolitten Teot, Lukalda kirjoitetut	206
Pawalin Epiſtola Romalaiſten tygö	268
Pawal. I. Epiſt. Corinthil. tygö	293
Pawal. II. Epiſt. Corinthil. tygö	317
Pawal. Epiſt. Galatalaiſt. tygö	333
Pawal. Epiſt. Epheſiläiſt. tygö	341
Pawal. Epiſt. Philippil. tygö	349
Pawal. Epiſt. Coloſſil. tygö	355
Pawal. I. Ep. Theßalonikal. tygö	361
Pawal. II. Ep. Theßalonikal. tygö	366
Pawal. I. Ep. Thimotheuxen tygö	369
Pawal. II. Ep. Thimotheuxen tygö	375
Pawal. Epiſtola Tituxen tygö	380
Pawal. Epiſtola Philemonin tygö	383
Epiſtola Hebrealaiſten tygö	384
Petarin I. Epiſtola	402
Petarin II. Epiſtola	409
Johannexen I. Epiſtola	413
Johannexen II. Epiſtola	419
Johannexen III. Epiſtola	420
Jacobin Epiſtola	421
Judan Epiſtola	427
Johannexen Ilmeſtys	429

Mattheuxen Ewangeliumi.

1. Luku.

JEsuxen Christuxen syndymä-kirja, Dawidin Pojan, Abrahamin pojan.

2. Abraham siitti Isaachin. Mutta Isaach siitti Jacobin. Jacob siitti Judan ja hänen weljensä.

3. Juda siitti Pharexen ja Saramin Thamarista. Pharez siitti Hezronin. Hezron siitti Aramin.

4. Aram siitti Aminadabin. Aminadab siitti Nahaßonin. Nahaßon siitti Salmonin.

5. Salmon siitti Boaxen Rahabista. Boas siitti Obedin Ruthista. Obed siitte Jeßen.

6. Jeße siitte Kuningas Dawidin. Kuningas Dawid siitti Salomonin Urian emännästä.

7. Salomon siitti Roboamin. Roboam siitti Abian. Abia siitti Aßan.

8. Aßa siitti Josaphatin. Josaphat siitti Joramin. Joram siitti Osian.

9. Osia siitti Jothamin. Jotham siitti Achaxen. Achas siitti Ezechian.

10. Ezechia siitti Mannaßen. Mannaße siitti Amonin. Amon siitti Josian.

11. Josia siitti (Jojakimin. Jojakim siitti) Jechonian ja hänen weljensä, Babelin Fangeudesa.

12. Mutta Babelin Fangeuden jälkeen, siitti Jechonia Sealthielin. Sealthiel siitti Zorobabelin.

13. Zorobabel siitti Abiudin. Abiud siitti Eliachimin. Eliachim siitti Asorin.

14. Asor siitti Zadochin. Zadoch siitti Achimin. Achim siitti Eliudin.

15. Eliud siitti Eleazarin. Eleazar siitti Mathanin. Mathan siitti Jacobin.

16. Jacob siitti Josephin, Marian miehen, josta (Mariasta) on syndynyt JEsus, joka kutzutaan Christus.

17. Niin owat kaikki polwet Abrahamista Dawidiin asti, neljätoistakymmendä polwea; Dawidista Babelin Fangeuteen, myös neljätoistakymmendä polwea; Ja Babelin Fangeudesta Christuxeen asti, neljätoistakymmendä polwea.

18. JEsuxen Christuxen syndymys oli näin: Koska Maria, hänen äitinsä, oli Josephiin kihlattu; ennen kuin he yhteen tulit, löyttiin hän raskaasi Pyhästä Hengestä.

19. Mutta että Joseph hänen miehensä oli hurskas, ja ei tahtonut händä huutoon

saattaa, ajatteli hän salaiſeſti hylätä hänen.

20. Koſka hän näitä ajatteli, katzo! niin HERran Engeli ilmeſtyi hänelle uneſa, ja ſanoi: Joſeph, Dawidin poika! älä pelkää ottaaxes Mariata puoliſotas tygös; ſillä ſe kuin häneſä on ſiinnut, on Pyhäſtä Hengeſtä.

21. Ja hänen pitää ſynnyttämän Pojan, jonga nimen ſinun pitää kutzuman JEſus; ſille hän on wapahtawa Kanſanſa heidän ſynneiſtänſä.

22. Mutta tämä on kaikki tapahtunut, että täytettäiſiin, kuin HERralda on ſannottu Prophetan kautta, joka ſanoo:

23. Katzo! Neitzen pitää raskaaxi tuleman, ja ſynnyttämän Pojan, ja hänen nimenſä pitää kutzuttaman EmmanuEl; ſe on niin paljo ſannottu: Jumala meidän kanſſamme.

24. Koſka Joſeph uneſta heräis, niin hän teki, kuin HERran Engeli hänen käſki; ja otti puoliſonſa tykönſä.

25. Ja ei tundenut händä, ſiihen aſti kuin hän Poikanſa eſikoiſenſa ſynnytti, ja kutzui hänen nimenſä JEſus.

2. Luku.

Koſka ſiis JEſus ſyndynyt oli Bethlehemiſä Judan maalla, Kuningas Herodexen aikaan, katzo! tietäjät tulit idäſtä Jeruſalemiin, ja ſanoit:

2. Kuſa on ſe ſyndynyt Judalaiſten Kuningas? ſillä me näimme hänen Tähtenſä idäſä, ja tulimma händä kumarten rukoilemaan.

3. Koſka Kuningas Herodes ſen kuuli, hämmäſtyi hän, ja kaikki Jeruſalem hänen kanſſanſa.

4. Ja kokois kaikki ylimmäiſet Papit, ja Kirjanoppeneet Kanſan ſeaſa, ja kyſeli heildä kuſa Chriſtuxen ſyndymän piti.

5. Ja he ſanoit hänelle: Bethlehemiſä Judan maalla; ſillä niin on Prophetan kautta kirjoitettu:

6. Ja ſinä Bethlehem, Judan maaſa, et ſinä ole ſuingan wähin Judan Pää-Ruhtinaſten ſeaſa; ſillä ſinuſta on tulewa ſe Ruhtinas, jonga minun Kanſaani Iſraelia pitää hallitzeman.

7. Silloin kutzui Herodes tietäjät ſalaa, ja tutkiſteli wiſuſti heildä, millä ajalla Tähti ilmeſtyi;

8. Ja lähetti heidän Bethlehemiin, ja ſanoi: mengäät ja kyſykäät wiſuſti lapſeſta; ja koſka te löydätte, niin ilmoittakaat minulle, että minäkin tuliſin ja kumartaiſin händä.

9. Koſka he olit Kuningaan kuulleet, menit he matkaanſa, ja katzo! Tähti, jonga he olit nähneet idäſä, käwi heidän edellänſä, niinkauwan kuin hän edellä käyden ſeiſahti ſen paikan päälle, joſa lapſi oli.

10. Koſka he Tähden näit, ihaſtuit he ſangen ſuurella ilolla;

11. Ja menit huoneseen, löysit lapsen Äitinsä Marian kanssa; maahan langeisit ja rukoilit händä; ja awaisit tawaransa, ja lahjoitit hänelle Kuldaa, ja Pyhäisauwua, ja Mirrhamia.

12. Ja Jumala kielsi heitä unessa Herodexen tygö palajamasta; ja he menit toista tietä omalle maallensa.

13. Mutta koska he olit menneet pois, katzo! niin HERran Engeli ilmestyi Josephille unessa, sanoden: nouse ja ota lapsi Äitinensä tygös, ja pakene Egyptiin, ja ole siellä siihen asti kuin minä sinulle sanon; sillä Herodes on etziwä lasta, hukuttaaxensa händä.

14. Niin hän nousi ja otti lapsen Äitinensä yöllä tykönsä, ja pakeni Egyptiin.

15. Ja oli siellä Herodexen kuolemaan asti; että täytettäisiin, kuin sanottu oli HERralda Prophetan kautta, joka sanoo: Egyptistä kutzuin minä poikani.

16. Koska Herodes näki hänensä tietäjildä wieteldyxi, wihastui hän sangen kowin; ja lähetti tappamaan kaikki poikalapset Bethlehemisä ja kaikisa sen äräisä, jotka kaxiwuotiset olit, taikka nuoremmat, sen ajan jälkeen, kuin hän oli tarkasti tietäjildä tutkinut.

17. Silloin se täytettiin kuin Jeremialda Prophetalda sanottu oli, joka sanoo:

18. Rhamasa on äni kuulunut, suuri walitus, itku ja isoi parku; Rachel itkee lapsiansa, ja ei tahtonut händänsä andaa lohdutettaa, ettei he ole.

19. Mutta koska Herodes oli kuollut, katzo! niin HERran Engeli ilmestyi Josephille unessa Egyptisä, ja sanoi:

20. Nouse ja ota lapsi Äitinensä, ja mene Israelin maalle; sillä ne owat kuolleet, jotka lapsen hengeä wälityit.

21. Niin hän nousi ja otti lapsen Äitinensä, ja meni Israelin maalle.

22. Mutta koska hän kuuli että Archelaus oli Kuningas Judeassa, Isänsä Herodexen sijasa, pelkäis hän sinne mennä; ja hän sai Jumalalda käskyn unessa, ja poikkeis Galilean äräin.

23. Ja tuli ja asui Kaupungisa, joka kutzutaan Nazareth; että täytetäisiin, kuin Prophetain kautta sanottu oli: hän pitää Nazareuxexi kutzuttaman.

3. Luku.

Niinä päiwinä tuli Johannes Kastaja, ja saarnais Judean korwessa.

2. Ja sanoi: Tehkäät parannus; sillä Taiwaan waldakunda on lähestynyt.

3. Sillä tämä on se, josta sannottu on Esaialda Prophetalda, joka sanoo: huutawan äni on korwessa, walmistakaat HERran tietä, tehkäät hänen polkunsa oikiaxi.

4. Mutta Johannexella oli waate Kameelin karwoista, ja

hihnainen wyö hänen wyöllänsä; ja hänen ruokansa oli heinäsirkat ja metzähunaja.

5. Silloin meni hänen tykönsä Jerusalem, ja koko Judea, ja kaikki maakunda Jordanin ymbärildä;

6. Ja he kastettiin häneldä Jordanisa, ja tunnustit heidän syndinsä.

7. Mutta koska hän monda Phariseuxista ja Sadduceuxista näki tulewan hänen kasteensa tygö, sanoi hän heille: Te, kyykärmetten sikiät! kuka teitä neuwoi pakenemaan tulewaista wihaa?

8. Tehkäät siis parannuxen soweliaita hedelmiä.

9. Ja älkäät ajatelko itzellänne sanoa: Abraham on meidän Isämme; sillä minä sanon teille: Jumala woi näistä kiwistä Abrahamille lapsia herättää.

10. Mutta jo myös on kirwes pandu puiden juurelle; sentähden jokainen puu, joka ei tee hywää hedelmätä, hakataan pois, ja tuleen heitetään.

11. Minä tosin kastan teitä wedellä parannuxeen; mutta se joka minun jälkeeni tulee, on wäkewämbi minua, jonga kengiä en minä ole kelwollinen kandamaan; hän kastaa teitä Pyhällä Hengellä ja tulella.

12. Jonga wiskin on hänen kädessänsä, ja hän perkaa riihensä, ja kokoo nisunsa aittaansa, mutta ruumenet polttaa hän sammumattomalla tulella.

13. Silloin tuli JEsus Galileasta Jordanille, Johannexen tygö, kastettaa häneldä.

14. Mutta Johannes kielsi häneldä, sanoden: minä tarwitzen sinulda kastettaa, ja sinä tulet minun tyköni?

15. Niin wastais JEsus, ja sanoi hänelle: salli nyt, sillä näin meidän sopii kaikkea wanhurskautta täyttää. Ja hän sallei hänen.

16. Koska JEsus kastettu oli, astui hän kohta ylös wedestä; ja katzo! taiwaat aukenit hänelle, ja hän näki Jumalan Hengen tulewan alas, niinkuin kyhkyisen, ja tulewan hänen päällensä.

17. Ja katzo! ääni taiwaasta sanoi: tämä on se minun rakas poikani, johonga minä mielistyin.

4. Luku.

Silloin wietiin JEsus Hengeldä korpeen, kiusattaa perkeleeldä.

2. Ja koska hän oli paastonut neljäkymmendä päiwää ja neljäkymmendä yötä sitte hän isois.

3. Ja kiusaaja tuli hänen tykönsä ja sanoi: Jos sinä olet, Jumalan Poika, niin sano, että nämät kiwet leiwixi tulewat.

4. Mutta hän wastais ja sanoi: Kirjoitettu on, ei ihminen elä ainoasti leiwästä, mutta jokaitzesta sanasta, kuin Jumalan suusta lähtee.

5. Silloin otti perkele hänen

kanßansa pyhään Kaupungiin, ja asetti hänen Templin harjalle;

6. Ja sanoi hänelle: Jos sinä olet Jumalan Poika, niin laske sinuas alaspäin; sillä kirjoitettu on: hän andaa käskyn Engeleillensä sinusta, ja he käsisä kandawat sinun, ettes joskus jalkaas kiween loukkaa.

7. Niin JEsus sanoi hänelle: Taas on kirjoitettu: ei sinun pidä kiusaaman HERraa sinun Jumalatas.

8. Taas wei hänen perkele sangen korkialle wuorelle, ja osotti hänelle kaikki mailman waldakunnat, ja niiden kunnian;

9. Ja sanoi hänelle: Nämät kaikki minä annan sinulle, jos sinä langeet maahan, ja rukoilet minua.

10. Niin sanoi JEsus hänelle: mene pois Satan! sillä kirjoitettu on: HERran sinun Jumalatas pitää sinun kumartaman, ja händä ainoata palweleman.

11. Silloin jätti hänen perkele: Ja katzo! Engelit tulit ja palwelit händä.

12. Mutta koska JEsus kuuli, että Johannes oli fangeuteen annettu ylön, poikkeis hän Galileaan;

13. Ja jätti Nazarethin, tuli ja asui Capernaumisa, joka on merikaupungi, Zebulonin ja Naphtalin äärisä.

14. Että täytettäisiin se kuin sanottu oli Esaian Prophetan kautta, joka sanoo:

15. Zebulonin maa ja Naphtalin maa, läsnä meritietä, sillä puolella Jordanin, pakanain Galilea;

16. Kansa, joka pimiäsä istui, näki suuren walkeuden, ja niille, jotka kuoleman maasa ja warjosa istuit, koitti walkeus.

17. Siitä ajasta rupeis JEsus saarnaamaan, ja sanomaan: tehkäät parannus; sillä Taiwaan waldakunda läheskyi.

18. Mutta koska JEsus käweli Galilean meren tykönä, näki hän kaxi weljestä, Simonin, joka kutzutaan Petarixi, ja Andreaxen hänen weljensä, laskewan werkkoja mereen; (sillä he olit kalamiehet;)

19. Ja sanoi heille seuratkaat minua; ja minä teen teidän ihmisten kalamiehixi.

20. Niin he jätit kohta werkot, ja seuraisit händä.

21. Ja koska hän sieldä edemmä käwi, näki hän toista kaxi weljestä, Jacobin Zebedeuxen pojan, ja Johannexen hänen weljensä, wenheesä isänsä Zebedeuxen kanßa, parandawan werkkojansa; ja hän kutzui heitä.

21. Niin he kohta jätit wenheen ja isänsä, ja seuraisit händä.

23. Ja JEsus waelsi ymbäri kaiken Galilean, ja opetti heidän Synagogisansa, ja saarnais waldakunnan Ewangeliumia, ja paransi kaikkinaiset taudit ja kaiken sairauden Kansan seasa.

24. Ja ſanoma kuului hänestä kaikkeen Syrian maahan. Ja he toit hänen tykönſä kaikkinaiſia ſairaita, moninaiſilla taudeilla ja kiwuilla waiwatuita, ja piruilda riiwatuita, ja kuutautiſia, ja halwatuita. Ja hän paranſi ne.

25. Ja händä ſeurais paljon wäkeä Galileaſta, ja niiſtä kymmeneſtä Kaupungiſta, ja Jeruſalemiſta ja Judeaſta, ja niiſtä maakunniſta ſillä puolella Jordanin.

5. Luku.

Mutta koſka hän näki Kanſan, aſtui hän ylös wuorelle; ja kuin hän oli iſtunut, tulit hänen opetuslapſenſa hänen tykönſä.

2. Niin hän awais ſuunſa, opetti heite, ja ſanoi:

3. Autuat owat hengelliſeſti waiwaiſet; ſillä heidän on Taiwaan waldakunda.

4. Autuat owat murheelliſet; ſillä he ſaawat johdutuxen.

5. Autuat owat ſiwiät; ſillä he ſaawat maan periä.

6. Autuat owat, jotka iſoowat ja janoowat wanhurſkautta; ſillä he rawitaan.

7. Autuat owat laupiat; ſillä he ſaawat laupiuden.

8. Autuat owat puhtaat ſydämeſtä; ſillä he ſaawat nähdä Jumalan.

9. Autuat owat rauhan tekiät; ſillä ne pitää Jumalan pojixi kutſuttaman.

10. Autuat owat, jotka wanhurſkauden tähden wainotaan: ſillä heidän on Taiwaan waldakunda.

11. Autuat oletta te, koſka he pilkkaawat ja wainoowat teitä, ja puhuwat kaikkinaiſta pahuutta teitä waſtan, walhetellen minun tähteni.

12. Iloitkat ja riemuitkaat; ſillä teidän palkkanne on ſuuri Taiwaiſa. Sillä näin he wainoiſit Propheitaita, jotka teidän edellänne olit.

13. Te oletta maan ſuola. Jos ſiis ſuola tulee mauttomaxi, millä ſitte ſuolataan? ei ſe enä kelpaa mihingän, mutta heitettää pois, ja ihmiſildä tallattaa.

14. Te oletta mailman walkeus. Ei ſitä Kaupungia taitaa peitettää, joka wuorella on.

15. Eikä kyntilätä ſytytetä, ja panna wakan alle, mutta kyntiläjalkaan, walaiſemaan kaikkia jotka huoneeſa owat.

16. Näin waliſtakoon teidän walkeudenne ihmiſten edeſä, että he näkiſit teidän hywät työnne, ja kunnioittaiſit teidän Iſändänne, joka on Taiwaiſa.

17. Älkäät luulko, että minä tulin Lakia ja Propheitaita päästämään. En minä tullut päästämään, mutta täyttämään.

18. Sillä totiſeſti ſanon minä teille: ſiihenaſti kuin taiwas ja maa katoo, ei pidä wähingän piirto eikä joku rahtu Laiſta katooman, ſiihenaſti kuin kaikki tapahtuwat.

19. Kuka ſiis jongun näiſtä wähimmiſtä käſkyiſtä päästää,

ja näin ihmisiä opettaa, hän pitää Taiwaan waldakunnasa wähimmäxi kutsuttaman. Mutta joka sen tekee ja opettaa, se pitää suurexi Taiwaan waldakunnasa kutsuttaman.

20. Sillä minä sanon teille: ellei teidän wanhurskaudenne ole paljo enämbi, kuin Kirjan oppenuitten ja Phariseusten, niin et te tule Taiwaan waldakundaan.

21. Te kuulitta mitä sanottu oli Wanhoille: ei sinun pidä tappaman; mutta jokainen joka tappaa, hänen pitää Duomioon wikapää oleman.

22. Waan minä sanon teille: että jokainen, joka tymästi wihastuu weljellensä, hänen pitää Duomion wikapää oleman; Mutta jokainen kuin sanoo weljellensä: Rhaka! hänen pitää Neuwon ala wikapää oleman; Mutta jokainen, joka sanoo; sine tyhmä! hänen pitää helwetin tuleen wikapää oleman.

23. Sentähden, jos sinä uhraat lahjas Altarille, ja siellä muistat, että weljelläs on jotakin sinua wastan;

24. Niin jätä sinne lahjas Altarin eteen, ja mene ensin sopimaan weljes kanssa, ja tule sitte lahjas uhraamaan.

25. Sowi nopiasti riitawelijes kanssa, koskas wielä hänen kanssansa tiellä olet; ettei riitawelijes sinua anna joskus Duomarille, ja Duomari andaa sinun palwelialle, ja sinä heitetään torniin.

26. Totisesti sanon minä sinulle: et sinä suingan päästä sieldä ulos, siihenasti kuin sinä maxat wiimeisen ropoin.

27. Te kuulitta sanotuxi Wanhoille: ei sinun pidä huorin tekemän:

28. Mutta minä sanon teille: jokainen joka katzoo waimon päälle himoitaxensa händä, niin hän teki jo huorin hänen kanssansa sydämesänsä.

29. Jos sinun oikia silmäs pahendaa sinun, niin puhkaise se ulos, ja heitä pois tyköäs; sillä parembi on sinulle, että yxi sinun jäsenistäs hukutetaan, kuin koko sinun ruumiis pitäis heitettämän helwettiin.

30. Ja jos sinun oikia kätes pahendaa sinun, niin hakkaa se poikki, ja heitä pois tyköäs; sillä parembi on sinulle, että yxi sinun jäsenistäs hukutetaan, kuin koko sinun ruumiis pitäis helwettiin heitettämän.

31. On myös sanottu: jokainen joka emändänsä hylkää, hän andakaan hänelle erokirjan.

32. Mutta minä sanon teille: että joka emändänsä hylkää, muutoin kuin huoruden tähden, hän saattaa hänen huorin tekemään; ja joka nai sen hyljätyn, hän teke huorin.

33. Taas te kuulitta sanotuxi Wanhoille: älä wanno wäärin, mutta pidä walas HERralle.

34. Waan minä sanon teille: älkäät ensingän wannoko;

ei Taiwaan kautta, sillä se on Jumalan istuin;

35. Eikä maan kautta, sillä se on hänen astinlautansa; ei myös Jerusalemin kautta, sillä se on suuren Kunningaan Kaupungi.

36. Ei sinun myös pidä wannoman pääs kautta, sillä et sinä woi yhtään hiusta walkiaxi eli mustaxi tehdä.

37. Waan teidän puheenne pitää oleman: On, On, Ei, Ei; mutta mitä siihen lisätään, se on pahasta.

38. Te kuulitta sanotuxi: silmä silmästä, ja hammas hambaasta.

39. Mutta minä sanon teille älkäät olko pahaa wastan; waan joka sinua lyö oikialle poskelle, niin käännä myös hänelle toinen.

40. Ja joka sinua tahtoo oikeuden eteen, ja ottaa sinun hamees, niin salli myös hänelle muukin waate.

41. Ja joka sinua waatii penikulman, niin mene hänen kanssansa kaxi.

42. Anna sille joka sinulda anoo; ja älä käännä sinuas sildä pois, joka lainan pyytää.

43. Te kuulitta sanotuxi: rakasta lähimmäistäs, ja wihaa wihollistas.

44. Waan minä sanon teille: rakastakaat wihollisianne; siunatkaat niitä, jotka teitä sadattawat; tehkäät niille hywin, jotka teitä wihaawat; ja rukoilkaat niiden edestä, jotka teitä wainoowat ja wahingoittawat.

45. Että te olisitta teidän Isänne pojat, joka on Taiwaissa; sillä hän saldii Auringonsa koittaa niin pahain ylitze kuin hywäingin, ja andaa sataa niin wäärille kuin wanhurskaillekkin.

46. Sillä jos te rakastatte niitä, jotka teitäkin rakastawat, mitä teidän siitä palkkaa on? eikö Publikanit niin myös tee?

47. Ja jos te ainoasta weljeinne kanssa soweliat oletta, mitä te sen kanssa erinomaista teettä? eikö Publikanit myös niin tee?

48. Olkaat siis te täydelliset, niinkuin teidän taiwaallinen Isänne täydellinen on.

6. Luku.

Kawahtakaat, ettet te anna almuanne ihmisten edessä, että te heildä nähtäisiin; niin et te saa palkkaa teidän Isäldänne, joka on Taiwaissa.

2. Koska siis almua annat, niin älä edelläs torwella soita, niinkuin ulkokullattut Synagogisa ja kujilla tekewät, että he ihmisildä kunnioitettaisiin. Totisesti sanon minä teille: he owat saaneet palkkansa.

3. Mutta koska sinä almua annat, niin älköön sinun wasen kätes tietkö, mitä oikia kätes tekee,

4. Että sinun almus olis salaisudesa, ja sinun Isäs, joka salaisudesa näkee, maxais sinulle julkisesti.

5. Ja koſkas rukoilet, niin ei ſinun pidä oleman niinkuin ulkokullatut; ſillä he mielellänſä ſeiſowat ja rukoilewat Synagogiſa ja kujain kulmiſa, että he ihmiſildä nähtäiſiin. Totiſeſti ſanon minä teille: he owat ſaaneet palkkanſa.

6. Waan koſka ſinä rukoilet, niin mene ſinun Kammioos, ja ſulje ſinun owes, ja rukoile ſinun Iſädäs joka on ſalaiſudeſa; ja ſinun Iſäs, joka ſalaiſudeſa näkee, maxaa ſinulle julkiſeſti.

7. Ja koſka te rukoiletta, niin älkäät olko paljo puhuwaiſet, niinkuin pakanat; ſillä he luulewat heitänſä paljon puheenſa tähden kuultawan.

8. Sentähden älkäät olko heidän kaltaiſenſa; ſillä teidän Iſänne tietää kyllä mitä te tarwitzetta, ennen kuin te hänheldä rukoilettakan.

9. Näin teidän ſiis pitää rukoileman: Iſä meidän, joka olet Taiwaiſa! Pyhitetty olkoon ſinun nimes.

10. Läheſtyköön ſinun waldakundas. Olkoon ſinun tahtos, niin maaſa kuin Taiwaaſa.

11. Anna meille tänäpänä meidän jokapäiwäinen leipämme.

12. Ja anna meille meidän welkamme andeexi, niinkuin mekin andeexi annamme meidän welwolliſtemme.

13. Ja älä johdata meitä kiuſaupeen. Mutta pääſtä meitä pahaſta. Sillä ſinun on waldakunda, ja woima, ja kunnia, ijankaikkiſeſti; Amen!

14. Sillä jos te andeexi annatte ihmiſille heidän rikoxenſa, niin myös teidän taiwaallinen Iſänne andaa teillen andeexi.

15. Waan jollet te andeexi anna ihmiſille heidän rikoxianſa; niin ei myös teidän Iſänne andeexi anna teiden rikoxianne.

16. Mutta koſka te paaſtotta, niin älkäät olko ſurulliſet, niinkuin ulkokullatut; ſillä he muuttawat muotonſa, että he ihmiſildä nähtäiſiin paaſtowan. Totiſeſti ſanon minä teille: he owat ſaaneet palkkanſa.

17. Waan ſinä koſkas paastoot, niin woitele pääs, ja peſe kaſwos;

18. Ettes ihmiſildä nähtäis paaſtowan, mutta ſinun Iſäldäs, joka on ſalaiſudeſa. Ja ſinun Iſäs, joka ſalaiſudeſa näkee, maxaa ſinulle julkiſeſti.

19. Älkäät tawarata kootko maan päällä, kuſa koi ja ruoste raiſkaawat, ja kuſa werkaat kaiwawat ja waraſtawat.

20. Waan kootkaat teillenne tawarata Taiwaaſa, kuſa ei koi eikä ruoſte raiſkaa, ja kuſa ei warkaat kaiwa, eikä waraſta.

21. Sillä kuſa teidän tawaranne on, ſiellä on myös teidän ſydämenne.

22. Silmä ou ruumiin walkeus. Jos ſiis ſinun ſilmäs on yxikertainen, niin koko ſinun ruumiis on walaiſtu.

23. Waan jos ſinun ſilmäs

on paha, niin koko sinun ruumiis on pimiä. Jos siis se walkeus, joka sinusa on, on pimeys; kuinga suuri on itze pimeys?

24. Ei kengän woi palwella kahta Herraa; sillä taikka hän tätä wihaa, ja toista rakastaa; taikka hän tähän suostuu, ja toisen ylönkatzoo. Et te woi palwella Jumalan ja Mammonata.

25. Sentähden sanon minä teille: älkäät murhehtiko teidän hengenne tähden, mitä te syöttä ja mitä te juotta; eikä teidän ruumiinne tähden, millä te teitänne werhotta. Eikö hengi enämbi ole kuin ruoka? ja ruumis parembi kuin waate?

26. Katzokaat taiwaan linduja; ei he kylwä, eikä niitä, ei myös kokoo riiheen; ja teidän taiwaallinen Isänne ruokkii heidän. Etteikö te paljo enämbi ole kuin he?

27. Mutta kuka teistä woi surullansa lisätä yhden kyynärän hänen pituudellensa?

28. Ja mitä te suretta waatteista? katzokaat kukkaisia kedolla, kuinga he kaswawat; ei he työtä tee, eikä kehrää.

29. Kuitengin sanon minä teille, ettei Salomon kaikesa kunniasansa ollut niin waatetettu kuin yxi heistä.

30. Jos Jumala näin waatettaa pellon ruohon, joka tänäpänä seisoo, ja huomenna pätziin heitetään, eikö hän paljo enämmin teidän sitä tee, te wähä-uskoiset?

31. Älkäät siis surulliset olko, sanoden: mitä me syömme, taikka mitä me juomme? eli millä me meitämme werhoitamme?

32. Sillä kaikkia näitä pakanat etziwät. Sillä teidän taiwaallinen Isänne kyllä tietää teidän kaikkia näitä tarwitzewan.

33. Waan etzikäät ensin Jumalan waldakundaa, ja hänen wanhurskauttansa; ja niin kaikki nämät teille annettaan.

34 Älkäät sentähden sureko huomeniesta päiwästä; sillä huomenisella päiwällä on suru itzestänsä. Tytykään kukin päiwä surullensa.

7. Luku.

Älkäät duomitko, ettei teitä duomittaisi:

2. Sillä millä duomiolla te duomitzetta, pitää teitä duomittaman; ja sillä mitalla, jolla te mittaatta, pitää teille jälleen mitattaman.

3. Mixis siis näet raiskan, joka on weljes silmäsä, ja et äkkää malkaa omasa silmäsäs?

4. Taikka, kuinga sinä sanot weljelles: pidäs, minä otan raiskan silmästäs; ja katzo! malka on omasa silmäsäs?

5. Sinä, ulkokullattu! heitä ensin malka ulos sinun silmästäs, ja katzo sitte, kuingas saisit raiskan ulos sinun weljes silmästä.

6. Älkäät andako koirille Pyhää; ja älkäät teidän Pärlyjänne heittäkö sikain eteen, ettei

he niitä joſkus tallaa jalwoillanſa, ja käännää itziänſä, ja repele teitä.

7. Anokaat, niin teille annetaan; etzikäät, niin te löydätte; kolkuttakaat, niin teille awataan.

8. Sillä jokainen joka anoo, hän ſaa; ja joka etzii, hän löytää; ja kolkuttawalle awataan.

9. Eli ongo teiſtä joku ihminen, jolda hänen poikanſa anois leipää, annaisko hän hänelle kiwen?

10. Eli jos hän kalaa anois, annaisko hän hänelle kärmeen?

11. Jos ſiis te, jotka pahat oletta, taidatte hywiä lahjoja andaa teidän lapſillenne; kuinga paljo enä teidän Iſänne joka on Taiwaiſa, andaa niille hywiä, jotka hänelldä anowat?

12. Kaikki ſiis mitä te tahdotta, että ihmiſten pitää teille tekemän, niin te myös heille tehkäät; ſillä tämä on Laki ja Prophetat.

13. Mengäät ahtaaſta portiſta ſiſälle; ſillä portti on lawia ja awara tie, joka wie kadotuxeen; ja niitä on monda, jotka ſiittä ſiſälle menewät.

14. Ja ſe portti on ahdas, ja tie kaita, joka wie elämähän; ja harwat owat, jotka ſen löytäwät.

15. Mutta kawahtakaat teitänne wääriſtä Prophetaiſta, jotka teidän tykönne lammaſten waatteilla tulewat, mutta ſiſältä he owat raatelewaiſet ſudet.

16. Heidän hedelmiſtänſä te tunnetta heidän: Hakeeko joku wiinamarjoja orjantappuoriſta, taikka ſikunita ohdakkeiſta.

17. Niin jokainen hywä puu kaſwaa hywät hedelmät; mutta mädännyt puu kaſwaa häijyt hedelmät.

18. Hywä puu ei taida häijyjä hedelmitä kaſwaa; eikä mädännyt puu hywiä hedelmitä kaſwaa.

19. Jokainen puu, kuin ei kaſwa hywää hedelmätä, hakataan pois, ta tuleen heitetään.

20. Sentähden tundekaat heitä hedelmiſtänſä.

21. Ei jokainen kuin ſanoo minulle: HERra! HERra! pidä tuleman Taiwaan waldakundaan; mutta joka tekee minun Iſäni tahdon, kuin on Taiwaiſa.

22. Moni ſanoi minulle ſinä päiwänä: HERra! HERra! emmekö me ſinun nimes kautta ennuſtaneet, ja ſinun nimellä ajaneet ulos perkeleitä, ja olemma ſinun nimes kautta monda wäkewätä työtä tehneet?

23. Ja ſilloin minä heille tunnuſtan: en minä teitä ikänä tundenut; mengäät pois minun tyköäni, te wäärintekiät!

24. Sentähden jokaitzen, kuin minulda nämät puheet kuulee, ja ne tekee, wertaan minä toimlliſeen mieheen, joka huoneenſa kalliolle rakenſi.

25. Ja ſade langeis, ja wirrat tulit, ja tuulet puhaliſit,

ja sitä huonetta syśäisit; joka ei kuitengan kukistunut; sillä se oli kalliolle perustettu.

26. Ja jokainen kuin kuulee minulda nämät puheet, ja ei tee niitä, hän werrataan tyhmään mieheen, joka huoneensa sannalle rakensi.

27. Ja sade langeis, ja wirrat tulit, ja tuulet puhalsit, ja sitä huonetta syśäisit; joka kukistui, ja sen langemus oli suuri.

28. Ja se tapahtui, koska JEsus oli lopettanut nämät puheet, että Kansat hämmästyit hänen oppiansa.

29. Sillä hän opetti heitä woimallisesti, ja ei niinkuin Kirjanoppeneet.

8. Luku.

Koska hän astui alas wuorelda, seurais händä paljo Kansaa.

2. Ja katzo! niin tuli yxi spitalinen mies, kumarsi händä, ja sanoi: HERra! jos sinä tahdot, niin sinä woit minun puhdistaa.

3. Niin JEsus ojensi kätensä, ja rupeis häneen, sanoden: Minä tahdon, ole puhdas. Ja hän puhdistettiin kohta spitalistansa.

4. Ja JEsus sanoi hänelle: katzo! ettes kenellekkän sano; mutta mene ja näytä itzes Papille, ja uhraa lahjas, jonga Moses on käskenyt, heille todistuxexi.

5. Mutta koska JEsus meni Capernaumiin, tuli Sadanpäämies hänen tykönsä ja rukoili händä,

6. Ja sanoi: HERra! minun palweliani sairastaa kotona halwattuna, ja kowin waiwataan.

7. JEsus sanoi hänelle: minä tulen ja parannan hänen.

8. Niin Sadanpäämies wastais ja sanoi: HERra! en ole minä mahdollinen, että sinä tulet minun kattoni alle; waan sano ainoasti sana, niin minun palweliani paranee.

9. Sillä minä olen myös ihminen toisen wallan alla, ja minun allani on sotamiehiä; ja sanon tälle, mene, ja hän menee; Ja toiselle, tule, ja hän tulee; Ja minun palwelialleni: tee tämä, ja hän tekee.

10. Koska JEsus tämän kuuli, ihmetteli hän, ja sanoi heille jotka seuraisit: totisesti sanon minä teille; en ole minä löynnyt senkaltaista uskoa Israelisa.

11. Mutta minä sanon teille: monda tulewat idästä ja lännestä, ja pitää Abrahamin, Isaachin ja Jacobin kanssa Taiwaan waldakunnasa istuman.

12. Mutta waldakunnan lapset heitetään ulkonaiseen pimeyteen; siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys.

13. Ja JEsus sanoi Sadanpäämiehelle: mene, ja niinkuin sinä uskoit, niin sinulle tapahtukoon. Ja sillä hetkellä parani hänen palwelianssa.

14. Ja koska JEsus tuli Petarin huoneeseen, näki hän hänen anoppinsa makaawan ja sairastawan wilu-tautia.

15. Niin hän tarttui hänen käteensä, ja wilu-tauti luowui hänestä; Ja hän nousi, ja palweli heitä.

16. Mutta koska ehtoo tuli, niin he toit hänen tykönsä monda pirulta riiwattuita; ja hän ajoi ulos sanalla henget, ja teki kaikkinaisia sairaita terweexi.

17. Ette täytettäisiin, kuin sanottu oli Esaian Prophetan kautta, joka sanoo: hän on ottanut meidän heikkoudemme, ja hän kandoi meidän tautimme.

18. Koska JEsus näki paljon Kansaa ymbärillänsä, käski hän mennä toiselle puolelle (merta).

19. Ja yxi Kirjanoppenut tuli ja sanoi hänelle: Mestari! minä tahdon siinua seurata kuhunga ikänä sinä menet.

20. Niin JEsus sanoi hänelle: ketuilla owat luolat, ja taiwaan linnuilla owat pesät; waan ihmisen Pojalla ei ole kuhunga hän päänsä kallistaa.

21. Toinen hänen Opetuslapsistansa sanoi hänelle: HERra! salli minun ensin mennä hautaamaan Isäni.

22. Niin JEsus sanoi hänelle: seuraa minua, ja anna kuolleet haudata kuollitansa.

23. Ja kuin hän oli hahteen astunut, seuraisit händä hänen Opetuslapsensa.

24. Mutta katzo! suuri ilma nousi merellä, niin että haaxi aalloilta peitettiin; mutta hän makais.

25. Niin tulit hänen Opetuslapsensa, ja herätit hänen, ja sanoit: HERra! anta meitä me hukumme.

26. Ja hän sanoi heille: te, heikko-uskoiset! mixi te olette pelkurit? Niin hän nousi ja asetti tuulen ja meren. Ja tuli juuri tywennexi.

27. Niin ihmiset ihmettelit, sanoden: millinen tämä on; sillä tuulet ja meri owat myös hänelle kuuliaiset?

28. Ja kuin hän tuli sille puolelle merta, Gergesenein maakundaan, niin händä wastan juoxi kaxi pirulda riiwattua, jotka olit haudoista lähteneet, ja olit sangen hirmuiset, niin ettei kengän tainnut sitä tietä waeldaa.

29. Ja katzo! he huusit, sanoden: JEsu, Jumalan Poika! mitä meidän on sinun kanßas? Oletkos tullut tänne meitä waiwaamaan ennen aikaa?

30. Ja kaukana heistä käwi sangen suuri sika-lauma laitumella.

31. Niin perkeleet rukoilit händä, ja sanoit: jos sinä ajat meidän ulos, niin salli meidän mennä sika-laumaan.

32. Ja hän sanoi heille: mengäät. Niin he läxit ulos ja menit sika-laumaan. Ja katzo! koko sika-lauma syöxi äkistä itzensä jyrkäldä mereen ja uppoisit.

33. Mutta paimenet pakenit, ja menit Kaupungiin, ja ilmoitit kaikki, ja kuinga piruilda riiwatuille oli tapahtunut.

34. Ja katzo! koko Kaupungi meni ulos JEſusta waſtan. Ja koſka he hänen näjit, rukoilit he händä menemään pois heidän maan ääriſtänſa.

9. Luku.

Ja hän aſtui hahteen, meni jällen ylitzen, ja tuli omaan Kaupungiinſa.

2. Ja katzo! he toit hänen eteenſä halwatun, joka makais wuoteella. Ja koſka JEſus näki heidän uſkonſa, ſanoi hän halwatulle: poikani! ole hywäſä turwaſa, ſinun syndis annetaan andeexi ſinulle.

3. Ja katzo! muutamat Kirjanoppenuiſta ſanoit keſkenänſä: tämä pilkkaa (Jumalata).

4. Ja koſka JEſus näki heidän ajatuxenſa, ſanoi hän: Mixi te ajattelette pahaa teidän ſydämiſänne?

5. Sillä kumbi on kewiämbi ſanoa: ſynnit annetaan andeexi ſinulle; taikka ſanoa: nouſe ja käy?

6. Mutta että teidän pitää tietämän ihmiſen Pojalla olewan wallan maan päällä ſynnit andeexi andaa, (niin ſanoi hän halwatulle:) nouſe ja ota wuotees, ja mene kotias.

7. Ja hän nouſi, ja meni kotianſa.

8. Ja koſka Kanſa ſen näki, ihmettelit he, ja kunnioitit Jumalata, joka oli ihmiſille andanut ſenkaltaiſen wallan.

9. Ja kuin JEſus ſielda käwi ohitze, näki hän ihmiſen iſtuwan tulli-huoneeſa, nimältä Mattheus; ja ſanoi hänelle: ſeuraa minua. Niin hän nouſi, ja ſeurais händä.

10. Ja tapahtui, koſka hän atrioitzi huoneeſa, katzo! niin tuli monda Publikania ja ſyndiſtä, ja atrioitzit JEſuxen ja hänen Opetuslaſtenſa kanßa.

11. Ja koſka Phariſeuxet ſen näjit, ſanoit he hänen Opetuslapſillenſa: Mixi teidän Meſtarinne ſyö Publikanein ja ſyndiſten kanßa?

12. Mutta koſka JEſus ſen kuuli, ſanoi hän heille: ei terwe tarwitze parandajata, waan ſairaat.

13. Mutta mengätät ja oppikaat mikä ſe on: laupiutta minä tahdon, ja en uhria; ſillä en minä tullut wanhurſkaita kutzumaan, waan syndiſiä parannuxeen.

14. Silloin tulit Johannexen Opetuslapſet hänen tykönſä ja ſanoit: mingätähden me ja Phariſeuxet niin paljo paaſtomma, mutta ei ſinun Opetuslapſes paaſtoo?

15. Niin JEſus ſanoi heille: Taitaako hääjoukko niinkauwan murhehtia, kuin ylkä on heidän kanßanſa? mutta päiwät tulewat, että ylkä otetaan heildä pois, ja ſilloin heidä n pitää paaſtoman.

16. Mutta ei kengän paik-

kaa wanhaa waattetta uuden weran tilalla; sillä se paikka rewäisee hänensä pois waatteesta, ja läpi tulee pahemmaxi.

17. Ej myös pane kengän nuorta wiinaa wanhoin leileihin; muutoin leilit pakahtuwat, ja wiina wuotaa pois, ja leilit turmellaan; mutta nuori wiina lasketaan uusiin leileihin, ja niin he molemmat tähdellä owat.

18. Koska hän nämät heille puhunut oli, katzo! niin yxi Päämies tuli ja kumarsi händä, sanoden: Nyt on minun tyttäreni kuolemallansa; mutta tule, ja pane kätes hänen päällensä, niin hän wirkoo.

19. Niin JEsus nousi ja seurais händä, ja hänen Opetuslapsensa.

20. Ja katzo! waimo, joka oli kaxitoistakymmendä ajastaikaa punaista tautia sairastanut, käwi takana, ja tarttui hänen waattensa liepeseen;

21. Sillä hän oli itsellänsä sanonut; jos minä ainoastan rupeen hänen waatteseensa, niin minä tulen terweexi.

22. Niin JEsus käänsi hänensä, näki hänen ja sanoi: ole hywäsä turwasa, tyttäreni! sinun uskos on sinun terweexi tehnyt. Ja waimo tuli sillä hetkellä terweexi.

23. Ja koska JEsus tuli Päämiehen huoneseen, ja näki huiluin soittajat, ja Kansan hymisewän;

24. Sanoi hän heille: mengädät pois; sillä ei piika ole kuollut, waan hän makaa. Ja hen auroit händä.

25. Mutta koska Kansa oli ajettu ulos, meni hän sisälle ja tarttui hänen käteensä, ja piika nousi.

26. Ja se sanoma kuului kaikkeen siihen maahan.

27. Ja koska JEsus sieldä läxi, seurais händä kaxi sokiata huutain ja sanoden: Dawidin poika! armahda meitä.

28. Ja koska hän tuli huoneseen, tulit sokiat hänen tykönsä, ja JEsus sanoi heille: uskottako minun sen woiwan teille tehdä? he sanoit hänelle: HERra! me uskomme.

29. Niin hän rupeis heidän silmiinsä, sanoden: tapahtukoon teille teidän uskonne jälkeen.

30. Ja heidän silmänsä aukenit. Niin JEsus haasti heitä, sanoden: katzokaat, ettei kengän tätä saa tietää.

31. Waan koska he menit pois, niin he julistit hänen sanomansa kaikesa siinä maasa.

32. Koska nämät olit menneet ulos, katzo! niin he toit mykän ja pirulda riiwatun ihmisen hänen eteensä.

33. Ja koska perkele oli ajettu ulos, niin mykkä puhui. Ja Kansa ihmetteli, ja sanoi: ei senkaltaista ole ikänä Israelisa nähty.

34. Mutta Phariseuxet sanoit: hän ajaa ulos perkeleet perkelitten Pääruhtinan kautta.

35. Ja JEsus käwi kaikkia Kaupungeita ja kyliä ymbäri, ja opetti heidän Synagogisansa, ja saarnais waldakunnan Ewangeliumia, ja paransi kaikkinaisia tauteja, ja kaikkea sairautta Kansasa.

36. Ja koska hän näki Kansat, armahti hän heidän päällensä että he olit niin näändyneet ja hajotetut kuin lambaat, joilla ei ole paimenda.

37. Silloin hän sanoi Opetuslapsillensa: eloa on tosin paljo, mutta työwekeä on wähä;

38. Rukoilkaat sentähden elon HERraa, että hän työwäkeä lähettäis hänen eloonsa.

10. Luku.

Ja hän kutzui tykönsä kaxitoistakymmendä Opetuslastansa, ja andoi heille wallan riettaisia hengejä wastan, niitä ajaa ulos, ja parandaa kaikkinaisia tauteja ja kaikkea sairautta.

2. Mutta nämät owat kahdentoistakymmenen Apostolin nimet: ensimmäinen Simon, joka Petarixi kutzutaan ja Andreas hänen weljensä; Jacobus, Zebedeuxen pojka; ja Johannes hänen weljensä;

3. Philippus, ja Bartholomeus; Thomas, ja Mattheus, se Publikani; Jacobus Alpheuxen poika, ja Lebbeus, liialda nimeldä Taddeus;

4. Simon Cananeus, ja Judas Ischarioth, joka myös hänen petti.

5. Nämät kaxitoistakymmendä lähetti JEsus, joille hän oli käskenyt, sanoden: älkäät mengö pakanain teille, ja Samaritanein Kaupungihin älkäät sisälle mengö;

6. Mutta mengäät paremmin kadottettuin lammasten tygö Israelin huoneesta.

7. Niin mengäät ja saarnatkaat, sanoden; Taiwaan waldakunda on lähestynyt.

8. Sairaita parandakaat, spitalisia puhdistakaat, kuolleita herättäkäät, perkeleitä ajakaat ulos. Lahjaxi te saitte, niin myös lahjaxi andakaat.

9. Ei teidän pidä warustaman itziänne kullalla, eikä hopialla, eikä waskella, teidän wyöllenne.

10. Eikä ewäs-säkillä matkalle, eikä kahdella hameella, eikä kengillä, eikä sauwalla, sillä työmies on ruokansa ansainnut.

11. Waan kuhunga ikänä Kaupungiin taikka kylään te sisälle menette, niin tyselkäät kuka siinä on mahdollinen; ja olkaat siellä siihenasti kuin te lähdette.

12. Mutta koska te huoneseen sisälle menette, niin terwehtäkäät sitä, (ja sanokaat: Rauha olkoon tälle huonelle).

13. Ja jos huone on mahdollinen, niin tullkaan teidän rauhanne hänelle; jollei hän

ole

ole mahdollinen, niin teidän rauhanne teille palajaa.

14. Ja kusa ei kengän ota teitä wastan, eikä kuule teidän sanojanne, niin mengäät ulos siitä huoneesta, taikka siitä Kaupungista, ja pudistakaat: tomu teidän jalwoistanne.

15. Totisesti sanon minä teille, huokembi pitää oleman Sodoman ja Gomorran maalle duomio-päiwänä, kuin sille Kaupungille.

16. Katzo! minä lähetän teidän, niinkuin lambaat sutten keskelle; olkaat sentähden taitawat niinkuin kärmeet, ja wagat niinkuin kyhkyiset.

17. Mutta kawahtakaat ihmisiä; sillä he ylönandawat teidän heidän Raastupiinsa, ja heidän Synagogisansa he hosuwat teitä.

18. Te wiedään myös Päämiesten ja Kuningasten eteen minun tähteni, heille ja pakanoille todistuxexi.

19. Koska he teitä ylönandawat, älkäät murhettiko, kuinga eli mitä teidän pitää puhuman; sillä teille annetaan sillä hetkellä, mitä teidän pitää puhuman.

20. Sillä et te ole, jotka puhutta, waan teidän Isänne Hengi, joka teisä puhuu.

21. Mutta weli andaa ylön weljensä kuolemaan, ja isä pojan; ja lapset karkaawat wanhembia wastan, ja andawat tappaa heitä.

22. Ja te tuletta wihattawaxi kaikilda, minun nimeni tähden. Mutta joka loppuun asti wahwana pysyy, hän tulee autuaxi.

23. Mutta koska he teitä siinä Kaupungisa wainoowat, niin paetkaat toiseen. Totisesti sanon minä teille: et te ehdi kaikkia Israelin Kupungeita toimittaa, siihenasti kuin ihmisen Poika tulee.

24. Ei ole Opetuslapsi parembi Opettajatansa, eikä palwelia parembi Isändätänsä.

25. Siinä on Opetuslapselle kyllä, että hän on niinkuin hänen Opettajansa, ja palwelia niinkuin hänen Isändänsä. Jos he owat itze Isännän Beelzebubixi kutzuneet, kuinga paljo enämmin he hänen perheensä kutzuwat?

26. Älkäät sentähden heitä peljätkö; sillä ei ole mitään peitettyä, joka ei pidä ilmoitettaman; ja salattu, joka ei tule tiettäwäxi.

27. Jota minä teille pimeisä sanon, sitä sanokaat walkeudesa; ja mitä te korwisanne kuuletta, sitä saarnatkaat kattoin päällä.

28. Ja älkäät peljätkö niitä, jotka ruumiin tappawat, ja ei woi sielua tappaa; mutta peljätkäät enämmin sitä, joka woi seka sielun että ruumiin helwetisä hukuttaa.

29. Eikö kaxi warpuista yhteen ropoin myydä? ja yxi heistä ei putoo maan päälle, ilman teidän Isätänne.

30. Niin owat myös kaikki teidän päänne hiuxet luetut.

31. Älkäät siis peljätkö; te oletta paremmat, kuin monda warpuista.

32. Sentähden, jokainen kuin minun tunnustaa ihmisten edessä, sen tunnustan myös minä minun Isäni edessä, joka on Taiwaisa.

33. Mutta joka minun kieldää ihmisten edessä, hänen minä myös kiellän minun Isäni edessä, joka on Taiwaisa.

34. Älkäät luulko, että minä olen tullut rauhaa lähettämään maan päälle; en ole minä tullut rauhaa, mutta miekkaa lähettämään.

35. Sillä minä tulin ihmistä isäänsä wastan riitaiseri tekemään, ja tytärtä äitiänsä wastan, ja miniätä anoppiansa wastan.

36. Ja ihmisen wihamiehet on hänen perheensä.

37. Joka rakastaa isäänsä taikka äitiänsä, enä kuin minua, ei se ole minulle sowelias; ja joka rakastaa poikaansa, taikka tytärtänsä, enä kuin minua, ei se ole minulle sowelias.

38. Ja kuka ei ota ristiänsä, ja seuraa minua, ei se ole minulle sowelias.

39. Joka löytää hengensä, hänen pitää sen hukuttaman; ja joka hengensä hukuttaa minun tähteni, hänen pitää sen löytämän.

40. Joka teitä holhoo, hän holhoo minua; ja joka minua holhoo, hän holhoo sitä, joka minun lähetti.

41. Joka Prophetata holhoo Prophetan nimellä, hän saa Prophetan palkan; ja joka wanhurskasta holhoo wanhurskaan nimellä, hän saa wanhurskaan palkan.

42. Ja kuka ikänä juottaa yhden näistä wähimmistä kylmällä wesipikarilla ainoastaan, Opetuslapsen nimellä; totisesti sanon minä teille: ei hänen pidä palkata oleman.

11. Luku.

Ja se tapahtui koska JEsus lakkais senkaldaisia kahdelle toistakymmenelle Opetuslapsellensa käskemästä, meni hän sieldä edemmä opettamaan ja saarnaamaan heidän Kaupungeihinsa.

2. Mutta koska Johannes sangeudesa kuuli Christuxen työt, lähetti hän kaxi opetuslastansa,

3. Sanomaan hänelle: Oletko sinä se tulewa, eli pitääkö meidän toista odottaman?

4. Niin JEsus wastais, ja sanoi heille: mengäät ja sanokaat jällen Johannexelle, kuin te kuuletta ja näettä:

5. Sokiat saawat näkönsä, ja onduwat käywät, spitaliset puhdistetaan, ja kuuroit kuulewat, kuolleet heräteteän, ja köyhille saarnataan Ewangelium.

6. Ja autuas on se, joka ei pahene minusta.

7. Koska he menit pois, rupeis JEsus sanomaan Kansalle Johannexesta: Mitä te läxitte korpeen katzomaan? ruokoako, joka tuulelda hädlytetään?

8. Taikka mitä te lexitte katsomaan? ihmistäkö waatetettua pehmeillä waatteilla? Katzo! jotka pehmeitä kandawat, ne owat Kuningasten huoneisa.

9. Taikka mitä te läxitte katsomaan? Prophetatako? totisesti sanon minä teille: tämä on jalombi kuin Propheta.

10. Sillä tämä on se, josta kirjoitettu on: katzo! minä lähetän minun Engelini sinun kaswois eteen, joka on walmistapa sinun ties sinun etees.

11. Totisesti sanon minä teille, kaikkein niiden seasa, jotka waimoista syndyneet owat, ei ole yhtäkän suurembata kuin Johannes Kastaja tullut; mutta kuitengin se kuin wähin on Taiwaan waldakunnasa, on händä suurembi.

12. Mutta hamasta Johannes Kastajan päiwistä, niin tähän asti, kärsii Taiwaan waldakunda wäkiwaldaa, ja wäkewät repiwät sen heillensä.

13. Sillä kaikki Prophetat ja Laki owat Johannexeen asti ennustaneet.

14. Ja jos te tahdotta ottaa wastan, hän on se Elias, joka tulewa on.

15. Jolla on korwat kuulla, se kuulkaan.

16. Waan mingä werraxi minä tämän sukukunnan wedän? hän on niiden lasten wertainen, jotka turulla istuwat, ja huutawat kumppaneillensa,

17. Ja sanowat: Me soitimma huilua teidän edesänne, ja et te hypänneet; me olemma weisanneet teille murhe-wirsiä, ja et te itkeneet.

18. Sillä Johannes tuli, ei syöden, eikä juoden; ja he sanowat: hänellä on perkele.

19. Ihmisen Poika tuli syöden ja juoden, ja he sanowat: katzo ihmistä syömäritä ja wiinan juomarita, Publikanein ja syndisten ystäwätä! Mutta wiisaus wanhurskutetaan lapsildansa.

20. Silloin hän rupeis soimaamaan niitä Kaupungeita, joisa olit tehdyt usiammat hänen wäkewät työnsä, ettei he heitänsä parandaneet.

21. Woi sinuas Chorazin! woi sinuas Bethsaida! jos senkaltaiset wäkewät työt olisit tehdyt Tyrosa ja Zidonisa, kuin teisä tehdyt owat, niin he olisit aikaa säkisä ja tuhwasa tekneet parannuxen.

22. Jonga tähden sanon minä teille: Tyrolle ja Zidonille pitää oleman huokiamman duomio-päiwänä, kuin teille.

23. Ja sinä, Capernaum! joka olet korotettu taiwaseen asti, sinä pitää hamaan helwettiin sysättämän; sillä jos Sodomasa olisit senkaltaiset wäkewät työt tehdyt, kuin sinusa, niin he wielä tänäpänä seisoisit.

24. Jonga tähden sanon minä teille: Sodoman maalle pitää huokiamman oleman duomio-päiwänä kuin sinulle.

25. Sillä ajalla wastais JEsus, ja sanoi: Minä kiitän sinua, Isä, Taiwaan ja maan HERra! että olet kätkenyt nämät wiisailda ja toimelliſilda, ja olet ne ilmoittanut pienille.

26. Toſin, Isä! ſillä niin oli ſinun hywä tahtos.

27. Kaikki owat minulle annetut minun Iſäldäni; ja ei kengän tunne Poikaa, mutta Iſä; eikä Iſää tunne yxikän, mutta Poika, ja kenelle ikänä Poika tahtoo ſen ilmoittaa.

28. Tulkaat minun tyköni kaikki, jotka työtä teette ja oletta raſkautetut, ja minä tahdon teitä wirwottaa.

29. Ottakaat minun ikeeni teidän päällenne, ja oppikaat minuſta, että minä olen ſiwiä ja nöyrä ſydämeſtä; ja te löydätte lewon teidän ſieluillenne.

30. Sillä minun ikeeni on ſowelias, ja minun kuormani on kewiä.

12. Luku.

Siihen aikaan käwi JEſus Sabbathina laihoin läpitſe. Niin hänen Opetuslapſensa iſoiſit, ja rupeiſit tähkäpäitä noukkimaan ja ſyömään.

2. Mutta koſka Phariſeuxet ſen näjit, ſanoit he hänelle: katſo! ſinun opetuslapſes tekewät ſitä, kuin ei ſowi Sabbathina tehdä.

3. Mutta hän ſanoi heille: ettekö te ole lukenneet mitä Dawid teki, koſka hän iſois, ja ne jotka hänen kanßanſa olit?

4. Kuinga hän meni Jumalan huoneſeen, ja ſöi näkyleiwät, joita ei hänen ſopinut ſyödä, ei niidengän, jotka hänen kanßanſa olit, mutta ainoaſtaan Pappein?

5. Taikka ettekö te Laiſa ole lukeneet, että Sabbathina rikkowat Papit templiſä Sabbathin, ja owat kuitengin nuhteettomat?

6. Mutta minä ſanon teille: täſä on ſe, joka on ſuurembi kuin Templi.

7. Mutta jos te tietäiſitte mikä ſe on: laupiutta minä tahdon, ja en uhria; ſitte et te ſuingan duomitziſi wiattomia.

8. Sillä ihmiſen Poika on myös Sabbathin HERra.

9. Ja hän läxi ſieldä, ja tuli heidän Synagogaanſa.

10. Ja katzo! ſiellä oli ihminen, jolla oli kuiwettu käſi. Ja he kyſyit häneldä, ſanoden: ſopiiko Sabbathina parandaa? että he oliſit ſaaneet kandaa hänen päällenſä.

11. Niin hän ſanoi heille: kuka on teiſtä ihminen, jolla olis yxi lammas, ja jos ſe Sabbathina putois kaiwoon, eikö hän tarttuiſi ſiihen, ja wetäiſi ylös?

12. Kuinga paljo jalombi on ihminen kuin lammas? Sen-

tähden sopii kyllä Sabbathina hywää tehdä.

13. Niin hän sanoi sille ihmiselle: ojenna kätes! Ja hän ojensi; ja se tuli terweexi niinkuin toinengin.

14. Mutta Phariseuxet menit, ja neuwoa pidit händä wastan, kuinga he hänen hukuttaisit.

15. Mutta koska JEsus sen ymmärsi, meni hän sieldä pois; ja paljo Kansaa seurais händä, ja hän teki kaikki terweexi.

16. Ja hän haastoi heitä händänsä ilmoittamaste.

17. Että täytettäisiin, kuin sanottu oli Esaian Prophetan kautta, joka sanoo:

18. Katzo! minun Palweliani, jonga minä walitzin; minun Rakkaani, johonga minun sieluni mielistyi; minä panen hänen päällensä minun Hengeni, ja hänen pitää duomion pakanoille julistaman.

19. Ei hän riitele, eikä huuda, eikä yhdengän p'dä kuuleman hänen äändänsä kujilla.

20. Särjettyä ruokoa ei hänen pidä murendaman, ja suitsewaista kyntilän sydändä ei hänen pidä sammuttaman; siihenasti kuin hän saattaa duomion woitoxi.

21. Ja hänen nimensä päälle pitää pakanat toiwoman.

22. Silloin tuotiin hänen tykönsä piruida riiwattu, sokia ja mykkä. Ja hän paransi hänen, niin että sokia ja mykkä seki puhui, että näki.

23. Ja kaikki Kansa hämmästyi, ja sanoi: olleeko tämä se Dawidin Poika?

24. Mutta koska Phariseuxet sen kuulit, sanoit he: ei tämä aja ulos perkeleitä, waan Beelzebubin, perkelitten päämiehen kautta.

25. Mutta koska JEsus tiesi heidän ajatuxensa, sanoi hän heille: jokainen waldakunda itsiänsä wastan erinnyt, tulee kylmille; ja jokainen Kaupungi taikka huone, itziänsä wastan erinnyt, ei seiso.

26. Ja jos Satan ajaa ulos Satanan, niin hän on erinnyt itzensä wastan; kuinga siis hänen waldakundansa seisois?

27. Ja jos minä Beelzebubin kautta ajaisin perkeleitä ulos; kenengä kautta siis teidän poikanne ajawat niitä ulos? sentähden pitää heidän oleman teidän duomarinne.

28. Mutta jos minä ajan ulos perkeleitä Jumalan Hengellä; niin Jumalan waldakunda tuli teidän tykönne.

29. Taikka kuinga joku taitaa jongun wäkewän huoneeseen mennä, ja hänen kaluansa ryöstää, ellei hän ensin sido wäkewätä, ja sitte ryöstää hänen huonettansa?

30. Joka ei ole minun kanssani, hän on minua wastan; ja joka ei minun kanßani kokoo, hän hajottaa.

31. Sentähden sanon minä teille; Kaikki synnit ja pilkka annetaan ihmisille andeexi? mut-

ta pilkka Hengeä wastan ei andeexi anneta ihmisille.

32. Ja kuka ikänä sanoo jongun sanan ihmisen Poikaa wastan, se hänelle andeexi annetaan; mutta joka sanoo jotakin Pyhä Hengeä wastan, ei sitä hänelle andeexi anneta, eikä täsä, eikä tulewaisesa mailmasa.

33. Taikka tehkäät hywä puu, niin hänen hedelmänsä tulee hywäxi; taikka tehkäät mädännyt puu, niin hänen hedelmänsä tulee mädännexi; sillä hedelmästä puu tutaan.

34. Te, kyykärmetten sikiät! kuinga te taidatte hywää puhua, koska te itze pahat oletta? sillä sydämen kyllydestä suu puhuu.

35. Hywä ihminen tuo edes hywästä sydämen tawarasta hywiä; ja paha ihminen tuo edes pahasta tawarasta pahoja.

36. Mutta minä sanon teille: jokaitzesta turhasta sanasta, kuin ihmiset puhuwat, pitää heidän tuwun tekemän duomiopäiwänä.

37. Sillä sanoistas sinä hurskaaxi tehdään, ja sanoistas sinä duomitaan.

38. Silloin wastaisit muutamat Kirjanoppeneista ja Phariseuxista, sanoden: Mestari! me tahdomma nähdä sinulda merkkiä.

39. Niin hän wastais ja sanoi heille: tämä häijy ja huorintekiä suku etzii merkkiä; ja ei hänelle pidä merkkiä annettaman, waan Jonan Prophetan merkki.

40. Sillä niinkuin Jonas oli walaskalan watzasa kolme päiwää ja kolme yötä; niin pitää myös ihmisen Pojan maan sydämesä kolme päiwää ja kolme yötä oleman.

41. Niniwen miehet pitää nouseman duomiolle tämän suwun kanßa, ja hänen duomitzeman; sillä he paransit heitänsä Jonaxen saarnasta. Ja katzo! täsä on enämbi kuin Jonas.

42. Drotningin Etelästä pitää nuoseman duomiolle tämän suwun kansa, ja hänen duomitzeman; sillä hän tuli maan ääristä; kuulemaan Salomonin wiisautta; Ja katzo! täsä on enämbi kuin Salomon.

43. Mutta koska rietas hengi on lähtenyt ihmisestä, niin hän waeldaa läpitze kuiwia paikkoja, etzein lepoa, ja ei löydä.

44. Silloin hän sanoo: minä palajan jällen minun huoneeseni, kusta minä läxin. Ja kuin hän tulee, niin hän löytää sen tyhjäxi, kewäistyxi, ja kauniſtetuxi.

45. Silloin hän menee, ja ottaa kanßansa seitzemän muuta hengeä, itzensä pahembata, ja ne sisälle menewät ja asuwat siellä. Ja sen ihmisen wiimeiset tulewat pahemmaxi kuin ensimmäiset. Näin myös tapahtuu tälle pahalle, sukukunnalle.

46. Koska hän wielä Kansalle puhui, katzo! hänen äitinsä ja weljensä seisoit ulkona ja pyysit händä puhutella.

47. Niin yxi sanoi hänelle:

katzo! sinun äitis ja sinun weljes seisowat ulkona, ja tahtowat sinua puhutella.

48. Niin hän wastais, ja sanoi sille, joka hänelle sitä sanoi: kuka on minun äitini, ja kutka owat minun weljeni?

49. Ja hän ojensi kätensä opetuslastensa puoleen, ja sanoi: katzo! minun äitini, ja minun weljeni.

50. Sillä jokainen kuin tekee minun Isäni tahdon, kuin on Taiwaisa, hän on minun weljeni ja sisareni ja äitini.

13. Luku.

Mutta sinä päiwänä läxi JEsus huoneesta, ja istui meren tykönä.

2. Ja hänen tykönsä kokoundui paljo Kansaa, niin että hän meni hahteen, ja istui; ja kaikki Kansa seisoi rannalla.

3. Ja hän puhui heille paljo wertauxilla, sanoden: katzo! kylwäjä meni kylwämään.

4. Ja hän kylwäisänsä, langeisit muutamat tien oheen, ja linnut tulit, ja söit ne.

5. Muutamat taas langeisit kiwistöhön, kusa ei heillä ollut paljo maata, ja nousit pian päälle, ettei heillä ollut sywää maata.

6. Mutta koska Auringo nousi, niin he puodittiin; ja ettei heillä ollut juurta, niin he kuiwetuit.

7. Mutta muutamat langeisit orjantappuroihin, ja orjantappurat käwit ylös, ja tukahutit ne.

8. Muutamat taas langeisit hywään maahan, ja teit hedelmän, muutama satakertaisen, muutama kuudenkymmenen kertaisen, ja muutama kolmenkymmenen kertaisen.

9. Jolla on korwat kuulla, se kuulkaan.

10. Niin Opetuslapset tulit, ja sanoit hänelle: mixi sinä puhut heille wertauxilla?

11. Mutta hän wastais, ja sanoi heille: teille on annettu tuta Taiwaan waldakunnan salaisudet, waan ei heille ole annettu.

12. Sillä jolla on, hänelle pitää annettaman, ja hänellä pitää kyllä oleman; mutta sildä, jolla ei ole, pitää sekin otettaman pois, kuin hänellä on.

13. Sentähden minä puhun heille wertauxilla, ettei he nähden näe, eikä kullen kuule, ei myös ymmärrä.

14. Ja heisä täytetään Esaian ennustus, joka sanoo: korwillanne pitää teidän kuuleman; ja ei ymmärtämän; ja nähden näkemän, ja ei äkkäämän.

15. Sillä tämän Kansan sydän on kowettu, ja he korwillansa työlläsi kuulit, ja silmänsä panit umbeen: Ettei he joskus näkisi silmillänsä, ja kuulisi korwillansa, ja ymmärtäisi sydämellänsä, ja palajaisit, ja minä parandaisin heitä.

16. Mutta autuat owat teidän silmänne, sillä he näkewät:

ja teidän korwanne, sillä he kuulewat.

17. Sillä totisesti sanon minä teille: monda Prophetata ja wanhurskasta pyysit nähdä, joita te nättä, ja ei nähneet; ja kuulla, joita te kuuletta, ja ei kuulleet.

18. Niin kuulkaat siis te kylwäjän wertaus:

19. Koska joku kuulee waldakunnan sanan, ja ei ymmärrä, niin tulee pahuus, ja temmaa pois sen kuin hänen sydämehensä kylwettiin. Tämä on se, joka tien oheen oli kylwetty.

20. Mutta kiwistöhön kylwetty, on se, joka kuulee sanan, ja kohta ilolla sen wastan ottaa.

21. Mutta ei ole hänellä juurta itzesänsä, waan ajan pysyy. Koska siis waiwa eli waino tulee sanan tähden, niin hän kohta pahenee.

22. Mutta orjantappurain sekaan kylwetty, on se, joka sanan kuulee; ja tämen mailman suru ja rikkauden petos tukahuttaa sanan, ja hän tulee hedelmättömäxi.

23. Mutta hywään maahan kylwetty, on se, joka kuulee sanan, ja ymmärtää; joka tosin tuottaa hedelmän, ja tekee, muutama sata kertaisen, muutama kuudenkymmenen kertaisen, muutama kolmenkymmenen kertaisen.

24. Toisen wertauxen pani hän heidän eteensä, sanoden: Taiwan waldakunda on ihmisen wertainen, joka kylwi hywän siemenen peldoonsa.

25. Mutta ihmisten maatesa tuli hänen wihollisensa, ja kylwi ohdakkeita nisuin sekaan, ja meni pois.

26. Mutta koska oras rupeis kaswamaan, ja hedelmän kandoi, silloin nähwyit myös ohdakkeet.

27. Mutta perheen-isännän palweliat tulit, ja sanoit hänelle: Herra! etkös hywää siemendä kylwänyt peldoos? kusta siis sille on ohdakkeet?

28. Niin sanoi hän heille: wihamies sen teki. Mutta palweliat sanoit hänelle: tahdotkos että me menemme, ja kokoomme ne?

29. Mutta hän sanoi: en; ettet te, odakkeita kooteſanne, myös temmaisi ynnä heidän kanßansa nisuja pois.

30. Sallikaat kaswaa molemmat elon aikaan asti; ja elon ajalla sanon minä elomiehille: kootkaat ensin ohdakkeet, ja sitokaat heitä lyhteisiin poltettaa; mutta nisut kootkaat minun aittaani.

31. Toisen wertauxen pani hän heidän eteensä, sanoden: Taiwaan waldakunda on Sinapin siemenen wertainen, jonga ihminen otti ja kylwi peldoonsa.

32. Joka on peinin kaikkia siemenitä; mutta koska se kaswanut on, niin hän on suurin kaalein seasa; ja tulee puuxi, niin että taiwaan linnut tule-

wat ja tekewät peſänſä ſen oxille.

33. Toiſen wertauxen ſanoi hän heille: Taiwaan waldakunda on hapatuxen wertainen, jonga waimo otti, ja ſekoitti kolmeen wakkaan jauhoja, ſiihen aſti kuin kaikki happani.

34. Nämät kaikki puhui JEſus Kanſalle wertauxilla, ja ilman wertauxita ei hän mitään puhunut heille.

35. Että täytettäiſiin, kuin oli Propheran kautta ſanottu, joka ſanoo: Minä awaan ſuuni wertauxiin; ja puhun ulos ſalatut mailman aluſta.

36. Silloin läxi JEſus Kanſan, ja tuli kotia. Ja hänen Opetuslapſenſa tulit hänen tykönſä, ſanoden: ſelitä meille ſe wertaus pellon ohdakkeiſta.

37. Niin hän waſtais, ja ſanoi heille: joka kylwää hywän ſiemenen, ſe on ihmiſen Poika.

38. Mutta peldo on mailma; waan hywä ſiemen, ne owat waldakunnan lapſet; mutta ohdakkeet owat pahan lapſet.

39. Wihollinen, joka ne kylwi, on perkele; elonaika on mailman loppu; mutta elomiehet owat Engelit.

40. Niinkuin ſiis ohdakkeet haetaan kokoon, ja tulella poltetaan, niin pitää myös tämän mailman lopulla oleman.

41. Ihmiſen Poika lähettää Engelinſä, ja heidän pitää kokooman hänen waldakunnaſtanſa kaikki pahennuxet, ja ne jotka wäärytttä tekewät.

42. Ja heittäwät heidän tuliſeen pätziin: ſiellä pitää oleman itku ja hammaſten kiriſtys.

43. Silloin pitää wanhurskaat kiildämän, niinkuin Auringo heidän Iſänſä waldakunnaſa. Jolla on korwat kuulla, ſe kuulkaan.

44. Taas on Taiwaan waldakunda tawaran wertainen, joka on peldoon kätketty; jonga ihminen löyſi, ja kätki ſen; ja ilon tähden, kuin hänellä ſiitä oli, meni hän pois, ja myi kaikki mitä hänellä oli, ja oſti ſen pellon.

45. Taas on Taiwaan waldakunda kauppamiehen wertainen, joka etzei hywiä pärlyjä;

46. Ja koſka hän löyſi yhden kalliin pärlyn, meni hän pois, myi kaikki mitä hänellä oli, ja oſti ſen.

47. Taas on Taiwaan waldakunda werkon wertainen, joka on mereen heitetty, ja kaikenlaiſia kokoiſi.

48. Koſka ſe täyteen tuli, wedit he ſen rannalle, ja iſtuit ja eroitit hywät aſtioihinſa, mutta mädänneet he heitit pois.

49. Näin on tapahtuwa mailman lopulla. Engelit menewät ulos, ja eroittawat pahat wanhurſkaſten keſkeldä;

50. Ja heittäwät heidän tuliſeen pätziin: ſiellä pitää oleman itku ja hammaſten kiriſtys.

51. Sanoi JEſus heille: ymmärſittäkö te nämät kaikki? He ſanoit hänelle: ymmärſimme, Herra!

52. Mutta hän ſanoi heille: ſentähden jokainen Kirjanoppenut, joka on Taiwaan waldakundaan oppenut, ſe on perheen-iſännän wertainen, joka hänen tawaraſtanſa tuo edes uuſia ja wanhoja.

53. Ja tapahtui, koſka JEſus lopetti nämät wertauxet, läxi hän ſieldä.

54. Ja kuin hän tuli Iſänſä maalle, opetti hän heitä heidän Synagogaſanſa, niin että he hämmäſtyit, ja ſanoit: Kuſta tälle on tämä wiiſaus, ja nämät wäkewät työt?

55. Eikö tämä ole ſe ſepän poika? Eikö hänen äitinſä kutſuta Mariaxi, ja hänen weljenſä Jacob, ja Joſes, ja Simon, ja Judas?

56. Ja hänen ſiſarenſa, eikö ne kaikki ole meidän tykönämme? kuſta ſiis tälle on nämät kaikki?

57. Ja he pahenit häneſä. Niin ſanoi JEſus heille: Ei Propheta kuſakan halwembana pidetä, kuin Iſänſä maalla ja kotonanſa.

58. Ja ei hän ſiellä monda wäkewätä työtä tehnyt, heidän epäuſkonſa tähden.

14. Luku.

Siihen aikaan kuuli Herodes Tetrarcha JEſuxen ſanoman.

2. Ja ſanoi palwelioillenſa: Tämä on Johannes Kaſtaja; hän on nosnut kuolluiſta, ja ſentähden tekee hän ſenkaltaiſia wäkewiä töitä.

3. Sillä Herodes oli ottanut Johannexen kiini ſitonut ja fangeuteen pannut, Herodiaxen, weljenſä Philippuxen emännän, tähden.

4. Sillä Johannes oli hänelle ſanonut: ei ſinulle ole luwallinen händä pitää.

5. Ja kuin hän tahtoi hänen tappaa, pelkäis hän Kanſaa; ſillä he pidit hänen Prophetana.

6. Mutta koſka Herodexen Syndymä-Juhlaa pidettiin, hyppäis Herodian tytär heidän edeſänſä; ja ſe kelpais Herodexelle.

7. Sentähden lupais hän hänelle wannotulla walalla, andaa, mitä ikänä hän anois.

8. Mutta, niinkuin hän äitildänſä ennen neuwottu oli, anna minulle, ſanoi hän, täſä fatiſa Johannes Kaſtajan pää.

8. Ja Kunningas tuli murheelliſexi; mutta kuitengin walan tähden, ja niiden jotka ynnä atrioitzit, käſki hän andaa hänelle.

10. Ja lähetti leikkaamaan Johannexen kaulaa torniſa.

11. Ja hänen pänſä kannettiin fatiſa, ja annettiin piikalle; ja hän wei ſen äitillenſä.

12. Ja hänen Opetuslapſenſa tulit, ja otit pois hänen ruumiinſa, ja hautaiſit ſen; ja menit ja ilmoitit JEſuxelle.

13. Ja koſka JEſus ſen kuuli, meni hän ſieldä pois

hahdella erämaahan yxinänsä. Ja koska Kansa sen kuuli, noudatit he händä jalkaisin Kaupungeista.

14. Ja JEsus meni ulos, ja näki paljon Kansaa; ja armahti heidän päällensä, ja paransi heidän sairaitansa.

15. Mutta koska ehtoo tuli, tulit hänen Opetuslapsensa hänen tykönsä, ja sanoit: tämä on erämaa, ja aika on jo kulunut; laske Kansa, että he menisit kyliin, heillensä ruokaa ostamaan.

16. Niin JEsus sanoi heille: ei tarwita heidän menemään pois; andakaat te heidän syödä.

17. Mutta he sanoit hänelle: ei meillä ole täsä enä kuin wiisi leipää ja kaxi kalaa.

18. Hän sanoi: tuokaat minulle ne tänne.

19. Ja käski Kansan istua ruohon päälle; ja otti ne wiisi leipää, ja kaxi kalaa, katzahti ylös taiwaaseen, kiitti, ja mursi, ja andoi leiwät Opetuslapsille, ja Opetuslapset annoit Kansalle.

20. Ja he söit kaikki, ja rawittiin. Niin he kokoisit tähteistä muruja, kaxitoistakymmendä koria täyteen.

21. Mutta niitä, kuin olit syöneet, oli lähes wiisi tuhatta miestä, ilman waimoita ja lapsita.

22. Ja kohta waati JEsus Opetuslapsiansa hahteen astumaan, ja menemään hänen edellänsä toiselle rannalle, niinkauwan kuin hän Kansan olis tyköänsä laskenut.

23. Ja koska hän oli Kansan laskenut, astui hän yxinensä wuorelle rukoilemaan. Ja koska ehtoo joudui, oli hän siellä yxinänsä.

24. Mutta haaxi oli jo keskellä merta, ja ahdistettiin aalloilda; sillä wastatuuli oli.

25. Mutta yöllä neljänneä wartiosa, tuli JEsus heidän tykönsä, käyden merellä.

26. Ja koska Opetuslapset näjit hänen merellä käywän, peljästyit he, ja sanoit: Köpeli se on; ja huusit pelwon tähden.

27. Niin JEsus puhui kohta heille, ja sanoi: olkaat hywäsä turwasa; minä olen; älkädät peljästykö.

28. Niin wastais Petari händä, ja sanoi: HERra! jos sinä olet, niin käske minun tulla tygös wetten päällä.

29. Niin hän sanoi: tule! Ja Petari astui ulös hahdesta, ja käwi wetten päällä, että hän menis JEsuxen tygö.

30. Ja koska hän näki angaran tuulen, niin hän peljästyi; ja rupeis wajomaan, huusi sanoden: HERra! auta minua.

31. Niin JEsus ojensi kohta kätensä, ja tarttui häneen, ja sanoi hänelle: o! sinä heikko uskoinen, mixis epäilit?

32. Koska he astuit hahteen, niin tuuli tyweni.

33. Mutta ne, jotka olit hahdesa, tulit ja kumarsit händä,

ja ſanoit: totiſeſti olet ſinä Jumalan Poika!

34. Ja koſka he olit menneet ylitze, tulit he Genezaretin maalle.

35. Ja koſka ſen paikan miehet tunſit hänen, lähetit he ymbäri kaikkea ſitä maata, ja toit hänen tykönſä kaikkinaiſia ſairaita.

36. Ja rukoilit händä, että he ainoaſtaan hänen waatteenſa palteeen ſaiſit ruweta. Ja kaikki jotka ſiihen rupeſit, tulit terwexi.

15. Luku.

Silloin tulit JEſuxen tygö Kirjanoppeneet ja Phriſeuxet Jeruſalemiſta, ja ſanoit:

2. Mixi ſinun Opetuslapſes rikkowat Wanhinden ſäädyn? ſillä ei he peſe käſiänſä leipää ſyödeſänſä.

3. Niin hän waſtaten ſanoi heille: Mixi myös te rikotte Jumalan käſkyn, teidän ſäätynne tähden?

4. Sillä Jumala käſki, ſanoden: kunnioita iſää ja äitiä; ja joka kiroillee iſää eli äitiä, hänen pitää kuolemalla kuoleman.

5. Mutta te ſanotte: jokainen ſanokaan iſälle taikka äitille: ſe on uhrattu, jolla ſinua piti minulda autettaman; ja ei enſingän kunnioittaiſi iſäänſä eikä äitiänſä.

6. Ja te oletta rikkoneet Jumalan käſkyn teidän ſäätynne tähden.

7. Te, ulkokullatut! Eſaias ennuſti teiſtä oikein, ſanoden:

8. Tämä Kanſa läh ſtyy minua ſuullanſa, ja kunnioittaa minua huulillanſa; mutta heidän ſydämenſä on kaukana minuſta.

9. Waan turhaan he minua palwelewat, opettain niitä opetuxia, jotka owat ihmiſten käſkyt.

10. Ja hän kutzui Kanſan tykönſä, ja ſanoi heille: kuulkaat ja ymmärtäkäät:

11. Ei ſe ihmiſtä ſaaſtuta kuin ſuuſta menee ſiſälle, mutta ſe kuin ſuuſta tulee ulos, ſaaſtuttaa ihmiſen.

12. Niin tulit hänen Opetuslapſensa, ja ſanoit hänelle: tieſitkös että Phariſeuxet pahenit, koſka he tämän puheen kuulit?

13. Mutta hän waſtais ja ſanoi: jokainen iſtutus, jota ei minun taiwaallinen Iſäni ole iſtuttanut, pitää juurinenſa rewittämän ylös.

14. Andakaat heidän olla; he owat ſokiat ſokiain talluttajat. Jos ſokia ſokiata talluttaa, niin he molemmat kuoppaan langeewat.

15. Niin waſtais Petari ja ſanoi hänelle: ſelitä meille tämä wertaus.

16. Niin JEſus ſanoi: mieläkö te myös oletta ymmärtämättömät?

17. Ettekö te wielä ymmärrä, että kaikki mitä ſuuhun ſiſälle menee, ſe menee watzaan,

ja sillä on luonnollinen ulos-käyminen?

18. Mutta jotka suusta tulewat ulos, ne lähtewät sydämestä ulos, ja saastuttawat ihmisen.

19. Sillä sydämestä tulewat ulos pahat ajatuxet, murhat, salawuoteudet, huorudet, warkaudet, wäärät todistuxet, pilkat.

20. Nämät owat ne jotka saastuttawat ihmisen; mutta pesemättömillä käsillä syödä, ei saastuta ihmistä.

21. Ja JEsus läxi sieldä, ja poikkeis Tyrin ja Sidonin maan-äärin.

22. Ja katzo! Cananean waimo joka niistä maan-ääristä oli tullut, huusi händä, sanoden: HERra, Dawidin poika! armahda minun päälleni, minun tyttäreni waiwataan hirmuisesti perkeleeldä.

23. Mutta ei hän sanaakan händä wastannut. Niin hänen Opetuslapsensa tulit, ja rukoilit händä, sanoden: eroita händä sinustas; sillä hän huutaa meidän jälkeemme.

24. Niin hän wastaten sanoi: en ole minä lähetetty, waan kadotettuin lammasten tygö Israelin huoneesta.

25. Mutta se tuli ja kumarsi händä, sanoden: HERra! auta minua.

26. Niin hän wastaten sanoi: ei ole sowelias, ottaa lasten leipää, ja heitää penikoille.

27. Niin se wastais: totta, HERra, syöwät kuitengin penikatkin niistä muruista, jotka heidän herrainsa pöydältä putoowat.

28. Silloin JEsus wastaten sanoi hänelle: O waimo! Suuri on sinun uskos; tapahtukoon sinulle niinkuin sinä tahdot. Ja hänen tyttärensä tuli sillä hetkellä terweexi.

29. Ja JEsus läxi sieldä, ja tuli Galilean meren tygö; ja astui wuorelle, ja istui sihen.

30. Ja paljo Kansaa tuli hänen tykönsä, ja toit kanssansa onduwita, sokioita, mykkiä, raajarikkoja, ja paljo muita; ja laskit JEsuxen jalkain eteen. Ja hän paransi heidän.

31. Niin että Kansa ihmetteli, koska he näjit mykät puhuwan, raajarikot terweenä, onduwat käywän, ja sokiat näkewän; ja kunnioitzit Israelin Jumalata.

32. Ja JEsus kutzui Opetuslapsensa tykönsä, ja sanoi: minä armahdan Kansaa, että he owat jo kolme päiwää minun tykönäni wiipyneet, ja ei ole heillä mitään syötäwätä; ja en minä tahdo heitä tykäni syömätä laskea pois, ettei he tiellä waipuisi.

33. Niin sanoi hänen Opetuslapsensa hänelle: kusta me saamme täsä erämaasa niin monda leipää, kuin me rawitzemma niin paljo Kansaa?

34. Ja JEsus sanoi heille: mondako leipää teillä on? He sanoit: Seitzemän; ja wähä kalaisia.

35. Niin hän käski Kansan maan päälle istua attioitzemaan.

36. Ja hän otti ne seitzemän leipää, ja kalat; kiitti, mursi, ja andoi Opetuslapsillensa; ja Opetuslapset annoit Kansalle.

37. Ja he söit kaikki, ja rawittiin; ja otit ylös mitä liiaxi jäi, seitzemän täysinäistä koria muruja.

38. Mutta niitä kuin söi, oli neljä tuhatta miestä ilman waimoita ja lapsita.

39. Ja kuin hän oli Kansan tykönsä laskenut, astui hän hahteen, ja tuli Magdalan rajoille.

16. Luku.

Niin tulit hänen tykönsä Phariseuxet ja Sadduceuxet ja kiusaten anoit häneltä, että hän merkin taiwaasta osotais heille.

2. Niin hän wastais ja sanoi heille: koska ehtoo tulee, niin te sanotta: seijes tulee; sillä taiwas ruskottaa.

3. Ja huomeneldain: tänäpänä tulee kowa ilma; sillä taiwas ruskottaa ja on walju. Te, ulkokullatut! te taidatte taiwaan muoden duomita, mutta aikain merkejä et te taida duomita?

4. Tämä häijy ja huorintekiä sukukunda etzii merkkiä; ja ei hänelle pidä merkkiä annettaman, waan Jonan Prophetan merki. Ja hän jätti heidän, ja meni pois.

5. Ja koska hänen Opetuslapsensa oliit tulleet ylitze toiselle rannalle, olit he unhottaneet ottaa leipiä myötänsä.

6. Mutta JEsus sanoi heille: katzokaat ja kawahtakaat teitänne Phariseusten ja Sadduceusten hapatuxesta.

7. Niin he ajattelit itzellänsä, sanoden: Se on, etten me ottaneet leipiä myötämme.

8. Mutta koska JEsus sen ymmärsi, sanoi hän heille: te, wähä-uskoiset! mitä te ajatteletta keskenänne, ettet te leipiä myötänne ottaneet?

9. Ettekö wielä ymmärrä, taikka ettekö te muista niitä wiittä leipää wiidelle tuhannelle, ja kuinga monda koria te korjaisitta?

10. Niin myös niitä seitzendä leipää neljälle tuhannelle, ja kuinga monda koria te korjaisitta?

11. Kuinga et te ymmärrä, etten minä leiwästä teille sitä sanonut, että teidän pitäis kawahtaman teitänne Phariseusten ja Sadduceusten hapatuksesta.

12. Silloin he ymmärsit, ettei hän käskenyt heitä itziänsä kawahtaa leiwän hapatuxesta, mutta Phariseusten ja Sadduceusten opista.

13. Mutta koska JEsus tuli Cesarean maan-däriin, joka kutzutaan Philippuxen, kysyi hän Opetuslapsildansa, ja sanoi: Kenengä sanowat ihmiset minun, ihmisen Pojan, olewan?

14. Niin he ſanoit: Monikahdat, Johannes Kaſtajan: Mutta muutamat, Elian: Muutamat taas, Jeremian, taikka jongun Prophetaiſta.

15. Sanoi hän heille: mutta kenengä te ſanotta minun olewan?

16. Waſtais Simon Petari ja ſanoi: ſinä olet Chriſtus, ſen eläwän Jumalan Poika.

17. Ja JEſus waſtaten ſanoi hänelle: Autuas olet ſinä, Simon Jonan Poika; ſillä ei liha eikä weri ilmoittanut ſitä ſinulle, mutta minun Iſäni joka on Taiwaiſa.

18. Mutta minä myös ſanon ſinulle: ſinä olet Petari, ja tämän kallion päälle tahdon minä raketa minun Seurakundani, ja helwetin portit ei pidä händä woittaman.

19. Ja minä annan ſinulle Taiwaan waldakunnan awaimet; ja mitä ſinä maan päällä ſidot, pitää ſidotun oleman Taiwaiſa; ja mitä ſinä pääſtät maan päällä, ſen pitää oleman pääſtetyn Taiwaiſa.

20. Niin hän haaſti Opetuslapſianſa, kellengän ſanomaſta, että hän oli JEſus Chriſtus.

21. Siitä ajaſta rupeis JEſus juliſtamaan Opetuslapſillenſa, että hänen piti Jeruſalemiin menemän, ja paljon Wanhemmilda ja Pappein päämiehildä ja Kirjanoppeneilda kärſimän, ja tapettaman, ja kolmandena päiwänä ylösnouſeman.

22. Ja Petari otti hänen erinänſä, rupeis händä nuhtelemaan, ſanoden: armahda itziäs, HERra! Älköön ſinulle ſe tapahtuko.

23. Niin hän käänſi hänenſä ymbäri ja ſanoi Petarille: mene pois minun tyköäni, Satana! ſinä olet minulle pahennuxexi; ettes ymmärrä niitä, jotka Jumalan owat, mutta ne jotka ihmiſten owat.

24. Silloin JEſus ſanoi Opetuslapſillenſa: jos joku tahtoo minun peräſäni tulla, hän kieldäkään itzenſä, ja ottakaan riſtinſä, ja ſeuratkaan minua.

35. Sillä joka tahtoo hengenſä wapahtaa, hän hukuttaa ſen; mutta joka hengenſä hukuttaa minun tähteni, hän löytää ſen.

26. Sillä mitä ſe autaa ihmiſtä, jos hän kaiken mailman woittais, ja ſielullenſa ſais wahingon? taikka mitä andaa ihminen ſielunſa lunaſtuxexi?

27. Sillä ihmiſen Poika on tulewa Iſänſä kunniaſa, Engelittenſä kanſſa; ja ſilloin hän maxaa kullekkin töidenſä jälkeen.

28. Totiſeſti minä ſanon teille: muutamat ſeiſowat täſä, joiden ei ſuingan pidä kuolemata maiſtaman, ſiihenaſti kuin he näkewät ihmiſen Pojan tulewan hänen waldakunnaſanſa.

17. Luku.

Ja kuuden päiwän peräſtä otti JEſus Petarin, ja Ja-

cobin ja Johannexen, hänen weljensä; ja wei heidän erinänsä korkialle wuorelle.

2. Ja kirkastettiin heidän edessänsä, ja hänen kaswonsa paistit niinkuin Auringo; ja hänen waattensa tulit walkiaxi niinkuin walkeus.

3. Ja katzo! heille nähwyit Moses ja Elias, jotka puhuit hänen kanßansa.

4. Niin wastais Petari, ja sanoi JEsuxelle: HERra! meidän on täsä hywä olla; jos sinä tahdot, niin me teemme tähän kolme majaa; sinulle yhden, ja Mosexelle yhden, ja Elialle yhden.

5. Wielä hänen puhuisansa, katzo! paistawa pilwi ymbäri warjois heidän: ja katzo! äni pilwestä sanoi: Tämä on se minun rakas Poikani, johonga minä mielistyin; kuulkaat händä.

6. Ja kuin Opetuslapset sen kuulit, langeisit he kaswoillensa, ja peljästyit sangen kowin.

7. Ja JEsus tuli, ja rupeis heihin, ja sanoi: noskaat ja älkäät peljätkö.

8. Mutta koska he silmänsä nostit, ei he ketään nähneet, waan JEsuxen yxinänsä.

9. Ja kuin he menit wuorelda alas, haasti JEsus heitä, sanoden: älkäät kellekään tätä näkyä sanoko, siihinasti kuin ihmisen Poika kuoluista nousee.

10. Niin hänen Opetuslapsensa kysyit häneltä, sanoden: Mixi siis Kirjanoppeneet sanowat, että Elian pitää ennen tuleman?

11. Niin JEsus wastaten sanoi heille: Elias tosin tulee ennen, ja kohentaa kaikki.

12. Mutta minä sanon teille: Elias on jo tullut; ja ei he tundeneet händä, mutta teit hänelle mitä he tahdoit. Niin myös ihmisen Poika on heildä kärsiwä.

13. Silloin ymmärsit Opetuslapset, hänen Johannes Kastajasta sanoneen heille.

14. Ja kuin he Kansan tygö tulit, tuli yxi mies hänen tykönsä, ja langeis polwillensa hänen eteensä.

15. Ja sanoi: HERra! armahda minun poikaani, sille hän on kuutaudillinen, ja kowin waiwataan; sillä hän langee usein tuleen, ja usein weteen.

16. Ja minä toin hänen sinun opetuslastes tygö, ja ei he woineet händä parandaa.

17. Niin JEsus wastaten sanoi: O! epäuskoinen ja nurja sukukunda! kuinga kauwan minun pitää teidän kanßanne oleman? kuinga kauwan minun pitää teitä kärsimän? tuokaat händä minulle tänne.

18. Ja JEsus rangaisi sitä, ja perkele meni hänestä ulos; ja poika parani sillä herkellä.

19. Silloin menit Opetuslapset JEsuxen tygö erinänsä, ja sanoit: Mix en me woineet sitä ajaa ulos?

20. Niin JEsus sanoi heille: teidän

teidän epäuſkonne tähden. Sillä totiſeſti minä ſanon teille: jos teillä olis uſko niinkuin ſinapin ſiemen, niin te taitaiſitte ſanoa tälle wuorelle: ſiirrä ſinuas täſtä ſinne, niin ſe ſiirtyis; ja ei teille mitään oliſi mahdotoinda.

21. Waan tämä ſuku ei mene muuotoin ulos, kuin rukouxella ja paaſtolla.

22. Koſka he aſuit Galileaſa, ſanoi JEſus heille: tapahtuwa on, että ihmiſen Poika annetaan ylön ihmiſten käſiin.

23. Ja he tappawat hänen, ja kolmandena päiwänä hän nouſee ylös. Ja he tulit ſangen murheelliſexi.

24. Mutta koſka he menit Capernaumiin, tulit wero-rahan ottajat Petarin tygö, ja ſanoit: eikö teidän Meſtarinne ole tottunut wero-rahaa maxamaan?

25. Sanoi hän: On. Ja kuin hän tuli huoneſeen, ennätti hänen JEſus, ja ſanoi: mitäs luulet, Simon? kuilda maan Kuningaat ottawat tullin eli weron? omilda lapſildanſa, taikka wierailda?

26. Petari ſanoi hänelle: wierailda. Sanoi JEſus hänelle: Niin lapſet owat wapaat.

27. Mutta etten me heitä pahendaiſi, niin mene merelle, heitä onges, ja ota ſe kala, kuin enſin tulee ylös; ja awaa hänen ſuunſa, niin ſinä löydet rahan; ota ſe, ja anna heille minun ja ſinun edeſtäs.

18. Luku.

Sillä hetkellä tulit Opetuslapſet JEſuxen tygö, ſanoden: kuka ſiis on ſuurin Taiwaan waldakunnaſa?

2. Ja JEſus kutzui tykönſä lapſen, ja aſetti ſen heidän keſkellenſä;

3. Ja ſanoi: totiſeſti minä ſanon teille: ellet te käänny, ja tule niinkuin lapſet, niin et te ſuingan tule ſiſälle Taiwaan waldakundaan.

4. Sentähden joka itzenſä alendaa niin kuin tämä lapſi, ſe on ſuurin Taiwaan waldakunnaſa.

5. Ja joka holhoo ſenkaltaiſen lapſen minun nimeeni, hän holhoo minun.

6. Mutta joka pahendaa yhden näiſtä pienimmiſtä, jotka uſkowat minun päälleni, parembi hänen olis, että myllyn-kiwi ripuſtettaiſiin hänen kaulaanſa, ja hän upotettaiſiin meren ſywyteen.

7. Woi mailmaa pahennusten tähden, ſillä pahennuxet kumingin tulewat! Woi kuitengin ſitä ihmiſtä, jonga kautta pahennus tulee!

8. Mutta jos ſinun kätes, taikka jalkas, pahendaa ſinun niin leikkaa ne pois, ja heitä pois tyköäs. Parembi on ſinun elämän ſiſällä mennä onduwana, taikka raajarikkona, kuin että ſinulla olis kaxi kättä eli kaxi jalkaa, ja heitettäiſiin tjankaikkiſeen tuleen.

9. Ja jos ſinun ſilmäs pa-

hendaa sinun, niin puhkaise se ulos, ja heitä pois tyköäs. Parembi on sinun silmäpuolla elämään sisälle mennä, kuin että sinulla olis kaxi silmää, ja heitettäisiin helwetin tuleen.

10. Katzokaat, ettet te katzo yhtäkän näistä pienimmistä; sillä minä sanon teille: heidän Engelinsä Taiwaisa näkewät aina minun Isäni kaswot, joka on Taiwaisa.

11. Sillä ihmisen Poika tuli autuaxi tekemään sitä kuin kadonut oli.

12. Mitä te luuletta? jos jollakin ihmisellä olis sata lammasta, ja yxi heistä exyis; eikö hän jättäisi yhdexänkymmendä ja yhdexän, ja menis wuorille, ja etzis sitä exynyttä?

13. Ja jos niin tapahtuu, että hän löytää sen, totisesti sanon minä teille: hän iloitzee enämmin siitä, kuin yhdexästäkymmenestä ja yhdexästä, jotka ei exyneet.

14. Niin ei ole myös teidän Isänne tahto, joka on Taiwaisa, että joku näistä pienimmistä hukkuis.

15. Mutta jos sinun weljes rikkoo sinua wastan, niin mene ja nuhtele händä kahden kesken yxinänsä. Jos hän sinua kuulee, niin sinä olet weljes woittanut.

16. Mutta jos ei hän sinua kuule, niin ota wielä yxi eli kaxi kanßas; että kaikki asia kahden eli kolmen todistajan suusa olis.

17. Mutta ellei hän niitä tahdo kuulla, niin sano seurakunnalle. Ellei hän seurakunnaa tottele, niin pidä händä pakanana, ja Publikanina.

18. Totisesti sanon minä teille: Kaikki mitä te maan päällä sidotta, pitää myös oleman sidotut Taiwaasa: Ja kaikki mitä te päästätte maan päällä, pitää myös oleman päästetyt Taiwaasa.

19. Taas sanon minä teille: misä ikänä asiasa kaxi teistä sopiwat maan päällä, jota he rukoilewat, sen heidän pitää saaman minun Isäldäni, joka on Taiwaisa.

20. Sillä kusa kaxi taikka kolme tulewat kokoon minun nimeeni, siinä minä olen heidän keskellänsä.

21. Silloin Petari tuli hänen tykönsä, ja sanoi: HERra! kuinga usein minun pitää weljelleni, joka rikkoo minua wastan, andaman andeexi? ongo seitzemäsä kerrasa kyllä?

22. Sanoi JEsus hänelle: en minä sano sinulle ainoasta seitzemän kertaa, mutta seitzemänkymmendä kertaa seitzemän.

23. Sentähden on Taiwaan waldakunda Kuningahan werrattu, joka tahtoi lukua laskea palwelianса kanßa.

24. Ja kuin hän rupeis laskemaan, tuli yxi hänen eteensä, joka oli hänelle welkaa kymmenen tuhatta leiwiskätä.

25. Mutta ettei hänellä ollut waraa maxaa, käski hänen

Herransa hänen myytää, ja hänen emändänsä, ja lapsensa, ja kaikki mitä hänellä oli; ja maxettaa.

26. Niin se palwelia langeis maahan, ja rukoili händä, sanoden: HERra! ole kärsiwällinen minun kanssani, ja minä maxan kaikki sinulle.

27. Niin armahti Herra sitä palweliata, päästi hänen, ja andoi hänelle welan andeexi.

28. Niin se palwelia meni ulos, ja löysi yhden kanssapalwelioistansa, joka hänelle oli welkaa sata penningiä; ja hän tarttui häneen, ja kiristi händä kurkusta, sanoden: maxa minulle welkas.

29. Niin hänen kanssapalwelianssa langeis maahan hänen jalkainsa juureen ja rukoili händä, sanoden: ole kärsiwällinen minun kanssani, ja minä maxan kaikki sinulle.

30. Mutta ei hän tahtonut; waan meni ja heitti hänen torniin, siihenasti kuin hän welan maxais:

31. Mutta koska muut hänen kanssapalwelianssa näjit mitä tehtiin, murehdit he sangen kowin, tulit ja ilmoitit Herrallensa kaiken, mitä tehty oli.

32. Silloin kutzui Herra hänen eteensä, ja sanoi hänelle: sinä paha palwelia! minä annoin sinulle andeexi kaiken sen welan, ettes minua rukoilit;

33. Eikö myös sinun pitänyt armahtaman sinun kanssapalweliatas, niinkuin minäkin armahdin sinua?

34. Ja hänen Herransa wihastui, ja andoi hänen pöweleille, siihenasti kuin hän maxais kaikki mitä hän oli hänelle welkaa.

35. Niin myös minun taiwaallinen Isäni tekee teille, jollet te kukin weljellensä teidän sydämistänne anna andeexi heidän rikoxiansa.

19. Luku.

Ja tapahtui, koska JEsus oli lopettanut nämät puheet, läxi hän Galileasta, ja tuli Judean maan rajoille, sille puolelle Jordanin.

2. Ja paljo Kansaa seurais händä; ja hän paransi heitä siellä.

3. Ja Phariseuxet tulit hänen tykönsä, kiusaisit händä, ja sanoit hänelle: saako mies eritä waimostansa kaikkinaisen syyn tähden?

4. Niin hän wastais, ja sanoi heille: ettekö te ole lukeneet, joka alusta ihmisen teki, miehexi ja waimoxi hän heidän teki?

5. Ja sanoi, sentähden pitää ihmisen luopuman isästänsä ja äitistänsä, ja waimoonsa sidottu oleman; ja ne kaxi tulewat yhdexi lihaxi;

6. Niin ettei he ole enä kaxi, mutta yxi liha. Jonga siis Jumala yhten sowitti, ei pidä ihmisen sitä eroittaman.

7. He sanoit hänelle: Mixi

Moſes käſki andaa erokirjan, ja hyljätä hänen?

8. Sanoi hän heille: teidän ſydämenne kowuden tähden ſallei Moſes eritä teitä teidän waimoiſtanne; waan ei aluſta niin ollut.

9. Mutta minä ſanon teille: kuka ikänä hylkää waimonſa muutoin kuin huoruden tähden, ja nai toiſen, hän tekee huorin; ja joka ſen hyljätyn ottaa, hän tekee huorin.

10. Hänen Opetuslapſenſa ſanoit hänelle: jos miehen aſia niin on waimon kanßa, ei ſitte ole hywä naida.

11. Niin hän ſanoi heille: ei tätä ſanaa kaikki käſitä, mutta ne joille ſe annettu on.

12. Sillä muutamat owat kuohitut, jotka äitinſä kohduſta niin ſyndyneet owat; ja owat kuohitut, jotka ihmiſildä kuohitut owat; ja owat kuohitut, jotka Taiwaan waldakunnan tähden itze heitänſä kuohinneet owat. Joka ſen taitaa käſittää, ſe käſittäkään.

13. Silloin wietiin hänen tykönſä lapſia, että hän laſkis kätenſä heidän päällenſä ja rukoilis; mutta Opetuslapſet nuhtelit heitä.

14. Waan JEſus ſanoi: ſallikaat laſten olla, ja älkäät kieldäkö heitä tulemaſta minun tykönі; ſillä ſenkaltaiſten on Taiwaan waldakunda.

15. Ja knin hän oli pannut kätenſä heidän päällenſä, meni hän ſieldä pois.

16. Ja katzo! yxi tuli ja ſanoi hänelle: hywä Meſtari! mitä hywää minun pitää tekemän, että minä ſaiſin ijankaikkiſen elämän?

17. Niin hän ſanoi hänelle: mixi ſinä kutzut minun hywäxi? Ei ole kengän hywä, waan yxi Jumala. Mutta jos ſinä tahdot elemään ſiſälle tulla, niin pidä käſkyt.

18. Hän ſanoi hänelle: kutka? JEſus ſanoi: ei ſinun pidä tappaman; ei ſinun pidä huorin tekemän; ei ſinun pidä waraſtaman; ei ſinun pidä wäärin todiſtaman.

19. Kunnioita iſädäs ja äitiäs; ja ſinun pitää rakaſtaman lähimmäiſtäs niinkuin itze ſinuas.

20. Sanoi nuorukainen hänelle: kaikki nämät olen minä pitänyt nuorudeſtani; mitä wielä minulda puuttuu?

21. Sanoi JEſus hänelle: jos ſinä tahdot olla täydellinen, niin mene ja myy mitä ſinulla on, ja anna waiwaiſille; ja ſinun pitää ſaaman tawaran Taiwaaſa; ja tule ja ſeuraa minua.

22. Mutta koſka nuorukainen kuuli ſen puheen, meni hän pois murehiſanſa; ſillä hänellä oli paljo tawarata.

23. Mutta JEſus ſanoi Opetuslapſillenſa: totiſeſti ſanon minä teille: Rikas tulee työläſti Taiwaan waldakundaan.

24. Ja taas ſanon minä teille: huokiambi on Kamelin

käydä neulan silmän läpitze, kuin Rikkaan tulla Jumalan waldakundaan.

25. Mutta koska hänen Opetuslapsensa sen kuulit peljästyit he sangen kowin, sanoden: kuka siis taitaa autuaxi tulla?

26. Niin JEsus katzahti heidän päällensä, ja sanoi heille: Ihmisten tykönä on se mahdotoin; mutta Jumalan tykönä owat kaikki mahdolliset.

27. Silloin wastais Petari, ja sanoi hänelle: katzo! me luowuimma kaikista, ja seuraamme sinua; mitä siis meidän siitä on?

28. Niin sanoi JEsus heille: totisesti sanon minä teille, jotka minua olette seuranneet, siinä uudesa syndymisessä, koska ihmisen Poika istuu hänen kunniansa istuimella, pitää myös teidän istuman kahdellatoistakymmenellä istuimella, duomiten kaxitoistakymmendä Israelin sukukundaa.

29. Ja jokainen kuin luopui huoneista, taikka weljistä, taikka sisaristа, taikka isästä, taikka äitistä, taikka emännästä, taikka lapsista, taikka pellosta, minun nimeni tähden, hänen pitää satakertaisesti saaman, ja ijankaikkisen elämän perimän.

30. Mutta monda ensimmäistä tulee wiimeisexi, ja wiimeistä ensimäisexi.

20. Luku.

Sillä Taiwaan waldakunda on Perheen-isännän wertainen, joka warhain huomenelta läxi ulos palkkaamaan työwäkeä wiinamäkeensä.

2. Ja kuin hän oli sopinut työmiesten kanssa päiwäpenningistä, lähetti hän heidän wiinamäkeensä.

3. Ja hän meni ulos liki kolmannella hetkellä, ja näki muita seisowan turulla joutilasna;

4. Ja sanoi heille: Mengäät myös te wiinamäkeen; ja mitä kohtullinen on, niin minä annan teille. Niin he menit.

5. Taas hän meni ulos liki kuudennella ja yhdexännellä hetkellä, ja teki myös niin.

6. Mutta yhdellätoistakymmenennellä hetkellä läxi hän ulos, ja löysi muita joutilasna seisomasta; ja sanoi heille: mixi te täsä kaiken päiwän joutilasna seisotte?

7. He sanoit hänelle: sillä ei ole kengän meitä palkannnut. Hän sanoi heille: mengäät te myös minun wiinamäkeeni, ja mitä kohtuus on, pitää teidän saaman.

8. Mutta koska ehtoo tuli, sanoi wiinamäen Isändä Perheensä haldialle: kutzu työwäki, ja maxa heidän palkkansa, ruweten wiimeisistä ensimäisiin asti.

9. Ja kuin ne tulit, totka liki yhdellä toistakymmenennellä hetkellä tulleet olit, sait he kukin penninginsä.

10. Mutta koska ensimäiset tulit, luulit he enämmän saa-

wansa. Ja he myös sait kukin penninginsä.

11. Ja kuin he sait, napisit he Perheen-isändätä wastan,

12. Sanoden: Nämät wiimeiset owat yhden hetken työtä tehneet, ja sinä teit heidän meidän werraxemme, jotka olemma kaadaneet päiwän kuorman ja heldeen.

13. Niin hän wastais ja sanoi yhdelle heistä: Ystäwäni! en tee minä sinulle wäärytä. Etkös sopinut minun kanssani määrätystä penningistä?

14. Ota se kuin sinun tulee, ja mene matkaas. Mutta minä tahdon tälle wiimeiselle andaa niinkuin sinullengin.

15. Wai engö minä saa tehdä minun kalustani mitä minä tahdon? Taikka katsotkos sentähden karsaasti että minä hywä olen?

16. Niin wiimeiset tulewat ensimäisixi, ja ensimäiset wiimeisixi. Sillä monda owat kutsutut, muta harwat walitut.

17. Ja JEsus meni ylös Jerusalemiin, ja otti kaxitoistakymmendä Opetuslastansa erinänsä teillä tykönsä, ja sanoi heille:

18 Katso! me menemmä ylös Jerusalemiin; ja ihmisen Poika ylönannetaan Pappein päämiehille, ja Kirjanoppenuille; ja he duomitzewat hänen kuolemaan.

19. Ja andawat ylön hänen pakanoille pilkattaa, ja ruoskittaa, ja ristiin-naulittaa, ja kolmandena päiwänä on hän nousewa ylös.

20. Silloin tuli hänen tykönsä Zebedeuxen poikan äiti poikinensa, kumarsi ja anoi jotain hänelde.

21. Waan hän sanoi hänelle: mitäs tahdot? Sanoi hän hänelle; sano, että nämät kaxi minun poikaani istuisit, yxi sinun oikialla kädelläs, ja toinen wasemmallas, sinun waldakunnasas.

22. Niin JEsus wastaten sanoi: Et te tiedä mitä te anotta. Woittako juoda sen Kalkin, jonga minun pitää juoman, ja kastettaa sillä Kasteella, jolla minä kastetaan? He sanoit hänelle: me woimma.

23. Ja hän sanoi heille. Minun Kalkkini tosin te juotta, ja sillä Kasteella, jolla minä kastetaan, te kastetaan: Mutta istua minun oikialla kädelläni, taikka wasemmalla, ei ole minun andamisellani, waan joille se on walmistettu minun Isälläni.

24. Ja koska ne kymmenen sen kuulit, närkästyit he niistä kahdesta weljexestä.

25. Mutta JEsus kutzui heidän tykönsä, ja sanoi: te tiedätte, että Kansain Päämiehet walitzewat heitä, ja Ylimmäisillä on walda heidän ylitzensä.

26. Waan ei niin pidä oleman teidän keskenänne; mutta joka tahtoo teidän seasanne suurin olla, se olkaan teidän palwelianne.

27. Ja joka tahtoo teidän seasanne ensimäinen olla, se olkaan teidän palwelianne.

28. Niinkuin ei ihmisen Poika tullut että händä piti palweldaman, mutta että hän palwelis, ja andais hengensä lunastuxexi monen edestä.

29. Ja heidän lähteisänsä Jerichosta, seurais händä paljo Kansaa.

30. Ja katzo! kaxi sokiata istuit tien ohesa. Koska he kuulit, että JEsus käwi ohitze, huusit he sanoden: HERra, Dawidin Poika! armahda meitä.

31. Niin Kansa torui heitä waikenemaan. Mutta he huusit enämmin, sanoden: HERra, Dawidin Poika! armahda meitä.

32. Ja JEsus seisahti, ja kutzui heidän tykönsä, ja sanoi: Mitä te tahdotta, että minun pitää teille tekemän.

33. Sanoit he hänelle: HERra! että meidän silmämme aukenisit.

34. Niin JEsus armahti heitä, ja tarttui heidän silmiinsä. Ja he sait kohta näkönsä, ja seuraisit händä.

21. Luku.

Ja kuin he lähestyit Jerusalemia, ja tulit Bethphageen, Öljymäen tygö, lähetti JEsus kaxi Opetuslasta.

2. Sanoden heille: Mengädät kylään, joka on teidän edesänne; ja te löydätte kohta aasintamman sidottuna, ja warsan hänen kanßansa; päästäkäät ne, ja tuokaat minulle.

3. Ja jos joku teille jotakin sanoo, niin sanokaat: HERra niitä tarwitzee; ja kohta hän laskee heidän.

4. Mutta tämä kaikki tapahtui; että täytettäisiin, kuin sanottu oli Prophetan kautta, joka sanoo:

5. Sanokaat Zionin tyttärelle: Katzo! sinun Kuningaas tulee sinulle siwiä, istuin aasintamman päällä, ja ikeen alaisen aasin warsan päällä.

6. Niin Opetuslapset menit ja teit niinkuin JEsus heille käskenyt oli,

7. Ja talutit aasintamman ja warsan, ja panit niiden päälle heidän waatteensa, ja istutit hänen niiden päälle.

8. Niin enin osa Kansasta hajotti waatteensa tielle. Ja ne muut karseit oxia puista, ja hajotit tielle.

9. Mutta Kansa, joka edellä käwi, ja jotka seuraisit, huusit sanoden: Hosianna Dawidin Pojalle! kiitetty olkoon se joka tulee HERran nimeen! Hosianna korkeudesa!

10. Ja kuin hän tuli Jerusalemiin, nousi koko Kaupungi, sanoden: kuka on tämä!

11. Niin Kansa sanoi: tämä on JEsus, se Propheta Galilean Nazarethistä.

12. Ja JEsus meni sisälle Jumalan Templiin, ja ajoi ulos kaikki, jotka myit ja ostit Templisä, ja waihettajain, pöydät

ja kyhkyisten kaupitziain istuimet hän kukisti.

13. Ja sanoi heille: kirjoitettu on: Minun huoneeni pitää rukous-huoneexi kutzuttaman; mutta te oletta sen tehneet ryöwäritten luolaxi.

14. Ja hänen tykönsä tulit sokiat ja onduwat Templisä; ja hän paransi heidän.

15. Mutta koska Pappein päämiehet ja Kirjanoppeneet näjit ne ihmeet, kuin hän teki, ja lapset Templisä huutawan, ja sanowan; Hosianna Dawidin Pojalle! närkästyit he.

16. Ja sanoit hänelle: Kuuletkos mitä nämät sanowat? Niin JEsus sanoi heille: Kuulen kyllä; etteks te koskaan ole lukeneet; Lasten ja imewäisten suusta olet sinä kiitoxen walmistanut?

17. Ja hän luopui heistä, ja meni ulos Kaupungista Bethaniaan, ja oli siellä yötä.

18. Mutta huomeneltain Kaupungihen palaitesansa, isois hän.

19. Ja koska hän näki yhden fikunapuun tien ohesa, meni hän sen tygö, ja ei löynnyt siinä mitään muuta kuin lehdet ainoastaan. Ja hän sanoi sille; älköön ikänä tästäkän edes sinusta hedelmätä kaswako. Ja fikunapuu kohta kuiwettui.

20. Ja kuin Opetuslapset sen näjit, ihmettelit he, sanoden; kuinga se fikunapuu niin kohta kuiwettiin?

21. JEsus wastaten sanoi heille: totisesti sanon minä teille; jos teillä olis usko ja ei te epäilisi, niin et te ainoastaan tätä tekisi, kuin fikunapuulle tapahtui, mutta myös, jos te sanoisitta tälle wuorelle: siirrä sinuas, ia kukistu mereen; niin se tapahtuis.

22. Ja kaikki mitä te anotte rukouxesa, uskoden, sen te saatte.

23. Ja kuin hän meni Templiin, tulit hänen opettaisansa hänen tykönsä Pappein päämiehet ja Kansan Wanhimmat, sanoden: millä woimalla sinä näitä teet? taikka kuka sinulle andoi sen woiman?

24. Niin JEsus wastaten sanoi heille: minä tahdon myös teildä kysyä yhden sanan; jos te sen minulle sanotte, niin minä myös teille sanon, millä woimalla minä näitä teen;

25. Kusta Johannexen kaste oli, Taiwaasta, taikka ihmisistä? Niin he ajattelit itsellänsä, sanoden: jos me sanomme, Taiwaasta; niin hän sanoo meille: Mixette siis händä uskoneet?

26. Mutta jos me sanomme: se oli ihmisistä, niin me pelkäämme Kansaa; sillä kaikki pidit Johannexen Prophetana.

27. Ja he wastaten sanoit JEsuxelle: En me tiedä. Sanoi hän heille: En minä myös sano teille, millä woimalla minä näitä teen.

28. Mutta kuinga te luuletta? Yhdellä miehellä oli kaxi

poikaa, ja hän meni ensimäisen tygö, ja sanoi: poikani! mene tänäpänä tekemään työtä minun wiinamäkeeni.

29. Niin hän wastaten sanoi: en tahdo. Mutta sitte katui hän, ja meni.

30. Niin hän meni toisen tygö, ja sanoi myös niin. Mutta hän wastaten sanoi: kyllä minä menen, Herra! ja ei mennyttkän.

31. Kumbi näistä kahdesta teki Isänsä tahdon? He sanoit hänelle: se ensimäinen. Sanoi JEsus heille: Totisesti sanon minä teille: Publikanit ja portot käywät teidän edellänne Jumalan waldakundaan.

32. Sillä Johannes tuli teidän tykönne wanhurskauden tiessä, ja et te händä uskoneet; mutta Publikanit ja portot uskoit hänen. Mutta te jotka sen näjitte, et te sittekän parannusta tehneet, että te händä olisitte uskoneet.

33. Kuulkaat toinen wertaus: Oli yxi Perheen-isändä, joka istutti wiinamäen, ja pani aidan sen ymbärinsä, ja kaiwoi siihen wiinakuurnan, ja rakensi tornin, ja pani sen wuorolle peloomiehille, ja waelsi muille maille.

34. Mutta koska hedelmäin aika läheskyi, lähetti hän palwelians peldomeisten tygö, ottamaan sen hedelmiä.

35. Ja peldomiehet otit kiinni hänen palwelians; ja yhden he piexit, toisin he tapoit, kolmannen he kiwitit.

36. Taas hän lähetti toiset palweliat usiammat kuin ensimäiset, ja he teit heille myös niin.

37. Mutta wiimein lähetti hän heidän tykönsä poikans, sanoden: He karttaawat minun poikaani.

38. Mutta koska peldomiehet näjit pojan, sanoit he keskenänsä: tämä on perillinen, tulkaat, tappakamme händä, ja niin me saamme hänen perindönsä.

39. Ja he otit hänen kiinni, syöäisit ulos wiinamäestä ja tapoit.

40. Koska siis wiinamäen isändä tulee, mitä hän niiden peldomiesten tekee?

41. He sanoit hänelle: Ne pahat hän pahasti hukuttaa; ja andaa wiinamäkensä toisille wiinamäen miehille, jotka hänelle andawat hedelmät ajallans.

42. Sanoi JEsus heille: Ettekö te ikänä Raamatuisa ole lukeneet: jonga kiwen rakendajat hylkäisit, se on tullut kulmakiwexi. HERralda on se tapahtunut, ja on ihmeellinen meidän silmäimme edessä.

43. Sentähden sanon minä teille: Jumalan waldakunda pitää teildä otettaman pois, ja annettaman pakanoille, jotka sen hedelmän tekewät.

44. Ja joka langee tähän kiween, hän runnellaan. Mutta jonga päälle hän langee, sen hän murendaa.

45. Ja kuin Pappein päämiehet, ja Phariseuxet, kuulit hänen wertauxensa, ymmärsit he, että hän heistä sanoi.

46. Ja kuin he pyysit händä ottaa kiinni, pelkäisit he Kansaa; sillä he pidit hänen Prophetana.

22. Luku.

Ja JEsus wastaten puhui taas heille wertauxilla, sanoden:

2. Taiwaan waldakunda on Kuningaan wertainen, joka teki häitä Pojallensa;

3. Ja lähetti palwelianſa kutsumaan kutzutuita häihin; ja ei he tahtoneet tulla.

4. Taas hän lähetti toiset palweliat, sanoden: sanokaat kutzutuille: Katzo! minä walmistin minun atriani; minun härkäni ja syötiläini owat tapetut, ja kaikki owat walmistetut; tulkaat häihin.

5. Mutta he katzoit ylön, ja menit pois, yxi pellollensa, toinen kaupallensa.

6. Mutta muut otit kiinni hänen palwelianſa, ja pilkkaisit heitä, ja tapoit.

7. Mutta koska Kuningas sen kuuli, wihastui hän; lähetti sotawäkensä, ja hukutti ne murhamiehet, ja heidän kaupunginsa poltti.

8. Silloin hän sanoi palwelioillensa: häät tosin owat walmistetut, mutta kutzutut ei olleet mahdolliset.

9. Mengäät siis teiden haaroin; ja kaikki, jotka te löydätte, kutzukaat häihin.

10. Ja ne palweliat menit ulos teille, ja kokoisit kaikki kuin he löysit, pahat ja hywät; ja hää-huone täytettiin wieraista.

11. Niin Kuningas meni katsomaan wieraita, ja näki siellä yhden ihmisen, joka ei ollut waatetettu hää-waatteilla.

12. Niin hän sanoi hänelle: ystäwäni! kuingas tänne tulit, ja ei sinulla ole hää-waatteita? Mutta hän waikeni.

13. Silloin sanoi Kuningas palwelioillen: sitokaat hänen kätensä ja jalkansa, ottakaat ja heittäkäät häudä ulkoiseen pimeyteen; siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys.

14. Sillä monda on kutzuttu, mutta harwat owat walitut.

15. Silloin Phariseuxet menit pitämään neuwoa, kuinga he hänen sanoisa solmeisit.

16. Ja he lähetit hänen tykönsä heidän opetuslapsensa Herodianein kanßa, sanoden: Mestari! me tiedämme sinun totisexi, ja sinä opetat Jumalan tien totuudesa, et myös tottele kerään; sillä et sinä katzo ihmisten muotoa.

17. Sano siis meille, kuingas luulet? sopiiko Keisarille andaa weroa taikka ei?

18. Mutta koska JEsus ymmärsi heidän pahudensa, sanoi hän: mitä te ulkokullatut kiusaatta minua?

19. Osottakaat minulle weroraha. Niin he annoit hänelle werorahan.

20. Ja hän sanoi heille: Kenengä on tämä kuwa ja päällekirjoitus?

21. He sanoit hänelle: Keisarin. Niin hän sanoi heille: Andakaat Keisarille, kuin Keisarin owat, ja Jumalalle, kuin Jumalan owat.

22. Ja koska he nämät kuulit, ihmettelit he, ja luowuit hänestä, ja menit pois.

23. Sinä päiwänä tulit Sadduceuxet hänen tykönsä, jotka sanowat ettei ylösnousemusta ole; ja kysyit häneltä,

24. Sanoden: Mestari! Moses sanoi: jos joku kuolee lapsitoinna, niin hänen weljensä pitää hänen emändänsä naiman, ja herättämän weljellensä siemenen.

25. Niin olit meidän seassamme seitzemän weljestä, ja koska ensimäinen nai, niin se kuoli; ja ettei hänellä ollut siemendä, jätti hän emändänsä weljelensä.

26. Niin myös toinen ja kolmas, hamaan seitzemändeen asti.

27. Mutta kaikkein wiimein kuoli myös se waimo.

28. Kenengä emännän siis, niistä seitzemästä, pitää hänen ylösnousemisesa oleman? Sillä kaikki owat händä pitäneet.

29. Niin JEsus wastaten sanoi heille: te exytte, ja et te tiedä Raamatuita, eikä Jumalan woimaa.

30. Sillä ylösnousemisesa ei naida eikä huolla, mutta he owat niinkuin Jumalan Engelit Taiwaasa.

31. Mutta ettekö te ole lukeneet kuolluitten ylösnousemisesta, jota teille on Jumalalda sanottu, joka sanoo:

32. Minä olen Abrahamin Jumala, ja Isaakin Jumala, ja Jacobin Jumala? Ei ole Jumala kuolluitten Jumala, mutta eläwitten.

33. Ja kuin Kansa sen kuuli, hämmästyit he hänen oppiansa.

34. Mutta koska Phariseuxet sen kuulit, että hän oli Sadduceusten suun tukinnut, kokoonnuit he yhteen.

35. Ja yxi Lain opettaja heistä kysyi häneltä, kiusaten händä, ja sanoi:

36. Mestari! kuka on suurin käsky Laisa?

37. Niin JEsus sanoi hänelle: Sinun pitää rakastaman HERRaa sinun Jumalatas, kaikesta sinun sydämestäs, ja kaikesta sinun sielustas, ja kaikesta sinun mielestäs.

38. Tämä on ensimäinen ja suurin käsky.

39. Toinen on tämän kaltainen: Sinun pitää rakastaman sinun lähimmäistäs niinkuin itze sinuas.

40. Näisä kahdesa käskysä kaikki Laki ja Prophetat ripuwat.

41. Koſka Phariſeuxet kooſa olit, kyſyi heildä Jeſus,
42. Sanoden: Mitä teille näkyy Chriſtuxeſta, kenengä Poika hän on? he ſanoit hänelle: Dawidin.
43. Hän ſanoi heille: Kuinga ſiis Dawid kutzuu Hengeſä hänen HERRaxi? ſanoden:
44. HERRa ſanoi minun HERRalleni: iſtu minun oikialle kädelleni, ſiihenaſti kuin minä panen ſinun wihollijes ſinun jalkais aſtinlaudaxi.
45. Jos ſiis Dawid kutzuu hänen HERRaxi, kuingaſta hän on hänen Poikanſa?
46. Ja ei kengän tainnut händä mitään waſtata; ei myös yxikän rohjennut ſen päiwän peräſtä hänelde enä kyſyä.

23. Luku.

Silloin JEſus puhui Kanſalle, ja hänen Opetuslapſillenſa,
2. Sanoden: Moſexen iſtuimella iſtuwat Kirjanoppeneet ja Phariſeuxet;
3. Kaikki ſiis mitä he teidän käſkewät pitää, ſe pitäkäät, ja tehkäät; mutta heidän töidenſä jälkeen älkäät te tehkö; ſillä he ſanowat ja ei tee.
4. Sillä he ſitowat raſkaat kuormat, joita ei woida kandaa, ja panewat ihmiſten olille, mutta ei he ſormellakan itze tahdo niitä liikuttaa.
5. Mutta kaikki heidän työnſä tekewät he että ne ihmiſildä nähtäiſiin. He lewittälewät heidän muiſtokirjanſa ja tekewät ſuureri heidän waatteenſa liepeet.
6. Ja rakaſtawat ylimmäiſiä ſioja pidoiſa, ja ylimmäiſiä iſtuimita Synagogiſa.
7. Ja terwetyxiä turulla, ja tahtowat kutſuttaa ihmiſildä: Rabbi! Rabbi!
8. Mutta älkäät te andako teitänne kutzuttaa Rabbixi; ſillä yxi on teidän Meſtarinne, joka on Chriſtus; mutta te oletta kaikki weljexet.
9. Ja älkäät ketäkän kutzuko Iſäxenne maan päällä; ſillä yxi on teidän Iſänne, joka on Taiwaiſa.
10. Ja älkäät andako teitänne kutzuttaa Meſtarixi; ſillä yxi on teidän Meſtarinne, joka on Chriſtus.
11. Joka teiſtä ſuurin on, ſe olkaan teidän palwelianne.
12. Mutta joka itzenſä ylendää, ſe aletaan; ja joka itzenſä alendaa, ſe yletään.
13. Mutta woi teitä, Kirjanoppeneet ja Phariſeuxet! te, ulkokullatut! jotka ſuljette Taiwaan waldakunnan ihmiſten edeſtä; ſillä et te itze ſinne mene, etteä ſalli menewäiſiä ſinne mennä.
14. Woi teitä, Kirjanoppeneet ja Phariſeuxet! te, ulkokullatut! jotka ſyötte leſkein huoneet, ja muodoxi pidätte pitkät rukouxet; ſentähden te ſaatte ſitä kowemman kadotuxen.
15. Woi teitä, Kirjanoppeneet ja Phariſeuxet! te, ulkokul-

latut! jotka merta ja mannerta ymbäri waellatte, tehdäxenne yhtä uutta Judalaista; ja koska se tehty on, niin te hänestä teette kaxikertaa enämmän helwetin lapsen, kuin te itze oletta.

16. Woi teitänne, te sokiat taluttajat! jotka sanotte: Joka wannoo Templin kautta, ei se mitään ole; mutta joka wannoo Templin kullan kautta, se on welwollinen.

17. Te hullut ja sokiat! Sillä kumbi on suurembi, kulda, eli Templi joka kullan pyhittää?

18. Ja joka wannoo Altarin kautta, ei se mitään ole; mutta joka wannoo sen lahjan kautta, kuin sen päällä on, se on welwollinen.

19. Te hullut ja sokiat! Sillä kumbi on suurembi, lahja, eli Altari joka lahjan pyhittää?

20. Joka siis wannoo Altarin kautta, hän wannoo sen kautta, ja kaikkein kuin sen päällä on.

21. Ja joka wannoo Templin kautta, se wannoo hänen kauttansa, ja sen kautta, joka siinä asuu.

22. Ja joka wannoo Taiwaan kautta, se wannoo Jumalan istuimen kautta, ja hänen kauttansa, joka sen päällä istuu.

23. Woi teitä, Kirjanoppeneet ja Phariseuxet! te, ulkokullatut! jotka kymmenexet teette minduista, tilleistä, ja kuminoista, ja jätätte pois ne raskaammat Laista: duomion, laupiuden, ja uskon. Näitä piti tehtämän, ja toisia ei jätettämän.

24. Te, sokiat taluttajat! te kuurnitzette hyttyisen, ja Kameelin nielette.

25. Woi teitä, Kirjanoppeneet ja Phariseuxet! te, ulkokullatut! jotka puhdistatte juomaastian ja ruoka-astian ulkoiselda puolelda, mutta sisäldä owat ne täynnä raatelemista ja tyytymättömyttä.

26. Sinä, sokia Phariseus! puhdista ensin juoma-astia ja ruoka-astia sisäldä, että myös ulkonainengin puoli puhtaaxi tulis.

27. Woi teitä, Kirjanoppeneet ja Phariseuxet! te, ulkokullatut! sillä te oletta walkiaxi siwuttuin hautain kaltaiset, jotka ulkoa kauniit owat, mutta sisäldä owat he täynnä kuolluitten luita, ja kaikkea riettautta.

28. Niin myös te oletta, ulkoa tosin nähdä, ihmisten edeä hurskaat; mutta sisäldä te oletta täynnä ulkokullaisutta ja wäärytä.

29. Woi teitä, Kirjanoppeneet ja Phariseuxet! te, ulkokullatut! jotka rakennatte Prophetain hautoja, ja kauniistatte wanhurskasten hautoja.

30. Ja sanotte: Jos me olisimme olleet meidän Isäimme aikoina, en me olisi olleet osalliset heidän kanssansa Prophetain wereä.

31. Niin te siis itze teidän

päällenne tunnuſtatte, että te oletta niiden lapſet, jotka tapoit Prophetat.

32. Niin tekin täyttäkäät teidän Iſäinne määrä.

33. Te, kärmeet! te kyykärmetten ſikiät! kuinga te wäldätte Helwetin kadotuxen?

34. Sentähden, katzo! minä lähetän teille Prophetat, ja Wiiſaat, ja Kirjanoppeneet: ja niiſtä te muutamat tapatte, ja riſtiinnaulitzetta, ja muutamat te piexette teidän Synagogiſanne, ja wainotta Kaupungiſta Kaupungihin.

35. Että teidän päällenne pitää tuleman kaikki wanhurſkas weri, joka wuodatettu on maan päälle, hamaſta wanhurſkaan Abelin wereſtä, niin Zacharian Barachian pojan wereen aſti, jonga te tapoitta Templin ja Altarin waiheella.

36. Totiſeſti ſanon minä teille: kaikki nämät pitää tuleman tämän ſuwun päälle.

37. Jeruſalem! Jeruſalem! ſinä joka tapat Prophetat, ja kiwillä ſurmaat ne, jotka ſinun tygös lähetetyt owat; kuinga uſein minä tahdoin koota ſinun lapſes, niinkuin kana kokoo poikanſa ſiipeinſä alle? ja et te tahtoneet.

38. Katzo! teidän huoneenne pitää teille jäämän kylmille.

39. Sillä minä ſanon teille: et te ſuingan minua täſtedes näe, ſiihenaſti kuin te ſanotte: kiitetty olkoon ſe, joka tulee HERran nimeen!

24. Luku.

Ja JEſus meni ulos, ja läxi pois Templiſtä; ja hänen Opetuslapſenſa tulit oſottamaan hänelle Templin rakennuxia.

2. Niin ſanoi JEſus heille: etteкö te kaikkia näitä näe? Totiſeſti ſanon minä teille: ei pidä täſä jätettämän kiweä kiwen päälle, jota ei maahan jaoteta.

3. Mutta koſka hän iſtui Öljymäellä, menit Opetuslapſet hänen tykönſä erinänſä ja ſanoit: Sano meille, koſka tämä tapahtuu, ja mikä ſinun tulemiſes, ja mailman lopun merki ollee?

4. Ja JEſus waſtais, ja ſanoi heille: katzokaat, ettei kengän teitä wiettele.

5. Sillä monda tulewat minun nimeeni, ſanoden: minä olen Chriſtus; ja wiettelewät monda.

6. Niin te ſaatte kuulla ſotia, ja ſanomia ſodiſta. Katzokaat ettet te peljäſty; Sillä kaikki nämät pitää tapahtuman; mutta ei wielä ole loppu.

7. Sillä Kanſan pitä Kanſaa waſtan nouſeman, ja waldakunnan waldakundaa waſtan; ja tulee ruttotauti ja nälkä ja maan järiſtys moneen paikkaan.

8. Mutta kaikki nämät owat murhetten alku.

9. Silloin he ylönandawat teitä waiwaan, ja tappawat

teidän; ja te tulette wihaxawaxi kaikilda pakanoilda, minun nimeni tähden.

10. Ja silloin monda pahenewat; ja keskenänsä pettäwät toinen toisensa, ja wihaawat toinen toistansa keskenänsä.

11. Ja monda wäärää Prophetata nousewat, ja wiettelewät monda.

12. Ja että wäärys saa wallan, niin rakkaus monesa kylmenee.

13. Mutta joka wahwana pysyy loppuun asti, se tulee autuaxi.

14. Ja tämä waldakunnan Ewangeliumi pitää saarnattaman kaikesa mailmasa, kaikille pakanoille todistuxexi; ja silloin tulee loppu.

15. Koska te siis näette häwityxen kauhistuxen, josta sanottu on Daniel Prophetan kautta, seisowan siinä pyhäsä siasa: (joka tämän lukee, hän ymmärtäköön!)

16. Silloin, ne kuin Judeasa owat, paetkaan wuorille.

17. Ja joka katon päällä on, älköön astuko alas ottamaan jotakin huoneestansa;

18. Ja joka pellolla on, älköön palaitko waatteitansa ottamaan.

19. Woi raskaita ja imettäwäisiä niinä päiwinä!

20. Mutta rukoilkaat, ettei teidän pakonne tapahtuisi talwella, eikä Sabbathina.

21. Sillä silloin pitää suuren waiwan oleman, jonga kaltaista ei ole ollut mailman aluesta, niin tähän asti, ei myös tule.

22. Ja ellei ne päiwät olisi lyhetyt, niin ei yxikän liha tulisi autuaxi; mutta walittuin tähden pitää ne päiwät lyhettämän.

23. Silloin, jos joku teille sanois: katzo! täsä on Christus, taikka siellä; älkäät uskoko.

24. Sillä wäärät Christuxet, ja wäärät Prophetat nousewat, ja tekewät suuria ihmeitä ja merkkejä; niin että myös, jos taitais tapahtua, walitutkin exytettäisiin.

25. Katzo! minä olen teille sen ennen sanonut.

26. Jos he siis teille sanowat: katzo! hän on korwesa; niin älkäät mengö ulos; katzo! hän on kammiosa; älkäät uskoko.

27. Sillä niinkuin pitkäisen tuli leimahtaa idästä ja näkyy hamaan ländeen, niin on myös ihmisen Pojan tulemus.

28. Sillä kusa ruato on, siihen kotkat kokoonduwat.

29. Mutta kohta sen ajan waiwan jälkeen Auringo pimenee, ja Kuu ei anna waloansa, ja Tähdet putoowat Taiwaasta, ja Taiwaan woimat pitää liikutettaman.

30. Ja silloin näkyy ihmisen Pojan merkki taiwaasa. Ja silloin kaikki sukukunnat maasa parkuwat, ja saawat nähdä ihmisen Pojan tulewan taiwaan

pilwiſä, ſuurella woimalla ja kunnialla.

31. Ja hän lähettää Engelinſä ſuurella Baſunan äänellä, ja he kokoowat hänen walittunſa neljeſtä tuuleſta, yhdeſtä taiwaſten ääreſtä niin toiſeen.

32. Mutta oppikaat Fikunapuuſta wertaus; koſka ſen oxa on tuore, ja lehdet puhkeewat, niin te tiedätte ſuwen läsnä olewan.

33. Niin myös te, koſka te näette nämät kaikki, tietkäät että ſe on läsnä owen edeſä.

34. Totiſeſti ſanon minä teille: Ei ſuingan tämän ſukukunnan pidä hukkuman, ennen kuin kaikki nämät tapahtuwat.

35. Taiwas ja maa pitää hukkuman, mutta minun ſanani ei pidä ſuingan hukkaanduman.

36. Waan ſiitä päiwäſtä ja hetkeſtä ei tiedä kengän, ei Taiwaan Engelitkän, waan minun Iſäni yxinänſä.

37. Mutta niinkuin Noahn ajat olit, niin pitää myös ihmiſen Pojan tulemus oleman.

38. Sillä niinkuin he niinä päiwinä wedenpaiſumiſen edellä olit, ſöit ja joit, nait ja huolit, hamaan ſiihen päiwään aſti, jona Noah Arkkiin ſiſälle meni;

39. Ja ei tienneet ennen kuin wedenpaiſumus tuli, ja otti pois kaikki; Niin pitää myös ihmiſen Pojan tulemus oleman.

40. Silloin on kaxi kedolla; yxi otetaan ylös, ja toinen jätetään.

41. Kaxi jauhawat myllyſä; yxi otetaan ylös, ja toinen jätetään.

42. Walwokaat ſiis; ſillä et te tiedä millä hetkellä teidän HERranne on tulewa.

43. Mutta ſe tietäkäät, jos Perheen-iſändä tietäis, millä hetkellä waras on tulewa, kaiketi hän walwois, ja ei ſalleiſi kaiwaa huonettanſa.

44. Sentähden olkaat te myös walmiit; ſillä millä hetkellä et te luulekkan, tulee ihmiſen Poika.

45. Kuka ſiis on uſkollinen ja toimellinen palwelia, jonga HERra pani perheenſä päälle, andamaan heille ruokaa ajallanſa?

46. Autuas on ſe palwelia, jonga HERra löytää niin tehneexi, koſka hän tulee.

47. Totiſeſti ſanon minä teille: Hän panee hänen kaiken hywydenſä päälle.

48. Mutta jos ſe paha palwelia ſanoo ſydämeſänſä: minun HERrani wiipyy tulemaſta.

49. Ja rupee piexemään leipäweljiänſä, niin myös ſyömään ja juomaan juomaritten kanſſa;

50. Niin ſen palwelian HERra tulee ſinä päiwänä, jona ei hän luulekkan, ja ſillä hetkellä, jolla ei hän tiedä;

51. Ja hän eroittaa hänen, ja andaa hänelle oſan ulkokullattuin

lattuin kanßa. Siellä pitää oleman itku ja hammaſten kiriſtys.

25. Luku.

Silloin pitää Taiwan waldakunda oleman kymmenen neitzen kaltainen, jotka otit lampunſa, ja menit ulos ylkää waſtan.

2. Mutta wiiſi heiſtä oli taitawata, ja wiiſi tyhmää.

3. Ne tyhmät otit lampunſa, ja ei ottaneet öljyö myötänſä.

4. Mutta taitawat otit öljyä aſtioinſa, ynnä lampuinſa kanßa.

5. Koſka ylkä wiippi, tulit he kaikki uneliaxi, ja makaiſit.

6. Mutta puoli-yönä tuli huuto: katzo! ylkä tulee, mengäät ulos händä waſtan.

7. Niin nouſit kaikki nämät neitzet, ja walmiſtit lampunſa.

8. Mutta tyhmät ſanoit taitawille: Andakaat meille teidän öljyſtänne; ſillä meidän lampumme ſammuwat.

9. Niin waſtaiſit taitawat, ſanoden: Ei ſuingan, ettei meildä ja teildä puuttuiſi; mutta mengäät paremmin niiden tygö, jotka myywät, ja oſtakaat itzellenne.

10. Mutta koſka he menit oſtamaan, tuli ylkä: Ja jotka walmiit olit, ne menit hänen kanſſanſa häihin, ja owi ſuljettiin.

11. Wiimein tulit nekin toiſet neitzet, ja ſanoit: HERra! HERra! awaa meidän eteemme!

12. Mutta hän waſtais, ja ſanoi: Totiſeſti ſanon minä teille; en tunne minä teitä.

13. Walwokaat ſentähden, ſillä et te tiedä päiwää eikä hetkeä, jona ihmiſen Poika tulee.

14. Sillä niinkuin ihminen matkuſti kauwas, ja kutzui palwelianſa, ja andoi heille tawaranſa;

15. Ja niin yhdelle andoi wiiſi leiwiſkätä, toiſelle kaxi, ja kolmanne yhden; jokaitzelle waranſa jälkeen; ja meni kohta matkaanſa.

16. Niin meni ſe, joka wiiſi leiwiſkätä oli ottanut, teki niillä kauppaa, ja woitti toiſet wiiſi leiwiſkätä.

17. Niin myös ſe, joka kaxi oli ottanut, woitti myös toiſet kaxi.

18. Mutta joka yhden oli ottanut, hän meni pois ja kaiwoi maahan, ja kätki Herranſa rahan.

19. Niin pitkän ajan peräſtä tuli niiden palweliain Herra, ja laſki lukua heidän kanßanſa.

20. Ja tuli ſe, joka oli ottanut wiiſi leiwiſkätä, ja toi toiſet wiiſi leiwiſkätä ſanoden: Herra wiiſi leiwiſkätä ſinä annoit minulle, katzo! minä olen toiſet wiiſi leiwiſkätä niillä woittanut.

21. Sanoi hänen Herranſa hänelle: hywin! ſinä hywä ja uſkollinen palwelia! wähän päällä ſinä olit uſkollinen, minä panen ſinun paljon päälle; mene ſinun Herras iloon.

22. Niin tuli ſe, joka oli kaxi leiwiſkätä ottanut, ja ſanoi: Herra! kaxi leiwiſkätä ſinä annoit

minulle; katzo! toiset kapi olen minä niillä woittanut.

23. Sanoi hänen Herransa hänelle: hywin! sinä hywä ja uskollinen palwelia! wähän päällä sinä olit uskollinen, minä panen sinun paljon päälle; mene sinun Herras iloon.

24. Niin myös se tuli joka yhden leiwiskän oli ottanut, ja sanoi: Herra! minä tiesin sinun kowaxi miehexi; sinä niität siitä, kuhungas et kylwänyt, ja siitä sinä kokoot, kuhunga sinä et hajottanut;

25. Ja minä peljäten menin pois ja kätkin sinun leiwiskäs maahan; Katzo! täsä on sinun omas.

26. Mutta hänen Herransa wastais, ja sanoi hänelle: Sinä paha ja laiska palwelia! tiesitkös minun siitä niittäwän, kuhunga en minä kylwänyt, ja sieldä kokoowan, johonga en minä ole hajottanut;

27. Niin sinun siis olis tullut andaa minun rahani waihettajille; ja minä tulduani olisin omani jällen saanut kaswoin kanßa.

28. Ottakaat siis häneldä se leiwiskä, ja andakaat sille, jolla on kymmenen leiwiskätä.

29. (Sillä jokaitzelle, jolla on, pitää anettaman, ja hänellä pitää kyllä oleman. Mutta jolla ei ole, sekin kuin hänellä on, pitää häneldä otettaman pois.)

30. Ja heittäkäät se kelwotoin palwelia ulkonaiseen pimeyteen; siellä pitää oleman itku ja hammasten kiristys.

31. Mutta koska ihmisen Poika tulee kunniansa, ja kaikki pyhät Engelit hänen kanßansa, silloin hän istuu kunniansa istuimella.

32. Ja hänen eteensä kootaan kaikki Kansat: Ja hän eroittaa toiset toisistansa, niinkuin paimen eroittaa lambaat wuohista.

33. Ja asettaa lambaat tosin oikialle puolellensa, mutta wuohet wasemallensa.

34. Silloin sanoo Kuningas niille, jotka hänen oikialla puolellansa owat: Tulkaat, minun Isäni siunatut, omistakaat se waldakunda, joka teille on walmistettu mailman aluista;

35. Sillä minä isoisin, ja te ruokitte minun; minä janoisin, ja te juotitte minun; minä olin outo, ja te minun huoneseen otitte;

36. Alasti, ja te waatetitte minun; sairasna, ja te opitte minua; minä olin fangina, ja te tulitta minun tyköni.

37. Silloin wanhurskaat händä wastaawat, ja sanowat: HERra! koska me näimme sinun isoowan, ja ruokimme sinun? taikka janoowan, ja annoimme sinun juoda?

38. Mutta koska me näimme sinun outona, ja huoneseen otimme sinun? taikka alastoinna, ja waatetimme sinua?

39. Eli koska me näimme sinun sairasna, taikka fangina, ja tulimme sinun tygös?

40. Niin wastaa Kuningas, ja sanoo heille: Totisesti sanon minä teille: Sen kuin te olette tehneet yhdelle näistä wähimmistä minun weljistäni, sen te teitte minulle.

41. Silloin hän myös sanoo niille, jotka wasemalla owat: mengäät pois minun tyköäni, te kirotut! siihen ijankaikkiseen tuleen, joka walmistettu on perkeleelle ja hänen engeleillensä.

42. Sillä minä isoisin, ja et te minua ruokkineet; Minä janoisin, ja et te minua juottaneet;

43. Minä olin outo, ja et te minua huoneseen ottaneet; alastoin, ja et te minua waatettaneet; sairas ja fangina, ja et te minua oppineet.

44. Silloin nekin händä wastaawat, sanoden: HERra! koska me näimme sinun isoowan, taikka janoowan, taikka outona, eli alastoinna, eli sairasna, taikka fangina, ja en me sinua palwelleet?

45. Silloin hän wastaa heitä sanoden: Totisesti sanon minä teille; mitä et te tehneet yhdelle näistä wähimmistä, sitä et te tehneet minulle.

46. Ja niiden pitää menemän ijankaikkiseen waiwaan; mutta wanhurskaat ijankaikkiseen elämään.

26. Luku.

Ja se tapahtui, koska JEsus oli lopettanut kaikki nämät puheet, sanoi hän Opetuslapsillensa:

2. Te tiedätte, että kahden päiwän perästä tulee Pääsiäinen, ja ihmisen Poika ylönannetaan ristiin-naulittaa.

3. Silloin kokounnuit Pappein päämiehet, ja Kirjanoppeneet, ja Kansan Wanhimmat, ylimmäisen Papin saliin, joka kutzuttiin Caiphas.

4. Ja neuwoa pidit, kuinga he JEsuxen kawaludella kiinniottaisit, ja tappaisit.

5. Mutta he sanoit: ei Juhlapäiwänä, ettei Kansasa tulisi meteli.

6. Koska JEsus oli Bethaniasa, spitalisen Simonin huoneesa;

7. Tuli yxi waimo hänen tykönsä, jolla oli klasi kallista woidetta, ja kaasi sen hänen päänsä päälle, hänen atriotteensa.

8. Mutta koska hänen Opetuslapsensa sen näjit, närkästyit he, ja sanoit: mihingä kelpaa tämä haaskaus?

9. Sillä tämä woide olis kalliisti taittu myytää, ja annettaa waiwaisille.

10. Mutta koska JEsus sen ymmärsi, sanoi hän heille: mitä te waiwaatte tätä waimoa? Sillä hän teki hywän työn minun kohtaani.

11. Sillä teidän tykönänne owat aina waiwaiset; mutta en minä teillä aina ole.

12. Sillä että hän kaasi sen woiteen minun ruumiini päälle, sen on hän tehnyt minun hautaamiseeni.

13. Totiſeſti ſanon minä teille: kuſa ikänä tämä Ewangeliumi ſaarnataan kaikeſa mailmaſa, niin tämä myös, kuin hän teki, pitää mainittaman hänen muiſtoxenſa.

14. Silloin läxi pois yxi kahdeſtatoiſtakymmeneſtä, joka kutſuttiin Judas Iſcharioth, Pappein päämieſten tygö;

15. Ja ſanoi: Mitä te tahdotte minulle andaa, ja minä teille hänen ſaatan? Ja he määräiſit hänelle kolmekymmendä hopiapenningitä.

16. Ja ſiitä ajaſta etzei hän ſoweliaſta aikaa pettääxenſä händä.

17. Mutta enſimmäisnä makian leiwän päiwänä tulit Opetuslapſet JEſuxen tygö, ſanoden hänelle: kuſas tahdot että meidän pitää ſinulle walmiſtaman Pääſiäis-lambaan ſyötää?

18. Niin hän ſanoi: mengäät Kaupungiin yhden tygö, ja ſanokaat hänelle: Meſtari ſanoo: minun aikani on läsnä, ſinun tykönäs tahdon minä Pääſiäiſtä pitää minun Opetuslasteni kanſſa.

19. Ja Opetuslapſet teit niinkuin JEſus oli heitä käſkenyt: ja walmiſtit Pääſiäis-lambaan.

20. Mutta koſka ehtoo tuli, iſtui hän pöydän tykönä kahdentoiſtakymmenen kanſſa.

21. Ja heidän ſyödeſänſä ſanoi hän: Totiſeſti ſanon minä teille; yxi teiſtä minun pettää.

22. Ja he tuli ſangen murheelliſexi, ja rupeis jokainen heiſtä ſanomaan hänelle: HERra: lienengö minä ſe?

23. Mutta hän waſtais, ja ſanoi: joka minun kanſſani piſtää kätenſä fatiin, ſe pettää minun.

24. Ihmiſen Poika toſin menee, niinkuin hänestä on kirjoitettu. Mutta woi ſitä ihmiſtä, jonga kautta ihmiſen Poika petetään! parembi olis ſille ihmiſelle ollut, jos ei hän oliſi ſyndynyt.

25. Niin waſtais Judas joka hänen petti, ja ſanoi: Meſtari! olengo minä ſe? Hän ſanoi hänelle: ſinäpä ſen ſanoit.

26. Mutta koſka he ſöit, otti JEſus leiwän, ja kiitti, murſi, ja andoi Opetuslapſille, ja ſanoi: ottakaat, ſyökäät; tämä on minun ruumiini.

27. Ja hän otti Kalkin, ja kiitti, andoi heille, ja ſanoi: juokaat täſtä kaikki;

28. Sillä tämä on minun wereni, ſen uuden Teſtamentin, joka monen tähden wuodatetaan ſyndein andeexi andamiſexi.

29. Mutta minä ſanon teille: en ſuingan minä ſillen juo täſtä wiinapuun hedelmäſtä, ſiihen päiwään aſti, kuin minä juon teidän kanſſanne ſitä uutta minun Iſäni waldakunnaſa.

30. Ja koſka he olit kiitoswirren weiſanneet, menit he ulos Öljymäelle.

31. Silloin ſanoi JEſus heille: tänä yönä te kaikki pahenette minuſa; ſillä kirjoitettu on: Minä lyön paimenda, ja

lambaat laumasta pitää hajotettaman.

32. Mutta sitte kuin minä nousen ylös, käyn minä teidän edellänne Galileaan.

33. Niin wastais Petari ja sanoi hänelle: jos wielä kaikki sinusa paheniſit, en minä ikänä pahene.

34. JEsus sanoi hänelle: Totiseſti sanon minä sinulle; tänä yönä, ennen kuin kukko laulaa, kolmasti sinä minun kiellät.

35. Petari sanoi hänelle: ja waikka minun pitäis sinun kanssas kuoleman, en kiellä minä sinua. Niin sanoit myös kaikki Opetuslapset.

36. Silloin tuli JEsus heidän kanßansa kylään, joka kutsutaan Gethsemanexi; ja sanoi Opetuslapsillensa; istukaat tässä, niinkauwan kuin minä menen ja rukoilen tuolla.

37. Ja hän otti tykönsä Petarin, ja kaxi Zebedeuxen poikaa, rupeis murehtimaan ja wapiſemaan.

38. Niin sanoi JEsus heille: minun sieluni on suuresti murheisansa kuolemaan asti; Olkaat tässä, ja walwokaat minun kanßani.

39. Ja hän meni wähäd taemma, langeis kaswoillensa, rukoillen ja sanoden: Minun Isäni! jos mahdollinen on, niin mengään pois minulda tämä kalkki; ei kuitengan niinkuin minä tahdon, mutta niinkuin sinä.

40. Ja hän tuli Opetuslasten tygö, ja löysi heidän makaamasta, ja sanoi Petarille: Niin et te woineet yhtä hetkeä walwoa minun kanßani?

41. Walwokaat ja rukoilkaat ettet te kiusauxeen langeisi. Hengi tosin on altis, mutta liha on heikko.

42. Taas meni hän toisen kerran, ja rukoili sanoden: minun Isäni! ellei tämä kalkki taida mennä pois minulda, muutoin jos en minä sitä juo, niin tapahtukoon sinun tahtos.

43. Ja hän tuli ja löysi taas heidän makaamasta; sillä heidän silmänsä olit raskaat.

44. Ja hän jätti heidän, meni taas, ja rukoili kolmannen kerran, ja sanoi endiſen sanan.

45. Silloin hän tuli Opetuslastensa tygö, ja sanoi heille: maatkaat wielä ja lewätkäät; katzo! hetki on läheſtynyt, ja ihmiſen Poika annetaan ylön syndiſten käſiin.

46. Noſkaat, käykämme; katzo! se läheſtyi, joka minun petän.

47. Ja wielä hänen puhuiſansa, katzo! Judas, yxi kahdeſtatoiſtakymmeneſtä, tuli, ja hänen kanßansa paljo wäkeä, miekoilla ja seipäillä, Pappein päämiehildä, ja Kansan Wanhimmilda.

48. Mutta se joka hänen petti, oli andanut heille merkin, sanoden: kenengä minä suuta annan, se on; kiinniottakaat händä.

49. Ja hän astui kohta JE-

fuxen tygö, ja sanoi: Terwe Rabbi! Ja suuta andoi hänen.

50. Niin sanoi JEsus hänelle: Ystäwäni! mitä warten sinä tulit? Silloin ne astuit edes, ja laskit kätensä JEsuxen päälle, ja otit hänen kiinni.

51. Ja katzo! yxi niistä, jotka olit JEsuxen kanssa, ojensi kätensä, weti miekkansa, ja löi ylimmäisen Papin palweliata, ja hakkais pois hänen korwansa.

52. Niin JEsus sanoi hänelle: pistä miekkas siallensa; sillä kaikki jotka miekkaan rupeewat, ne miekkaan hukkuwat.

53. Taikka luuletkos, etten minä woisi wielä rukoilla minun Isääni, lähettämään minulle enämmän kuin kaxitoistakymmendä Legiota Engeleitä?

54. Kuinga siis Raamatut täytetään, että niin pitää tapahtuman?

55. Sillä hetkellä sanoi JEsus joukolle: niinkuin ryöwärin tygö te läxitte, miekoilla ja seipäillä, minua kiinni-ottamaan; minä istuin teidän tykönänne jokapäiwä opettain Templissä, ja et te minua kiinni-ottaneet;

56. Mutta tämä on kaikki tapahtunut, että Prophetain kirjoituxet täytettäisiin. Silloin kaikki Opetuslapset jätit hänen, ja pakenit.

57. Mutta ne jotka JEsuxen olit kiinni-ottaneet, weit hänen Caiphan, ylimmäisen Papin tygö, kusa Kirjanoppeneet ja Wanhimmat olit heitänsä koonneet.

58. Mutta Petari seurais händä taembana, hamaan ylimmäisen Papin salin porstuaan. Ja meni sisälli, ja istui palweliain sekaan, näkemään loppua.

59. Mutta Pappein päämiehet ja Wanhimmat, ja kaikki Raadi, etzeit wäärää todistusta JEsusta wastan, saadaxensa händä tappaa;

60. Ja ei löynneet. Ja waikka monda wäärää todistajaa tuli, niin ei he sittekän löynneet. Mutta wiimein tulit kaxi wäärää todistajaa,

61. Ja sanoit: Tämä on sanonut: minä woin maahan jaottaa Jumalan Templin, ja kolmena päiwänä sen rakendaa ylös.

62. Ja Pappein päämies nousi, ja sanoi hänelle: etkös mitään wastaa? Mitä nämät sinua wastan todistawat?

63. Mutta JEsus oli äänetön. Ja Pappein päämies wastais, ja sanoi hänelle: minä wannotan sinua sen eläwän Jumalan kautta, että sanot meille, jos sinä olet se Christus, Jumalan Poika.

64. Sanoi JEsus hänelle: sinäpä sen sanoit. Kuitengin sanon minä teille: tästädes pitää teidän näkemän ihmisen Pojan istuwan woiman oikialla puolella, ja tulewan taiwaan pilwissä.

65. Silloin rewäis Pappein päämies waattensa, sanoden: Hän on pilkannut (Jumalata); mitä me sillen todistajita tar-

witzemma? Katzo! nyt te kuulitta hänen pilkkansa.

66. Mitä te luuletta? Mutta he wastaisit, ja sanoit: hän on wikapää kuolemaan.

67. Silloin he syljeskelit hänen kaswoillensa, ja löit händä poskelle; ja muutamat piexit händä sauwoillansa,

68. Sanoden: arwaa meille, Christe! kuka on joka sinua löi?

69. Mutta Petari istui ulkona salista; ja hänen tykönsä tuli yxi piika, ja sanoi: sinä olit myös JEsuxen kanßa Galileasta.

70. Mutta hän kielsi kaikkein edeßä, ja sanoi: en minä tiedä mitäs sanot.

71. Koska hän läxi ulos owesta, näki hänen toinen piika, ja sanoi niille, jotka siellä olit; ja tämä oli JEsuxen Nazarenin kanßa.

72. Ja hän kielsi taas wannotulla walalla: en tunne minä sitä ihmistä.

73. Mutta wähän hetken peräståä tulit ne, jotka siellä seisoit, ja sanoit Petarille: totiesti olet sinä myös yxi heistä; sillä sinun puheeskin ilmoittaa sinun.

74. Niin hän rupeis itziänsä sadattelemaan, ja wannomaan: en tunne minä sitä ihmistä. Ja kohta kukko lauloi.

75. Niin Petari muisti JEsuxen sanan, joka oli hänelle sanonut: ennen kuin kukko laulaa, kolmasti sinä minun kiellät. Ja hän meni ulos, ja itki katkerasti.

27. Luku.

Mutta koska aamu tuli, pidit kaikki Pappein päämiehet ja Kansan Wanhimmat neuwoa JEsusta wastan, händä kuolettaxensa.

2. Ja sidoit hänen, weit pois, ja ylönannoit hänen Maanherralle Pontius Pilatuxelle.

3. Koska Judas, joka hänen petti, näki hänen kuolemaan duomituxi, katui hän, ja toi jällen ne kolmekymmendä hopiapenningitä Pappein päämiehille ja Wanhimmille,

4. Sanoden: Minä pahasti tein, että minä petin wiattoman weren. Mutta he sanoit: Mitä meidän siihen tulee? katzo itziäs.

5. Ja hän heitti ne hopiapenningin Templiin; läxi sieldä, meni pois ja hirtti itzensä.

6. Mutta Pappein päämiehet otit ne hopiapenningit, ja sanoit: ei näitä sowi panna uhriarkkuun, sillä se on weren hinda.

7. Niin he pidit neuwoa, ja ostit niillä sawen-walajan pellon, wieraisten hautaamisexi.

8. Sentähden se peldo on kutsuttu tähän päiwään asti weripelloxi.

9. Silloin täytettiin se kuin sanottu oli Jeremialda Prophetalda, joka sanoo: Ja he otit kolmekymmendä hopiapenningitä, sen arwatun hinnan, jonga he arwaisit Israelin lapsilda;

10. Ja annoit ne sawen-walajan pellosta, niinkuin HERra on minun käskenyt.

11. Mutta JEsus seisoi Maanherran edesä. Niin Maanherra kysyi hänheldä sanoden: oletkos sinä Judalaisten Kuningas? JEsus sanoi hänelle: sinäpä sen sanot.

12. Ja kuin hänen päällensä kannettiin Pappein päämiehildä ja Wanhimmilda, ei hän mitään wastannut.

13. Silloin sanoi Pilatus hänelle: etkös kuule, kuinga paljo he sinua wastan todistawat?

14. Ja ei hän wastannut händä yhtäkän sanaa; niin että Maanherra suuresti ihmetteli.

15. Mutta Juhlana oli Maanherra tottunut päästämään Kansalle jongun fangin irralle, jonga he tahdoit.

16. Niin oli heillä silloin yxi kuuluisa fangi sidottuna, joka kutzuttiin Barabbas.

17. Koska he siis koosa olit, sanoi Pilatus heille: kumman te tahdotte, että minä päästän teille? Barabban, taikka JEsuxen, joka kutzutaan Christus?

18 Sillä hän tiesi, että he hänen kateuden tähden olit andaneet ylön.

19. Mutta kuin hän duomioistuimelle istui, lähetti hänen emändänsä hänen tykönsä, sanoden: ällä sinä mitään tee sille wanhurskalle; sillä minä olen paljo kärsinyt tänäpänä unessani hänen tähtensä.

20. Mutta Pappein päämiehet ja Wanhimmat yllytit Kansaa anomaan Barabbasta, mutta JEsusta hukkaamaan.

21. Niin wastais Maanherra, ja sanoi heille: kumman näistä kahdesta te tahdotte, että minä päästän teille? Mutta he sanoit: Barabban.

22. Pilatus sanoi heille: mitästä siis minun pitää tekemän JEsuxelle, joka kutzutaan Christus? Sanoit he kaikki hänelle: Ristiin-naulittakaan.

23. Niin sanoi Maanherra: mitästä hän pahaa teki? Mutta he huusit sitä enämmin, ja sanoit: Ristiin-naulittakaan.

24. Koska Pilatus näki, ettei hän mitään auttaa tainnut, mutta enä pauhina tuli, otti hän wettä ja pesi kätensä Kansan edessä, sanoden: wiatoin olen minä tämän wanhurskaan wereen; katzokaat teitänne.

25. Ja kaikki Kansa wastais, ja sanoi: hänen werensä tulkaan meidän päällemme ja meidän lastemme päälle.

26. Silloin päästi hän heille Barabban; mutta JEsuxen, koska hän hänen ruoskinut oli, andoi hän ylön ristiin-naulittaa.

27. Silloin Maanherran huowit weit JEsuxen Raastupaan, ja kokoisit hänen tykönsä kaiken joukon.

28. Ja kuin he olit hänen riisuneet, puetit he hänen purpuraiseen Kaapuun.

29. Ja teit orjantappuroista Kruunun, ja panit hänen päähänsä, ja ruowon hänen oikiaan käteensä; ja kumarsit polwiansa hänen edessänsä, pilkkaisit händä, ja sanoit: Terwe Judalaisten Kuningas!

30. Ja kuin he olit sylkeneet hänen päällensä, otit he ruowon, ja löit händä päähän.

31. Ja sitte kuin he olit händä pilkaneet, riisuit he hänelde Kaapun, ja puetit hänen omiin waatteisinsa; ja weit hänen ristiin-naulittaa.

32. Mutta koska he menit ulos, löysit he yhden miehen Kyreneistä, nimeldä Simon. Sen he waadeit hänen ristiänsä kandamaan.

33. Ja tulit siihen paikkaan, joka kutzutaan Golgatha, sekon: Pääkallon paikka.

34. He annoit hänelle etikkata juoda, sapella sekoitettua; ja kuin hän maisti, niin ei hän tahtonut juoda.

35. Mutta sitte kuin he olit hänen ristiin-naulinneet, jaoit he hänen waattensa, ja heitit arpaa. Että täytettäisiin, kuin sanottu oli Prophetan kautta: he owat heillensä minun waatteni jakaneet, ja minun waatteistani owai he heittäneet arpaa.

36. Ja istuden he wartioitzit händä siinä.

37. Ja he panit hänen päänsä päälle hänen syynsä kirjoitetun: TÄMÄ ON JESUS JUDALAISTEN KUNINGAS.

38. Silloin ristiin-naulittiin kaxi ryöwäriä hänen kanssansa: yxi oikialle puolelle, ja toinen wasemalle.

39. Mutta ohitzekäywäiset pilkkaisit händä, wäändelit päätänsä,

30. Ja sanoit: Sinä, joka maahan jaotat Jumalan Templin, ja kolmena päiwänä sen rakennat, auta itziäs; jos sinä olet Jumalan Poika, niin astu alas rististä.

41. Niin myös Pappein Päämiehet, Kirjanoppenuitten ja Wanhimmitten kanssa, pilkkaisit händä, ja sanoit:

42. Muita hän on auttanut; itziänsä ei hän woi auttaa. Jos hän on Israelin Kuningas, niin astukaan nyt alas rististä, niin me ukomme hänen.

43. Hän turwais Jumalaan; päästäköön nyt hänen, jos hän mielistyy häneen. Sillä hän sanoi: Jumalan Poika minä olen.

44. Sitä myös ryöwärit hänelle soimaisit, jotka olit ristiinnaulitut hänen kanssansa.

45. Mutta kuudennesta hetkestä hamaan yhdexändeen asti, oli pimiä kaikesa maasa.

46. Ja liki yhdexättä hetkeä huusi JEsus suurella äänellä, sanoden: Eli, Eli, lama sabachtani? se on: minun Jumalani! minun Jumalani! mixis minun ylönannoit?

47. Mutta muutamat niistä, jotka siinä seisoit, koska he sen kuulit, sanoit: Eliasta hän huutaa.

48. Ja kohta juoxi yxi heistä, ja otti sienen, ja täytti sen etikalla, pani sen ruowon päähän, ja andoi hänen juoda.

49. Mutta muut sanoit: pidäs! katzokamme, jos Elias tulee händä päästämään.

50. Niin JEsus taas huusi suurella äänellä, ja andoi hengensä.

51. Ja katzo! Templin esiwaate repeis kahtia ylhäldä hamaan alas; ja maa järisi, ja kalliot halkeisit.

52. Ja haudat aukenit; ja monda Pyhäin ruumista, jotka maanneet olit, nousit ylös,

53. Ja läxit ulos haudoista, hänen ylösnousemisensa jälkeen, tulit pyhään Kaupungiin, ja ilmestyit monelle.

54. Mutta koska Sadanpäämies, ja ne jotka hänen kanssansa olit wartioitzemasa JEsusta, näjit maan järinän, ja ne kuin tapahduit, pelkäisit he suuresti, ja sanoit: totisesti oli tämä Jumalan Poika.

55. Mutta siellä oli paljo waimoja taembana katzelemasa, jotka JEsusta olit seuranneet Galileasta, palwellen händä.

56. Joiden seasa oli Maria Magdalena, ja Maria, se Jacobin ja Josen äiti, ja Zebedeuxen poikain äiti.

57. Mutta koska ehtoo tuli, tuli yxi rikas mies Arimathiasta, jonga nimi oli Joseph, joka myös itze oli JEsuxen Opetuslapsi.

58. Tämä meni Pilatuxen tygö, ja pyysi JEsuxen ruumista. Silloin Pilatus käski annettaa ruumiin.

59. Ja koska Joseph oli ruumiin ottanut, kääre hän sen puhtaiseen liinaan.

60. Ja pani omaan uuteen hautaansa, jonga hän oli hakannut kalliohon; ja wieritti suuren kiwen haudan owelle, ja meni pois.

61. Silloin olit siellä Maria Magdalena, ja toinen Maria, ja istui haudan kohdalla.

62. Mutta toisna päiwänä walmistuxen päiwästä, kokounuit Pappein päämiehet ja Phariseuxet Pilatuxen tygö,

63. Sanoden: Herra! me muistamme sen wietteliän sanoneen eläisänsä: kolmen päiwän peräst minä nousen.

64. Käske siis warjeltaa hautaa, kolmandeen päiwään asti; ettei hänen Opetuslapsensa tulisi yöllä ja warastaisi händä, ja sanoisi Kansalle: hän nousi kuolluista; ja niin jälkimmäinen willitys tulee pahemmaxi kuin ensimmäinen.

65. Pilatus sanoi heille: teillä on wartiat; mengäät, wartioitkaat niinkuin te tiedätte.

66. Mutta he menit pois, ja wahwistit haudan wartiain kanssa, ja lukitzit kiwen sinetillänsä.

28. Luku.

Mutta Sabbathin päiwän lopulla, joka rupeis walaisemaan toista Sabbathia, tuli Maria Magdalena, ja toinen Maria, katzomaan hautaa.

2. Ja katzo! suuri maan järistys tapahtui; sillä HERran Engeli astui alas Taiwaasta, tuli ja wieritti kiwen owelda, ja istui sen päälle.

3. Ja hän oli näkö niin-

kuin pitkäisen tuli, ja hänen waattensa olit walkiat niinkuin lumi.

4. Mutta hänen pelwostansa hämmästyit wartiat, ja tulit niinkuin he olisit kuolleet.

5. Mutta Engeli wastais, ja sanoi waimoille: älkäät te peljätkö; sillä minä tiedän teidän etziwän ristiin-naulittua JEsusta.

6. Ei hän ole täsä; sillä hän nousi ylös, niinkuin hän sanoi. Tulkaat, katzokaat siaa, kuhunga HERRa pandu oli.

7. Ja mengäät pian ja sanokaat hänen Opetuslapsillensa, että hän nousi kuolluista. Ja katzo! hän menee teidän edellänne Galileaan; siellä teidän pitää hänen näkemän; katzo! minä sen teille sanoin.

8. Ja he menit nopiasti haudalda suurella pelwolla ja ilolla, ja juoxit ilmoittamaan hänen Opetuslapsillensa.

9. Mutta heidän mennesänsä ilmoittamaan hänen Opetuslapsillensa, katzo! niin tuli JEsus heitä wastan, ja sanoi: Terwe teille! Niin he tulit ja rupeisit hänen jalkoihinsa, ja kumarten rukoilit händä.

10. Silloin sanoi JEsus heille: älkäät peljätkö; mengäät, ilmoittakaat minun weljilleni, että he menisit Galileaan; siellä he saawat minun nähdä.

11. Mutta koska he menit pois, katzo! niin tulit muutamat wartioista Kaupungihin, ja ilmoitit ylimmäisille Papeille kaikki mitä tapahtunut oli.

12. Niin he kokounnuit Wanhimbain kanßa, ja neuwoa pidit; ja annoit sotamiehille paljon rahaa,

13. Sanoden: Sanokaat että hänen Opetuslapsensa tulit yöllä, ja waraſtit hänen meidän maatesamme.

14. Ja jos se tulee Maanherran korwille, niin me tahdomme händä lepyttää, ja saattaa teidän suruttomaxi.

15. Ja he otit rahan, ja teit niinkuin he olit opetetut. Ja tämä puhe on ääneri otettu Judalaisten seasa hamaan tähän päiwään asti.

16. Mutta ne yxitoistakymmendä Opetuslasta menit Galileaan, sille mäelle, jonga JEsus oli heille määrännyt.

17. Ja koska he näjit hänen, kumarsit he händä, mutta muutamat epäilit.

18. Ja JEsus tuli ja puhutteli heitä, sanoden: Minulle on annettu kaikki woima Taiwaasa ja maan päällä.

19. Mengäät siis ja opettakaat kaikkea Kansaa, ja kastakaat heitä nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen.

20. Ja opettakaat heitä pitämään kaikki, kuin minä olen teille käskenyt. Ja katzo! minä olen teidän kanßanne joka päiwä, mailman loppuun asti. Amen.

Marcuxen Ewangeliumi.

1. Luku.

JEsuxen Christuxen, Jumalan Pojan, Ewangeliumin alku.

2. Niinkuin Prophetaisa kirjoitettu on: katzo! minä lähetän minun Engelini sinun kas wois eteen, joka on walmistapa sinun ties sinun etees.

3. Huutawan ääni on korwesa: walmistakaat HERran tietä, tehkäät hänen polkunsa oikiaxi!

4. Johannes kasti korwesa, ja saarnais parannuxen Kastetta syndein andeexi andamisexi.

5. Ja hänen tykönsä meni ulos koko Judean maakunda, ja Jerusalemin asuwaiset, ja kastettiin kaikki häneldä Jordanin wirrasa, tunnustain heidän syndinsä.

6. Ja Johannes oli puetettu Kameelin karwoilla, ja ymbäri hänen suolians oli hihnainen wyö, ja söi heinäsirkkoja ja metzähunajata.

7. Ja saarnais, sanoden: Se tulee minun jälkeeni, joka on minua wäkewämbi, jonga en minä ole kelwollinen kumarruxisa kengäin rihmaa päästämään.

8. Minä tosin kastan teitä wedellä; mutta hän kastaa teitä Pyhällä Hengellä.

9. Ja se tapahtui niinä päiwinä, että JEsus tuli Galilean Nazarethista, ja kastettiin Johannexelda Jordanisa.

10. Ja kohta kuin hän astui wedestä ylös, näki hän taiwaat aukenewan, ja Hengen tulewan alas hänen päällens niinkuin kyhkyisen.

11. Ja ääni tuli taiwaasta: Sinä olet se minun rakas Poikani, johonga minä mielistyin.

12. Ja Hengi ajoi hänen kohta korpeen.

13. Ja hän oli siellä korwesa neljäkymmendä päiwää, ja kiusattiin perkeleeldä, ja oli petoin seasa; ja Engelit palwelit händä.

14. Mutta sitte kuin Johannes oli fangeuteen annettu ylön, tuli JEsus Galileaan, saarnaten Jumalan waldakunnan Ewangeliumia.

15. Ja sanoi: aika on täytetty, ja Jumalan waldakunda on lähestynyt; tehkäät parannus, ja uskokaat Ewangeliumi.

16. Ja koska hän käweli Galilean meren tykönä, näki hän Simonin, ja Andreaxen hänen weljens, laskewan werkkoa mereen; (sillä he olit kalamiehet;)

17. Ja JEsus sanoi heille: seuratkaat minua, ja minä teen teidän, että te tuletta ihmisten kalamiehixi.

18. Ja he jätit kohta werkkonsa, ja seuraisit händä.

19. Ja kuin hän sieldä wähää edemmäxi käwi, näki hän

Jacobin, Zebedeuxen pojan, ja Johannexen, hänen weljensä, parandawan wenheesä heidän werkojansa.

20. Ja hän kutzui kohta heitä. Ja he jätit Isänsä Zebedeuxen wenheseen palkollisten kanßa, ja seuraisit händä.

21. Ja he menit sisälle Capernaumiin; ja hän meni kohta lepopäiwinä Synagogaan, ja opetti.

22. Ja he hämmästyit hänen opetustansa; sillä hän opetti heitä woimallisesti, ja ei niinkuin Kirjanoppeneet.

23. Ja heidän Synagogasansa oli yxi ihminen riiwattu saastaiselda hengeldä; ja hän huusi,

24. Sanoden: woi! mitä meidän on sinun kanßas, JEsus Nazarenus? Tulitkos meitä hukuttamaan? Minä tunnen sinun kukas olet, Jumalan Pyhä.

25. Ja JEsus nuhteli händä, sanoden: waikene, ja mene ulos hänestä.

26. Ja kuin se saastainen hengi rewäisi händä ja huusi suurella äänellä, niin hän läxi ulos hänestä.

27. Ja he hämmästyit kaikki, niin että he kyselit keskenänsä, sanoden: mitä tämä on? mikä uusi oppi tämä on? Sillä hän käskee myös woimalla niitä saastaisita hengiä, ja he kuulewat händä.

28. Ja hänen sanomansa kuului kohta ymbäri kaiken Galilean lähimaakunnan.

29. Ja he menit kohta ulos Synagogasta, ja tulit Simonin ja Andreaxen huoneseen, Jacobin ja Johannexen kanßa.

30. Mutta Simonin anoppi makais wilutaudisa, ja he sanoit hänestä kohta hänelle.

31. Ja hän meni, ja nosti händä, ja rupeis hänen käteensä; ja wilutauti jätti hänen kohta; ja hän palweli heitä.

32. Mutta ehtoona, koska Auringo laski, toit he hänen tykönsä kaikkinaisia sairaita ja perkeleildä riiwatuita.

33. Ja koko Kaupungi tuli kokoon owen eteen.

34. Ja hän paransi monda, jotka sairastit moninaisia tauteja; ja hän ajoi ulos paljo perkeleitä, eikä sallinut perkeleiten puhua; sillä he tunsit hänen.

35. Ja huomeneldain sangen warhain ennen päiwää, kuin hän nousi, meni hän ulos. Ja JEsus meni erindiseen siaan, ja rukoili siellä.

36. Ja Simon rienši hänen peräsänsä, ja ne jotka hänen kanßansa olit.

37. Ja koska he löysit hänen, sanoit he hänelle: Jokainen etzii sinua.

38. Ja hän sanoi heille: Mengämme lähimmäisiin kyliin, että minä sielläkin saarnaisin; sillä sitä warten olen minä tullut.

39. Ja hän saarnais heidän Synagogisansa, koko Galileasa, ja ajoi ulos perkeleitä.

40. Ja hänen tykönsä tuli

yxi spitalinen, rukoili händä, langeis polwillensa hänen eteensä, ja sanoi hänelle: Jos sinä tahdot, niin sinä woit minun puhdistaa.

41. Ja JEsus armahti händä, ja ojensi kätensä, rupeis häneen, ja sanoi hänelle: Minä tahdon, ole puhdas.

42. Ja kuin hän sen oli sanonut, niin spitali läxi hänestä kohta pois, ja hän tuli puhtaxi.

43. Ja JEsus haasti händä, ja lähetti hänen kohta pois kyköänsä.

44. Ja sanoi hänelle: Katzo! ettes kellengän mitään sano; mutta mene, osota itzes Papille, ja uhraa puhdistuxes edestä ne kuin Moses käski, heille todistuxexi.

45. Mutta koska hän meni ulos, rupeis hän paljo saarnaamaan ja ilmoittamaan sitä asiata, niin ettei JEsus sitte tainnut julkisesti Kaupungiin mennä; mutta oli ulkona erinäisissä paikoissa, ja joka tahwolda tuldiin hänen tykönsä.

2. Luku.

Ja taas muutamain päiwäin jälkeen, meni hän Capernaumiin. Ja se kuultiin, että hän huoneessa oli.

2. Ja kohta kokounnuit monda, niin ettei enä siaa ollut, ei owengan tykönä; ja hän puhui heille sanan.

3. Ja hänen tykönsä tulit, jotka toit yhtä halwattua, joka neljälde kannettiin.

4. Ja kuin ei he saaneet händä lähestyä Kansan tähden, niin he kiskoit huoneen katon, jossa hän oli; ja kaiwoit läpitze, ja laskit wuoteen alas, jossa halwattu makais.

5. Mutta koska JEsus näki heidän uskonsa, sanoi hän halwatulle: poikani! sinun syndis annetaan sinulle andexi.

6. Niin siellä olit muutamat Kirjanoppenuista, jotka istuit ja ajattelit sydämisänsä:

7. Mitä tämä näin pilkkaa puhuu? Kuka woi synnit andaa andexi paitzi ainoata Jumalata?

8. Ja kohta kuin JEsus tunsi Hengesänsä, että he niin itzellänsä ajattelit, sanoi hän heille: mitä te näitä ajattelette teidän sydämisänne?

9. Kumbi on kewiämbi, sanoa halwatulle: synnit annetaan sinulle andexi; taikka sanoa: nouse, ja ota sinun wuotees, ja käy?

10. Mutta että teidän pitää tietämän, ihmisen Pojalla olewan wallan maan päällä synnit andexi andaa, (sanoi hän halwatulle:)

11. Minä sanon sinulle: nouse ja ota wuotees, ja mene kotias.

12. Ja hän nousi kohta, ja otti wuoteen, ja meni ulos kaikkein nähden; että he kaikki hämmästyit ja kunnioitzit Jumalata, sanoden: En me ole ikänä sen muotoista nähneet.

13. Ja hän läxi taas ulos

mereen puoleen, ja kaikki Kansa tuli hänen tykönsä, ja hän opetti heitä.

14. Ja kuin hän meni ohitze, näki hän Lewin, Alphein pojan, istuwan Tullihuoneesa, ja sanoi hänelle: Seuraa minua. Ja hän nousi, ja seurais händä.

15. Ja se tapahtui, koska hän atrioitzi hänen huoneesansa, atrioitzit myös monda Publikania ja syndistä JEsuxen ja hänen Opetuslastensa kanßa; sillä niitä oli paljo kuin händä olit seuranneet.

16. Ja kuin Kirjanoppeneet ja Phariseuxet näjit hänen syöwän Publikanein ja syndisten kanßa, sanoit he hänen Opetuslapsillensa: mixi hän syö ja juo Publikanein ja syndisten kanßa?

17. Ja koska JEsus sen kuuli, sanoi hän heille: Ei terweet tarwitze parandajata, mutta sairaat; en minä ole tullut kutzumaan wanhurskaita, mutta syndisiä parannuxeen.

18. Ja Johannexen ja Phariseusten Opetuslapset paastoisit. Niin he tulit ja sanoit hänelle: mixi Johannexen ja Phariseusten Opetuslapset paastowat, mutta ei sinun Opetuslapses paastoo?

19. Ja JEsus sanoi heille: Kuinga hädjoukko taitaa paastota, niinkauwan kuin ylkä on heidän kanßansa? Niinkauwan kuin ylkä on heidän kanßansa, ei he woi paastota.

20. Mutta ne päiwät tulewat, että ylkä heildä otetaan pois, ja niinä päiwinä pitää heidän paastoman.

21. Ja ei umbele kengän uutta paikkaa wanhaan waatteseen; sillä uusi paikka rewäisee itzensä kuitengin siitä wanhasta, ja läpi tulee pahemmaxi.

22. Ja ei pane kengän nuorta wiinaa wanhoin leileihin; muutoin nuori wiina särkee leilit, ja niin wiina wuotaa pois, ja leilit turmellaan; mutta nuori wiina pitää uusiin leileihin pandamaan.

23. Ja se tapahtui, että hän käwi Sobbathina laihoin läpitze; niin hänen Opetuslapsensa rupeisit käydesänsä tähkäpäitä katkomaan.

24. Ja Phariseuxet sanoit hänelle: Katzo! mixi he tekewät Sabbathina jota ei sowi?

25. Ja hän sanoi heille: Ettekö te ole ikänä lukeneet, mitä Dawid teki hädillänsä, koska hän isois ja ne jotka hänen kanßansa olit?

26. Kuinga hän meni Jumalan huoneseen, ylimmäisen Papin Abjatharin aikana, ja söi näky-leiwät, joita ei sopinut syödä, waan ainoasti Pappein, ja hän andoi myös niille, jotka hänen kanßansa olit.

27. Ja hän sanoi heille: Sabbathi on ihmistä warten tehty, ja ei ihminen Sabbathia warten.

28. Niin on myös Ihmisen Poika Sabbathin HERra.

3. Luku.

Ja hän meni sisälle jällen Synagogaan, ja siellä oli yxi

ihminen, jolla oli kuiwettu käsi.

2. Ja he otit häneſtä waarin, jos hän hänen Sabbathina parandais, kandaaxensa hänen päällensä.

3. Ja hän sanoi sille ihmiſille, jolla kuiwettu käsi oli: astu edes.

4. Ja hän sanoi heille: Sopiiko Sabbathina hywää tehdä eli pahaa tehdä? hengeä wapahtaa taikka tappaa? Mutta he waikenit.

5. Niin hän katzoi heidän päällensä wihaiſesti, ja oli murheiſansa heidän sydämensä kowuden tähden, ja sanoi ihmiſelle: ojenna kätes; ja hän ojensi, ja se käsi tuli terweexi, niinkuin toinengin.

6. Ja Phariseuxet menit ulos, ja pidit kohta Herodianein kanßa neuwoa händä wastan, kuinga he hänen hukuttaisit.

7. Mutta JEsus poikkeis Opetuslaſtensa kanßa meren tygö; ja paljo Kansan seurais händä Galileaſta ja Judeaſta,

8. Ja Jeruſalemiſta, ja Idumeaſta, ja tuolda puolen Jordanin; ja jotka Tyron ja Sidonin ymbärillä asuit, suuri joukko, jotka hänen tekonsa kuulit, ne tulit hänen tykönsä.

9. Ja hän sanoi Opetuslapſillensa, että wenhe olis aina händä lähnä Kansan tähden, ettei he händä ahdistaisi.

10. Sillä hän oli monda parandanut, niin että kaikki joita waiwattiin, tungit hänen päällensä rupeemaan häneen.

11. Ja kuin saastaiset henget näjit hänen, langeisit he hänen eteensä maahan, huusit sanoden: Sinä olet Jumalan Poika.

12. Ja hän haasti heitä kowin händänsä ilmoittamaſta.

13. Ja hän astui ylös wuorelle, ja kutzui tykönsä, jotka hän itze tahtoi; ja he tulit hänen tykönsä.

14. Ja hän sädsi ne kaxitoiſtakymmendä olemaan tykönänsä, että hän heitä lähettäis saarnaamaan.

15. Ja että heillä piti woima oleman taudit parata, ja perkeleitä ajaa ulos.

16. Ja pani Simonille sen nimen Petari;

17. Ja Jacobille, Zebedeuxen pojalle, ja Johannexelle, Jacobin weljelle; (ja andoi heille nimet Boanerges, se on: pitkäiſen pojat.)

18. Ja Andreaxen, ja Philippuxen, ja Bartholomeuxen, ja Mattheuxen, ja Thomaxen, ja Jacobin Alphein pojan, ja Taddeuxen, ja Simonin Cananeuxen,

19. Ja Judas Iſchariothin, joka myös hänen petti.

20. Ja he tulit huoneſeen; ja Kansa taas kokounnui, niin ettei heillä ollut tilaa syödäkkän.

21. Ja koſka hänen omaiſensa sen kuulit, menit he ulos ottamaan händä kiini; sillä he sanoit: hän on mielettömäxi tullut.

22. Mutta Kirjanoppeneet, jot-

jotka Jerusalemista olit tulleet alas, sanoit: hänellä on Beelzebub, ja perkeleiten Pääruhtinan kautta hän ajaa ulos perkeleitä.

23. Ja hän kutzui heidän tykönsä, ja sanoi heille wertauxilla: Kuinga taitaa Satanas Satanan alaa ulos?

24. Ja jos waldakunda erkanee itziänsä wastan, niin ei se waldakunda taida seisoa;

25. Ja jos huone erkanee itziänsä wastan, niin ei se huone taida seisoa;

26. Ja jos Satanas karkaa ja eroittaa hänensä itziänsä wastan, niin ei hän taida seisoa, mutta saa lopun.

27. Ei taida kengän wäkewän huoneseen mennä ja hänen kaluansa ryöstää, ellei hän ensin sitä wäkewätä sido kiinni, ja sitte ryöstää hänen huonettansa.

28. Totisesti sanon minä teille: kaikki synnit annetaan andeexi ihmisten lapsille, pilkatkin, joilla he Jumalata pilkkaawat;

29. Mutta joka puhuu pilkkaa Pyhää Hengeä wastan, ei hän saa ijankaikkisesti andeexi, mutta hän on wikapää ijankaikkiseen duomioon.

30. Sillä he sanoit: hänellä on saastainen hengi.

31. Niin tulit hänen weljensä ja äitinsä, ja seisoit ulkona, ja lähetit hänen tykönsä kutzumaan händä.

32. Ja Kansa istui hänen ymbärillänsä, ja sanoit hänelle: katzo! sinun äitis ja weljes kysywät sinua ulkona.

33. Ja hän wastais heitä, sanoden: kuka on minun äitini, taikka minun weljeni?

34. Ja koska hän oli ymbäri katzonut niiden päälle, jotka hänen ymbärillänsä istuit, sanoi hän: katzo! minun äitini ja minun weljeni.

35. Sillä joka tekee Jumalan tahdon, hän on minun weljeni ja minun sisareni ja äitini.

4. Luku.

Ja hän rupeis taas opettamaan meren tykönä, ja paljo Kansaa kokounnui hänen tykönsä, niin että hänen piti astuman hahteen, ja istuman merellä, ja kaikki Kansa oli maalla meren tykönä.

2. Ja hän opetti heitä paljo wertauxilla, ja sanoi opettaisansa:

3. Kuulkaat! Katzo! kylwäjä meni ulos kylwämään.

4. Ja kylwäisä tapahtui, että muutama langeis tien oheen; niin tulit taiwaan linnut ja söit sen.

5. Muutama langeis kiwistöhön, josa ei paljo maata ollut; joka kohta nousi päälle, ettei sillä ollut sywää maata.

6. Koska Auringo nousi, niin se poudittiin; ja ettei sillä ollut juurta, niin se kuiwettui.

7. Ja muutama langeis orjantappuroihin; ja orjantappurat käwit ylös ja tukahutit sen, eikä kandanut hedelmätä.

8. Ja muutama langeis hywään maahan, ja kandoi hedelmän, joka käwi ylös ja kaswoi. Ja muutama kandoi kolmenkymmenen kertaiset, ja muutama kuudenkymmenen kertaiset, ja muutama sadan kertaiset.

9. Ja hän sanoi heille: Jolla on korwat kuulla, se kuulkaan.

10. Mutta kuin hän yxinänsä oli, kysyit ne, jotka hänen ymbärillänsä kahdentoistakymmenen kanssa olit, häneldä sitä wertausta.

11. Ja hän sanoi heille: Teille on annettu tuta Jumalan waldakunnan salaisuus; mutta niille, jotka ulkona owat, tapahtuwat kaikki wertausten kautta.

12. Että he nähden näkisit, ja ei huomaitzisi; ja kuulden kuulisit, ja ei ymmärtäisi; ettei he joskus palajaisi, ja heille annettaisiin synnit andeexi.

13. Ja sanoi heille: Ettekö te tiedä tätä wertausta? ja kuinga te kaikki wertauxet ymmärtäisitte?

14. Kylwäjä kylwää sanan.

15. Mutta nämät owat ne, jotka tien wiereä owat, kusa sana kylwetään, ja kuin he sen owat kuulleet, tulee kohta Satan ja ottaa pois sanan, joka heidän sydämiinsä kylwetty oli.

16. Ja ne owat senkaltaiset, jotka kiwistöhön kylwetyt owat: koska he sanan kuulleet owat, ottawat he sen kohta illolla wastan;

17. Ja ei ole heisä juurta, mutta owat ajalliset; sitte koska murhe taikka waino tulee sanan tähden, niin he kohta pahenewat.

18. Ja muutamat owat, jotka orjantappuroihin kylwetyt owat: Ne kuulewat sanan;

19. Ja tämän mailman suru, ja rikkauden wiettelys, ja muut himot, tulewat ja tukahuttawat sanan, ja saatetaan hedelmättömäxi.

20. Ja ne owat, jotka hywään maahan kylwetyt owat, jotka kuulewat sanan, ja ottawat sen wastan, ja hedelmän kandawat, muutama kolminkymmenin, ja muutama kuusinkymmenin, ja muutama sadoin kerroin.

21. Ja hän sanoi heille: sytytetängö kyntilä pandaa wakan ala, eli pöydän ala? eikö, että se pandaisiin kyntiläjalkaan?

22. Sillä ei ole mitään peitetty, jota ei ilmoiteta, eikä ole salaista, waan että se julki tulis.

23. Jos jollakin on korwat kuulla, se kuulkaan.

24. Ja hän sanoi heille: katsokaat mitä te kuuletta. Jolla mitalla te mittaatte, pitää teille mitattaman, ja wielä lisätään teille jotka kuuletta.

25. Sillä jolla on, hänelle annetaan; ja jolla ei ole, sekin kuin hänellä on, otetaan hänelde pois.

26. Ja hän sanoi: niin on Jumalan waldakunda, kuin jos ihminen heittäis siemenen maahan;

27. Ja makais ja nousis

yöllä ja päiwällä; ja siemen puhkeis ulos ja kaswais ylös, koska ei hän tiedäkkän.

28. Sillä maa kandaa hedelmän itsestänsä, ensin oraxen, sitte tähkäpään, ja niin täyden jywän tähkäpääsä.

29. Mutta koska hedelmä tulee edes, lähettää hän kohta sinne sirpin; sillä elon aika on läsnä.

30. Ja hän sanoi: mihingä me Jumalan waldakunnan wertaamme? eli millä wertauxella me sen wertaamme?

31. Niinkuin sinapin siemeneen. Koska se maahan kylwetään, on se wähin kaikkia siemeniä, kuin maasa on;

32. Ja kuin hän kylwetty on, niin hän nousee, ja tulee suuremmaxi kaikkia kaaleja, ja tekee suuret oxat, niin että taiwaan linnut hänen warjonsa alla taitawat pesät tehdä.

33. Ja sen muotoisilla monilla wertauxilla puhui hän heille sanan, sen peräsä kuin he woit kuulla.

34. Mutta ei hän ilman wertausta mitään heille puhunut; waan selitti kaikki Opetuslapsillensa erinänsä.

35. Ja hän sanoi heille sinä päiwänä, koska ehtoo tuli: mengämme ylitze.

36. Ja he laskit Kansan, ja otit hänen, kuin hän oli hahdesa. Oli myös muita wenheitä hänen kanssansa.

37. Ja suuri tuulispää nousi, ja aallot löit siselle hahteen, niin että se jo täytettiin.

38. Ja hän oli perällä ja makais pään-alaisen päällä. Ja he herätit hänen, ja sanoit hänelle: Mestari! etkös sitä tottele, että me hukumme?

39. Je kuin hän heräteiin, nuhteli hän tuulda, ja sanoi merelle: waikene, ole ääneti! Niin tuuli asettui, ja tuli juuri tyweneri.

40. Ja hän sanoi heille: mitä te niin pelkurit oletta? Kuinga ei teillä ole uskoa?

41. Ja he peljästyit sangen suuresti, ja sanoit keskenänsä: kuka tämä on? sillä tuuli ja meri owat hänelle kuuliaiset.

5. Luku.

Ja he tulit ylitze meren, Gadarenein maakundaan.

2. Ja kuin hän läxi hahdesta, kohtais händä kohta haudoista ihminen, josa oli saastainen hengi;

3. Jolla oli maja haudoisa, ja ei woinut kengän händä kahleilla sitoa;

4. Sillä hän oli usein jalkapuisa ja kahleisa sidottuna, ja hän oli särkenyt kahleet, ja jalkapuut rikkonut, ja ei kengän woinut händä asettaa.

5. Ja hän oli aina yötä ja päiwää wuorisa ja haudoisa, ja parkui, ja hosui itsiänsä kiwillä.

6. Mutta koska hän näki taembana JEsuxen, juoxi hän, ja langeis maahan hänen eteensä.

7. Ja huutain ſuurella äänellä ſanoi: Mitä minun on ſinun kanßas, JEſu! ſen korkeimman Jumalan Poika? minä wannotan ſinua Jumalan kautta, ettes minua waiwaiſi.

8. (Sillä hän ſanoi hänelle: lähde ulos, ſaaſtainen hengi! ihmiſeſtä.)

9. Ja hän kyſyi häneltä: mikä nimes on? ja hän waſtais ſanoden: Legio on minun nimeni; ſillä meitä on monda.

10. Ja hän rukoili händä ſuureſti, ettei hän lähettäiſi heitä ulos ſiitä maakunnaſta.

11. Niin oli ſiinä, wuorten tökönä, ſuuri ſikalauma laitumella.

12. Ja kaikki ne pekeleet rukoilit händä, ſanoden: laſke meitä ſikoihin, että me heihin meniſimme ſiſälle.

13. Ja JEſus ſallei kohta heidän. Ja ſaaſtaiſet henget läxit ulos, ja menit ſikain ſiſälle. Ja lauma ſyöxi itzenſä kohdaſtanſa mereen, (mutta heitä oli lähes kaxi tuhatta,) ja he uppoiſit mereen.

14. Mutta ſikain kaitziat pakenit, ja ſaatit ſanoman Kaupungihin ja kyliin. Ja he menit ulos katzomaan, mikä ſe oli kuin tapahtui.

15. Ja tulit JEſuxen tygö, ja näjit ſen, joka perkeleeldä riiwattu oli, iſtuwan, ja waatetettuna, ja toimellisna, joſa Legio oli ollut; ja he pelkäiſit.

16. Ja ne juttelit heille, jotka ſen nähneet olit, kuinga ſille perkeleeldä riiwatulle tapahtunut oli, ja ſioiſta.

17. Ja he rupeiſit händä rukoilemaan, menemään pois heidän maaldanſa.

18. Ja kuin hän aſtui hahteen, niin ſe, joka perkeleeldä riiwattu oli, rukoili, että hän ſais hänen kanßanſa olla.

19. Mutta ei JEſus händä ſallinut, waan ſanoi hänelle: mene kotias, omaiſtes tygö, ja ilmoita heille, kuinga ſuuret työt HERra on ſinulle tehnyt, ja on ſinua armahtanut.

20. Ja hän meni, ja rupeis ſaarnaamaan niiſä kymmeneſä Kaupungiſa, kuinga ſuuret työt JEſus oli hänelle tehnyt; ja he kaikki ihmettelit.

21. Ja kuin JEſus taas meni hahdella ylitze, kokoondui paljo Kanſaa hänen tykönſä, ja hän oli läsnä merta.

22. Ja katzo! yxi Synagogan Päämies tuli, Jairus nimeldä, ja kuin hän näki hänen, langeis hän hänen jalkainſa tygö;

23. Ja rukoili händä ſuureſti, ſanoden: minun wähä tyttäreni on wiimeiſillänſä; tule ja pane kätes hänen päällenſä, että hän paranis ja eläis.

24. Niin hän meni hänen kanßanſa; ja paljo Kanſaa ſeurais händä, ja ahdiſtit händä.

25. Ja yxi waimo, joka oli ſairaſtanut punaiſta tautia kaxitoiſtakymmendä ajaſtaikaa,

26. Ja oli paljo kärſinyt monelda parandajalda, ja oli ku-

luttanut kaiken hywydenſä, eikä mitään apua tundenut, waan tullut paljo pahemmaxi;

27. Koſka hän kuuli JEſuxeſta, tuli hän Kanſan ſeaſa takaa, ja rupeis hänen waatteiſiinſa;

28. Sillä hän ſanoi: jos minä ainoaſti ſaan ruweta hänen waatteiſiinſa, niin minä paranen.

29. Ja hänen werilähteensä kohta kuiwettui, ja hän tunſi ruumiiſanſa, että hän oli hänen witzauxeſtanſa parattu.

30. Ja JEſus tunſi kohta itzeſänſä woiman, joka häneſtä lähtenyt oli, ja käänſi hänenſä Kanſan ſeaſa, ja ſanoi: kuka rupeis minun waatteiſiini?

31. Ja hänen Opetuslapſenſa ſanoit hänelle: Sinä näet että Kanſa ſinua ahdiſtaa ymbäri, ja ſinä ſanot: kuka minuun rupeis?

32. Ja hän katzoi ymbärinſä, että hän ſen näkis joka ſen teki.

33. Mutta waimo pelkäis ja wapiſi, että hän tieſi mitä hänen kohtaanſa tapahtunut oli, tuli ja langeis hänen eteenſä, ja ſanoi hänelle kaiken totuden.

34. Mutta hän ſanoi hänelle: tyttäreni! ſinun uſkos paranſi ſinun, mene rauhaan, ja ole terwe witzauxeſtas.

35. Koſka hän wielä puhui, tulit muutamat Synagogan Päämieheldä, jotka ſanoit: ſinun tyttäres on kuollut; mitäs ſillen Meſtaria waiwaat?

36. Mutta JEſus kohta, kuultuanſa ſen ſanan ſanottawan, ſanoi Synagogan Päämiehelle: älä pelkää; ainoaſta uſko.

37. Ja ei hän ſallinut kenengän händänſä ſeurata, waan Petarin ja Jacobin, ja Johannexen, Jacobin weljen.

38. Ja hän tuli Synagogan Päämiehen huoneſeen, ja näki pauhinan, ja ne jotka itkit ja poraiſit paljo.

39. Ja hän meni ſiſälle, ja ſanoi heille: mitä te pauhaatte ja itkettä? Lapſi ei ole kuollut, waan makaa.

40. Ja he nauroit händä. Mutta koſka hän oli kaikki ajanut ulos, otti hän lapſen iſän ja äitin kanßanſa, ja ne jotka hänen kanßanſa olit, ja meni ſiſälle, kuſa lapſi makais.

41. Ja tarttui lapſen käteen, ja ſanoi hänelle: Talitha kumi, ſe on ſanottu: piikainen! (ſinulle minä ſanon,) nouſe ylös.

42. Ja kohta piika nouſi, ja käwi; ſillä hän oli kahdentoiſtakymmenen ajaſtaikainen. Ja he hämmäſtyit ſuurella hämmäſtyxellä.

43. Ja hän haaſti heitä kowin, ettei kengän ſitä ſaiſi tietää, ja hän käſki andaa hänelle ſyötäwätä.

6. Luku.

Ja hän läxi ſieldä ja meni Jſänſä maalle; ja hänen Opetuslapſenſa ſeuraiſit händä.

2. Ja kuin Sabbathi tuli, rupeis hän Synagogaſa opet-

tamaan; ja monda jotka kuulit, hämmästyit, sanoden: kusta tällä nämät owat? ja mikä wiisaus hänelle annettu on, että myös senkaltaiset wäkewät työt känen kättensä kautta tapahtuwat?

3. Eikö tämä ole se seppä, Marian poika, Jacobin ja Josen ja Judan ja Simonin weli? eikö myös hänen sisarensa ole täsä meidän kanssamme? ja he pahenit häneä.

4. Mutta JEsus sanoi heille: ei Propheta mualla ole katzottu ylön, kuin Jsänsä maalla, ja langoinsa seasa, ja kotonansa.

5. Ja ei hän woinut siellä yhtään wäkewätä työtä tehdä, waan ainoastan pani kätensä harwain sairasten päälle, ja paransi heitä.

6. Ja ihmetteli heidän epäuskoansa. Ja hän waelsi ymbäri kyliä, opettain ymbäristöllä.

7. Ja kutzui ne kaxitoistakymmendä, ja rupeis niitä kaxin ja kaxin lähettämään; ja andoi heille woiman saastaisia hengiä wastan.

8. Ja kielsi heitä mitään ottamasta tielle, mutta ainoasti sauwan; ei ewäs-säkkiä, ei leipää, ei rahaa kukkaroon;

9. Mutta oleman kengäsä; Ja ettei he pukisi kahta hametta yllensä.

10. Ja hän sanoi heille: kusa ikänä te huoneseen menette sisälle, niin olkat siinä, niinkauwan kuin te sielä menette pois.

11. Ja jotka ei teitä wastan ota, eikä kuule teitä, niin mengäät pois sielä, ja pyhkikäät tomu, kuin teidän jalkainne alla on, heille todistuxexi. Totisesti sanon minä teille: Sodomalle ja Gomorralle on duomio-päiwänä huokiambi, kuin sille Kaupungille.

12. Ja he läxit ulos ja saarnaisit, että he parannuxen tekisit.

13. Ja ajoit ulos monda perkelettä, ja woitelit öljyllä monda sairasta, ja paransit.

14. Ja Kuningas Herodes sai sen kuulla; (sillä hänen nimensä oli jo julistettu;) ja sanoi: Johannes joka kasti, on nosnut kuolluista, ja sentähden woimat waikuttawat häneä.

15. Muut sanoit: se on Elias; mutta toiset sanoit: se on Propheta, taikka niinkuin joku Prophetaista.

16. Mutta koska Herodes sen kuuli, sanoi hän: se on Johannes, jonga kaulan minä annoin leikata; hän on kuolleista nosnut.

17. Sillä Herodes oli lähettänyt Johanneta ottamaan kiinni, ja pani hänen tornihin, Herodiaxen, hänen weljensä Philippuxen emännän, tähden, jonga hän oli nainut.

18. Sillä Johannes oli Herodexelle sanonut: ei sinulle ole luwallinen pitää weljes emäntätä.

19. Ja Heradias wäijyi händä, ja tahtoi händä tappaa; mutta ei hän saanut.

20. Sillä Herodes pelkäis Johanneſta, että hän tieſi hänen hurſkaxi ja pyhäxi miehexi; jo otti waarin häneſtä, ja kuuli händä moneſa aſiaſa, ja kuuldeli händä mielellänſä.

21. Ja koſka ſowelias päiwä tuli, että Herodes ſyndymäpäiwänänſä teki ehtolliſen Ylimmäiſillenſä, ja Päämiehille, ja Eſimiehille Galileaſa;

22. Ja Herodiaxen tytär tuli ſiſälle, ja hyppäis, ja ſe kelpais Herodexelle ja ynnä atrioitzewille; ſanoi Kuningas piikalle: ano minulda mitäs tahdot, ja minä annan ſinulle.

23. Ja hän wannoi hänelle: mitä ikänä ſinä minulda anot, niin minä annan ſinulle, puoleen minun waldakundaani aſti.

24. Mutta ſe meni ulos ja ſanoi äitillenſä: mitä minun pitää anoman? waan ſe ſanoi: Johannes Kaſtajan päätä.

25. Ja hän kohta meni ſiſälle kiiruſti Kuningaan tygö, anoi ſanoden: minä tahdon, että minulle annat juuri nyt Johannes Kaſtajan pään fatiſa.

26. Niin Kuningas tuli ſangen murheelliſexi; kuitengin walan tähden, ja niiden jotka ynnä atrioitzit, ei tahtonut hänelde kieldää.

27. Ja Kuningas lähetti kohta murhajan, ja käſki hänen päänſä tuoda.

28. Niin ſe meni ja leikkais hänen kaulanſa torniſa: Ja toi hänen päänſä fatiſa, ja andoi ſen piikalle; ja piika andoi ſen äitillenſä.

29. Ja koſka hänen Opetuslapſenſa ſen kuulit, tulit he ja otit hänen ruumiinſa, ja panit ſen hautaan.

30. Ja Apoſtolit kokounnuit JEſuxen tygö, ja ilmoitit hänelle kaikki, ſekä ne kuin he teit, ja ne kuin he opetit.

31. Ja hän ſanoi heille: tulkaat te yxinänne erinäiſeen paikkaan, ja lewätkäät wähä; ſillä monda oli, jotka tulit ja menit; niin ettei he ſyödäkkän joutaneet.

32. Ja he menit korpeen hahdella erinänſä.

33. Ja Kanſa näki heidän menewän, ja moni tunſi hänen; ja juoxit ſinne jalkaiſin kaikiſta Kaupungeiſta, ja he ennätit heitä, ja he kokounnuit hänen tykönſä.

34. Ja JEſus läxi ulos, ja näki paljo Kanſaa, ja hän armahti heitä; ſillä he olit niinkuin lambaat, joilla ei ole paimenda; ja rupeis heitä opettamaan paljo.

35. Ja koſka päiwä paljo kulunut oli, tulit hänen Opetuslapſenſa hänen tykönſä, ſanoden: Tämä on erämaa, ja aika on jo kulunut;

36. Laſke heitä, että he menyiſit ymbäri kyliin ja majoin, oſtamaan heillenſä leipiä; ſillä ei heillä ole ſyötäwätä.

37. Mutta hän waſtaten ſanoi heille: Andakaat te heille ſyötäwätä. Ja he ſanoit hänelle: pitääkö meidän menemän

kahdella sadalla penningillä leipiä ostamaan, ja andamaan heidän syödä?

38. Mutta hän sanoi heille: mondako leipää teillä on? mengäät ja katzokaat. Ja koska he katzoit, sanoit he: wiisi, ja kaxi kalaa.

39. Ja hän käski heidän kaikki istuttaa atrioitzemaan erijoukoihin, wiherjäisen ruohon päälle.

40. Ja he istuit joukoisa, sadoin ja wiisinkymmenin.

41. Ja kuin hän otti ne wiisi leipää ja kaxi kalaa, katzoi hän Taiwaaseen, kiitti ja mursi leiwät; ja andoi Opetuslapsillensa pandaa niiden eteen; ja ne kaxi kalaa jakoi hän kaikille.

42. Ja he söit kaikki, ja rawittiin.

43. Ja he korjaisit kaxitoistakymmendä täysinäistä koria muruja, ja myös kaloista.

44. Ja niitä kuin söit, oli lähes wiisi tuhatta miestä.

45. Ja hän ajoi kohta Opetuslapsensa astumaan hahteen, ja edellä menemään meren ylitse Bethsaidaan, siihenasti kuin hän päästäis Kansan.

46. Ja koska hän oli päästänyt heidän, meni hän wuorelle rukoilemaan.

47. Ja koska ehtoo tuli, oli haxi keskellä merta, ja hän yxinänsä maalla.

48. Ja hän näki heidän olewan hädässä, soutamisesa; (sillä heillä oli wastainen;) Ja liki neljändenä yön wartiona tuli hän heidän tykönsä käyden meren päällä; Ja tahtoi mennä heidän ohitzensa.

49. Mutta kuin he näit hänen käywän meren päällä, luulit he olewan Köpelin, ja huusit;

50. (Sillä kaikki näjit hänen ja hämmästyit;) Ja hän puhui kohta heidän kanssansa, ja sanoi heille: olkaat hywäsä turwassa; minä olen; älkäät peljätkö.

51. Ja hän astui heidän tykönsä hahteen, ja tuuli heikeni. Ja he paljo enämmän keskenänsä hämmästyit, ja ihmettelit;

52. Sillä ei he ymmärtäneet leiwistäkän; waan heidän sydämensä oli paatunut.

53. Ja kuin he olit menneet ylitze, tulit he Genesaretin maalle; ja laskit satamaan.

54. Ja kuin he menit ulos hahdesta, niin he kohta tunsit hänen;

55. Ja juoxit ymbäri kaiken sen ymbäristön, ja rupeisit sairaita wiemään wuoteisansa, kusa he kuulit hänen olewan.

56. Ja kuhunga hän meni sisälle kylihin eli Kaupungeihin, taikka majoihin, niin he panit kujille sairaita, ja rukoilit händä, että he ainoasta hänen waatteinsa palteseen saisit ruweta. Ja niin monda kuin häneen rupeis, ne paranit.

7. Luku.

Ja hänen tykönsä kokounnuit Phariseuxet, ja muutamat Kirjanoppenuista, jotka Jerusalemista tulleet olit.

2. Ja kuin he näjit muutamat hänen Opetuslapsistansa yhteisillä käsillä, (se on: pesemättömillä,) syöwän leipää, laitit he sitä;

3. Sillä Phariseuxet ja kaikki Judalaiset ei syö, ellei he usein pese käsiänsä, pitäin Wanhimbain säätyä;

4. Ja kuin he turulda tulewat, ei he syö pesemätä. Ja monda muuta on, jotka he owat ottaneet pitäxensä, kuin: on: juoma-astiain, kiwi-astiain, ja waski-astiain, ja pöytäin pesemiset.

5. Sitte kysyit Phariseuxet ja Kirjanoppeneet hänéldä: mixei sinun Opetuslapses waella Wanhimbain säädyn jälkeen, waan syöwät pesemättömillä käsillä leipää?

6. Mutta hän wastaten sanoi heille: Esaias on hywästi teistä ulkokullaisista ennustanut, niinkuin kirjoitettu on: Tämä Kansa kunnioitzee minua huulilla, waan heidän sydämensä on kaukana minusta.

7. Mutta turhaan he minua palwelewat, opettain sitä oppia, kuin on ihmisten käskyt.

8. Sillä te hyljäätte Jumalan käskyn, ja pidätte ihmisten säädyn, kiwi-astiain ja juoma-astiain pesemiset; ja muita senkaltaisia te paljo teette.

9. Ja hän sanoi heille: hywin te hyljäätte Jumalan käskyn, että te teidän säätynne pitäisitte.

10. Sillä Moses sanoi: kunnioita isäs ja äitis; ja joka kirjoilee isää eli äitiä, hänen pitää kuolemalla kuoleman.

11. Mutta te sanotte: jos ihminen sanoo isälle taikka äitille Corban, (se on uhratu,) jolla sinua piti minulda autettaman.

12. Ja et te salli hänen mitään tehdä isällensä taikka äitillensä.

13. Ja hyljäätte Jumalan sanan teidän säädyllänne, jonga te säättäneet oletta. Ja senkaltaisia paljo te teettä.

14. Ja hän kutzui tykönsä kaiken Kansan, ja sanoi heille: kuulkaat kaikki minua, ja ymmärtäkäät.

15. Ei ole ulkona ihmisestä mitään, joka häneen menee sisälle, ja taitaa hänen saastuttaa; mutta ne kuin hänestä tulewat ulos, ne owat jotka saastuttawat ihmisen.

16. Jos jollakin on korwat kuulla, se kuulkaan.

17. Ja koska hän Kansan tyköä meni huoneseen, kysyit hänen Opetuslapsensa hänéldä tästä wertauxesta.

18. Ja hän sanoi heille: oletteko tekin niin ymmärtämättömät? ettekö ymmärrä, että kaikki kuin ulkoa menee ihmisehen, ei se händä taida saastuttaa?

19. Sillä ei se mene hänen sydämehensä, mutta watzaan; ja menee luonnollisesti ulos, kaikki ruwat puhdistain.

20. Ja hän sanoi: mitä ihmisestä tulee ulos, se saastuttaa ihmisen.

21. Sillä sisäldä, ihmisten sydämestä, tulewat ulos pahat ajatuxet, huorudet, salawuoteudet, miestapot,

22. Warkaudet, ahneudet, pahat juonet, petos, irstaisuus, pahansuomus, Jumalan pilkka, ylpeys, hulluus.

23. Kaikki nämät pahudet sisäldä tulewat ulos, ja saastuttawat ihmisen.

24. Niin hän nousi, ja meni sieldä Tyrin ja Sidonin maan ääriin; ja meni sisälle huoneseen, eikä tahtonut sitä kenellekkän andaa tietää, ja ei hän tainnut salaa olla.

25. Sillä, kuin yxi waimo kuuli hänestä, jonga wähällä tyttärellä oli saastainen hengi, niin se tuli ja langeis hänen jalkainsa juureen.

26. (Mutta se waimo oli Grekiläinen, Syrophenisiasa syndynyt;) ja hän rukoili händä ajamaan pois perkelettä hänen tyttäreståns.

27. Niin JEsus sanoi hänelle: Salli ensin lapset rawittaa; sillä ei ole se kohtullinen, ottaa lasten leipää, ja heittää penikoille.

28. Mutta hän wastais ja sanoi hänelle: tosin HERra! syöwät penikatkin pöydän alla lasten muruista.

29. Ja hän sanoi hänelle: tämän puhten tähden mene; perkele läxi ulos sinun tyttärestås.

30. Ja kuin hän meni kotians, löysi hän perkeleen lähteneri ulos, ja tyttärensä makaawan wuoteesa.

31. Ja taas, kuin hän läxi Tyrin ja Sidonin maan ääristä, tuli hän Galilean meren tygö, kymmenen Kaupungin maan äärten keskitze.

32. Ja he toit hänen tykönsä kuuroin, joka myös mykkä oli, ja he rukoilit händä panemaan kätensä hänen päällensä.

33. Ja hän otti hänen erinänsä Kansasta, ja pisti sormensa hänen korwiinsa, sylki ja rupeis hänen kieleensä;

34. Ja katzahtain Taiwaseen, huokais, ja sanoi hänelle: Ephphata, se on: Aukene.

35. Ja kohta aukenit hänen korwansa; ja hänen kielensä side pääsi wallallensa, ja puhui selkiästi.

36. Ja hän haasti heidän kellengän sanomasta. Mutta jota enämmin hän haasti, sitä enämmin he ilmoitit.

37. Ja he suuresti hämmästyit, sanoden: hywästi hän kaikki teki; kuuroit hän tekee kuulemaan, ja mykät puhumaan.

8. Luku.

Niinä päiwinä, koska sangen paljo Kansaa oli, eikä ollut heillä mitään syömistä, kutzui JEsus Opetuslapsensa tykönsä, ja sanoi heille:

2. Minä surkuttelen Kansaa; sillä he owat ja kolme päiwää wiipyneet minun tykönäni, ja ei ole heillä mitä he söisit;

3. Ja jos minä päästän hei-

dän kotianſa ſyömätä, niin he waipuwat tiellä; ſillä muutamat heiſtä olit kaukaa tulleet.

4. Niin waſtaiſit händä hänen Opetuslapſenſa: kuſta joku woi näitä rawita leiwillä täſä erämaaſa?

5. Ja hän kyſyi heildä: mondako leipää teillä on? he ſanoit: ſeitzemän.

6. Ja hän käſki Kanſan iſtua atrioitzemaan maan päälle. Ja hän otti ne ſeitzemän leipää, kuin hän kiittänyt oli, murſi ja andoi Opetuslapſillenſa, että he oliſit panneet eteen; ja he panit Kanſan eteen.

7. Ja heillä oli myös wähä kalaiſia; ja hän kiitti, ja käſki ne myös pandaa eteen.

8. Niin he ſöit, ja rawittiin; ja he korjaiſit tähteet, kuin jäänеet olit, ſeitzemän koria muruja.

9. Ja niitä kuin ſöit, oli liki neljä tuhatta. Ja hän pääſti heidän.

10. Ja hän aſtui kohta Opetuslaſtenſa kanßa hahteen, ja tuli Dalmanuthan maan-äärtin.

11. Ja Phariſeuret tulit ja rupeiſit kampailemaan hänen kanßanſa, pyyten hänеldä merkkiä Taiwaaſta, kiuſaten händä.

12. Ja hän huokais hengeſänſä, ja ſanoi: miksi tämä ſuku merkkiä pyytää? totiſeſti ſanon minä teille: Ei tälle ſukukunnalle anneta merkkiä.

13. Ja hän jätti heidän, ja aſtui taas hahteen, ja meni yſitze.

14. Ja he olit unhottaneet ottaa leipiä; eikä ollut heillä enä kuin yxi leipä hahdeſa heidän myötänſä.

15. Ja hän käſki heitä, ſanoden: katzokaat ja karttakaat teitänne Phariſeuſten hapatuxeſta, ja Herodexen hapatuxeſta.

16. Ja he ajattelit keſkenänſä, ſanoden: ei meillä ole leipiä.

17. Ja kuin JEſus ſen ymmärſi, ſanoi hän heille: mitä te ajatteletta, ettei teillä ole leipää? ettekö te wielä huomaitze, eikä ymmärrä? wieläkö teillä nyt on paatunut ſydän?

18. Silmät teillä on, ja et te näe? ja korwat teillä on, ja et te kuule? ettekö myös muiſta?

19. Koſka minä wiiſi leipää murſin wiidelle tuhannelle, kuinga monda täyſindiſtä koria te tähteitä korjaiſitta? He ſanoit: kaxitoiſtakymmendä.

20. Niin myös, koſka minä ne ſeitzemän murſin neljälle tuhannelle, kuinga monda täyſindiſtä koria tähteitä te korjaiſitta? He ſanoit: ſeitzemän.

21. Ja hän ſanoi heille: mixet te ſiis ymmärrä?

22. Ja hän tuli Bethſaidaan, ja he toit yhden ſokian, ja rukoilit händä, että hän rupeis häneen.

23. Ja hän tarttui ſen ſokian kätеen, ja wei ulos hänen kyläſtä; ja ſylki hänen ſilmiinſä, ja pani kätensä hänen päällenſä, ja kyſyi häneldä, jos hän jotakin näkis.

24. Niin hän katzoi ylös ja

ſanoi: Minä näen ihmiſet niinkuin puut käyſkendelewän.

25. Sitte hän taas pani kätensä hänen ſilmäinſä päälle, ja andoi hänen taas katzoa: Ja ſe tuli paratuxi, niin että hän näki kaikki kaukaa ja ſelkiäſti.

26. Ja hän lähetti hänen kotianſa, ſanoden: älä mene kylään ſiſälle; älä myös kellengän tätä kyläſä ſano.

27. Ja JEſus meni ulos ja hänen Opetuslapſensa Ceſarean kyliin, joka kutzutaan Philippi. Ja hän kyſyi tiellä Opetuslapſildanſa, ſanoden heille: kenengä ſanowat ihmiſet minun olewan?

28. Niin he waſtaiſit: Johannes Kaſtajan; ja muutamat, Elian; waan muutamat, jongun Prophetaiſta.

29. Ja hän ſanoi heille: kenengäſtä te ſanotta minun olewan? Petari waſtais, ja ſanoi hänelle: ſinä olet Chriſtus.

30. Ja hän haaſti heitä kellengän häneſtä ſanomaſta.

31. Ja hän rupeis heitä opettamaan, että ihmiſen Pojan pitää paljo kärſimän, ja hyljättämän Wanhimmilda, ja ylimmäiſildä Papeilda, ja Kirjanoppeneilda, ja tapettaman; ja kolmandena päiwänä ylösnouſeman.

32. Ja hän puhui ſen puheen julki rohkiaſti. Ja Petari otti hänen tykönſä, ja rupeis händä nuhtelemaan.

33. Mutta hän käänſi itzenſä, ja katzoi Opetuslaſtenſa puolen, nuhteli Petaria, ſanoden: mene pois minun tyköäni, Satan! ſillä et ſinä ymmärrä niitä kuin Jumalan owat, waan niitä kuin ihmiſten owat.

34. Ja hän kutzui tykönſä Kanſan ja Opetuslapſenſa, ja ſanoi heille: kuka ikänä tahtoo tulla minun peräſäni, hän kieldäköön itzenſä, ja ottakoon riſtinſä, ja ſeuratkaan minua.

35. Sillä kuka ikänä tahtoo hengenſä wapahtaa, hän hukuttaa ſen; mutta joka ikänä hengenſä hukuttaa minun ja Ewangeliumin tähden, hän wapahtaa ſen.

36. Sillä mitä ſe auttaa ihmiſtä, jos hän woittais kaiken mailman, ja ſais ſielullenſa wahingon?

37. Eli mitä ihminen andaa ſielunſa lunaſtuxeri?

38. Sillä, joka häpee minua ja minun ſanojani, täſä huorintekiäſä ja ſyndiſeſä ſuwuſa, ſitä myös pitää ihmiſen Pojan häpeemän, koſka hän tulee Iſänſä kunniaſa, niiden pyhäin Engelitten kanſa.

9. Luku.

Ja hän ſanoi heille: Totiſeſti ſanon minä teille: muutamat näiſtä, jotka täſä ſeiſowat, ei pidä kuolemata maiſtaman, ſiihenaſti kuin he näkewät Jumalan waldakunnan woimalla tulewan.

2. Ja kuuden päiwän peräſtä otti JEſus tykönſä Petarin ja Jacobin ja Johannexen, ja wei heidän erinänſä korkialle wuo-

relle yxinänsä. Ja hän kirkastettiin heidän edesänsä.

3. Ja hänen waattensa tulit kiildäwäxi ja sangen walkiaxi, niinkuin lumi, ettei yxikän waatteen-painaja taida niin walkiaxi painaa maan päällä.

4. Ja heille ilmestyi Elias Mosexen kanssa, jotka puhuit JEsuxen kanssa.

5. Ja Petari wastaten sanoi JEsuxelle: Rabbi! hywä on meidän täsä olla; tehkämme siis tähän kolme majaa: sinulle yhden, Mosexelle yhden, ja Elialle yhden.

6. Waan ei hän tiennyt mitä hän puhui; sillä he olit hämmästyneet.

7. Ja pilwi tuli, joka ymbäri warjois heidän; Ja ääni tuli pilwestä, sanoden: Tämä on se minun rakas Poikani; kuulkaat händä.

8. Ja kohta kuin he ymbäri katzahdit, ei he enä ketään nähneet, mutta JEsuxen yxin heidän kanssansa.

9. Mutta koska he menit alas wuorelda, kielsi hän heidän kellengän niitä sanomasta kuin he näjit, waan sitte koska ihmisen Poika on kuolluista nosnut.

10. Ja he pidit sanan mielesänsä, ja tutkeit keskenänsä, mitä se olis, nosta ylös kuolluista.

11. Ja he kysyit hänelda, sanoden: mitä Kirjanoppeneet sanowat, että Elian pitää ensin tuleman?

12. Mutta hän wastaten sanoi heille: Elias tosin tulee ensin ja ojendaa kaikki: Ja niinkuin on ihmisen Pojasta kirjoitettu, että hänen pitää paljo kärsimän, ja katzottaman ylön.

13. Mutta minä sanon teille, että Elias on myös tullut, ja he teit hänelle mitä he tahdoit, niinkuin häneste kirjoitettu oli.

14. Ja kuin hän tuli Opetuslasten tygö, näki hän paljo Kansaa heidän ymbärillänsä, ja Kirjanoppeneet kampailewan heidän kanssansa.

15. Ja kohta kuin kaikki Kansa näki hänen, hämmästyit he, ja, juosten tygö, terwehdit händä.

16. Ja hän kysyi Kirjanoppenuilda: mitä te kampailette keskenänne?

17. Niin yxi Kansan seasta wastais, ja sanoi: Mestari! minä toin sinun tygös poikani, jolla on mykkä hengi.

18. Ja koska hän rupee hänen kimppuunsa, niin hän repelee händä; ja hän wahtuu, ja kiristelee hambaitansa, ja kuiwettuu. Ja minä sanoin sinun Opetuslapsilles, että he ajaisit, hänen ulos, ja ei he woineet.

19. Niin he wastais ja sanoi: O! sinä uskotoin sukukunda! kuinga kauwan minun pitää oleman teidän kanssanne? kuinga kauwan minä teitä kärsin? Tuokaat händä minun tyköni.

20. Ja he toit sen hänen tykönsä. Ja kuin hän näki hänen, rewäis kohta hengi händä, ja hän langeis maahan, ja

kieritteli händänsä, ja wahtui.

21. Ja hän kysyi hänen isäldänsä: kuinga paljon aikaa sitte on, kuin tämä on hänelle tullut? hän sanoi: lapsudesta;

22. Ja hän heitti hänen usein tuleen ja wesiin, että hän hukuttais hänen. Mutta jos sinä jotakin woit, niin auta meitä, ja armahda meidän päällemme.

23. Niin sanoi JEsus hänelle: jos sinä sen woit uskoa; kaikki owat uskowaiselle mahdolliset.

24. Ja kohta pojan isä huusi itkein, ja sanoi: HERra! minä uskon, auta minun epäuskoani.

25. Mutta koska JEsus sen näki, että Kansa ynnä juoxi tygö, nuhteli hän sitä saastaista hengeä, sanoden hänelle: sinä mykkä ja kuuroi hengi, minä käsken sinua, mene ulos hänestä, ja älä tästedes hänen sisällensä mene.

26. Niin se huusi, ja repeli kowin händä, ja läxi ulos; ja se tuli niinkuin kuollut, niin että moni sanoi: hän on kuollut.

27. Mutta JEsus tarttui hänen käteensä, ja nosti hänen; ja hän nousi.

28. Ja kuin hän oli huoneseen mennyt sisälle, kysyit hänen Opetuslapsensa häneldä erinänsä: mixemme woineet händä ajaa ulos?

29. Ja hän sanoi heille: tämä suku ei taida millään muulla, kuin rukouxella ja paastolla, mennä ulos.

30. Ja he läxit ulos sieldä, ja waelsit Galilean läpitze; ja ei hän tahtonut sitä kenengän tietää.

31. Sillä hän opetti Opetuslapsiansa, ja sanoi heille: ihmisen Poika annetaan ylön ihmisten käsiin, ja he tappawat hänen; ja kuin hän on tapettu, niin hän kolmandena päiwänä nousee ylös.

32. Mutta ei he ymmärtäneet sitä kuin hän sanoi; ja pelkäisit häneldä kysyä.

33. Ja hän tuli Capernaumiin, ja kotona olesa, kysyi hän heildä: mitä te tiellä keskenänne kampailitta?

34. Mutta he waikenit; sillä he olit kampailleet tiellä keskenänsä, kuka heistä suurin olis.

35. Ja kuin hän istui, kutzui hän ne kaxitoistakymmendä, ja sanoi heille: jos joku tahtoo ensimmäinen olla, sen pitää oleman kaikkein wiimeisen, ja kaikkein palwelian.

36. Ja hän otti lapsen, ja asetti sen heidän keskellensä. Ja kuin hän otti sen syliinsä, sanoi hän heille:

37. Kuka ikänä yhden tainkaltaisen lapsen korjaa minun nimeeni, se korjaa minun; ja joka minun korjaa, ei hän minua korjaa, mutta sen joka minun lähetti.

38. Mutta Johannes wastais händä, sanoden: Mestari! me näimme yhden sinun nimelläs perkeleitä ajawan ulos, joka ei seuraa meitä; ja me kiel-

simme händä, ettei hän seuraa meitä.

39. Niin JEsus sanoi: älkäät händä kieldäkö; sillä ei ole ketään joka tekee woimallisen työn minun nimeni kautta, ja taitaa kohta pahasti puhua minusta.

40. Sillä joka ei ole meitä wastan, se on meidän edestämme.

41. Sillä kuka ikänä juottaa teitä wesipikarilla minun nimeeni, että te oletta Christuxen, totisesti sanon minä teille: ei hän suingan kadota palkkaansa.

42. Ja kuka ikänä pahendaa yhden niistä wähimmistä, jotka uskowat minun päälleni, parembi olis hänelle, jos myllynkiwi pandaisiin hänen kaulaansa, ja heitettäisiin mereen.

43. Jos sinun kätes on sinulle pahennuxexi, niin hakkaa se pois: parembi on sinun käsipuolena elämään mennä, kuin jos sinulla olis kaxi kättä, ja menisit helwettiin, siihen sammumattomaan tuleen;

44. Kusa ei heidän matonsa kuole, eikä tuli sammuteta.

45. Ja jos sinun jalkas on sinulle pahennuxexi, hakkaa se pois: parembi on sinun, että onduwana elämään menet, kuin jos sinulla olis kaxi jalkaa, ja heitettäisiin helwettiin, siihen sammumattomaan tuleen;

46. Kusa ei heidän matonsa kuole, eikä tuli sammuteta.

47. Ja jos sinun silmäs on sinulle pahennuxexi, niin heitä se pois: parembi on sinun silmäpuolena Jumalan waldakundaan sisälle mennä, kuin jos sinulla olis kaxi silmää ja heitettäisiin helwetin tuleen;

48. Kusa ei heidän matonsa kuole, eikä tuli sammuteta.

49. Sillä kaikki pitää tulella suolattaman; ja jokainen uhri pitää suolalla suolattaman.

50. Suola on hywä; mutta jos suola tulee mauttomaxi, millä te sen höystätte? pitäkäät itze teisänne suola, ja rauha teidän keskenänne.

10. Luku.

Ja kuin hän sieldä läxi, tuli hän Judan maan äärille, sen maakunnan kautta, joka on sillä puolella Jordanin. Ja Kansa kokounnui taas hänen tykönsä; ja niinkuin hän oli tottunut, niin hän taas opetti heitä.

2. Ja Phariseuxet tulit ja kysyit häneldä, jos mies saa waimonsa hyljätä? kiusaten händä.

3. Mutta hän wastaten sanoi heille: mitä Moses teille käski?

4. He sanoit: Moses sallei erokirjan kirjoittaa ja hyljätä.

5. Ja JEsus wastaten sanoi heille: teidän sydämenne kowuden tähden kirjoitti hän teille sen käskyn.

6. Mutta luomisen alusta on Jumala heidän luonut miehexi ja waimoxi.

7. Sentähden pitää ihmisen eriämän isästänsä ja äitistänsä, ja pitää itzensä waimoonsa yhdistämän;

8. Ja niin tulewat kaxi yh-

dexi lihaxi; niin ettei he ole sillen kaxi, mutta yxi liha.

9. Mitä siis Jumala on yhteen sowittanut, ei ihmisen pidä sitä eroittaman.

10. Ja hänen Opetuslapsensa kysyit taas häneldä kotona siitä asiasta.

11. Ja hän sanoi heille: kuka ikänä hyljää waimonsa, ja nai toisen, se tekee huorin händä wastan.

12. Ja jos waimo hyljää miehensä, ja huolee toiselle, hän tekee huorin.

13. Ja he toit hänen tykönsä lapsia, että hän heihin rupeis. Niin Opetuslapset nuhtelit heitä, jotka niitä toit.

14. Mutta koska JEsus sen näki, närkästyi hän, ja sanoi heille: sallikaat lasten tulla minun tyköni, ja älkäät kieldäkö heitä; sillä senkaltaisten on Jumalan waldakunda.

15. Totisesti sanon minä teille: jokainen kuin ei Jumalan waldakundaa ota wastan niinkuin lapsi, ei hän suingan siihen tule sisälle.

16. Ja hän otti heitä syliinsä, ja pani kätensä heidän päällensä, ja siunais heitä.

17. Ja kuin hän oli lähtenyt ulos tielle, tuli yxi juosten, langeis polwillensa hänen eteensä, ja kysyi hänelde: hywä Mestari! mitä minun pitää tekemän, että minä ijankaikkisen elämän perisin?

18. Niin JEsus sanoi hänelle: mixis sanot minun hywäxi? Ei kengän ole hywä, waan yxi Jumala.

19. Kyllät käskyt tiedät: Ei sinun pidä huorin tekemän; Ei sinun pidä tappaman; Ei sinun pidä waraſtaman; Ei sinun pidä wäärää todiſtuſta sanoman; Ei sinun pidä pettämän; Kunnioita isädäs ja äitiäs.

20. Mutta se wastais, ja sanoi hänelle: Mestari! nämät kaikki olen minä pitänyt hamasta minun nuorudestani.

21. Mutta koska JEsus katsahti hänen päällensä, rakasti hän händä, ja sanoi hänelle: yxi sinulda puuttuu; mene, myy kaikki mitä sinulla on, ja anna waiwaisille; ja sinulla pitää oleman tawara Taiwaasa; ja tule, seuraa minua, ottain risti.

22. Mutta hän tuli siitä puheesta murheellisexi ja meni pois murheisansa; sillä hänellä oli paljo tawarata.

23. Ja kuin JEsus katzahti ymbärinsä, sanoi hän Opetuslapsillensa: kuinga työllästi ne, joilla tawarata on, tulewat Jumalan waldakundaan.

24. Mutta Opetuslapset hämmästyit näistä hänen sanoistansa. Niin JEsus taas wastaten sanoi heille: rakkaat pojat! kuinga työläs on niiden tulla Jumalan waldakundaan, jotka tawaroihinsa uskaldawat!

25. Huokiambi on Kameelin käydä neulan silmän läpitze, kuin rikkaan Jumalan waldakundaan sisälle tulla.

26. Mut-

26. Mutta he hämmästyit wielä sitte sangen suuresti, sanoden keskenänsä: ja kuka taitaa autuaxi tulla?

27. Niin JEsus katzahti heidän päällensä, ja sanoi: ihmisten tykönä on se mahdotoin, mutta ei Jumalan tykönä; sillä kaikki owat Jumalan tykönä mahdolliset.

28. Niin Petari rupeis sanomaan hänelle: katzo! me olemma kaikki andaneet ylön, ja seuranneet sinua.

29. Mutta JEsus wastais, ja sanoi: Totisesti sanon minä teille; ei ole kengän, joka jätti huoneen, taikka weljet, eli sisaret, taikka isän eli äitin, taikka waimon eli lapset, taikka pellot, minun ja Ewangeliumin tähden;

30. Ellei hän saa jällen satakertaisesti, nyt tällä ajalla, huoneita ja weljiä, ja sisarita, ja äitejä, ja lapsia, ja peldoja, wastoinkäymisillä, ja tulewaisessa mailmasa ijankaikkisen elämän.

31. Mutta monda ensimäistä tulee jälkimäisexi, ja jälkimäistä ensimäisexi.

32. Mutta he olit tiellä menemäsä ylös Jerusalemiin; ja JEsus käwi heidän edellänsä; ja he hämmästyit, ja seuraisit händä ja pelkäisit. Ja hän otti taas ne kaxitoistakymmendä tykönsä, ja rupeis heille sanomaan, mitä hänelle tapahtuwa oli:

33. Katzo! me menemme ylös Jerusalemiin, ja ihmisen Poika annetaan ylön Pappein päämiehille ja Kirjanoppenuille, ja he duomitzewat hänen kuolemaan, ja andawat ylön hänen pakanoille;

34. Ja he pilkkawat händä, ja piexewät hänen, ja sylkewät hänen päällensä, ja tappawat hänen; ja kolmandena päiwänä hän nousee ylös.

35. Niin tuli hänen tykönsä Jacobus ja Johannes, Zebedeuxen pojat, sanoden: Mestari! me tahdomma, että meille tekisit mitä me anomma.

36. Niin hän sanoi heille: mitä te tahdotta minun teillenne tekemään?

37. Waan he sanoit hänelle: Anna toisen meistä istua sinun oikialla, ja toisen wasemmalla puolellas, sinun kunniasas.

38. Mutta JEsus sanoi heille: et te tiedä mitä te anotta. Woitteko juoda sen Kalkin, kuin minä juon, ja sillä Kasteella kastettaa, jolla minä kastetaan?

39. Waan he sanoit hänelle: woinima. Niin sanoi JEsus heille: sen Kalkin tosin te juotta, jonga minä juon; ja sillä Kasteella te kastetaan, jolla minä kastetaan;

40. Mutta istua minun oikialla ja wasemmalla puolellani, ei ole minun andamisellani, mutta niille, joille se walmistettu on.

41. Ja kuin ne kymmenen sen kuulit, rupeisit he närkästymään Jacobin ja Johannexen tähden.

42. Mutta koſka JEſus kutzui heidän tykönſä, ſanoi hän heille: te tiedätte että ne, jotka owat aſetetut Kanſain Päämiehixi, hallitzewat heitä; ja heidän Ylimmäiſillänſä on walda heidän ylitzenſä.

43. Mutta ei niin pidä oleman teidän keſkenänne; waan joka teidän ſeaſanne tahtoo ſuurin olla, ſe olkaan teidän palwelianne.

44. Ja joka teiſtä tahtoo tulla enſimäiſexi, hän olkaan kaikkein orja.

45. Sillä ei myös ihmiſen Poika ole tullut, että händä palweldaiſiin, mutta palwelemaan, ja andamaan hengenſä lunastuxen hinnaxi monen edeſtä.

46. Ja he tulit Jerichoon. Ja kuin hän läxi Jerichoſta, ja hänen Opetuslapſenſa, ja paljo Kanſaa, niin iſtui tien oheſa yxi ſokia, Bartimeus, Timein poika, kerjäten.

47. Ja koſka hän kuuli että ſe oli JEſus Nazarethiſtä, rupeis hän huutamaan ja ſanomaan: JEſu, Dawidin Poika! armahda minua.

48. Ja moni nuhteli händä, että hän olis ollut ääneti. Mutta hän huuſi paljo enämmin: Dawidin Poika! armahda minua.

49. Ja JEſus ſeiſahti, ja käſki kutzua händä. Ja he kutſuit ſen ſokian, ja ſanoit hänelle: Ole hywällä mielellä! onuſe! hän kutzuu ſinua.

50. Niin hän heitti pois waattenſa yldänſä, nouſi, ja tuli JEſuxen tygö.

51. Ja JEſus waſtaten ſanoi hänelle: mitäs tahdot, että minä ſinulle tekiſin? niin ſokia ſanoi hänelle: Rabboni! että minä ſaiſin näköni.

52. Mutta JEſus ſanoi hänelle: mene, ſinun uſkos wapahti ſinun. Ja hän ſai kohta näkönſä jällen, ja ſeurais JEſuſta tiellä.

11. Luku.

Ja kuin he läheſtyit Jeruſalemia, Bethphageen, ja Bethaniaan, Öljymäen tygö, lähetti hän kaxi Opetuslapſiſtanſa,

2. Ja ſanoi heille: Mengädät kylään, joka on teidän edeſänne; ja kohta, koſka te ſiihen tuletta ſiſälle, löydätte te warſan ſidottuna, jonga päällä ei yrikän ihminen iſtunut ole; pääſtäkäät ſe, ja tuokaat tänne.

3. Ja jos joku teille ſanoo: mixi te ſen teette? niin ſanokaat: HERra ſitä tarwitzee; ja kohta hän laſkee hänen tänne.

4. Niin he menit, ja löyſit warſan ſidottuna ulkona owen tykönä tien haaraſa, ja pääſtit ſen wallallenſa.

5. Ja muutamat niiſtä, jotka ſiellä ſeiſoit, ſanoit heille: mitä te teette, että te warſan pääſtätte?

6. Mutta he ſanoit heille, niinkuin JEſus oli käſkenyt; niin he pääſtit heidän.

7. Ja he toit warſan JEſuxen tygö, ja heitit waattenſa

sen päälle, ja hän istui sen päälle.

8. Mutta moni hajotti waattensa tielle, ja ne muut karseit oxia puista, ja hajoitit tielle.

9. Ja jotka edellä käwit, ja myös seuraisit, huusit sanoden: Hosianna! hywästi siunattu olkoon se, joka tulee HERran nimeen!

10. Hywästi siunattu olkoon Dawidin, meidän Isämme waldakunda, joka tulee HERran nimeen! Hosianna korkeudesa!

11. Ja JEsus meni Jerusalemiin, ja Templiin; ja kuin hän kaikki ymbäri katzeli, koska jo ehtoo-aika oli, läxi hän ulos Bethaniaan, kahdentoistakymmenen kanßa.

12. Ja toisna päiwänä, koska he Bethaniasta läxit, isois hän.

13. Ja näki taembana fikunapuun, jolla olit lehdet; niin hän meni lähes, jos hän jotakin hänestä löytänyt olis. Ja kuin hän tuli tygö, ei hän muuta löynnyt kuin lehdet; sillä ei ollut wielä fikunain aika.

14. Ja JEsus wastaten sanoi hänelle: älköön tästedeskän kengän sinusta syökö hedelmätä ijankaikkisesti. Ja hänen Opetuslapsensa kuulit sen.

15. Ja he tulit Jerusalemiin. Ja JEsus meni Templiin, rupeis ajamaan ulos kaupitzioita ja ostajita Templisä; ja waihettajain pöydät, ja kyhkyläisten myyjäin istuimet hän kukisti.

16. Ei hän myös sallinut jongun kandaa astiata Templin läpitze.

17. Ja hän opetti sanoden heille: eikö kirjoitettu ole: Minun huoneeni pitää kutzuttaman rukoushuoneexi kaikille Kansoille? mutta te oletta sen tehneet ryöwäritten luolaxi.

18. Ja Kirjanoppeneet ja Pappein päämiehet kuulit sen, ja etzeit kuinga he olisit hänen hukuttaneet; sillä he pelkäisit händä, että kaikki Kansa hämmästyi hänen oppiansa.

19. Ja koska ehtoo tuli, meni JEsus ulos Kaupungista.

20. Ja kuin he aamulla käwit ohitze, näjit he fikunapuun kuiwettuneen juurinensa.

21. Ja Petari muisti, ja sanoi hänelle: Rabbi! katzo, se fikunapuu, jotas kiroisit, on kuiwettunut.

22. Niin wastais JEsus ja sanoi heille: pitäkäät usko Jumalan päälle.

24. Sillä totisesti sanon minä teille: jokainen kuin tälle wuorelle sanois: siirrä itzes, ja kukistu mereen; eikä epäilisi sydämesänsä, mutta uskois ne tapahtuwan kuin hän sanoo; niin hänelle tapahtuu mitä hän sanoo.

24. Sentähden sanon minä teille: kaikki mitä te rukoillen anotta, se uskokaat saawanne; niin se tapahtuu teille.

25. Ja koska te seisotta ja rukoiletta, niin andexi andakaat, jos teillä on jotakin jotakuta wastan; että myös se tei-

dän Jsänne, joka on Taiwaisa, andais teille andeexi teidän rikoxenne.

26. Mutta jos et te andeexi anna, ei myös teidän Jsänne, joka on Taiwaisa, anna andeexi teidän rikoxianne.

27. Ja he tulit taas Jerusalemiin; ja kuin hän käweli Templisä, tulit hänen tykönsä Pappein päämiehet, Kirjanoppeneet ja Wanhimmat,

28. Ja sanoit hänelle: Millä woimalla sinä näitä teet? ja kuka andoi sinulle sen woiman, että näitä teet?

29. Mutta JEsus wastaten sanoi heille: minä myös kysyn teildä yhden sanan; wastakkaat siis minua, niin minäkin sanon teille, millä woimalla minä näitä teen.

30. Johannexen Kaste, oliko se Taiwaasta, eli ihmisildä? wastakkaat minua.

31. Niin he ajattelit keskenänsä, sanoden: Jos me sanomma: Taiwaasta, niin hän sanoo: Mix et te siis händä uskoneet?

32. Mutta jos me sanomma: ihmisildä; niin me pelkäämme Kansaa; sillä kaikki pidit Johannexen totisna Prophetana.

33. Ja he wastaisit, sanoden JEsuxelle: En me tiedä. Ja JEsus wastais, ja sanoi heille: En minä myös sano teille, millä woimalla minä näitä teen.

12. Luku.

Ja hän rupeis heille puhumaan wertauxilla: Yxi ihminen istutti wiinamäen, ja pani aidan sen ymbärille, ja kaiwoi kuopan, ja rakensi tornin, ja pani sen wuorolle peldomiehille, ja matkusti muille maille.

2. Ja lähetti ajallansa palwelians peldomiesten tygö, ottamaan peldomiehildä wiinamäen hedelmästä.

3. Mutta he otit hänen kiinni, hosuit hänen, ja lähetit hänen pois tyhjänä.

4. Ja taas lähetti hän heidän tykönsä toisen palwelian; ja sen he kiwitit, ja pään särjit, ja lähetit hänen pois pilkattuna.

5. Ja hän lähetti taas toisen; sen he tapoit; ja monda muuta; muutamat he hosuit, ja muutamat tapoit.

6. Niin hänellä oli wielä hänen rakas ainoa poikansa. Hän lähetti myös sen wiimeisexi heidän tykönsä, sanoden: he karttaawat minun poikaani.

7. Mutta ne peldomiehet sanoit keskenänsä: tämä on perillinen; tulkaat, tappakamme händä, niin perindö jää meille.

8. Ja he otit hänen, ja tapoit, ja heitit ulos wiinamäestä.

9. Mitästä wiinamäen Herra on tekewä? Hän tulee ja hukkaa ne peldomiehet, ja andaa wiinamäen muille.

10. Etteikö te ole lukeneet tätä kirjoitusta: Jonga kiwen rakendajat hyljäisit, se on tullut nurkkakiwexi;

11. HERralda on tämä tullut, ja on ihmeellinen meidän silmisämme.

12. Ja he eteit händä kiinniottaxensa; ja pelkäisit Kansaa; sillä he ymmärsit, että hän heidän tykönsä tämän wertauxen sanonut oli; ja he jätit hänen, ja menit pois.

13. Ja he lähetit hänen tykönsä muutamat Phariseuxista ja Herodianeista, solmeemaan händä sanoisa.

14. Ja he tulit ja sanoit hänelle: Mestari! me tiedämme, että olet totinen, ja et tottele ketään; sillä et sinä katzo ihmisten muotoa, mutta opetat Jumalan tien totudesa. Sopiiko Keisarille andaa weroa, taikka ei? Pitääkö meidän andaman, taikka ei andaman?

15. Niin hän tiesi heidän wiekkaudensa, ja sanoi heille: mitä te kiusaatte minua? Tuokaat minulle raha nähdäxäni.

16. Niin he toit. Ja hän sanoi heille: kenengä on tämä kuwa ja päällekirjoitus? He sanoit hänelle: Keisarin.

17. Niin JEsus wastais ja sanoi heille: andakaat Keisarille, kuin Keisarin owat; ja Jumalalle, kuin Jumalan owat. Ja he ihmettelit händä.

18. Niin hänen tykönsä tulit Sadduceuxet, jotka sanowat ettei nousemusta ole; ja kysyit häneltä sanoden:

19. Mestari! Moses kirjoitti meille: Jos jongun weli kuolis, ja jättäis waimon, ja ei lapsia, niin hänen weljensä pitää ottaman sen hänen waimonsa ja herättämän weljellensä siemenen.

20. Niin olit seitzemän weljeä. Ja ensimmäinen otti waimon, ja ei jättänyt kuolduansa siemendä.

21. Ja toinen otti hänen, ja kuoli, ja ei hängän jättänyt siemendä. Niin myös kolmas.

22. Ja hänen otit ne seitzemän, ja ei jättäneet siemendä. Kaikkein wiimein kuoli se waimo.

23. Sentähden ylösnousemisesa, koska he nousewat ylös, kenengä heistä se waimo pitää oleman? Sillä hän oli niillä seitzemällä emändänä.

24. Ja JEsus wastaten sanoi heille: etteikö te sentähden exy, ettet te tiedä Kirjoituxia, eikä Jumalan woimaa?

25. Sillä koska he kuolluista nousewat ylös, ei he nai, eikä huole; mutta owat niinkuin Engelit, jotka owat Taiwaisa.

26. Mutta kuolleista, että he nousewat, etteikö te ole lukeneet Mosexen Raamatusa, kuinga Jumala pensaasa hänelle puhui, sanoden: Minä olen Abrahamin Jumala, ja Isaachin Jumala, ja Jacobin Jumala?

27. Ei Jumala ole kuolluitten, waan eläwitten Jumala; te sentähden suuresti exytte.

28. Ja kuin yxi Kirjanoppenuista tuli, joka kuuli heidän kampailewan keskenänsä, ja näki että hän hywästi wastais heitä, kysyi hän häneltä: Kuka on kaikkein suurin käsky?

29. Mutta JEſus wastais hända: tämä on kaikkein suurin käſky: Kuule, Iſrael! HERra meidän Jumalamme, on yxi HERra;

30. Ja ſinun pitää rakastaman HERraa ſinun Jumalatas, kaikesta ſinun ſydämestäs, ja kaikesta ſinun ſielustas, ja kaikesta ſinun mieleſtäs, ja kaikesta ſinun woimastas. Tämä on ſuurin käſky.

31. Ja toinen ſenkaltainen on tämä: ſinun pitää rakastaman ſinun lähimmäistäs niinkuin itze ſinuas. Ei ole näitä ſuurembata käſkyä.

32. Ja Kirjanoppenut ſanoi hänelle: Oikein, Meſtari! ſinä ſanoit totuden; Sillä yxi on Jumala, ja ei ole toiſta paitzi händä;

33. Ja rakastaa händä kaikesta ſydämeſtä, ja kaikesta ymmärryxeſtä, ja kaikesta ſieluſta, ja kaikesta wäeſtä, ja rakastaa lähimmäistä niinkuin itziänſä, ſe on enä kuin kaikki polttouhrit, ja muut uhrit.

34. Ja koska JEſus näki, että hän toimelliſeſti wastais, ſanoi hän hänelle: et ſinä ole kaukana Jumalan waldakunnasta. Ja ei tohtinut kengän ſitte hänelä enämbätä kyſyä.

35. Ja JEſus wastais, ja ſanoi, opettain Templiſä: kuinga ſanowat Kirjanoppeneet, että Chriſtus on Dawidin Poika?

36. Sillä Dawid ſanoi itze Pyhän Hengen kautta: HERra ſanoi minun HERralleni: Iſtu minun oikialle kädelläni, ſiihenaſti kuin minä panen ſinun wihollijes ſinun jalkais aſtin-laudaxi.

37. Itze ſiis Dawid ſanoo hänen HERraxi; kuingaſta hän ſiis on hänen Poikanſa? Ja paljo Kanſaa kuuli händä mielellänſä.

38. Ja hän opetti heitä, ja ſanoi heille: kawahtakaat teitänne Kirjanoppenuiſta, jotka mielellänſä pitkiſä waatteiſa käywät, ja andawat heitänſä Turulla terwehtää.

39. Ja rakastawat ylimmäiſiä iſtuimita kokouxiſa, ja enſimäiſiä ſioja ehtolliſiſa.

40. Jotka ſyöwät leſkein huoneet, ja muodoxi pitäwät pitkät rukouxet. Nämät ſaawat ſitä raſkaamman kadotuxen.

41. Ja kuin JEſus iſtui uhri-arkun kohdalla, ja katzeli, kuinga Kanſa pani rahaa uhri-arkkuun; ja monda rikaſta panit paljon;

42. Niin tuli yxi köyhä leſki, ja pani kaxi ropoja, ſe on, kuuſinaiſen.

43. Niin hän kutzui Opetuslapſenſa tykönſä, ja ſanoi heille: Totiſeſti ſanon minä teille: tämä köyhä leſki pani enämmän uhri-arkkuun, kuin kaikki ne jotka ſiihen panit.

44. Sillä he owat kaikki panneet ſitä, kuin heillä lijaxi oli; mutta tämä hänen köyhydeſtänſä pani kaiken mitä hänellä oli, kaiken tawaranſa.

13. Luku.

Ja kuin hän meni ulos Templistä, sanoi yxi hänen Opetuslapsistansa: Mestari! katzo! mingäkaltaiset kiwet, ja mingäkaltaiset rakennuxet owat nämät.

2. Ja JEsus wastaten sanoi hänelle: näetkös nämät suuret rakennuxet? Ei näistä jätetä kiwed kiwen päälle, jota ei maahan jaoteta.

3. Ja koska hän istui Öljymäellä, Templin kohdalla, kysyit häneldä erinänsä Petari ja Jacobus, ja Johannes ja Andreas:

4. Sano meille koska nämät tapahtuwat? Ja mikä merkki on, koska nämät kaikki päätetään?

5. Niin JEsus wastaten heitä, rupeis sanomaan: Katzokaat, ettei joku teitä petä;

6. Sillä monda tulewat minun nimeeni, sanoden: minä olen; ja pettäwät monda.

7. Mutta koska te kuuletta sotia, ja sotain sanomia, niin älkäät hämmästykö; sillä ne pitää tapahtuman; waan ei wielä loppu ole.

8. Sillä Kansa pitää nouseman Kansaa wastan, ja waldakunda waldakundaa wastan; Ja maan järistyxet pitää oleman jokaitzesa paikasa, ja tulee nälkä, ja metelit.

9. Nämät owat murhetten alut. Mutta kawahtakaat itze teitänne; sillä he andawat ylön teidän Raastupiin ja Synagogiin. Ja te pieståän ja johdatetaan Päämiesten ja Kuningasten eteen minun tähteni, heille todistuxexi.

10. Ja ennen pitää saarnattaman Ewangeliumi kaikesa Kansasa.

11. Koska he niin teitä wiewät ja andawat ylön, niin älkäät edellä murehtiko, mitä teidän puhuman pitää; älkäät myös ennen ajatelko; waan mitä teille sillä hetkellä annetaan, se puhukaat; sillä et te ole, jotka puhutta, waan Pyhä Hengi.

12. Niin on weli andawa ylön weljensä kuolemaan, ja isä pojan; ja lapset nousewat wanhembia wastan, ja andaawat tappaa heitä.

13. Ja te tuletta wihattawaxi kaikilda minun nimeni tähden; waan joka wahwana pysyy loppuun asti, se tulee autuaxi.

14. Mutta koska te saatta nähdä häwityxen kauhistuxen, josta Daniel Prophetan kautta sanottu on, seisowan kusa ei pitäisi; (joka sen lukee hän ymmärtäköön;) silloin, jotka Judeasa owat, ne paetkaan wuorille.

15. Ja joka katon päällä on, älköön astuko alas huoneseen, ja älköön mengö sisälle jotakin ottamaan huonestansa.

16. Ja joka pellolla on, älköön palaitko takaisin ottamaan waatettansa.

17. Woi raskaita waimoja ja immettäwäisiä niinä päiwinä!

18. Mutta rukoilkaat, ettei teidän pakonne tapahtuiſi talwella.

19. Sillä niinä aikoina pitää oleman ſenkaltainen waiwa, jongakaltaiſta ei ole ollut luomiſen aluſta, kuin Jumala luonut on, niin tähän aſti, eikä tuleman pidä.

20. Ja ellei HERra oliſi lyhendänyt niitä päiwiä, niin ei yxikän liha tuliſi autuaxi. Mutta walittuiden tähden, jotka hän on walinnut, lyhenſi hän ne päiwät.

21. Ja ſilloin, jos joku ſanoo teille: katzo! täſä on Chriſtus; taikka: katzo! ſiellä; niin älkäät uſkoko.

22. Sillä wäärät Chriſtuxet ja wäärät Prophetat nouſewat; ja merkkejä ja ihmeitä tekewät, pettäxenſä, jos mahdollinen olis, walituitakin.

23. Mutta te kawahtakaat; katzo! minä olen teille kaikki ennen ſanonut.

24. Mutta niinä päiwinä, ſen waiwan jälkeen, pitää Auringon pimenemän, ja Kuu ei anna waloanſa.

25. Ja taiwaan tähdet pitää putooman, ja taiwaſten woimat pitää liikutettaman.

26. Ja ſilloin heidän pitää näkemän ihmiſen Pojan tulewan pilwiſä ſuurella woimalla ja kunnialla.

27. Ja ſilloin hän lähettää Engelinſä, ja kokoo walittunſa neljäſtä tuuleſta, hamaſta maan äärеſtä, niin taiwaan äären aſti.

28. Mutta Fikunapuuſta oppikaat wertaus: koſka ſen ora on tuore, ja lehdet puhkewat, niin te tiedätte että ſuwi on läſnä.

29. Niin myös te, koſka te nämät nätte tapahtuwan, niin tietkäät että ſe on läſnä owen edeſä.

30. Totiſeſti ſanon minä teille: ei ſuingan tämän ſukukunnan pidä hukkuman, ennen kuin kaikki nämät tapahtuwat.

31. Taiwas ja maa pitää hukkuman; mutta minun ſanani ei pidä ſuingan hukkuman.

32. Mutta ſiitä päiwäſtä ja hetkeſtä ei tiedä kengän, ei Engelitkän, jotka owat Taiwaaſa, ei Poikakan, waan Iſä.

33. Kawahtakaat, walwokaat ja rukoilkaat, ſillä et te tiedä koſka ſe aika tulee.

34. Niinkuin ihminen, joka muille maille waelſi, jätti huoneenſa, ja andoi palwelianſa halduun, ja kullengin hänen aſkareenſa, ja käſki owen wartian walwoa.

35. Niin walwokaat ſiis; (ſillä et te tiedä koſka huoneen Herra tulewa on, ehtoona, taikka puoli-yönä eli kukkoin laulaiſa, eli aamulla;)

36. Ettei hän äkiſtä tulleſanſa löytäiſi teitä makaamaſta.

37. Mutta mitä minä teille ſanon, ſen minä kaikille ſanon: walwokaat.

14. Luku.

Niin oli kahden päiwän peräſtä Pääſiäinen, ja makian-leiwän päiwät. Ja ylim-

mäiſet Papit ja Kirjanoppeneet etzeit, kuinga he kawaludella hänen kiinni-ottaiſit, ja tappaiſit.

2. Mutta he ſanoit: ei Juhlapäiwänä, ettei kapina nouſiſi Kanſaſa.

3. Ja kuin hän oli Bethaniaſa, ſen ſpitaliſen Simonin huoneeſa, ja atrioitzi, niin tuli yxi waimo, jolla oli klaſi turmelematoinda ja kalliſta Narduxen woidetta; ja hän ſärki klaſin, ja wuodatti hänen päänſä päälle.

4. Niin muutamat närkäſtyit itzellänſä, ja ſanoit: mihingä on tapahtunut tämä woiteen haaſkaus?

5. Sillä tämä olis taittu myytää enämpään kuin kolmeen ſataan penningiin, ja annettaa waiwaiſille. Ja he napiſit händä.

6. Niin JEſus ſanoi: ſallikaat hänen olla rauhaſa; mixi te händä waiwaatte? Hän teki hywän työn minun kohtaani;

7. Sillä teillä owat aina waiwaiſet, ja koſka ikänä te tahdotte, niin te ſaatte heille hywin tehdä. Mutta en minä teillä aina ole.

8. Tämä teki mitä hän woi, ja ennätti woitelemaan minun ruumiſtani hautaamiſexi.

9. Totiſeſti ſanon minä teille: kuſa ikänä tämä Ewangeliumi ſaarnataan kaikeſa mailmaſa, niin myös tämä kuin hän teki, pitää mainittaman hänen muiſtoxenſa.

10. Ja Judas Iſcharioth, yxi kahdeſtatoiſtakymmeneſtä, meni ylimmäiſten Pappein tygö, että hän pettäis hänen heille.

11. Koſka he ſen kuulit, ihastuit he, ja lupaiſit hänelle rahaa andaa; Ja hän etzei, kuinga hän ſowelialla ajalla hänen pettäis.

12. Ja enſimäisnä makianleiwän päiwänä, koſka Pääſiäislammas teuraſtettiin, ſanoit hänelle hänen Opetuslapſenſa: Kuſas tahdot että me menemme, ja walmiſtamme ſyödäxes Pääſiäis-lambaan?

13. Ja hän lähetti kaxi Opetuslapſiſtanſa, ja ſanoi heille: mengäät Kaupungiin; ja yxi ihminen kohtaa teidän, kandain weſi-aſtiata; noudattakaat händä.

14. Ja kuhunga hän menee ſiſälle, ſanokaat perheen-iſännälle: Meſtari ſanoo: kuſa on wieraſten huone, joſa minä Opetuslaſteni kanßa ſöiſin Pääſiäislambaan?

15. Ja hän oſottaa teille ſuuren ſalin, raketun ja walmiſtetun; walmiſtakaat ſiellä meille.

16. Ja hänen Opetuslapſenſa menit, ja tulit Kaupungiin, ja löyſit niinkuin hän oli heille ſanonut; ja walmiſtit Pääſiäislambaan.

17. Ja koſka ehtoo tuli, tuli hän niiden kahdentoiſtakymmenen kanßa.

18. Ja kuin he iſtuit pöydän tykönä ja ſöit, ſanoi JEſus: Totiſeſti ſanon minä teille; yxi teiſtä, joka ſyö minun kanßani, on minun pettäwä.

19. Mutta he rupeiſit mu-

rehtimaan, ja yxi toisen jälkeen sanomaan: ollengo minä se? Ja toinen: ollengo minä se?

20. Hän wastais, ja sanoi heille: yxi kahdestatoistakymmenestä, joka minun kanssani fatiin rupee.

21. Ihmisen Poika tosin menee, niinkuin häneste on kirjoitettu; mutta woi sitä ihmistä, jonga kautta ihmisen Poika petetään! se olis hänelle parembi, jos ei se ihminen olisi syndynyt.

22. Ja heidän syödessänsä otti JEsus Leiwän, kiitti, mursi, ja andoi heille, ja sanoi: ottakaat, syökäät; tämä on minun ruumiini.

23. Ja hän otti Kalkin, kiitti ja andoi heille. Ja he joit siitä kaikki.

24. Ja hän sanoi heille: tämä on minun wereni, sen Uuden Testamentin, joka monen edestä wuodatetaan.

25. Totisesti sanon minä teille: en minä suingan sillen juo wiinapuun hedelmästä, siihen päiwään asti, kuin minä juon sitä uutta Jumalan waldakunnasa.

26. Ja kuin he kiitoswirren olit sanoneet, menit he ulos Öljymäelle.

27. Ja JEsus sanoi heille: kaikki te tänä yönä pahenetta minusa; niinkuin kirjoitettu on: Minä lyön paimenda, ja lambaat hajotetaan.

28. Mutta sitte kuin minä nousen ylös, niin minä käyn teidän edellänne Galileaan.

29. Niin Petari sanoi hänelle: ja jos wielä kaikki muut pahenisit, en kuitengan minä pahene.

30. Ja JEsus sanoi hänelle: Totisesti sanon minä sinulle; tänäpänä, tänä yönä, ennen kuin kukko kahdesti laulaa, sinä kolmasti minun kiellät.

31. Mutta hän sanoi wielä enämmin: jos minun pitäis kuoleman sinun kanssas, en minä ikänä kiellä sinua. Niin sanoit myös kaikki.

32. Ja he tulit kylään, jonga nimi oli Gethsemane. Ja hän sanoi Opetuslapsillensa istukaat tässä, niinkauwan kuin minä rukoilen.

33. Ja hän otti Petarin ja Jacobin ja Johannexen kanssansa; ja rupeis wapisemaan ja kauhistumaan.

34. Ja sanoi heille: Minun sieluni on suuresti murheisansa, kuolemaan asti; Olkaat tässä ja walwokaat.

35. Ja hän käwi wähää edemmäxi, langeis maahan, ja rukoili, jos mahdollinen olis, että aika hänen ohitzensa käwis.

36. Ja sanoi: Abba! minun Isäni! kaikki owat sinulle mahdolliset; ota pois minulda tämä Kalkki; ei kuitengan niinkuin minä tahdon, mutta niinkuin sinä.

37. Ja hän tuli ja löysi heidän makaamasta; ja sanoi Petarille: Simon! makaatkos? Etkös woinut yhtä hetkeä walwoa?

38. Walwokaat ja rukoilkaat

ettet te tuliſi kiuſauxeen. Hengi toſin on altis, mutta liha on heikko.

39. Niin hän taas meni pois ja rukoili, ſanoden endiſen ſanan.

40. Ja palaiteſanſa löyſi taas heidän makaamaſta; ſillä heidän ſilmänſä olit raſkaat, eikä tienneet mitä heidän piti händä waſtaaman.

41. Ja hän tuli kolmannen kerran, ja ſanoi heille: maatkaat wielä ja lewätkäät; jo nyt kyllä on; ſe hetki on tullut; katzo! ihmiſen Poika annetaan ylön ſyndiſten käſiin.

42. Noſkaat, käykämme; katzo! joka minun pettää, ſe läheſtyi.

43. Ja kohta wielä hänen puhuiſanſa tuli Judas, joka oli yxi kahdeſtatoiſtakymmeneſtä, ja hänen kanßanſa paljo wäkeä, miekoilla ja ſeipäillä, ylimmäiſildä Papeilda ja Kirjanoppenuilda ja Wanhimmilda.

44. Mutta ſe joka hänen petti, oli andanut heille yhteiſen merkin, ſanoden: Kenengä minä ſuuta annan, ſe on; kiinniottakaat händä, ja wiekäät pois wiſuſti.

45. Ja kuin hän tuli, aſtui hän kohta hänen tykönſä ja ſanoi: Rabbi! Rabbi! ja andoi hänen ſuuta.

46. Mutta ne panit kätenſä hänen päällenſä, ja otit hänen kiinni.

47. Niin yxi niiſtä, jotka ſiinä läsnä ſeiſoit, weti ulos miekkanſa, ja löi ylimmäiſen Papin palweliata, ja hakkais pois hänen korwanſa.

48. Ja JEſus waſtaten ſanoi heille: niinkuin ryöwärin tygö te tulitte ulos miekoilla ja ſeipäillä, minua kiinni ottamaan.

49. Minä olen joka päiwä ollut teidän tykönänne ja opettanut Templiſä, ja et te minua ottaneet kiinni. Mutta nämät tapahtuwat, että Raamattu täytettäiſiin.

50. Ja kaikki annoit ylön hänen, ja pakenit.

51. Ja yxi nuorukainen ſeurais händä, jolla oli liinainen waate paljaan ihon päällä; ja nuoret miehet otit hänen kiinni.

52. Mutta hän jätti ſen liinaiſen waatteen, ja pakeni alaſti heildä.

53. Ja he weit pois JEſuxen, ylimmäiſen Papit tygö, jonga tygö kaikki ylimmäiſet Papit ja Wanhimmat ja Kirjanoppeneet olit kokoon tulleet.

54. Mutta Petari noudatti händä taembana, hamaan ylimmäiſen Papin ſalin porſtuaan; ja iſtui ynnä palweliain kanßa, ja lämmitteli walkian tykönä.

55. Mutta ylimmäiſet Papit, ja kaikki Raadi, etzeit todiſtuſta JEſuſta waſtan, että he hänen kuolemahan ſaattaiſit; ja ei löyneet.

56. Sillä moni todiſti wäärin händä waſtan; mutta ei heidän todiſtuxenſa olleet ſoweliat.

57. Ja muutamat nouſit, ja todiſtit wäärin händä waſtan, ſanoden:

58. Me olemma kuulleet hänen sanowan: minä tahdon tämän Templin, joka käsillä tehty on, maahan jaottaa, ja kolmena päiwänä toisen rakendaa ylös, joka ei ole käsillä tehty.

59. Ja ei niingän ollut heidän todistuxensa sowelias.

60. Ja ylimmäinen Pappi astui edes, ja kysyi JEsuxelda, sanoden: etkös mitään wastaa? mitä nämät sinua wastan todistawat?

61. Mutta hän oli äneti, eikä mitään wastannut. Taas ylimmäinen Pappi kysyi hänelde, ja sanoi hänelle: oletkos sinä Christus, sen siunatun Poika?

62. Niin JEsus sanoi: Minä olen; Ja teidän pitää näkemän ihmisen Pojan istuwan woiman oikialla puolella ja tulewan taiwaan pilwissä.

63. Niin ylimmäinen Pappi rewäisi waattensa, ja sanoi: Mitä me sillen todistuxia tarwitzemma?

64. Te oletta kuulleet Jumalan pilkan; Mitä te luuletta? Niin he kaikki duomitzit hänen olewan wikapään kuolemaan.

65. Ja muutamat rupeisit sylkemään hänen päällensä, ja peittämään hänen kaswojansa, ja lyömään händä poskelle, ja sanomaan hänelle: Arwaa! Ja palweliat piexit händä sauwoilla.

66. Ja Petari oli alhalla saliisa; niin tuli yxi ylimmäisen Papin piikoista;

67. Ja koska hän näki Petarin lämmittelewän, katzahti hän hänen päällensä, ja sanoi: Ja sinäkin olit JEsuxen Nazarenuxen kanßa?

68. Mutta hän kielsi, sanoden: en tunne minä händä, engä tiedä mitäs sanot. Ja hän meni ulos porstuaan; ja kukko lauloi.

69. Ja se piika näki taas hänen, ja rupeis sanomaan niille, jotka siinä seisoit: tämä on yxi heistä.

70. Mutta hän kielsi jällen. Ja taas wähän hetken perästä, sanoit ne Petarille, jotka läsnä seisoit: totisesti olet sinä yxi heistä; sillä sinä olet Galilealainen, ja sinun puhees on senkaltainen.

71. Niin hän rupeis itziänsä sadattelemaan, ja wannomaan: en tunne minä sitä ihmistä, jota te sanotta.

72. Ja kukko lauloi toisen kerran. Niin Petari muisti sen sanan, kuin JEsus hänelle sanonut oli: ennen kuin kukko kahdesti laulaa, sinä kolmasti minun kiellät. Ja hän kiirusti läxi ulos ja itki.

15. Luku.

Ja kohta aamulla warhain pidit ylimmäiset Papit neuwoa Wanhimbain ja Kirjanoppenuitten kanßa, ja kaikki Raadi, ja weit pois JEsuxen sidottuna, ja annoit ylön Pilatuxelle.

2. Ja Pilatus kysyi hänel-

dä: oletko ſinä Judalaiſten Kuningas? Hän waſtais ja ſanoi hänelle: ſinäpä ſen ſanot.

3. Ja ylimmäiſet Papit kannoit hänen päällensä paljo.

4. Niin Pilatus kyſyi taas häneldä, ja ſanoi: etkös mitään waſtaa? Katzo! kuinga paljo he ſinua waſtan todiſtawat.

5. Mutta ei JEſus ſitte enſingän waſtannut; niin että Pilatus ihmetteli.

6. Mutta Juhlana pääſti hän heille yhden fangin irralle, kenengä he anoit.

7. Niin oli yxi nimeldä Barabbas, joka oli ſidottu kapinan noſtajitten kanſſa, jotka kapinaſa murhan tehneet olit.

8. Ja Kanſa huuſi, ja rupeis händä rukoilemaan, että hän tekis niinkuin hän aina heille tehnyt oli.

9. Niin Pilatus waſtais heitä, ſanoden: tahdottako, että minä pääſtän teille Judalaiſten Kuningaan?

10. (Sillä hän tieſi, että ylimmäiſet Papit olit hänen kateudeſta andaneet ylön.)

11. Mutta ylimmäiſet Papit yllytit Kanſaa, että hän heille ennen pääſtäis Barabban.

12. Niin Pilatus waſtais, ja taas ſanoi heille: mitä te ſiis tahdotta, että minun pitää tälle tekemän, jonga te Judalaiſten Kuningaaxi kutzutta?

13. Niin he taas huuſit: riſtiin-naulitze händä.

14. Mutta Pilatus ſanoi heille: mitäſtä hän pahaa on tehnyt? Mutta he huuſit wielä kowemmin: riſtiin-naulitze händä.

15. Mutta Pilatus tahtoi Kanſan mielen noutaa, ja pääſti heille Barabban. Ja JEſuxen, koſka hän hänen ruoſkinut oli, andoi ylön riſtiin-naulittaa.

16. Niin huowit weit hänen Raaſtupaan, ja kutzuit kokoon kaiken joukon.

17. Ja puetit hänen Purpuraan, ja panit hänen päähänſä wäätyn orjantappuraiſen kruunun.

18. Ja rupeiſit händä terwehtämään: Terwe! Judalaiſten Kuningas!

19. Ja he löit hänen päähänſä ruowalla ja ſyljit hänen päällensä, panit polwillenſa, ja kumarten rukoilit händä.

20. Ja kuin he olit händä pilkanneet, riiſuit he häneldä Purpuran, ja puetit hänen omiin waatteiſiinſa; ja weit hänen ulos riſtiin-naulittaa.

21. Ja niin he waadeit yhden, joka ohitze käwi ja tuli pellolda, Simonin Kyreniläiſen, Alexandrin ja Ruſin iſän, kandamaan hänen Riſtiänſä.

22. Ja he weit hänen ſiihen paikkaan, joka kutzutaan Golgatha, ſe on niin paljo kuin: Pääkallon paikka.

23. Ja he annoit hänelle wiinaa juoda, Myrrhamilla ſekoitettua. Waan ei hän ottanut.

24. Ja koſka he olit hänen riſtiin-naulinneet, jaoit he hä-

nen waattensa, ja heitit niistä arpaa, mitä kungin piti saaman.

25. Mutta se oli kolmas hetki, kuin he hänen ristiin-naulitzin.

26. Ja oli päälle kirjoitettu hänen syynsä kirjoitus: JUDALAISTEN KUNINGAS.

27. Ja he ristiin-naulitzit kaxi Röwäriä hänen kanssansa: yhden hänen oikialle, ja toisen wasemmalle puolellensa.

28. Ja niin täytettiin se kirjoitus joka sanoo: Ja hän on pahantekiäin sekaan luettu.

29. Ja ne jotka siitä ohitzekäwit, pilkkaisit händä, ja wäändelit päätänsä, sanoden: Woi sinuas! joka Templin maahan jaotaa, ja kolmena päiwänä rakennat ylös;

30. Wapahda itzes, ja astu alas rististä.

31. Niin myös ylimmäiset Papit pilkkaisit händä keskenänsä, Kirjanoppenuitten kanssa, sanoden: muita hän autti, ei hän woi itziänsä auttaa;

32. Christus, se Israelin Kuningas, astukaan nyt alas rististä, että me näkisimme, ja uskoisimma. Ja ne, jotka hänen kanssansa ristiin-naulitut olit, pilkkaisit händä.

33. Mutta koska kuudes hetki tuli, tuli pimeys kaiken maan päälle, hamaan yhdexänneen hetkeen asti.

34. Ja yhdexännellä hetkellä huusi JEsus suurella äänellä, sanoden: Eli, Eli, lamah sabachtani? se on niin paljo kuin: minun Jumalani! minun Jumalani! mixis minun annoit ylön?

35. Ja kuin muutamat, jotka siinä seisoit, sen kuulit, sanoit he: katzo! hän huutaa Eliasta.

36. Niin juoxi yxi ja täytti sienen etikalla, ja pani sen ruowon ymbärille, taritzi hänen juoda, sanoden: pidäs! katzokamme jos Elias tulee händä ottamaan pois.

37. Mutta JEsus huusi suurella äänellä, ja andoi hengensä.

38. Ja Templin esiwaate repeis kahtia, ylhäldä hamaan alas.

39. Mutta koska Päämies, joka siinä hänen kohdallansa seisoi, näki että hän niin huutain hengensä andoi, sanoi hän: Totisesti oli tämä ihminen Jumalan Poika.

40. Ja siellä oli myös waimoja, jotka taembaa katzelit; joiden seasa oli Maria Magdalena, ja Maria, wähemmän Jacobin ja Josen äiti, ja Salome;

41. Jotka myös händä Galileasa seuranneet ja palwelleet olit; ja monda muuta, jotka hänen kanssansa Jerusalemiin menneet olit.

42. Ja koska ja ehtoo tuli; (että walmistus päiwä oli, joka on esisabbathi;)

43. Tuli Joseph Arimathiasta, kunniallinen Raadimies, joka myös odotti Jumalan waldakundaa; hän rohkeni mennä Pilatuxen tygö, ja anoi JEsuxen runmista.

44. Niin Pilatus ihmetteli, että hän jo kuollut oli; ja kutsui tykönsä Päämiehen, ja kysyi häneltä, jos hän jo aikaa kuollut oli.

45. Ja kuin hän asian Päämieheltä ymmärsi, andoi hän Josephille ruumiin.

46. Ja hän osti liinawaatteen, otti hänen alas ja kääräi liina-waatteseen; Ja pani hänen hautaan, joka kalliohon hakattu oli, ja wieritti kiwen haudan owelle.

47. Mutta Maria Magdalena, ja Josen Maria, katzelit kuhunga hän pandiin.

16. Luku.

Ja koska Sabbathi kulunut oli, osti Maria Magdalena, ja Maria Jacobi ja Salome, hywän-hajullisia woiteita, tullaxensa woitelemaan händä.

2. Ja tulit haudalle ensimäisenä Sabbathin päiwänä sangen warhain, Auringon nostesa.

3. Ja puhuit keskenänsä: kuka meille wierittää kiwen haudan owelda?

4. Ja kuin he katzoit, näjit he kiwen wieritetyxi; sillä se oli sangen suuri.

5. Ja kuin he olit hautaan menneet sisälle, näjit he yhden nuorukaisen istuwan oikialla puolella, joka oli waatetettu pitkällä walkialla waattella; ja he hämmästyit.

6. Mutta hän sanoi heille: älkäät hämmästykö; te etzitte JEsusta Nazarenusta, joka ristiin naulittu oli; hän nousi ylös, ei hän ole täällä; katzo siaa, kuhunga he hänen panit;

7. Mutta mengäät ja sanokaat hänen Opetuslapsillensa, ja Petarille, että hän käy teidän edellänne Galileaan; siellä te hänen nädettä, niinkuin hän sanoi teille.

8. Ja he menit nopiasti ulos, ja pakenit haudalda; sillä wapistus ja suuri hämmästys oli heidän päällensä tullut; ei he myös kellengän mitään sanoneet; sillä he pelkäisit.

9. Mutta kuin JEsus oli warhain ensimäisnä Sabbathin päiwänä nousnut ylös, ilmestyi hän ensin Marialle Magdalenalle, josta hän seitzemän perkelettä oli ajanut ulos.

10. Se meni ja ilmoitti niille jotka hänen kanßansa olleet olit, jotka murehdit ja itkit.

11. Ja kuin he kuulit hänen eläwän, ja että hän häneltä nähty oli, ei he uskoneet.

12. Sitte, koska kaxi heistä waelsit, ilmestyi hän heille toisen muotoisna, koska he maankylään menit.

13. Ne myös menit ja juliſtit muille; Ja ei he mitäkän uskoneet

14. Wiimein, koska yxitoistakymmendä atrioitzit, ilmestyi hän, ja soimais heidän epäuskoansa, ja heidän sydämensä kangeutta; ettei he uskoneet niitä, jotka hänen nähneet olit nosnexi ylös.

15. Ja ſanoi heille: mengädät kaikkeen mailmaan, ja ſaarnatkaat Ewangeliumia kaikille luoduille.

16. Joka uſkoo ja kaſtetaan, ſe tulee autuaxi; mutta joka ei uſko, ſe kadotetaan.

17. Mutta nämät owat ne merkit, jotka niitä ſeuraawat kuin uſkowat: Minun nimeni kautta pitää heidän perkeleet ajaman ulos; uuſilla tielillä puhuman;

18. Kärmeet ajaman pois; Ja jos he jotakin myrkkyä juowat, niin ei heille mitään wahingoita. Sairaſten päälle pitää heidän kätenſä paneman, ja ne paranewat.

19. Ja HERra, ſitte kuin hän oli heille puhunut, otettiin ylös Taiwaſeen, ja iſtui Jumalan oikialle kädelle.

20. Mutta he menit, ja ſaarnaiſit jokapaikaſa, ja HERra waikutti heidän kanſſanſa, ja wahwiſti Sanan ſeuraawaiſten merkkein kautta.

Lukan Ewangeliumi.

1. Luku.

Että moni on ruwennut järjeſtänſä kirjoittamaan niiſtä aſioiſta, joiſta meillä täydellinen tieto on,

2. Niinkuin ne meille ſanoneet owat, jotka ſe aluſta itze nähneet, ja ſanan palweliat olleet owat;

3. Näkyy myös minulle ſe hywäxi, ſitte kuin minä aluſta kaikki wiſuſti tutkinut olen, että minä niitä järjeſtänſä ſinulle kirjoittaiſin, hywä Theophile!

4. Että ymmärtäiſit ſelkiäſti niiden aſiain, joiſta ſinä opetettu olet, wahwan totuuden.

5. Herodexen, ſen Judean Kuningaan, aikana oli yxi Pappi, Zacharias nimeltä, Abian wuoroſta; ja hänen emändänſä Aaronin tyttäriſtä, ja hänen nimenſä Eliſabet.

6. Ja he olit molemmat hurſkatt Jumalan edeſä, waeldawaiſet kaikiſa HERran käſkyiſä ja ſäädyiſä laittamattomaſti.

7. Ja ei heillä ollut laſta; ſillä Eliſabet oli hedelmätöin, ja he olit jo molemmat ijälliſet.

8. Ja tapahtui, koſka hän wuorollanſa Papin wirkaa toimitti Jumalan edeſä,

9. Papin wiran tawan jälkeen; langeis arpa hänelle, että hänen piti ſuitzuttaman, ſitte kuin hän oli mennyt ſiſälle HERran Templiin.

10. Ja kaikki Kanſan paljous rukoili ulkona ſuitzutuxen aikana.

11. Mutta hänelle ilmeſtyi HERran Engeli, ſeiſoin ſuitzutus-altarin oikialla puolella.

12. Ja

12. Ja kuin Zacharias hänen näki, hämmästyi hän, ja pelko langeis hänen päällensä.

13. Mutta Engeli sanoi hänelle: Älä pelkä, Zacharias! sillä sinun rukouxes on kuultu; Ja sinun emändäs Elisabet synnyttää sinulle pojan, ja sinun pitä kutzuman hänen nimensä Johannes.

14. Ja sinulle tulee ilo ja ihastus, ja monda iloitzewat hänen syndymisestänsä.

15. Sillä hän tulee suurexi HERran edessä; ja wiina ja wäkewätä juomaa ei hän juo; Ja hän täytetän Pyhällä Hengellä jo äitinsä kohdusa.

16. Ja hän käändä monda Israelin lapsista HERran heidän Jumalansa tygö.

17. Ja hän käy edellä hänen edessänsä Elian hengellä ja woimalla, käändäin isäin sydämet lasten tygö, ja tottelemattomat hurskasten toimen tygö, toimittaxensa HERralle walmistetun Kansan.

18. Ja Zacharias sanoi Engelille: mistä minä sen ymmärrän? sillä minä olen wanha, ja minun emändäni on jo ijällinen.

19. Niin Engeli wastais, ja sanoi hänelle: minä olen Gabriel, joka seison Jumalan edessä; ja olen lähetetty puhumaan sinun tygös, ja saattamaan näitä iloisia sanomia sinulle.

20. Ja katzo, sinä tulet kielettömäxi, ja et saa puhua, hamaan siihen päiwään asti, jona nämät tapahtuwat; ettes uskonut minun sanojani, jotka ajallansa täytetän.

21. Mutta Kansa odotti Zachariasta; ja ihmettelit että hän niin Templisä wiipyi.

22. Waan kuin hän tuli ulos, niin ei hän saanut puhua heille. Ja he ymmärsit että hän oli nähyn Templisä nähnyt. Ja hän wiittais heille; ja jäi mykäxi.

23. Ja tapahtui, että hänen wirkansa päiwät olit täytetyt, niin hän meni kotiansa.

24. Mutta niiden päiwäin jälkeen tuli hänen emändänsä Elisabet raskaxi; ja salais itzensä wiisi kuukautta, sanoden:

25. Ja näin on HERra minulle tehnyt niinä päiwinä, kuin hän minun puoleeni katzoi, että hän ottais pois minun ylönkatzeni ihmisten seasa.

26. Mutta kuudendena kuukautena lähetettin Engeli Gabriel Jumalalda Galilean Kaupungiin, jonga nimi oli Nazareth,

27. Neitzen tygö, joka oli kihlattu miehelle, jonga nimi oli Joseph, Dawidin huoneesta; ja Neitzen nimi oli Maria.

28. Ja Engeli tuli sisälle hänen tykönsä, ja sanoi: Terwe armoitettu! HERra on sinun kanssas: siunattu sinä waimoin seasa.

29. Mutta kuin hän näki hänen, hämmästyi hän hänen puhestansa; ja ajatteli millinen se terwetys oli.

30. Ja Engeli sanoi hänelle: älä pelkä, Maria! sillä sinä löysit armon Jumalan tykönä.

31. Ja katzo, sinä siität kohdusas, ja synnytät Pojan: ja sinun pitä kutzuman hänen nimensä JESUS.

32. Sen pitä oleman suuren, ja pitä kutzuttaman ylimmäisen Pojaxi; Ja HERRa Jumala andaa hänelle Dawidin hänen Isänsä istuimen;

33. Ja hänen pitä Jacobin huoneen Kuningas ijankaikkisesti oleman, ja hänen waldakunnallansa ei pidä loppua oleman.

34. Niin sanoi Maria Engelille: kuinga tämä tulee, sillä en minä miehestä mitään tiedä?

35. Ja Engeli wastais ja sanoi hänelle: Pyhä Hengi tulee sinun päälles, ja Ylimmäisen woima warjoo sinun: Sentähden myös se Pyhä kuin sinusta syndyy, pitä kutzuttaman Jumalan Pojaxi.

36. Ja katzo, Elisabet, sinun langos, siitti myös pojan wanhalla ijällänsä; ja tämä on kuudes kuukausi hänelle, joka kutzuttin hedelmättömäxi.

37. Sillä ei Jumalan edessä ole yhtän asiaa mahdotoinda.

38. Niin sanoi Maria: katzo HERran piika! Tapahtukon minulle sinun sanas jälkeen. Ja Engeli läxi hänen tykönänsä.

39. Mutta Maria nousi niinä päiwinä, ja meni kiirusti ylös mäkikyliin, Judan Kaupungiin.

40. Ja tuli Zacharian huoneseen, ja terwehti Elisabetiä.

41. Ja tapahtui, sitte kuin Elisabet kuuli Marian terwehtyxen, hyppiäs lapsi hänen kohdusansa: Ja Elisabet täytettin Pyhällä Hengellä:

42. Ja huusi suurella äänellä, ja sanoi: Siunattu olet sinä waimoin seasa, ja siunattu on sinun kohtus hedelmä.

43. Ja kusta se minulle tulee, että minun HERrani Äiti tulee minun tykönі?

44. Sillä katzo, sitte kuin sinun terwetyxes ääni tuli minun korwihini, hyppäis lapsi ilosta minun kohdusani.

45. Ja autuas sinä joka uskoit; sillä ne täytetän, kuin sinulle owat sanotut HERralda.

46. Ja Maria sanoi: minun sieluni suuresti ylistää HERraa:

47. Ja minun hengeni iloitzee Jumalasa minun wapahtajasani.

48. Että hän katzoi piikansa nöyryttä; sillä katzo, tästedes pitä kaikkein sukukundain minua autuaxi kutzuman.

49. Sillä se Woimallinen on suuria ihmeitä tehnyt minun kohtani, ja hänen nimensä on pyhä.

50. Ja hänen laupiudensa pysyy suwusta sukuhun, niille jotka händä pelkäwät.

51. Hän osotti woiman käsiwarrellansa; ja hajotti koriat heidän sydämensä mielestä.

52. Woimalliset on hän ku-

PARSONS LIBRARY University of MICHIGAN

kiſtanut iſtuimelda, ja korotti nöyrät.

53. Jſowat täytti hän hywydellä, ja rikkaat jätti tyhjäxi.

54. Hän korjais Jſraelin hänen palwelianſa, muiſtain omaa laupiuttanſa,

55. (Niinkuin hän on puhunut meidän Jſillemme, Abrahamille ja hänen ſiemenellenſä,) ijankaikkiſeſti.

56. Ja Maria oli hänen tykönänſä lähes kolme kuukautta, ja palais kotianſa.

57. Mutta Eliſabetin ſynnyttämiſen aika täytettin, ja hän ſynnytti pojan.

58. Ja hänen kyläläiſenſä ja langonſa kuulit, että HERra oli tehnyt ſuuren laupiuden hänen kanßanſa; ja he iloitzit hänen kanßanſa.

59. Ja tapahtui kahdexandena päiwänä, että he tulit laſta ymbärileikkamaan, ja kutzuit hänen Jſänſä nimeldä Zacharias.

60. Niin waſtais hänen Äitinſä, ja ſanoi: ei ſuingan; waan hän pitä kutzuttaman Johannes.

61. Ja he ſanoit hänelle: ei ole ketään ſinun ſukukunnaſas, joka kutzutan ſillä nimellä.

62. Niin he wiittaiſit hänen Jſällenſä, mixi hän tahtoi hänen nimitettää.

63. Ja hän anoi taulua, ja kirjoitti: Johannes on hänen nimenſä. Ja kaikki ihmettelit.

64. Niin kohta aukeni hänen ſuunſa ja hänen kielenſä; ja puhui kiittäin Jumalata.

65. Ja pelko tuli kaikkein heidän kyläläiſtenſä päälle: Ja kaikiſa Judean mäkikyliſä ilmoitettin kaikki nämät ſanat.

66. Ja kaikki jotka tämän kuulit, panit ſydämihinſä, ſanoden: mingäs luulet täſtä lapſeſta tulewan? ſillä HERran käſi oli hänen kanßanſa.

67. Ja Zacharias, hänen Jſänſä, täytettin Pyhällä Hengellä; ja ennuſti ſanoden:

68. Kiitetty olkoa HERra Jſraelin Jumala! ſillä hän on etzinyt ja lunaſtanut hänen Kanſanſa.

69. Ja on meille korottanut autuden ſarwen, Dawidin hänen palwelianſa huoneeſa.

70. Niinkuin hän on muinen puhunut hänen pyhäin Prophetainſa ſuun kautta.

71. Wapahtaxenſa meitä meidän wihollijſildamme, ja kaikkein kädeſtä, jotka meitä wihawat;

72. Oſottaxenſa laupiutta meidän Jſillemme, ja muiſtaxenſa hänen pyhää liittoanſa,

73. Ja ſitä walaa, jonga hän wannoi Abrahamille meidän Jſällemme, meille andaxenſa.

74. Että me wapahdetut meidän wihollijſtemme kädeſtä, händä pelkämätä palweliſimme,

75. Pyhydeſä ja hurſkaudeſa hänen edeſänſä kaikkena meidän elinaikanamme.

76. Ja ſinä, poikainen! pitä

kutzuttaman Ylimmäisen Prophetaxi; sillä sinun pitä käymän HERran kaswoin edeſä, walmiſtamaan hänen teitänſä,

77. Ja andamaan autuden tunnon hänen Kanſallenſa, heidän ſyndeinſä andexi ſaamiſexi,

78. Meidän Jumalan ſydämelliſen laupiuden kautta, jolla meitä on etzinyt Koitto ylhäldä,

79. Walaiſemaan niille, jotka pimeiſä ja kuollon warjoſa iſtuwat, ja ojendamaan meidän jalkamme rauhan tielle.

80. Mutta lapſi kaſwoi ja wahwiſtui Hengeſä; ja oli korweſa, ſiihen päiwään aſti, jona hänen piti Iſraelin Kanſan eteen tuleman.

2. Luku.

Mutta niinä päiwinä tapahtui, että käſky käwi ulos Keiſarilda Auguſtuxelda, että kaikki mailma piti werolliſexi laſkettaman.

2. Ja tämä weron laſkemus oli enſimäinen, joka tapahtui ſilloin, koſka Kyrenius oli Manherra Syriaſa.

3. Ja kukin meni Kaupungihinſa andamaan itziänſä arwattaa.

4. Niin myös Joſeph Galileaſta, Nazaretin Kaupungiſta, meni ylös Judean, Dawidin Kaupungiin, joka kutzutan Bethlehem, (ſillä hän oli Dawidin huoneeſta ja ſuwuſta,)

5. Andamaan itziänſä arwattaa, Marian, hänen kihlatun emändänſä kanſſa, joka raſkas oli.

6. Niin taphtui heidän ſiellä olleſanſa, että hänen ſynnyttämiſenſä päiwät tulit täytetyxi.

7. Ja hän ſynnytti Pojan, hänen eſikoiſenſa, ja kapaloitzi hänen, ja pani ſeimeen; ettei heille ollut ſiaa majaſa.

8. Ja paimenet walwoit ſiinä paikkakunnaſa, ja wattioitzit yöllä heidän laumaanſa.

9. Ja katzo, HERran Engeli ſeiſoi heidän tykönänſä, ja HERran kirkkaus ympäriwalaiſi heitä; ja he ſuureſti peljäſtyit.

10. Ja Engeli ſanoi heille: älkät peljätkö; ſillä katzo, minä ilmoitan teille ſuuren ilon, joka tulewa on kaikelle Kanſalle.

11. Teille on tänäpänä ſyndynyt Wapahtaja, joka on Chriſtus, HERra, Dawidin Kaupungiſa.

12. Ja tämä on teille merkixi: te löydätte lapſen kapaloittuna, makawan ſeimeſä.

13. Ja kohta oli Engelin kanſſa ſuuri taiwalliſen ſotawäen joukko, jotka kiitit Jumalata, ja ſanoit:

14. Kunnia olkon Jumalalle korkeudeſa, ja maaſa rauha, ja ihmiſille hywä tahto!

15. Ja tapahtui, että Engelit menit heidän tyköänſä Taiwaſeen, niin ne paimenet puhuit keſkenänſä: käykämme Bethlehemiin, ja katzokamme ſitä kuin

tapahtunut on, jonga HERra meille ilmoitti.

16. Ja he tulit kiiruhtain, ja löysit Marian, ja Josephin, niin myös lapsen, joka makais seimessä.

17. Koska he tämän nähnet olit, julistit he sen sanoman, kuin heille tästä lapsesta sanottu oli.

18. Ja kaikki jotka sen kuulit, ihmettelit niitä kuin heille paimenilda sanottu oli.

19. Mutta Maria kätki kaikki nämät sanat, tutkistellen sydämessänsä.

20. Ja paimenet palaisit, ylistäin ja kunnioittain Jumalata kaikista, kuin he kuullet ja nähnet olit, niinkuin heille sanottu oli.

21. Ja sitte kuin kaxeran päiwää kulunut olit, että lapsi piti ymbärileikattaman, kutzuttin hänen nimensä JEsus, joka niin oli Engelildä jo ennen kutzuttu, kuin hän sikisi Äitinsä kohdusa.

22. Ja sitte kuin heidän puhdistus-päiwänsä olit täytetyt, Mosexen Lain jälkeen, weit he hänen Jerusalemiin, asettaxensa händä HERRan eteen;

23. (Niinkuin kirjoitettu on HERRan Laisa: kaikki miehen puoli, joka ensin awaa äitinsä kohdun, pitä kutzuttaman HERRalle pyhäxi;)

24. Ja uhrataxensa, niinkuin sanottu on HERRan Laisa: pari Mettisiä, eli kaxi Kyhkyläisen poikaa.

25. Ja katzo, yxi mies oli Jerusalemisa, jonga nimi oli Simeon. Tämä oli hurskas ja Jumalinen mies, odottain Israelin lohdutusta; ja Pyhä Hengi oli hänessä.

26. Ja hänelle oli sanottu Pyhältä Hengeltä, ettei hänen pitänyt ennen kuolemata näkemän, kuin hän näkis HERran Christuxen.

27. Ja hän tuli Hengen kautta Templiin. Ja kuin wanhemmat lapsen JEsuxen toit sisälle, tehdäxensä hänen edestänsä Lain tawan jälkeen;

28. Niin hän otti hänen syliinsä, ja kiitti Jumalata ja sanoi:

29. Nyt sinä lasket, HERra! palwelias rauhaan menemään, sanas jälkeen;

30. Sillä minun silmäni owat nähnet sinun autudes,

31. Jonga sinä walmistit kaikkein Kansain eteen,

32. Walkeudexi walistamaan pakanoita, ja sinun Kansas Israelin kunniaxi.

33. Ja Joseph ja hänen Äitinsä ihmettelit niitä kuin hänestä sanottin.

34. Ja Simeon siunais heitä, ja sanoi Marialle, hänen äitillensä: Katzo, tämä on pandu langemisexi, ja nousemisexi, monelle Israelisa, ja merkixi, jota wastan sanotan;

35. (Ja sinungin sielus läpitze pitä miekan käymän!) että monen sydämen ajatuxet ilmoitettaisin.

36. Ja Anna Prophetissa Phanuelin tytär, Asserin suwusta, se oli joutunut pitkälle ijälle, ja elänyt miehensä kanssa seitzemän ajastaikaa hänen neitzydestänsä.

37. Ja eli leskenä, lähes neljä yhdexättäkymmendä ajastaikaa wanhana, ja ei lähtenyt Templistä palwelemasta Jumalata, paastoisa ja rukouxisa yötä ja päiwää.

38. Ja tämä tuli sillä hetkellä siihen, ja kunnoitzi myös HERraa, ja puhui hänestä kaikille, kuin lunastusta Jerusalemisa odotit.

39. Ja sittekuin he olit kaikki tehnet HERran Lain jälkeen, palaisit he Galileaan heidän Kaupungiinsa Nazaretiin.

40. Mutta lapsi kaswoi ja wahwistui Hengessä, ja täytettin wiisaudella, ja Jumalan armo oli hänen kanssansa.

41. Ja hänen wanhembansa waelsit joka wuosi Pääsiäis juhlalle Jerusalemiin.

42. Ja kuin hän kahdentoistakymmenen ajastajan wanha oli, menit he Jerusalemiin juhlapäiwän tawan jälkeen:

43. Ja kuin ne päiwät olit kulunet, siinä kuin he palaisit, jäi poikainen JEsus Jerusalemiin; jota ei Joseph ja hänen Äitinsä huomainnet;

44. Waan luulit hänen olewan seurassa. Ja he käwit yhden päiwän matkan; ja etzeit händä langoin ja tuttawain seasa.

45. Ja kuin ei he händä löytänät, palaisit he Jernsalemiin, etzein händä.

46. Ja tapahtui kolmen päiwän peräst, että he löysit hänen Templissä istuwan opettajain keskellä, kuultelewan heitä, ja kysywän heildä.

47. Ja kaikki jotka hänen kuulit, hämmästyit hänen ymmärryksänsä ja wastauxiansa.

48. Ja kuin he hänen näit, niin he hämmästyit; ja hänen Äitinsä sanoi hänelle: Poikani! mixis meille näin teit? katzo, sinun Isäs ja minä olemma murhettien etzinet sinua.

49. Ja hän sanoi heille: mitäste te minua etzeitte? ettekö tiennet, että minun pitä niissä oleman, jotka minun Isäni owat?

50. Ja ei he ymmärtänet sitä sanaa kuin hän heille sanoi.

51. Ja hän meni alas heidän kanssansa, ja tuli Nazaretiin; ja oli heille alammainen. Ja hänen Äitinsä kätki kaikki nämät sanat sydämehensä.

52. Ja JEsus menestyi wiisaudesa, ja ijäsä, ja armosa, Jumalan ja ihmisten edessä.

3. Luku.

Mutta wiidennellä toistakymmenenellä Keisar Tiberiuxen hallituxen wuodella, koska Pontius Pilatus Judean Maanherra oli, ja Herodes Galileassa Tetrarcha oli, ja hänen weljensä Philippus oli Tetrarcha Itureassa ja Trachonitin maa-

kunnasa, ja Lysanias oli Tetrarcha Abilenesä,

2. Koska Hannas ja Caiphas ylimmäiset Papit olit: silloin tapahtui Jumalan sana Johannexelle Zacharian pojalle korwesa.

3. Ja hän tuli kaikkiin maan paikkoihin Jordanin ymbäri, ja saarnais parannuxen kastetta syndein andexi andamisexi.

4. Niinkuin kirjoitettu on Esaian Prophetan Saarna-Raamatusa, joka sanoo: huutawan ääni on korwesa: walmistakat HERran tietä, ja tehkät hänen polkunsa oikiaxi.

5. Kaikki laaxot pitä täytettämän, ja kaikki wuoret ja mäet alettaman, wäärät pitä ojettaman, ja koliat tasaisexi tiexi tehtämän.

6. Ja kaikki liha pitä näkemän Jumalan autuden.

7. Niin hän sanoi Kansalle, joka tule andamaan itziänsä kastaa häneldä: te kyykärmetten sikiät! kuka teitä neuwoi wälttämään tulewaista wihaa?

8. Tehkät siis soweliat parannuxen hedelmät; ja älkät ruwetko sanomaan itzellänne: Abraham on meidän Isämme: sillä minä sanon teille, että Jumala taitaa näistä kiwistä herättää Abrahamille lapset.

9. Mutta jo myös on kirwes pandu puitten juurelle: sentähden jokainen puu, joka ei tee hywää hedelmätä, hakatan pois, ja tuleen heitetän.

10. Ja Kansa kysyi hänel-

dä, sanoden: mitästä meidän pitä tekemän?

11. Niin hän wastaten sanoi heille: jolla on kaxi hametta, andakon sille jolla ei yhtän ole; ja jolla on ruokaa, hän tehkön myös niin.

12. Mutta Publikanit tulit myös andamaan heitänsä kastaa, ja sanoit hänelle: Mestari! mitä meidän pitä tekemän?

13. Waan hän sanoi heille: älkät enämbi waatiko, kuin teille säätty on.

14. Niin kysyit myös hänelde sotamiehet, sanoden: mitä myös meidän pitä tekemän? Ja hän sanoi heille: älkät kenengän wäkiwaldaa taikka wääryttä tehkö; ia tyytykät teidän palkkaanne.

15. Mutta kuin Kansa odotti, ja kaikki ajattelit sydämisänsä Johannexesta: lieneko hän Christus?

16. Wastais Johannes, sanoden kaikille: minä tosin kastan teitä wedellä; waan minua wäkewämbi tulee, jonga kengän nauhoja en minä ole kelwollinen päästämään; hän kastaa teitä Pyhällä Hengellä ja tulella.

17. Jonga wiskin on hänen kädesänsä, ja hän perkaa riihensä, ja kokoo nisunsa aittaansa, mutta ruumenet poltaa hän sammumattomalla tulella.

18. Monda tosin myös muuta hän neuwoi ja saarnais Kansalle.

19. Mutta koska Herodes Tetrarcha nuhdeltin hänéldä, Herodiaxen hänen weljensä Philippuxen emännän tähden, ja kaikesta pahudesta kuin Herodes teki;

20. Niin hän ylitze kaikkein teki myös sen, että hän salpais Johannexen fangeuteen.

21. Ja tapahtui, koska kaikki Kansa kastettin ja JEsus myös oli kastettu, ja hän rukoili, niin Taiwas aukeni;

22. Ja Pyhä Hengi tuli alas ruumillisella muodolla hänen päällensä, niinkuin kyhkyinen, ja ääni tuli taiwaasta, joka sanoi: Sinä olet se minun rakas Poikani, sinun minä mielistyin.

23. Ja JEsus oli lähes kolmenkymmenen wuotinen, joka oli (niinkuin luultin) Josephin poika, Elin pojan,

24. Joka oli Matthatin poika, joka oli Lewin poika, joka oli Melchin poika, joka oli Jannan poika, joka oli Josephin poika,

25. Joka oli Mattathian poika, joka oli Amoxen poika, joka oli Naumin poika, joka oli Eslin poika, joka oli Naggain poika,

26. Joka oli Maathin poika, joka oli Mattathian poika, joka oli Simein poika, joka oli Josephin poika, joka oli Judan poika,

27. Joka oli Joannan poika, joka oli Rhesan poika, joka oli Zorobabelin poika, joka oli Salathielin poika, joka oli Neerin poika,

28. Joka oli Melchin poika, joka oli Addin poika, joka oli Kosamin poika, joka oli Elmodamin poika, joka oli Herin poika,

29. Joka oli Josen poika, joka olin Eliezerin poika, joka oli Jorimin poika, joka oli Matthatin poika, joka oli Lewin poika,

30. Joka oli Simeonin poika, joka oli Judan poika, joka oli Josephin poika, joka oli Jonan poika, joka oli Eliachimin poika,

31. Joka oli Melean poika, joka oli Mainan poika, joka oli Mattathan poika, joka oli Nathanin poika, joka oli Dawidin poika,

32. Joka oli Jessen poika, joka oli Obedin poika, joka oli Boozin poika, joka oli Salmonin poika, joka oli Naassonin poika,

33. Joka oli Aminadabin poika, joka oli Aramin poika, joka oli Esromin poika, joka oli Pharesin poika, joka oli Judan poika,

34. Joka oli Jacobin poika, joka oli Isaachin poika, joka oli Abrahamin poika, joka oli Tharan poika, joka oli Nachorin poika,

35. Joka oli Saruchin poika, joka oli Ragaun poika, joka oli Phalekin poika, joka oli Heberin poika, joka oli Salan poika,

36. Joka oli Cainanin poika, joka oli Arphaxadin poika, joka oli Semin poika, joka oli Noen poika, joka oli Lamechin poika,

37. Joka oli Mathusalan poika, joka oli Enochin poika, joka oli Jaredin poika, joka oli Malaleelin poika, joka oli Cainanin poika,

38. Joka oli Enoxen poika, joka oli Sethin poika, joka oli Adamin poika, joka oli Jumalan.

4. Luku.

Niin JEsus täynnänsä Pyhää Hengeä palais Jordanista, ja wietin Hengeldä korpeen.

2. Ja kiusattin neljäkymmendä päiwää perkeleldä; eikä syönyt mitädn niinä päiwinä; mutta koska ne kulunet olit, sitte hän isois.

3. Niin perkele sanoi hänelle: jos sinä olet Jumalan Poika, niin sanos tälle kiwelle, että se leiwäxi tulis.

4. Ja JEsus wastais, sanoden hänelle: kirjoitettu on: ettei ihminen elä ainoasti leiwästä, waan jokaitzesta Jumalan sanasta.

5. Ja perkele wei hänen korkeelle wuorelle, ja osotti hänelle kaikki maan piirin waldakunnat, silmän räpäyxellä.

6. Ja perkele sanoi hänelle: kaiken tämän wallan, ja heidän kunnians, minä annan sinulle; sillä minun haldduuni owat ne annetut, ja minä annan ne kenelle minä tahdon.

7. Jos sinä siis kumarrat ja rukoilet minua, ne kaikki pitä sinun omas oleman.

8. Ja JEsus wastaten sanoi hänelle: mene matkaas minun tyköäni, Satan! sillä kirjoitettu on: HERraa sinun Jumalatas pitä sinun kumartaman, ja händä ainoata palweleman.

9. Ja hän wei hänen Jerusalemiin, ja aseti hänen Templin harjalle, ja sanoi hänelle: jos sinä olet Jumalan Poika, niin laske tästä itzes alas;

10. Sillä kirjoitettu on: hän andaa käskyn Engeleillensä sinusta, warjelemaan sinua;

11. Ja että he käsisä kandawat sinua, ettes joskus jalkaas kiween loukkaa.

12. Ja JEsus wastaten sanoi hänelle: sanottu on: Ei sinun pidä kiusaman HERraa sinun Jumalatas.

13. Ja kuin kaikki kiusaus oli päätetty, meni perkele pois hetkexi hänen tyköänsä.

14. Ja JEsus palais Hengen wäesä taas Galileaan; ja sanoma kuului hänestä ymbäri kaiken lähimaakunnan.

15. Ja hän opetti heidän Synagogisansa, ja kunnioitettin kaikilda.

16. Ja tuli Nazaretiin, kusa hän kaswatettu oli, ja meni tapansa jälkeen Sabbathin päiwänä Synagogaan, ja nousi lukemaan.

jit he ſuuren kalain paljouden; ja heidän werkkonſa repeiſi.

7. Ja wiitaiſit kumppaneillenſa, jotka olit toiſeſa wenheſsä, tulemaan ja auttamaan heitänſä: Ja he tulit, ja täytit molemmat wenhet, niin että he rupeiſit wajomaan.

8. Koſka Simon Petari ſen näki, langeis hän JEſuxen polwen tygö, ſanoden: HERra! mene pois minun tyköäni, ſillä minä olen ſyndinen ihminen.

9. Sillä hämmäſtys oli hänen käſittänyt, ja kaikki jotka hänen kanſſanſa olit, kalan ſaaliin tähden, jonga he ſaanet olit;

10. Niin myös Jacobin ja Johannexen, Zebedeuxen pojat, jotka olit Simonin kumppanit. Ja JEſus ſanoi Simonille: älä pelkä, täſtedes ſinä ſaat ihmiſiä.

11. Ja he wedit wenhet maalle ja annoit ylön kaikki, ja ſeuraiſit händä.

12. Ja tapahtui, koſka hän oli yhdeſsä Kaupungiſa, katzo, niin ſiinä oli yxi mies ſpitalia täynnä; ja kuin hän näki JEſuxen, langeis hän kaſwoillenſa, rukoili händä ſanoden: HERra! jos ſinä tahdot, niin ſinä woit minun puhdiſtaa.

13. Ja hän ojenſi kätenſä ja rupeis häneen, ſanoden: minä tahdon, ole puhdas. Ja kohta ſpitali läxi häneſtä.

14. Ja hän kielſi hänen kellengän ſanomaſta; waan mene, (ſanoi hän,) ja oſota itzes Papille, ja uhraa ſinun puhdiſtuxes edeſtä, niinkuin Moſes käſki, heille todiſtuxexi.

15. Niin ſanoma lewis enämmin häneſtä; ja paljo Kanſaa kokondui kuulemaan, ja että he parattaiſin häneldä heidän taudeiſtanſa.

16. Mutta hän meni korpeen, ja rukoili.

17. Ja tapahtui yhtenä päiwänä, koſka hän opetti; ja Phariſeuxet myös iſtuit ja Lainopettajat, jotka tullet olit jokaikſeſta Galilean ja Judean kyläſtä, ja Jeruſalemiſta; Ja HERran woima oli parandamaan heitä;

18. Ja katzo, miehet kannoit wuoteeſa ihmiſen, joka oli halwattu; ja he yrittit händä wiedä ſiſälle, ja panna hänen eteenſä.

19. Ja kuin ei he löynnet Kanſan tähden, kuſta puoleſta he oliſit hänen ſaanet ſiſälle, aſtuit he katon päälle, ja laſkit hänen läpitze katon wuoteinenſa, juuri JEſuxen eteen.

20. Ja kuin hän näki heidän uſkonſa, ſanoi hän ſille: ihminen! ſinun ſyndis andexi annetan ſinulle.

21. Ja Kirjanoppenet ja Phariſeuxet rupeiſit ajattelemaan, ſanoden: kuka tämä on, joka pilkkaſanoja puhuu? kuka woi ſynnit anda andexi, paitzi ainoa Jumala?

22. Mutta koſka JEſus tunſi heidän ajatuxenſa, waſtais hän ja ſanoi heille: mitä te ajatteletta teidän ſydämiſänne?

23. Kumbi on kewembi? sawa, sinun syndis andexi annetan sinulle; taikka sanoa: nouse ja käy?

24. Waan että te tietäisitte ihmisen Pojalla olewan wallan maan päällä synnyt andexi andaa, (sanoi hän halwatulle:) minä sanon sinulle: nouse ja ota wuotees, ja mene kotias.

25. Ja hän nuosi kohta heidän nähdensä, ja korjais wuoteensa, josa hän maannut oli, ja meni kotiansa, kunnioittain Jumalata.

26. Ja suuri hämmästys tuli kaikkiin, ja kunnioitzit Jumalata; ja he täytettin pelwolla, sanoden: me näimmä tänäpänä kamalita.

27. Sitte läxi hän ulos, ja näki Publikanin nimeltä Lewin istuwan Tullihuonesa, ja sanoi hänelle: Seuraa minua.

28. Ja hän andoi ylön kaikki, nuosi ja seurais händä.

29. Ja Lewi teki hänelle kotonansa suuren pidon; ja paljo Publikaneja, ja muita, atrioitzit heidän kanssansa.

30. Ja heidän Kirjanoppinensa ja Phariseuxet napisit hänen Opetuslapsiansa, sanoden: Mixi te Publikanein ja syndisten kanssa syötte ja juotte?

31. Ja JEsus wastaten sanoi heille: Ei terweet tarwitze parandajata, waan sairaat.

32. En ole minä tullut wanhurskaita kutzumaan, waan syndistä parannuxeen.

33. Niin he sanoit hänelle: mixi Johannexen Opetuslapset usein paastowat, ja rukouxia pitäwät, niin myös Phariseusten (Opetuslapset); mutta sinun syöwät ja juowat?

34. Mutta hän sanoi heille: et te woi hääjoukkoa niinkauwan paastomaan waatia, kuin ylkä on heidän kanssansa.

35. Mutta päiwät tulewat, että ylkä otetan heildä pois; silloin pitä heidän paastoman niinä päiwinä.

36. Mutta hän sanoi myös heille werrauxen: ei paikkaa kengän uuden weran tilalla wanhaa waatetta; muutoin myös se uusi rewäisee, ja uusi paikka ei sowi wanhaan.

37. Ja ei pane kengän nuorta wiinaa wanhoin leileihin; muotoin nuori wiina rikkoo leilit, ja se wuataa ulos, ja leilit tarmellan.

38. Mutta nuori wiina pitä pandaman uusiin leileihin; niin he molemmat tallella owat.

39. Ja ei tahdo kengän, joka juo wanhaa wiinaa, kohta nuorta juoda; sillä hän sanoo: wanha on parembi.

6. Luku.

Ja tapahtui jälki Sabbathina, että hän käwi laihon läpitze; ja hänen Opetuslapsensa karkoit tähkäpäitä, ja hierit käsillänsä, ja söit.

2. Niin muutamat Phariseuxista sanoit heille: mixi te teette jota ei sowi Sabbathina tehdä?

3. Ja JEſus waſtaten ſanoi heille: ettekö te ole lukenet mitä Dawid teki, koſka hän iſois, ja ne jotka hänen kanſſanſa olit?

4. Kuinga hän meni Jumalan huoneſeen, ja otti näkyleiwät, ja ſöi, ja andoi myös niille jotka hänen kanſſanſa olit; joita ei muitten kuin Pappein ſyödä ſopinut.

5. Ja hän ſanoi heille: ihmiſen Poika on myös Sabbathin HERra.

6. Niin tapahtui myös toisna Sabbathina, että hän meni Synagogaan ſiſälle ja opetti; ja ſiellä oli yxi ihminen, jonga oikia käſi oli kiuwettu.

7. Nin Kirjanoppenet ja Phariſeuxet wartioitzit händä, jos hän Sabbathina parandais; että he oliſit löynnet kanteen händä waſtan.

8. Mutta hän tieſi heidän ajatuxenſa; ja ſanoi ſille ihmiſelle, jolla kuiwettu käſi oli: nouſe ja tule edes. Niin hän nouſi ja ſeiſoi.

9. Niin JEſus ſanoi heille: Minä kyſyn teildä: Mitä Sabbathina ſopii, hywää tehdä, taikka pahaa tehdä? hengeä wapahtaa eli kadottaa?

10. Ja kuin hän katzahti ymbäri heidän kaikkein päällensä, ſanoi hän ſille ihmiſelle: ojenna kätes; ja ſe teki niin; Ja hänen kätensä tuli terweexi, niinkuin toinengin.

11. Mutta he tulit tyhmyttä täyteen, ja puhuit keſkenänſä, mitä heidän pidäis JEſuxelle tekemän.

12. Mutta niinä päiwinä tapahtui, että hän meni wuorelle rukoilemaan; ja hän oli yli yötä Jumalan tygö rukouxeſa.

13. Ja kuin päiwä tuli, kutzui hän Opetuslapſenſa, ja walitzi heiſtä kaxitoiſtakymmendä, jotka hän myös Apoſtoleixi nimitti:

14. Simonin, jonga hän myös Petarixi kutzui, ja Andreaxen hänen weljenſä, Jacobin ja Johannexen, Philippuxen, ja Bartholomeuxen,

15. Mattheuxen ja Thomaxen, Jacobin Alphein pojan, ja Simonin, joka kutzutan Zelotes,

16. Judan Jacobin pojan, ja Judan Iſchariothin, joka myös oli petäjä.

17. Ja koſka hän meni alas heidän kanſſanſa, ſeiſoi hän laſkialla paikalla; ja hänen Opetuslaſtensa joukko, ja ſuuri Kanſan paljous kaikeſta Judeaſta ja Jeruſalemiſta, ja randalaiſet Tyroſta ja Sidoniſta,

18. Ja jotka waiwattin rietaiſilda hengildä; ja he paranit.

19. Ja kaikki Kanſa pyyſi häneen ruweta; ſillä woima läxi häneſtä ja paranſi kaikki.

20. Ja hän noſti ſilmänſä Opetuslaſtensa puoleen, ja ſanoi: autuat te waiwaiſet; ſil-

lä teidän on Jumalan waldakunda.

21. Autuat jotka nyt isotte; sillä te rawitan. Autuat jotka nyt itkette; sillä teidän pitä nauraman.

22. Autuat oletta te, koska ihmiset wihawat teitä, ja eroittawat teidän, ja pilkkawat teitä, ja hyljäwät teidän nimenne niinkuin kelwottoman, ihmisen Pojan tähden.

23. Iloitkat sinä päiwänä, ja riemuitkat; sillä katzo, teidän palkkanne on suuri Taiwahasa: Niin teit myös heidän Isänsä Prophetaille.

24. Mutta woi teitä rikkaita! sillä teillä on teidän lohdutuxenne.

25. Woi teitä, jotka rawitut oletta! sillä teidän pitä isoman. Woi teitä, jotka nyt nauratte! sillä teidän pitä murehtiman ja itkemän.

26. Woi teitä, koska kaikki ihmiset teitä kiittäwät! sillä niin teit myös heidän Isänsä wäärille Prophetaille.

27. Mutta minä sanon teille, jotka kuuletta: rakastakat wihollisianne; tehkät hywää niille, jotka teitä wihawat;

28. Siunatkat niitä, jotka teitä kiroilewat; Rukoilkat niiden edestä, jotka teitä wahingoittawat.

29. Ja joka sinua lyö poskelle, taritze myös hänelle toinen; ja joka sinulda wie kaapun, ällä myös hänelde kiellä hametta.

30. Waan anna jokaitzelle kuin sinulda anoo; ja sildä joka sinun omas ottaa, ällä jällen ano.

31. Ja niinkuin te tahdotta, että ihmisten pitä teille tekemän, niin tehkät te heillekin.

32. Ja jos te rakastatte niitä, jotka teitä rakastawat, mikä, kiitos teille siitä on? sillä syndisetkin rakastawat niitä, joilda he rakasteta.

33. Ja jos te teette hywää teidän hywintekiillenne, mikä kiitos teille siitä on? sillä syndiset sen myös tekewät.

34. Ja jos te lainatte niille, joilda te toiwotta jällen saawanne, mikä kiitos teille siitä on? sillä syndisetkin lainawat syndisille, että he tasan jällen saisit.

35. Kuitengin rakastakat teidän wihollisianne, ja tehkä hywää, ja lainatkat, ja ällät mitään siitä toiwoko; niin teidän palkanne on suuri, ja teidän pitä oleman Ylimmäisen pojat; sillä hän on laupias kiittämättömiä ja pahoja kohtan.

36. Olkät sentähden laupiat, niin kuin teidän Isännekin laupias on.

37. Älkät duomitko, ettei teitä duomittaisi; älkät sadatelko, ettei teitä sadatellaisi; anderi andakat, niin teille anderi annetan.

38. Andakat, ja teille annetan: hywän mitan, likistetyn ja sullotun, ja ylitze wuotawan he andawat teidän helmaanne; sillä juuri sillä mitalla, jolla te

mittatte, pitä teille jällen mitattaman.

39. Mutta hän sanoi heille wertauxen: Taitako sokia sokiata taluttaa? eikö he molemmat hautaan langee?

40. Ei ole Opetuslapsi ylitze Mestarinsa; mutta jokainen on täydellinen koska hän on niinkuin hänen Mestarinsa.

41. Mutta kuingas näet raiskan, joka on weljes silmäsä; waan et hawitze malkaa, joka on omasa silmäsäs?

42. Eli kuingas taidat sanoa weljelles: weljeni pidä, minä otan raiskan joka on silmäsäs, ja et itze näe malkaa, joka on omasa silmäsäs? Sinä ulkokullattu! ota ensin malka omasta silmästäs; ja katzo sitte, jos taidat ottaa raiskan, joka on weljes silmäsä.

43. Sille ei ole se hywä puu, joka tekee pahan hedelmän, eikä paha puu, joka tekee hywän hedelmän.

44. Sillä jokainen puu tutan hedelmästänsä; Sillä ei orjantappuroista koota fikunoita, eikä ohdakeista haeta wiinamarjoja.

45. Hywä ihminen tuottaa edes sydämensä hywästä tawarasta hywää: ja paha ihminen sydämensä pahasta tawarasta tuottaa edes pahaa. Sillä sydämen kyllydestä hänen suunsa puhuu.

46. Mitä te siis minua kutzutta: HERra! HERra! ja ette tee mitä minä sanon?

47. Kuka ikänä tulee minun tyköni, ja kuulee minun sanani, ja tekee ne, sen minä osotan teille kenen kaltainen hän on.

48. Hän on sen ihmisen kaltainen, joka huoneensa rakensi, ja kaiwoi sywään, ja pani perustuxen kallion päälle. Koska siis wuo tuli, syösis wirta sitä huonetta, ja ei woinut händä liikuttaa; sillä se oli perustettu kallion päälle.

49. Mutta joka kuule ja ei tee, se on sen ihmisen kaltainen, joka huoneensa rakensi maan päälle ilman perustusta; jota wirta syösis; ja se kohta kukistui; jonga huoneen langemus oli suuri.

7. Luku.

Mutta koska hän Kansan kuulten oli päättänyt kaikki sananssa, meni hän Capernaumiin.

2. Ja yhden Sadanpäämiehen palwelia sairasti kuolemallansa, josta hän paljo piti.

3. Koska hän siis JEsuxesta kuuli, lähetti hän Judalaisten Wanhimmat hänen tykönsä rukoilemaan händä, että hän tulis ja parandais hänen palwelianssa.

4. Koska he tulit JEsuxen tygö, rukoilit he händä hartasti, ja sanoit: hän on mahdollinen, että hänelle sen teet;

5. Sillä hän rakastaa meidän Kansaamme, ja rakensi meille Synagogan.

6. Niin

6. Niin JEsus meni heidän kanßansa. Ja kuin ei hän sillen ollut kaukana huoneesta, lähetti Sadanpäämies ystäwitänsä hänen tykönsä, sanoden hänelle: HERra! älä waiwaa sinuas; sillä en ole minä mahdollinen, että minun kattoni ala tulisit.

7. Sentähden en minä myös itziäni lukenut mahdolliseri tulemaan sinun tykös; mutta sano sanalla, niin minun palweliani paranee.

8. Sillä minä olen myös ihminen wallan ale asetettu, ja minun allani on sotamiehiä; ja sanon tälle: mene, niin hän menee; ja toiselle: tule, ja hän tulee; ja minun palwelialleni: Tee se, ja hän tekee.

9. Mutta koska JEsus sen kuuli, ihmetteli hän händä, käänsi hänensä, ja sanoi Kansalle, joka händä seurais: Minä sanon teille: en ole minä Israelisa senkaltaista uskoa löynnyt.

10. Ja kuin ne, jotka lähetetyt olit, kotia palaisit, löysit he palwelian terweenä, joka sairastanut oli.

11. Ja tapahtui sen jälkeen, että hän meni Kaupungiin, joka Nain kutzutan; ja hänen kanßansa meni monda hänen Opetuslastansa, ja paljo wäkeä.

12. Mutta koska hän Kaupungin porttia lähestyi, katzo, kuollut kannettin ulos, joka oli äitinsä ainoa poika, ja se oli leski. Ja paljo Kaupungin Kansasta käwi hänen kanßansa.

13. Koska HERra hänen näki, armahti hän hänen päällensä, ja sanoi hänelle: älä itke.

14. Ja meni ja rupeis paariin; (Ja kandajat seisahdit;) ja hän sanoi: Nuorukainen! minä sanon sinulle: nouse ylös.

15. Ja kuollut nousi istualle, ja rupeis puhumaan; Ja hän andoi sen äitillensä.

16. Ja pelko tuli kaikille, ja kunnioitzit Jumalata, sanoden: suuri Propheta on nosnut meidän sekaamme, ja Jumala on hänen Kansaansa etzinyt.

17. Ja tämä sanoma kuului hänestä kaikkeen Judeaan, ja kaiken sen lähimaakunnan ymbäri.

18. Ja Johannekelle ilmoitit hänen Opetuslapsensa näistä kaikista. Ja Johannes kutzui tykönsä kaxi Opetuslastansa.

19. Ja lähetti JEsuxen tygö, sanoden: Oletkos se tulewa, eli pitäkö meidän toista odottaman?

20. Koska nämät miehet tulit hänen tykönsä, sanoit he: Johannes Kastaja lähetti meidän sinun tykös, sanoden: oletkos se tulewa, eli pitäkö meidän toista odottaman?

21. Sillä hetkellä paransi hän monda taudeista, ja witsauxista, ja pahoista hengistä; ja andoi monelle sokialle näyn.

22. Ja JEsus wastais, ja sanoi heille: mengät ja sano-

kat jällen Johannexelle, mitä te nähnet ja kuullet oletta: sokiat saawat näkönsä, onduwat käywät, spitaliset puhdistetan, kuuroit kuulewat, kuollet herätetän, köyhille saarnatan Ewangeliumi.

23. Ja autuas on se joka ei pahene minusta.

24. Ja koska Johannexen sanansaattajat menit pois, rupeis hän sanomaan Johannexesta Kansalle: mitä te läxitte korpeen katzomaan? ruokoako, joka tuulelda hädlytetän?

25. Eli mitä te läxitte katzomaan? ihmistäkö pehmeisiin waatteisiin puetettua? Katzo, ne jotka koreisa waatteisa owat, ja herkulliseſti eläwät, owat Kuningallisisa kartanoisa.

26. Taikka mitä te menitte katzomaan? Prophetatako? minä sanon teille: jaa! enä kuin Propheta.

27. Tämä on se, josta kirjoitettu on: Katzo, minä lähetän minun Engelini sinun kaswois eteen, walmistamaan sinun tietäs sinun etees.

28. Sillä minä sanon teille: niiden seasa jotka waimoista syndynet owat, ei ole yhtään suurembata Prophetata, kuin Johannes Kastaja: Kuitengin se joka wähembi on Jumalan waldakunnasa, on suurembi händä.

29. Ja kaikki Kansa kuin hänen kuuli, ja Publikanit, annoit Jumalalle oikeuden, ja kastettin Johannexen Kasteella.

30. Mutta Phariseuxet ja Lainoppenet katzoit ylön Jumalan neuwon itze heitänsä kohtaan, ja ei heitä kastettu hänelä.

31. Niin HERra sanoi: keneen siis minä tämän sukukunnan ihmiset wertaan? Ja kenengä kaltaiset he owat?

32. He owat niiden lasten kaltaiset, jotka Turulla istuwat, ia huutawat toinen toisellensa, ja sanowat: me olemmia huilua soittanet teidän edesänne, ja et te hypännet; me olemma teille weisannet murhewirsiä, ja et te itkenet.

33. Sillä Johannes Kastaja tuli, ja ei syönyt leipää, eikä juonut wiinaa; ja te sanotta: hänellä on perkele.

34. Ihmisen Poika on tullut, syö ja juo, ja te sanotta: Katzo ihmistä syömäritä ja wiinan juomarita, Publikanein ja syndisten ystäwätä.

35. Ja wiisaus on wanhurskautettu kaikilda hänen lapsildansa.

36. Niin yxi Phariseuxista rukoili händä rualle kanssansa; Ja hän meni Phariseuxen huoneseen, ja atrioitzi.

37. Ja katzo, yxi waimo oli Kaupungisa, joka oli syndinen; ja kuin hän sai kuulla, että JEsus atrioitzi Phariseuxen huoneesa, toi hän klasin kallista woidetta,

38. Ja seisoi takana hänen jalkainsa juuresa itkein; ja rupeis kyyneleillänsä kastamaan

hänen jalkojansa, ja niitä päänsä hiuxilla kuiwais, ja suuta andoi hänen jalkainsa, ja woiteli ne woiteella.

39. Mutta koska Phariseus sen näki, joka hänen kutzunut oli, sanoi hän itsellänsä: jos tämä olis Propheta, niin hän tietäis, mikä ja millinen tämä waimo on, joka häneen rupee, että hän on syndinen.

40. Ja JEsus wastaten sanoi hänelle: Simon! minulla on jotakin sinulle sanomista. Hän sanoi: Mestari! sanos.

41. Kaxi welkamiestä oli yhdellä lainajalla: yxi oli welkaa wiisi sataa penningitä, ja toinen wiisikymmendä.

42. Koska ei heillä ollut waraa maxaa, andoi hän molembain antexi. Sanos siis, kumbi näistä händä enämmän rakastaman pitää?

43. Simon wastaten sanoi: minä luulen, että se jollen hän enämmän antexi andoi; hän sanoi hänelle: oikein sinä duomitzit.

44. Ja hän käänsi itzensä waimoa päin, ja sanoi Simonille: näetkös tämän waimon? minä tulin sinun huoneesees; et sinä andanut wettä minun jalwoilleni; mutta tämä kyyneleillä kasti minun jalkani, ja ne hiuxillansa kuiwais.

45. Et sinä minun suuta andanut; mutta tämä, sittekuin hän tähän tuli, ei ole lakannut minun jalkaini suuta andamasta.

46. Et sinä minun päätäni öljyllä woidellut; mutta tämä woiteella minun jalkani woiteli.

47. Minä sanon sinulle: sentähden että hänelle paljo syndiä andexi annettin, niin hän paljon rakasti; mutta jolle wähembi andexi annetan, se wähemmän rakastaa.

48. Niin hän sanoi waimolle: sinun syndis owat andexi annetut.

49. Niin rupeisit ne, jotka myös atrioitzit, sanomaan keskenänsä: kuka tämä on, joka synnitkin andexi andaa?

50. Niin hän sanoi waimolle: sinun uskos on sinun wapaaxi tehnyt: mene rauhaan.

8. Luku.

Ja sitte tapahtui, että hän waelsi läpitze Kaupungeita ja kyliä, saarnaten ja ilmoittain Ewangeliumia Jumalan waldakunnasta; ja ne kaxitoistakymmendä hänen kanssansa,

2. Ja muutamat waimot, jotka olit paratut pahoista hengistä, ja taudeista, nimittäin: Maria, joka kutzuttin Magdalena, josta seitzemän perkelettä oli lähtenyt ulos,

3. Ja Johanna, Chusan Herodexen Foudin emändä, ja Susanna, ja monda muuta, jotka händä heidän tawarastansa palwelit.

4. Mutta koska paljo Kansaa kokounnui, ja riensi jokaitzesta Kaupungista hänen tykönsä, sanoi hän wertauxen kautta.

5. Kylwäjä meni ulos siemendänsä kylwämään. Ja kuin hän kylwi, langeis muutama tien oheen, ja se tallattin, ja taiwaan linnut söit sen.

6. Ja muutama langeis kiwistöhön, ja koska se tuli ylös, kuiwetui se, ettei ollut märkyttä.

7. Ja muutama langeis orjantappuroihin, ja orjantappurat ynnä käwit ylös ja tukahutit sen.

8. Ja muutama langeis siihen hywään maahan, ja kuin se käwi ylös, teki se sataskertaisen hedelmän. Koska hän tämän sanoi, huusi hän: jolla on korwat kuulla, se kuulkan.

9. Niin hänen Opetuslapsensa kysyit häneltä, sanoden: mikä olis tämä wertaus?

10. Niin hän sanoi: teille on annettu tuta Jumalan waldakunnan salaudet; mutta muille wertausten kautta, ettei heidän sitä pidäisi näkemän, waikka he näkisit, eikä ymmärtämän, waikka he kuulisit.

11. Mutta tämä on se wertaus: Siemen on Jumalan sana.

12. Mutta jotka tien oheen, owat ne, jotka kuulewat; sitte tulee perkele, ja ottaa sanan heidän sydämistänsä, ettei he uskoisi ja wapaaxi tulisi.

13. Mutta jotka kiwistöhön, owat ne, koska he kuulewat, ottawat he sanan ilolla wastan; ja ei heillä ole juurta; hetkexi he uskowat, ja kiusauxen ajalla langewat pois.

14. Mutta se kuin orjantappuroihin langeis, owat ne, jotka kuulewat, ja menewät pois, ja tukahutetan surusta, rikkaudesta, ja elämän hekumasta, eikä kanna hedelmätä.

15. Mutta joka hywään maahan, owat ne, jotka sanan kuulewat ja kätkewät hywällä ja toimelliselle sydämellä, ja saattawat hedelmän kärsiwälliselle.

16. Niin ei kengän, joka kyntilän sytyttää, peitä sitä astialla, eli pane pöydän ala; mutta panee sen kyntiläjalkaan, että sisälle tulewaiset näkisit walkeuden.

17. Sillä ei ole mitään salattu, joka ei ilmei tule; eikä peitetty, joka ei tiettäwäxi ja julki tule.

18. Katzokat siis, kuinga te kuuletta; sillä jolla on, hänelle pitää annettaman; jolla taas ei ole, sekin kuin hänellä näkyy olewan, otetan häneltä pois.

19. Niin tulit hänen äitinsä ja weljensä hänen tykönsä, eikä saanet händä puhutella Kansalda.

20. Ja se ilmoitettin hänelle, sanoden: sinun äitis ja weljes seisowat ulkona, ja tahtowat sinua nähdä.

21. Niin hän wastais, ja sanoi heille: minun äitini ja weljeni owat ne, jotka Jumalan sanan kuulewat, ja tekewät sen.

22. Ja yhtenä päiwänä tapahtui, että hän hahtren astui

ja hänen Opetuslapsensa; ja sanoi heille: mengämme ylitzen toiselle rannalle; ja he menit.

23. Mutta koska he purjehdit, niin hän nukkui, ja tuulispää nosti aallon meresä; ja he lainelda täytettin, ja olit suuresa hädäsä.

24. Niin he menit, ja herätit händä, sanoden: Mestari! Mestari! me hukumma. Niin hän nousi ylös, nuhteli tuulda, ja weden aaldoa; ja ne lakkaisit, ja tuli tywenexi.

25. Niin hän sanoi heille: kusa teidän uskonne on? mutta he peljästyit ja ihmettelit, sanoden keskenänsä: kuka siis tämä on? sillä hän keskee myös tuulda ja wettä, ja nekin owat hänelle kuuliaiset.

26. Ja he purjehdit Gadarealaisten maan puoleen, joka on Galilean kohdalla.

27. Ja kuin hän maalle meni, kohtais hänen kaupungista yxi mies, jolla olit perkelet jo kauwan aikaa ollet, ja ei pukenut waatteita yllensä, eikä ollut huoneesa waan haudoisa.

28. Mutta kuin hän näki JEsuxen, huusi hän ja langeis hänen eteensä maahan, ja sanoi suurella äänellä: mitä minun on sinun kanssas, JEsu! sen ylimmäisen Jumalan Poika? Minä rukoilen sinua, älä minua waiwaa.

29. Sillä hän oli käskenyt riettaisen hengen ihmisestä mennä ulos; joka kauwan aikaa oli händä waiwannut; ja hän oli kahleilla sidottu, ja jalkaraudoisa pidetty; ja rikkoi siteet, ja wietin perkeleldä korpeen.

30. Mutta JEsus kysyi häneldä ja sanoi: mikä sinun nimes on? hän sanoi: Legio; sillä monda perkelettä oli häneen mennyt sisälle.

31. Ja he rukoilit händä, ettei hän käskisi heitä sywyteen mennä.

32. Niin siellä oli suuri lauma sikoja syömäsä wuorella. Ja he rukoilit händä, että hän salleis heidän niihin mennä. Ja hän sallei heidän.

33. Niin perkelet läxit ulos siitä ihmisestä, ja menit sikoihin. Ja lauma syöxi itzensä äkisti jyrkäldä mereen, ja lähtyi.

34. Mutta koska paimenet näit mitä tapahtui, pakenit he, menit pois, ja ilmoitit sen Kaupungisa ja kyliä.

35. Niin he menit ulos katsomaan sitä kuin tapahtunut oli; ja tulit JEsuxen tygö, ja löysit sen ihmisen josta perkelet lähtenet olit, istuwan waatetettuna ja taidosansa, JEsuxen jalkain juuresa; ja he pelkäisit.

36. Mutta myös ne, jotka sen nähnet olit, ilmoitit heille, kuinga se perkeleldä riiwattu oli terweexi tullut.

37. Ja kaikki Gadarealaisten lähimaakunnan joukko rukoili händä menemädän pois heidän tyköänsä; sillä heidän

päällensä oli tullut suuri pelko: Niin hän meni hahteen, ja tuli jällen takaisin.

38. Mutta se mies, josta perkelet olit lähtenet ulos, rukoili händä, että hän sais olla hänen kanssansa. Mutta JEsus laski hänen pois, sanoden:

39. Palaja kotias, ja ilmoita, kuinga suuret työt Jumala sinulle teki. Ja hän meni pois, ja saarnais ympäri kaiken Kaupungin, kuinga suuret työt JEsus hänelle teki.

40. Ja tapahtui, koska JEsus palais, otti Kansa hänen wastan; sillä kaikki odotit händä.

41. Ja katzo, yxi mies tuli, jonga nimi oli Jairus, ja se oli Synagogan Päämies; ja langeis JEsuxen jalkain juureen, ja rukoili händä tulemaan hänen huoneseensa.

42. Sillä hänellä oli ainoa tytär, lähes kahdentoistakymmenen wuotinen, ja se kuoli. Mutta hänen mennessänsä ahdisti Kansa händä.

43. Ja yxi waimo, joka oli punaista tautia kaxitoistakymmendä wuotta sairastanut, ja oli kaiken saatunsa parandajille kuluttanut, ja ei woitu keldän parattaa,

44. Kuin hän käwi takana, ja rupeis hänen waattensa palteseen: niin kohta hänen werensä juoxu asettui.

45. Ja JEsus sanoi: kuka on se joka minuun rupeis? Mutta koska he kaikki kielsit, sanoi Petari, ja ne jotka hänen kanssansa olit: Mestari! Kansa ahdistaa ja tungee sinua, ja sinä sanot: kuka minuun rupeis?

46. Mutta JEsus sanoi: joku minuun rupeis; sillä minä tunsin woiman minustani lähtenen ulos.

47. Mutta koska waimo näki ettei se salaa ollut, tuli hän wapisten, ja maahan langeis hänen eteensä, ja juliste kaikelle Kansalle, mingä syyn tähden hän oli häneen ruwennut, ja kuinga hän niin äkistä terweexi tuli.

48. Mutta hän sanoi hänelle: ole hywäsä turwasa, tyttäreni, sinun uskos on sinua auttanut; mene rauhaan.

49. Koska hän wielä puhui, tuli yxi Synagogan Päämieheldä, sanoden hänelle: sinun tyttäres on kuollut; älä Mestarita waiwaa.

50. Waan koska JEsus sen kuuli, wastais hän händä sanoden: älä pelkää; usko ainoastaan, niin hän paranee.

51. Mutta kuin hän huoneseen tuli sisälle, niin ei hän sallinut ketään tulla sisälle, waan Petarin ja Jacobin ja Johanexen, ja sen lapsen isän ja äitin.

52. Ja he kaikki itkit ja paruit händä. Waan hän sanoi: älkät itkekö; ei hän ole kuollut, waan makaa.

53. Ja he nauroit händä, tieten että se kuollut oli.

54. Niin hän ajoi kaikki ulos, rupeis hänen käteensä, ja huusi, sanoden: Piikainen! nouse ylös.

55. Ja hänen hengensä palais, ja hän kohta nousi ylös. Ja hän käski hänelle andaa ruokaa.

56. Ja hänen wanhembansa hämmästyit. Mutta hän haasti heitä kellengän sanomasta sitä kuin tapahtui.

9. Luku.

Mutta hän kutzui kokoon ne kaxitoistakymmendä Opetuslastansa, ja andoi heille woiman ja wallan kaikkein perkelitten ylitze, ja taudit parandaa.

2. Ja lähetti heitä saarnamaan Jumalan waldakundaa, ja parandamaan sairaita.

3. Ja sanoi heille: älkät ottako mitän myötänne tielle, eikä sauwoja, eikä myös säkkiä, eikä leipää, eikä rahaa; älkät myös kahta hametta pitäkö.

4. Ja johon huoneseen te tuletta sisälle, siinä te olkat, ja siitä lähtekät ulos.

5. Ja kuka ikänä ei teitä ota wastan, niin mengät pois siitä Kaupungista, ja pudistakat tomu teidän jalwoistanne todistuxexi heitä wastan.

6. Ja he menit ulos ja waelsit kyliä, saarnaten Ewangeliumia, ja paransit jokapaikasa.

7. Mutta Herodes Tetrarcha kuuli kaikki mitä hänelde tehty oli. Ja hän epäili, että muutamat sanoit Johannexen nosnexi kuolleista;

8. Muutamat taas Elian ilmandunen; ja muut, että joku wanhoista Prophetaista oli nosnut ylös.

9. Ja Herodes sanoi: Johannexen kaulan minä leikkaisin; waan kuka tämä liene, josta minä senkaltaisia kuulen? Ja hän pyysi nähdä händä.

10. Ja Apostolit palaisit, ja iuttelit hänelle kaikki mitä he olit tehnet: Ja hän otti heidän tykönsä, ja meni erinänsä Bethsaidan Kaupungin eramaahan.

11. Koska Kansa sen ymmärsi, seuraisit he händä, ja hän otti heitä wastan, ja puhui heille Jumalan waldakunnasta, ja jotka parannusta tarwitzit, teki hän terweexi.

12. Mutta päiwä rupeis jo laskemaan. Ja ne kaxitoistakymmendä tulit ja sanoit hänelle: päästä Kansa menemään lähikyliin, ja majoihin poikkemaan ruokaa saamaan; sillä me olemma täällä eramaasa.

13. Niin hän sanoi heille: andakat te heille syötäwää; mutta he sanoit: ei meillä enämbi ole, kuin wiisi leipää, ja kaxi kalaa, ellen me mene, ja ósta ruokaa kaikelle tälle Kansalle.

14. Sillä heitä oli lähes wiisi tuhatta miestä. Niin hän sanoi Opetuslapsillensa: pangat heitä istumaan, kuhungin joukkoon wiisikymmendä.

15. Ja he teit niin; ja aſetit heidän kaikki atrioitzemaan.
16. Niin hän otti ne wiiſi leipää ja kaxi kalaa, ja katzoi Taiwaſeen, ja ſiunais niitä; ja murſi ja andoi Opetuslapſille, panna Kanſan eteen.
17. Ja he ſöit kaikki ja rawittin; ja koottin tähteitä kuin jäi, kaxitoiſtakymmendä koria muruja.
18. Ja tapahtui, koſka hän yxinänſä rukoilemaſa oli, olit myös Opetuslapſet hänen kanſſanſa, ja hän kyſyi heildä, ſanoden: Kenengä ſanoo Kanſa minun olewan?
19. Mutta he waſtaiſit, ja ſanoit: Johannes Kaſtajan; ja muutamat Elian; muutamat taas jongun wanhoiſta Prophetaiſta noſnen ylös.
20. Niin hän ſanoi heille: Kenengeſtä te ſanotta minun olewan? Waſtais Petari, ja ſanoi: ſinä olet Jumalan Chriſtus.
21. Ja hän haaſti heitä, ja kielſi heidän kellengän ſitä ſanomaſta.
22. Ja ſanoi: ihmiſen Pojan pitää paljo kärſimän, ja hyljättämän Wanhimmilda ja Pappein päämiehildä ja Kirjanoppenuilda, ja tapettaman; ja kolmandena päiwänä hän on nouſewa ylös.
23. Niin hän ſanoi kaikille: jos joku tahtoo minun peräſäni tulla, hän kieldäkän itzenſä, ja ottakan riſtinſä jokapäiwä, ja ſeuratkan minua.
24. Sillä joka hengenſä tähdellä pitää tahtoo, hänen pitää ſen kadottaman: mutta joka hengenſä kadottaa minun tähteni, hän pitää ſen tallella.
25. Sillä mitä ſe hyödyttää ihmiſtä, jos hän kaiken mailman woittais, ja itzenſä kadottais, eli wahingoon ſaattais?
26. Sillä kuka ikänä minua häpee, ja minun ſanojani, ſitä ihmiſen Pojan pitää häpeemän, koſka hän on tulewa, hänen ja Iſän ja pyhäin Engelitten kunniaſa.
27. Mutta minä totiſeſti ſanon teille: muutamat owat, jotka täſä ſeiſowat, jotka ei maiſta kuolemata, ſiihen aſti kuin he näkewät Jumalan waldakunnan.
28. Ja tapahtui kahdexan päiwän peräſtä, näiden ſanain jälkeen, että hän otti tykönſä Petarin ja Johannexen ja Jacobin, ja meni ylös wuorelle rukoilemaan.
29. Ja kuin hän rukoili, muuttui hänen kaſwonſa, ja hänen waattenſa tulit walkiaxi ja kiildäwäxi.
30. Ja katzo, kaxi mieſtä puhuit hänen kanßanſa, jotka olit Moſes ja Elias,
31. Jotka näyit kunniaſa, ja puhuit hänen menoſtanſa, jonga hän täyttäwä oli Jeruſalemiſa.
32. Mutta Petari, ja jotka hänen kanßanſa olit, olit uneſta raſkautetut. Mutta koſka he herääiſit, näit he hänen kunnan-

sa, ja ne kaxi mieſtä jotka ſeiſoit hänen tykönänſä.

33. Ja tapahtui, koſka he käxit hänen tykönänſä, ſanoi Petari JEſuxelle: Meſtari! hywä on meidän täſä olla, tehkämme tähän kolme majaa, ſinulle yhden, Moſexelle yhden, ja Elialle yhden; eikä tiennyt mitä hän ſanoi.

34. Ja hänen näitä puhuiſanſa, tuli pilwi ja warjois ymbäri heidän; mutta he peljäſtyit, koſka he tulit pilwen ſiſälle.

35. Ja ääni tuli pilweſtä, ſanoden: Tämä on ſe minun rakas Poikani, kuulkat händä.

36. Ja kuin ääni parhallanſa kuului, löyſit he JEſuxen yxin. Ja he waikenit, eikä mitään kellengän niinä päiwinä jutellet niiſtä kuin he nähnet olit.

37. Mutta ſe tapahtui toisna päiwänä, koſka he menit alas wuorelda, kohtais heitä paljo wäkeä.

38. Ja katzo, yxi mies huuſi Kanſaſta, ſanoden: Meſtari! minä rukoilen ſinua, katzo minun poikani puoleen; Sillä hän on minulle ainokainen.

39. Ja katzo, hengi ottaa hänen, ja hän huutaa kohta, ja ſe repii händä, niin että hän wahtuu, ja ſe luopuu tuskalla häneſtä, koſka hän händä rundelee.

40. Ja minä rukoilin ſinun Opetuslapſias händä ajamaan ulos, mutta ei he woinet.

41. Niin JEſus waſtais, ja ſanoi: O uſkomatoin ja nurja ſukukunda, kuinga kauwan minun pitää teidän tykönänne oleman, ja teitä kärſimän? tuo poikas tänne.

42. Ja koſka hän wielä tuloſa oli, repeli händä perkele, ja muſerteli; mutta JEſus nuhteli ſitä rietaſta henget, ja paranſi pojan, ja andoi hänen jällen Iſällenſä.

43. Niin he kaikki hämmäſtyit Jumalan kunnialliſta woimaa. Mutta koſka kaikki ihmettelit kaikkia niitä kuin JEſus teki, ſanoi hän Opetuslapſillenſa:

44. Panget te nämät puhet korwiinne; ſillä tulewa on, että ihmiſen Poika annetan ylön ihmiſten käſiin.

45. Mutta ei he ymmärtänet ſitä ſanaa, ja ſe oli heildä peitetty, niin ettei he ſitä ymmärtänet; ja he pelkäiſit kyſyä ſitä ſanaa hänelde.

46. Niin tuli myös kamppaus heidän keſkenänſä, kuka heiſtä ſuurin olis.

47. Koſka ſiis JEſus näki heidän ſydämenſä ajatuxen, otti hän lapſen, ja aſetti tykönſä.

48. Ja ſanoi heille: Kuka ikänä tämän poikaiſen ottaa waſtan minun nimeeni, hän ottaa waſtan minun; Ja kuka ikänä minun ottaa waſtan, hän ottaa waſtan ſen joka minun lähetti; Sillä joka wähin on teidän keſkenänne, ſe pitää oleman ſuurin.

päällensä oli tullut suuri pelko: Niin hän meni hahteen, ja tuli jällen takaisin.

38. Mutta se mies, josta perkelet olit lähtenet ulos, rukoili händä, että hän sais olla hänen kanssansa. Mutta JEsus laski hänen pois, sanoden:

39. Palaja kotias, ja ilmoita, kuinga suuret työt Jumala sinulle teki. Ja hän meni pois, ja saarnais ymbäri kaiken Kaupungin, kuinga suuret työt JEsus hänelle teki.

40. Ja tapahtui, koska JEsus palais, otti Kansa hänen wastan; sillä kaikki odotit händä.

41. Ja katzo, yxi mies tuli, jonga nimi oli Jairus, ja se oli Synagogan Päämies; ja langeis JEsuxen jalkain juureen, ja rukoili händä tulemaan hänen huoneseensa.

42. Sillä hänellä oli ainoa tytär, lähes kahdentoistakymmenen wuotinen, ja se kuoli. Mutta hänen mennessänsä ahdisti Kansa händä.

43. Ja yxi waimo, joka oli punaista tautia kaxitoistakymmendä wuotta sairastanut, ja oli kaiken saatunsa parandajille kuluttanut, ja ei woitu keldän parattaa,

44. Kuin hän käwi takana, ja rupeis hänen waattensa palteseen: niin kohta hänen werensä juoxu asettui.

45. Ja JEsus sanoi: kuka on se joka minuun rupeis? Mutta koska he kaikki kielsit, sanoi Petari, ja ne jotka hänen kanssansa olit: Mestari! Kansa ahdistaa ja tungee sinua, ja sinä sanot: kuka minuun rupeis?

46. Mutta JEsus sanoi: joku minuun rupeis; sillä minä tunsin woiman minustani lähtenen ulos.

47. Mutta koska waimo näki ettei se salaa ollut, tuli hän wapisten, ja maahan langeis hänen eteensä, ja juliste kaikelle Kansalle, mingä syyn tähden hän oli häneen ruwennut, ja kuinga hän niin äkistä terweexi tuli.

48. Mutta hän sanoi hänelle: ole hywäsä turwassa, tyttäreni, sinun uskos on sinua auttanut; mene rauhaan.

49. Koska hän wielä puhui, tuli yxi Synagogan Päämieheldä, sanoden hänelle: sinun tyttäres on kuollut; älä Mestarita waiwaa.

50. Waan koska JEsus sen kuuli, wastais hän händä sanoden: älä pelkää; usko ainoastaan, niin hän parance.

51. Mutta kuin hän huoneseen tuli sisälle, niin ei hän sallinut ketään tulla sisälle, waan Petarin ja Jacobin ja Johanexen, ja sen lapsen isän ja äitin.

52. Ja he kaikki itkit ja paruit händä. Waan hän sanoi: älkät itkekö; ei hän ole kuollut, waan makaa.

53. Ja he nauroit händä, tieten että se kuollut oli.

54. Niin hän ajoi kaikki ulos, rupeis hänen käteensä, ja huusi, sanoden: Piikainen! nouse ylös.

55. Ja hänen hengensä palais, ja hän kohta nousi ylös. Ja hän käski hänelle andaa ruokaa.

56. Ja hänen wanhembansa hämmästyit. Mutta hän haasti heitä kellengän sanomasta sitä kuin tapahtui.

9. Luku.

Mutta hän kutzui kokoon ne kaxitoistakymmendä Opetuslastansa, ja andoi heille woiman ja wallan kaikkein perkelitten ylitze, ja taudit parandaa.

2. Ja lähetti heitä saarnaamaan Jumalan waldakundaa, ja parandamaan sairaita.

3. Ja sanoi heille: älkät ottako mitän myötänne tielle, eikä sauwoja, eikä myös säkkiä, eikä leipää, eikä rahaa; älkät myös kahta hametta pitäkö.

4. Ja johon huoneseen te tuletta sisälle, siinä te olkat, ja siitä lähtekät ulos.

5. Ja kuka ikänä ei teitä ota wastan, niin mengät pois siitä Kaupungista, ja pudistakat tomu teidän jalwoistanne todistuxexi heitä wastan.

6. Ja he menit ulos ja waelsit kyliä, saarnaten Ewangeliumia, ja paransit jokapaikasa.

7. Mutta Herodes Tetrarcha kuuli kaikki mitä hänelde tehty oli. Ja hän epäili, että muutamat sanoit Johannexen nosnexi kuolleista;

8. Muutamat taas Elian ilmandunen; ja muut, että joku wanhoista Prophetaista oli nosnut ylös.

9. Ja Herodes sanoi: Johannexen kaulan minä leikkaisin; waan kuka tämä liene, josta minä senkaltaisia kuulen? Ja hän pyysi nähdä händä.

10. Ja Apostolit palaisit, ja iuttelit hänelle kaikki mitä he olit tehnet: Ja hän otti heidän tykönsä, ja meni erinänsä Bethsaidan Kaupungin erämaahan.

11. Koska Kansa sen ymmärsi, seuraisit he händä, ja hän otti heitä wastan, ja puhui heille Jumalan waldakunnasta, ja jotka parannusta tarwitzit, teki hän terweexi.

12. Mutta päiwä rupeis jo laskemaan. Ja ne kaxitoistakymmendä tulit ja sanoit hänelle: päästä Kansa menemään lähikyliin, ja majoihin poikkemaan ruokaa saamaan; sillä me olemma täällä eräamaasa.

13. Niin hän sanoi heille: andakat te heille syötäwää; mutta he sanoit: ei meillä enämbi ole, kuin wiisi leipää, ja kaxi kalaa, ellen me mene, ja osta ruokaa kaikelle tälle Kansalle.

14. Sillä heitä oli lähes wiisi tuhatta miestä. Niin hän sanoi Opetuslapsillensa: pangat heitä istumaan, kuhungin joukkoon wiisikymmendä.

15. Ja he teit niin; ja aſetit heidän kaikki atrioitzemaan.
16. Niin hän otti ne wiiſi leipää ja kaxi kalaa, ja katzoi Taiwaſeen, ja ſiunais niitä; ja murſi ja andoi Opetuslapſille, panna Kanſan eteen.
17. Ja he ſöit kaikki ja rawittin; ja koottin tähteitä kuin jäi, kaxitoiſtakymmendä koria muruja.
18. Ja tapahtui, koſka hän yxinänſä rukoilemaſa oli, olit myös Opetuslapſet hänen kanſſanſa, ja hän kyſyi heildä, ſanoden: Kenengä ſanoo Kanſa minun olewan?
19. Mutta he waſtaiſit, ja ſanoit: Johannes Kaſtajan; ja muutamat Elian; muutamat taas jongun wanhoiſta Prophetaiſta noſnen ylös.
20. Niin hän ſanoi heille: Kenengeſtä te ſanotta minun olewan? Waſtais Petari, ja ſanoi: ſinä olet Jumalan Chriſtus.
21. Ja hän haaſti heitä, ja kielſi heidän kellengän ſitä ſanomaſta.
22. Ja ſanoi: ihmiſen Pojan pitää paljo kärſimän, ja hyljättämän Wanhimmilda ja Pappein päämiehildä ja Kirjanoppenuilda, ja tapettaman; ja kolmandena päiwänä hän on nouſewa ylös.
23. Niin hän ſanoi kaikkille: jos joku tahtoo minun peräſäni tulla, hän kieldäkän itzenſä, ja ottakan riſtinſä jokapäiwä, ja ſeuratkan minua.
24. Sillä joka hengenſä tähdellä pitää tahtoo, hänen pitää ſen kadottaman: mutta joka hengenſä kadottaa minun tähteni, hän pitää ſen tallella.
25. Sillä mitä ſe hyödyttää ihmiſtä, jos hän kaiken mailman woittais, ja itzenſä kadottais, eli wahingoon ſaattais?
26. Sillä kuka ikänä minua häpee, ja minun ſanojani, ſitä ihmiſen Pojan pitää häpeemän, koſka hän on tulewa, hänen ja Iſän ja pyhäin Engelitten kunniaſa.
27. Mutta minä totiſeſti ſanon teille: muutamat owat, jotka täſä ſeiſowat, jotka ei maiſta kuolemata, ſiihen aſti kuin he näkewät Jumalan waldakunnan.
28. Ja tapahtui kahdexan päiwän peräſtä, näiden ſanain jälkeen, että hän otti tykönſä Petarin ja Johannexen ja Jacobin, ja meni ylös wuorelle rukoilemaan.
29. Ja kuin hän rukoili, muuttui hänen kaſwonſa, ja hänen waattenſa tulit walkiaxi ja kiildäwäxi.
30. Ja katzo, kaxi mieſtä puhuit hänen kanßanſa, jotka olit Moſes ja Elias,
31. Jotka näyit kunniaſa, ja puhuit hänen menoſtanſa, jonga hän täyttäwä oli Jeruſalemiſa.
32. Mutta Petari, ja jotka hänen kanßanſa olit, olit unesta raſkautetut. Mutta koſka he herääſit, näit he hänen kunnan-

ſa, ja ne kaxi mieſtä jotka ſeiſoit hänen tykönänſä.

33. Ja tapahtui, koſka he läxit hänen tykönänſä, ſanoi Petari JEſuxelle: Meſtari! hywä on meidän täſä olla, tehkämme tähän kolme majaa, ſinulle yhden, Moſexelle yhden, ja Elialle yhden; eikä tiennyt mitä hän ſanoi.

34. Ja hänen näitä puhuiſanſa, tuli pilwi ja warjois ymbäri heidän; mutta he peljäſtyit, koſka he tulit pilwen ſiſälle.

35. Ja ääni tuli pilweſtä, ſanoden: Tämä on ſe minun rakas Poikani, kuulkat händä.

36. Ja kuin ääni parhallanſa kuului, löyſit he JEſuxen yxin. Ja he waikenit, eikä mitään kellengän niinä päiwinä jutellet niiſtä kuin he nähnet olit.

37. Mutta ſe tapahtui toisna päiwänä, koſka he menit alas wuorelda, kohtais heitä paljo wäkeä.

38. Ja katzo, yxi mies huuſi Kanſaſta, ſanoden: Meſtari! minä rukoilen ſinua, katzo minun poikani puoleen; Sillä hän on minulle ainokainen.

39. Ja katzo, hengi ottaa hänen, ja hän huutaa kohta, ja ſe repii händä, niin että hän wahtuu, ja ſe luopuu tuskalla häneſtä, koſka hän händä rundelee.

40. Ja minä rukoilin ſinun Opetuslapſias händä ajamaan ulos, mutta ei he woinet.

41. Niin JEſus waſtais, ja ſanoi: O uſkomatoin ja nurja ſukukunda, kuinga kauwan minun pitää teidän tykönänne oleman, ja teitä kärſimän? tuo poikas tänne.

42. Ja koſka hän wielä tuloſa oli, repeli händä perkele, ja muſerteli; mutta JEſus nuhteli ſitä rietaſta hengeä, ja paranſi pojan, ja andoi hänen jällen Iſällenſä.

43. Niin he kaikki hämmäſtyit Jumalan kunnialliſta woimaa. Mutta koſka kaikki ihmettelit kaikkia niitä kuin JEſus teki, ſanoi hän Opetuslapſillenſa:

44. Panget te nämät puhet korwiinne; ſillä tulewa on, että ihmiſen Poika annetan ylön ihmiſten käſiin.

45. Mutta ei he ymmärtänet ſitä ſanaa, ja ſe oli heildä peitetty, niin ettei he ſitä ymmärtänet; ja he pelkäiſit kyſyä ſitä ſanaa hänelde.

46. Niin tuli myös kampaus heidän keſkenänſä, kuka heiſtä ſuurin olis.

47. Koſka ſiis JEſus näki heidän ſydämenſä ajatuxen, otti hän lapſen, ja aſetti tykönſä.

48. Ja ſanoi heille: Kuka ikänä tämän poikaiſen ottaa waſtan minun nimeeni, hän ottaa waſtan minun; Ja kuka ikänä minun ottaa waſtan, hän ottaa waſtan ſen joka minun lähetti; Sillä joka wähin on teidän keſkenänne, ſe pitää oleman ſuurin.

49. Niin Johannes wastais, ja sanoi: Mestari! me näimme yhden sinun nimes kautta perkeleitä ajawan ulos; ja me kielsimme händä; sillä ei hän seuraa meitä.

50. Ja JEsus sanoi hänelle: älkät kieldäkö; sillä joka ei ole meitä wastan, hän on meidän puolestamme.

51. Mutta tapahtui, koska aika täytetty oli, että hän piti täldä otettaman ylös, käänsi hän kaswonsa menemään Jerusalemin puoleen.

52. Ja lähetti sanansaattajat edellänsä, ja he menit yhteen Samarialaisten kylään, majaa hänelle walmistamaan.

53. Ja ei ne händä ottanet wastan, että hänen kaswonsa oli käätty menemään Jerusalemia päin.

54. Mutta koska hänen Opetuslapsensa Jacobus ja Johannes sen näit, sanoit he: HERra! tahdotkos, niin me sanomma, että tuli tulee taiwaasta, ja kadottaa heidän, niinkuin Eliaskin teki?

55. Mutta JEsus käänsi hänensä ja nuhteli heitä, sanoden: et te tiedä mingälkaltaisen hengen te olettra.

56. Sillä ihmisen Poika ei ole tullut kadottamaan ihmisten sieluja, mutta wapahtamaan. Ja he menit toiseen kylään.

57. Ja tapahtui heidän waeldaisansa, että yxi tiellä sanoi: minä seuraan sinua kuhungas ikänä menet, HERra!

58. Ja JEsus sanoi hänelle: ketuilla owat luolat, ja taiwaan linnuilla pesät; mutta ei ihmisen Pojalla ole, kuhunga hän päänsä kallistaa.

59. Mutta hän sanoi toiselle: seuraa minua. Niin se sanoi: HERra! salli minun ensin mennä hautaamaan Jsäni.

60. Niin JEsus sanoi hänelle: anna kuollet haudata kuolleitansa; mutta mene sinä ja julista Jumalan waldakundaa.

61. Ja toinen myös sanoi: HERra! minä seuraan sinua, mutta salli minun ensin mennä hywästi jättämään niitä, jotka kotonani owat.

62. Mutta JEsus sanoi hänelle: kuka ikänä kätensä auraan laskee, ja takansa katsoo, ei se ole sowelias Jumalan waldakundaan.

10. Luku.

Niin asetti HERra toiset seitsemänkymmendä, ja lähetti heistä kaxin ja kaxin edellänsä, joka Kaupungiin ja paikkaan, kuhunga hän itze oli tulewa.

2. Niin hän sanoi heille: Eloa tosin on paljo, waan työwäkeä on wähä; rukoilkat siis elon HERraa, työwäkeä lähettämään eloonsa.

3. Mengät: katso, minä lähetän teidän niinkuin karitzat sutten keskelle.

4. Älkät ottako säkkiä, eikä

kukkarota, eikä kengiä; ja älkät ketän terwehtäkö tiellä.

5. Mutta kuhunga huoneseen te menette siſälle, niin ſanokat enſiſti: rauha olkon tälle huoneelle!

6. Ja jos ſiellä on rauhan lapſi, niin teidän rauhanne jää hänen päällensä; mutta jos ei, niin ſe palajaa teillen.

7. Mutta ſiinä huoneesa wiipykät, ſyökät ja juokat ſiitä kuin heillä on; ſillä työmies on palkkansa anſiollinen. Älkät huoneesta huoneseen käykö.

8. Mutta kuhunga Kaupungiin te tuletta ſiſälle, ja he teitä ottawat waſtan, niin ſyökät mitä teidän eteenne pannaan;

9. Ja parandakat ſairaita kuin ſiinä on, ja ſanokat heille: Jumalan waldakunda on teitä lähestynyt.

10. Mutta kuhunga Kaupungiin te tuletta ſiſälle, ja ei he teitä ota waſtan, niin mengät ulos ſen kaduille, ja ſanokat:

11. Tomungin, joka teidän Kaupungiſtanne tarttui meihin, me pudiſtamme teille; kuitengin ſe tietkät, että Jumalan waldakunda oli teitä lähestynyt.

12. Minä ſanon teille: Sodomalle pitää ſinä päiwänä huokiambi oleman, kuin ſille Kaupungille.

13. Woi ſinuas Chorazin! woi ſinuas Bethſaida! Sillä jos Tyroſa ja Sidoniſa oliſit ſenkaltaiſet woimalliſet työt tehdyt, kuin teidän työnänne owat tehdyt, niin he oliſit jo aikaa ſäkiſä ja tuhwaſa iſtunet ia parannuxen tehnet.

14. Kuitengin Tyrolle ja Sidonille pitää hupkiambi duomiola oleman, kuin teille.

15. Ja ſinä Capernaum, joka olet Taiwaſeen aſti korotettu, ſinä pitää hamaan helwetiin alas ſyſättämän.

16. Joka teitä kuulee, ſe minua kuulee; ja joka teidän katſoo ylön, ſe katzoo ylön minun; mutta joka minun katzoo ylön, hän katzoo ylön ſen, joka minun läherti.

17. Niin ne ſeitzemänkymmendä palaiſit illolla, ſanoden: HERra! perkelerkin owat ſinun Nimes kautta meidän alamme annetut.

18. Niin hän ſanoi heille: minä näin Satanan Taiwaasta langeewan niinkuin pitkäiſen tulen.

19. Katzo, minä annan teille wallan tallata kärmeitä, ja ſkorpioneita, ja kaikkea wihollisen woimaa, ja ei teitä mikään ole wahingoitzewa.

20. Kuitengin älkät ſiitä iloitko, että henget teidän alanne ametan; waan iloitkat paremmin, että teidän nimenne owat kirjoitetut Taiwaiſa.

21. Sillä hetkellä riemuitzi JEſus Hengeſä, ja ſanoi: Minä kiitän ſinua, Iſä! Taiwaan ja maan HERra! ettäs nämät ſalaiſit wiiſailda ja toimelliſilda, ja olet ne ilmoittanut pienille. Toſin, Iſä! niin oli ſinun hywä tahtos.

22. Kaikki owat minulle annetut Isältäni; ja ei tiedä kengän kuka on Poika, waan Isä; ja kuka on Isä, waan Poika, ja kellen Poika tahtoo ilmoittaa.

23. Ja hän käänsi hänensä Opetuslastensa puoleen erinänsä, ja sanoi: Autuat owat ne silmät jotka näkewät, joita te näettä.

24. Sillä minä sanon teille: monda Prophetata ja Kuningasta tahdoit nähdä, joita te näettä, ja ei nähnet, ja kuulla, joita te kuuletta, ja ei kuullet.

25. Ja katzo, yxi Lainoppenut nousi, ja kiusais händä, sanoden: Mestari! mitä minun pitää tekemän että minä ijankaikkisen elämän perisin?

26. Mutta hän sanoi hänelle: mitä Laisa kirjoitettu on? kuingas luet?

27. Ja hän wastais, ja sanoi: sinun pitää rakastaman HERraa sinun Jumalatas kaikesta sinun sydämestäs, ja kaikesta sinun sielustas, ja kaikesta sinun woimastas, ja kaikesta sinun mielestäs; ja sinun lähimmäistäs niinkuin itziäs.

28. Niin hän sanoi hänelle: oikein sinä wastaisit, tee se, niin sinä saat elää.

29. Mutta hän tahdoi itzensä wanhurskaxi tehdä, ja sanoi JEsuxelle: kukasta minun lähimmäiseni on?

30. JEsus wastais, ja sanoi: Yxi ihminen meni alas Jerusalemista Jerichoon, ja tuli ryöwäritten käsiin; jotka hänen alasti riisuit, ja haawoitit, menit pois, ja jätit hänen puolikuolluexi.

31. Niin tapahtui että yxi Pappi sitä tietä waelsi, ja kuin hän hänen näki, meni hän ohitze.

32. Niin myös Lewita, kuin hän tuli sille paikalle, ja näki hänen, meni hän ohitze.

33. Mutta yxi Samaritanus waelsi, ja tuli hänen tykönsä, ja kuin hän näki hänen, armahti hän händä.

34. Ja tuli ja sitoi hänen haawansa, ja wuodatti siihen öljyä ja wiinaa; ja pani juhtansa päälle, ja wei hänen majaan, ja korjais händä.

35. Ja toisna päiwänä matkusti hän, ja otti kaxi penningitä, ja andoi Isännälle, ja sanoi hänelle: korjaa händä; ja jos sinä enämmän kulutat, niin minä palaitesani maxan sinulle.

36. Kuka siis näistä kolmesta oli sinun nähdäxes hänen lähimmäisensä, joka ryöwäritten käsiin oli tullut?

37. Niin hän sanoi: joka laupiuden teki hänen kohtaansa. Niin sanoi JEsus hänelle: mene, ja tee sinä myös niin.

38. Niin tapahtui koska he waelsit, meni hän yhteen kylään; ja yxi waimo, Martha nimeldä, otti hänen huoneesensa.

39. Ja hänellä oli sisar, joka kutzuttin Maria, joka myös istui JEsuxen jalkain juureen, ja kuuldeli hänen puhettansa.

40. Mutta Martha teki paljo askaxeita palwellen heitä.

Hän tuli ja ſanoi: HERra! etkös tottele, että minun ſiſareni jätti minun yxinäni aſkaroitzemaan? ſano ſiis hänelle, että hän minua auttais.

41. Niin JEſus waſtais ja ſanoi hänelle: Martha! Martha! paljo ſinä ſuret ja yrit.

42. Waan yxi on tarpellinen: Maria on hywän oſan walinnut, joka ei hänéldä pidä otettaman pois.

11. Luku.

Ja tapahtui, että hän rukoili yhdeſä paikaſa. Ja kuin hän lakkais, ſanoi hänelle yxi hänen Opetuslapſiſtanſa: HERra! opeta meitä rukoilemaan, niinkuin Johanneskin opetti Opetuslapſenſa.

2. Niin hän ſanoi heille: koſka te rukoiletta, niin ſanokat: JSÄ meidän, joka olet Taiwaiſa. Pyhitetty olkon ſinun Nimes. Läheſtykön ſinun waldakundas. Tapahtukon ſinun tahtos, niin maaſa kuin Taiwaaſa.

3. Anna meille tänäpänä meidän jokapäiwäinen leipämme.

4. Ja anna meille meidän syndimme anderi, ſillä mekin kaikille meidän welwolliſillemme anderi annamme. Ja älä johdata meitä kiuſauxeen. Mutta pääſtä meitä pahaſta.

5. Ja hän ſanoi heille: kulla teiſtä on yſtäwä, ja menee puoliyöſtä hänen tykönſä, ja ſanoo hänelle: yſtäwäni, lainaas minulle kolme leipää.

6. Sillä minun yſtäwäni tuli matkaſta minun tyköni, ja ei minulla ole mitä minä panen hänen eteenſä.

7. Ja hän waſtaa huoneestanſa ja ſanoo: älä minua waiwaa; owi on jo ſuljettu, ja minun lapſeni minun kanßani owat wuoteeſa; en minä woi noſta ſinulle andamaan.

8. Minä ſanon teille: ellei hän nouſe ja anna hänelle, että hän on hänen yſtäwänſä; niin hän kuitengin hänen ahkerudenſa tähden nouſee, ja andaa hänelle niin monda, kuin hän tarwitzee.

9. Ja minä myös ſanon teille: anokat, niin teille annetan; etzikät, niin te löydätte; kolkuttakat, niin teille awatan.

10. Sillä jokainen kuin anoo, ſe ſaa; ja joka etzii, ſe löytää; ja joka kolkuttaa, ſille awatan.

11. Kuka teiſtä on Iſä, jolda poika anoo leipää, andaako hän hänelle kiwen? eli jos hän anoo kalaa, andaako hän kalan edeſtä hänelle kärmeen?

12. Eli jos hän anoo munaa, andaako hän hänelle ſkorpionin?

13. Jos ſiis te, jotka pahat oletta, taidatte hywiä lahjoja andaa teidän lapſillenne; paljo enämmin teidän taiwaallinen Iſänne andaa Pyhän Hengen ſitä anowaiſille.

14. Ja hän ajoi ulos perkelen, joka oli mykkä. Ja tapahtui koſka perkele oli ajettu

ulos, niin mykkä puhui; ja Kansa ihmetteli.

15. Mutta muutamat heistä sanoit: hän ajaa ulos perkelitä, Beelzebubin, perkelitten päämiehen kautta.

16. Mutta muut kiusaisit händä, ja anoit häneldä tunnustähteä taiwaasta.

17. Mutta että hän tiesi heidän ajatuxensa, sanoi hän heille: jokainen waldakunda joka erkanee itziänsä wastan, se tulee kylmille, ja huone langee huoneen päälle.

18. Jos myös Satan on erinnyt itziänsä wastan, kuinga hänen waldakundansa on seisowainen? että te sanotta minun perkelitä Beelzebubin kautta ajawan ulos.

19. Mutta jos minä perkelitä Beelzebubin kautta ajan ulos, kenengästä kautta teidän poikanne niitä ajawat ulos? Sentähden heidän pitää oleman teidän Duomarinne.

20. Mutta jos minä Jumalan sormella perkelitä ajan ulos, niin tosin on Jumalan waldakunda teidän tykönne tullut.

21. Koska wäkewä harnis-koittu hänen kotonsa warjelee, niin hänen omansa owat rauhasa.

22. Mutta koska händä wäkewämbi tulee ja woittaa hänen, niin hän ottaa pois kaikki hänen sota-aseensa, joihin hän turwais, ja jakaa hänen saalinsa.

23. Joka ei ole minun kanssani, se on minua wastan; ja joka ei minun kanßani kokoo, hän hajottaa.

24. Koska rietas hengi lähtee ihmisestä, niin hän waeldaa karkeita paikkoja, ja etzei lepoa; ja kuin ei hän löydä, niin hän sanoo: minä palajan minun huoneseeni, josta minä läxin.

25. Ja kuin hän tulee, löytää hän sen luudilla lakaistuxi ja kauniſtetuxi.

26. Silloin hän menee ja ottaa kanßansa seitzemän muuta händänsä pahembata hengeä, ja kuin he sinne tulewat, asuwat he siellä; ja sen ihmisen wiimeiset tulewat pahemmaxi kuin ensimmäiset.

27. Ja tapahtui, koska hän näitä sanoi, korotti yxi waimo Kansan seasta äänensä, ja sanoi: autuas on se kohtu, joka sinun kandanut on, ja ne niśät, joitas imit.

28. Niin hän sanoi: Jaa! tosin, autuat owat ne, jotka kuulewat Jumalan sanan, ja kätkewät sen.

29. Mutta koska Kansa kokoon tuli, rupeis hän sanomaan: tämä sukukunda on paha; etzii merkkiä, ja ei hänelle anneta merkkiä, waan Jonan Prophetan merkki.

30. Sillä niinkuin Jonas oli Niniweläisille merkixi, niin pitää myös ihmisen Poika oleman tälle sukukunnalle.

31. Etelän Drotningi pitää nouseman duomiolle tämän su-

kukunnan mieſten kanſſa, ja heitä duomitzeman; ſillä hän tuli maan ääriſtä kuulemaan Salomonin wiiſautta; ja katzo, täſſä on enämbi kuin Salomon.

32. Niniwen miehet pitää tuleman duomiolle tämän ſukukunnan kanſſa, ja ſen kadottaman; ſillä he teit parannuxen Jonan ſaarnaſta; ja katzo, täſſä on enämbi kuin Jonas.

33. Ei ſytytä kengän kyntilätä, ja pane kätköön, eikä wakan ala, mutta kyntiläjalkaan, että ſiſälle tulewaiſet walkeuden näkiſit.

34. Silmä on ruumiin walkeus. Koſka ſiis ſinun ſilmäs on yxikertainen, niin myös koko ſinun ruumis on walaiſtu; mutta koſka ſe paha on, niin myös ſinun ruumis on pimiä.

35. Katzo ſiis, ettei ſe walkeus kuin ſinuſa on, oliſi pimeys.

36. Sentähden jos koko ſinun ruumis on walaiſtu, ja ei ole ſiinä yhtän pimiätä paikkaa, niin ſe tulee kokonanſa walaiſtuxi, koſka walkeus niinkuin kirkkaalla leimauxella ſinun walaiſee.

37. Ja hänen puhuiſanſa, rukoili händä yxi Phariſeus rualle kanſſanſa. Niin hän meni ja atrioitzi.

38. Mutta koſka Phariſeus näki, ihmetteli hän, ettei hän enſin itziänſä peſnyt ennen ruan aikaa.

39. Niin ſanoi HERra hänelle: nyt te Phariſeuxet, ulkoa te maljan ja fadin puhdiſtatte; mutta ſiſälliſet teiſä owat täynnä raateluſta ja pahuutta.

40. Te hullut, eikö ſe joka ulkoiſen puolen teki, tehnyt myös ſiſämmäiſtä puolda?

41. Kuitengin andakat almua niiſtä kuin teillä on; ja katzo, niin teille owat kaikki puhtaat.

42. Mutta woi teitä, te Phariſeuxet! että te kymmenexet teette minduſta, ja ruutaſta, ja kaikkinaiſeſta kaaliſta, ja jätätte pois duomion ja Jumalan rakkauden. Näitä piti tehtämän, ja toiſia ei jätettämän.

43. Woi teitä, te Phariſeuxet! jotka rakaſtatte ylimmäiſiä iſtuimita Synagogiſa ja terwexyxiä turulla.

44. Woi teitä, te Kirjanoppenet ja Phariſeuxet, te ulkokullatut! ſillä te oletta niinkuin peitetyt haudat, joitten päällä ihmiſet tietämätä käywät.

45. Niin waſtais yxi Lainoppenuiſta, ja ſanoi hänelle: Meſtari! näillä ſanoilla ſinä myös meitä pilkkaat.

46. Niin hän ſanoi: woi myös teitä, te Lainoppenet! ſillä te raſkautatte ihmiſet niillä kuormilla, jotka owat työlät kandaa, ja et te itze yhdellä ſormellannekan tahdo niihin kuormihin ruweta.

47. Woi teitä! että te rakennatte Prophetain hautoja, mutta teidän Iſänne tapoit ne.

48. Niin te toſin todiſtatte

ja suostutte teidän Isänne töihin; sillä he tapoit ne, mutta te rakennatte niitten haudat.

49. Sentähden myös Jumalan wiisaus sanoi: minä lähetän heidän tykönsä Prophetat ja Apostolit, ja muutamat niistä he tappawat ja wainowat:

50. Että tältä sukukunnalta pitää etzittämän kaikkein Prophetain weri, joka on wuodatettu mailman alusta;

51. Abelin werestä, hamaan Zacharian wereen asti, joka hukattin Altarin ja Templin waiheella. Tosin sanon minä teille: se pitää etzittämän tältä sukukunnalta.

52. Woi teitä Lainoppenet! sillä te oletta ottanet taidon awaimen: itze et te mennet sisälle, ja sisälle menewäisiä te kielsitte.

53. Mutta koska hän oli nämät heille sanonut, rupeisit Lainoppenet ja Phariseuxet kowin händä ahdistamaan, ja wiettelemään händä puhumaan monesta.

54. Ja wäjpit händä, ja pyysit jotakin ongia hänen suustansa, kandaxensa hänen päällensä.

12. Luku.

Koska monda tuhatta ihmistä kokounnuit, niin että he toinen toistansa tallaisit, rupeis hän sanomaan Opetuslapsillensa: kawahtakat ensisti teitänne Phariseusten hapatuxesta, kuin on ulkokullaisuus.

2. Sillä ei ole mitään peitetty, joka ei ilmei tule; eike ole salattu, kuin ei tiettäwäxi tule.

3. Sentähden ne kuin te pimeydessä sanotta, pitää walkeudessa kuultaman: ja mitä te korwaan puhunet oletta kammioissa, se pitää saarnattaman kattoin päällä.

4. Mutta minä sanon teille minun ystäwilleni: älkät niitä peljätkö jotka ruumiin tappawat, ja ei ole heidän sitte enämbätä tekemistä.

5. Mutta minä tahdon osottaa teille, ketä teidän tulee peljätä: peljätkät sitä jolla on walda, sitte kuin hän tappanut on, myös helwettiin syösätä; totta minä sanon teille: sitä te peljätkät.

6. Eikö wiisi warpuista myydä kahteen ropoin? Ja ei yxikän heistä ole Jumalan edessä unohtettu.

7. Owat myös kaikki teidän päänne hiuxet luetut. Älkät siis peljätkö: te oletta paremmat kuin monda warpuista.

8. Mutta minä sanon teille: jokainen kuin minun tunnustaa ihmisten edessä, sen myös ihmisen Poika on tunnustawa Jumalan Engelitten edessä.

9. Mutta joka minun kieltää ihmisten edessä, se pitää kielletämän Jumalan Engelitten edessä.

10. Ja joka puhuu sanan ihmisen Poikaa wastan, se hänelle anderi annetan; mutta joka

joka Pyhää Hengeä pilkkaa, ei sitä anderi anneta.

11. Koska he teitä wetäwät Synagogiin, Esiwallan ja waldamiesten eteen, niin älkät murehtiko, kuinga taikka mitä teidän edestänne wastaman pitää, eli mitä teidän pitää sanoman;

12. Sillä Pyhä Hengi opettaa teitä sillä hetkellä, mitä teidän tulee sanoa.

13. Niin sanoi hänelle yxi Kansasta: Mestari! sanos minun weljeni, että hän jakais minun kanßani perinnön.

14. Mutta hän sanoi hänelle: ihminen! kuka pani minun Duomarixi eli jakomiehexi teidän wälillenne?

15. Ja hän sanoi heille: katzokat ja kawahtakat ahneutta; sillä ei jongun elämä siinä seisо, että hänellä paljo kalua on.

16. Niin hän sanoi heille wertauxen, sanoden: yhden rikkaan miehen maa kaswoi hywin.

17. Ja hän ajatteli itsellänsä, ja sanoi: mitä minä teen? ettei minulla ole, kuhunga minä kokoon eloni.

18. Ja sanoi: sen minä teen: minä maahan jaotan minun aittani, ja rakennan suuremmat; ja kokoon sinne kaiken minun tuloni, ja minun hywydeni.

19. Ja sanon minun sielulleni: sielu! sinulla on pandu paljo hywyttä monexi wuodexi: lepää, syö, juo, riemuitze.

20. Mutta Jumala sanoi hänelle: sinä tyhmä, tänä yönä sinun sielus sinulda pois otetan; kuka ne sitte saa, kuin sinä walmistanut olet?

21. Niin on myös se, joka itzellensä tawarata kokoo, ja ei ole rikas Jumalasa.

22. Niin hän sanoi Opetuslapsillensa: sentähden sanon minä teille: älkät murehtiko teidän elämästänne, mitä teidän pitää syömän; eikä ruumistanne, millä te teitänne werhotta.

23. Hengi on enämbi kuin ruoka, ja ruumis parembi kuin waate.

24. Katzelkat kaarneita, ei he kylwä, eikä niitä; ei heillä ole myös kellaria eikä aittaa, ja Jumala elättää heidän; kuinga paljo paremmat te oletta kuin linnut?

25. Mutta kuka teistä murhellansa woi lisätä warrellensa yhden kyynärän?

26. Sentähden, ellet te siis woi sitä kuin wähin on, mixi te muista murehditta?

27. Katzelkat kukkaisia, kuinga he kaswawat: ei he työtä tee, eikä kehrää; ja minä sanon teille: ettei Salomon kaikesa kunniasansa niin ollut waatetettu kuin yxi heistä.

28. Jos siis ruohon, joka tänäpänä kedolla seisoo, ja huomena pätziin heitetän, Jumala niin waatettaa, eikö hän paljo enämmin teidän sitä tee, te wähäuskoiset?

29. Sentähden, älkät te etzikö, mitä teidän syömän eli juo-

man pitää; ja olkat surulliset olko.

30. Sillä näitä kaikkia pakanat mailmasa pyytäwät: Mutta teidän Isänne tietää että te näitä tarwitzetta.

31. Waan paremmin etzikät Jumalan waldakundaa, niin nämät kaikki teille annetan.

32. Älä pelkää piskuinen lauma! sillä teidän Isällänne on hywä tahto andaa teille waldakunnan.

33. Myykät mitä teillä on, ja andakat almua. Tehkät teillenne säkit jotka ei wanhene, puuttumatoin tawara Taiwaisa, kuhunga ei waras ulotu, ja kusa ei koi raiskaa.

34. Sillä kusa teidän tawaranne on, siellä on myös teidän sydämenne.

35. Olkon teidän kupeenne wyötetyt, ja teidän kynttilänne sytytetyt;

36. Ja olkat te niitten ihmisten kaltaiset, jotka heidän Herraansa odottawat häistä palajawan: että koska hän tulee ja kolkuttaa, niin he kohta hänelle awawat.

37. Autuat owat ne palweliat, jotka HERRA tulduansa löytää walwomasta. Totisesti sanon minä teille: hän sonnustaa hänensä ja asettaa heidän atrioitzemaan, ja tulee ja palwelee heitä.

38. Ja jos hän tulee toisesa wartiosa, eli kolmannesa wartiosa tulee, ja näin löytää, autuat owat ne palweliat.

39. Mutta se tietäkät, että jos Perhen-isändä tietäis, millä hetkellä waras on tulewa, tosin hän walwois, eikä salleisi huonettansa kaiwettaa.

40. Sentähden olkat te myös walmiit; sillä millä hetkellä et te luulekkan, tulee ihmisen Poika.

41. Niin sanoi Petari hänelle: HERra! sanokkos tämän wertauxen meille, eli myös kaikille?

42. Mutta HERra sanoi: kuka on uskollinen ja toimellinen Perhen-haldia, jonga Herra asettaa perhensä päälle, oikialla ajalla määrättyä osaa andamaan:

43. Autuas on se palwelia, jonga HERra tulduansa niin löytää tehnen.

44. Totisesti sanon minä teille: hän asettaa hänen kaiken tawaransa päälle.

45. Mutta jos se palwelia sanoo sydämesänsä: minun Herrani wiipyy tulemasta: ja rupee palkollisia hosumaan, ja syömään, ja juomaan, ja juopumaan;

46. Niin tulee sen palwelian Herra sinä päiwänä, jona ei hän luulekkan, ja sillä ketkellä, kuin ei hän tiedä, ja eroittaa hänen, ja andaa hänelle osan uskomattomain kanßa.

47. Mutta sen palwelian, joka tiesi Herransa tahdon, ja ei itziänsä walmistanut, eikä tehnyt hänen tahtonsa jälkeen, täytyy paljo haawo kärsiä.

48. Joka taas ei tiennyt, ja kuitengin teki haawain anſion, ſen pitää wähemmän haawoja kärſimän; ſillä kenelle paljo annettu on, ſildä paljo etzitän, ja jonga halduun paljo on annettu, ſildä enämbi anotan.

49. Minä tulin ſytyttämään tulda maan päälle, ja mitä minä tahdon, waan että ſe jo palais?

50. Mutta minun pitää Kasteella kaſtettaman, ja kuinga minä ahdiſtetan, ſiihenaſti että ſe täytetän.

51. Luulettako, että minä tulin rauhaa lähettämään maan päälle? En, ſanon minä teille, mutta eripuraiſutta.

52. Sillä täſtedes pitää wiiſi oleman eroitetut yhdeſä huoneeſa, kolme kahta waſtan, ja kaxi kolmea waſtan.

53. Iſä eroitetan poikaanſa waſtan, ja poika iſää waſtan; äiti tytärtä waſtan, ja tytär äitiä waſtan; anoppi miniätänſä waſtan, miniä anoppianſa waſtan.

54. Niin hän ſanoi myös Kanſalle: Koſka te nätä pilwen lännеſtä nouſewan, niin te kohta ſanotta: ſade tulee; niin myös tuleekin.

55. Ja koſka te nätä etelän tuulewan, niin te ſanotta! helle tulee; niin myös tuleekin.

56. Te ulkokullatut, maan ja taiwaan muodon te taidatte koetella, mixette ſiis tätä aikaa koettele?

57. Mingätähden ſiis et te myös itzeſtänne duomitze mikä oikia on?

58. Sillä koſka ſinä menet riitaweljes kanſa Eſiwallan eteen, niin pyydä tiellä heneſtä pääſtä: ettei hän ſinua Duomarin eteen wetäiſi, ja Duomari andais ſinua ylön Pyöweliille, ja Pyöweli heittäis ſinun torniin.

59. Minä ſanon ſinulle: et ſinä ſieldä ennen pääſe ulos, kuin ſinä wiimeiſen ropoin maxat.

13. Luku.

Ja olit muutamat sillä ajalla ſiinä, jotka ilmoitit hänelle Galilealaiſiſta, joitten weren Pilatus oli heidän uhreinſa kanſa ſekoittanut.

2. Ja JEſus waſtais, ja ſanoi heille: luulettako, että nämät Galilealaiſet olit ſyndiſet kaikkein Galilealaiſten ſuhteen, että heidän ſenkaltaiſta täydyi kärſiä?

3. Ei ſuingan, ſanon minä teille; waan ellet te paranna teitänne, niin te kaikki niin hukkaan tuletta.

4. Taikka luulettako, että ne kahdexantoiſtakymmendä, joitten päälle Silohan Torni langeis, ja tappoi heidän, olit wialliſet kaikkein ihmiſten ſuhteen, kuin Jeruſalemiſa aſuwat?

5. Ei ſuingan, ſanon minä teille; waan ellet te paranna teitänne, niin te kaikki niin hukkaan tuletta.

6. Mutta hän ſanoi tämän

wertauxen: Yhdellä oli fikunapuu, hänen wiinamäesänsä istutettu; ja hän tuli etzimän hedelmätä hänestä, ja ei löytänyt.

7. Niin hän sanoi wiinamäen rakendajalle: katzo, minä olen kolme wuotta tullut, ja etzinyt hedelmätä tästä fikunapuusta, ja en löydä; hakkaa händä pois: mixi hän myös maata turmelee?

8. Mutta hän wastais, ja sanoi hänelle: HERra! anna hänen wielä tämä wuosi olla, niinkauwan kuin minä kaiwan hänen ymbärinsä ja sonnitan,

9. Jos hän sittekin hedelmän tekis; jollei, niin hakkaa händä sitte pois.

10. Mutta hän opetti Sabbathina yhdesä Synagogasa.

11. Ja katzo, siellä oli yxi waimo, jolla oli sairauden hengi kahdexantoistakymmendä wuotta ollut; ja käwi kumarruxisa, eikä woinut ikänä itzänsä ojendaa.

12. Mutta koska JEsus sen näki, kutzui hän hänen tykönsä, ja sanoi hänelle: waimo! sinä olet päästnyt taudistas.

13. Ja hän pani kätensä hänen päällensä; ja kohta se ojensi ylös itzensä, ja kiitti Jumalata.

14. Niin wastais Synagogan Päämies ja närkästyi, että JEsus paransi Sabbathina, ja sanoi Kansalle: kuusi päiwää owat, joina sopii työtä tehdä; niinä te tulkat ja andakat teitänne parata, ja ei Sabbathin päiwänä.

15. Niin wastais händä HERra, ja sanoi: sinä ulkokullattu, eikö kukin teistä päästä nautaansa eli aasiansa Sabbathina seimestä, ja johdata juomaan?

16 Eikö myös pidäisi tämä Abrahamin tytär Sabbathina päästettämän tästä siteestä, jonga, katzo, Satan on kahdexantoistakymmendä wuotta sitonut?

17. Ja kuin hän näitä sanoi, niin häpeisit kaikki, jotka händä wastan olit: Ja kaikki Kansa iloitzi kaikista kunniallisista töistä kuin hänelde tehtiin.

18. Niin hän sanoi: kenengä wertainen on Jumalan waldakunda, ja kenengä kaltaisexi minä sen teen?

19. Se on Sinapin siemenen wertainen, jonga ihminen otti, ja kylwi yrttitarhaansa; ja se kaswoi ja tuli suurexi puuxi, ja taiwaan linnut teit pesänsä sen oxille.

20. Ja hän taas sanoi: kenengä wertaisexi minä Jumalan waldakunnan teen?

21. Se on hapatuxen kaltainen, jonga waimo otti, ja pani sen kolmeen jauhowakkaan, siihenästi kuin se kaikki happani.

22. Ja hän waelsi Kaupungein ja kyläin kautta opettain, ja matkusti Jerusalemia päin.

23. Niin sanoi yxi hänelle: HERra! wähäkö niitä on kuin autuaxi tulewat? Ja hän sanoi heille:

24. Pyytäkät ahtaasta por-

tiſta mennä ſiſälle; ſillä monda on, ſanon minä teille, jotka pyytäwät mennä ſiſälle, ja ei taida.

25. Koſka Perhen-iſändä on noſnut, ja owen ſulkenut, ja te rupeetta ulkona ſeiſomaan, ja owen päälle kolkuttamaan ja ſanomaan: HERra! HERra! awaa meille; ja hän waſtaa ja ſanoo teille: en minä teitä tunne, kuſta te oletta.

26. Niin te rupeetta ſanomaan: me olemma ſyönet ja juonet ſinun edeſäs, ja meidän katuillamme ſinä opetit.

27. Ja hän on ſanowa: Minä ſanon teille, en minä teitä tunne kuſta te oletta; mengät pois minun tyköäni kaikki te wäärin tekiät.

28. Siellä pitää oleman itku ja hammaſten kiriſtys, koſka te näettä Abrahamin ja Iſaachin ja Jacobin, ja kaikki Prophetat Jumalan waldakunnaſa, mutta teitänne ajettawan ulos.

29. Ja heidän pitää tuleman idäſtä ja länneſtä, pohjaiſeſta ja eteläſtä; ja Jumalan waldakunnaſa iſtuman.

30. Ja katzo, ne owat wiimeiſet, jotka tulewat enſimäiſixi; ja ne owat enſimäiſet, jotka tulewat wiimeiſixi.

31. Sinä päiwänä tulit muutamat Phariſeuxet, ja ſanoit hänelle: lähde ulos ja mene täältä pois; ſillä Herodes tahtoo ſinua tappaa.

32. Ja hän ſanoi heille: mengät ja ſanokat ſille ketulle: katzo, minä ajan ulos perkeleitä, ja parannan tänäpänä ja huomena, ja kolmandena päiwänä minä lopetetan.

33. Kuitengin pitää minun tänäpänä ja huomena ja toisna huomena waeldaman; ſillä ei tapahdu, että Propheta mualla hukatan, kuin Jeruſalemiſa.

34. Jeruſalem, Jeruſalem, joka tapat Prophetat, ja kiwität niitä jotka ſinun tygös lähetetän! kuinga uſein minä tahdoin koota ſinun lapſes, niinkuin kana kokoo poikanſa ſiipeinſä ala, ja et te tahtonet?

35. Katzo, teidän huoneenne jäteän teille kylmille. Totiſeſti ſanon minä teille: ei teidän pidä minua näkemän, ſiihen aſti kuin ſe aika tulee, koſka te ſanotta: ſiunattu olkon ſe joka tulee HERran nimeen!

14. Luku.

Ja tapahtui, että hän tuli yhden Phariſeuſten Päämiehen huoneſeen Sabbathina rualle; ja he wartioitzit händä.

2. Ja katzo, ſiinä oli weſitautinen ihminen hänen edeſänſä.

3. Niin JEſus waſtaten ſanoi Lainoppenuille ja Phariſeuxille: ſopiiko Sabbathina parandaa? Niin he waikenit.

4. Mutta hän rupeis häneen, ja paranſi hänen, ja pääſti menemään.

5. Ja hän waſtaten ſanoi heille: kenengä teiſtä nauta eli aaſi putoo kaiwoon, eikö hän

kohta Sabbathin päiwänä händä ota yhös?

6. Ja ei he tainneet händä tähän wastata.

7. Mutta hän sanoi wierahille wertauxen, koska hän ymmärsi, kuinga he walitzit ylimmäisiä istuimita, sanoden heille:

8. Koskas joldakulda häihin kutzuttu olet, niin älä istu ylimmäiseen siaan; ettei joku kunnialliscmbi sinua ole häneldä kutzuttu;

9. Ja tulee se, joka sinun ja hänen on kutzunut, ja sanoo sinulle: anna tälle siaa; ja niin sinä häpiällä menet alemma istumaan.

10. Mutta koskas kutzuttu olet, niin mene ja istu alimmaiseen siaan, että se joka sinun kutzunut on, tulis ja sanois sinulle: ystäwäni, nouse ylemmä! silloin on sinulle kunnia niitten edessä, jotka ynnä kanssas atrioitzewat.

11. Sillä jokainen joka itzensä ylöndää, se aletaan: ja joka itzensä alendaa, se ylötään.

12. Mutta hän sanoi myös sille, joka hänen kutzunut oli: koskas päiwällistä taikka ehtollista teet, niin älä kutzu ystäwitäs, eli weljiäs, ei langojas, taikka rikkaita kylän miehiäs; ettei he joskus sinua myös jällen kutzu, ja sinulle maxa.

13. Mutta koskas pidon teet, niin kutzu köyhiä, raajarikkoja, onduwia, sokeita;

14. Niin sinä olet autuas; sillä ei heillä ole waraa sinulle maxaa; sillä sinulle pitää maksettaman wanhurskasten ylösnousemisesa.

15. Mutta koska yxi niistä ynnä atrioitzewista nämät kuuli, sanoi hän hänelle: autuas on se joka syö leipää Jumalan waldakunnasa.

16. Niin hän sanoi hänelle: Yxi ihminen teki suuren Ehtollisen ja kutzui monda.

17. Ja lähetti palwelianssa Ehtollisen hetkellä sanomaan kutzutuille: tulkaat, sillä kaikki owat walmistetut.

18. Ja he rupeisit järjestänsä kaikki heitänsä estelemään. Ensimmäinen sanoi hänelle: minä ostin pellon, ja minun pitää menemän sitä katzomaan; minä rukoilen sinua, sano minun esteeni.

19. Ja toinen sanoi: minä ostin wiisi paria härkiä, ja menen niitä koettelemaan; minä rukoilen sinua, sano minun esteeni.

20. Ja kolmas sanoi: minä olen emännän nainut, ja en taida sentähden tulla.

21. Ja kuin se palwelia tuli, sanoi hän nämät Herrallensa. Silloin perheen isändä wihastui, ja sanoi palwelialensa: mene nopiasti Kaupungin katuille ja kujille, ja saata tänne waiwaiset ja raajarikot, onduwat ja sokiat.

22. Ja palwelia sanoi: Herra! minä olen tehnyt niinkuin sinä käskit, ja wielä nyt siaa on.

23. Ja Herra sanoi palwe-

lialle: mene maanteille ja aidoille, ja waadi heitä sisälle tulemaan, että minun huoneeni täytettäisin.

24. Sillä minä sanon teille: ettei yxikän niistä miehistä kuin kutzuttin, pidä maistaman minun Ehtoollistani.

25. Niin waelsi paljo wäkeä hänen kanssansa; ja hän käänsi hänensä, ja sanoi heille:

26. Jos joku tulee minun tyköni, ja ei wihaa isäänsä, ja äitiänsä, ja emändätänsä, ja lapsiansa, ja weljiänsä, ja sisaritansa, ja päälliseri omaa hengeänsä, ei se taida olla minun Opetuslapseni.

27. Ja joka ei kanna ristiänsä, ja seuraa minua, ei se taida olla minun Opetuslapseni.

28. Sillä kuka teistä on, joka tahtoo tornia raketa; eikö hän ennen istu ja laske kulutusta, jos hänellä on waraa sitä täyttää?

29. Ettei, koska hän perustuxen laskenut on, ja ei woi sitä täyttää, kaikki jotka se näkewät, rupee pilkkamaan händä,

30. Sanoden: Tämä ihminen rupeis rakendamaan, ja ei woinut täyttää.

31. Taikka kuka Kuningas tahtoo mennä sotimaan toista Kuningasta wastan; eikö hän ennen istu ja ajattele, jos hän woi kymmenellä tuhannella kohdata sen, joka händä wastan tulee kahdella kymmenellä tuhannella?

32. Muutoin, koska hän wielä kaukana on, niin hän lähettää hänelle sanan, ja rukoilee rauhaa.

33. Niin siis jokainen teistä, joka ei luowu kaikista kuin hänellä on, ei se taida olla minun Opetuslapseni.

34. Suola on hywä, mutta jos suola tulee mauttomaxi, millästä sitte suolataan?

35. Eikä se maahan, eikä sondaan ole sowelias; he heittäwät sen pois. Jolla on korwat kuulla, se kuulkan.

15. Luku.

Mutta hänen tykönsä tulit kaikki Publikanit ja syndiset, kuulemaan händä.

2. Ja Phariseuxet ja Kirjanoppenet napisit ja sanoit: tämä syndisiä wastanottaa, ja syö heidän kanssansa.

3. Niin hän sanoi heille tämän wertauxen, sanoden:

4. Kuka on teistä se ihminen, jolla on sata lammasta, ja jos hän yhden niistä kadottaa, eikö hän jätä yhdexänkymmendä ja yhdexän korpeen, ja mene sen jälkeen joka kadonnut on, siihenasti että hän sen löytää?

5. Ja kuin hän sen löytää, niin hän panee sen olallensa, iloiten.

6. Ja koska hän tulee kotiansa, niin hän kutzuu kokoon ystäwänsä ja kylänsä miehet, ja sanoo heille: iloitkaat minun kanssani; sillä minä löysin lambaani joka kadonnut oli.

7. Minä sanon teille: niin

pitää ilo oleman taiwaasa yhdestä syndisestä, joka hänensä parandaa, enämmin kuin yhdexästäkymmenestä ja yhdexästä hurskaasta, jotka ei parannusta tarwitze.

8. Taikka kuka waimo on, jolla on kymmenen penningitä; jos hän yhden niistä kadottaa, eikö hän sytytä kyntilätä, ja lakaise huonetta, ja etzi wisusti, niinkauwan kuin hän sen löytää?

9. Ja koska hän sen löytänyt on, kutzuu hän kokoon ystäwänsä ja kylänsä waimot, ja sanoo: iloitkaat minun kanßani; sillä minä löysin penningini, jonga minä kadotin.

10. Niin myös, sanon minä teille, pitää ilo oleman Jumalan Engeleillä yhdestä syndisestä, joka hänensä parandaa.

11. Ja hän sanoi: yhdellä miehellä oli kaxi poikaa.

12. Ja nuorembi heistä sanoi Isällensä: Isä, anna minulle osa tawarasta kuin minun tulee! Ja hän jakoi heille tawaran.

13. Ja ei kauwan sen jälkeen, koska nuorembi poika oli kaikki koonnut, meni hän kaukaiselle, maakunnalle; ja hukkais siellä tawaransa irstaisudesa.

14. Mutta koska hän kaikki oli tuhlannut, niin tuli suuri nälkä kaikkeen siihen maakundaan; ja hän rupeis hätäyntymään.

15. Ja meni pois, ja suostui yhteen sen maakunnan kauppamieheen, joka hänen lähetti maankyliinsä kaitzemaan sikojansa.

16. Ja hän pyysi watzaansa rawalla täytää, jota siat söit; ja ei kengän hänelle sitäkän andanut.

17. Mutta kuin hän mielensä maltti, sanoi hän: kuinga monella minun Isäni palkollisella on kyllä leipää, ja minä kuolen nälkään?

18. Minä nousen, ja käyn minun Isäni tygö, ja sanon hänelle: Isä! minä olen syndiä tehnyt Taiwasta wastan, ja sinun edesäs:

19. Ja en ole sillen mahdollinen sinun pojaxes kutzuttaa; tee minua niinkuin yhden sinun palkollisistas.

20. Ja hän nousi, ja tuli Isänsä tygö. Mutta koska hän wielä taembana oli, näki hänen Isänsä hänen, ja armahti hänen päällensä; ja juosten langeis hänen kaulaansa, ja suuta andoi hänen.

21. Mutta poika sanoi hänelle: Isä! minä olen syndiä tehnyt Taiwasta wastan ja sinun edesäs, ja en ole mahdollinen tästedes sinun pojaxes kutzuttaa.

22. Niin sanoi Isä palwelioillensa: tuokaat tänne ne parhat waatteet, ja pukekaat hänen yllensä, ja andakaat sormus hänen käteensä, ja kengät hänen jalkoihinsa;

23. Ja tuokaat se syötetty

waſikka, ja tappakaat ſe, ja ſyökämme, ja riemuitkamme;

24. Sillä tämä minun poikani oli kuollut, ja wirkois jällen; hän oli kadonnut, ja on taas löytty. Ja he rupeiſit riemuitzemaan.

25. Mutta ſe hänen wanhembi poikanſa oli pellolla. Ja kuin hän tuli, ja huonetta lähestyi, kuuli hän laulun ja hyppyt.

26. Niin hän kutzui yhden palwelioiſtanſa ja kyſyi, mikä ſe on?

27. Niin ſe ſanoi hänelle: ſinun weljes tuli; ja Jſäs andoi tappaa ſen ſyötetyn waſikan, että hän ſai hänen terweenä jällen.

28. Niin hän wihaſtui, eikä tahtonut mennä ſiſälle. Hänen Jſänſä meni ſiis ulos, ja neuwoi händä.

29. Mutta hän waſtais, ja ſanoi Jſällenſä: katzo, niin monda wuotta minä palwelen ſinua, ja en ole koſkan ſinun käſkyäs käynyt ylitze, ja et ſinä ole minulle wohlaakan andanut, riemuitaxeni yſtäwäini kanßa.

30. Mutta että tämä ſinun poikas tuli, joka tawaranſa on tuhlannut porttoin kanßa, tapoit ſinä hänelle ſen ſyötetyn waſikan.

31. Muita hän ſanoi hänelle: poikani! ſinä olet aina minun tykönäni, ja kaikki mitä minun on, ſe on ſinun.

32. Niin piti ſinungin riemuitzeman ja iloitzeman; ſillä tämä ſinun weljes oli kuollut, ja wirkois jällen; hän oli kadonnut, ja on taas löytty.

16. Luku.

Mutta hän ſanoi myös Opetuslapſillenſa: Oli yxi rikas mies, jolla oli huoneenhaldia. Ja hänen edeſänſä kannettin hänen päällenſä, että hän oli hukuttanut hänen hywydenſä.

2. Ja hän kutzui hänen, ja ſanoi hänelle: mixi minä ſinuſta ſen kuulen? tee luku halliturxeſtas; ſillä et ſinä ſaa täſtedes hallita.

3. Niin huoneen-haldia ſanoi itzellänſä: mitä minä teen, ſillä minun Herrani ottaa minulda pois hallituxen? en minä woi kaiwaa; kerjätä minä häpeen.

4. Minä tiedän mitä minä teen, että koſka minä wiralda pannaan pois, niin he korjawat minun huoneiſiinſa.

5. Ja hän kutzui tykönſä kaikki Herranſa welwolliſet, ja ſanoi enſimmäiſelle: kuinga paljo ſinä olet minun Herralleni welkaa?

6. Mutta ſe ſanoi: ſata tynnyriä öljyä. Ja hän ſanoi hänelle: Ota kirjas ja iſtu pian, ja kirjoita wiiſikymmendä.

7. Sitte hän ſanoi toiſelle: paljoko ſinä olet welkaa? Ja ſe ſanoi: ſata pundaa niſuja. Hän ſanoi hänelle: ota kirjas, ja kirjoita kahdexankymmendä.

8. Ja Herra kiitti ſitä wää-

ràà huoneen-haldiata, että hän toimelliſesti teki; ſillä tämän mailman lapſet owat toimelliſemmat kuin walkeuden lapſet, heidän ſukukunnaſanſa.

9. Ja minä myös ſanon teille: tehkät teillenne yſtäwiä wäärästä Mammonaſta: että koſka te tarwitzetta, niin he korjaawat teitä ijankaikkiſiin majoihin.

10. Joka wähemmäſä on uskollinen, ſe on myös paljoſa uſkollinen; ja joka wähemmäſä on wäärä, ſe myös paljoſa on petollinen.

11. Jollet te ſiis ole olleet uſkolliſet ſiinä wäärästä Mammonaſa, kuka teille ſitä uſkoo kuin oikia on?

12. Ja ellet te ole olleet toiſen omaſa uſkolliſet, kuka teille andaa ſen kuin teidän omanne on?

13. Ei yxikän palwelia taida kahta Herraa palwella; ſillä taikka hän yhtä wihaa, ja toiſta rakaſtaa; eli yhdeſä hän kiinnirippuu, ja toiſen katzoo ylön. Et te taida palwella Jumalata ja Mammonata.

14. Mutta kaikki nämät kuulit nekin Phariſeuxet, jotka ahneet olit, ja pilkkaiſit händä.

15. Ja hän ſanoi heille: te oletta ne, jotka itzenne hurskaaxi teette ihmiſten edeſä; mutta Jumala tundee teidän ſydämenne; ſillä ſe kuin ihmiſille on korkia, ſe on Jumalan edeſä kauhiſtus.

16. Laki ja Prophetat owat Johannexeen aſti; ja ſiitä ajasta ilmoitetaan Jumalan waldakunda, ja jokainen ſiihen itziänſä wäellä tungee.

17. Pikemmin taiwas ja maa hukkuu, kuin rahtukan Laiſta putoo.

18. Joka emändänſä hyljää, ja nai toiſen, hän tekee huorin; ja joka ſen miehelde hyljätyn nai, hän tekee huorin.

19. Niin oli yxi rikas mies, joka waatetti hänenſä Purpuralla ja kalliilla liina-waatteella, ja eli jokapäiwä iloſa herkulliſeſti.

20. Oli myös yxi kerjäjä, nimeldä Lazarus, joka makais hänen owenſa edeſä täynnänſä paiſumia:

21. Ja pyyſi rawittaa niistä muruiſta, jotka rikkaan pöydälde putoiſit: mutta koirat myös tulit, ja nuolit hänen paiſumenſa.

22. Niin tapahtui että kerjejä kuoli, ja wietin Engeleildä Abrahamin helmaan. Niin kuoli myös rikas, ja haudattin.

23. Ja koſka hän helwetiſä waiwaſa oli, noſti hän ſilmänſä, ja näki Abrahamin taembana, ja Lazaruxen hänen helmaſanſa.

24. Ja hän huuſi ſanoden: Iſä Abraham! armahda minun päälleni, ja lähetä Lazarus kastamaan ſormenſa pää weteen, että hän jähdyttäis minun kieleni; ſillä minä kowin waiwataan täſä liekiſä.

25. Niin ſanoi Abraham:

poikani! muista, että sinä sait sinun hywääs elämäsäs, niin myös Lazarus pahaa; Mutta nyt hän lohdutetaan, ja sinä waiwataan.

26. Ja paitzi kaikkia näitä, on meidän ja teidän wälillä suuri juopa kiinnitetty; että ne, jotka tahtowat täältä sinne teidän tykönne mennä, ei he woi; eikä sieltä tännekän tulla.

27. Niin hän sanoi: minä rukoilen siis sinua, Isä! että lähetät hänen minun isäni kotoon;

28. Sillä minulla on wiisi weljeä; todistamaan heille, ettei hekän tulisi tähän waiwan siaan.

29. Sanoi hänelle Abraham: heillä on Moses ja Prophetat; kuulkan niitä.

30. Mutta hän sanoi: Ei, Isä Abraham! waan jos joku kuolleista menis heidän tykönsä, niin he parannuxen tekisit.

31. Hän sanoi hänelle: ellei he Mosesta ja Prophetaita kuule, niin ei he myös usko, jos joku kuolleista nousis ylös.

17. Luku.

Niin hän sanoi Opetuslapsillensa: Se on mahdotoin, ettei pahennuxet tule. Mutta woi händä, jonga kautta ne tulewat!

2. Se olis hänelle parembi, että myllyn kiwi ripustettaisin hänen kaulaansa, ja heitettäisin mereen, kuin että hän jongun näistä pienistä pahendaisi.

3. Kawahtakat teitänne. Jos weljes rikkoo sinua wastan, niin nuhtele händä; ja jos hän itzensä parandaa, niin anna hänelle anderi.

4. Ja jos hän seitzemän kertaa päiwäsä rikkoo sinua wastan, ja seitzemän kertaa päiwäsä sinun tykös palajaa, sanoden: minä kadun; niin anna hänelle anderi.

5. Ja Apostolit sanoit HERralle: lisää meille uskoa.

6. Mutta HERra sanoi: jos teillä olis usko niinkuin sinapin siemen, ja te sanoisitte tälle metzä-fikunapuulle: nouse ylös juurineen, ja istuta sinuas mereen; niin se kuulis teitä.

7. Mutta kenellä teistä on palwelia, joka kyndää, taikka karjaa kaitzee, ja koska hän metsästä kotia tulee, että hän sanoo kohta hänelle: mene rualle?

8. Waan eikö hän pikemmin sano hänelle: walmista minulle ehtolista, sonnusta sinuas, ja palwele minua, niinkauwan kuin minä syön ja juon; ja syö ja juo sinä sitte?

9. Wai kiittääkö hän palweliatansa, että hän teki mitä hänelle käsketty oli? En luule.

10. Niin myös te, koska te oletta kaikki tehneet, kuin teille käsketty on, niin sanokaat: me olemma kelwottomat palweliat; me teimme sen kuin meidän piti tekemän.

11. Ja tapahtui, kuin hän meni Jerusalemia päin, että

hän matkusti keskeldä Samarian ja Galilean.

12. Ja kuin hän tuli yhteen kylään, kohtaisit händä kymmenen spitalista miestä, jotka taembana seisoit:

13. Ja korotit äänensä, sanoden: JEsu, rakas Mestari, armahda meidän päällemme!

14. Ja koska hän ne näki, sanoi hän heille: mengädät, ja osottakaat teitänne Papeille. Ja tapahtui, että he mennessänsä tulit puhtaaxi.

15. Niin yxi heistä, koska hän näki että hän parattu oli, palais jällen, ja kunnioitti Jumalata suurella äänellä.

16. Ja langeis kaswoillensa hänen jalkainsa juureen, ja kiitti händä. Ja se oli Samarialainen.

17. Mutta JEsus wastaten sanoi: eikö kymmenen puhdistettu? kusasta yhdexän owat?

18. Ei ole muita löytty, jotka palaisit Jumalata kunnioitzemaan, kuin tämä muukalainen.

19. Ja hän sanoi hänelle: nouse ja mene; sinun uskos on sinun wapahtanut.

20. Ja Phariseuxet kysyit häneldä: koska Jumalan waldakunda olis tulewa? Wastais hän heitä, ja sanoi: ei Jumalan waldakunda tule niin että se taitaisin nähtää.

21. Ei myös heidän pidä sanoman: Katzo täsä, katzo siellä; sillä katzo, Jumalan waldakunda on teidän keskellänne.

22. Niin hän sanoi Opetuslapsille: se aika tulee, että te halajatte nähdä yhtäkin ihmisen Pojan päiwää, ja et te saa nähdä.

23. Ja he sanowat teille: katzo täsä, katzo siellä. Älkät mengö ulos; älkät myös seuratko.

24. Sillä niinkuin pitkäisen tuli taiwaan alla leimahtaa, ja paistaa kaikkein päälle, kuin taiwaan alla owat; niin on myös ihmisen Poika päiwänäns olewa.

25. Mutta ennen tulee hänen paljo kärsia, ja hyljättää tältä sukukunnalta.

26. Ja niinkuin tapahtui Noen päiwinä, niin myös tapahtuu ihmisen Pojan päiwinä.

27. He söit, joit, nait ja huolit, hamaan siihen päiwään asti, kuin Noe Arkkiin meni sisälle. Ja wedenpaisumus tuli, ja hukutti kaikki.

28. Niin myös tapahtui Lothin päiwinä: he söit, joit, ostit, myit, istutit, rakensit.

29. Mutta sinä päiwänä, kuin Loth Sadomasta läxi, satoi tulda ja tulikiwed taiwaasta, ja hukutti kaikki.

30. Niin pitää myös sinä päiwänä oleman, jona ihmisen Poika ilmoitetaan.

31. Joka sinä päiwänä katon päällä on, ja hänen kalunsa owat huoneesa, niin älkön astuko alas niitä ottamaan; Ja joka pellolla on, niin älkön myös palaitko takaisin.

32. Muiſtakat Lothin emändää.

33. Jokainen kuin pyytää hengenſä wapahtaa, hän ſen kadottaa; ja jokainen kuin ſen kadottaa, hän ſaattaa ſen elämään.

34. Minä ſanon teille: ſinä yönä owat kaxi yhdellä wuoteella; yxi otetaan ylös, ja toinen jätetään.

35. Kaxi ynnä jauhawat; yxi otetaan ylös, ja toinen jätetään.

36. Kaxi owat kedolla; yxi otetaan ylös, ja toinen jätetään.

37. Ja he waſtaten ſanoit hänelle: HERRA! kuſa ſiis? Niin hän ſanoi heille: kuſa raato on, ſinne myös kotkat kokoonduwat.

18. Luku.

Niin hän ſanoi myös heille wertauxen, että aina tulee rukoilla, ja ei wäſyä,

2. Sanoden: Yxi Duomari oli yhdeſä Kaupungiſa, joka ei peljännyt Jumalata, eikä häwennyt ihmiſiä.

3. Niin oli myös yxi Leſki ſiinä Kaupungiſa, joka tuli hänen tykönſä, ſanoden: auta minua riitawelјeldäni.

4. Ja ei hän tahtonut kauwan aikaa; Mutta wiimein ſanoi hän itzellänſä: waikka en minä Jumalata pelkää, engä häpee ihmiſiä:

5. Kuitengin, että tämä leski waiwaa minua, tahdon minä händä auttaa, ettei hän wiimein tuliſi, ja nuriſis minua.

6. Niin HERRa ſanoi: kuulkat mitä tämä wäärä Duomari ſanoo.

7. Eiköſtä Jumalan pidäiſi hänen walittuitanſa auttaman, jotka yötä ja päiwää händä huutawat? pidäiſkö hänen ſitä kärſimän?

8. Minä ſanon teille: hän auttaa heitä pian. Kuitengin, koſka ihmiſen Poika on tulewa, löytänekö hän uſkoa maan päältä?

9. Niin hän myös ſanoi muutamille, jotka itze päällenſä uskalſit, että he olit hurſkaat, ja muita katzoit ylön, tämän wertauxen:

10. Kaxi ihmiſtä menit ylös Templiin, rukoilemaan; yxi Phariſeus, ja toinen Publikani.

11. Phariſeus ſeiſoi ja rukoili näin itzellänſä: minä kiitän ſinua Jumala, etten minä ole niinkuin muut ihmiſet, ryöwäri, wäärä, huorintekiä, taikka myös niinkuin tämä Publikani.

12. Kahdeſti wiikoſa minä paaſton, ja annan kymmenexet kaikiſta kuin minulla on.

13. Ja Publikani ſeiſoi taembana, eikä tahtonut ſilmiänſäkkän noſtaa ylös Taiwaſeen päin; mutta löi rindoinſa, ja ſanoi: Jumala armahda minun ſyndiſen päälleni!

14. Minä ſanon teille: tämä meni kotianſa hurſtambana kuin ſe toinen; ſillä jokainen

kuin itzensä ylöndää, se alentaan; ja joka hänensä alendaa, se ylötään.

15. Niin he toit myös hänen tykönsä lapsia, että hän heihin rupeis. Mutta koska Opetuslapset sen näit, nuhtelit he niitä.

16. Mutta kuin JEsus oli heitä kutzunut tykönsä, sanoi hän: sallikaat lasten tulla minun tyköni, ja älkäät heitä kieltäkö; Sillä senkaltaisten on Jumalan waldakunda.

17. Totiesti sanon minä teille: joka ei ota wastan Jumalan waldakundaa niinkuin lapsi, ei hän ikänä siihen tule sisälle.

18. Ja hänelde kysyi yxi Päämiehistä ja sanoi: hywä Mestari! mitä minun pitää tekemän, että minä ijankaikkisen elämän saisin?

19. Niin JEsus sanoi hänelle: mitäs minua hywäxi kutzut? Ei ole kengän hywä, waan yxi, Jumala.

20. Käsky-sanat sinä tiedät: ei sinun pidä huorin tekemän; ei sinun pidä tappaman; ei sinun pidä warastaman; ei sinun pidä wäärää todistusta sanoman; kunnioita isäs ja äitiäs.

21. Niin hän sanoi: Nämät kaikki olen minä minun nuorudestani pitänyt.

22. Koska JEsus sen kuuli, sanoi hän hänelle: yxi sinulda wielä puuttuu: myy kaikki mitä sinulla on, ja jaa waiwaisille, niin sinulla pitää oleman tawara taiwaasa; ja tule, seuraa minua.

23. Waan koska hän sen kuuli, tuli hän murhellisexi; sillä hän oli sangen rikas.

24. Mutta koska JEsus näki hänen murheisansa olewan, sanoi hän: kuinga työlästi rikkaat tulewat Jumalan waldakundaan!

25. Sillä huokiambi on kamelin käydä neulan silmän läpitze, kuin rikkaan tulla Jumalan waldakundaan.

26. Niin ne sanoit, jotka sen kuulit: Kuka siis taitaa autuaxi tulla?

27. Mutta hän sanoi: ne kuin owat mahdottomat ihmisten tykönä, ne owat mahdolliset Jumalan tykönä.

28. Niin Petari sanoi: katso, me jätimme kaikki, ja seuraisimme sinua.

29. Waan hän sanoi heille: totiesti sanon minä teille: ei ole kengän, joka jätti huoneen, taikka wanhemmat, taikka weljet, taikka emännän, taikka lapset, Jumalan waldakunnan tähden,

30. Joka ei paljo enämbätä saa tällä ajalla jällensä, ja tulewaisesa mailmasa ijankaikkisen elämän.

31. Ja hän otti tykönsä ne kaxitoistakymmendä, ja sanoi heille: katzo, me menemme Jerusalemiin, ja kaikki pitää täytettämän, kuin Prophetailda ihmisen Pojasta kirjoitetut owat.

32. Sillä hän annetaan ylön pakanoille, ja pilkataan, ja häwäistään, ja syljetään.

33. Ja kuin he owat hänen ruoskineet, tappawat he hänen; ja kolmandena päiwänä on hän nouſewa ylös.

34. Ja ei he mitään näistä ymmärtänet; Ja tämä puhe oli heildä niin peitetty, ettei he ymmärtänet mitä ſanottin.

35. Niin tapahtui, koſka hän Jerichota läheſtyi, että yxi ſokia istui tien wieresä kerjäten.

36. Ja kuin hän kuuli Kanſan käywän ohitze, kyſyi hän mikä ſe olis?

37. He ſanoit hänelle: JEſus Nazarenus täſtä meni.

38. Ja hän huuſi, ja ſanoi: JEſu, Dawidin Poika! armahda minua!

39. Niin ne jotka menit ohitze, toruit händä waikenemaan; Mutta hän huuſi sitä enämmin: Dawidin Poika! armahda minua!

40. Niin JEſus ſeiſahti, ja käſki händä taluttaa tykönsä. Ja kuin hän läheſtyi, kyſyi hän häneldä,

41. Sanoden: Mitäs tahdot, että minun pitää ſinulle tekemän? Hän ſanoi: HERra! että minä näkyni jällen ſaiſin.

42. Ja JEſus ſanoi hänelle: ole näkewä; ſinun uſkos autti ſinua.

43. Ja hän ſai kohta näkynſä, ja ſeurais händä, ja kunnioitzi Jumalata. Ja kaikki Kanſa, kuin ſen näit, kiitit Jumalata.

19. Luku.

Ja hän meni ſiſälle, ja waelſi Jerichon läpitze.

2. Ja katzo, yxi mies oli nimeldä Zacheus, joka oli Publikanein pämies, ja hän oli rikas.

3. Ja hän pyyſi nähdä JEſusta, kuka hän olis, eikä ſaanut Kanſalda; ſillä hän oli warttanſa wähäinen.

4. Ja hän ſamois edelle, meni ylös yhteen metzä-ſikunapuuhun, että hän olis ſaanut hänen nähdä; ſillä ſen kautta oli hän waeldawa.

5. Ja kuin hän tuli ſiihen paikkaan, katzoi JEſus ylös, ja näki hänen, ja ſanoi hänelle: Zacheus! aſtu nopiaſti alas; ſillä minun pitää tänäpänä oleman ſinun huoneeſas.

6. Ja hän aſtui nopiaſti alas, ja otti hänen iloiten waſtan.

7. Ja kuin he ſen näit, napiſit he kaikki, että hän meni ſiſälle ſyndiſen miehen tygö olemaan.

8. Mutta Zacheus ſeiſoi, ja ſanoi HERralle: katzo, HERra! puolen minun tawaratani annan minä waiwaiſille; ja jos minä jongun pettänyt olen, ſen minä neljäkertaiſeſti jällen annan.

9. Niin JEſus ſanoi hänelle: tänäpänä on tälle huoneelle autuus tapahtunut, että hängin on Abrahamin poika.

10. Sillä ihmisen Poika tuli etzimään ja wapahtamaan sitä kuin kadonnut oli.

11. Mutta koska he nämät kuullet olit, sanoi hän wielä yhden wertauxen; että hän oli juuri läsnä Jerusalemita, ja että he luulit Jumalan waldakunnan kohta ilmoitettawan,

12. Sanoi hän siis: yxi Herrasmies matkusti kaukaiseen maakundaan, itzellensä waldakundaa ottamaan, ja aikoi jällen palaita.

13. Niin hän kutzui tykönsä kymmenen palweliatansa, ja andoi heille kymmenen leiwiskää, ja sanoi heille: tehkäät kauppaa, niinkauwan kuin minä tulen.

14. Mutta hänen kylänsä asujat wihaisit händä, ja lähetit sananjaattajat hänen jälkeensä, sanoden: en me tahdo, että tämä meitä wallitzee.

15. Ja tapahtui, koska hän palais, sitte kuin hän sai waldakunnan, käski hän kutzua ne palweliat tykönsä, joille hän oli rahansa andanut, tietäxensä, mitä kukin kaupallansa toimittanut oli.

16. Niin tuli ensimäinen, ja sanoi: Herra! sinun leiwiskäs on kymmenen leiwiskää kaswattanut.

17. Ja hän sanoi hänelle: oikein, hywä palwelia! että wähäsä olit uskollinen, sinulla pitää walda kymmenen Kaupungin päälle oleman.

18. Toinen myös tuli, ja sanoi: Herra! sinun leiwiskäs on wiisi leiwiskää kaswattanut.

19. Niin hän myös sanoi hänelle: Ole sinäkin wiiden Kaupungin haldia.

20. Ja kolmas tuli, ja sanoi: Herra! katzo, täsä on sinun leiwiskäs, joka minulla hikiliinasa kätketty oli.

21. Sillä minä pelkäisin sinua, että kowa mies olet: sinä otat, jotas et tallelle pannut, ja niität, jotas et kylwänyt.

22. Hän sanoi hänelle: sinun suustas minä sinun duomitzen, sinä paha palwelia! sinä tiesit minun kowaxi miehexi, joka otan jota en minä tallelle pannut, ja leikkaan jota en minä kylwänyt;

23. Ja mixet sinä andanut minun rahani waihetus-pöydälle? Ja minä olisin tulduni sen kaswoin kanssa jällen saanut.

24. Niin hän sanoi tykönä seisowille: ottakaat pois se leiwiskä häneldä, ja andakaat sille, jolla kymmenen leiwiskää on.

25. Niin he sanoit hänelle: Herra! hänellä on kymmenen leiwiskää.

26. Sillä minä sanon teille: jolla on, hänelle pitää annettaman; ja häneldä, jolla ei ole, sekin kuin hänellä on, pitää otettaman pois.

27. Kuitengin, ne minun wihollisseni, jotka ei tahtonet minun andaa wallita heitänsä, tuokaat tänne, ja mestatkat heitä minun edessäni. 28. Ja

28. Ja kuin hän nämät puhunut oli, meni hän edellä, ja waelsi ylös Jerusalemia päin.

29. Ja tapahtui, koska hän lähestyi Bethphageta ja Bethaniata, ja tuli sen wuoren tygö, joka Öljymäeri kutsutaan, lähetti hän kaxi Opetuslapsistansa,

30. Sanoden: mengät kylään, joka on teidän edessänne; ja kuin te siihen tuletta sisälle, niin te löydätte warsan sidottuna, jonga päällä ei yxikän ihminen koskan istunut ole. Päästäkät se, ja tuokaat tänne.

31. Ja jos joku teildä kysyy: mixi te sitä päästätte? niin sanokaat hänelle: HERra tätä tarwitzee.

32. Niin lähetetyt menit, ja löysit niinkuin hän oli heille sanonut.

33. Koska he nyt päästit warsaa, sanoi sen isändä heille: mixi te päästätte warsaa?

34. Waan he sanoit: HERra tätä tarwitzee.

35. Ja he weit sen JEsuxen tygö, ja panit waattensa warsan päälle, ja istutit JEsuxen sen päälle.

36. Ja koska hän matkusti, lewitit he waattensa tielle.

37. Ja kuin hän jo lähestyi menemään alas Öljymäeldä, rupeis koko Opetuslasten joukko iloiten kiittämään Jumalata suurella äänellä, kaikista niistä woimallisista töistä kuin he nähnet olit,

38. Sanoden: Siunattu olkon se kuin tulee Kuningas HERran nimeen! rauha Taiwahasa, ja kunnia korkeuxisa!

39. Ja muutamat Phariseuxista, Kansan seasta, sanoit hänelle: Mestari! nuhtele Opetuslapsias.

40. Ja hän wastaten sanoi heille: Minä sanon teille: jos nämät waikenewat, niin kiwet pitää huutaman.

41. Ja kuin hän lähemmäxi tuli, katsoi hän Kaupungin päälle itki händä,

42. Ja sanoi: Jos sinäkin tietäisit, niin sinä ajatteliset tosin tällä sinun ajallas, mitä sinun rauhaas sopis. Mutta nyt owat ne kätketyt sinun silmäis edestä.

43. Sillä ne päiwät pitää tuleman sinun ylitzes, että sinun wihollises skantzawat sinun, ja ymbäri piirittäwät sinun, ja ahdistawat sinun joka kulmalda,

44. Ja maahan tasoittawat sinun, ja sinun lapses, jotka sinusa owat, ja ei jätä sinusa kiweä kiwen päälle; ettes sinun etzikkos aikaa tundenut.

45. Ja hän meni sisälle Templiin, rupeis ajamaan siitä ulos ostajita ja myypiä,

46. Sanoden heille: kirjoitettu on: Minun huoneeni on rukous-huone; Mutta te oletta sen tehneet ryöwäritten luolaxi.

47. Ja hän opetti joka päiwä Templisä. Mutta Pappein Päämiehet ja Kirjanoppenet, ja Kansan Wanhimmat etzeit händä surmatakensa.

48. Ja en tienneet mitä heidän piti tekemän; sillä kaikki Kansa rippui häneſä, ja kuulit händä.

20. Luku.

Ja tapahtui yhtenä niistä päiwistä, koska hän Kansaa opetti Templiſä; ja saarnais Ewangeliumia; tulit ylimmäiset Papit, ja Kirjanoppenet ja Wanhimmat.

2. Ja puhuit hänen tykönſä ſanoden: Sanos meille, millä wallalla ſinä tätä teet? Eli kuka ſinulle tämän wallan on andanut?

3. Niin JEſus wastaten ſanoi heille: Minä kyſyn teildä yhtä aſiata, wastakkat minua.

4. Oliko Johannexen kaſte Taiwaaſta, taikka ihmiſildä?

5. Niin he ajattelit itellänſä, ſanoden: jos me ſanomma: Taiwaaſta, niin hän ſanoo: mixette ſiis händä uſkoneet?

6. Mutta jos me ſanomma: ihmiſildä, niin kaikki Kanſa kiwittää meidän; ſillä he uſkoit että Johannes oli Propheta.

7. Ja he wastaiſit, ettei he tienneet kuſta ſe oli.

8. Niin ſanoi JEſus heille: en minä myös ſano teille, millä woimalla minä näitä teen.

9. Niin hän rupeis ſanomaan Kanſalle tämän wertauxen: Yxi mies iſtutti wiinamäen, ja pani ſen wuorolle peldomiehille, ja meni muille maille kauwaxi aikaa.

10. Ja ajallanſa lähetti hän palwelian peldomieſten tygö, että he andaiſit hänelle wiinamäen hedelmäſtä. Mutta ne peldomiehet pexit ſen, ja lähetit pois tyhjänä.

11. Ja hän lähetti wielä toiſen palwelian; mutta he myös ſen pexit ja pilkkaiſit, ja lähetit pois tyhjänä.

12. Ja hän lähetti wielä kolmannen; mutta he myös ſen haawoitit ja ſyöxit ulos.

13. Niin wiinamäen iſändä ſanoi: mitä minä teen? minä lähetän minun rakkaan poikani; koska he hänen näkewät, niin he karttawat händä.

14. Mutta koska peldomiehet ſen näit, ajattelit he itellänſä, ſanoden: tämä on perillinen: tulkaat, tappakamme händä, että perindö tulis meidän omaxemme.

15. Ja he ſyöxit ulos hänen wiinamäeſtä ja tapoit. Mitäs tä wiinamäen iſändä on tekewä heillen?

16. Hän tulee, ja hukkaa nämät peldomiehet, ja andaa wiinamäen muille. Kuin he ſen kuulit, ſanoit he: pois ſe.

17. Mutta hän katzahti heidän päällenſä, ja ſanoi: mitäs tä ſe on, kuin kirjoitettu on: Se kiwi jonga rakendajat hylkäiſit, on tullut nurkkakiwexi;

18. Jokainen, kuin langee ſen kiwen päälle, ſe runnellaan; mutta jonga päälle ſe langee, ſen hän muſertaa?

19. Ja Pappein päämiehet ja Kirjanoppeneet pyyſit händä ſillä hetkellä kiinniottaa; waan

he pelkäiſit Kanſaa. Sillä he ymmärſit, että hän heille tämän wertauxen ſanonut oli.

20. Ja he wartioitzit händä, ja läherit wäjyjät, jotka piti heitänſä hurſkaaxi teettelemän: että he hänen puheeſa ſaiſit kiinni, ja andaiſit ylön Eſiwallalle ja Maan-wanhimman halduun.

21. Ja he kyſyit händeldä, ja ſanoit: Meſtari! me tiedämme ettäs oikein ſanot ja opetat, ja et katzo ihmiſen muotoa, waan opetat Jumalan tien totudeſa.

22. Sopiiko meidän andaa Keiſarille weroa, taikka ei?

23. Mutta kuin hän ymmärſi heidän kawaludenſa, ſanoi hän heille: mitä te minua kiuſaatte?

24. Oſottakaat minulle weroraha; kenengä kuwa ja päällekirjoitus ſiinä on? He wastaiſit ja ſanoit: Keiſarin.

25. Niin hän ſanoi heille: andakaat Keiſarille kuin Keiſarin owat, ja Jumalalle kuin Jumalan owat.

26. Ja ei he tainneet hänen puhettanſa Kanſan edeſä laittaa; waan ihmettelit hänen waſtauſtanſa, ja waikenit.

27. Niin tulit muutamat Sadduceuxiſta, (jotka kieldäwät ylösnouſemiſen) ja kyſyit händeldä,

28. Sanoden: Meſtari! Moſes kirjoitti meille: jos jongun weli kuolee, jolla emändä oli, ja ſe kuolis lapſitoinna, niin hänen weljenſä pitää ſen waimon ottaman, ja weljellenſä ſiemenen herättämän.

29. Niin olit ſeitzemän weljeä: enſimäinen otti ewännän, ja kuoli lapſitoinna.

30. Ja toinen otti ſen waimon, ja ſe myös kuoli lapſitoinna.

31. Ja kolmas otti myös ſen. Ja niin kaikki ſeitzemän; eikä jättäneet lapſia, ja kuolit.

32. Kaikkein wiimein kuoli myös ſe waimo.

33. Sentähden ylösnouſemiſeſa, kenengä heiſtä ſe waimo pitää oleman? Sillä kaikki ſeitzemän owat ſen waimonanſa pitäneet.

34. Ja JEſus waſtaten ſanoi heille: tämän mailman lapſet naiwat ja huolewat.

35. Mutta ne, jotka otolliſexi tulewat ſille mailmalle, ja ylösnouſemiſelle kuolluiſta, ei he nai eikä huole.

36. Sillä ei he enä kuolla taida; ſillä he owat Engelitten kaltaiſet; ja he owat Jumalan lapſet, että he owat ylösnouſemiſen lapſet.

37. Mutta että ne kuolleet ylösnouſewat, ſe on myös Moſes penſaan tykönä oſottanut, koſka hän ſanoi HERran, Abrahamin Jumalaxi, ja Iſaachin Jumalaxi, ja Jacobin Jumalaxi.

38. Mutta ei Jumala ole kuolluitten Jumala, waan eläwitten; ſillä kaikki hänelle eläwät.

39. Niin waſtaiſit muutamat Kirjanoppenuiſta, ja ſa-

noit: Meſtari! oikein ſinä ſanoit.

40. Ja ei he rohjenneet hänelde mitään enämbätä kyſyä.

41. Niin hän ſanoi heille: kuinga he ſanowat Chriſtuxen Dawidin Pojaxi?

42. Ja Dawid itze ſanoo Pſaltari-Raamatuſa: HERra ſanoi minun HERRalleni, iſtu minun oikialle kädelleni,

43. Siihenaſti kuin minä panen ſinun wihollijes ſinun jalkais aſtinlaudaxi.

44. Koſka ſiis Dawid kutſuu hänen HERRaxenſa, kuinga hän on hänen Poikanſa?

45. Mutta koſka kaikki Kanſa ſen kuuli, ſanoi hän Opetuslapſillenſa:

46. Kawahtakaat teitänne Kirjanoppenuiſta, jotka tahtowat käydä pitkiſä waatteiſa, ja ottawat hywäxi terwetyxet Turulla, ja ylimmäiſet iſtuimet Synagogiſa, ja ylimmäiſet ſiat ehtolliſiſa.

47. Jotka ſyöwät leſkein huoneet, ja muodoxi pitäwät pitkät rukouxet. Heidän pitää ſaaman ſitä raſkaamman duomion.

21. Luku.

Mutta kuin hän katzoi, näki hän rikkaat panewan lahjojanſa uhri-arkkuun.

2. Hän näki myös yhden köyhän leſken panewan ſiihen kaxi ropoja.

3. Ja ſanoi: totiſeſti ſanon minä teille: tämä köyhä leſki pani enämmän kuin nämät kaikki.

4. Sillä kaikki nämät panit ſiitä, kuin heillä liiaxi oli, Jumalan uhrixi; waan tämä pani köyhydeſtänſä kaiken hänen tawaranſa kuin hänellä oli.

5. Ja kuin muutamat ſanoit hänelle Templiſtä: kuinga kauneilla kiwillä ja kappaleilla ſe kauniſtettu oli, niin hän ſanoi:

6. Näitkö te katzeletta? ne päiwät pitää tuleman, joina ei pidä kiwed kiwen päälle jätettämän, jota ei maahan jaoteta.

7. Niin he kyſyit häneldä, ja ſanoit: Meſtari! koſkaſta nämät tapahtuwat? ja mikä merki on, koſka nämät tulewat?

8. Hän ſanoi: katzokaat, ettei teitä peteteä; ſillä moni tulee minun Nimeeni, ja ſanoo: minä ſe olen. Aika on kyllä läſnä; älkät kuitengan heitä ſeuratko.

9. Mutta koſka te kuuletta ſotia ja kapinoita, niin älkät peljäſtykö; ſillä nämät pitää enſin tapahtuman; waan ei kohta loppu ole.

10. Niin hän ſanoi heille: Kanſa nouſee Kanſaa waſtan, ja waldakunda waldakundaa waſtan;

11. Ja ſuuret maan wapistuxet pitää jokapaikaſa tuleman, nälkä ja rutto, kauhistuxet ja ſuuret ihmeet Taiwaaſta tapahtuwat.

12. Mutta ennen näitä kaikkia heittäwät he kätenſä teidän päällenne, wainowat ja anda-

wat ylön teitä Synagogiin ja fangeuteen, ja wetäwät teitä Kuningaſten ja Eſimieſten eteen, minun Nimeni tähden.

13. Mutta ſe tapahtuu teille todiſtuxexi.

14. Niin pangaat nyt ſe teidän ſydämiinne, ettet te ennen ajatteliſi, kuinga teidän pitää edeſtänne waſtaaman.

15. Sillä minä annan teille ſuun ja wiiſauden, jota ei he woi puhua waſtan, eikä ſeiſoa waſtan, kaikki jotka teitä wastan owat.

16. Niin te myös annetaan ylön wanhimmilda, weljildä, langoilda, ja yſtäwildä, ja muutamat teiſtä he tappawat.

17. Ja te tuletta wihattawaxi kaikilda minun nimeni tähden.

18. Waan ei hiuskarwakan pidä teidän pääſtänne hukkuman.

19. Pitäkäät teidän ſielunne kärſiwälliſydeſä.

20. Mutta koſka te näette Jeruſalemin ſotawäeldä piiritettäwän, niin tietkät, että hänen perikatonſa on läheſtynyt.

21. Silloin ne jotka Judeaſa owat, paetkan wuorille; ja jotka hänen keſkellänſä owat, ne lähtekän ſieldä ulos; ja jotka maalla owat, älkän häneen mengö ſiſälle.

22. Sillä ne owat koſtopäiwät, että kaikki täytettäiſiin kuin kirjoitetut owat.

23. Mutta woi raſkaita ja imettäwäiſiä niinä päiwinä! Sillä ſuuri waiwa pitää maan päällä oleman, ja wiha tämän Kanſan päällä.

24. Ja heidän pitää langeeman miekan terään, ja he wiedään fangixi kaikkinaiſen Kanſan ſekaan. Ja Jeruſalem pitää tallattaman pakanoilda, ſiihen aſti kuin pakanain aika täytetään.

25. Ja merkit pitää oleman Auringoſa ja Kuuſa ja tähdeiſä; Ja maaſa Kanſalla ahdiſtus epäillyxen tähden. Ja Meri ja aallot pitää pauhaaman.

26. Ja ihmiſet maaſa pitää nääntymän pelwon ja odottamiſen tähden, niitä kuin maan piirin päälle tulewat; ſillä taiwaan woimat pitää liikutettaman.

27. Ja ſilloin heidän pitää näkemän ihmiſen Pojan tulewan pilwiſä ſuurella woimalla ja kunnialla.

28. Mutta koſka nämät rupeewat tapahtumaan, niin katſokaat, ja noſtakaat päänne ylös; ſillä teidän lunaſtuxenne ſilloin läheſtyy.

29. Ja hän ſanoi heille wertauxen: katzokaat ſikuna-puuta, ja kaikkia puita.

30. Koſka ne jo puhkeewat, niin te näette, ja itze teiſtänne ymmärrätte, että ſuwi on jo läſnä.

31. Niin myös te, koſka te näettä nämät tapahtuwan, tietkäät että Jumalan waldakunda on läſnä.

32. Totiſeſti ſanon minä teil-

le: ei tämän sukukunnan pidä suingan hukkuman, siihenasti kuin nämät kaikki tapahtuwat.

33. Taiwas ja maa on hukkuwa, waan minun sanani ei pidä ikänä hukkanduman.

34. Mutta kawahtakaat teitänne, ettei teidän sydämenne koskan raskauteta ylönsyömisestä, ja juopumisesta, ja elatuxen murheesta, ja se päiwä tulee äkistä teidän päällenne.

35. Sillä se tulee niinkuin paula kaikkein ylitze, jotka koko maan päällä asuwat.

36. Sentähden walwokaat, ja aina rukoilkaat, että te mahdolliset olisitta kaikkia näitä wälttämään, jotka pitää tapahtuman, ja seisomaan ihmisen Pojan edessä.

37. Ja hän opetti päiwällä Templissä; mutta yöllä meni hän ulos, ja oli yötä sillä wuorella, joka kutzutaan Öljymäexi.

38. Ja kaikki Kansa tuli warhain hänen tykönsä templiin, händä kuulemaan.

22. Luku.

Niin lähestyi makian leiwän juhlapäiwä, joka Pääsiäisexi kutzutaan.

2. Ja ylimmäiset Papit ja Kirjanoppeneet etzeit, kuinga he olisit hänen saaneet tappaa: Mutta he pelkäisit Kansaa.

3. Niin Satan oli mennyt Judan sisälle, jonga liikanimi oli Ischariot, joka oli kahdentoistakymmenen luwusta.

4. Ja hän meni pois, ja puhutteli ylimmäisiä Pappeja ja Päämiehiä, kuinga hän oli hänen heille pettäwä.

5. Ja he ihastuit, ja lupaisit hänelle rahaa.

6. Ja hän lupais sen heille; ja etzei soweliasta aikaa saadaxensa händä pettää ilman hasuta.

7. Niin makian leiwän päiwä tuli, jona Pääsiäis lammas pitää teurastettaman.

8. Ja hän lähetti Petarin ja Johannexen, sanoden: mengäät walmistamaan meille Pääsiäis-lammas syödäxemme.

9. Niin he sanoit hänelle: kusas tahdot meitä walmistamaan?

10. Hän sanoi heille: katzo, koska te Kaupungiin tuletta sisälle, kohtaa teidän yxi ihminen kandain wesi-astiata; seuratkaat händä siihen huoneseen johonga hän menee.

11. Ja sanokaat sen huoneen perheen-isännälle: Mestari sanoo sinulle: kusa on maja, jossa minä syön Pääsiäis-lambaan Opetuslasteni kanssa?

12. Ja hän osottaa teille suuren salin raketun: walmistakaat siellä.

13. Niin he menit, ja löysit niin kuin hän heille sanonut oli; ja walmistit Pääsiäislambaan.

14. Ja kuin jo aika tullut oli, istui hän pöydän tykönä, ja kaxitoistakymmendä Apostolita hänen kanssansa.

15. Ja hän sanoi heille: mi-

nä olen halulla halainnut syödä tätä Pääsiäis-lammasta teidän kanssanne, ennen kuin minä kärsin.

16. Sillä minä sanon teille: etten minä suingan sillen siitä syö, siihenasti kuin se täytetään Jumalan waldakunnasa.

17. Ja hän otti Kalkin, kiitti, ja sanoi: ottakaat ja jakakaat keskenänne.

18. Sillä minä sanon teille: etten minä suingan juo wiinapuun hedelmästä, siihenasti kuin Jumalan waldakunda tulee.

19. Ja hän otti leiwän, kiitti ja mursi, ja andoi heille, sanoden: tämä on minun Ruumiini, joka teidän edestänne annetaan; se tehkäät minun muistoxeni.

20. Niin myös Kalkin ehtollisen jälkeen, sanoden: Tämä Kalkki on se uusi Testamenti, minun weresäni, joka teidän edestänne wuodatetaan.

21. Kuitengin katzo, minun petäjäni käsi on minun kanssani pöydällä.

22. Ja tosin ihmisen Poika menee niinkuin päätätty on; kuitengin woi sitä ihmistä, jolda hän petetään!

23. Ja he rupeisit kyselemään keskenänsä: kuka olis se heistä, joka sen tekewä olis.

24. Mutta heidän wälillänsä tuli myös riita, kuka heistä näkyis suurin olewan?

25. Niin hän sanoi heille: Kansain Kuningaat wallitzewat heitä, ja joilda walda on heidän ylitzensä, ne kutzutaan armollisixi Herroixi.

26. Mutta et te niin; waan joka teistä suurin on, se olkoon niinkuin nuorin, ja joka ylimmäinen on, se olkoon niinkuin se joka palwelee.

27. Sillä kumbi suurembi on? se joka atrioitzee, taikka se joka palwelee? eikö se joka atrioitzee? mutta minä olen teidän keskellänne niinkuin se joka palwelee.

28. Mutta te oletta ne, jotka minun kiusauxissani minun kanssani pysyitte.

29. Ja minä säädän teille, niinkuin minun Isäni sääsi minulle, waldakunnan:

30. Että teidän pitää syömän ja juoman minun pöydälläni, minun waldakunnasani, ja istuman istuimilla, ja duomitzeman kaxitoistakymmendä Israelin sukukundaa.

31. Niin sanoi myös HERra: Simon! Simon! katzo, Satan on teitä pyytänyt seuloaxensa niinkuin nisuja.

32. Waan minä rukoilin sinun edestäs, ettei sinun uskos puuttuman pidä. Ja kuin sinä kerran palajat, niin wahwista weljiäs.

33. Niin hän sanoi hänelle: HERra! minä olen walmis sinun kanssas sekä fangeuteen että kuolemaan menemään.

34. Mutta hän sanoi: Petari! minä sanon sinulle, ei laula tänäpänä kukko ennen, kuin sinä kolmasti kiellät tundewas minua.

35. Ja hän sanoi heille: koska minä lähetin teidän ilman säkitä, ja kukkarota, ja kengitä, puuttuiko teildä mitään? He sanoit: ei mitään.

36. Niin hän sanoi heille: waan nyt, jolla säkki on, ottakan sen, niin myös kukkaron; ja jolla ei ole, se myykän hameensa, ja ostakan miekan.

37. Sillä minä sanon teille: wielä sekin kuin kirjoitettu on, pitää minusa täytettämän: Hän on pahantekiäin sekaan luettu; sillä ne kuin minusta kirjoitetut owat, pitää loppuman.

38. Niin he sanoit: HERra! katzo, täsä on kaxi miekkaa. Hän sanoi heille: Kyllä siinä on.

39. Ja hän läxi ulos, ja meni, niinkuin hänen tapansa oli, Öljymäelle: niin seuraisit myös händä hänen Opetuslapsensa.

40. Ja kuin hän siihen paikkaan tuli, sanoi hän heille: rukoilkaat, ettet te tulisi kiusauxeen.

41. Ja hän erkani heistä lähes kiwellä heittää, ja laski polwillensa, rukoili,

42. Sanoden: Isä! jos sinä tahdot, niin ota pois minulda tämä Kalkki! kuitengin ei minun tahtoni, mutta sinun olkoon.

43. Niin Engeli Taiwaasta ilmestyi hänelle, ja wahwisti händä.

44. Ja kuin hän sangen suuresa ahdistuxesa oli, rukoili hän hartaammin. Ja oli hänen hikensä niinkuin weren-pisarat, jotka maan päälle putoisit.

45. Ja kuin hän nousi rukoilemasta, ja tuli Opetuslastensa tygö, löysi hän ne murheen tähden makaamasta.

46. Ja sanoi heille: Mitä te makaatte? nosaat ja rukoilkaat, ettet te kiusauxeen langeisi.

47. Wielä hänen puhuisansa, katzo, joukko, ja se joka kutsuttiin Judas, yxi kahdestatoistakymmenestä, käwi heidän edellänsä, ja läheshyi JEsusta suuta andamaan hänen.

48. Niin JEsus sanoi hänelle: Judas! suun andamisellako sinä ihmisen Pojan petät?

49. Koska ne, jotka hänen ymbärillänsä olit, näit mitä tulewa oli, sanoit he hänelle: HERra! emmekö me työ miekalla?

50. Ja yxi heistä löi Pappein päämiehen palweliata, ja hakkais pois hänen oikian korwansa.

51. Mutta JEsus wastaten sanoi: sallikaat tähän asti tulla. Ja kuin hän rupeis hänen korwaansa, paransi hän sen.

52. Mutta JEsus sanoi niille, jotka händä wastan olit tulleet, ylimmäisille Papeille, ja Templin haldioille, ja Wanhimmille: Niinkuin ryöwärin tygö te läxitte, miekoilla ja seipäillä.

53. Minä olin jokapäiwä teidän kanssanne Templisä, ja et te ojendaneet kättä minun päälleni: mutta tämä on teidän hetkenne, ja pimeyden walda.

54. Niin he otit hänen kiinni, ja talutit, ja weit hänen siſälle, ylimmäiſen Papin huoneſeen. Mutta Petari ſeurais taembana.

55. Ja niin he wiritit walkian keſkelle kartanota, ja ynnä yhdeſä iſtuit: iſtui myös Petari heidän ſeaſanſa.

56. Mutta koſka yxi piika näki hänen walkian tykönä iſtuwan, katzoi hän hänen päällenſä, ja ſanoi: tämä oli myös hänen kanßanſa.

57. Waan hän kielſi hänen ja ſanoi: waimo! en minä tunne händä.

58. Ja wähän hetken peräſtä näki toinen hänen, ja ſanoi: ſinä myös olet yxi heiſtä. Petari ſanoi: ihminen! en ole.

59. Ja lähes yhden hetken peräſtä todiſti myös toinen, ſanoden: totiſeſti tämä oli myös hänen kanßanſa; ſillä hän on Galileaſta.

60. Niin Petari ſanoi: ihminen! en minä tiedä mitäs ſanot. Ja kohta, wielä hänen puhuiſanſa, lauloi kukko.

61. Ja HERra käänſi itzenſä, ja katzoi Petarin päälle. Ja Petari muiſti HERran puheen, kuin hän hänelle ſanoi: ennenkuin kukko laulaa, kolmaſti ſinä minun kiellät.

62. Ja Petari meni ulos, ja itki katkeraſti.

63. Mutta ne miehet, jotka JEſuſta kiinni pidit, pilkkaiſit händä, ja löit händä;

64. Peitit hänen ſilmänſä, ja löit händä poſkelle, ja kyſyit häneldä, ſanoden: Arwan, kuka ſe on joka ſinua löi.

65. Ja paljo muuta pilkkaa ſanoit he händä waſtan.

66. Ja kuin päiwä tuli, kokonnuit Kanſan wanhimmat, ja ylimmäiſet Papit ja Kirjanoppeneet, ja weit hänen oikeudenſa eteen,

67. Sanoden: Oletkos Chriſtus? ſano meille. Niin hän ſanoi heille: jos minä ſanon teille, et te uſko.

68. Ja jos minä myös kyſyn, niin et te waſtaa minua, et te myös pääſtä minua.

69. Täſtedes iſtuu ihmiſen Poika Jumalan woiman oikialla kädellä.

70. Niin he ſanoit kaikki: ſinäkö ſiis olet Jumalan Poika? Hän ſanoi heille: tepä ſen ſanotta, että minä olen.

71. Niin he ſanoit: mitä me ſillen todiſtuſta tarwitzemma? ſillä me olemma ſen kuulleet hänen omaſta ſuuſtanſa.

23. Luku.

Ja kaikki heidän joukkonſa nouſi ylös, ja he weit hänen Pilatuxen tygö.

2. Niin he rupeiſit kandamaan hänen päällenſä ſanoden: Tämän me löyſimme Kanſaa wiettelewän, ja kieldäwän Keiſarille weroa andamaſta, ja ſanowan hänenſä olewan Kuningaan Chriſtuxen.

3. Niin Pilatus kyſyi häneldä, ſanoden: oletkos Judalais-

ten Kuningas? Hän wastais händä, ja sanoi: sinäpä sen sanot.

4. Mutta Pilatus sanoi Pappein Päämiehille ja Kansalle: en minä löydä yhtään wikaa täsä ihmisesä.

5. Mutta he käwit päälle, sanoden: Hän kehoittaa Kansan, opettain koko Judeasa, ja on ruwennut Galileasta hamaan tähän asti.

6. Mutta koska Pilatus kuuli Galileata mainittawan, kysyi hän, jos hän Galileasta oli.

7. Ja kuin hän ymmärsi, että hän Herodexen läänistä oli, lähetti hän hänen Herodexi tygö, joka myös silloin oli Jerusalemisa.

8. Koska Herodes näki JEsuxen, ihastui hän sangen suuresti; sillä hän oli jo kauwan aikaa händä halainnut nähdäxensä, että hän oli paljon hänestä kuullut; ja toiwoi häneldä jongun ihmeen näkewänsä.

9. Ja kysyi häneldä moninaisista: mutta ei hän mitään händä wastannut.

10. Niin ylimmäiset Papit ja Kirjanoppeneet seisoit ja kannoit kowin hänen päällensä.

11. Mutta Herodes huowinensa katzoi hänen ylön, ja pilkkaisi händä, pani hänen päällensä walkian waatteen, ja lähetti jälleen Pilatuxen tygö.

12. Sinä päiwänä tuli Pilatus ja Herodes ystäwäxi keskenänsä: sillä he olit ennen wihamiehet olleet keskenänsä.

13. Niin Pilatus kutzui kokoon ylimmäiset Papit, ja Waldamiehet ja Kansan,

14. Ja sanoi heille: Te olette tämän ihmisen minulle tuoneet, niinkuin Kansan häiritzijän: ja katzo, minä olen händä tutkinut teidän edessänne, ja en löydä yhtään wikaa täsä ihmisesä, joista te kannatte hänen päällensä.

15. Mutta eikä Herodeskan. Sillä minä lähetin teidän hänen tykönsä, ja katzo, ei hänelde yhtään hengen rikosta ole tehty.

16. Sentähden tahdon minä hänen rangaistuna päästää.

17. Mutta hänen piti joka juhlana päästämän heille yhden wallallensa.

18. Niin koko joukko huusi, ja sanoi: ota tämä pois, ja päästä meille Barabbas.

19. Joka oli kapinan ja miestapon tähden, kuin Kaupungisa tapahtunut oli, fangeuteen heitetty.

20. Niin Pilatus taas puhui heille, ja tahdoi JEsuxen päästää.

21. Mutta he huusit sitä wastan sanoden: ristinnaulitze, ristinnaulitze händä.

22. Mutta hän sanoi kolmannen kerran heille: mitästä hän pahaa teki? en minä löydä yhtään hengen rikosta häneså; sentähden tahdon minä hänen rangaistuna päästää.

23. Mutta he käwit päälle suurella äänellä, pyytäin händä ristinnaulittaa. Ja heidän

ja ylimmäisten Pappein ääni sai wallan.

24. Ja Pilatus duomitzi heidän anomisensa jälkeen.

25. Ja päästi sen heille, joka kapinan ja miestapon tähden oli fangenteen heitetty, jota he anoit; Mutta JEsuxen andoi hän heidän halduunsa.

26. Ja kuin he hänen weit ulos, käsitit he yhden, Simonin Kyrenistä, joka maalda tuli, ja panit hänen päällensä ristin, sitä JEsuxen jäljesä kandamaan.

27. Mutta händä seurais suuri joukko Kansaa ja waimoja, jotka händä itkit ja paruit.

28. Niin JEsus käänsi itzensä heidän puoleensa, ja sanoi: Jerusalemin tyttäret! älkät minua itkekö, waan itkekät itze teitänne, ja teidän lapsianne.

29. Sillä katzo, päiwät tulewat, joina he sanowat: autuat owat ne hedelmättömät, ja ne kohdut, jotka ei synnyttäneet, ja ne nisät, jotka ei imettäneet.

30. Silloin he rupeewat sanomaan wuorille: langetkaat meidän päällemme; ja kukkuloille: peittäkät meitä.

31. Sillä jos he nämät tekewät tuoreesa puusa, mitä sitte kuiwasa tapahtuu?

32. Niin wietiin myös hänen kanssansa kaxi muuta pahan-tekiätä surmattaa.

33. Ja kuin he siihen siaan tulit, joka Pääkallon paikaxi kutzutaan; siinä he hänen ristin-naulitzit, ja ne pahantekiät, yhden oikialle, ja toisen wasemmalle puolelle.

34. Niin sanoi JEsus: Isä, anna heille andexi, sille ei he tiedä mitä he tekewät! Ja he jawoit hänen waatteensa, ja heitit niistä arpaa.

35. Ja Kansa seisoit ja katzeli; mutta Päämiehet pilkkaisit händä heidän kanssansa, ja sanoit: muita hän wapahti, wapahtakan itzensä, jos hän on Christus, se Jumalan walittu.

36. Ja huowit myös pilkkaisit händä, menit ja kokotit hänelle etikkata.

37. Ja sanoit: Jos sinä olet Judalaisten Kuningas, niin wapahda itze sinuas.

38. Oli myös hänestä päällekirjoitus, Grekan, Latinan, ja Hebrean bookstaweilla kirjoitettu: TÄMÄ ON JUDALAISTEN KUNINGAS.

39. Niin yxi pahantekiistä, jotka ripustetut olit, pilkkais händä ja sanoi: jos sinä olet Christus, niin wapahda sinuas, ja meitä.

40. Mutta toinen wastais, ja nuhteli händä, sanoden: etkö sinäkän Jumalata pelkää, ettäs olet yhdesä kadotuxesa?

41. Ja tosin me olemma oikein siinä, sillä me saamme meidän töidemme ansion jälkeen; mutta ei tämä mitään pahaa tehnyt.

42. Ja sanoi JEsuxelle: HERra! muista minua koskas tulet waldakundaas.

43. Niin JEsus sanoi hä-

nelle: totiſeſti ſanon minä ſinulle: tänäpänä pitää ſinun oleman minun kanßani Paradiſiſa.

44. Ja ſe oli lähes kuudes hetki. Ja pimeys tuli kaiken maan päälle, hamaan yhdexändeen hetkeen aſti.

45. Ja Auringo pimeni, ja Templin eſiwaate repeis kahtia.

46. Ja JEſus huuſi ſuurella äänellä, ja ſanoi: Iſä! ſinun käſiis minä annan hengeni. Ja kuin hän ſe oli ſanonut, andoi hän hengenſä.

47. Mutta koſka Sadan-Päämies näki mitä tapahtui, kunnioitti hän Jumalata ja ſanoi: toſin oli tämä ihminen hurſkas.

48. Ja kaikki Kanſa, kuin ſinne katzelemaan meni, koſka he näit mitä ſiellä tapahtui, löit rindoihinſa, ja palaiſit kotianſa.

49. Mutta kaikki hänen tuttawanſa ſeiſoit taembana, ja waimot, jotka händä Galileaſta ſeuranneet olit, näit nämät.

50. Ja katzo, yxi Raadimies, nimeldä Joſeph, joka oli jalo ja hurſkas mies,

51. Joka eli ollut mieltynyt heidän neuwoonſa ja tekoonſa, ſyndynyt Arimathiaſa Judalaiſten Kaupungiſa, joka myös itze odotti Jumalan waldakundaa;

52. Tämä meni Pilatuxen tygö, ja anoi JEſuxen ruumiſta.

53. Ja otti ſen alas, ja kääri liina-waateſeen, ja pani ſen hautaan, joka kalliohon hakattu oli, johonga ei yxikän ennen pandu ollut.

54. Ja ſe oli walmiſtus-päiwä, ja Sabbathi läheſtyi.

55. Niin waimot ſeuraiſit jäljeſtä, jotka hänen kanßanſa tulleet olit Galileaſta, ja katzelit hautaa, ja kuinga hänen ruumiinſa pandu oli.

56. Mutta he palaiſit ja walmiſtit hywän-hajuiſia yrtejä ja woiteita; waan Sabbathina he lepäiſit Lain käſkyn jälkeen.

24. Luku.

Mutta enſimäisnä Sabbathin-päiwänä, ſangen warhain, tulit he haudalle ja kannoit hywän-hajuiſia yrtejä, jotka he olit walmiſtaneet, ja muutamat heidän kanßanſa.

2. Niin he löyſit kiwen haudalda wieritetyxi pois.

3. Ja menit ſiihen ſiſälle, eikä löynneet HERran JEſuxen ruumiſta.

4. Ja ſe tapahtui, koſka he ſiitä epäilit, katzo, kaxi mieſtä ſeiſoit heidän tykönänſä kiildäwiſä waatteiſa.

5. Niin he peljäſtyit, ja löit kaſwonſa maata päin. He ſanoit heille: miksi te eläwätä kuolluitten ſeaſa etzitte?

6. Ei hän ole täällä, mutta nouſi ylös: muiſtakaat kuinga hän teille ſanoi, koſka hän wielä Galileaſa oli,

7. Sanoden: ihmiſen Poika pitää annettaman ylön syndisten ihmiſten käſiin, ja riſtinnaulittaman: ja kolmandena päiwänä nouſeman ylös.

8. Ja he muistit hänen sanansa.

9. Ja palaisit jälleen haudalda, ja ilmoitit kaikki nämät yhdelletoistakymmenelle, ja kaikille muille.

10. Ja ne olit Maria Magdalena, ja Johanna, ja Maria Jacobi, ja muita heidän kanssansa, jotka näitä Apostoleille ilmoitit.

11. Ja heidän puheensa näkyi heille hourauxexi, eikä uskoneet heitä.

12. Mutta Petari nousi ja juoxi haudalle; ja kuin hän kurkisti sisälle, näki hän ainoasti liina-waatteet panduna; ja meni pois, ihmehdellen itsellänsä sitä kuin tapahtunut oli.

13. Ja katzo, kaxi heistä menit sinä päiwänä yhteen kylään, joka oli Jerusalemista kuudenkymmenen wakomitan päässä, Emaus nimeldä.

14. Ja puhuit keskenänsä kaikista niistä kuin tapahtunut oli.

45. Ja tapahtui heidän puhuisansa ja tutkistelleisansa keskenänsä, että JEsus itze heitä lähestyi, ja matkusti heidän kanssansa.

16. Mutta heidän silmänsä pidettiin, ettei he händä tundeneet.

17. Niin hän sanoi heille: mitkä puheet ne owat kuin te pidätte keskenänne käydesänne, ja oletta murhelliset?

18. Niin wastais yxi, Cleophas nimeldä, ja sanoi hänelle: oletkos ainoa mukalainen Jerusalemisa, joka et tiedä mitä siellä näinä päiwinä tapahtui?

19. Ja hän sanoi heille: mitä? He sanoit hänelle: Siitä JEsuxesta Nazarenuxesta, joka oli wäkewä Propheta töisä ja sanoisa, Jumalan ja kaiken Kansan edesä;

20. Kuinga meidän ylimmäiset Papit ja Päämiehet annoit ylön hänen kuoleman kadotuxeen, ja ristin-naulitzit hänen.

21. Mutta me luulimma hänen sixi, joka Israelin piti lunastaman: ja paitzi kaikkia näitä on jo kolmas päiwä tänäpänä, kuin nämät tapahtuit.

22. Mutta myös muutamat waimot meistä owat meitä peljättäneet, jotka warahin aamulla tulit haudalle.

23. Ja kuin ei he löytäneet hänen ruumistansa, tulit he ja sanoit, että he Engeleingin näyn nähneet olit, jotka sanoit hänen eläwän.

24. Ja muutamat niistä, jotka meidän kanssamme olit, menit haudalle, ja löysit niinkuin waimot oli sanoneet; mutta ei he händä nähneet.

25. Ja hän sanoi heille: O te tomppelit ja hitaat sydämestä uskomaan niitä kaikkia, kuin Prophetat puhuneet owat.

26. Eikö Christuxen pitänyt näitä kärsimän, ja hänen kunniaansa käymän sisälle?

27. Ja hän rupeis Mosexesta, ja kaikista Prophetaista, ja selitti heille kaikki Kirjoituxet, kuin hänestä olit.

28. Ja he läheſtyit kylää, johonga he menit; ja hän teetteli hänenſä edemmäxi käymään.

29. Ja he waadeit händä, ſanoden: ole meidän kanßamme, ſillä ehtoo joutuu, ja päiwä on laſkenut: ja hän meni olemaan heidän kanßanſa.

30. Ja ſe tapahtui, koſka hän atrioitzi heidän kanßanſa, otti hän leiwän, kiitti, murſi, ja andoi heille.

31. Niin heidän ſilmänſä aukenit, ja he tunſit hänen. Ja hän katois heidän edeſtänſä.

32. Ja he ſanoit keſkenänſä: Eikö meidän ſydämemme meiſſä palanut, koſka hän tiellä meitä puhutteli, ja ſelitti meille Kirjoituxet?

33. Ja he nouſit ſillä hetkellä ja palaiſit Jeruſalemiin, ja löyſit ne yxitoiſtakymmendä kooſa, ja ne jotka niiden kanßa olit,

34. Jotka ſanoit: HERra on totiſeſti noſnut ylös, ja ilmaannui Simonille.

35. Ja he juttelit heille mitä tiellä tapahtunut oli; ja kuinga hän heildä oli tuttu leiwän murtamiſeſa.

36. Mutta koſka he näitä puhuit, ſeiſoi itze JEſus heidän keſkellänſä, ja ſanoi heille: rauha olkoon teille!

37. Niin he hämmäſtyit, ja peljäſtyit, ja luulit hengen näkewänſä.

38. Ja hän ſanoi heille: mitä te pelkäätte? Ja mixi ſenkaltaiſet ajatuxet tulewat teidän ſydämiinne?

39. Katzokaat minun käſiäni ja jalkojani, että minä ite olen; ruwetkat minuun, ja katzokaat; ſillä ei hengellä ole lihaa eikä luita, niinkuin te näettä minulla olewan.

40. Ja kuin hän nämät ſanonut oli, oſotti hän heille kätenſä ja jalkanſa.

41. Mutta koſka ei he wielä uſkoneet ilon tähden, waan ihmettelit, ſanoi hän heille: Ongo teillä täſä mitään ſyötäwätä?

42. Niin he panit hänen eteenſä kappaleen paiſtettua kalaa, ja wähän kimalaiſen hunajata.

43. Ja hän otti ſen, ja ſöi heidän nähdenſä.

44. Niin hän ſanoi heille: nämät owat ne ſanat, kuin minä puhuin teille, koſka minä wielä teidän kanßanne olin; ſillä kaikki pitää täytettämän, mitä kirjoitettu on Moſexen Laiſa, ja Prophetaiſa, ja Pſalmeiſa, minuſta.

45. Silloin hän awais heidän ymmärryxenſä, Kirjoituxia ymmärtämään.

46. Ja ſanoi heille: Niin on kirjoitettu, ja niin tuli Chriſtuxen kärſiä, ja noſta kuolluiſta kolmandena päiwänä,

47. Ja ſaarnattaman hänen Nimeenſä parannuſta, ja ſyndein andexi andamuſta kaikiſa Kanſoiſa, ruweten Jeruſalemiſta.

48. Mutta te oletta näiden todiſtajat.
49. Ja katzo, minä lähetän minun Iſäni lupauxen teidän päällenne. Mutta te olkaat Jeruſalemiſa, ſiihenaſti kuin te puetetaan woimalla korkeudeſta.
50. Niin hän wei heidän ulos hamaan Bethaniaan; ja noſti kätensä, ja ſiunais heitä.
51. Ja ſe tapahtui, koſka hän heitä ſiunannut oli, erkani hän heiſtä, ja meni ylös Taiwaaſeen.
52. Mutta koſka he händä kumartaneet ja rukoilleet olit, palaiſit he Jeruſalemiin ſuurella ilolla.
53. Ja olit aina Templiſä, kiitit ja kunniotit Jumalata. Amen!

Johannexen Ewangeliumi.

1. Luku.

Aluſa oli Sana, ja ſe Sana oli Jumalan tykönä, ja Jumala oli ſe Sana.
2. Tämä oli aluſa Jumalan tykönä.
3. Kaikki owat ſen kautta tehdyt; ja ilman ſitä ei ole mitään tehty, joka tehty on.
4. Häneſä oli Elämä, ja Elämä oli ihmiſten Walkeus.
5. Ja ſe Walkeus pimeydeſä paiſtaa, jota ei pimeys käſittänyt.
6. Yxi mies oli lähetetty Jumalalda, jonga nimi oli Johannes.
7. Se tuli ſiitä Walkeudeſta todiſtamaan, että kaikki uſkoiſit hänen kauttanſa.
8. Ei hän ollut ſe Walkeus, mutta hän oli lähetetty Walkeudeſta todiſtamaan.
9. Se oli totinen Walkeus, joka waliſtaa kaikki ihmiſet, jotka mailmaan tulewat.
10. Se oli mailmaſa, ja mailma on hänen kauttanſa tehty; ja ei mailma händä tundenut.
11. Hän tuli omillenſa, ja ei hänen omanſa händä ottaneet waſtan.
12. Mutta niille, jotka hänen otit waſtan, andoi hän woiman Jumalan lapſixi tulla; jotka uſkowat hänen nimenſä päälle.
13. Jotka ei wereſtä, eikä lihan tahdoſta, ei myös miehen tahdoſta, mutta Jumalaſta ſyndyneet owat.
14. Ja Sana tuli Lihaxi, ja aſui meidän ſeaſamme, (ja me näimme hänen kunnianſa niinkuin ainoan Pojan kunnian Iſäſtä,) täynnä armoa ja totuutta.
15. Johannes todiſti häneſtä, ja huuſi, ſanoden: tämä oli ſe joſta minä ſanoin: minun jälkeeni on tulewa, joka minun edellämi on ollut; ſillä hän oli ennen kuin minä.
16. Ja me olemma kaikki hänen täydelliſydeſtänſä ſaaneet, ja armon armoſta.

17. Sillä Laki on Moſexen kautta annettu: armo ja totuus on JEſuxen Chriſtuxen kautta tullut.

18. Ei ole kengän koſkaan Jumalata nähnyt: ainokainen Poika, joka on Iſän helmaſa, hän ilmoitti meille.

19. Ja tämä on Johannexen todiſtus, koſka Judalaiſet lähetit Jeruſalemiſta Papit ja Lewitat kyſymään hänheldä: kukas olet?

20. Ja hän todiſti ja ei kieldänyt; Ja hän todiſti, ſanoden: en minä ole Chriſtus.

21. Ja he kyſyit hänheldä: kukaſta ſiis? oletkos Elias? Hän ſanoi: En. Oletkos Proph:ta? Hän waſtais: En.

22. Niin he ſanoit hänelle: kukas olet? että me andaiſimme niille waſtauxen, jotka meidän lähetit: Mitäs ſanot itzeſtäs?

23. Hän ſanoi: minä olen huutawan ääni korwesa; walmiſtakaat HERran tietä; niinkuin Eſaias Propheta ſanoi.

24. Ja jotka lähetetyt olit, olit Phariſeuxiſta.

25. Ja he kyſyit hänheldä, ja ſanoit hänelle: mixi ſiis ſinä kaſtat, jos et ſinä ole Chriſtus, etkä Elias, etkä Propheta?

26. Johannes waſtais heitä, ja ſanoi: minä kaſtan wedellä; mutta teidän keſkellänne ſeiſoo, jota et te tunne.

27. Hän on ſe joka minun jälkeeni tulee, joka minun edelläni on ollut; jonga kengän rihmoja en minä ole kelwollinen päältämään.

28. Nämät tapahtuit Bethabaraſa, ſillä puolella Jordanin, kuſa Johannes kaſti.

29. Toiſna päiwänä näki Johannes JEſuxen tykönſä tulewan, ja ſanoi: Katzo, ſe Jumalan Karitza, joka pois ottaa mailman ſynnin.

30. Tämä on ſe, joſta minä ſanoin: minun jälkeeni tulee mies, joka minun edelläni on ollut; ſillä hän oli ennen kuin minä.

31. Ja en minä händä tundenut; mutta että hän ilmeſtyis Iſraeliſa, ſentähden tulin minä wedellä kaſtamaan.

32. Ja Johannes todiſti, ſanoden: minä näjin Hengen taiwaaſta tulewan alas niinkuin kyhkyiſen, ja ſeiſahtawan hänen päällenſä.

33. Ja en minä händä tundenut; mutta joka minun lähetti wedellä kaſtamaan, ſe ſanoi minulle: jonga päälle ſinä näet Hengen tulewan alas ja ſeiſahtawan hänen päällenſä, hän on ſe, joka kaſtaa Pyhällä Hengellä.

34. Ja minä näjin ſen, ja todiſtin hänen olewan Jumalan Pojan.

35. Toiſna päiwänä ſeiſoi Johannes taas, ja kaxi hänen Opetuslapſiſtanſa.

36. Ja kuin hän näki JEſuxen käywän, ſanoi hän: Katzo, Jumalan Karitza!

37. Ja

37. Ja ne kaxi Opetuslasta kuulit hänen puhuwan, ja seuraisit JEsusta.

38. Mutta JEsus käänsi itzensä ja näki ne hänensä seuraawan, ja sanoi heille: Mitä te etzittä? Niin he sanoit hänelle: Rabbi! (se on niin paljo sanottu: Opettaja!) kusas asut?

40. Hän sanoi heille: tulkaat ja katzokaat; ja he tulit ja näit kusa hän asui, ja olit sen päiwän hänen tykönänsä. Ja se oli lähes kymmenes hetki.

41. Andreas, Simon Petarin weli, oli yxi niistä kahdesta, jotka sen Johannexelda kulleet olit, ja händä seuraisit.

42. Tämä löysi ensin weljensä Simonin, ja sanoi hänelle: me löysimme Meßian, se on niin paljo kuin: Woideltu.

43. Ja hän toi hänen JEsuxen tygö. Mutta koska JEsus katzoi hänen päällensä, sanoi hän: sinä olet Simon Jonan poika: ja sinä pitää kutsuttaman Cephas, se on niin paljo kuin: Kallio.

44. Toisna päiwänä tahtoi JEsus mennä Galileaan; ja löysi Philippuxen, ja sanoi hänelle: seuraa minua.

45. Mutta Philippus oli Bethsaidasta, Andreaxen ja Petarin Kaupungista.

46. Philippus löysi Nathanaelin, ja sanoi hänelle: me olemma sen löynneet, josta Moses kirjoitti Laisa ja Prophetat, JEsuxen, sen Josephin Pojan Nazarethistä.

47. Ja Nathanael sanoi hänelle: tulleeko Nazaretistä jotain hywää? Philippus sanoi hänelle: tule ja katzo.

48. JEsus näki Nathanaelin tykönsä tulewan, ja sanoi hänestä: katzo, totisesti oikia Israelita, josa ei petosta ole.

49. Nathanael sanoi hänelle: mistäs minun tunnet? JEsus wastais, ja sanoi hänelle: ennen kuin Philippus kutzui sinua fikuna-puun alla olesas, näjin minä sinun.

50. Wastais Nathanael, ja sanoi hänelle: Rabbi! sinä olet Jumalan Poika: sinä olet Israelin Kuningas.

51. JEsus wastais, ja sanoi hänelle: sinä uskot, että minä sanoin sinulle: minä näjn sinun fikuna-puun alla. Sinä saat wielä suurembia nähdä.

52. Ja sanoi hänelle: totisesti, totisesti sanon minä teille: tästedes pitää teidän näkemän Taiwaan awoi, ja Jumalan Engelit astuwan ylös ja tulewan alas ihmisen Pojan päälle.

2. Luku.

Ja kolmandena päiwänä olit häät Galilean Canaasa, ja JEsuxen Äiti oli siellä.

2. Niin JEsus ja hänen Opetuslapsensa kutzuttiin myös häihin.

3. Ja koska wiina puuttui, sanoi JEsuxen Äiti hänelle: ei heillä ole wiinaa.

4. JEsus sanoi hänelle: Waimo! mitä minun on sinun kanssas? ei minun aikani ole wielä tullut.

5. Hänen Äitinsä sanoi palwelioille: mitä hän teille sanoo, se tehkäät.

6. Niin siellä oli kuusi kiwistä wesi-astiata, panduna Judalaisten puhdistamisen tawan jälkeen, ja kukin weti kaxi eli kolme mittaa.

7. JEsus sanoi heille: täyttäkäät wesi-astiat wedellä. Ja he täytit ne ylön täyteen.

8. Ja hän sanoi heille: pangaat nyt sisälle, ja wiekäät edeskäywälle. Ja he weit.

9. Mutta koska edeskäypä maisti sitä wettä, joka wiinaxi tullut oli, eikä tiennyt kusta se tuli, mutta palweliat tiesit, jotka weden ammunsit; kutzui edeskäypä yljän,

10. Ja sanoi hänelle: Jokainen andaa ensisti hywää wiinaa, ja kuin juowutaan, niin sitte huonombata: sinä kätkit hywän wiinan tähänasti.

11. Tämä on ensimäinen tunnus-tähti, jonga JEsus teki Galilean Caanaasa, ja ilmoitti kunnianssa. Ja hänen Opetuslapsensa uskoit hänen päällensä.

12. Sitte meni hän alas Capernaumiin, ja hänen äitinsä, ja hänen weljensä, ja hänen Opetuslapsensa; eikä siellä kauwan wiipyneet.

13. Ja Judalaisten Pääsiäinen oli läsnä, ja JEsus meni ylös Jerusalemiin.

14. Ja löysi Templisä istuwan, ne jotka karjaa, lambaita ja kyhkyläisiä myyskendelit, ja waihettajat.

15. Ja hän teki ruoskan köysistä, ja ajoi ulos ne kaikki Templistä, ja lambaat ja karjan. Ja heitti pois waihettajain rahan, ja maahan kukisti pöydät.

16. Ja sanoi niille jotka kyhkyisiä myit: wiekäät nämät täältä pois, ja älkäät tehkö minun Isäni huonetta kauppahuoneexi.

17. Mutta hänen Opetuslapsensa muistit kirjoitetuxi: sinun huonees kiiwaus on minun syönyt.

18. Niin wastaisit Judalaiset, ja sanoit hänelle: mitä merkkiä sinä meille osotat, että näitä teet?

19. JEsus wastais ja sanoi heille: jaottakaat maahan tämä Templi, ja minä tahdon sen kolmandena päiwänä raketa ylös.

20. Niin Judalaiset sanoit: tätä Templi, on rakettu kuusi wiidettäkymmendä ajastaikaa, ja sinä rakennat sen kolmena päiwänä?

21. Mutta hän sanoi ruumiinsa Templistä.

22. Koska hän siis oli kuolleista nosnut, muistit hänen Opetuslapsensa hänen sen heillensä sanonexi; ja uskoit Raamatun, ja sen puheen kuin JEsus oli puhunut.

23. Mutta koska hän Pääsiäis-juhlapäiwänä oli Jerusalemisa, uskoit monda hänen ni-

mensä päälle, koska he näit ne tunnus-tähdet kuin hän teki.

24. Mutta ei JEsus uskonut itziänsä heille; sillä hän tunsi heidän kaikki.

25. Ja ei tarwinnut, että joku olis ihmisestä todistanut; sillä hän tiesi mitä ihmisessä oli.

3. Luku.

Niin oli yxi mies Phariseuxista, Nicodemus nimeltä, Judalaisten Ylimmäinen.

2. Se tuli yöllä JEsuxen tygö, ja sanoi hänelle: Mestari! me tiedämme, että sinä olet Jumalasta opettajaxi tullut; sillä ei taida kengän niitä tunnus-tähtejä tehdä, kuin sinä teet, jollei Jumala ole hänen kanssansa.

3. JEsus wastais, ja sanoi hänelle: totisesti, totisesti sanon minä sinulle: ellei joku wastuudesta synny, ei hän taida Jumalan waldakundaa nähdä.

4. Nicodemus sanoi hänelle: kuinga taitaa ihminen wanhana syntyä? taitaako hän äitinsä kohtuun jälleen mennä, ja syntyä?

5. JEsus wastais: totisesti, totisesti sanon minä sinulle: ellei joku synny wedestä ja Hengestä, ei hän taida Jumalan waldakundaan sisälle tulla.

6. Mitä lihasta syntynyt on, se on liha: ja mitä Hengestä syntynyt on, se on Hengi.

7. Älä ihmettele, että minä sanoin sinulle: teidän pitää uudesta syntymän.

8. Tuuli puhaltaa kusa hän tahtoo, ja sinä kuulet hänen humunsa, ja et tiedä kusta hän tulee, taikka kuhunga hän menee. Näin on jokainen kuin Hengestä syntynyt on.

9. Wastais Nicodemus ja sanoi hänelle: kuinga ne taitaawat tapahtua.

10. JEsus wastais, ja sanoi hänelle: sinä olet Mestari Israelisa, ja et näitä tiedä?

11. Totisesti, totisesti sanon minä sinulle: me puhumme mitä me tiedämme, ja todistamme mitä me nämme; ja et te ota wastan meidän todistustamme.

12. Jos minä maallisia teille sanoin, ja et te usko; kuinga te uskoisitta, jos minä taiwaallisia teille sanoisin?

13. Ei astu kengän ylös Taiwaseen, waan joka Taiwaasta astui alas, ihmisen Poika, joka on Taiwaasa.

14. Ja niinkuin Moses ylönsi kärmeen korwesa, niin myös ihmisen Poika pitää ylettämän;

15. Että jokainen kuin uskoo hänen päällensä, ei pidä hukkuman, mutta ijankaikkisen elämän saaman.

16. Sillä niin on Jumala mailmaa rakastanut, että hän andoi hänen ainoan Poikansa; että jokainen kuin uskoo hänen päällensä, ei pidä hukkuman, mutta ijankaikkisen elämän saaman.

17. Sillä ei Jumala lähettänyt Poikaansa mailmaan, duomitzemaan mailmaa; mutta

että mailma pitää hänen kauttansa wapahdettaman.

18. Joka hänen päällensä uskoo, ei händä duomita: mutta joka ei usko, se on jo duomittu; sillä ei hän uskonut Jumalan ainoan Pojan nimen päälle.

19. Mutta tämä on duomio: että Walkeus tuli mailmaan, ja ihmiset rakastit enämmin pimeyttä kuin Walkeutta; sillä heidän työnsä olit pahat.

20. Sillä jokainen joka pahaa tekee, se wihaa Walkeutta, eikä tule Walkeuteen, ettei hänen töitänsä pitäisi laitettaman.

21. Mutta joka totuuden tekee, se tulee Walkeuteen, että hänen työnsä nähtäisiin; sillä ne owat Jumalasa tehdyt.

22. Sitte tuli JEsus, ja hänen Opetuslapsensa, Judean maahan, ja asui siellä heidän kanssansa, ja kasti.

23. Mutta Johannes kasti myös Enonisa läsnä Salimia, sillä siellä oli paljo wettä; ja he tulit ja kastettiin.

24. Sillä ei Johannes ollut wielä silloin fangeuteen heitetty.

25. Niin tuli kysymys Johannexen Opetuslasten ja Judalaisten wälillä puhdistuxesta.

26. Ja he tulit Johannexen tygö, ja sanoit hänelle: Opettaja! se joka sinun kanssas oli toisella puolella Jordania, josta sinä todistit, katzo, hän kastaa, ja jokainen menee hänen tykönsä.

27. Johannes wastais, ja sanoi: ei ihminen taida mitään ottaa, ellei hänelle anneta Taiwahasta.

28. Te oletta itze minun todistajani, että minä olen sanonut: en minä ole Christus, waan minä olen hänen edellensä lähetetty.

29. Jolla on morsian, se on ylkä: mutta yljän ystäwä, joka seisoo ja kuuldelee händä, se iloittaa itziänsä yljän äänestä sangen suuresti. Sentähden on tämä minun iloni täytetty.

30. Hänen tulee kaswaa, mutta minun pitää wähenemän.

31. Joka ylhäldä tulee, se on kaikkein päällä: ja joka maasta on, se on maasta, ja puhuu maasta. Joka Taiwaasta tulee, hän on kaikkein ylin.

32. Ja mitä hän nähnyt ja kuullut on, sen hän todistaa: ja ei kengän ota wastan hänen todistustansa.

33. Joka hänen todistuxensa otti wastan, se päätti Jumalan olewan totisen.

34. Sillä jonga Jumala lähetti, se puhuu Jumalan sanoja; sillä ei Jumalan anna Henged mitalla.

35. Isä rakastaa Poikaa, ja andoi kaikki hänen käteensä.

36. Joka uskoo Pojan päälle, hänellä on ijankaikkinen elämä; mutta joka ei usko Pojan päälle, ei hänen pidä elämätä näkemän, mutta Jumalan wiha pysyy hänen päällänsä.

4. Luku.

Koska siis HERra ymmärsi Phariseusten kuulleexi, että JEsus teki enämmän Opetuslapsia ja kasti kuin Johannes;

2. (Waikka ei JEsus itze kastanut, mutta hänen Opetuslapsensa;)

3. Jätti hän Judean, ja meni jälleen Galileaan.

4. Mutta hänen piti Samarian kautta waeldaman.

5. Niin hän tuli Samarian Kaupungiin, joka kutzutaan Sichar, lähes sitä maan-kartanota, jonga Jacob oli pojallensa Josephille andanut.

6. Niin siellä oli Jacobin lähde. Koska JEsus matkasta oli wäsynyt, istui hän lähteelle. Ja se oli liki kuudetta hetkeä.

7. Niin tuli yxi Samarian waimo wettä ammundamaan; ja JEsus sanoi hänelle: anna minun juodaxeni.

8. Sillä hänen Opetuslapsensa olit menneet Kaupungiin ruokaa ostamaan.

9. Sanoi Samarian waimo hänelle: kuinga sinä minulda juoda anot, joka olet Judalainen, ja minä olen Samarialainen? sillä ei Judalaiset pidä yhtään kanßakäymistä Samarialaisten kanßa.

10. JEsus wastais, ja sanoi hänelle: jos sinä tietäisit Jumalan lahjan, ja kuka se on joka sinulle sanoo: anna minun juodaxeni; niin sinä anoisit häneldä, ja hän andais sinulle eläwätä wettä.

11. Sanoi waimo hänelle: HERra! eipä sinulla ole millàs ammunnat, ja lähde on sywä; kusta siis sinulla on sitä eläwätä wettä?

12. Oletkos sinä suurembi kuin meidän Isämme Jacob, joka meille tämän kaiwon andoi, ja hän joi itze siitä, ja hänen lapsensa, ja hänen karjansa?

13. JEsus wastais, ja sanoi hänelle: jokainen kuin juo tästä wedestä, hän janoo jälleen:

14. Mutta joka siitä wedestä juo, kuin minä hänelle annan, ei hän janoo ijankaikkiseſti; waan se wesi, jonga minä hänelle annan, tulee hänesä sen weden lähteexi, joka kuohuu ijankaikkiseen elämään.

15. Sanoi waimo hänelle: HERra! anna minulle sitä wettä, etten minä janoisi, engä tarwitzisi tulla tänne ammundamaan.

16. JEsus sanoi hänelle: mene, kutzu sinun miehes, ja tule tänne.

17. Waimo wastais, ja sanoi hänelle: ei minulla ole miestä. Sanoi JEsus hänelle: oikein sinä sanoit: ei minulla ole miestä.

18. Sillä wiisi miestä on sinulla ollut, ja se kuin sinulla nyt on, ei ole sinun miehes. Sen sinä oikein sanoit.

19. Waimo sanoi hänelle: HERra! minä näen että sinä olet Propheta.

20. Meidän Isämme owat

tällä wuorella kumartaneet ja rukoilleet, ja te sanotta: Jerusalemisa on se sia, josa pitää rukoiltaman.

21. JEsus sanoi hänelle: Waimo! usko minua, se aika tulee, ettet te tällä wuorella, eikä Jerusalemisa, Jsää rukoile.

22. Et te tiedä mitä te rukoilette, mutta me tiedämme mitä me rukoilemme; sillä autuus on Judalaisista.

23. Mutta hetki tulee, ja jo nyt on, että totiset rukoiliat rukoilewat Jsää Hengesä ja Totuudesa; sillä Jsä tahtoo myös senkaltaisia, jotka händä rukoilewat.

24. Jumala on Hengi; ja jotka händä rukoilewat, niiden pitää Hengesä ja Totuudesa händä rukoileman.

25. Waimo sanoi hänelle: minä tiedän että Meßias on tulewa, joka kutzutaan Christus. Koska se tulee, niin hän ilmoittaa meille kaikki.

26. JEsus sanoi hänelle: Minä olen se, joka sinun kanssas puhun.

27. Silloin tulit hänen Opetuslapsensa ja ihmettelit että hän sitä waimoa puhutteli. Ei kuitengan kengän sanonut: mitäs kysyt? eli mitäs händä puhuttelet?

28. Niin waimo jätti wesiastiansa, ja meni Kaupungiin, ja sanoi niille ihmisille:

29. Tulkaat katzomaan sitä ihmistä, joka minulle sanoi kaiki mitä minä tehnyt olen. Olecko hän Christus?

30. Niin he läxit Kaupungista, ja menit hänen tykönsä.

31. Mutta sillä wälillä rukoilit Opetuslapset händä, sanoden: Rabbi! syö.

32. Waan hän sanoi heille: minulla on ruokaa syödäxeni, jota et te tiedä.

33. Niin Opetuslapset sanoit keskenänsä: lieneekö joku hänelle syötäwätä tuonut?

34. JEsus sanoi heille: minun ruokani on se, että minä teen hänen tahtonsa joka minun lähetti, ja täytän hänen tekonsa.

35. Ettekö te sano: wielä owat neljä kuukautta ja elon aika tulee? Katzo, minä sanon teille: nostakaat silmänne ylös, ja katsokaat wainioita; sille ne owat jo walkiat elon-ajaxi.

36. Ja joka niittää, hän saa palkan, ja kokoo hedelmän ijankaikkiseen elämään; että kylwäjä ja niittäjä ynnä iloitzisit.

37. Sillä tässä on se sana tosi: toinen on joka kylwää, ja toinen joka niittää.

38. Minä lähetin teidän niittämään, josa et te ole työtä tehneet: muut owat työtä tehneet, ja te oletta heidän työnsä päälle tulleet.

39. Mutta monda Samarialaista siitä Kaupungista uskoit hänen päällensä, sen waimon puheen tähden, joka sanoi: hän on minulle kaikki sanonut, mitä minä tehnyt olen.

40. Koska siis Samarialaiset

tulit hänen tykönsä, rukoilit he händä wiipymään heidän tykönänsä. Ja hän wiipyi siellä kaxi päiwää.

41. Ja paljo usiammat uskoit hänen sanansa tähden.

42. Ja sanoit sille waimolle: En me nyt sillen usko sinun puhees tähden; sillä me olemma itze kuulleet, ja tiedämme että hän on totisesti Christus, mailman wapahtaja.

43. Mutta kahden päiwän perästä läxi hän sieldä, ja meni Galileaan.

44. Sillä JEsus todisti itze, ettei Propheta maxa isänsä maalla mitään.

45. Koska hän siis tuli Galileaan, otit Galilealaiset hänen wastan, jotka olit nähneet kaikki ne kuin hän Jerusalemisa juhlana tehnyt oli; sillä he olit myös juhlalle tulleet.

46. Niin JEsus tuli taas Galilean Caanaan, kusa hän weden wiinaxi tehnyt oli. Ja oli yxi Kuningaan mies, jonga poika sairasti Capernaumisa.

47. Koska hän kuuli, että JEsus oli tullut Judeasta Galileaan, meni hän hänen tykönsä, ja rukoili händä tulemaan alas, ja parandamaan hänen poikaansa, joka oli kuolemallansa.

48. Sanoi siis JEsus hänelle: ellet te näe tunnus-tähtiä ja ihmeitä, niin et te usko.

49. Sanoi Kuningaan mies hänelle: HERra! tule alas, ennen kuin minun poikani kuolee.

50. JEsus sanoi hänelle: mene, sinun poikas elää. Ja mies uskoi sanan, jonga JEsus sanoi hänelle, ja meni.

51. Niin hänen mennesänsä, kohtaisit hänen palwelians hänen, ja ilmoitit hänelle, sanoden: sinun poikas elää.

52. Niin hän tutkei heildä hetkeä, jolla hän parani. Ja he sanoit hänelle: eilen, seitzemännellä hetkellä, andoi wilutauti hänen ylön.

53. Niin isä ymmärsi sen sixi hetkexi, jolla JEsus sanoi hänelle: sinun poikas elää. Ja hän uskoi ja koko hänen huoneensa.

54. Tämä on toinen tunnus-tähti, jonga JEsus teki, tullessansa Judeasta Galileaan.

5. Luku.

Sitte oli Judalaisten Juhlapäiwä, ja JEsus meni ylös Jerusalemiin.

2. Mutta Jerusalemisa on Lammas-portin tykönä yxi lammikko, joka Hebrean kielellä kutzutaan Bethesda, josa oli wiisi wajaa.

3. Joisa makais suuri joukko sairaita, sokeita, onduwia, halwatuita, jotka weden liikuttamista odotit.

4. Sillä Engeli tuli alas määrätyllä ajalla lammikoon, ja sekoitti weden. Joka siis ensimäisnä weteen astui, koska se sekoitettu oli, niin se paransi, ehkä misä ikänä taudisa hän oli.

5. Niin oli siellä yxi mies, joka kahdexan neljättäkymmendä ajastaikaa oli sairastanut.

6. Koska JEsus hänen näki makaawan, ja tunsi hänen jo kauwan sairastaneen, sanoi hän hänelle: tahdotkos tulla terweexi?

7. Sairas wastais händä: HERra! ei ole minulla sitä ihmistä, joka minun wie, koska wesi sekoitettu on, lammikkoon; mutta koska minä tulen, niin on toinen minun edelläni siihen astunut.

8. JEsus sanoi hänelle: nouse, ota wuotees ja käy.

9. Ja kohta parani se ihminen; ja otti wuoteensa ja käwi. Ja se päiwä oli Sabbathi.

10. Sanoit siis Judalaiset paratulle: nyt on Sabbathi; ei sinun sowi wuodetta kandaa.

11. Hän wastais heitä: joka minun paransi, se sanoi minulle: ota wuotees ja käy.

12. Niin he kysyit händeltä: kuka on se ihminen joka sinulle sanoi: ota wuotees ja käy?

13. Mutta ei se parattu tiennyt kuka se oli; sillä JEsus oli mennyt pois Kansan tähden, joka siinä paikasa oli.

14. Sitte löysi JEsus hänen Templisä, ja sanoi hänelle: Katzo, sinä olet parattu; älä sillen syndiä tee, ettei jotain pahembata sinulle tapahtuisi.

15. Niin se ihminen meni pois, ja ilmoitti Judalaisille, että JEsus oli se joka hänen parandanut oli.

16. Ja Judalaiset wainoisit sentähden JEsusta, ja etzeit händä tappaaxensa, että hän senkaltaisia teki Sabbathina.

17. Niin JEsus wastais heitä: minun Isäni tekee työtä hamaan tähän asti, ja minä myös teen työtä.

18. Sentähden etzeit Judalaiset händä wielä enämmin tappaaxensa, ettei hän ainoasti Sabbathia rikkonut, mutta myös sanoi Jumalan Isäxensä, ja teki itzensä Jumalan kaltaiseri.

19. Niin JEsus wastais, ja sanoi heille: totisesti, totisesti sanon minä teille: ei taida Poika itzestänsä mitään tehdä, ellei hän näe Isän tekewän; sillä mitä ikänä hän tekee, sitä myös Poika niin tekee.

20. Sillä Isä rakastaa Poikaa, ja osottaa hänelle kaikki mitä hän itze tekee; ja hän on wielä suurembia töitä hänelle osottawa, kuin nämät owat, että teidän pitää ihmettelemän.

21. Sillä niinkuin Isä herättää ja wirwottaa kuolleita: Niin myös Poika wirwottaa joita hän tahtoo.

22. Sillä ei Isä kerään duomitze, waan andoi kaiken duomion Pojalle:

23. Että kaikki Poikaa kunnioittaisit, niinkuin he Isää kunnioitzewat. Joka ei Poikaa kunnioitze, ei se kunnioitze Isää, joka hänen lähetti.

24. Totisesti, totisesti sanon minä teille: Joka kuulee minun sanani, ja uskoo sen joka mi-

nun lähetti, hänellä on ijankaikkinen elämä; ja ei hän tule duomioon, waan menee kuolemasta elämähän.

25. Totiseſti, totiseſti ſanon minä teille: Hetki tulee, ja nyt jo on, että kuolleet ſaawat kuulla Jumalan Pojan äänen; ja jotka ſen kuulewat, ne ſaawat elää.

26. Sillä niinkuin Iſällä on elämä itzeſänſä, niin andoi hän myös elämän Pojalle itzeſänſä olemaan.

27. Ja on hänelle myös andanut wallan duomita, että hän on ihmiſen Poika.

28. Älkäät tätä ihmetelkö; ſillä hetki tulee, jona kaikki ne jotka haudoiſa owat, ſaawat kuulla hänen äänenſä,

29. Ja pitää tuleman edes: ne, jotka hywää tehneet owat, elämän ylösnouſemiſeen; mutta jotka pahaa tehneet owat, duomion ylösnouſemiſeen.

30. En minä itzeſtäni taida mitään tehdä. Niinkuin minä kuulen, niin minä duomitzen, ja minun duomioni on oikia; ſillä en minä etzi minun tahtoani, waan Iſän tahtoa, joka minun lähetti.

31. Jos minä itzeſtäni todistaiſin, niin ei minun todiſtuxeni oliſi toſi.

32. Toinen on joka todiſtaa minuſta; ja minä tiedän että hänen todiſtuxenſa on toſi, kuin hän minuſta todiſtaa.

33. Te lähetitte Johannexen tygö, ja hän todiſti totuuden.

34. Mutta en minä ihmiſeldä todiſtuſta ota; waan minä ſanon näitä, että te autuaxi tuliſitta.

35. Hän oli palawainen ja paiſtawainen kynttilä; mutta te tahdoitta ainoaſta wähän aikaa riemuita hänen walkeudeſanſa.

36. Mutta minulla on ſuurembi todiſtus kuin Johannexen; ſillä ne työt jotka Iſä andoi minulle täyttääxeni, ne työt jotka minä teen, todiſtawat minuſta, että Iſä minun lähetti.

37. Ja Iſä joka minun lähetti, hän todiſtaa minuſta. Et te ole koſkan hänen äändänſä kuulleet, eli hänen muotoanſa nähneet.

38. Ja ei teillä ole hänen Sananſa pyſywäinen; ſillä et te uſko ſitä jonga hän lähetti.

39. Tutkikaat Raamatuita; ſillä niiſä te luuletta teillenne ijankaikkiſen elämän olewan. Ja ne owat jotka todiſtawat minuſta.

40. Ja et te tahdo tulla minun tyköni, että te ſaiſitta eläm än.

41. En minä pyydä kunniata ihmiſildä.

42. Waan minä tunnen teidän, ettei teiſä ole Jumalan rakkaus.

43. Minä tulin Iſäni nimeen, ja et te minua ota wastan. Jos joku tulee omalla nimellänſä, niin te ſen otatte waſtan.

44. Kuinga te taidatte uſkoa, jotka otatte kunnian toinen toiſeldanne, ja ſitä kunniata joka

ainoalda Jumalalda tulee, et te etzi?

45. Älkäät luulko, että minä kannan Jsän edeſä teidän päällenne: ſe on joka teidän päällenne kandaa, Moſes, johonga te turwaatte.

46. Sillä jos te oliſitta Moſexen uſkoneet, niin te oliſitta minun uſkoneet; ſillä minuſta on hän kirjoittanut.

47. Jos et te hänen Kirjoituxianſa uſko, kuingaſta te minun ſanani uſkotta?

6. Luku.

Sitte meni JEſus Galilean meren ylitze, joka on Tiberian.

2. Ja händä ſeurais paljo Kanſaa, että he näit hänen merkkinſä, kuin hän teki ſairaiſa.

3. Niin JEſus meni ylös wuorelle, ja iſtui ſiellä Opetuslaſtenſa kanßa.

4. Ja lähestyi Pääſiäinen, Judalaiſten juhla.

5. Koſka ſiis JEſus noſti ſilmänſä, ja näki tulewan paljo Kanſaa tykönſä, ſanoi hän Philippuxelle: kuſta me oſtamme leipiä näiden ſyödä?

6. (Mutta ſen hän ſanoi koetellen händä; ſillä hän tieſi mitä hän tekewä oli.)

7. Waſtais Philippus händä: kahden ſadan penningin leiwät ei täytyiſi heille, että kukin heiſtä wähängin ſais.

8. Sanoi yxi hänen Opetuslapſiſtanſa hänelle, Andreas, Simon Petarin weli:

9. Täſä on yxi poikainen, jolla on wiiſi ohraiſta leipää ja kaxi kalaiſta; waan mitä ne owat näin paljolle?

10. Mutta JEſus ſanoi: aſettakaat Kanſa atrioitzemaan. Ja ſiinä paikaſa oli paljon ruohoa. Niin atrioitzi lähes wiiſi tuhatta mieſtä.

11. Ja JEſus otti leiwät, kiitti ja andoi Opetuslapſille; mutta Opetuslapſet jaoit atrioitzewille; niin myös kaloiſta, niin paljo kuin hän tahdoi.

12. Mutta koſka he rawitut olit, ſanoi hän Opetuslapſillenſa: kootkaat murut kuin jäit, ettei mitään hukkuiſi.

13. Niin he kokoiſit, ja täytit kaxitoiſtakymmendä koria muruilla, wiideſtä ohraiſeſta leiwäſtä, jotka niildä liiaxi olit kuin atrioitzit.

14. Koſka ſiis ne ihmiſet ſen merkin näit kuin JEſus teki, ſanoit he: tämä on totiſeſti ſe Propheta, joka mailmaan tulewa oli.

15. Koſka JEſus ymmärſi, että he tahdoit tulla ja wäkiwallalla tehdä hänen Kuningaaxi, meni hän pois taas wuorelle yxinänſä.

16. Mutta koſka ehtoo tuli, menit hänen Opetuslapſenſa alas meren tygö.

17. Ja aſtuit hahteen, ja menit ylitzen meren Capernaumia päin. Ja jo oli pimiä tullut, ja ei JEſus tullut heidän tykönſä.

18. Niin meri nouſi, että ſuuri tuuli puhalſi.

19. Ja koſka he olit ſoutaneet lähes wiiſikolmattakymmendä eli kolmekymmendä wakomittaa, näit he JEſuxen käywän meren päällä, ja lähenewän hahtea; ja he peljästyit.

20. Niin hän ſanoi heille: Minä olen; älkäät peljätkö.

21. Niin he tahdoit ottaa hänen hahteen; ja haaxi oli jo ſen maan tykönä, johonga he menit.

22. Toiſna päiwänä, koſka Kanſa, joka ſillä puolella merta oli, näki ettei ſiellä muuta wenhettä ollut kuin ſe yxi, johonga hänen Opetuslapſenſa olit aſtuneet, ja ettei JEſus ollut aſtunut hahteen Opetuslastenſa kanßa, waan hänen Opetuslapſenſa olit ainoaſtaan matkaan lähteneet;

23. Mutta muut wenheet tulit Tiberiaſta, lähes ſitä paikkaa, joſa he olit leipää ſyöneet, ſittä kuin HERra oli kiittänyt;

24. Koſka Kanſa ſen näki, ettei JEſus ſiellä ollut, eikä hänen Opetuslapſenſa, aſtuit he myös haaxiin, ja menit Capernaumiin, etzein JEſuſta.

25. Ja kuin he hänen ſildä puolen merta löyſit, ſanoit he hänelle: Rabbi! koſkas tänne tulit?

26. JEſus waſtais heitä, ja ſanoi: totiſeſti, totiſeſti ſanon minä teille: et te etzi minua, että te näitte ihmeen, waan että te ſaitte leipää ſyödä, ja olette rawitut.

27. Alkäät tehkö ſitä ruokaa, joka on katoowainen, waan ſitä ruokaa, joka pyſyy ijankaikkiſeen elämään, jonga ihmiſen Poika teille andawa on; ſillä Iſä Jumala on ſen wahwiſtanut.

28. Niin he ſanoit hänelle: mitä meidän pitää tekemän, että me taitaiſimme Jumalan töitä tehdä?

29. JEſus waſtais, ja ſanoi heille: ſe on Jumalan työ, että te uſkotte ſen päälle jonga hän lähetti.

30. Niin he ſanoit hänelle: mitä ihmettä ſiis ſinä teet, että me näkiſimme ja uſkoiſimma ſinun päälles? Mitä työtä ſinä teet?

31. Meidän Iſämme ſöit Mannaa korweſa, niinkuin kirjoitettu on: hän andoi heille leipää Taiwaaſta ſyödäxenſä.

32. Niin JEſus ſanoi heille: totiſeſti, totiſeſti ſanon minä teille: ei Moſes ſitä leipää andanut teille Taiwaaſta; mutta minun Iſäni andaa ſen totiſen leiwän Taiwaaſta.

33. Sillä ſe Jumalan leipä on ſe, joka Taiwaaſta tulee alas, ja andaa mailmalle elämän.

34. Niin he ſanoit hänelle: HERra! anna meille aina ſitä leipää.

35. JEſus ſanoi heille: minä olen elämän leipä. Joka tulee minun tyköni, ei hän ſuingan iſoo; ja joka uſkoo minun päälleni, ei hän koſkaan janoo.

36. Mutta minä ſanoin teil-

le, että te näitte minun, ja et te sittekkän uſko.

37. Kaikki mitä minun Iſäni andaa minulle, se tulee minun tyköni: ja joka minun tyköni tulee, sitä en minä heitä ulos.

38. Sillä minä tulin Taiwaasta alas, en tekemään minun tahtoani, waan sen tahtoa joka minun lähetti.

39. Mutta se on Iſän tahto, joka minun lähetti, ettei minun pidä yhtäkän niistä kaikista kadottaman, kuin hän minulle andoi, mutta olen ne herättäwä wiimeisnä päiwänä.

40. Tämä on se tahto joka minun lähetti, että jokainen kuin näkee Pojan, ja uſkoo hänen päällensä, hänellä pitää ijankaikkinen elämä oleman; ja minä herätän hänen wiimeisnä päiwänä.

41. Niin Judalaiset napisit sitä kuin hän sanoi: minä olen se leipä joka Taiwaasta tuli alas,

42. Ja sanoit: Eikö tämä ole JEſus, Joſephin poika, jonga iſän ja äitin me tunnemme? Kuingasta hän sanoo: minä olen tullut Taiwaasta alas?

43. Niin JEſus wastais, ja sanoi heille: älkäät napiſko keskenänne.

44. Ei taida kengän minun tyköni tulla, ellei Iſä, joka minun lähetti, wedä händä, ja minä herätän hänen wiimeisnä päiwänä.

45. Se on Prophetaisa kirjoitettu: heidän pitää kaikki Jumalalda opetetuxi tuleman. Semähden jokainen kuin sen on Iſältä kuullut ja oppenut, hän tulee minun tyköni.

46. Ei niin, että joku on Iſän nähnyt, waan joka on Jumalasta, se on Iſän nähnyt.

47. Totiſesti, totiſesti sanon minä teille: joka uſkoo minun päälleni, hänellä on ijankaikkinen elämä.

48. Minä olen elämän leipä.

49. Teidän Iſänne söit Mannaa korwesa, ja kuolit.

50. Tämä on se leipä, joka Taiwaasta tuli alas, ja joka siitä syö, ei hänen pidä kuoleman.

51. Minä olen se elämä leipä, joka Taiwaasta tuli alas. Se kuin tästä leiwästä syö, hän elää ijankaikkiſesti. Ja se leipä jonga minä annan, on minun lihani, jonga minun pitää andaman mailman elämän edestä.

52. Niin Judalaiset riitelit keskenänsä, sanoden: kuinga tämä taitaa andaa lihansa meille syödä?

53. JEſus sanoi heille: totiſesti, totiſesti sanon minä teille: ellet te syö ihmiſen Pojan lihaa, ja juo hänen wertansa, niin ei ole elämä teisä.

54. Joka syö minun lihani, ja juo minun wereni, hänellä on ijankaikkinen elämä; ja minä olen herättäwä hänen wiimeisnä päiwänä.

55. Sillä minun lihani on totinen ruoka, ja minun wereni on totinen juoma.

56. Joka syö minun lihani, ja juo minun wereni, hän on minusa, ja minä hänessä.

57. Niinkuin eläwä Isä minun lähetti, ja minä elän Isäni tähden; niin myös se joka minua syö, hän elää minungin tähteni.

58. Tämä on se leipä, joka Taiwaasta tuli alas: Ei niinkuin teidän Isänne söit Mannaa ja kuolit. Joka tätä leipää syö, hän saa elää ijankaikkiseſti.

59. Näitä sanoi hän Synagogasa, opettaisansa Capernaumisa.

60. Niin monda hänen Opetuslapsistansa, kuin he tämän kuulit, sanoit: tämä on kowa puhe; kuka woi sitä kuulla?

61. Mutta kuin JEsus tiesi itzestänsä, että hänen Opetuslapsensa siitä napisit, sanoi hän heille: pahoittaako tämä teitä?

62. Mitä sitte, jos te näette ihmisen Pojan sinne menewän ylös, kusa hän ennen oli?

63. Hengi on se, joka eläwäksi tekee; ei liha mitään auta. Ne sanat kuin minä teille puhun, owat hengi ja elämä.

64. Mutta muutamat teistä owat, jotka ei usko. Sillä JEsus tiesi alusta, kuka owat jotka ei ussoneet, ja kuka hänen oli pettäwä.

65. Ja hän sanoi: sentähden sanoin minä teille: ei taida kengän tulla minun tyköni, ellei se ole annettu hänelle minun Isältäni.

66. Siitä ajasta luowuit monda hänen Opetuslastansa hänestä, ja menit pois, eikä hänen kanßansa enä waeldaneet.

67. Niin JEsus sanoi niille kahdelletoistakymmenelle: ettekö te myös tahdo mennä pois?

68. Simon Petari wastais händä: HERra! kenengästä tygö me menemme? Sinulla on ijankaikkisen elämän sanat.

69. Ja me uskomme ja olemme ymmärtäneet, että sinä olet Christus, eläwän Jumalan Poika.

70. JEsus wastais heitä: engö minä ole teitä kahtatoistakymmendä walinnut, ja yxi teistä on perkele?

71. Mutta sen hän sanoi Judasta, Simonin pojasta, Iscariothista; sillä hän oli hänen pettäwä, ja oli yxi niistä kahdestatoistakymmenestä.

7. Luku.

Ja sitte waelsi JEsus Galileasa; sillä ei hän tahtonut waeldaa Judeasa, että Judalaiset pyysit händä tappaa.

2. Niin Judalaisten lehtimajan-juhla oli läsnä.

3. Ja hänen weljensä sanoit hänelle: lähde tästä ja mene Judeaan, että myös sinun Opetuslapses näkisit sinun työs, joita sinä teet.

4. Sillä ei kengän tee mitään salaa, ja tahtoo itze julki olla. Jos siis sinä näitä teet, niin julista itzes mailman edessä.

5. Sillä ei hänen weljensäkän uskoneet hänen päällensä.

6. Niin JEsus sanoi heille: ei ole minun aikani wielä tullut, waan teidän aikanne on aina walmis.

7. Ei mailma taida teitä wihata; mutta minua hän wihaa; sillä minä todistan hänestä, että hänen työnsä owat pahat.

8. Mengäät te ylös juhlalle. En minä wielä tälle juhlalle mene; sillä ei minun aikani ole wielä täytetty.

9. Ja koska hän näitä heille puhunut oli, niin hän jäi Galileaan.

10. Mutta koska hänen weljensä olit menneet ylös, meni hän myös juhlalle, ei julki, waan niinkuin salaa.

11. Niin Judalaiset etzeit händä juhlana, ja sanoit: kusa hän on?

12. Ja suuri napina oli hänestä Kansan seasa. Sillä muutamat sanoit: hän on hywä; mutta toiset sanoit: ei; waan hän wiettelee Kansan.

13. Ei kuitengan yxikän hänestä julkisesti puhunut; sillä he pelkäisit Judalaisia.

14. Mutta koska jo puoli juhlaa oli kulunut, meni JEsus ylös Templiin, ja opetti.

15. Ja Judalaiset ihmettelit, sanoden: kuinga tämä taitaa Kirjaa, joka ei ole oppenut?

16. Wastais JEsus, ja sanoi heille: ei minun oppini ole minun, mutta sen joka minun lähetti.

17. Jos joku tahtoo tehdä hänen tahtonsa, niin hänen pitää tietämän tästä opista, jos se on Jumalasta, eli jos minä itzestäni puhun.

18. Joka itzestänsä puhuu, se etzii omaa kunniatansa; mutta joka etzii sen kunniata joka hänen lähetti, se on wakaa ja ei häneså ole wäärryyttä.

19. Eikö Moses andanut teille Lakia, ja ei kengän teistä Lakia täytä? Mixi te etzittä minua tappaaxenne?

20. Wastais Kansa, ja sanoi: sinulla on perkele, kuka sinua etzii tappaaxensa?

21. JEsus wastais, ja sanoi heille: yhden työn minä tein, ja te kaikki ihmettelette.

22. Sentähden andoi Moses teille ymbäri-leikkauxen, (ei että se Mosexelda oli, waan Isildä,) ja te ymbäri-leikkaatte Sabbathina ihmisen.

23. Jos ihminen Sabbathina ymbäri-leikataan, ettei Mosexen Laki rikottaisi; närkästyttekö te minusta, että minä koko ihmisen Sabbathina paransin?

24. Älkäät duomitko näkemisen jälkeen, waan sanokaat oikia duomio.

25. Sanoit siis muutamat Jerusalemin asuwaisista: eikö tämä se ole, jota he etzeit tappaaxensa?

26 Ja katzo, hän puhuu rohkiasti, ja ei he hänelle mitään puhu: Tietänewätkö Ylimmäiset oikoin, että hän on totisesti Christus?

27. Mutta me kyllä tiedämme kuſta tämä on; waan koſka Chriſtus tulee, ei kengän tiedä, kuſta hän on.

28. Niin JEſus huuſi Templiſä, opetti ja ſanoi: Ja te tunnetta minun, ja tiedätte kuſta minä olen; ja en minä ole tullut itze minuſtani, mutta hän on wakaa, joka minun lähetti, jota et te tunne.

29. Mutta minä tunnen hänen; ſillä minä olen häneſtä, ja hän lähetti minun.

30. Niin he etzeit händä käſittäxenſä; waan ei kengän laskenut kättänſä hänen päällenſä, ſillä ei hänen aikanſa ollut wielä tullut.

31. Mutta paljo Kanſaſta uſkoit hänen päällenſä, ja ſanoit: koſka Chriſtus tulee, tekneekö hän enämmän ihmeitä kuin tämä on tehnyt?

32. Phariſeuxet kuulit Kanſan häneſtä ſenkaltaiſia napiſewan, ja Phariſeuxet ja ylimmäiſet Papit lähetit palweliat händä ottamaan kiinni.

33. Niin JEſus ſanoi heille: minä olen wielä wähän aikaa teidän kanßanne, ja menen ſitte hänen tykönſä, joka minun lähetti.

34. Teidän pitää minua etzimän ja ei löytämän; ja kuſa minä olen, et te taida ſinne tulla.

35. Niin Judalaiſet ſanoit keſkenänſä: kuhungaſta hän mennee, etten me händä löydä? menneekö hän Grekiläiſten ſekaan, jotka ſinne ja tänne hajotetut owat, Grekiläiſiä opettamaan?

36. Mikä puhe ſe on kuin hän ſanoi: teidän pitää etzimän minua, ja ei löytämän; ja kuſa minä olen, et te taida ſinne tulla?

37. Mutta wiimeiſenä ſuurena juhla-päiwänä ſeiſoi JEſus, ja huuſi, ſanoden: joka janoo, ſe tulkan minun tyköni ja juokaan.

38. Joka uſkoo minun päälleni, niinkuin Raamattu ſanoo, hänen kohduſtanſa pitää wuotaman eläwän weden wirrat.

39. (Mutta ſen hän ſanoi ſiitä Hengeſtä, jonga niiden piti ſaaman, jotka uſkowat hänen päällenſä; ſillä ei Pyhä Hengi wielä ſilloin ſaapuilla ollut, ettei JEſus ollut wielä kirkastettu.)

40. Monda ſiis Kanſaſta, jotka tämän puheen kuulit, ſanoit: Tämä on totiſeſti Propheta.

41. Muut ſanoit: tämä on Chriſtus; mutta muutamat ſanoit: tulleeko Chriſtus Galileaſta?

42. Eikö Raamattu ſano: Dawidin ſiemeneſtä, ja Bethlehemin Kaupungiſta, kuſa Dawid oli, Chriſtuxen tulewan?

43. Niin nouſi riita Kanſan ſeaſa hänen tähtenſä.

44. Mutta muutamat tahdoit hänen ottaa kinni, ja ei kuitengan kengän laſkenut käſiänſä hänen päällenſä.

45. Niin palweliat tulit Phariſeuſten ja ylimmäiſten Pappein tygö. Ja he ſanoit heille: mixette händä tänne tuoneet?

46. Palweliat wastaisit: ei ole ihminen ikänä niin puhunut kuin se ihminen.

47. Phariseuxet wastaisit heitä: olettako te myös wietellyt?

48. Ongo joku Päämiehistä taikka Phariseuxista uskonut hänen päällensä?

49. Waan tämä Kansa, joka ei tiedä Lakia, on kirottu.

50. Niin sanoi heille Nicodemus, joka yöllä oli hänen tykönsä tullut, ja oli yxi heistä:

51. Duomitzeeko meidän Lakimme jongun ihmisen, ennenkuin kuullaan, eli tietää saadaan, mitä hän teki?

52. He wastaisit, ja sanoit hänelle: Oletko sinä myös Galilealainen? Tutki ja näe, ettei Galileasta ole yhtään Prophetaa tullut.

53. Ja niin kukin meni kotiansa.

8. Luku.

Mutta JEsus meni Öljymäelle.

2. Ja tuli warahin huomeneltain jälleen Templiin, ja kaikki Kansa tuli hänen tykönsä; ja hän istui ja opetti heitä.

3. Mutta Kirjanoppenet ja Phariseuxet toit yhden waimon hänen tykönsä, huorudesa otetun kiinni. Ja kuin he olit sen hänen eteensä asettaneet,

4. Sanoit he hänelle: Mestari! tämä waimo on löytty itze työssä, kuin hän teki huorin.

5. Mutta Moses on Laisa meitä käskenyt, että senkaltaiset kiwillä surmattaisin. Mitäsä sinä sanot?

6. Mutta sen he sanoit kiusaten händä, kandaaxensa hänen päällensä. Mutta JEsus kumarsi itzensä, ja kirjoitti sormellansa maahan.

7. Mutta koska he seisoit kysymyxensä päälle, ojensi hän itzensä, ja sanoi heille: joka teistä on synnitöin, se heittäkään ensin händä kiwellä.

8. Ja hän kumarsi taas itzensä ja kirjoitti maahan.

9. Koska he tämän kuulit, ja olit omalda tunnolda woidut, läxit he ulos yxitäin, ruweten wanhimmista, wiimeisiin asti; ja JEsus jäi yxinänsä, ja waimo seisoi siinä.

10. Mutta koska JEsus itsenfä ojensi, ja ei nähnyt ketään paitzi waimoa, sanoi hän hänelle: Waimo! kusa owat ne sinun päällekandajas? Ongo sinua kengän duomitnut?

11. Hän sanoi: HERra! ei kengän. Niin JEsus sanoi: en minä myös sinua duomitze; mene, ja älä sillen syndiä tee.

12. Niin JEsus puhui taas heille, ja sanoi: Minä olen mailman Walkeus; joka minua seuraa, ei hän pimeydesä waella, mutta saa elämän Walkeuden.

13. Phariseuxet sanoit hänelle: sinä todistat itzestäs; ei sinun todistuxes ole tosi.

14. JEsus wastais, ja sanoi heille: waikka minä itzestäni to-

todiſtan, niin minun todiſtukſeni on toſi; ſillä minä tiedän, kuſta minä tulin, ja kuhunga minä menen. Mutta et te tiedä, kuſta minä tulin, ja kuhunga minä menen.

15. Te duomitzetta lihan jälkeen, en minä ketään duomitze.

16. Ja waikka minä duomitſiſin, niin minun duomioni on toſi; ſillä en minä ole yxinäni, waan minä ja Iſä, joka minun lähetti.

17. Ja teidän Lajiſanne on myös kirjoitettu, että kahden ihmiſen todiſtus on toſi.

18 Minä olen ſe joka itzeſtäni todiſtan, ja Iſä joka minun lähetti, todiſtaa myös minuſta.

19. Niin he ſanoit hänelle: kuſaſta ſinun Iſäs on? JEſus waſtais: et te tunne minua, etkä minun Iſääni. Jos te tundiſitta minun, niin te tundiſitta myös minun Iſäni.

20. Nämät ſanat puhui JEſus uhri-arkun tykönä, opettain Templiſä: ja ei händä kengän ottanut kiinni; ſillä ei hänen aikanſa ollut wielä tullut.

21. Niin JEſus ſanoi taas heille: minä menen pois, ja te etzittä minua, ja teidän pitää kuoleman teidän ſynniſänne. Kuhunga minä menen, et te ſinne taida tulla

22. Niin ſanoit Judalaiſet: tappaneeko hän itzenſä; ſillä hän ſanoo: kuhunga minä menen, et te ſinne taida tulla?

23. Ja hän ſanoi heille: te oletta alhalda, ja minä olen ylhäldä; te oletta mailmaſta, en minä ole mailmaſta.

24. Sentähden ſanoin minä teille: teidän pitää kuoleman teidän ſynneiſänne; ſillä jos et te uſko että minä ſe olen, niin teidän pitää kuoleman teidän ſynneiſänne.

25. Niin he ſanoit hänelle: kuka ſinä olet? JEſus ſanoi heille: ſe kuin minä aluſta puhun teille.

26. Minulla on paljo teiſtä puhumiſta ja duomitzemiſta; waan ſe on totinen joka minun lähetti. Ja mitä minä olen häneldä kuullut, niitä minä puhun mailmalle.

27. Mutta ei he ymmärtäneet, että hän puhui heille Iſäſtä.

28. Sanoi ſiis JEſus heille: koſka te oletta ihmiſen Pojan ylöntäneet, niin te ymmärrätte että minä ſe olen, ja etten minä tee itzeſtäni mitään, waan niinkuin Iſä on minun opettanut, niitä minä puhun.

29. Ja ſe joka minun lähetti, on minun kanßani. Ei Iſä jättänyt minua yxinäni, ſillä minä teen aina niitä, kuin hänelle kelwolliſet owat.

30. Koſka hän näitä puhui, niin moni uſkoi hänen päällenſä.

31. Niin JEſus ſanoi niille Judalaiſille, jotka hänen uſkoit: jos te pyſytte minun puheeſani, niin te totiſeſti minun Opetuslapſeni oletta.

32. Ja teidän pitää totuuden ymmärtämän, ja totuuden pitää teidän wapahtaman.

33. Niin he wastaisit händä: me olemma Abrahamin siemen, ja en me ole koskan kenengän orjana olleet; kuinga siis sinä sanot: teidän pitää wapaaxi tuleman?

34. JEsus wastais heitä, ja sanoi: totisesti, totisesti sanon minä teille: jokainen kuin tekee syndiä, hän on synnin orja.

35. Mutta ei orja pysy ijankaikkisesti huoneesa; waan poika pysyy ijankaikkisesti.

36. Jos siis Poika teidän wapaaxi tekee, niin te totisesti oletta wapaat.

37. Minä tiedän että te oletta Abrahamin siemen, waan te etzitte kuolettaaxenne minua; sillä ei minun puheellani ole teisä siaa.

38. Minä puhun mitä minä olen Isäni tyköna nähnyt, ja te teettä mitä te oletta nähneet teidän isänne tyköna.

39. He wastaisit ja sanoit hänelle: Abraham on meidän isämme. JEsus sanoi heille: jos te olisitta Abrahamin lapset, niin te tekisittä Abrahamin töitä.

40. Mutta nyt te etzittä minua tappaaxenne, sitä ihmistä joka totuuden on teille puhunut, jonga hän on Jumalalda kuullut: sitä ei Abraham tehnyt.

41. Te teettä teidän isänne tekoja. Niin he sanoit hänelle: en me ole äpäränä syndyneet; meillä on yxi Isä, Jumala.

42. JEsus sanoi heille: jos Jumala olis teidän Isänne, niin te tosin rakastaisitte minua; sillä minä läxin ja tulin Jumalasta. En minä itzestäni tullut, waan hän lähetti minun.

43. Mixet te ymmärrä tätä minun puhettani? et te taida kuulla sitä minun sanaani.

44. Te oletta isästä perkeleestä, ja teidän isänne himoja te tahdotte tehdä. Hän on ollut murhaaja alusta, ja ei pysynyt totuudesa; sillä ei totuus ole hänesä. Koska hän puhuu walhetta, niin hän puhuu omastansa; sillä hän on walehtelia, ja walheen isä.

45. Mutta että minä sanon totuuden, niin et te usko minua.

46. Kuka teistä nuhtelee minua synnin tähden? jos minä sanon teille totuuden, mixet te usko minua?

47. Joka on Jumalasta, se kuulee Jumalan sanat; sentähden et te kuule, ettet te Jumalasta ole.

48. Niin wastaisit Judalaiset, ja sanoit hänelle: engö me oikein sano, että sinä olet Samarialainen, ja sinulla on perkele?

49. JEsus wastais: ei minulla ole perkele, waan minä kunnioitzen minun Isäni, ja te häwäisette minua.

50. En minä etzi omaa kunniatani; yxi on joka sitä kysyy ja duomitzee.

51. Totisesti, totisesti sanon minä teille: joka kätkee minun sanani, ei hänen pidä näkemän kuolemata ijankaikkisesti.

52. Niin Judalaiset sanoit hänelle: nyt me ymmärsimmä että sinulla on perkele. Abraham on kuollut, ja Prophetat, ja sinä sanot: joka kätkee minun sanani, ei hänen pidä maistaman kuolemata ijankaikkiseſti.

53. Oletkos sinä suurembi kuin meidän Isämme Abraham, joka kuollut on? Ja Prophetat owat kuolleet; mixi sinä itzes teet?

54. JEſus wastais: jos minä itziäni kunnioitzen, niin ei minun kunniani ole mitään; minun Isäni on se joka kunnioitzee minua, jonga te teidän Jumalaxenne sanotta.

55. Ja et te tunne händä: mutta minä tunnen hänen. Ja jos minä sanoisin etten minä händä tundisi, niin minä olisin walehtelia kuin tekin: mutta minä tunnen hänen, ja kätken hänen sananſa.

56. Abraham teidän Isänne iloitzi, nähdäxensä minun päiwäni: hän näki sen, ja ihaſtui.

57. Niin Judalaiset sanoit hänelle: et sinä ole wielä wiidenkymmenen ajaſtajan wanha, ja olet nähnyt Abrahamin?

58. JEſus sanoi heille: Totiſeſti, totiſeſti sanon minä teille: ennenkuin Abraham olikan, olen minä.

59. Niin he poimeit kiwiä laſkettaaxensa händä. Mutta JEſus lymyi, ja läxi ulos Templiſtä, käyden heidän keſkeldänsä: ja niin hän pääsi ulos.

9. Luku.

Ja JEſus käyden ohitze näki ihmiſen, joka oli ſokiana syndynyt.

2. Ja hänen Opetus-lapſensa kyſyit häneldä, sanoden: Mestari! kuka syndiä teki, tämä, eli hänen wanhembansa, että hänen piti ſokiana syndymän?

3. JEſus wastais: ei tämä syndiä tehnyt, eikä hänen wanhembansa; mutta että Jumalan työt häneſä ilmoitettaiſiin.

4. Minun tulee tehdä hänen töitänsä, joka minun lähetti, niin kauwan kuin päiwä on. Yö tulee, koſka ei kengän taida työtä tehdä.

5. Niin kauwan kuin minä olen mailmaſa, niin olen minä mailman Walkeus.

6. Koſka hän tämän sanonut oli, sylki hän maahan, ja teki loan syljeſtä, ja woiteli sen ſokian ſilmät loalla,

7. Ja sanoi hänelle: mene ja peſe itzes siinä kammikoſa Siloam, se on niin paljo kuin: Lähetetty. Niin hän meni ja peſi itzensä, ja tuli näkemään.

8. Niin kylän miehet, ja ne, jotka hänen ennen olit nähneet ſokiana, sanoit: eikö tämä se ole joka istui ja kerjäis?

9. Muutamat wastaiſit: hän se on. Mutta muut sanoit: hän on sen muutoinen. Waan hän itze sanoi: minä se olen.

10. Niin he sanoit hänelle: kuinga sinun ſilmäs aukenit?

11. Wastais hän, ja sanoi:

se ihminen joka JEsuxexi kutsutaan, teki loan, ja woiteli minun silmäni, ja sanoi minulle: mene ja pese Siloamin lammikosa. Ja kuin minä menin, ja pesin, niin minä sain näkyni.

12. Niin he sanoit hänelle: kusasta hän on? Hän sanoi: en minä tiedä.

13. Niin he weit sen, joka ennen sokiana ollut oli, Phariseusten tygö.

14. Ja se oli Sabbathin päiwä, jona JEsus teki loan, ja awais hänen silmänsä.

15. Niin kysyit taas hänelde Phariseuxet, kuinga hän näkynsä saanut oli. Hän sanoi heille: hän pani loan minun silmäini päälle, ja minä pesin, ja näen.

16. Niin muutamat Phariseuxista sanoit: ei se ihminen ole Jumalasta, ettei hän pidä Sabbathia. Muut sanoit: kuinga taitaa joku syndinen ihminen senkaltaisia ihmeitä tehdä? Ja riita oli heillä keskenänsä.

17. He sanoit taas sokialle: mitä sinä hänestä sanot, joka sinun silmäs awaisi? hän sanoi: Hän on Propheta?

18. Mutta ei Judalaiset sitä uskoneet, että hän oli sokiana ollut. ja näkemään tullut, siihenasti kuin he kutzuit sen wanhemmat, joka näkynsä saanut oli.

19. Ja he kysyit heildä sanoden: tämäkö teidän poikanne on, jonga te sanotta sokiana syndyneen? Kuinga siis hän nyt näkee?

20. Hänen wanhembansa wastaisit heitä, ja sanoit: me tiedämme tämän meidän pojaxemme, ja että hän sokiana syndynyt on:

21. Mutta kuinga hän nyt näkee, sitä en me tiedä, ja kuka hänen silmänsä awais, en me tiedä: hänellä on kyllä ikää, kysykäät häneldä, puhukaan itze hänestänsä.

22. Näin sanoit hänen wanhembansa; sillä he pelkäisit Judalaisia. Sillä Judalaiset olit jo niin keskenänsä päättäneet, että jos joku hänen tunnustais Christuxexi, sen piti Synagogasta oleman suljettu ulos.

23. Sentähden sanoit hänen wanhembansa: hänellä on kyllä ikää, kysykäät häneldä.

24. Niin he kutzuit toisen kerran sen ihmisen, joka sokiana oli ollut, ja sanoit hänelle: anna Jumalalle kunnia; me tiedämme sen ihmisen syndisexi.

25. Hän wastais, ja sanoi: jos hän on syndinen, sitä en minä tiedä; waan sen minä ainoasti tiedän, että minä, joka sokia olin, nyt näen.

26. He sanoit taas hänelle: mitä hän sinulle teki? kuinga hän sinun silmäs awais?

27. Hän wastais: jo minä sanoin teille, etteikö te kuulleet? Mixi te taas sitä tahdotta kuulla? tahdottako te myös hänen Opetus-lapsixensa?

28. Niin he kiroilit händä, ja sanoit: sinä olet hänen Opetus-lapsensa; mutta me olemma Mosexen Opetus-lapset.

29. Me tiedämme Jumalan Moseſta puhutelleen: mutta kuſta tämä on, en me tiedä.

30. Niin ſe ihminen waſtais, ja ſanoi heille: ſe on toſin ihmeellinen, ettet te tiedä kuſta hän on, ja kuitengin hän awais minun ſilmäni.

31. Mutta me tiedämme ettei Jumala kuule ſyndiſiä; waan joka on Jumalan palwelia ja tekee hänen tahtonſa, ſitä hän kuulee.

32. Ei ole mailman aluſta kuultu, että joku on ſen ſilmät awannut, joka ſokiana ſyndynyt on.

33. Ellei hän oliſi Jumalasta, niin ei hän taitaiſi mitään tehdä.

34. He waſtaiſit, ja ſanoit hänelle: ſinä olet peräti ſynniſä ſyndynyt, ja ſinä opetat meitä? Ja he ajoit hänen ulos.

35. Ja JEſus ſai ſen kuulla, että he olit hänen ajaneet ulos. Ja kuin hän löysi hänen, ſanoi hän hänelle: uſkotkos ſinä Jumalan Pojan päälle?

36. Hän waſtais ja ſanoi: HERra! kuka ſe on, että minä hänen päällenſä uſkoiſin?

37. Niin JEſus ſanoi hänelle: ſinä olet hänen nähnyt, ja hän on ſe joka puhuu ſinun kanſſas.

38. Niin hän ſanoi: HERra! minä uſkon. Ja hän kumarſi ja rukoili händä.

39. Ja JEſus ſanoi: minä tulin duomiolle tähän mailmaan; että ne jotka ei näe pitää näkemän, ja ne jotka näkeewät, pitää ſokiaxi tuleman.

40. Ja muutamat Phariſeuxiſta, jotka hänen tykönänſä olit, kuulit nämät, ja ſanoit hänelle: olemmako mekin ſokiat?

41. JEſus ſanoi heille: jos te ſokiat oliſitta, niin ei oliſi teillä ſyndiä; mutta että te ſanotte: me näemme; ſentähden teidän ſyndinne pyſyy.

10. Luku.

Totiſeſti, totiſeſti ſanon minä teille: joka ei oweſta mene ſiſälle lammas-huoneeſeen, waan aſtuu ſiihen muualda, ſe on waras ja ryöwäri.

2. Mutta joka owen kautta ſiſälle menee, ſe on lammaſten paimen.

3. Sillen owen-wartia awaa, ja lambaat kuuleewat hänen ääneńſä. Ja omia lambaitanſa kutzuu hän nimeldänſä ja wie heidän ulos.

4. Ja kuin hän omat lambaanſa päästää ulos, käy hän heidän edellänſä: ja lambaat ſeuraawat händä, ſillä he tundeewat hänen ääneńſä.

5. Mutta ei he muukalaiſta ſeuraa, waan pakeneewat händä; ſillä ei he tunne muukalaiſten äändä.

6. Tämän wertauxen ſanoi JEſus heille; mutta ei he niitä ymmärtäneet, kuin hän heille ſanoi.

7. Niin JEſus ſanoi taas heille: totiſeſti, totiſeſti ſanon

minä teille: minä olen lammasten owi.

8. Kaikki jotka minun edellänі owat tulleet, owat warkaat ja ryöwärit: waan ei lambaat kuulleet heitä.

9. Minä olen owi; jos joku minun kauttani menee sisälle, se tulee autuaxi; ja menee sisälle ja ulos, ja löytää laitumen.

10. Ei waras tule muuta kuin waraſtamaan, ja tappamaan, ja kadottamaan: minä tulin, että heillä pitää elämä oleman, ja yldäkyllä oleman.

11. Minä olen se hywä paimen: hywä paimen andaa hengensä lammasten edestä.

12. Mutta palkollinen, joka ei ole paimen, eikä lambaat oli hänen omansa, koska hän näkee suden tulewan, niin hän jättää lambaat, ja pakenee; ja susi raatelee ja haaskaa lambaat.

13. Mutta palkollinen pakenee, sillä hän on palkollinen, eikä huoli lambaista.

14. Minä olen se hywä paimen, joka tunnen omani, ja minä tutaan myös omildani,

15. Niinkuin Isä minun tundee, ja minä tunnen Isän; ja panen hengeni lammasten edestä.

16. Minulla on myös muita lambaita, jotka ei ole tästä lammas-huoneesta. Ne pitää minun myös tänne saattaman; ja he saawat kuulla minun ääneni, ja pitää oleman yxi lammas-huone, ja yxi paimen.

17. Sentähden Isä minua rakastaa, sillä minä panen hengeni, että minä sen jälleen otan.

18. Ei ota kengän sitä minulda, waan minä panen sen itzestäni. Minulla on walda sitä panna, ja minulla on walda sitä taas ottaa. Sen käskyn minä sain Isältäni.

19. Niin tuli taas riita Judalaisten keskellä näiden puheiten tähden.

20. Ja moni heistä sanoi: hänellä on perkele, ja hän on mielettöin: mitä te händä kuuldeletta?

21. Mutta muut sanoit: et ne ole riiwatun puheet: taitaako perkele sokian silmät awata?

22. Ja Jerusalemisa oli Kirkko-messu, ja talwi oli.

23. Ja JEsus käweli Templisä Salomonin esi-huoneesa.

24. Niin Judalaiset piiritit hänen, ja sanoit hänelle: kuinga kauwan sinä meitä pidät ylös? Jos sinä olet Christus, niin sano meille selkiästi.

25. JEsus wastais heitä: minä olen sen teille sanonut, ja et te usko. Ne työt kuin minä teen Isäni nimeen, todistaawat minusta.

26. Mutta et te usko; sillä et te ole minun lambaistani, niinkuin minä teille sanoin.

27. Minun lambaani kuuleewat minun ääneni, ja minä tunnen heidän, ja he seuraawat minua;

28. Ja minä annan heille ijankaikkisen elämän, ja ei heidän pidä hukkuman ijankaikki-

seſti, eikä pidä yhdengän tempaaman heitä minun kädeſtäni.

29. Minun Iſäni, joka ne minulle andoi, on ſuurembi kaikkia: ja ei kengän taida heitä temmata minun Iſäni kädeſtä.

30. Minä ja Iſä olemma yhtä.

31. Niin Judalaiſet poimeit taas kiwiä händä kiwittääxenſä.

32. JEſus wastais heitä: minä oſotin teille Iſäldäni monda hywää työtä: kunga työn tähden niiſtä te ſiis minun kiwitätte?

33. Judalaiſet wastaiſit händä, ſanoden: en me ſinua hywän työn tähden kiwitä, waan pilkan tähden, ja että ſinä, joka ihminen olet, teet itzes Jumalaxi.

34. JEſus wastais heitä: eikö teidän Lajiſanne ole kirjoitettu: Minä ſanoin, te olette Jumalat?

35. Jos hän ne kutzui Jumalixi, joille Jumalan ſana tapahtui: ja ei kirjoitus taida rikottaa;

36. Kuinga te ſanotte hänelle, jonga Iſä on pyhittänyt ja lähettänyt mailmaan: ſinä pilkkaat Jumalata; että minä ſanoin: minä olen Jumalan Poika?

37. Ellen minä tee minun Iſäni töitä, niin älkäät minua uſkoko:

38. Mutta jos minä niitä teen, ja jos et te minua uſko, niin uſkokaat ne työt; että te tundiſitte ja uſkoiſitte Iſän olewan minuſa, ja minun häneſä.

39. Niin he etzeit taas händä ottaaxenſa kiinni, mutta hän läxi heidän käſiſtänſä.

40. Ja meni jälleen toiſelle puolelle Jordania, ſiihen paikkaan joſa Johannes enſin kaſti; ja wiipyi ſiinä.

41. Ja monda tuli hänen tykönſä, ja ſanoit: ei Johannes yhtäkän ihmettä tehnyt: Mutta kaikki kuin Johannes täſtä ſanoi, ne owat todet.

42. Ja monda uſkoi ſiellä hänen päällenſä.

11. Luku.

Niin yxi mies ſairaſti, nimeldä Lazarus, Bethaniaſta, Marian ja hänen ſiſarenſa Marthan kyläſtä.

2. Mutta Maria oli ſe joka woiteli HERran woiteella, ja hänen jalkanſa hiuxillanſa kuiwais: jonga weli Lazarus ſairaſti.

3. Niin hänen ſiſarenſa lähetit hänen tykönſä, ja ſanoit: HERra! katzo, ſe ſairaſtaa, jotas rakaſtat.

4. Koſka JEſus ſen kuuli, ſanoi hän: ei tämä tauti ole kuolemaxi, waan Jumalan kunniaxi, että Jumalan Poika ſen kautta kunnioitettaiſiin.

5. Mutta JEſus rakaſti Marthaa, ja hänen ſiſartanſa, ja Lazaruſta.

6. Kuin hän ſiis kuuli hänen ſairaſtawan, niin hän wiipyi ſiinä paikaſa kaxi päiwää.

7. Sitte ſanoi hän Opetus-

lapſillenſa: mengädämme jälleen Judeaan.

8. Sanoit hänelle Opetuslapſet: Rabbi! äſken etzeit Judalaiſet ſinua kiwittäxenſä, ja ſinä menet taas ſinne.

9. Waſtais JEſus: eikö kaxitoiſtakymmendä ole päiwän herkeä? Jos joku päiwällä waeldaa, ei hän loukkaa itzänſä; ſillä hän näkee tämän mailman walkeuden.

10. Mutta jos joku yöllä waeldaa, hän loukkaa itzenſä; ſillä ei walkeus ole hänеſä.

11. Näitä hän puhui; ja ſanoi ſitte heille: meidän yſtäwämme Lazarus makaa; mutta minä menen händä uneſta herättämään.

12. Niin ſanoit hänen Opetus-lapſenſa: HERra! jos hän makaa, kyllä hän paranee.

13. Mutta JEſus ſanoi hänen kuolemaſtanſa; waan he luulit hänen ſanowan unen makaamiſeſta.

14. Niin JEſus ſanoi heille ſelkiäſti: Lazarus on kuollut.

15. Ja minä iloitzen teidän tähtenne, etten minä ſiellä ollut, että te uſkoiſitte. Mutta mengädämme hänen tykönſä.

16. Niin ſanoi Thomas, joka kutzutaan kaxoiſexi, muille Opetus-lapſille: käykädämme myös me, että me kuoliſimme hänen kanßanſa.

17. Niin JEſus tuli, ja löyſi hänen jo näljä päiwää maanneen haudaſa.

18. Mutta Bethania oli läsnä Jeruſalemia, lähes wiiſitoiſtakymmendä wakomittaa.

19. Ja monda Judalaiſiſta oli tullut Marthan ja Marian tygö, lohduttamaan heitä heidän welienſä tähden.

20. Koſka Martha kuuli JEſuxen tulewan, juoxi hän händä waſtan: mutta Maria iſtui kotona.

21. Niin Martha ſanoi JEſuxelle: HERra! jos ſinä oliſit täällä ollut, niin ei minun weljeni oliſi kuollut.

22. Mutta minä tiedän wielä, että kaikki mitä ſinä anot Jumalalda, ne Jumala ſinulle andaa.

23. JEſus ſanoi hänelle: ſinun weljes on nouſewa ylös.

24. Martha ſanoi hänelle: minä tiedän hänen nouſewan ylösnouſemiſeſa wiimeisnä päiwänä.

25. Sanoi JEſus hänelle: Minä olen ylösnouſemus ja elämä; joka uſkoo minun päälleni, hän elää, ehkä hän olis kuollut.

26. Ja jokainen joka elää ja uſkoo minun päälleni, ei hänen pidä kuoleman ijankaikkiſeſti. Uſkotkos ſen?

27. Hän ſanoi hänelle: jaa, HERra! minä uſkon ſinun Chriſtuxexi Jumalan Pojaxi, joka tulewa oli mailmaan.

28. Ja kuin hän näitä ſanonut oli, meni hän pois, ja kutzui ſiſarenſa Marian ſalaa, ſanoden: Meſtari on tullut, ja kutzuu ſinua.

29. Koſka hän ſen kuuli, nouſi hän kohta ja tuli hänen tykönſä.

30. (Sillä ei JEſus ollut wielä kylään tullut: waan oli ſiinä paikaſa, joſa Martha oli hänen kohdannut.)

31. Koſka ſe Judalaiſet, jotka hänen kanßanſa huoneeſa olit lohduttamaſa händä, näjit Marian nopiaſti nouſewan ja menewän ulos, ſeuraiſit he händä, ſanoden: hän menee haudalle itkemään.

32. Koſka Maria ſinne tuli kuſa JEſus oli, ja näki hänen, langeis hän hänen jalkainſa juureen, ja ſanoi hänelle: HERra! jos ſinä oliſit täällä ollut, ei oliſi minun weljeni kuollut.

33. Koſka JEſus näki hänen itkewän, ja Judalaiſet, jotka hänen kanßanſa tulleet olit, itkewän, kauhiſtui hän hengeſä, ja tuli ſangen murheelliſexi.

34. Ja ſanoi: kuhunga te hänen panitte? He ſanoit hänelle: HERra! tule ja katzo.

35. Ja JEſus itki.

36. Niin ſanoit Judalaiſet: katzo, kuinga hän rakaſti händä.

37. Mutta muutamat heiſtä ſanoit: eikö tämä, joka ſokian ſilmät awais, tainnut tehdä, ettei tämäkän kuollut oliſi?

38. Niin JEſus kauhiſtui taas itzeſänſä, ja tuli haudan tygö. Mutta ſiinä oli kuoppa, ja kiwi ſen päälle pandu.

39. JEſus ſanoi: ottakaat kiwi pois. Sanoi hänelle Martha, ſen ſiſar joka kuollut oli: HERra! jo hän haiſee; ſillä hän on neljä päiwää kuollunna ollut.

40. JEſus ſanoi hänelle: engö minä ſinulle ſanonut: jos ſinä uſkoiſit, niin ſinä näkiſit Jumalan kunnian?

41. Ja he otit kiwen pois ſialdanſa, johon kuollut pandu oli. Niin JEſus noſti ſilmänſä ylös, ja ſanoi: Iſä! minä kiitän ſinua ettäs minua kuulit.

42. Mutta minä tiedän myös ettäs aina minua kuulet: waan Kanſan tähden joka täſä ymbäri ſeiſoo, ſanon minä, että he uſkoiſit ſinun minua lähettäneexi.

43. Ja kuin hän nämät ſanonut oli, huuſi hän ſuurella äänellä: Lazarus! tule ulos.

44. Ja ſe kuollut tuli ulos ſidottuna käſiſtä ja jalwoiſta kääri-liinalla, ja hänen kaswonſa olit ſidotut ymbäri hiki-liinalla. JEſus ſanoi heille: päästäkäät händä ja andakaat hänen mennä.

45. Niin monda Judalaiſta, jotka olit Marian tygö tulleet, ja näjit ne kuin JEſus teki, uſkoit hänen päällenſä.

46. Mutta muutamat heiſtä menit Phariſeuſten tygö, ja ilmoitit heille, mitä JEſus oli tehnyt.

47. Niin ylimmäiſet Papit ja Phariſeuxet kokoiſit Neuwon, ja ſanoit: mitä me teemmä? ſillä tämä ihminen tekee monda ihmettä.

48. Jos me ſalimma hänen

niin olla, niin kaikki uſkoowat hänen päällensä: ja Romalaiſet tuleewat ja ottaawat pois ſekä meidän maamme että Kanſamme.

49. Mutta yxi heiſtä, Caiphas nimeldä, joka oli ſinä wuonna ylimmäinen Pappi, ſanoi heille: Et te mitään tiedä:

50. Et te myös ajattele, että ſe on meille tarpeellinen, että yxi ihminen kuolee Kanſan tähden, ettei kaikki Kanſa hukkuiſi.

51. Mutta ei hän ſitä itzeſtänſä ſanonut: waan että hän oli ſinä wuonna ylimmäinen Pappi, niin hän ennuſti, että JEſuxen piti kuoleman Kanſan tähden.

52. Ja ei ainoaſta Kanſan tähden, mutta että hänen piti ne Jumalan lapſet, jotka hajotetut olit, yhteen kokooman.

53. Mutta ſiitä päiwäſtä pidit he yhteen neuwoa, kuolettaaxenſa händä.

54. Ei ſiis JEſus waeldanut enä Judalaiſten ſeaſa julkiſeſti, waan meni ſieldä yhteen maan-paikkaan lähes korpea, ſiihen Kaupungiin, joka kutzutaan Ephraim; ja oleſkeli ſiellä Opetus-laſtenſa kanßa.

55. Mutta Judalaiſten Pääſiäinen läheſtyi. Ja monda ſiitä maakunnaſta meni Pääſiäiſen edellä Jeruſalemiin, puhdiſtamaan itziänſä.

56. Niin he etzeit JEſuſta ja puhuit keſkenänſä, ſeiſoin Templiſä: mitä te luuletta, ettei hän ole juhlalle tullut?

57. Ja ylimmäiſet Papit ja Phariſeuxet olit käſkyn andaneet, että jos joku tietäis kuſa hän olis, niin hänen piti ſen ilmoittaman, että he ottaiſit hänen kiinni.

12. Luku.

Kuutta päiwää ennen Pääſiäiſtä, tuli JEſus Bethaniaan, joſa Lazarus oli, jonga, kuollunna olleen, hän oli kuolluiſta herättänyt.

2. Niin he walmiſtit hänelle ſiellä ehtolliſen, ja Martha palweli; mutta Lazarus oli yxi niiſtä kuin hänen kanßanſa atrioitzit.

3. Niin Maria otti naulan turmelematoinda ja kalliſta Narduxen-woidetta, ja woiteli JEſuxen jalat, ja kuiwais hänen jalkanſa hiuxillanſa. Ja huone täytettiin woiteen hajuſta.

4. Niin ſanoi yxi hänen Opetus-lapſiſtanſa, Judas Simonin poika Iſchariot, joka hänen ſitte petti:

5. Mixei tätä woidetta myyty kolmeen ſataan penningihin, ja annettu waiwaiſille?

6. Mutta hän ſanoi ſen, ei että hän murhetta piti waiwaiſiſta, waan että hän oli waras, ja hänelle oli kukkaro, joſa hän ſen kandoi kuin ſiihen pandu oli.

7. Niin JEſus ſanoi: anna hänen olla, hän on ſen kätkenyt minun hautaamiſeni päiwäxi.

8. Sillä teidän tykönänne owat aina waiwaiſet: mutta en minä aina teillä ole.

9. Niin paljo Kansaa Judalaisista ymmärsi hänen siellä olewan: ja tulit sinne, ei ainoasta JEsuxen tähden, waan että he olisit myös Lazaruxen nähneet, jonga hän oli kuolluista herättänyt.

10. Mutta ylimmäiset Papit pidit neuwoa myös Lazarusta rappaaxensa:

11. Sillä monda Judalaisista menit sinne hänen tähtensä, ja uskoit JEsuxen päälle.

12. Toisna päiwänä, koska paljo Kansaa, joka juhlalle tullut oli, kuuli JEsuxen tulleen Jerusalemiin,

13. Otit he palmu-oxia, menit händä wastan ja huusit: Hosianna! siunattu on se joka tulee HERran nimeen, Israelin Kuningas!

14. Mutta JEsus sai yhden aasin, ja istui sen päälle, niinkuin kirjoitettu on:

15. Älä pelkää, Sionin tytär! katzo, sinun Kuningaas tulee ja istuu aasin-warsan päällä.

16. Mutta ei hänen Opetuslapsensa näitä ensisti ymmärtäneet: waan sitte kuin JEsus oli kirkastettu, silloin he muistit, että nämät owat hänestä kirjoitetut, ja että he näitä hänelle tehneet olit.

17. Mutta se Kansa todisti, kuin hänen kanßansa oli, että hän Lazaruxen haudasta kutzui, ja kuolluista herätti.

18. Sentähden myös Kansa meni händä wastan, että he kuullit hänen sen ihmeen tehneexi.

19. Niin Phariseuxet sanoit keskenänsä: te näette, ettet te mitään aikoin saa; katzo, koko mailma juoxee hänen perässänsä.

20. Mutta muutamat Grekiläiset olit niistä, jotka menit ylös Juhlana rukoilemaan.

21. Niin ne menit Philippuxen tygö, joka oli Galilean Bethsaidasta, ja rukoilit händä, sanoden: Herra! me tahdomme nähdä JEsusta.

22. Philippus meni ja sanoi sen Andreaxelle; ja Andreas taas ja Philippus sanoit sen JEsuxelle.

23. Mutta JEsus wastais heitä, ja sanoi: aika on tullut, että ihmisen Poika pitää kirkastettaman.

24. Totisesti, totisesti sanon minä teille: ellei maahan pudonnut nisun-jywä kuole, niin se jää yxinänsä; mutta jos se kuolee, niin se tuo paljo hedelmätä.

25. Joka rakastaa hengeänsä, hän kadottaa sen; mutta joka täsä mailmasa wihaa hengeänsä, hän tuottaa sen ijankaikkiseen elämään.

26. Jos joku minua palwelee, hän seuratkaan minua: ja kusa minä olen, siellä pitää myös minun palweliani oleman. Ja jos joku minua palwelee, händä on Isä kunnioitzewa.

27. Nyt on minun sieluni suuresti murehisansa: Ja mitä minun pitää sanoman? Isä! wapahda minua tästä hetkestä:

kuitengin olen minä sentähden tähän hetkeen tullut.

28. Isä! kirkasta sinun nimes. Niin ääni tuli Taiwaasta, ja sanoi: minä olen sen kirkastanut, ja tahdon wielä nyt kirkastaa.

29. Niin Kansa, joka läsnä seisoi ja sen kuuli, sanoi pitkäisen yhtisneen. Muut sanoit: Engeli puhutteli händä.

30. JEsus wastais, ja sanoi: ei tämä ääni tullut minun, waan teidän tähtenne.

31. Nyt tämä mailma duomitaan: nyt tämän mailman Päämies pitää heitettämän ulos.

32. Ja koska minä maasta nostetaan ylös, niin minä wedän kaikki minun tyköni.

33 (Mutta sen hän sanoi, muistuttain millä kuolemalla hänen piti kuoleman.)

34. Niin Kansa wastais händä, ja sanoi: me olemma Lajista kuulleet Christuxen pysywän ijankaikkisesti: ja kuinga sinä sanot, että ihmisen Poika pitää nostettaman ylös? Kuka on se ihmisen Poika?

35. Niin JEsus sanoi heille: Walkeus on wielä wähän aikaa teidän kanßanne; waeldakaat niinkauwan kuin teillä Walkeus on, ettei pimeys teitä käsittäisi. Joka pimeydesä waeldaa, ei hän tiedä kuhunga hän menee.

36. Uskokaat Walkeuden päälle, niinkauwan kuin teillä Walkeus on, että te tulisitte Walkeuden lapsixi. Näitä puhui JEsus ja meni pois, ja lymyi heildä.

37. Ja waikka hän teki monda ihmettä heidän nähtensä, ei he kuitengan uskoneen hänen päällensä.

38. Että Esaian Prophetan puhe täytettäisiin, jonga hän sanoi: HERra! kuka uskoi meidän saarnamme? ja kenelle on HERran käsiwarsi ilmoitettu?

39. Sentähden ei he tainneet uskoa; sillä Esaias on taas sanonut:

40. Hän sowaisi heidän silmänsä, ja paadutti heidän sydämensä, ettei he näkisi silmillä, eikä ymmärtäisi sydämellä, ja kääntäisi itziänsä, ja minä parandaisin heitä.

41. Nämät sanoi Esaias, koska hän näki hänen kunniansa, ja puhui hänestä.

42. Kuitengin monda myös Ylimmäisistä uskoit hänen päällensä: waan ei he Phariseusten tähden sitä tunnustaneet, ettei he olisi Pannaan kuulutetut.

43. Sillä he rakastit enämmin ihmisten kunniata, kuin Jumalan kunniata.

44. Mutta JEsus huusi, ja sanoi: joka uskoo minun päälleni, ei se usko minun päälleni, waan sen päälle joka minun lähetti.

45. Ja joka minun näkee, hän näkee sen joka minun lähetti.

46. Minä tulin Walkeudexi mailmaan, että jokainen joka uskoo minun päälleni, ei pidä pimeisä oleman.

47. Mutta jos joku minun sanani kuulee, ja ei usko, en minä händä duomitze; sillä en minä tullut mailmaa duomitzemaan, waan wapahtamaan.

48. Joka minun katzoo ylön, ja ei ota wastan minun sanojani, hänellä on se joka hänen duomitzee: se puhe jonga minä puhuin, pitää hänen duomitzeman wiimeisenä päiwänä.

49. Sillä en minä ole itzestani puhunut: waan Isä, joka minun lähetti, hän on minulle käskyn andanut, mitä minun tekemän ja puhuman pitää.

50. Ja minä tiedän että hänen käskynsä on ijankaikkinen elämä. Sentähden, mitä minä puhun, sen minä puhun niinkuin Isä on minulle sanonut.

13. Luku.

Mutta ennen Pääsiäis-juhlaa, kuin JEsus tiesi hetkensä tulleexi, että hänen piti tästä mailmasta Isän tygö menemän, niinkuin hän oli rakastanut omiansa jotka olit mailmasa, niin hän loppuun asti rakasti heitä.

2. Ja Ehtolliſen jälkeen, (koska perkele oli jo Judan Simonin Iſchariotin ſydämehen lykännyt, että hänen piti hänen petämän,)

3. Tiesi JEsus Isän kaikki hänen käsiinsä andaneen, ja että hän oli Jumalasta lähtenyt ulos ja oli Jumalan tygö menemä:

4. Nousi hän ehtolliſelda ja riisui waatteensa: ja otti liinaiſen, ja wyötti itzensä.

5. Pani sitte wettä maljaan, ja rupeis peſemään Opetuslasten jalkoja, ja kuiwais ne sillä liinaiſella jolla hän wyötetty oli.

6. Niin hän tuli Simon Petarin tygö, joka sanoi hänelle: HERra! sinäkö minun jalkani peset?

7. JEsus wastais, ja sanoi hänelle: mitä minä teen, et sinä sitä nyt tiedä, mutta tästedes saat sinä sen tietää.

8. Petari sanoi hänelle: ei sinun pidä ikänä peseman minun jalkojani. Wastais händä JEsus: ellen minä sinua pese, niin ei sinulla ole osaa minun kanßani.

9. Simon Petari sanoi hänelle: HERra! ei ainoasta minun jalkojani, mutta myös kädet ja pää.

10. Sanoi JEsus hänelle: joka pesty on, ei se muuta tarwitze, waan että jalat peſtään, ja niin hän on kokonansa puhdas: ja te oletta puhtaat; et te kuitengan kaikki.

11. Sillä hän tiesi petäjänsä. Sentähden hän sanoi: et te kaikki ole puhtaat.

12 Sitte kuin hän oli pesnyt heidän jalkansa, ja waatteensa ottanut, istui hän taas ja sanoi heille: tiedättekö mitä minä teille tehnyt olen?

13. Te kutzutta minun Mestarixi ja HERraxi; ja te sa-

notte oikein; sillä minä myös olen.

14. Sentähden, jos minä, joka olen HERRa ja Mestari, olen teidän jalkanne pesnyt; niin pitää myös teidängin toinen toisenne jalat pesemän.

15. Sillä minä annoin teille esikuwan, että te niin tekisitte, kuin minä tein teille.

16. Totisesti, totisesti sanon minä teille: ei ole palwelia suurembi Herraansa, eikä sanansaattaja suurembi, kuin se joka hänen lähetti.

17. Jos te nämät tiedätte, te oletta autuat, jos te niitä teettä.

18. En minä kaikista teistä puhu: minä tiedän ne jotka minä walitzin. Mutta että Raamattu täytettäisiin: joka syö leipää minun kanssani, hän tallais minun jalallansa.

19. Nyt minä sanon teille ennen kuin se tapahtuu, että sitte kuin se tapahtunut on, te uskoisitte minun sixi.

20. Totisesti, totisesti sanon minä teille: joka korjaa sen kuin minä lähetän, hän korjaa minun; mutta joka minun korjaa, hän korjaa sen, joka minun lähetti.

21. Koska JEsus nämät oli sanonut, tuli hän murheelliseksi hengessä, ja todisti ja sanoi: totisesti, totisesti sanon minä teille: yxi on teistä minun petäwä.

22. Niin Opetus-lapset katzelit toinen toisensa päälle, ja epäilit kenestä hän sanoi.

23. Ja yxi hänen Opetuslapsistansa istui pöydän tykönä JEsuxen helmassa, jota JEsus rakasti.

24. Niin Simon Petari wiittais sille, wisusti kysymään, kuka se olis josta hän sanoi.

25. Koska hän nojais JEsuxen rindaa wastan, sanoi hän hänelle: HERRa! kuka se on?

26. JEsus wastais: se on se, jolle minä kastetun palan annan. Ja kuin hän oli kastanut leiwän, andoi hän sen Judalle Simon Ischariotille.

27. Ja sen palan jälkeen meni silloin hänehen perkele. Niin JEsus sanoi hänelle: mitäs teet, niin tee pikemmin.

28. Mutta sitä ei yxikän atrioitzewista ymmärtänyt, mitä warten hän sen hänelle sanoi.

29. Sillä muutamat luulit, että Judalla oli kukkaro, JEsuxen hänelle sanowan: osta mitä me juhla-päiwäxi tarwitsemme; eli että hän waiwaisille jotakin andais.

30. Koska hän siis sen palan ottanut oli, meni hän kohta ulos. Ja yö oli.

31. Koska hän oli mennyt ulos, sanoi JEsus: nyt on ihmisen Poika kirkastettu, ja Jumala on kirkastettu hänessä.

32. Jos Jumala on kirkastettu hänessä, niin on myös Jumala kirkastawa hänen itzessänsä, ja kirkastaa hänen pian.

33. Rakkaat lapsukaiset, mi-

nä olen wielä wähän aikaa teidän kanßanne; teidän pitää minua etzimän, ja niinkuin minä ſanoin Judalaiſille: et te taida ſinne tulla kuhunga minä menen; niin minä ſanon myös nyt teille.

34. Uuden käſkyn minä teille annan, että te rakaſtaiſitte teitänne keſkenänne; että, niinkuin minä teitä rakaſtin, te myös toinen toiſtanne rakaſtaiſitte.

35. Siitä pitää kaikkein tundeman teidän minun Opetuslapſixeni, jos te keſkenänne rakkauden pidätte.

36. Sanoi Simon Petari hänelle: HERra, kuhungaſtas menet? JEſus waſtais händä: kuhunga minä menen, niin et ſinä taida nyt minua ſeurata, mutta täſtä lähin ſinä olet minua ſeuraawa.

37. Petari ſanoi hänelle: HERra! mixengö minä nyt taida ſinua ſeurata? minä panen hengeni ſinun edeſtäs.

38. JEſus waſtais händä: Sinä panet henges minun edeſtäni! Totiſeſti, totiſeſti ſanon minä ſinulle: ei laula kukko ennen kuin ſinä olet kolmasti minun kieldänyt.

14. Luku.

(Ja hän ſanoi Opetus-lapſillenſa:) Älköön teidän ſydämenne murheellinen olko; jos te uſkotte Jumalan päälle, niin uſkokaat myös minun päälleni.

2. Minun Iſäni huoneeſa on monda aſuin-ſiaa. Jos ei niin oliſi, niin minä ſanoiſin teille: Minä menen walmiſtamaan teille ſiaa.

3. Ja waikka minä menen pois walmiſtamaan teille ſiaa, niin minä tulen jälleen, ja otan teidän tyköni: että kuſa minä olen, ſiellä pitää myös teidän oleman.

4. Ja kuhunga minä menen, te tiedätte, ja tien te myös tiedätte.

5. Sanoi Thomas hänelle: HERra! en me tiedä kuhungas menet: kuingaſta ſiis me taidamme tietää tien?

6. JEſus ſanoi hänelle: Minä olen tie, totuus ja elämä: Ei kengän tule Iſän tygö, waan minun kauttani.

7. Jos te tundiſitte minun, niin te toſin myös tundiſitte minun Iſäni: ja nyt te tunnette hänen, ja te näette hänen.

8. Philippus ſanoi hänelle: HERra! oſota meille Iſä, niin me tydymme.

9. JEſus ſanoi hänelle: minä olen niin kauwan aikaa teidän tykönänne, ja et ſinä minua tunne, Philippus? Joka näki minun, hän näki myös Iſän. Kuinga ſiis ſinä ſanot: oſota minulle Iſä?

10. Etkös uſko minun olewan Iſäſä, ja Iſän minuſa? Ne ſanat kuin minä teille puhun, en minä itzeſtäni puhu: mutta Iſä, joka minuſa on, hän tekee työt.

11. Uſkokaat minua, että mi-

nä olen Isäsä, ja Isä minusa: mutta jos ei, niin niiden töiden tähden uskokaat minua.

12. Totisesti, totisesti sanon minä teille: joka uskoo minun päälleni, ne työt kuin minä teen, hän on myös tekewä, ja suurembia kuin ne owat, on hän tekewä; sillä minä menen Isäni tygö.

13. Ja mitä ikänä te anotta minun nimeeni, sen minä teen: että Isä kunnioitettaisiin Pojan kautta.

14. Mitä te anotte minun nimeeni, sen minä teen.

15. Jos te rakastatte minun niin pitäkäät minun käskyni.

16 Ja minä olen rukoilewa Isää, ja hän andaa teille toisen lohduttajan, että hän teidän kanssanne olis ijankaikkisesti:

17. Totuuden Hengen, jota ei mailma taida ottaa wastan, sillä ei he näe händä, eikä tunne händä. Mutta te tunnetta hänen, sillä hän pysyy teidän tykönänne, ja on teisä olewa.

18. En minä jätä teitä orwoixi; waan minä tulen teidän tykönne.

19. Wielä on wähä aikaa, ja ei mailma sillen minua näe, mutta te näettä minun; sillä minä elän, ja te myös elätte.

20. Sinä päiwänä pitää teidän ymmärtämän että minä olen Isäsä, ja te minusa, ja minä teisä.

21. Jolla minun käskyni owat, ja ne kätkee, se rakastaa minua: mutta joka minua rakastaa, hän rakasteraan minun Isäldäni. Ja minä tahdon händä rakastaa, ja ilmoitan itzeni hänelle.

22. Sanoi hänelle Judas (ei se Ischarioth): HERra! kuingasta se tulee, että sinä tahdot meille itzes ilmoittaa, ja et mailmalle?

23. JEsus wastais, ja sanoi hänelle: joka minua rakastaa, se pitää minun sanani: ja minun Isäni rakastaa händä, ja me tulemma hänen tykönsä, ja asumma hänen tykönänsä.

24. Joka ei minua rakasta, ei se minun sanojani kätke. Ja se sana kuin te kuuletta, ei ole minun, waan Isän, joka minun lähetti.

25. Näitä olen minä teille puhunut, ollesani teidän kanssanne.

26. Mutta lohduttaja, se Pyhä Hengi, jonga Isä on lähettäwä minun nimeeni, hän opettaa teille kaikki, ja muistuttaa teille kaikki kuin minä teille sanonut olen.

27. Rauhan minä jätän teille; minun rauhani minä annan teille. En minä anna teille niinkuin mailma andaa. Älkään teidän sydämenne murhellinen olko; älkään myös peljätkö.

28. Te kuulitta minun sanowan: minä menen pois, ja tulen jälleen teidän tykönne. Jos te minua rakastaisitte, niin te tosin iloitzisitte, että minä sanoin: minä menen Isän

ſän tygö; ſillä Iſä on ſuurembi minua.

29. Ja nyt minä ſanon teille ennen kuin ſe tapahtuu, että te uſkoiſitte koſka ſe tapahtunut on.

30. En minä täſtedes puhu paljo teidän kanſſanne; ſillä tämän mailman päämies tulee, jolla ei ole mitään minuſa.

31. Mutta että mailma ymmärtäis minun Iſää rakaſtawan, ja niinkuin Iſä minulle käſki, niin minä myös teen. Noſkaat, lähtekäämme täältä.

15. Luku.

Minä olen ſe totinen wiinapuu, ja minun Iſäni on peldomies.

2. Jokaitzen oxan minuſa, joka ei kanna hedelmätä, hän karſii pois; ja jokaitzen kuin hedelmän kandaa, hän puhdistaa, että ſe kandais runſaamman hedelmän.

3. Te oletta nyt puhtaat, ſen ſanan tähden kuin minä teille puhuin.

4. Pyſykäät te minuſa, ja minä teiſä. Niinkuin ei oxa taida itzeſtänſä hedelmätä kandaa, ellei hän wiinapuuſa kiinni ole; niin et te myös, jollet te minuſa pyſy.

5. Minä olen wiinapuu, te oletta oxat: joka minuſa pyſyy, ja minä häneſä, hän kandaa paljo hedelmätä; ſillä ilman minuta et te woi mitään tehdä.

6. Jos ei joku minuſa pyſy, ſe heitetään ulos niinkuin oxa, ja kuiwettuu, ja ne ſidotaan kokoon, ja heitetään tuleen, ja palaawat.

7. Jos te minuſa pyſytte, ja minun ſanani pyſyywät teiſä, mitä ikänä te tahdotte niin anokaat, ja te ſaatte.

8. Siinä minun Iſäni kunnioitetaan, että te paljon hedelmätä kandaiſitte, ja tuliſitte minun Opetus-lapſixeni.

9. Niinkuin Iſä rakaſti minua, niin minä myös rakaſtin teitä: pyſykäät ſiinä minun rakkaudeſani.

10. Jos te minun käſkyni pidätte, niin te pyſytte minun rakkaudeſani, niinkuin minä pidin Iſäni käſkyn, ja pyſyn hänen rakkaudeſanſa.

11. Näitä olen minä teille puhunut, että ſe minun iloni teiſä pyſyis, ja teidän ilonne tulis täydelliſexi.

12. Se on minun käſkyni, että te rakaſtatte teitänne keskenänne, niinkuin minä teitä rakaſtin.

13. Ei ole kellän ſitä ſuurembata rakkautta, kuin että joku panis hengenſä yſtäwäinſä edeſtä.

14. Te oletta minun yſtäwäni, jos te teette mitä minä teidän käſken.

15. En minä täſtedes ſano teitä palwelioixi, ſillä ei palwelia tiedä mitä hänen Herranſa tekee; mutta minä kutzun teitä yſtäwixi, ſillä kaikki kuin minä Iſältäni kuulin, ne minä teillen ilmoitin.

16. Et te minua walinneet, waan minä walitzin teidän, ja säädsin teidän, että te menisitte hedelmätä tekemään, ja teidän hedelmänne pysyis: että mitä te anotta Isältä minun nimeeni, sen hän andaa teille.

17. Näitä minä käsken teille, että te toinen toistanne rakastaisitte.

18. Jos mailma teitä wihaa, niin tietäkäät hänen ennen minua wihanneen kuin teitä.

19. Jos te mailmasta olisitte, niin mailma omaansa rakastais; mutta et te ole mailmasta, waan minä walitzin teidän mailmasta, sentähden mailma wihaa teitä.

20. Muistakaat sitä sanaa kuin minä teille sanoin: ei ole palwelia suurembi Herraansa. Jos he minua wainoisit, niin he myös teitä wainoowat: jos he minun sanani kätkit, niin he teidängin sananne kätkeewät.

21. Mutta kaikkia näitä tekeewät he teille minun nimeni tähden, sillä ei he tunne sitä joka minun lähetti.

22. Jos en minä olisi tullut, ja heitä puhutellut, niin ei heillä olisi syndiä: mutta nyt ei heillä ole, millä he syndinsä werhoowat.

23. Joka minua wihaa, hän wihaa myös minun Isäänі.

24. Ellen minä olisi niitä töitä heidän seasansa tehnyt, joita ei kengän muu ole tehnyt, niin ei heillä olisi syndiä: Mutta nyt he näjit, ja wihaisit sekä minua, että minun Isäänі.

25. Waan (se tapahtui) että se täytettäisiin, kuin heidän Lajisansa on kirjoitettu: he wihaisit minua ilman syytä.

26. Mutta koska Lohduttaja tulee, jonga minä teille Isältä lähetän, Totuuden Hengi, joka Isästä käy ulos, se on minusta todistawa.

27. Ja teidän pitää myös todistaman, sillä te oletta alusta minun kanssani.

16. Luku.

Näitä olen minä puhunut teille, ettet te paheniisi.

2. He paneewat teitä pannaan. Ja aika tulee, että jokainen joka teidän tappaa, se luulee tekewänsä Jumalalle palweluxen.

3. Ja näitä he tekeewät teille, ettei he tunne Isää eikä minua.

4. Waan minä puhuin näitä teille, että koska se aika tulee, te niistä muistaisitte, että minä teille sanonut olen. Mutta en minä ole teille näitä alusta sanonut, sillä minä olin teidän kanssanne.

5. Mutta nyt minä menen sen tygö, joka minun lähetti, ja ei teistä minulda kengän kysy: kuhungas menet?

6. Waan että minä olen näitä teille puhunut, niin murhe täyttää teidän sydämenne.

7. Kuitengin sanon minä teille totuuden: se on teille tar-

pellinen että minä menen pois. Sillä ellen minä mene pois, niin ei Lohduttaja tule teidän tykömme: mutta jos minä menen pois, niin minä hänen teille lähetän.

8. Ja koska hän tulee, niin hän nuhtelee mailmaa synnin tähden, ja wanhurskauden tähden, ja duomion tähden.

9. Synnin tähden tosin, ettei he usko minun päälleni.

10. Mutta wanhurskauden tähden, että minä menen Isäni tygö, ja ettet te minua sillen näe.

11. Mutta duomion tähden, että tämän mailman päämies on duomittu.

12. Minulla on wielä paljo sanomista, mutta et te woi nyt kandaa.

13. Waan koska se tulee, Totuuden Hengi, hän johdattaa teitä kaikkeen totuuteen. Sillä ei hän puhu itzestänsä, waan mitä hän kuulee, sitä hän puhuu, ja tulewaisia hän teille ilmoittaa.

14. Hän on minua kunnioittawa; sillä hän ottaa minun omastani, ja ilmoittaa teille.

15. Kaikki mitä Isällä on, ne owat minun; sentähden minä sanoin, että hän ottaa minun omastani, ja ilmoittaa teille.

16. Wähän ajan perästä, ja et te näe minua: ja taas wähän ajan perästä, te näette minun, sillä minä menen Isän tygö.

17. Niin muutamat hänen Opetus-lapsistansa puhuit keskenänsä: mikä se on kuin hän sanoo meille: wähän ajan perästä, ja et te näe minua; ja taas wähän ajan perästä, ja te näette minun; ja että minä menen Isän tygö?

18. Niin he sanoit: mikä se on kuin hän sanoo, wähän ajan perästä? en me tiedä mitä hän puhuu.

19. Niin JEsus ymmärsi että he tahdoit kysyä häneltä, ja sanoi heille: sitä te kysytte keskenänne, että minä sanoin: wähän ajan perästä, ja et te näe minua; ja taas wähän ajan perästä, ja te näette minun.

20. Totisesti, totisesti sanon minä teille: teidän pitää itkemän ja parkuman, mutta mailma iloitzee: te tuletta murheellisexi, mutta teidän murheenne käätään iloxi.

21. Koska waimo synnyttää, niin hänellä on kipu, sillä hänen hetkensä tuli: mutta koska hän on lapsen synnyttänyt, niin ei hän enä muista waiwaansa, ilon tähden, että ihminen on syndynyt mailmaan.

22. Niin teillä on myös nyt murhe: mutta minä tahdon teitä jälleensä nähdä, ja teidän sydämenne on iloitzewa, ja ei kenengän pidä teidän iloanne teildä ottaman pois.

23. Ja sinä päiwänä et te mitään kysy minulda. Totisesti, totisesti sanon minä teille: mitä ikänä te anotta Isältä mi-

nun nimeeni, niin hän andaa teille.

24. Et te ole mitään minun nimeeni tähän asti anoneet: rukoilkaat, niin te saatte, että teidän ilonne olis täydellinen.

25. Näitä olen minä teille puhunut tapauxisa: mutta aika tulee, etten minä sillen puhu teille tapauxisa, waan ilmoitan julkisesti teille minun Isästäni.

26. Sinä päiwänä pitää teidän rukoileman minun nimeeni: Ja en minä sano teille, että minä rukoilen Isää teidän tähtenne:

27. Sillä Isä rakastaa itse teitä, että te minua rakastitte, ja uskoitta minun Jumalasta lähteneen.

28. Minä läxin Isästä, ja tulin mailmaan: taas minä jätän mailman, ja menen Isän tygö.

29. Sanoit hänen Opetuslapsensa hänelle: katzo, nyt sinä julkisesti puhut, ja et yhtään tapausta sano.

30. Nyt me tiedämme sinun kaikki tietäwän, ja et sinä tarwitze että joku sinulda kysyy. Sentähden me uskomme sinun Jumalasta lähteneen.

31. JEsus wastais heitä: nyt te uskotte.

32. Katzo, aika tulee, ja nyt tuli, että te jokainen hajotetaan omillensa, ja minun te yxinäni jätätte. En minä ku tengan yxinäni ole, sillä Isä on minun kanßani.

33. Näitä olen minä teille puhunut, että teillä minusa rauha olis. Mailmasa on teillä tuska: mutta olkaat hywäsä turwasa, minä woitin mailman.

17. Luku.

Näitä puhui JEsus ja nosti silmänsä Taiwasta päin, ja sanoi: Isä! hetki tuli, kirkasta sinun Poikas, että sinun Poikas kirkastais myös sinun!

2. Niinkuin sinä annoit hänelle wallan kaiken lihan päälle, andaa ijankaikkisen elämän kaikille kuin sinä hänelle annoit.

3. Mutta tämä on ijankaikkinen elämä, että he sinun ainoan totisen Jumalan tundisit, ja jongas lähetit, JEsuxen Christuxen.

4. Minä kirkastin sinun maan päällä: minä täytin sen työn jongas minulle annoit tehdäkseni.

5. Ja nyt Isä! kirkasta sinä minua itze tykönäs sillä kirkkaudella, joka minulla sinun tykönäs oli, ennenkuin tämä mailma olikan.

6. Minä ilmoitin sinun Nimes ihmisille, jotkas minulle mailmasta annoit: he olit sinun, ja minulle sinä ne annoit, ja sinun sanas he kätkit.

7. He tiesit nyt kaikki olewan sinusta, kuin sinä minulle annoit.

8. Sillä ne sanat kuin sinä minulle annoit, annoin minä heille: ja he ne otit wastan, ja totisesti tunsit minun sinun-

ta lähteneen, ja uskoit että sinä minun lähetit.

9. Minä rukoilen heidän edestänsä: en minä mailman edestä rukoile, waan niiden edestä kuin sinä minulle annoit, että he owat sinun omas.

10. Ja kaikki minun omani owat sinun, ja sinun omas owat minun: ja minä olen kirkastettu heissä.

11. En minä sillen ole mailmassa, mutta he owat mailmassa, ja minä tulen sinun tygös. Pyhä Isä! kätke niitä, kuin sinä minulle annoit, sinun Nimes tähden, että he olisit yxi niinkuin mekin!

12. Koska minä olin heidän kanssansa mailmassa, niin minä kätkin heitä sinun Nimessäs: ne jotkas minulle annoit kätkin minä, ja ei niistä kengän kadonnut, waan se kadotuxen lapsi: että Raamattu täytettäisiin.

13. Mutta nyt minä tulen sinun tygös, ja puhun näitä mailmassa, että heissä olis minun iloni täydellinen.

14. Minä annoin heille sinun sanas, ja mailma wihais heitä, sillä ei he ole mailmasta, niin-kuin en minäkän mailmasta ole.

15. En minä rukoile että heitä ottaisit pois mailmasta, waan että heitä pahasta warjelisit.

16. Ei he ole mailmasta, niin-kuin en minäkän mailmasta ole.

17. Pyhitä heitä totuudessas. Sinun puhees on totuus.

18. Niin-kuin sinä minun lähetit mailmaan, niin minä myös lähetin heidän mailmaan.

19. Ja minä pyhitän itzeni heidän tähtensä, että hekin olisit totuudessa pyhitetyt.

20. Mutta en minä ainoasti heidän edestänsä rukoile, waan myös niiden edestä, jotka heidän sanansa kautta uskoowat minun päälleni:

21. Että he kaikki yhtä olisit, niin-kuin sinä, Isä! minussa olet, ja minä sinussa, että hekin meissä niin yhtä olisit: että mailma uskois sinun minua lähettänees.

22. Ja minä annoin heille sen kunnian, kuin sinä minulle annoit: että he yhtä olisit, niinkuin mekin yhtä olemma.

23. Minä olen heissä, ja sinä minussa, että he niin yhdessä täydelliset olisit, ja mailma tietäis että sinä minun lähetit, ja että sinä heitä rakastit, niinkuin sinä minun rakastit.

24. Isä! minä tahdon, että kussa minä olen, siellä nekin olisit minun kanssani, kuin sinä minulle andanut olet; että he minun kunniani näkisit, jongas minulle annoit: sillä sinä rakastit minua ennen kuin mailman perustus laskettu oli.

25. Wanhurskas Isä! ei mailma sinua tundenut, mutta minä tunsin sinun, ja nämät ymmärsit että sinun minun lähetit.

26. Ja minä julistin heille sinun nimes, ja wielä julistan;

että se rakkaus, jolla sinä minua rakastit, heisä olis, ja minä myös heisä.

18. Luku.

Koska JEsus nämät oli sanonut, meni hän ulos Opetus-lastensa kanßa Kedron ojan ylitze. Siellä oli yrti-tarha johon hän meni sisälle, ja hänen Opetus-lapsensa.

2. Mutta Judas, joka hänen petti, tiesi myös sen paikan; sillä JEsus tuli sinne usein Opetus-lastensa kanßa.

3. Koska siis Judas oli joukon kanßansa ottanut, ja palweliat ylimmäisildä Papeilda ja Phariseuxilda, tuli hän sinne lyhtyillä, tuli-soittoilla, ja sota-aseilla.

4. Koska siis JEsus tiesi kaikki mitä hänelle tapahtuman piti, niin hän läxi ulos ja sanoi heille: Ketä te etzittä?

5. He wastaisit händä: JEsusta Nazarenusta. Sanoi JEsus heille: Minä olen. Mutta Judas, joka hänen petti, seisoi myös heidän kanßansa.

6. Kuin siis JEsus sanoi heille: Minä olen; astuit he takaperin, ja langeisit maahan.

7. Niin hän taas kysyi heildä: Ketä te etzittä? Mutta he sanoit: JEsusta Nazarenusta.

8. JEsus wastais: Minä sanoin teille, että minä olen. Jos te siis minua etzittä, niin andakaat näiden mennä.

9. Että se puhe täytettäisiin, kuin hän oli sanonut: en minä niistä yhtään kadottanut, kuin sinä minulle annoit.

10. Niin Simon Petarilla oli miekka, jonga hän weti ulos, ja löi ylimmäisen Papin palweliata, ja hakkais pois hänen oikian korwansa; jonga palwelian nimi oli Malchus.

11. Niin JEsus sanoi Petarille: pistä miekkas tuppeen; eikö minun pidä juoman sitä Kalkkia kuin Isä minulle andoi?

12. Niin joukko, ja ylimmäinen päämies, ja Judalaisten palweliat otit kiinni JEsuxen ja sidoit hänen.

13. Ja weit ensin Hannaxen tygö; sillä hän oli Caiphan appi, joka oli sinä wuonna ylimmäinen Pappi.

14. Ja Caiphas oli se, joka Judalaisille oli neuwoa andanut, että yhtä ihmistä olis tarpeellinen kuolettan Kansan edestä.

15. Ja Simon Petari seurais JEsusta, ja toinen Opetus-lapsi. Mutta se Opetus-lapsi oli ylimmäisen Papin tuttawa, ja meni sisälle JEsuxen kanßa ylimmäisen Papin saliin.

16. Mutta Petari jäi ulos owen eteen. Niin se toinen Opetus-lapsi, joka ylimmäisen Papin tuttawa oli, meni ulos ja puhui owen-wartialle, ja toi Petarin sisälle.

17. Niin sanoi owen-wartiapiika Petarille: etkö sinä myös ole tämän miehen Opetus-lapsista? Hän sanoi: en ole.

18. Mutta palweliat, jotka hiiliſtä olit tulen tehneet, ſillä kylmä oli, ſeiſoit ja lämmittelit. Ja Petari ſeiſoi myös heidän kanſſansa ja lämmitteli.

19. Niin ylimmäinen Pappi kyſyi JEſuxelda hänen Opetus-lapſiſtanſa ja Opetuxeſtanſa.

20. JEſus waſtais händä: Minä olen mailman edeſä julkiſeſti puhunut: minä olen Synagogaſa opettanut, ja Templiſä, johonga Judalaiſet jokapaikaſta kokoon tuleewat, ja en ole mitään ſalaiſuudeſa puhunut.

21. Mitäs minulda kyſyt? kyſy niildä, jotka kuulit mitä minä heille puhunut olen: Katſo, ne tietäwät mitä minä ſanonut olen.

22. Mutta kuin hän näitä puhui, andoi yxi niiſtä palwelioiſta, kuin läsnä ſeiſoit, JEſuxelle korwa-puuſtin, ja ſanoi: niingö ſinä waſtaat ylimmäiſtä Pappia?

23. JEſus waſtais händä: jos minä pahaſti puhuin, niin todiſta ſe pahaxi: mutta jos minä oikein puhuin, mixis minua lyöt?

24. Niin Hannas lähetti hänen ſidottuna ylimmäiſen Papin Caiphan tygö.

25. Mutta Simon Petari ſeiſoi ja lämmitteli. Niin he ſanoit hänelle: etkö ſinä ole myös hänen Opetus-lapſiſtanſa? Hän kielſi, ja ſanoit en ole.

26. Sanoi hänelle yxi ylimmäiſen Papin palwelioiſta, ſen lango, jonga korwan Petari hakkais pois: engö minä ſinua nähnyt yrti-tarhaſa hänen kanſſanſa?

27. Niin Petari taas kielſi. Ja kohta kukko lauloi.

28. Niin he weit JEſuxen Caiphan tyköä Raaſtupaan. Mutta ſe oli aamu: ja ei he menneet Raaſtupaan, ettei he itziänſä ſaaſtuttaiſi, waan ſöiſit Pääſiäis-lambaan.

29. Niin Pilatus meni ulos heidän tykönſä, ja ſanoi: mitä kannetta te tuotte tätä mieſtä waſtan?

30. He waſtaiſit ja ſanoit hänelle: ellei hän pahan-tekiä oliſi, en me oliſi händä ſinun halduus andaneet.

31. Niin Pilatus ſanoi heille: ottakaat te händä, ja duomitkaat händä teidän Lakinne jälkeen. Judalaiſet ſanoit ſiis hänelle: meidän ei ſowi ketään tappaa.

32. Että JEſuxen puhe täytettäiſiin, kuin hän ſanoi, merkiten millä kuolemalla hänen piti kuoleman.

33. Niin Pilatus taas meni Raaſtupaan, kutzui JEſuxen, ja ſanoi hänelle: oletkos ſinä Judalaiſten Kuningas?

34. JEſus waſtais händä: ſanotko ſinä ſen itzeſtäs, eli owatko muut ſen minuſta ſinulle ſanoneet?

35. Pilatus waſtais: olengo minä Judalainen? Sinun Kanſas ja ylimmäiſet Papit an-

noit ylön sinun minulle: mitäs tehnyt olet?

36. JEsus wastais: ei minun waldakundani ole tästä mailmasta. Jos minun waldakundani olis tästä mailmasta, niin tosin minun palweliani olisit sotineet, etten minä olisi tullut annetuxi ylön Judalaisille; mutta ei minun waldakundani ole täältä.

37. Niin Pilatus sanoi hänelle: niin sinä olet Kuningas? JEsus wastais: sinä sen sanot, että minä olen Kuningas. Sitä warten olen minä syndynyt, ja sitä warten mailmaan tullut, että minä totuuden tunnustan. Jokainen joka on totuudesta, se kuulee minun ääneni.

38. Pilatus sanoi hänelle: mikä on totuus? Ja kuin hän sen sanonut oli, meni hän taas ulos Judalaisten tygö, ja sanoi heille: en minä löydä yhtään syytä häneä.

39. Mutta teillä on tapa, että minun pitää teille päästämän yhden Pääsiäisnä: tahdottako siis että minä päästän teille Judalaisten Kuningaan?

40. Niin he huusit taas kaikki, sanoden: ei tätä, waan Barabbasta. Mutta Barabbas oli ryöwäri.

19. Luku.

Niin Pilatus otti silloin JEsuxen, ja ruoskitzi hänen.

2. Ja sota-miehet wäänsit Kruunun orjan-tappuroista, panit sen hänen päähänsä, ja puetit hänen purpura-waatteeseen.

3. Ja sanoit: Terwe Judalaisten Kuningas! Ja annoit hänelle korwa-puusteja.

4. Taas tuli Pilatus ulos, ja sanoi heille: katzokaat, minä tuon hänen teille ulos, että te tietäisitte etten minä löydä yhtään syytä häneä.

5. Niin JEsus meni ulos, kandain orjan-tappuraista Kruunua, ja purpuraista waatetta. Ja hän sanoi heille: katzo ihmistä.

6. Mutta koska ylimmäiset Papit ja palweliat hänen näjit, huusit he, sanoden: ristiin-naulitze, ristiin-naulitze händä. Pilatus sanoi heille: ottakaat te händä ja ristiin-naulitkaat: sillä en minä löydä yhtään syytä häneä.

7. Wastaisit händä Judalaiset: meillä on Laki, ja meidän Lakimme jälkeen pitää hänen kuoleman, että hän teki itzensä Jumalan Pojaxi.

8. Koska siis Pilatus tämän puheen kuuli, pelkäis hän wielä enämmin.

9. Ja meni taas Raastupaan ja sanoi JEsuxelle: kusta sinä olet? Mutta ei JEsus wastannut händä.

10. Niin Pilatus sanoi hänelle: etkös mitään minulle puhu? etkös tiedä että minulla on walda sinua ristiin-naulita, ja walda sinua päästää?

11. JEsus wastais: ei si-

nulla olisi yhtään waldaa minua wastan, jos ei se olisi sinulle annettu ylhäldä. Sentähden on hänellä suurembi syndi, joka minun sinulle andoi ylön.

12. Ja siitä ajasta pyysi Pilatus händä päästää. Mutta Judalaiset huusit, sanoden: jos sinä hänen päästät, niin et sinä ole Keisarin ystäwä; sillä jokainen joka itzensä tekee Kuningaaxi, hän on Keisaria wastan.

13. Koska siis Pilatus tämän puheen kuuli, wei hän JEsuxen ulos, ja istui duomioistuimelle, siihen paikkaan joka kutzutaan Lithostrotos, mutta Hebreaxi Gabbatha.

14. Mutta se oli Pääsiäisen walmistus-päiwä, lähes kuudennella herkellä. Ja hän sanoi Judalaisille: katzo teidän Kuningaanne.

15. Mutta he huusit: ota pois, ota pois, ristiin-naulitze händä. Pilatus sanoi heille: pitääkö minun ristiin-naulitzeman teidän Kuningaanne? Ylimmäiset Papit wastaisit: ei meillä ole Kuningasta, waan Keisari.

16. Niin silloin hän andoi hänen heille ristiin-naulittaa. Mutta he otit JEsuxen ja weit pois.

17. Ja hän kandoi ristiänsä, ja meni siihen paikkaan, joka kutzutaan Pääkallon-paikaxi, mutta Hebreaxi Golgatha.

18. Siellä he ristiin-naulitzit hänen, ja kaxi muuta hänen kanssansa kahden puolen, mutta JEsuxen keskelle.

19. Niin Pilatus kirjoitti myös päälle-kirjoituxen, ja pani ristin päälle; ja oli näin kirjoitettu: JESUS NAZARENUS JUDALAISTEN KUNINGAS.

20. Tämän päälle-kirjoituxen luki monda Judalaisista; sillä se paikka oli lähnä Kaupungia, josa JEsus ristiin-naulittiin Ja oli kirjoitettu Hebreaxi, Grekaxi ja Latinaxi.

21. Niin sanoit Judalaisten ylimmäiset Papit Pilatuxelle: ällä kirjoita: Judalaisten Kuningas; waan että hän on sanonut: minä olen Judalaisten Kuningas.

22. Pilatus wastais: mitä minä kirjoitin, sen minä kirjoitin.

23. Koska siis sota-miehet olit JEsuxen ristiin-naulinneet, otit he hänen waatteensa, (ja teit neljä osaa, kullengin sotamiehelle osan,) ja hameen: mutta hame ei ollut ommeltu, waan kokonansa ylhäldä (alaspäin) kudottu.

24. Niin he sanoit keskenänsä: älkäämme tätä rikkoko, waan heittäkäämme tästä arpaa, kenengä se pitää oleman: että Raamattu täytettäisiin, joka sanoo: he owat minun waatteeni itzellensä jakaneet, ja owat heittäneet minun hameestani arpaa. Ja sota-miehet tosin näin teit.

25. Mutta JEsuxen ristin

tykönä seisoi hänen Äitinsä, ja hänen Äitinsä sisar Maria, Cleophan emändä, ja Maria Magdalena.

26. Koska siis JEsus näki Äitin, ja Opetus-lapsen siinä seisowan, jota hän rakasti, sanoi hän Äitillensä: Waimo katzo sinun poikaas.

27. Sitte sanoi hän Opetus-lapselle: katzo sinun Äitiäs. Ja siitä hetkestä otti Opetus-lapsi hänen tykönsä.

28. Sitte kuin JEsus tiesi jo kaikki täytetyxi, ja että Raamattu täytettäisiin, sanoi hän: Minä janoon.

29. Oli siis yxi astia pandu etikkata täyteen. Ja he täytit sienen etikalla, ja panit sen ymbärille Isoppia, ja panit sen hänen suunsa eteen.

30. Koska siis JEsus oli etikkata ottanut, sanoi hän: se on täytetty; ja kalliisti päänsä, ja andoi hengensä.

31. Mutta että walmistus-päiwä oli, ja ei ruumiit pitänyt ristisä oleman Sabbathina, (sillä se Sabbathin päiwä oli suuri,) rukoilit siis Judalaiset Pilatusta, että heidän sääriluunsa piti rikottaman, ja he otettaman alas.

32. Niin sota-miehet tulit ja rikoit ensimdisen luut, ja toisen, joka hänen kanßansa oli ristiin-naulittu.

33. Mutta koska he tulit JEsuxen tygö, ja näjit hänen jo kuolleexi, niin ei he rikkoneet hänen luitansa:

34. Waan yxi sota-miehistä awais hänen kylkänsä keihäällä, josta kohta wuosi werta ja wettä.

35. Ja joka tämän näki, hän on se todistanut, ja hänen todistuxensa on tosi, ja hän tietää hänensä totta sanowan, että te myös uskoisitta.

36. Sillä nämät owat tapahtuneet, että Raamattu täytettäisiin: ei teidän pidä luuta rikkoman häneä.

37. Ja taas toinen Kirjoitus sanoo: he saawat nähdä, ketä he owat pistäneet.

38. Mutta sen jälkeen rukoili Pilatusta Joseph Arimathiasta, (joka oli JEsuxen Opetus-lapsi, waan salaa, Judalaisten pelwon tähden,) että hän olis saanut ottaa JEsuxen ruumiin: ja Pilatus sallei sen. Niin hän tuli ja otti JEsuxen ruumiin.

39. Niin tuli myös Nicodemus (joka oli ensin yöllä JEsuxen tygö tullut,) ja toi Mirrhamita ja Aloeta sekoitettua, lähes sata naulaa.

40. Niin he otit JEsuxen ruumiin, ja kääreit sen liinaiseen, hywän-hajulliisten yrtein kanßa, niinkuin Judalaisten tapa on haudata.

41. Mutta siinä-paikasa kuin hän ristiin-naulittiin, oli yrtitarha, ja yrti-tarhasa uusi hauta, johonga ei wielä kengän ollut pandu.

42. Siihen he panit JEsuxen Judalaisten walmistus-

päiwän tähden, että se hauta oli lähnä.

20. Luku.

Mutta ensimäisenä päiwänä wiikosa, tuli Maria Magdalena warahin, koska wielä pimiä oli haudalle, ja näki kiwen otetuxi pois haudalda.

2. Niin hän juoxi ja tuli Simon Petarin tygö, ja sen Opetus-lapsen tygö, jota JEsus rakasti, ja sanoi heille: he owat HERran ottaneet pois haudasta, ja en me tiedä kuhunga he hänen panit.

3. Niin Petari meni ulos, ja se toinen Opetus-lapsi, ja tulit haudalle.

4. Mutta he juoxit kahden ynnä, ja se toinen Opetus-lapsi juoxi edellä nopeemmin kuin Petari, ja tuli ensin haudalle.

5. Ja kuin hän itzensä kumarsi, näki hän liinaiset panduna: mutta ei hän kuitengan mennyt sisälle.

6. Niin Simon Petari tuli seuraten händä, ja meni hautaan, ja näki käärі-liinat panduna:

7. Ja sen hiki-liinan, joka hänen päänsä päällä oli ollut, ei käärі-liinan kanssa, waan erinänsä käärittynä yhteen paikkaan.

8. Niin meni myös toinen Opetus-lapsi sisälle, joka ensin haudalle tullut oli, ja näki sen, ja uskoi.

9. Sillä ei he wielä Raamattua ymmärtäneet, että hän oli nousewa kuolleista.

10. Niin ne Opetus-lapset menit taas yhteen.

11. Mutta Maria seisoi ulkona haudan edessä, ja itki. Ja koska hän niin itki, kumarsi hän itzensä hautaan.

12. Ja näki kaxi Engeliä walkeisa waatteisa istuwan, yhden pään puolesa, ja toisen jalkain puolesa, siinä kuin JEsuxen ruumis pandu oli.

13. Ne sanoit hänelle: Waimo! mitäs itket? Hän sanoi heille: he owat minun HERrani ottaneet pois, ja en tiedä kuhunga he hänen owat panneet.

14. Ja koska hän nämät sanonut oli, käänsi hän itzensä taa-päin, ja näki JEsuxen seisowan, eikä tiennyt että se oli JEsus.

15. Sanoi JEsus hänelle: Waimo! mitäs itket? ketäs etzit? mutta hän luuli sen yrtitarhan haldiaxi, ja sanoi hänelle: Herra! jos sinä hänen kannoit pois, niin sano minulle, kuhungas hänen panit, ja minä tahdon hänen ottaa.

16. JEsus sanoi hänelle: Maria! Niin hän käänsi itzensä, ja sanoi hänelle: Rabboni! se on: Mestari.

17. JEsus sanoi hänelle: älä minuun rupee: sillä en minä ole wielä mennyt ylös minun Isäni tygö. Waan mene minun weljeini tygö, ja sano heille: Minä menen ylös minun Isäni tygö, ja teidän Isänne tygö,

ja minun Jumalani tygö, ja teidän Jumalanne tygö.

18. Maria Magdalena tuli ja ilmoitti Opetus-lapsille, että hän oli nähnyt HERran, ja että hän näitä hänelle sanoi.

19. Koska siis sen Sabbathinpäiwän ehtoo oli, ja owet olit suljetut, josa Opetus-lapset kokoonduneet olit Judalaisten pelwon tähden, tuli JEsus, ja seisoi heidän keskellänsä, ja sanoi heille: Rauha olkoon teille!

20. Ja kuin hän sen sanonut oli, osotti hän heille kätensä ja kylkensä. Niin Opetuslapset ihastuit, että he näjit HERran.

21. Ja JEsus taas sanoi heille: Rauha olkon teille! niinkuin Isä minun lähetti, niin minä myös lähetän teidän.

22. Ja kuin hän nämät sanonut oli, puhalsi hän heidän päällensä, ja sanoi heille: Ottakaat Pyhä Hengi.

23. Joille te synnit andeexi annatte, niille ne andeexi annetaan: ja joille te ne pidätte, niille ne owat pidetyt.

24. Mutta Thomas, yxi kahdesta-toista-kymmenestä, joka kaxoisexi kutzutaan, ei ollut heidän kanssansa koska JEsus tuli.

25. Niin muut Opetus-lapset sanoit hänelle: me näjimme HERran. Mutta hän sanoi heille: ellen minä näe hänen käsissänsä naulan reikää, ja pistä sormeani naulain siaan, ja pistä kättäni hänen kylkeensä, en minä usko.

26. Ja kahdexan päiwän perästä, olit Opetus-lapset taas sisällä, ja Thomas heidän kanssansa. Niin JEsus tuli, kuin owet suljetut olit, ja seisoi heidän keskellänsä, ja sanoi: Rauha olkon teille!

27. Sitte sanoi hän Thomakselle: pistä sormes tänne, ja katzo minun käsiäni: ja ojenna tänne kätes, ja pistä minun kylkeeni, ja älä ole epä-uskoinen, waan uskowainen.

28. Thomas wastais, ja sanoi hänelle: minun HERrani, ja minun Jumalani!

29. JEsus sanoi hänelle: etkäs näjit minun, Thomas! niin sinä uskoit: autuaat owat ne jotka ei näe ja kuitengin uskoowat.

30. Niin teki myös JEsus monda muuta merkkiä Opetuslastensa nähden, jotka ei täsä Kirjasa ole kirjoitetut.

31. Mutta nämät owat kirjoitetut, että te uskoisitta, että JEsus on Christus Jumalan Poika, ja että te saisitte elämän, uskon kautta hänen Nimeensä.

21. Luku.

Sitte ilmoitti JEsus taas itzensä Opetus-lapsille Tiberian meren tykönä; ja hän ilmoitti itzensä näin:

2. Simon Petari ja Thomas, joka kaxoisexi kutzutaan, olit ynnä, ja Nathanael, joka oli Galilean Caanasta, ja Zebedeuxen pojat, ja kaxi muuta hänen Opetus-lapsistansa.

3. Sanoi Simon Petari heille: minä menen kalaan. Ne sanoit hänelle: me menemmä myös kanssas. Niin he menit ja astuit kohta wenheseen, ja ei he sinä yönä mitään saanneet.

4. Mutta koska jo aamu oli, niin JEsus seisoi rannalla: mutta ei Opetus-lapset tienneet että se oli JEsus.

5. Niin sanoi JEsus heille: Lapset! ongo teillä mitään syötäwätä? he wastaisit händä: Ei.

6. Hän sanoi heille: laskekaat werkko oikialle puolelle wenhettä, niin te löydätte. Niin he laskit, ja tuli niin paljo kaloja, ettei he woinneet wetää.

7. Niin sanoi se Opetus-lapsi, jota JEsus rakasti, Petarille: HERra se on. Koska Simon Petari sen kuuli, että se oli HERra, wyötti hän hameen ymbärillensä, (sillä hän oli alasti,) ja heitti itsensä mereen.

8. Mutta muut Opetus-lapset tulit wenheellä, (sillä ei he olleet kaukana maalda, waan lähes kaxi sataa kyynärätä,) ja wedit werkon kaloinensa.

9. Koska he siis olit maalle tulleet, näjit he hiilet ja kalan niiden päällä panduna, ja leiwän.

10. JEsus sanoi heille: tuokaat tänne niistä kaloista kuin te nyt saitte.

11. Simon Petari meni ja weti werkon maalle, täynnä suuria kaloja, sata ja kolme kuudettakymmendä. Ja waikka niitä niin monda oli, ei kuitengan werkko rewennyt.

12. JEsus sanoi heille: tulkaat rualle: mutta ei yrikän Opetus-lapsista uskaldanut händä kysyä: kukas olet? sillä he tiesit hänen olewan HERran.

13. Niin JEsus tuli, otti leiwän ja andoi heille, niin myös kalan.

14. Tämä on kolmas kerta, kuin JEsus Opetus-lapsillensa ilmestyi, sitte kuin hän oli nosnut ylös kuolleista.

15. Koska he siis syönneet olit, sanoi JEsus Simon Petarille: Simon, Jonan poika! rakastatkos minua enämbi kuin nämät? Hän sanoi: Jaa, HERra! sinä tiedät että minä sinua rakastan. Hän sanoi hänelle: ruoki minun karitzojani!

16. Ja sanoi taas toisen kerran hänelle: Simon, Jonan poika! rakastatkos minua? Hän wastais: Jaa, HERra! sinä tiedät että minä sinua rakastan. Sanoi hän hänelle: kaitze minun lambaitani!

17. Hän sanoi kolmannen kerran hänelle: Simon, Jonan poika! rakastatkos minua? Petari tuli murheelliseri, että hän kolmannen kerran sanoi hänelle: rakastatkos minua? ja sanoi hänelle: HERra! sinä tiedät kaikki: sinä tiedät että minä rakastan sinua. JEsus sanoi hänelle: ruoki minun lambaitani!

18. Totiseſti, totiseſti sanon minä sinulle: koska sinä olit nuori, niin sinä wyötit itses,

ja menit kuhungas tahdoit: mutta koskas wanhenet, niin sinä ojennat kätes, ja toinen wyöttää sinun, ja wie kuhunga et sinä tahdo.

19. Mutta sen hän sanoi, andain tietää, millä kuolemalla hänen piti kunnioitzeman Jumalata. Ja kuin hän sen sanonut oli, sanoi hän hänelle: seuraa minua.

20. Petari kääntsi itzensä, ja näki sen Opetus-lapsen seuraawan, jota JEsus rakasti, joka myös oli JEsuxen rinnoilla Ehtolliseſa maannut, ja sanonut: HERra! kuka se on joka sinun pettää?

21. Koska siis Petari hänen näki, sanoi hän JEsuxelle: HERra! mitästä tämä?

22. JEsus sanoi hänelle: jos minä tahdoisin hänen siihenasti olewan kuin minä tulen, mitä sinun siihen tulee? seuraa sinä minua.

23. Niin weljesten seasa käwi ulos se puhe, ettei sen Opetus-lapsen pitänyt kuoleman. Mutta ei JEsus hänelle sanonut: ei hän kuole; waan: jos minä tahdon hänen siihenasti olewan kuin minä tulen, mitä sinun siihen tulee?

24. Tämä on se Opetus-lapsi, joka todistaa näistä, ja on nämät kirjoittanut, ja me tiedämme hänen todistuxensa todexi.

25. On myös monda muuta kuin JEsus teki, jos ne erinänsä kirjoitettaisiin, en minä luulisi koko mailman käsittäwän niitä Kirjoja, kuin pitäis kirjoitettaman. Amen!

Apostolitten Teot.

Lukalda Kirjoitetut.

1. Luku.

Ennen olen minä tosin, o Theophile! puhunut kaikista niistä, kuin JEsus rupeis sekä tekemään että opettamaan.

2. Hamaan siihen päiwään asti, jona hän otettiin ylös; sitte kuin hän Apostoleille, jotka hän walinnut oli, Pyhän Hengen kautta oli käskyn andanut.

3. Joille hän myös kärsimisensä jälkeen oli itzensä eläwäxi osottanut moninaisilla merkeillä, ja näkyi heille neljä-kymmendä päiwää, ja puhui heille Jumalan waldakunnasta.

4. Ja kuin hän heidän oli koonnut, kielsi hän heitä lähtemästä Jerusalemista, waan että he Isän lupausta odottaisit, josta te oletta (sanoi hän) kuulleet minulda.

5. Sillä Johannes tosin kasti wedellä; mutta te kastetaan Pyhällä Hengellä, ei monen päiwän peräst.

6. Koska he siis kokonduneet olit, kysyit he hänelda, sanoden: HERra! tällä ajallakos

Israelille waldakunnan jälleen rakennat?

7. Mutta hän sanoi heille: ei teidän tule tietää aikaa eli hetkeä, jotka Isä on hänen woimaansa pannut.

8. Waan teidän pitää saaman Pyhän Hengen woiman, joka on tulewa teidän päällenne. Ja teidän pitää minun todistajani oleman, sekä Jerusalemisa, että koko Judeasa ja Samariasa, ja sitte mailman ääreen.

9. Ja kuin hän nämät sanonut oli, otettiin hän ylös heidän nähdensä, ja pilwi wei hänen ylös heidän silmäinsä edestä.

10. Ja kuin he katzelit taiwaaseen, hänen mennesänsä, katzo, heidän tykönänsä seisoi kaxi miestä walkeisa waatteisa,

11. Jotka myös sanoit: Galilean miehet! mitä te seisotta ja katzotta taiwaaseen? tämä JEsus, joka teildä otettiin ylös taiwaaseen, on niin tulewa, kuin te hänen taiwaaseen menewängin näitte.

12. Silloin he palaisit Jerusalemiin wuorelda, joka Oljymäexi kutzutaan, ja on läsnä Jerusalemia Sabbathin matkan.

13. Ja kuin he tulit sisälle, niin he astuit ylös siihen Saliin, kusa he oleskelit: Petari ja Jacobus, ja Johannes ja Andreas, Philippus ja Thomas, Bartholomeus ja Mattheus, Jacobus Alphein poika ja Simon Zelotes, ja Judas Jacobi.

14. Nämät kaikki olit yximielisesti pysywäiset rukouxesa ja anomisesa, waimoin kanßa, ja Marian, JEsuxen Äitin, ja hänen weljeinsä kanßa.

15. Ja niinä päiwinä nousi Petari Opetus-lasten keskellä, ja sanoi: (ja joukko oli nimeldä yhteen lähes kaxikymmendä toista sataa;)

16. Te miehet ja weljet! Se Kirjoitus piti täytettämän, jonga Pyhä Hengi oli Dawidin suun kautta Judasta ennen sanonut, joka niiden johdattajaxi tuli, kuin JEsuxen otit kiinni.

17. Sillä hän oli meidän lukuumme luettu, ja oli tämän wiran meidän kanßamme saannut.

17. Hän siis on ansainnut pellon wääryden palkasta. Ja kuin hän pudotettiin alas, on hän keskeldä kahtia pakahtunut, että kaikki hänen sisällyxensä läxit ulos.

19. Ja se oli tiettäwä kaikille kuin Jerusalemisa asuuwat, että se peldo heidän kielellänsä kutzutaan Akeldama, se on, Weri-peldo.

20. Sillä se on kirjoitettu Psaltari-Raamatusa: hänen kotonsa tulkoon kylmille, eikä siinä pidä asujanda oleman: ja toisen pitää hänen wirkansa saaman.

21. Niin pitää näistä miehistä, jotka meidän kanßamme olleet owat, kaiken sen ajan kuin HERra JEsus meidän kanssamme ulos ja sisälle käwi,

22. Ruweten Johannexen

Kasteesta, hamaan siihen päiwään asti, jona hän meildä otettiin ylös, yxi tuleman hänen ylösnousemisensa todistajaxi, ynnä meidän kanssamme.

23. Ja he asetit kaxi ehdolle, Josephin, joka kutsuttiin Barsabas, ja lisalda nimeldä Justus, ja Matthian.

24. Ja he rukoilit, ja sanoit: sinä, HERra! joka kaikkein sydämet tiedät, osota, kumman sinä näistä kahdesta olet walinnut.

25. Saamaan tämän palweluxen ja Apostolin-wiran arpaa, josta Judas on wilpistynyt pois, menemään pois siallensa.

26. Ja he heitit heistä arwan, ja arpa langeis Matthian päälle, ja hän walittiin yximielisesti yhden-toista-kymmenen Apostolin sekaan.

2. Luku.

Ja kuin wiides-kymmenes päiwä täytettiin, olit he kaikki yximielisesti koossa.

2. Ja humaus tapahtui äkisti Taiwaasta, niinkuin suuri tuulis-pää olis tullut, ja täytti koko huoneen, kusa he olit istumasa.

3. Ja heille näyit wiileskellyt kielet, niinkuin tuliset, ja istuit kungin heidän päällensä.

4. Ja he täytettiin kaikki Pyhällä Hengellä, ja rupeisit puhumaan muilla kielillä, sen jälkeen kuin Hengi andoi heidän puhua.

5. Niin Jerusalemisa asui Judalaisia, Jumalata pelkäwäisiä miehiä, kaikkinaisesta Kansansta, kuin Taiwaan alla on.

6. Ja koska tämä ääni tapahtui, niin kokounnui suuri Kansan paljous, ja hämmästyit; sillä kukin kuuli niiden puhuwan heidän omalla kielellänsä.

7. Ja he tyhmistyit kaikki, ja ihmettelit, sanoden keskenänä: katso, eikö nämät kaikki, jotka puhuwat, ole Galilealaiset?

8 Ja kuinga me kukin kuulemma heidän puhuwan meidän omalla kielellämme, josa me syndyneet olemma?

9. Parthilaiset ja Mediläiset ja Elamilaiset, ja jotka asumma Mesopotamiasa, ja Judeasa ja Kappadociasa, Pontosa ja Asiasa,

10. Phrygiasa ja Pamphiliasa, Egyptisä ja Libian maan rajoilla, liki Kyreniä, ja muukalaiset Romista, Judalaiset ja uudet Judalaiset,

11. Kretalaiset, ja Arabilaiset: me kuulemma heidän puhuwan meidän kielillämme, Jumalan suuria tekoja.

12. Niin he kaikki tyhmistyit, ja epäilit, sanoden toinen toisellansa: mitäs luulet tämän olewan?

13. Waan muut nauroit heitä, ja sanoit: he owat täynnänsä makiata wiinaa.

14. Niin Petari seisoi yhden-toi-

toistakymmenen kanßa, korotti äänensä, ja puhui heille: Te Judan miehet, ja kaikki jotka asutte Jerusalemissa! Tämä olkoon teille tiettäwä, ja ottakaat minun sanani teidän korwiinne.

15. Sillä ei nämät juowuksissa ole, niinkuin te luuletta; sillä nyt on kolmas hetki päiwästä.

16. Waan tämä on se, kuin ennen sanottu on Joelin Prophetan kautta:

17. Ja pitää tapahtuman wiimeisinä päiwinä, (sanoo Jumala,) että minä tahdon wuodattaa minun Hengestäni kaiken lihan päälle: ja teidän poikanne ja tyttärenne pitää ennustaman, ja teidän nuorukaisenne pitää näkyjä näkemän, ja teidän wanhimbanne pitää unia unexuman.

18. Ja myös minun palweliaini päälle, ja minun piikaini päälle niinä päiwinä wuodatan minä minun Hengestäni, ja heidän pitää ennustaman.

19. Ja minä annan tunnustähteä ylhällä Taiwahasa, ja merkkejä alhalla maan päällä, weren, ja tulen, ja sawun suitsun.

20. Auringon pitää muuttuman pimeydexi, ja Kuun werexi, ennen kuin se suuri ja julkinen HERran päiwä on tulewa.

21. Ja pitää tapahtuman, että jokainen kuin auxi-huutaa HERran nimeä, se tulee autuaxi.

22. Te Israelin miehet! Kuulkaat näitä sanoja: JEsuxen Nazarenuxen, sen miehen, joka teidän tykönänne on Jumalalda wahwistettu, woimallisten tekoin, ihmetten, ja merkkein kanßa, jotka Jumala hänen kauttansa teidän keskellänne teki, niinkuin te itzekkin tiedätte;

23. Sen, joka Jumalan aiwoitun neuwon ja säännön jälkeen oli annettu ulos, te otitta ja, wääräin miesten kätten kautta, ristiin-naulitzitte ja surmaisitte.

24. Jonga Jumala herätti ylös, ja päästi kuoleman kiwuista, että se oli mahdotoin, että hän piti sidä pidettämän.

25. Sillä Dawid sanoo hänestä: Minä olen aina HERran minun kaswoini eteen pannut: sillä hän on minun oikialla puolellani, etten minä horjahtaisi.

26. Sentähden iloitzi minun sydämeni, ja minun kieleni riemuitzi, ja minun lihani on myös lepäämä toiwossa.

27. Sillä et sinä anna ylön minun sieluani tuonelaan, etkä salli sinun Pyhäs näkemän turmellusta.

28. Sinä olet minulle tiettäwäxi tehnyt elämän tiet; sinä täytät minun iloilla sinun kaswois edessä.

29. Te miehet, rakkaat weljet! Olkoon lupa rohkiasti teille puhua Patriarchasta Dawi-

dista: Hän on seke kuollut että haudattu, ja hänen hautansa on meidän tykönämme hamaan tähän päiwään asti.

30. Että hän siis oli Prophета, ja tiesi Jumalan hänellensä walalla wannoneen, että hän oli hänen kupeensa hedelmästä lihan jälkeen herättäwä Christuxen, hänen istuimellansa istumaan;

31. Näki hän ennen ja puhui Christuxen ylösnousemisesta, ettei hänen sieluansa annettu ylön tuonelaan, eikä hänen lihansa nähnyt turmellusta.

32. Tämän JEsuxen on Jumala herättänyt, jonga todistajat me kaikki olemma.

33. Hän on siis Jumalan oikialle kädelle korotettu, ja on Isältä saannut lupauxen Pyhästä Hengestä; hän on tämän wuodattanut, kuin te nyt näette ja kuuletta.

34. Sillä ei Dawid ole taiwaaseen astunut; waan hän sanoo: HERra sanoi minun HERralleni, istu minun oikialle kädelleni,

35. Siihenasti kuin minä panen sinun wihollises sinun jalkais astin-laudaxi.

36. Niin pitää siis totisesti kaiken Israelin huoneen tietämän, että Jumala on tämän JEsuxen, jonga te ristiin-naulitzitta, HERraxi ja Christuxexi tehnyt.

37. Mutta kuin he nämät kuulit, käwi se läpi heidän sydämensä, ja sanoit Petarille, ja muille Apostoleille: Te miehet, rakkaat weljet! Mitä meidän pitä tekemän?

38. Waan Petari sanoi heille: tehkäät parannus, ja andakaan jokainen hänensä kastaa JEsuxen Christuxen nimeen, syndein andexi-andamisexi; niin te saatte Pyhän Hengen lahjan.

39. Sillä teille ja teidän lapsillenne on tämä lupaus annettu, ja kaikille jotka taembana owat, kutka ikänä HERra meidän Jumalamme kutzuu.

40. Ja monilla muillakin sanoilla todisti hän, ja neuwoi heitä, sanoden: andakaat teitänne, autettaa tästä pahanelkisestä suwusta.

41. Jotka siis mielellänsä hänen sanansa otit wastan, ne kastettiin; ja sinä päiwänä lisändyi lähes kolme tuhatta sielua.

42. Ja he pysyit alati Apostolitten opisa ja osallisuudesa, ja leiwän murtamisesa ja rukouxisa.

43. Mutta jokaitzelle sielulle tuli pelko; ja tehtiin Apostolitten kautta monda ihmettä ja merkkiä.

44. Mutta kaikki jotka uskoit, olit yhdesä, ja pidit kaikki yhteisenä.

45. Ja he myit heidän hywyydensä ja tawaransa, ja jaoit ne kaikille, sen jälkeen kuin kukin tarwitzi.

46. Ja he pysyit joka-päiwä yximielisesti Templisä, ja mur-

sit joka huoneesa leipää, ja otit ruokaa, riemulla ja sydämen yxikertaisuudella.

47. Ja kiittäin Jumalata, olit kaiken Kansan suosiosa. Ja HERra lisäis joka päiwä autuaxi tulewaisia Seurakunnalle.

3. Luku.

Niin Petari ja Johannes menit ynnä ylös Templiin, yhdexännellä rukouxen hetkellä.

2. Ja yxi mies, saattamatoin hamaasta äitinsä kohdusta, kannettiin; jonga he panit joka päiwä sen Templiin owen eteen, joka kutzutaan Kauniixi, anomaan niildä almua jotka Templiin menit.

3. Koska hän näki Petarin ja Johannexen tahtowan mennä Templiin, anoi hän heildä almua.

4. Niin Petari Johannexen kanssa katzoi hänen päällensä, ja sanoi: katzo meidän päällemme!

5. Ja hän katzeli heidän päällensä, toiwoin heildä jotakin saawansa.

6. Niin Petari sanoi: hopiata ja kuldaa ei minulla ole; waan sitä kuin minulla on, annan minä sinulle: JEsuxen Christuxen Nazarenuxen nimeen, nouse ja käy.

7. Ja hän tarttui hänen oikiaan käteensä ja ojensi hänen: ja kohta hänen säärensä ja kantansa wahwistuit.

8. Ja hän kartais ylös, seisoi ja käwi, ja meni heidän kanssansa Templiin, käyden ja hypäten, ja kiittäin Jumalata.

9. Ja kaikki Kansa näki hänen käywän ja kiittäwän Jumalata.

10. Ja tunsi hänen sixi, joka almun tähden istui Templin Kauniin owen edesä: ja he olit täynnänsä pelkoa ja suurta hämmästystä, siitä kuin hänelle tapahtunut oli.

11. Mutta koska tämä saattamatoin, joka parattu oli, piti itzensä Petarin ja Johannexen tygö, juoxi kaikki Kansa hämmästyxisä heidän tykönsä porstuaan, joka kutzutaan Salomonin.

12. Koska Petari sen näki, wastais hän Kansalle: Israelin mieher! mitä te tätä ihmetelettä? eli mitä te meidän päällemme katzotte, niinkuin me olisimma meidän omalla woimallamme eli Jumalisuudellamme tämän käymään saattaneet?

13. Abrahamin ja Isaachin ja Jacobin Jumala, meidän Isäimme Jumala, on hänen Poikansa JEsuxen kirkastanut, jonga te annoitte ylön ja kielsitte Pilatuxen edesä, koska hän duomitzi että hän piti päästettämän.

14. Mutta te kielsitte sen Pyhän ja Hurskaan, ja anoitte teillenne murhamiestä annettaa.

15. Mutta elämän Pää-Ruhtinan te tapoitte: sen on Jumala kuolleista herättänyt, jonga todistajat me olemma.

16. Ja uskon kautta hänen nimensä päälle, on hän tässä, jonga te näettä ja tunnetta, hänen nimeusä wahwistanut: ja se usko hänen kauttansa, andoi tälle terweyden, kaikkein teidän nähtenne.

17. Ja nyt, rakkaat weljet! minä tiedän että te sen tyhmyydestä tehneet olette, niinkuin teidän Ylimmäisennekin.

18. Mutta Jumala, mitä hän kaikkein Prophetainsa suun kautta oli ennustanut, että Christuxen pitä kärsimän, sen näin täytti.

19. Niin tehkäät parannus ja palaitkaat, että teidän syndinne pyhittäisiin pois: koska wirwottamisen ajat tuleewat HERran kaswoin edestä,

20. Ja hän lähettää sen, josta teille ennen saarnattu on, JEsuxen Christuxen.

21. Jonga tosin tulee Taiwaan omistaa, niihin aikoin asti kuin ne kaikki jälleen asetetaan, kuin Jumala on puhunut kaikkein pyhäin Prophetainsa suun kautta, hamaasta mailman alusta.

22. Sillä Moses tosin on Isille sanonut: HERra teidän Jumalanne on teille herättäwä Prophetan teidän weljistänne, niinkuin minun: kuulkaat händä kaikisa mitä hän teille sanoo.

23. Ja pitää tapahtuman, että jokainen sielu, joka ei tätä Prophetata kuule, pitää häwitettämän pois Kansasta.

24. Ja kaikki Prophetat hamaasta Samuelista, ja sitte edespäin, niin monda kuin puhunut on, owat myös kaikki näitä päiwiä ennustaneet.

25. Te olette Prophetain, ja sen liiton lapset, jonga Jumala meidän Isäimme kanssa teki, sandden Abrahamille: ja sinun siemenesäs pitää kaikki Kansat maan päällä siunattaman.

26. Teille on Jumala ensin Poikansa JEsuxen herättänyt, ja on hänen lähettänyt teitä siunaamaan, että te kukin teidän pahuudestanne palajaisitte.

4. Luku.

Mutta koska he Kansalle puhuit, niin Papit ja Templin Esimies ja Sadduceuxet tulit sinne,

2. Ja närkästyit, että he Kansan opetit, ja ilmoitit JEsuxen kautta ylösnousemisen kuolleista;

3. Ja heitit kätensä heidän päällensä, ja panit heidän huomeneexi kiinni; sillä jo oli ehtoo.

4. Mutta monda niistä, jotka sanan kuulit, uskoit: ja miesten luku tuli lähes wiisi tuhatta.

5. Mutta toisena päiwänä tapahtui, että heidän Ylimmäisensä ja Wanhimbansa, ja Kirjanoppeneet,

6. Ja Hannas, ylimmäinen Pappi, ja Caiphas, ja Johannes, ja Alexander, ja niin monda kuin ylimmäisten Pappein

ſuwuſta oli, kokounnuit Jeruſalemiſa;

7. Ja aſetit heidän keſkellenſä, ja kyſyit heildä: millä woimalla taikka kenengä nimeen te oletta tämen tehneet?

8. Niin Petari täynnänſä Pyhää Hengeä ſanoi heille: Te Kanſan ylimmäiſet, ja Iſraelin wanhimmat!

9. Jos me tänä-pänä duomitaan ſen hywän työn edeſtä ſille ſairaalle miehelle, jonga kautta hän parattu on;

10. Niin olkoon teille ja kaikelle Iſraelin Kanſalle tiettäwä, että JEſuxen Chriſtuxen Nazarenuxen nimeen, jonga te riſtiin-naulitzitte, jonga Jumala kuolleiſta herätti, ſen kautta tämä ſeiſoo teidän edeſänne terweenä.

11. Hän on ſe kiwi, joka teildä rakentajilda hyljätty on, joka on nurkka-kiweri tullut.

12. Ja ei yhdeſäkän toiſeſa ole autuutta; ſillä ei myös ole muuta Nimeä Taiwaan alla ihmiſille annettu, joſa meidän pitää autuaxi tuleman.

13. Mutta kuin he näit Petarin ja Johannexen puheen rohkeuden, ja ymmärſit heidän oppemattomixi ja kirjan-taitamattomixi miehixi; ihmettelit he, ja tunſit heidän, että he JEſuxen kanßa olleet olit.

14. Mutta kuin he näjit ſen ihmiſen ſeiſowan heidän kanſſanſa, joka parattu oli, ei he tainneet mitään ſitä waſtan puhua.

15. Mutta he käſkit heitä ulos Raadiſta mennä pois, ja pidit neuwoa keſkenänſä,

16. Sanoden: Mitä me näille miehille teemme? Sillä julkinen merkki on heidän kauttanſa tehty, joka kaikille Jeruſalemin aſuwaiſille tiettäwä on, ja en taida kieltää;

17. Mutta ettei ſe enämbi Kanſan keſkelle hajoiſi, niin haaſtakaamme heitä kowin, ettei he täſtedes yhdellengän ihmiſelle täſtä nimeſtä puhuiſi.

18. Ja he kutzuit heidän, ja kaiketi kielſit heitä puhumaſta ja opettamaſta JEſuxen nimeen.

19. Mutta Petari ja Johannes waſtaiſit heitä, ja ſanoit: duomitkaat itze, jos ſe on oikia Jumalan edeſä, että me teitä enämmän kuulemma kuin Jumalata.

20. Sillä en me taida niitä puhumata olla, kuin me nähneet ja kuulleet olemma.

21. Mutta he uhkaiſit heitä, ja annoit heidän mennä, ja ei löynneet mitään joſta he oliſit heitä waiwanneet, Kanſan tähden; ſillä kaikki kiitit Jumalata, ſen edeſtä kuin tapahtunut oli.

22. Sillä ſe ihminen oli ylitze neljän-kymmenen ajaſtajan wanha, joſa tämä parandamiſen tunnus-merkki tehty oli.

23. Mutta kuin he pääſtetyt olit, tulit he omainſa tygö, ja ilmoitit mitä Pappein Päämiehet ja Wanhimmat heille ſanoneet olit.

24. Koſka he ſen kuulit, ko-

rotit he yximielisesti ädänensä Jumalan tygö, ja sanoit: HERra! sinä olet Jumala, joka Taiwaan ja maan, ja meren, ja kaikki mitä niisä on, tehnyt olet;

25. Joka Dawidin sinun palwelias suun kautta puhunut olet: Mixi pakanat kiukuitseewat, ja Kansat turhaa aikoowat?

26. Maan Kuningaat yhteen meneewät, ja päämiehet kokoowat heitänsä, HERraa wastan ja hänen Woideltuansa wastan.

27. Sillä he owat tosin kokounduneet sinun pyhää Poikaas JEsusta wastan, jonga sinä woitelit, sekä Herodes että Pontius Pilatus pakanain ja Israelin Kansan kanssa,

28. Tekemään mitä sinun kätes ja neuwos ennen aikoinut oli, että tapahtuman pitäis.

29. Ja nyt, HERra! katzo heidän uhkaustansa, ja anna sinun palweliais kaikella uskalluxella sinun sanaas puhua!

30. Ja ojenna kätes parandamaan, ja että merkit, ja ihmeet sinun pyhän Poikas JEsuxen nimen kautta tehtäisiin!

31. Ja kuin he rukoilleet olit, liikkui se paikka josa he koossa olit, ja he täytettiin kaikki Pyhällä Hengellä, ja puhuit Jumalan sanaa uskalluxella.

32. Ja niiden paljoudesa, jotka uskoit, oli yxi sydän ja yxi sielu. Ei myös kengän heistä sanonut mitään omaxensa, kuin hänellä oli, waan kaikki oli hetlä yhteiset.

33. Ja Apostolit todistit suurella woimalla HERran JEsuxen ylösnousemisesta, ja suuri armo oli kaikkein heidän päällänsä.

34. Ja ei myös ollut yhtään tarwitzewaa heisä: sillä niin monda joilla pellot eli huoneet olit, ne he myit ja toit myytyin hinnan,

35. Ja panit Apostolitten jalkain eteen: ja jokaitzelle jaettiin niinkuin kukin tarwitzi.

36. Mutta Joses, joka liialda nimeldä Apostoleilda kutsutaan Barnabas, (se on niin paljo sanottu kuin: Lohdutuxen poika,) Lewita, Cypristä sukuisin,

37. Hänellä oli peldo, sen hän myi, ja toi hinnan, ja pani Apostolitten jalkain eteen.

5. Luku.

Mutta yxi mies, Ananias nimeldä, Saphiran hänen emändänsä kanssa, myi tawaransa,

2. Ja kätki jotain hinnasta emändänsä tieten: ja toi osan edes, ja pani Apostolitten jalkain eteen.

3. Niin Petari sanoi: Ananias! mixi Satanas täytti sinun sydämes, Pyhän Hengen edeslä walhettelemaan, että jotakin pellon hinnasta kätkit?

4. Etkös olisi saannut sitä pitää, koska se sinulla oli, ja se myytykin oli sinun hallussas?

mixis senkaltaista olet sydämees päästänyt? Et sinä ole ihmisten, waan Jumalan edeså walehtellut.

5. Koska Ananias nämät sanat kuuli, langeis hän maahan, ja andoi hengensä. Ja suuri pelko tuli kaikkein niiden päälle, jotka tämän kuulit.

6. Niin nuoret miehet nousit ja korjaisit hänen, weit pois ja hautaisit hänen.

7. Mutta tapahtui liki kolmen hetken perästä, että myös hänen emändänsä tuli sisälle, eikä tiennyt mitä tapahtunut oli.

8. Niin Petari wastais händä: sanos minulle, olettako sen pellon siihen hindaan myynneet? Mutta hän sanoi: olemma niingin siihen hindaan.

9. Sanoi Petari hänelle: mixi te oletta mielistyneet keskenänne HERran Hengeä kiusaaman? Katzo, niiden jalat, jotka sinun miehes hautaisit, owat owen edeså, ja wiewät pois sinun.

10. Ja hän kohta langeis maahan hänen jalkainsa eteen, ja andoi hengensä. Niin nuoret miehet tulit sisälle, ja löysit hänen kuollunna, ja he weit hänen ulos ja hautaisit miehensä wiereen.

11. Ja suuri pelko tuli koko Seurakunnalle, ja kaikille niille jotka tämän kuulit.

12. Ja Apostolitten kätten kautta tehtiin monda merkkiä ja ihmettä Kansan seasa. Ja he olit kaikki yximielisesti Salomonin esi-huoneesa.

13. Mutta ei niistä muista uskaldanut yxikän itziänsä andaa heidän sekaansa: waan Kansa piti paljo heistä.

14. Ja joukko paljon enäni miehistä ja waimoista, jotka HERran päälle uskoit,

15. Niin että he kannoit sairaita katuille, ja panit niitä wuoteille ja paareille, että Petarin tulles ainoasta hänen warjonsa jongun heistä olis warjonnut.

16. Ja tuli myös suuri joukko kokoon lähimmäisistä Kaupungeista Jerusalemiin, ja toit sairaita, ja saastaisilda hengildä waiwatuita, jotka kaikki parattiin.

17. Niin nousi ylimmäinen Pappi, ja kaikki jotka hänen kanßansa olit, Sadduceusten lahko, ja olit täynnänsä kiiwautta,

18. Ja paiskaisit kätensä Apostolitten päälle, ja panit heidän yhteiseen fangi-huoneseen.

19. Mutta HERran Engeli awais yöllä tornin owen, ja wei heidän sieldä ulos, ja sanoi:

20. Mengädät, seisokaat ja puhukaat Templisä Kansalle kaikki tämän elämän sanat.

21. Mutta koska he sen kuulit, menit he warhain aamulla Templiin ja opetit. Niin ylimmäinen Pappi tuli, ja ne jotka hänen kanßansa olit, kutzuit Raadin kokoon, ja kaikki Jö-

raelin lasten Wanhimmat, ja lähetit fangi-huoneen tygö heitä noutamaan.

22. Koska palweliat menit, eikä heitä torniſta löytäneet, niin he palaisit ja ilmoitit,

23. Sanoden: Tornin me toſin löyſimme kyllä wiſuſti ſuljetuxi, ja wartiat ulkona owen edeſä ſeiſowan; mutta koska me ſen awaiſimme, en me ketään ſieldä löytäneet.

24. Koska ylimmäinen Pappi, ja Templin Eſimies, ja Pappein Päämiehet nämät kuulit, epäilit he heiſtä, mixi ſe wiimeingin tulis.

25. Niin tuli yxi ja ilmoitti heille, ſanoden: katzo, ne miehet jotka te torniin panitta, owat Templiſä, ja ſeiſowat opettamaſa Kanſaa.

26. Niin Eſimies meni palweliainenſa ja toi heidän ſuoſtolla ſieldä; (ſillä he pelkäiſit Kanſan heitänſä kiwittämän;)

27. Ja kuin he toit heidän, aſetit he heidän Raadin eteen. Ja ylimmäinen Pappi kyſyi heildä,

28. Sanoden: emmekö me ole kowaſti teitä kieltäneet puhumaſta Kanſalle tähän nimeen? Ja katzo, te oletta Jeruſalemin täyttäneet teidän opetuxellanne, ja tahdotta tämän ihmiſen weren wetää meidän päällemme.

29. Mutta Petari ja muut Apoſtolit waſtaiſit, ja ſanoit: enä tulee kuulla Jumalata kuin ihmiſiä.

30. Meidän Iſäimme Jumala herätti JEſuxen, jonga te tapoitta ja ripuſtitta puuhun.

31. Sen on Jumala korottanut oikialle kädellenſä, Päämiehexi ja Wapahtajaxi, andamaan Iſraelille parannuſta ja syndein andexi-andamuſta.

32. Ja me olemma näiden ſanain todiſtajat, ja myös Pyhä Hengi, jonga Jumala on niille andanut, jotka händä kuuleewat.

33. Mutta koska he nämät kuulit, käwi ſe läpitze heidän ſydämenſä, ja pidit neuwoa tappaaxenſa heitä.

34. Niin nouſi Raadiſta yxi Phariſeus, nimeldä Gamaliel, Lain-Opettaja, joſta kaikki Kanſa paljo piti. Se käſki Apoſtoleita pikimäldänſä wiedä ulos.

35. Ja ſanoi heille: Iſraelin miehet! kawahtakaat itze teitänne, mitä te mielittä tehdä näille miehille.

36. Sillä ennen näitä päiwiä nouſi Theudas, ja ſanoi hänenſä joxikin; niin hänen tykönſä tuli lähes neljä ſataa miestä: joka ſitte tapettiin, ja kaikki jotka häneen mieliſtyit, ne hajotettiin ja häwitettiin.

37. Tämän jälkeen nouſi Judas Galileaſta, weron-laſkemiſen päiwinä, ja käänſi paljo Kanſaa jälkeenſä. Häu myös hukkui, ja kaikki jotka häneen mieliſtyit, hajotettiin.

38. Ja nyt ſanon minä teille: lakatkaat näiſtä miehiſtä, ja ſallikaat heidän olla; ſillä jos

tämä neuwo eli teko on ihmisistä, niin se tyhjään raukee.

39. Waan jos se on Jumalalda, niin et te woi sitä tyhjäxi tehdä, ettet te myös löytäisi sotineen Jumalata wastan.

40. Niin kaikki mielistyit hänen neuwoonsa. Ja kuin he Apostolit sisälle kutzuit, niin he hosuit heitä, ja kielsit heitä JEsuxen nimeen puhumasta, ja päästit heidän menemään.

41. Niin he menit iloiten pois Raadin edestä, että he olit mahdolliset pilkkaa kärsimään hänen nimensä tähden.

42. Ja ei lakanneet joka-päiwä Templisä ja joka huoneesa opettamasta ja saarnamasta Ewangeliumia JEsuxesta Christuxesta.

6. Luku.

Mutta niinä päiwinä, koska Opetus-lasten luku enäni, napisit Grekiläiset Hebrealaisia wastan, että heidän leskensä katzottiin ylön joka-päiwäisesä palweluxesa.

2. Niin ne kahtoista-kymmendä kutzuit kokoon Opetuslasten joukon ja sanoit: ei se ole kohtuullinen, että me annamme ylön Jumalan sanan, ja pöytäin edesä palwelemma.

3. Sentähden, rakkaat weljet! walitkaat teistänne seitzemän miestä, joista hywä todistus on, jotka owat Pyhää Hengeä ja wiisautta täynnänsä, joitten haltuun me tämän wiran annamme.

4. Mutta me tahdomma rukouxesa ja sanan palweluxesa pysywäiset olla.

5. Ja se puhe kelpais kaikelle joukolle: ja he walitzit Stephanin, miehen täynnä uskoa ja Pyhää Hengeä, ja Philippuxen, ja Prochoron, ja Nikanorin, ja Timonin, ja Parmenan, ja Nikolain, sen uuden Judalaisen Antiochiasta.

6. Nämät he asetit Apostolitten eteen: ja rukoilit, ja panit kätensä heidän päällensä.

7. Ja Jumalan sana kaswoi, ja Opetus-lasten luku tuli sangen suuxi Jerusalemisa; ja suuri joukko Pappeja oli myös uskolle kuuliainen.

8. Mutta Stephanus, joka oli uskoa täynnänsä ja wäkewyyttä, teki ihmeitä ja suuria tunnus-tähtiä Kansan seasa.

9. Niin nousit muutamat Libertinein Synagogasta, ja Kyreneusten, ja Alexandrinein, ja jotka Ciliciasta ja Asiasta olit, ja riitelit Stephanin kanssa.

10. Ja ei he woinneet sitä wiisautta wastan olla, ja sitä Hengeä, jonga kautta hän puhui.

11. Niin he säädit miehiä, jotka sanoit: me olemma hänen kuulleet puhuwan pilkka-sanoja Mosesta ja Jumalata wastan.

12. Niin he yllytit Kansan ja Wanhimmat ja Kirjan-oppeneet, ja menit ja orit hänen kiinni, ja weit hänen Raadin eteen.

13. Ja asetit wäärät todistajat sanomaan: ei tämä mies lak-

kaa puhumasta pilkka-sanoja tätä pyhää siaa ja Lakia wastan.

14. Sillä me olemma kuulleet hänen sanowan: JEsus Nazarenus häwittää tämän sian, ja muuttaa Säädyt, jotka Moses meille andoi.

15. Ja kaikki ne jotka Raadisa istuit, katzoit hänen päällensä, ja näit hänen kaswonsa niin-kuin Engelin kaswot.

7. Luku.

Niin ylimmäinen Pappi sanoi: Lienewätkö nämät näin?

2. Waan hän sanoi: Miehet, rakkaat Weljet ja Isät, kuulkaat! Kunnian Jumala ilmestyi Abrahamille, meidän Isällemme, koska hän oli Mesopotamiasa, ennen-kuin hän Haranisa asui,

3. Ja sanoi hänelle: lähde sinun maaldas ja suwustas, ja tule siihen maahan kuin minä sinulle osotan.

4. Silloin hän läxi Chaldeasta, ja asui Haranisa. Ja koska hänen Isänsä kuollut oli, toi Jumala hänen sieldä tähän maahan, josa te nyt asutte.

5. Ja ei andanut hänelle siinä perindötä, ei jalangan leweyttä. Ja hän lupais hänelle sen andaa asuaxensa, ja hänen siemenellensä hänen jälkeensä, koska ei hänellä wielä tasta ollut.

6. Ja Jumala puhui hänelle näin: sinun siemenes pitää olemaan muukalainen wieraalla maalla, ja heidän pitää sen orjaxi tekemän, ja pahasti sen kanssa menemän neljä sataa ajastaikaa.

7. Ja sen Kansan, jota he palweleewat, tahdon minä duomita, sanoi Jumala: ja sitte pitää heidän lähtemän, ja minua täsä siasa palweleman.

8. Ja hän andoi hänelle ymbäri-leikkauxen liiton. Ja niin hän siitti Isaachin, ja ymbäri-leikkais hänen kahdexandena päiwänä: ja Isaach siitti Jacobin, ja Jacob kaxitoista-kymmendä Patriarchata.

9. Ja ne Patriarchat myit kateudesta Josephin Egyptiin. Ja Jumala oli hänen kanssansa,

10. Ja pelasti hänen kaikista tuskistansa, ja andoi hänelle armon ja wiisauden, Pharaon Egyptin Kuningaan kaswoin edesä, ja hän pani hänen Egyptin walda-miehexi, ja kaiken hänen huoneensa päälle.

11. Mutta nälkä tuli kaikkeen Egyptiin ja Caanaan maahan, ja suuri tuska: ja ei meidän Isämme löynneet rawindota.

12. Mutta koska Jacob kuuli Egyptisä jywiä olewan, lähetti hän sinne meidän Isämme ensimäisen kerran.

13. Ja koska hän toistamiseen heidän lähetti, tuttiin Joseph weljildänsä: ja Josephin suku tuli Pharaolle tiettäwäxi.

14. Niin Joseph lähetti ja andoi tuoda Isänsä Jacobin, ja kaiken hänen sukunsa, wiisi sielua kahdexatta-kymmendä.

15. Ja Jacob meni alas Egyptiin, ja hän kuoli, niin myös meidän Isämme.

16. Ja he wietiin Sichemiin, ja pandiin siihen hautaan, jonga Abraham oli Hemorin lapsilda rahalla ostanut Sichemisä.

17. Mutta koska lupauxen aika läheslyi, josta Jumala oli Abrahamille wannonut, kaswoi ja enäni Kansa Egyptisä,

18. Siihenasti kuin toinen Kuningas tuli, joka ei Josephistä mitädn tiennyt.

19. Tämä meidän sukuamme kawalasti juonitteli, ja meni pahasti meidän Isäimme kanßa, niin että heidän piti nuoret lapsensa heittämän pois, ettei he olisi saanneet eldä.

20. Siihen aikaan syndyi Moses, ja hän oli Jumalalle otollinen, ja elätettiin kolme kuukautta isänsä huoneesa.

21. Mutta koska hän heitetty oli ulos, otti Pharaon tytär hänen ja kaswatti itzellänsä pojaxi.

22. Ja Moses opetettiin kaikesa Egyptiläisten wiisaudesa: ja oli woimallinen sanoisa ja töisä.

23. Mutta koska hän oli neljän-kymmenen ajastajan wanha, joukahtui hänen sydämeensä mennä katzomaan weljiänsä, Israelin lapsia.

24. Ja kuin hän näki yhdelle wäärydyttä tehtäwän, autti hän händä, ja kosti hänen puolestansa, joka wäärydyttä kärsei, ja löi Egyptin miehen.

25. Mutta hän luuli weljeinsä sen ymmärtäwän, että Jumala hänen kätensä kautta oli heille wapauden andawa; waan ei he ymmärtäneet.

26. Ja hän tuli toisena päiwänä heidän tykönsä, jotka keskenänsä riitelit, ja sowitti heitä, sanoden: rakkaat miehet! te oletta weljexet; mixi te toinen toisellenne wäärydyttä teette?

27. Mutta se joka lähimmäisellensä wäärydyttä teki, lykkäis händä, sanoden: kuka sinun on pannut Päämieheri ja Duomarixi meidän ylitzemme?

28. Wai tahdotkos sinä minua niin tappaa, kuin sinä Egyptiläisen eiläin tapoit?

29. Niin Moses pakeni tämän puheen tähden, ja oli Madian maakunnasa muukalainen, josa hän kaxi poikaa siitti.

30. Ja neljän-kymmenen ajastajan peräst ilmestyi hänelle HERran Engeli korwesa, Sinain wuorella, pensaan tulenliekisä.

31. Mutta kuin Moses sen näki, ihmetteli hän sitä näkyä; ja kuin hän meni lähes katzomaan, niin tapahtui HERran ääni hänelle:

32. Minä olen sinun Isäis Jumala, Abrahamin Jumala, ja Isaachin Jumala, ja Jacobin Jumala. Niin Moses wapisi, eikä tohtinut sinne katzoa.

33. Ja HERra sanoi hänelle: riisu kengäs jalwoistas; sillä sia, josas seisot, on pyhä maa.

34. Minä olen nähden nähnyt minun Kansani tuskan Egyptissä, ja olen heidän huokauxensa kuullut, ja tulin alas heitä ottamaan ulos; tule siis nyt tänne, minä lähetän sinun Egyptiin.

35. Tämän Mosexen, jota he kielsit sanoden: kuka sinun on pannut Päämiehexi ja Duomarixi? tämän on Jumala lähettänyt Päämiehexi ja wapahtajaxi, Engelin käden kautta, joka hänelle pensaasa ilmestyi.

36. Tämä johdatti heitä ulos, ja teki ihmeitä ja merkejä Egyptin maasa, ja Punaisesa meresä ja korwesa, neljäkymmendä ajastaikaa.

37. Tämä on se Moses joka sanoi Israelin lapsille: HERra teidän Jumalanne herättää teille teidän weljistänne yhden Prophetan, niinkuin minun; jota teidän pitää kuuleman.

38. Tämä oli seurakunnasa Engelin kanßa korwesa, joka puhui hänen kanßansa Sinain wuorella, ja meidän Isämme kanßa. Tämä sai elämän puheen meille andaaxensa.

39. Jota ei meidän Isämme totelleet, waan sydäisit pois sen heidän tyköänsä, ja palaisit sydämesänsä Egyptiin,

40. Sanoden Aaronille: tee meille jumalita, jotka meidän edellämme käwisit; sillä en me tiedä mitä Mosexelle, joka meidän Egyptin maasta toi ulos, on tapahtunut.

41. Ja niinä päiwinä teit he wasikan, ja uhraisit epäjumalalle uhria, ja riemuitzit kättensä töistä.

42. Niin Jumala käänsi hänensä, ja andoi ylön heidän palwelemaan Taiwaan sotajoukkoa, niinkuin Prophetain Raamatusa on kirjoitettu: olettako te Israelin huoneesta minulle teuras-uhria ja ruoka-uhria tehneet neljänä-kymmenenä ajastaikana korwesa?

43. Ja te kannoitta Molochin majaa, ja teidän Jumalanne Remphan Tähteä, joita kuwia te teitte kumartaaxenne niitä, ja minä tahdon teidän wiedä pois edemmä Babelia.

44. Meidän Isillä oli Todistuxen-maja korwesa, niinkuin se oli säätänyt, joka Mosexen kanßa puhui, että hänen piti sen tekemän sen esikuwan jälkeen, jonga hän nähnyt oli.

45. Jonga myös meidän Isämme wastan otit, ja weit Josuan kanßa siihen maahan, jossa pakanat asuit, jotka Jumala häwitti meidän Isäimme kaswoin edestä, hamaan Dawidin aikaan asti.

46. Joka löysi armon Jumalan tyköä, ja anoi että hän olis majan löytänyt Jacobin Jumalalle.

47. Mutta Salomon rakensi hänelle huoneen.

48. Waan se kaikkein ylimmäinen ei asu käsillä tehdyissä Templeissä, niinkuin Propheta sanoo:

49. Taiwas on minun istui-

meni, ja maa jalkaini aſtinlauta. Mingä huoneen te ſiis tahdotte minulle raketa, ſanoo HERra: eli kuka on minun lepo-ſiani?

50. Eikö minun käteni ole kaikkia näitä tehnyt?

51. Te niſkurit ja ympärileikkaamattomat ſydämeſtä ja korwiſta, te oletta aina Pyhää Hengeä waſtan, niin-kuin teidän Iſänne, niin myös tekin.

52. Kuta Prophetaiſta ei teidän Iſänne wainonneet? ja he tapoit ne jotka ſen wanhurſkaan tulemiſen ennuſtit, jonga petäjät ja murhaajat te nyt olitta.

53. Jotka ſaitte Lain Engelitten aſetuxen kautta, jota et te pitäneet.

54. Mutta koſka he nämät kuulit, käwi ſe läpi heidän ſydämenſä, ja kiriſtelit hampaitanſa hänen päällenſä.

55. Mutta että hän oli täynnä Pyhää Hengeä, katzahti hän ylös Taiwaaſeen, näki Jumalan kunnian, ja JEſuxen ſeiſowan Jumalan oikialla kädellä.

56. Ja ſanoi: Katzo, minä näen Taiwaat awoi, ja ihmiſen Pojan ſeiſowan Jumalan oikialla kädellä.

57. Niin he huuſit ſuurella äänellä, ja tukitzit korwianſa, ja karkaiſit kaikki yximieliſeſti hänen päällenſä.

58. Ja ajoit hänen ulos Kaupungiſta, ja kiwitit. Ja todiſtajat panit waatteenſa yhden nuorukaiſen jalkain juureen, joka kutzuttiin Saulus.

59. Ja he kiwitit Stephanin, joka rukoili, ja ſanoi: HERra JEſu, ota minun hengeni!

60. Niin hän pani polwillenſa, ja huuſi ſuurella äänellä: HERra! älä lue heille tätä ſyndiä. Ja kuin hän tämän ſanonut oli, niin hän nukkui.

8. Luku.

Ja Saulus oli myös mieliſtynyt hänen kuolemaanſa. Niin ſinä päiwänä nouſi ſuuri waino Seurakundaa waſtan, joka oli Jeruſalemiſa. Ja hajoiſit kaikki ympäri Judean ja Samarian maakundaa, paitzi Apoſtoleita.

2. Ja muutamat Jumalata pelkääwäiſet miehet korjaiſit Stephanin, ja walitit händä ſuureſti.

3. Mutta Saulus raateli Seurakundaa, ja käwi huonehuoneelda, otti miehet ja waimot ja panetti fangeuteen.

4. Ja ne hajonneet waelſit ympärinſä, ja ſaarnaiſit Jumalan ſanaa.

5. Niin Philippus tuli Samarian Kaupungiin, ja ſaarnais heille Chriſtuxeſta.

6. Mutta Kanſa otti waarin yximieliſeſti ja wiſuſti Philippuxen ſanoiſta, kuullen ja nähden ne merkit kuin hän teki.

7. Sillä rumat henget läxit ulos moneſta, huutain ſuurella äänellä. Ja monda halwattua ja ſaattamatoinda paranit.

8. Ja ſuuri ilo tuli ſiihen Kaupungiin.

9. Mutta ſiellä oli yxi mies Simon nimeldä, joka ſiinä Kaupungiſa ennen noituuden menoa piti, ja oli Samarian Kanſan willinnyt, ſanoden itzenſä olewan jongun ſuuren.

10. Jota kaikki ſekä pienet että ſuuret kuulit, ſanoden: Tämä on Jumalan woima, joka ſuuri on.

11. Mutta he kuuldelit händä mielellänſä, että hän kauwan aikaa oli heitä noituudellanſa willinnyt.

12. Mutta koſka he uſkoit Philippuxen, joka ſaarnais Jumalan Waldakunnaſta, ja JEſuxen Chriſtuxen nimeſtä, niin he kaſtettiin ſekä miehet että waimot.

13. Niin Simon myös itze uſkoi, ja kuin hän kaſtettu oli, wiipyi hän Philippuxen tykönä. Ja kuin hän näki ne merkit ja ſuuret woimalliſet työt tapahtuwan, niin hän hämmäſtyi.

14. Mutta koſka Apoſtolit jotka Jeruſalemiſa olit, kuulit Samarian Jumalan ſanan ottaneen waſtan, lähetit he heidän tykönſä Petarin ja Johannexen.

15. Jotka, koſka he ſinne tulit alas, rukoilit niitten edeſtä, että he oliſit ſaanneet Pyhän Hengen.

16. (Sillä ei hän ollut wielä yhdengän niitten päälle laskettu alas, waan olit ainoastaan HERRan JEſuxen nimeen kaſtetut.)

17. Niin he panit kätenſä heidän päällenſä, ja he ſait Pyhän Hengen.

18. Mutta koſka Simon näki, että Apoſtolitten kätten päälle-panemiſen kautta Pyhä Hengi annettiin, tarizi hän heille rahaa,

19. Sanoden: andakaat minullengin ſe woima, että kenengä päälle minä käteni panen, ſe ſais Pyhän Hengen.

20. Waan Petari ſanoi hänelle: ſinun rahas olkoon ſinun kanßas kadotuxeſa, ettäs Jumalan lahjan luulet rahoilla oſtettawan.

21. Ei ſinun ole oſaa eikä arpaa täſä ſanaſa; ſillä ei ſinun ſydämes ole oikia Jumalan edeſä.

22. Sentähden tee parannus ſinun pahuudeſtas, ja rukoile Jumalata, että ſinun ſydämes ajatuxet ſinulle andeexi annettaiſin.

23. Sillä minä näen ſinun olewan katkeraſa ſapeſa, ja wäärydyden ſolmuſa.

24. Niin Simon waſtais, ja ſanoi: rukoilkaat te HERRaa minun edeſtäni, ettei mitään näiſtä, kuin te ſanoitta minun päälleni tuliſi.

25. Mutta koſka he olit todiſtaneet ja puhuneet HERRan ſanan, palaiſit he Jeruſalemiin, ja ſaarnaiſit Ewangeliumia moneſa Samarian kyläſä.

26. Mutta HERRan Engeli puhui Philippuxelle, ja ſanoi:

nouſe, ja mene lounaaſeen päin, ſitä tietä kuin Jeruſalemiſta menee alas Gazan puoleen: joka autio on.

27. Niin hän nousi ja meni. Ja katzo, yxi Ethiopian mies, Ethiopian Drottningin Kandacen woimallinen Kamari-palwelia, joka oli pandu kaiken hänen tawaranſa päälle, ſe oli tullut Jeruſalemiin rukoilemaan.

28. Ja palais ſieldä, iſtuin waunuiſanſa, ja luki Eſaiaa Prophetata.

29. Niin Hengi ſanoi Philippuxelle: käy ja mene lähemmä tätä waunua.

30. Niin Philippus juoxi lähemmä, ja kuuli hänen lukewan Eſaiaa Prophetata, ja ſanoi: ymmärrätkös mitäs luet?

31. Mutta hän ſanoi: kuinga ſiis minä taidan ymmärtää, ellei joku minua johdata? Ja hän rukoili Philippuſta, että hän tulis ja iſtuis hänen kanſſanſa.

32. Mutta ſe kuin hän Raamatuſta luki, oli tämä: Hän on niin-kuin lammas teuraxi talutettu: ja niin-kuin karitza keritziänſä edeſä on ääneti, niin ei hängän awannut ſuutanſa.

33. Hänen nöyrydeſänſä on hänen duomionſa otettu pois, mutta kuka taitaa ſanoa ulos hänen elämänſä pituuden? ſillä hänen elämänſä otetaan pois maaſta.

34. Niin Kamari-palwelia waſtais Philippuſta: minä rukoilen ſinua, ſanos, keneſtä Propheta näitä puhuu? itzeſtänſäkö eli joſtakin toiſeſta?

35. Niin Philippus awais ſuunſa ja rupeis täſtä kirjoituxeſta hänelle ſaarnaamaan Ewangeliumia JEſuxeſta.

36. Ja kuin he tiellä waelſit, tulit he weden tygö. Ja Kamari-palwelia ſanoi: katzo, täſä on weſi; mikä eſtää minua kaſtamaſta?

37. Mutta Philippus ſanoi: jos ſinä kaikeſta ſydämeſtä uskot, niin tapahtukoon. Hän waſtais, ja ſanoi: minä uſkon JEſuxen Chriſtuxen Jumalan Pojaxi.

38. Niin hän käſki ſeiſahtaa waunun; ja he aſtuit molemmat weteen, Philippus ja Kamari-palwelia; ja hän kaſti hänen.

39. Mutta koſka he wedeſtä aſtuit ylös, temmais HERran Hengi Philippuxen, ja ei Kamari-palwelia händä enä nähnyt, waan meni iloiten tietänſä myöden.

40. Mutta Philippus löyttiin Azotiſa: ja waelſi ymbäri ja ſaarnais joka Kaupungiſa Ewangeliumia, ſiihenaſti kuin hän tuli Ceſareaan.

9. Luku.

Mutta Saulus puuſkui wielä uhkauxia ja murhaa HERran Opetus-lapſia waſtan, ja meni ylimmäiſen Papin tygö.

2. Ja anoi häneldä Kirjaa Damaſkuun, Synagogain tygö,

että kutka ikänä hän sen opin miehistä eli waimoista löytäis, ne hän olis wiennyt sidottuna Jerusalemiin.

3. Mutta kuin hän matkusti, tapahtui että hän Damaskua lähestyi. Ja äkitzeldä leimahti walkeus taiwaasta ymbäri händä.

4. Ja hän langeis maahan, ja kuuli äänen hänellensä sanowan: Saul! Saul! mixis wainoot minua?

5. Mutta hän sanoi: kuka sinä olet, Herra? ja HERra sanoi: Minä olen JEsus, jota sinä wainoot. Työläs on sinun potkia tutkainda wastan.

6. Niin hän wapisi, hämmästyi, ja sanoi: HERra! mitäs minua tahdot tekemään? Ja HERra sanoi hänelle: nouse ja mene Kaupungiin, siellä sinulle sanotaan mitä sinun pitää tekemän.

7. Mutta ne miehet, jotka hänen seurasansa olit, seisoit hämmästyxisä. He kuulit tosin äänen, mutta ei he ketään nähneet.

8. Niin Saulus nousi maasta, ja ei nähnyt ketään awoimilla silmillä: mutta he talutit händä kädestä ja weit Damaskuun.

9. Ja hän oli kolme päiwää näkemätä, ja ei syönyt eikä juonut.

10. Niin yxi Opetus-lapsi oli Damaskusa, Ananias nimeldä, jolle HERra sanoi näyssä: Ananias! Hän sanoi: HERra! täsä minä olen.

11. HERra sanoi hänelle: nouse ja mene sille kadulle, joka Oikiaxi kutzutaan, ja kysy Judan huoneesa sitä joka Saulus Tarsilaisexi kutzutaan; sillä katzo, hän rukoilee.

12. Ja hän näki näyssä yhden miehen, nimeldä Ananias, tulewan sisälle ja panewan kätensä hänen päällensä, että hän sais näkynsä jälleen.

13. Niin Ananias wastais: HERra! minä olen kuullut monelda tästä miehestä, kuinga paljon pahaa hän sinun pyhillesi on tehnyt Jerusalemisa.

14. Ja hänellä on nytkin walda ylimmäisildä Papeilda täällä kiinni-sitoa kaikki ne, jotka sinun nimeäs rukoileewat.

15. Niin sanoi HERra hänelle: mene; sillä hän on minulle walittu Ase, kandamaan minun nimeäni pakanain, ja Kuningasten, ja Israelin lasten eteen.

16. Sillä minä tahdon hänelle näyttää, kuinga paljo hänen pitää kärsimän minun nimeni tähden.

17. Niin Ananias meni sinne, ja tuli huoneseen sisälle: ja pani kätensä hänen päällensä, ja sanoi: rakas weljeni Saul! se HERra lähetti minun, (JEsus joka sinulle ilmestyi tiellä jotas waelsit,) että sinä saisit näkys jälleen, ja Pyhällä Hengellä täytettäisiin.

18. Ja hänen silmistänsä putoisit

toiſit kohta niinkuin ſuomuxet, ja hän ſai ſillä hetkellä näkynsä jälleensä, nouſi, ja kaſtettiin.

19. Ja kuin hän otti ruokaa, niin hän wahwiſtui. Ja Saulus oli muutamat päiwät Opetus-laſten kanſſa, jotka olit Damaſkuſa.

20. Ja ſaarnais kohta Synagogaſa Chriſtuxeſta, että hän on Jumalan Poika.

21. Niin kaikki jotka ſen kuulit, hämmäſtyit ja ſanoit: eikö tämä ole ſe joka kaikkia niitä häwitti Jeruſalemiſa, jotka ſitä nimeä rukoilit? Ja tuli myös tänne ſitä warten, että hän ne ſidottuna weis ylimmäiſille Papeille?

22. Mutta Saulus tuli aina jalommaxi, ja waſtuſteli Judalaiſia, jotka Damaſkuſa olit, täydelliſeſti wahwiſtain että tämä on Chriſtus.

23. Ja monen päiwän peräſtä pidit Judalaiſet neuwoa keskenänſä tappaaxenſa händä.

24. Mutta Sauluxelle ilmoitettiin heidän wäjymiſenſä. Ja he wartioitzit portiſa yötä ja päiwää tappaaxenſa händä.

25. Niin Opetus-lapſet otit hänen yöllä, pääſtit alas ylitze muurin, ja laſkit koriſa maahan.

26. Mutta koſka Saulus tuli Jeruſalemiin, tahtoi hän itziänſä andaa Opetus-laſten ſekaan, mutta he pelkäiſit kaikki händä, eikä uſkoneet händä Opetus-lapſexi.

27. Waan Barnabas otti hänen, ja wei Apoſtolitten tygö, ja jutteli heille kuinga hän tiellä HERran nähnyt oli, ja että hän oli puhunut hänen kanſſanſa, ja kuinga hän oli rohkiaſti Damaſkuſa JEſuxen nimeſtä puhunut.

28. Ja niin hän oli heidän kanſſanſa Jeruſalemiſa, käwi ſiſälle ja ulos, ja ſaarnais pelkäämätä HERran JEſuxen nimeen.

29. Hän puhui myös ja kamppaili Grekiläiſiä waſtan; mutta ne pyyſit händä tappaa.

30. Koſka weljet ſen ymmärſit, niin he weit hänen Ceſareaan, ja lähetit Tarſumiin.

31. Ja niin ſeurakunnilla oli rauha kaikeſa Judeaſa, ja Galileaſa, ja Samariaſa, ja enänit waeldain HERran pelwoſa, ja täytettiin Pyhän Hengen lohdutuxella.

32. Niin tapahtui, koſka Petari waelſi joka-paikaſa, että hän myös tuli niiden pyhäin tygö, jotka Lyddaſa aſuit.

33. Niin hän löyſi ſiellä yhden miehen, Eneas nimeltä, joka jo kahdexan ajaſtaikaa oli wuoteeſa halwattuna maannut.

34. Ja Petari ſanoi hänelle: Eneas! JEſus Chriſtus ſinun paratkon! Nouſe ja tee itze wuotees! Ja hän kohta nouſi.

35. Ja kaikki Lyddan ja Saronan aſuwaiſet näjit hänen, jotka tulit käätyxi HERran tygö.

36. Mutta Joppeſa oli yxi Opetus-piika, nimeltä Tabitha,

joka tulkiten on niin paljo sanottu kuin: Metzä-wuohi. Tämä oli täynnänsä hywiä töitä ja almua, kuin hän teki.

37. Niin tapahtui niinä päiwinä, että se sairasti, ja kuoli: jonga he pesit ja panit saliin.

38. Ja että Lydda oli läsnä Joppeta, niin Opetus-lapset, kuin he kuulit Petarin siellä olewan, lähetit hänen tykönsä kaxi miestä rukoilemaan, ettei hän wiiwyttelisi heidän tykönsä tulla.

39. Niin Petari nousi ja tuli heidän kanßansa. Ja kuin hän sinne tuli, weit he hänen saliin. Ja hänen ymbärillänsä seisoit kaikki lesket, jotka itkit, ja osotit hänelle niitä hameita ja waatteita, kuin Dorkas heille tehnyt oli, ollessansa heidän kanßansa.

40. Mutta koska Petari oli heidän kaikki ajanut ulos, laski hän polwillensa, ja rukoili; ja käänsi itzensä ruumiin puoleen, ja sanoi: Tabitha! nouse ylös! Niin se awais silmänsä, ja kuin hän Petarin näki, nousi hän istualle.

41. Ja hän andoi hänen kätä ja ojensi hänen, ja kutzui pyhät ja lesket, ja andoi hänen heillen eläwänä.

42. Ja se tuli kaikelle Joppelle tiettäwäxi; ja moni uskoi HERran päälle.

43. Ja tapahtui että hän wiipyi Joppesa kauwan aikaa Simon Parkkarin tykönä.

10. Luku.

Niin oli Cesareasa yxi mies, nimeldä Kornelius, Saadan-päämies, Italian joukosta,

2. Jumalinen ja Jumalata pelkääwäinen kaiken hänen huoneensa kanßa; joka jakoi paljo almua Kansalle, ja rukoili alati Jumalata.

3. Hän näki julkisesti näysä, liki yhdexättä hetkeä päiwästä, Jumalan Engelin tulewan hänen tykönsä, ja sanowan hänelle: Kornelius!

4. Ja hän katzeli hänen päällensä, peljästyi ja sanoi: Herra! mikä on? Hän sanoi hänelle: sinun rukouxes ja almus owat tulleet muistoon Jumalan edessä.

5. Ja nyt lähetä miehiä Joppeen, ja anna noutaa Simon, joka Petarixi kutzutaan.

6. Hän pitää majaa Simon Parkkarilla, jonga huone on meren tykönä: hän sanoo sinulle mitä sinun pitää tekemän.

7. Ja kuin Engeli, joka Korneliusta puhutteli, meni pois, kutzui hän kaxi hänen palwelijatansa, ja yhden Jumalata pelkääwäisen sota-miehen, niistä jotka hänen tykönänsä oleskelit,

8. Ja hän jutteli kaikki nämät niille, ja lähetti ne Joppeen.

9. Toisena päiwänä, koska he matkasa olit, ja Kaupungita lähestyit, meni Petari ylös katon päälle rukoilemaan, liki kuudetta hetkeä.

10. Ja kuin hän isois, tah-

toi hän suuruſtaa. Mutta koſka he hänelle walmiſtit, tuli hän horroxiin:

11. Ja näki Taiwaan auki, ja tulewan alas tykönsä aſtian, niinkuin ſuuren liinaiſen, neljäldä kulmalda ſidotun, joka laſkettiin alas Taiwaaſta maan päälle.

12. Joſa oli kaikkinaiſia neljalkaiſia maan eläimitä, ja metſilliſiä, ja matelewaiſia, ja Taiwaan linduja.

13. Ja yxi ääni tuli hänen tykönsä: Petari! nouſe, tapa ja ſyö!

14. Petari ſanoi: ei ſuingan, Herra! ſillä en ole minä ikänäni ſyönnyt mitään yhteiſtä eli ſaaſtaiſta.

15. Ja ääni ſanoi taas toiſen kerran hänelle: mitä Jumala on puhdiſtanut, älä ſinä ſano ſitä yhteiſexi.

16. Ja ſe tapahtui kolme kertaa: ja aſtia otettiin jälleen ylös Taiwaaſeen.

17. Ja kuin Petari itſellänſä epäili, mikä näky ſe olis kuin hän näki, niin katzo, miehet jotka lähetetyt olit Korneliuxelda, kyſelit Simonin huonetta, ja ſeiſoit owen edeſä.

18. Ja kutzuit yhden ulos, ja kyſyit jos Simon, joka liialda nimeldä Petarixi kutzutaan, ſiellä majaa pitäis.

19. Mutta kuin Petari ſitä näkyä ajatteli, ſanoi Hengi hänelle: katzo, kolme mieſtä etzii ſinua.

20. Nouſe ſiis, aſtu alas ja mene ilman epäilemätä heidän kanßanſa; ſillä minä lähetin heidän.

21. Niin Petari aſtui alas mieſten tygö, jotka hänen tykönsä Korneliuxelda lähetetyt olit, ja ſanoi: katzo, minä ſe olen jota te etzittä; mitä warten te tulleet oletta?

22. Mutta he ſanoit: Sadanpäämies Kornelius, hurſkas ja Jumalata pelkääwäinen mies, jolla on todiſtus kaikelda Judan Kanſalda, on Pyhältä Engeliltä käſkyn ſaannut, että hänen piti ſinun andaman kutzua huoneeſeenſa, ſinulda ſanoja kuullaxenſa.

23. Niin hän kutzui heitä ſiſälle, ja otti heidän majaan. Toiſena päiwänä meni Petari heidän kanßanſa, ja muutamat weljet Joppeſta ſeuraiſit myös händä.

24. Ja toiſena päiwänä tulit he Ceſareaan: ja Kornelius odotti heitä, ja oli kutzunut kokoon langonſa ja parhaat yſtäwänſä.

25. Mutta koſka Petari tuli ſiſälle, meni Kornelius händä waſtan, ja langeis hänen jalkainſa juureen, ja rukoili händä.

26. Mutta Petari noſti händä, ja ſanoi: nouſe ylös, ſillä minä olen myös ihminen.

27. Ja kuin hän oli händä puhutellut, meni hän ſiſälle, ja löyſi monda tulleen kokoon.

28. Ja hän ſanoi heille: te tiedätte, ettei ole ollut luwallinen, Judalaiſen olla jongun

muukalaisen tykönä, eli hänen tykönsä mennä: mutta minulle osotti Jumala, etten minä ketään ihmistä yhteisenä eli saastaisena pidäisi.

29. Sentähden minä myös epäilemätä tulin, teildä kutzuttu. Niin minä siis teildä kysyn: mitä warten te minua kutzuitta?

30. Ja Kornelius sanoi: minä olen neljä päiwää sitten paastonnut tähän hetkeen asti, ja rukoilin huoneesani yhdexännellä hetkellä; ja katzo, yxi mies seisoi kiildäwisä waatteisa minun edessäni,

31. Ja sanoi: Kornelius! sinun rukouxes on kuultu, ja sinun almus owat Jumalan edessä muistetut.

32. Niin lähetä Joppeen, ja kutzuta Simon, joka Petarixi kutzuttaan: hän pitää majaa Simon Parkkarin huoneesa, meren tykönä: se puhuttelee sinua koska hän tulee.

33. Niin minä lähetin kohta sinun tygös; ja sinä teit hywin ettäs tulit. Ja nyt olemma siis kaikki nyt Jumalan edessä, kuulemasa kaikkia kuin sinulle on Jumalalda käsketty.

34. Niin Petari awais suunsa, ja sanoi: nyt minä todexi löydän, ettei Jumala katzo ihmisen muotoa;

35. Waan kaikisa Kansoisa, joka händä pelkää ja tekee wanhurskautta, se on Jumalalle otollinen.

36. Sen sanan, jonga Jumala Israelin lapsille lähetti, ja julisti rauhan JEsuxen Christuxen kautta, joka kaikkein HERRa on;

37. Te tiedätte sen sanan kuin on tapahtunut ymbäri kaiken Judean, ensin alkain Galileasta, sen Kasteen jälkeen, josta Johannes saarnais:

38. Kuinga Jumala oli woidellut JEsuxen Nazaretistä Pyhällä Hengellä ja woimalla, joka waelsi ymbäri, teki hywää ja paransi kaikki jotka perkeleeldä waiwattiin; sillä Jumala oli hänen kanssansa.

39. Ja me olemma kaikkein niiden todistajat kuin hän Judean maakuunasa ja Jerusalemisa teki: jonga he tapoit, ja ripustit puuhun.

40. Sen Jumala herätti kolmandena päiwänä, ja ilmoitti hänen.

41. Ei kaikelle Kansalle, waan meille, jotka Jumala oli ennen todistajixi walinnut; me jotka söimme ja joimme hänen kanssansa, sitte kuin hän nousi kuolluista.

42. Ja hän käski meitä Kansalle saarnamaan, ja todistamaan, että hän on se, joka Jumalalda on säätty elämitten ja kuolluitten Duomarixi.

43. Hänestä kaikki Prophetat todistaawat, että jokainen kuin uskoo hänen päällensä, pitää hänen nimensä kautta synnit andexi saaman.

44. Koska Petari wielä näitä puhui, langeis Pyhä Hengi

kaikkein niiden päälle jotka puheen kuulit.

45. Niin ne uskowaiset ympäri-leikkauxesta, jotka Petarin kanssa tulleet olit, hämmästyit, että pakanaingin päälle Pyhän Hengen lahja wuodatettiin.

46. Sillä he kuulit heidän kielillä puhuwan, ja Jumalata ylistäwän. Niin wastais Petari:

47. Taitaako joku kieldää näitä, jotka owat Pyhän Hengen saanneet, niinkuin mekin, wedellä kastettamasta?

48. Ja hän käski heitä kastaa HERRAN Nimeen. Niin he rukoilit händä siellä muutamia päiwiä wiipymään.

11. Luku.

Mutta Apostolit ja Weljet, jotka Judeasa olit, kuulit että pakanatkin Jumalan sanan otit wastan.

2. Ja kuin Petari tuli ylös Jerusalemiin, riitelit ne hänen kanssansa, jotka ympäri-leikkauxesta olit,

3. Sanoden: Sinä olet mennyt niiden miesten tygö, joilla esinahka on, ja söit heidän kanssansa.

4. Niin Petari rupeis heille järjestänsä luettelemaan sanoden:

5. Minä olin Joppen Kaupungisa rukouxisa; ja tulin horroxiin, ja näjin yhden näyn yhden astian tulewan alas, niinkuin suuren liinaisen, neljältä kulmalda lasketun alas Taiwaasta, joka tuli juuri minun tyköni.

6. Kuin minä katzoin sen päälle, äkkäisin minä, ja näjin maan neljä-jalkaisia eläimitä, ja petoja, ja matelewaisia, ja Taiwaan linduja.

7. Mutta minä kuulin äänen minulleni sanowan: Petari! nouse, tapa ja syö!

8. Mutta minä sanoin: en suingan, HERRA! sillä ei ole mitään yhteistä eli saastaista minun suuhuni koskaan tullut.

9. Mutta ääni wastais minua toisen kerran Taiwaasta: mitä Jumala on puhdistanut, älä sinä sano yhteiseri.

10. Ja se tapahtui kolmasti, ja wietiin taas kaikki ylös Taiwaaseen.

11. Ja katzo, kolme miestä seisoit kohta sen huoneen edessä, jossa minä olin, jotka Cesareasta olit minuu peräänі lähetetyt.

12. Mutta hengi käski minun epäilemätä mennä heidän kanssansa. Ja nämät kuusi weljeä seuraisit myös minua, ja me menimmä se miehen huoneeseen.

13. Ja hän jutteli meille, kuinga hän oli Engelin nähnyt huoneessansa seisowan ja sanowan hänelle: lähetä miehiä Joppeen, ja anna noutaa Simon, joka Petarixi kutzutaan.

14. Hän on sanowa sinulle ne sanat, joiden kautta sinä autuaxi tulet, ja kaikki sinun huonees.

15. Mutta koska minä rupeisin puhumaan, langeis Pyhä Hengi heidän päällensä, niin-

kuin hän alusa meidängin päällemme langeis.

16. Niin minä muistin sen HERran sanan, kuin hän sanonut oli: Johannes tosin kasti wedellä, mutta te kastetaan Pyhällä Hengellä.

17. Että nyt Jumala yhdenkaltaisen lahjan heille andoi kuin meillekin, jotka HERran JEsuxen Christuxen päälle uskoimme: mikästä minä olisin, joka woisin kieltää Jumalata?

18. Koska he nämät kuulit, waikenit he ja kunnioitit Jumalata, sanoden: niin on siis Jumala andanut pakanoillekkin käändymyxen elämähän.

19. Ja ne jotka siitä wainosta hajonneet olit, kuin Stephanin tähden tapahtui, waelsit ymbäri hamaan Pheniciaan ja Cypriin ja Antiochiaan asti, eikä kellengän sitä sanaa puhuneet, waan ainoasta Judalaisille.

20. Ja oli muutamia miehiä heidän seasansa Cypristä ja Kyrenestä. Koska ne tulit Antiochiaan, puhuit he Grekiläisille, ja saarnaisit Ewangeliumia HERrasta JEsuxesta.

21. Ja HERran käsi oli heidän kanssansa: ja suuri joukko uskoi ja käändyi HERran tygö.

22. Niin tämä sanoma heistä tuli Seurakunnan korwille, joka Jerusalemisa oli, ja he lähetit Barnaban Antiochiaan.

23. Koska hän sinne tuli, ja näki Jumalan armon, ihastui hän, ja neuwoi kaikkia wahwalla sydämellä HERrasa pysymään.

24. Sillä hän oli jalo mies, ja täynnänsä Pyhää Hengeä ja uskoa. Ja suuri joukko Kansaa enäändyi HERralle.

25. Niin Barnabas meni Tarsiin, Sauluста etsimään: ja kuin hän löysi hänen, toi hän hänen Antiochiaan.

26. Ja tapahtui että he koko ajastajan kokounnuit Seurakunnasa, ja opetit paljo Kansaa. Ja Opetus-lapsia ruwettiin ensin Antiochiasa Christityixi kutzumaan.

27. Ja niinä päiwinä tuli Prophetaita Jerusalemista Antiochiaan.

28. Ja yxi heistä, Agabus nimeltä, nousi ja ilmoitti heille Hengen kautta, kaikkeen mailmaan suuren näljän tulewan. Joka myös Claudius Keisarin aika tapahtui.

29. Mutta Opetus-lapset säätsit jotakin lähettää, kuin kullakin waraa oli, niiden weljein awuxi kuin Judeasa asuit.

30. Niinkuin he teitkin; ja lähetit Wanhimmille Barnahan ja Sauluxen kätten kautta.

12. Luku.

Mutta silloin ajalla otti Kuningas Herodes muutamia Seurakunnasta kiinni, waiwataxensa.

2. Ja mestais Jacobin, Johannexen weljen, miekalla.

3. Ja kuin hän näki sen Ju-

dalaiſille kelpaawan, pyysi hän myös Petaria käsittää; (ja se oli makian-leiwän päiwänä;)

4. Jonga hän myös käsitti, ja pani fangeuteen, ja andoi hänen neljän sota-miesten neljännexen haltuun wartioita händä: ja ajatteli hänen Pääsiäisen jälkeen asettaa Kansan eteen.

5. Niin Petari pidettiin torniſa. Mutta Seurakunnasa tapahtuit rukouxet hartahasti hänen edeſtänsä Jumalan tygö.

6. Ja kuin Herodes tahtoi hänen ottaa edes, makais Petari sinä yönä kahden sota-miehen waiheella, sidottuna kaxilla kahleilla, ja wartiat owen edeſä wartioitzit tornia.

7. Ja katzo, HERran Engeli seiſoi hänen tykönänsä, ja kirkkaus paisti huoneeſa: lyökäis Petaria kylkeen, herätti hänen, ja sanoi: nouſe nopiaſti. Ja kahleet putoiſit hänen käsiſtänsä.

8. Niin Engeli sanoi hänelle: ſonnuſta ja kengitä ſinuas. Ja hän teki niin. Ja hän sanoi wielä hänelle: pue itzes waatteiſiis, ja seuraa minua.

9. Ja hän meni ulos ja seurais händä, eikä tiennyt sitä todexi kuin Engelildä tehtiin: waan luuli näyn näkewänsä.

10. Mutta kuin he menit ensimäiſen ja toiſen wartion läpitze, ja tulit Rautaiſeen porttiin, joka wie Kaupungiin, niin ſe aukeni heille itzeſtänsä. Ja he menit siitä ulos, käyden yhtä katua myöden; ja kohta erkani Engeli häneſtä.

11. Ja kuin Petari tointui endiſellenſä, sanoi hän: nyt minä totiſeſti tiedän, että HERra on Engelinsä lähettänyt, ja minun Herodexen käsiſtä päästänyt, ja kaikeſta Judan Kanſan toiwoſta.

12. Ja kuin hän tätä ajatellut oli, tuli hän Marian, Johannexen äitin huoneen tygö, joka Markuxexi kutzuttiin, joſa monda oli kooſa, ja rukoilit.

13. Mutta koſka Petari porstuan owen kolkutti, tuli piika, Rhode nimeldä, kuultelemaan.

14. Ja kuin hän Petarin äänen tunſi, ei hän owea ilon tähden awainnutkan, waan juoxi ſiſälle ja ilmoitti heille, Petarin porſtuan edeſä ſeiſowan.

15. Niin he sanoit hänelle: oletkos hullu? waan hän sanoi totiſeſti niin olewan. Niin he sanoit: ſe on hänen Engelinsä.

16. Mutta Petari kolkutti lakkaamata. Koſka he awaiſit, niin he näjit hänen ja hämmäſtyit.

17. Mutta hän wiittais kädellänsä heitä waikenemaan, ja jutteli heille, kuinga HERra oli hänen fangeudeſta johdattanut ulos, ja sanoi: ilmoittakaat näitä Jacobille ja weljille. Ja läxi ulos ja meni toiſen paikkaan.

18. Mutta koſka päiwä tuli, niin ei sota-miehillä ollut wähin kapina, kuhunga Petari tullut oli.

19. Ja kuin Herodes tiedusteli händä, eikä löytänyt, andoi

hän wartiat tutkia ja käski heitä rangaista. Ja meni Judeasta, alas Cesareaan, ja wiipyi siellä.

20. Ja Herodes oli wihoisansa Tyron ja Sidonin asuwaisille. Mutta he tulit yximielisesti hänen tykönsä, ja lepytit Kuningaan Kamari-palwelian Blastuxen, ja anoit rauhaa; sillä heidän maakundansa sai Kuningaan maasta elatuxensa.

21. Mutta määrättynä päiwänä oli Herodes puetettu Kuningaallisisa waatteisa, ja istuen Duomio-Istuimella, puhui heille julkisesti.

22. Mutta Kansa huusi: Jumalan ääni, ja ei ihmisen!

23. Ja HERran Engeli löi kohta händä, ettei hän kunniata Jumalalle andanut. Ja hän syötiin madoilda, ja andoi hengensä.

24. Mutta Jumalan sana kaswoi ja enäni.

25. Mutta Barnabas ja Saulus palaisit Jerusalemista, koska he olit palweluxen päättäneet, ja otit Johannexen kanssansa, joka myös Markuxexi kutzuttiin.

13. Luku.

Mutta Antiochian Seurakunnasa oli muutamia Prophetaita ja opettajita, Barnabas ja Simeon, joka Nigerixi kutzuttiin, ja Lucius Kyrenestä, ja Manahen, joka Herodes Tetrarchan kanssa kaswatettu oli, ja Saulus.

2. Koska he siis nämät HERran palwelit ja paastoisit, sanoi Pyhä Hengi: eroittakaat minulle Barnabas ja Saulus, siihen työhön, johonga minä heidän olen kutzunut.

3. Ja kuin he olit paastonneet ja rukoilleet, ja kätensä heidän päällensä panneet, päästit he heidän menemään.

4. Ja kuin he Pyhältä Hengeltä lähetetyt olit, menit he Seleuciaan, ja purjehdit sieltä Cypriin.

5. Ja kuin he Salaminasa olit, ilmoitit he Jumalan sanan Judalaisten Synagogisa. Ja heillä oli myös Johannes palweliana.

6. Ja kuin he sen luodon läpitze matkustaneet olit, hamaan Paphoon asti, löysit he yhden welhon, wäärän Prophetan, Judalaisen, jonga nimi oli Bar-Jesus.

7. Joka oli Maan-Herran Sergius Pauluxen, sen toimellisen miehen kanssa. Se kutzui Barnaban ja Sauluxen tykönsä, ja halais kuulla Jumalan sanaa.

8. Mutta heitä wastan seisoi Elymas se welho, (sillä niin tulkitaan hänen nimensä,) ja pyysi kääntää Maan-Herraa pois uskosta.

9. Mutta Saulus, (joka myös Pawalixi kutzutaan,) oli täynnä Pyhää Henget, katzoi hänen päällensä,

10. Ja sanoi: o sinä perkeleen poika, täysi kaikea wilp-

piä ja petoſta, ja kaiken wanhurſkauden wihamies, etkö ſinä lakkaa wääntelemäſtä HERran oikeita teitä?

11. Ja nyt katzo, HERran käſi on ſinun päälläs: ja ſinun pitää ſokiana oleman, ja ei näkemän auringota ajaxi. Ja hänen päällensä langeis kohta syngeys ja pimeys: ja hän käwi ymbäri etzein kuka händä käsdeſtä taluttais.

12. Koſka Maan-Herra näki, mitä tapahtui, uſkoi hän ja ihmetteli HERran opetuſta.

13. Mutta koſka Pawali, ja ne jotka hänen kanßanſa olit, Paphoſta purjehdit, tulit he Pamphilian Pergeen. Mutta Johannes erkani heiſtä, ja palais Jeruſalemiin.

14. Mutta he waelſit Pergeſtä ja tulit Antiochiaan, Piſidian maakunnaſa, ja menit Sabbathina Synagogaan, ja iſtuit.

15. Ja ſitte kuin Laki ja Prophetat olit luetut, lähetit Synagogan Päämiehet heidän tykönſä, ſanoden: Miehet, rakkaat Weljet! ongo teillä mitään Kanſaa neuwomiſta, niin ſanokaat.

16. Niin Pawali nouſi ja wiittais kädellänſä heitä waikenemaan, ja ſanoi: Iſraelin miehet, ja jotka Jumalata pelkäätte, kuulkaat:

17. Tämän Kanſan Iſraelin Jumala waliti meidän Iſämme, ja korotti tämän Kanſan, muukalaisna olleſa Egyptin maalla, ja toi heidän ſieldä ulos korkialla käſiwarrella.

18. Ja kerſei heidän tapojanſa korweſa, lähes neljäkymmendä ajaſtaikaa.

19. Ja peräti kadotti Caanaan maalla ſeitzemän Kanſaa, ja arwalla jakoi heille niiden maan.

20. Ja ſitte lähes neljä ſataa ja wiiſi-kymmendä ajaſtaikaa andoi hän heille Duomarit, Samuel Prophetaſeen aſti.

21. Ja he pyyſit ſitte Kuningaſta, ja Jumala andoi heille Saulin, Kiſin pojan, yhden miehen BenJaminin ſuwuſta, neljäxi-kymmenexi wuodexi.

22. Ja kuin hän oli ſen pannut pois, herätti hän Dawidin heidän Kuningaaxenſa: joſta hän myös todiſti, ja ſanoi: Minä löyſin Dawidin Jeſſen pojan, miehen minun ſydämeni jälkeen, joka on kaikki minun tahtoni tekewä.

23. Tämän ſiemeneſtä on Jumala, lupauxenſa jälkeen, herättänyt JEſuxen Iſraelille Wapahtajaxi.

24. Niinkuin Johannes ſaarnais, hänen ilmeſtymiſenſä edellä, kaikelle Iſraelin Kanſalle, parannuxen kaſtetta.

25. Mutta koſka Johannes juoxun täyttänyt oli, ſanoi hän: kenengä te luuletta minun olewan? en minä ſe ole, mutta katzo, hän tulee minun jälkeeni, jonga kengiä en minä ole kelwollinen jalwoiſta riiſumaan.

26. Miehet, rakkaat Weljet,

Abrahamin suwun lapset, ja jotka teisä owat Jumalata pelkäämäiset! teille on tämä autuuden sana lähetetty.

27. Sillä Jerusalemin asuwaiset ja heidän Ylimmäisensä, ettei he tätä tundeneet, owat he myös Prophetain ääret, joita kunakin Sabbathina luetaan, duomitesansa täyttäneet.

28. Ja waikka ei he yhtään kuoleman syytä löynneet, anoit he kuitengin Pilatuxelda että hän piti tapettaman.

29. Ja kuin he kaikki olit täyttäneet, mitä hänestä kirjoitettu oli, otit he hänen puun päältä, ja panit hautaan.

30. Mutta Jumala herätti hänen kuolluista.

31. Ja hän on niildä nähty monda päiwää, jotka hänen kanssansa Galileasta Jerusalemiin olit menneet ylös, jotka owat hänen todistajansa Kansan edessä.

32. Ja me ilmoitamme myös teille sen lupauxen, kuin Jsille, luwattiin, että Jumala on sen meille, heidän lapsillensa, täyttänyt, herättäin JEsuxen.

33. Niinkuin toisessa Psalmissa kirjoitettu on: Sinä olet minun Poikani, tänä-päinä minä sinun synnytin.

34. Mutta siitä, että hän hänen kuolluista herätti, eikä sillen tule turmelusxeen, sanoi hän näin: Minä tahdon teille andaa ne lujat Dawidin armot.

35. Sentähden hän myös sanoo toisessa paikassa: et sinä salli sinun Pyhäs turmellusta nähdäwän.

36. Sillä Dawid, koska hän ajallansa oli Jumalan tahtoa palwellut, nukkui, ja pandiin Isäinsä tygö, ja näki turmeluxen.

37. Mutta se, jonga Jumala herätti, ei ole nähnyt turmellusta.

38. Sentähden olkoon teille tiettäwä, Miehet, rakkaat Weljet! että teille tämän kautta ilmoitetaan syndein andeexi-andamus.

39. Ja kaikista niistä, joista et te woinneet Mosexen Lain kautta wanhurskaaxi tulla, tämän kautta jokainen kuin uskoo, tulee wanhurskaaxi.

40. Katzokaat siis, ettei teidän päällenne se tule, kuin Prophetain kautta sanottu on:

41. Katzokaat te ylönkatzojat, ja ihmetelkäät ja hukkukaat; sillä minä teen yhden työn teidän aikananne, sen työn, jota ei teidän pidä uskoman, jos joku sanois teille.

42. Koska Judalaiset Synagogasta läxit, rukoilit pakanat että Sabbathin wälillä heille niitä sanoja puhuttaisiin.

43. Ja koska Synagogan joukko erkani, seurais Pawalia ja Barnabasta monda Judalaista, ja myös monda jumalista uutta Judalaista, jotka heille puhuit, ja heitä neuwoit Jumalan armosa pysymään.

44. Mutta ſitte lähimmäisnä lepo-päiwänä kokounnui lähes kaikki Kaupungi Jumalan ſanaa kuulemaan.

45. Koſka Judalaiſet näjit Kanſan, täytettiin he kateudesta, ja ſanoit waſtan niitä kuin Pawalilda ſanottiin, ſanoden waſtan ja pilkaten.

46. Niin Pawali ja Barnabas puhuit rohkiaſti, ja ſanoit: Teille piti enſin Jumalan ſanaa puhuttaman: waan että te ſen hyljäätte, ja luetta itzenne mahdottomixi ijankaikkiſeen elämään; katzo, niin me käännämme meitämme pakanain tygö.

47. Sillä niin on HERRa meitä käſkenyt: Minä panin ſinun pakanain walkeudexi, ettäs oliſit autuudexi maan ääriin aſti.

48. Ja kuin pakanat ſen kuulit, iloitzit he, ja kunnioitit HERRan ſanaa. Ja niin monda uſkoi, kuin ijankaikkiſeen elämään ſäätty oli.

49. Ja HERRan ſana lewitettiin kaikkeen ſiihen maakundaan.

50. Mutta Judalaiſet yllytit jumaliſia ja kunnialliſia waimoja, niin myös Kaupungin Ylimmäiſiä, ja kehoitit wainon Pawalia ja Barnabaſta wastan: ja he ſyſäiſit heidän ulos maan-ääriſtänſä.

51. Mutta he pudiſtit tomun jalwoiſtanſa heidän päällenſä, ja tulit Ikonioon.

52. Niin Opetus-lapſet täytettiin ilolla ja Pyhällä Hengellä.

14. Luku.

Niin Ikonioſa tapahtui, että he ynnä menit ſiſälle Judalaiſten Synagogaan, ja niin puhuit, että ſuuri joukko uſkoi Judalaiſiſta ja Grekiläiſiſtä.

2. Mutta uſkottomat Judalaiſet yllytit ja pahoitit pakanain ſielut weljiä waſtan.

3. Niin he olit ſiellä kauwan aikaa, ja puhuit rohkiaſti HERRaſa, joka andoi todiſtuxen hänen armonſa ſanoihin, ja andoi merkit ja ihmeet heidän kättensä kautta tapahtua.

4. Niin ſen Kaupungin wäki erkaunnui: muutamat pidit Judalaiſten kanßa, ja muutamat Apoſtolitten kanßa.

5. Koſka ſiis pakanoilda ja Judalaiſilda kapina nouſi, ynnä heidän Päämieſtensä kanſſa, pilkkaamaan ja kiwittämään heitä;

6. Ja kuin he ſen ymmärſit, pakenit he Lykaoniaan Kaupungeihin Lyſtraan ja Derbeniin, ja ympäri ſitä lähi-maakundaa:

7. Ja ſaarnaiſit niiſä Ewangeliumia.

8. Ja yxi mies Lyſtraſa, ſairas jalwoiſta, iſtui, rampa hamaaſta äitinſä kohduſta, joka ei ikänänſä ollut käynyt.

9. Tämä kuuli Pawalin puhuwan: ja kuin hän katzahti hänen päällenſä, ja näki hänellä uſkon olewan terweexi tulla.

10. Sanoi hän ſuurella äänellä: ojenna ſinuas jalkais päälle. Ja hän karkais ylös ja käwi.

11. Koska Kansa sen näki, mitä Pawali tehnyt oli, korotit he äänensä, Lykaonian kielellä sanoden: jumalat owat ihmisten hahmolla alas meidän tykömme tulleet.

12. Ja he kutzuit Barnaban Jupiterixi, ja Pawalin Merkuriuxexi; sillä hän oli sananjohdattaja.

13. Ja Jupiterin Pappi, jonga Tempeli oli Esikaupungisa, toi Härkiä ja Seppeleitä owen eteen, ja tahtoi ynnä Kaupungin wäen kanßa uhrata.

14. Koska Apostolit Barnabas ja Pawali sen kuulit, rewäisit he waatteensa ja karkaisit Kansan sekaan, huutain,

15. Ja sanoden: Miehet, mixi te tätä teette? me olemma myös ihmiset, niin puuttuwaiset kuin tekin. Ja me saarnaamme teille Ewangeliumia, että te teitänne näistä turhista käändäisitte eläwän Jumalan tygö, joka teki Taiwaan, ja maan, ja meren, ja kaikki mitä niisä on.

16. Joka endisillä ajoilla andoi kaikki pakanat waeldaa omilla teillänsä.

17. Waikka ei hän itziänsä andanut olla ilman todistuxeta, tehden hywää, andain meille Taiwaasta sateen ja hedelmälliset ajat, täyttäin meidän sydämemme rualla ja ilolla.

18. Ja kuin he näitä sanoit: sait he Kansan tuskalla hillityxi, ettei he heille uhranneet.

19. Niin sinne myös tuli muutamia Judalaisia Antiochiasta ja Ikonioista. Ja kuin he Kansan olit saattaneet Pawalia kiwittämään, riepoitit he hänen ulos Kaupungista, ja luulit hänen kuolleexi.

20. Mutta koska Opetuslapset hänen ymbärillänsä seisoit, nousi hän ja meni Kaupungihin: ja waelsi toisena päiwänä Barnaban kanßa Derbeniin.

21. Ja kuin he olit saarnanneet siinä Kaupungisa Ewangeliumia, ja monda opettaneet, palaisit he Lystraan ja Ikonioon ja Antiochiaan:

22. Wahwistain Opetuslasten sieluja, ja neuwoit heitä uskosa pysymään, (sanoden) että meidän pitää monen waiwan kautta Jumalan waldakundaan tuleman sisälle.

23. Ja kuin he olit walinneet Wanhimmat jokaitzelle Seurakunnalle, ja rukoilleet ja paastonneet, annoit he heidän sen HERran halduun, jonga päälle he uskoit.

24. Ja he waelsit läpitze Pisidian ja tulit Pamphiliaan.

25. Ja kuin he olit saarnanneet sanaa Pergesä, menit he alas Attaliata päin.

26. Ja purjehdit sieltä Antiochiaan, josa he olit Jumalan armon halduun annetut, siihen työhön kuin he toimittaneet olit.

27. Mutta kuin he sinne tulit ja Seurakunnan kokoisit, ilmoitit he, kuinga paljo Jumala oli heidän kanßansa teh-

nyt; ja pakanoille uſkon owen awainnut.

28. Ja he wiiwyit ſiellä Opetus-laſten kanſsa kauwan aikaa.

15. Luku.

Ja muutamat tulit alas Judeaſta ja opetit weljiä: ellei teitä ymbäri-leikata Moſexen ſäännön jälkeen, niin et te taida autuaxi tulla.

2. Koſka ſiis kapina nouſi, ja ei ollut wähin kamppaus Pawalilla ja Barnaballa heitä waſtan: ſääſit he että Pawali ja Barnabas, ja muutamia muita heiſtä, piti menemän Apoſtolitten ja Wanhimbain tygö ylös Jeruſalemiin, tämän kyſymyxen tähden.

3. Ja he ſaatettiin Seurakunnalda, ja waelſit Phenician ja Samarian läpitze, juliſtain pakanain käändymyſtä; ja ſaatit ſuuren ilon kaikille weljille.

4. Koſka he tulit Jeruſalemiin, otettiin he waſtan Seurakunnalda ja Apoſtoleilda ja Wanhimmilda, ja he ilmoitit kuinga ſuuria töitä Jumala heidän kanſsanſa tehnyt oli.

5. Niin nouſit muutamat Phariſeuſten lahkokunnaſta jotka uſkoneet olit, ſanoden: että he pitää ymbäri-leikattaman ja käſkettämän Moſexen Lakia pitää.

6. Niin Apoſtolit ja Wanhimmat tulit kokoon, tätä aſiata tutkimaan.

7. Mutta koſka ſuuri kamppaus ollut oli, nouſi Petari, ja ſanoi heille: Miehet, rakkaat Weljet! te tiedätte, että Jumala kauwan ennen tätä aikaa, walitzi meidän ſeaſamme, että pakanat piti minun ſuuni kautta Ewangeliumin ſanan kuuleman ja uſkoman.

8. Ja Jumala, ſydänden tutkia, todiſti heille, ja andoi heille Pyhän Hengen niinkuin meillekin:

9. Ja ei tehnyt yhtään eroitusta meidän ja heidän wälillänſä, puhdiſtain uſkolla heidän ſydämenſä.

10. Mixi te ſiis nyt kiuſaatte Jumalata, että te tahdotta Opetus-laſten kaulaan panna ſen ikeen, jota ei meidän Iſämme, engä me woineet kandaa?

11. Waan me uſkomma HERran JEſuxen Chriſtuxen armon kautta autuaxi tulewamme, niinkuin hekin.

12. Ja kaikki joukko waikeni, ja kuuldeli Barnabaſta ja Pawalia, jotka juttelit, kuinga ſuuret merkit ja ihmeet oli Jumala heidän kauttanſa pakanoiſa tehnyt.

13. Waan ſitte kuin he waikenit, waſtais Jacobus, ja ſanoi: Miehet, rakkaat Weljet! kuulkaat minua:

14. Simeon jutteli kuinga Jumala enſin on etzinyt onnistaaxenſa yhtä Kanſaa hänen nimellenſä pakanoiſta.

15. Ja tämän kanſsa Prophetain ſanat pitäwät yhtä, niinkuin kirjoitettu on:

16. Senjälkeen tahdon minä palata, ja Dawidin kaatuneen majan jälleen raketa, ja hänen reikänsä paikata, ja sen ojeta ylös:

17. Että ne jotka ihmisistä jäänneet owat, pitää HERran perään kysymän, niin myös kaikki pakanat, joisa minun nimeni auri-huuttu on, sanoo HERra, joka nämät kaikki tekee.

18. Jumalalle owat kaikki hänen työnsä tiettäwät mailman alusta.

19. Sentähden minä päätän, etten me niitä häiritsisi, jotka pakanoista Jumalan tygö käändyywät:

20. Waan kirjoittaisimma heidän tykönsä, että he wälttäisit epä-jumalain saastaisuutta, ja sala-wuoteutta, ja läkähtynyttä ja werta.

21. Sillä Moseksella on wanhuudesta jokaitsesa Kaupungisa niitä kuin händä saarnaawat, koska se joka Sabbathina Synagogasa luetaan.

22. Silloin kelpais Apostoleille ja Wanhimmille, koko Seurakunnan kanssa, walita heistänsä miehiä, ja Antiochiaan lähettää Pawalin ja Barnaban kanssa: nimittäin, Judan, joka kutsuttiin Barsabas, ja Silan, ylimmäiset miehet weljesten seasa.

23. Ja kirjoitit heidän kättensä kautta, tällä tawalla: Me Apostolit ja Wanhimmat, ja Weljet, toiwotamme niille weljille, jotka pakanoista Antiochiasa ja Syriasa ja Ciliciasa owat, terweyttä!

24. Että me olemma kuulleet, kuinga muutamat meildä lähteneet, owat teitä opillansa exyttäneet, ja teidän sielujanne waiwanneet, sanoden: teidän pitää itsenne andaman ymbäri-leikata, ja Lajin pitämän: joille en me ole käskeneet;

25. Niin kelpais meille yrimieliseesti kokounneille walita miehiä ja teidän tykönne lähettää, meidän rakkaan Barnaban ja Pawalin kanssa;

26. Jotka miehet owat heidän sielunsa meidän HERramme JEsuxen Christuxen nimen tähden altixi andaneet.

27. Niin me olemma lähettäneet Judan ja Silan, jotka myös sen suu-sanalla teille ilmoittaawat.

28. Sillä niin kelpais Pyhälle Hengelle ja meille, ettei yhtään enämbätä raskautta pidä teidän päällenne pandaman, kuin nämät tarpeelliset:

29. Että te wältätte epä-jumalitten uhria, ja werta, ja läkähtynyttä, ja sala-wuoteutta. Jos te niitä wältätte, niin te teette hywin. Jääkäät hywästi!

30. Koska he siis olit lähteneet, tulit he Antiochiaan; ja kokoisit Kansan paljouden, ja annoit heille Kirjan.

31. Kuin he sen olit lukeneet, ihastuit he siitä lohdutuxesta.

32. Mutta Judas ja Silas, että hekin olit Prophetat, neu-

woit monilla ſanoilla weljiä, ja wahwiſtit heitä.

33. Ja kuin he ſiellä jongun ajan wiiwyit, lähetettiin he weljildä jälleen rauhaſa Apoſtolitten tygö.

34. Mutta Silas löyſi hywäxi ſinne jäädä.

35. Niin myös Pawali ja Barnabas wiiwyit Antiochiaſa opettamaſa ja ilmoittamaſa HERran ſanaa monen muun kanßa.

36. Mutta muutamain päiwäin peräſtä, ſanoi Pawali Barnaballe: palaitkaamme taas takaperin weljiä katzomaan kaikkiin Kaupungeihin, joiſa me HERran ſanaa ilmoittaneet olemma, kuinga he itzenſä pitäwät.

37. Ja Barnabas neuwoi heitä Johanneſta ottamaan kanßanſa, joka Markuxexi kutſuttiin.

38. Mutta Pawali päätti ſen kohtuullitexi, ettei ſitä pitänyt kanßa otettaman, joka oli luopunut heiſtä Pamphiliaſa, eikä tullut heidän kanßanſa työhön.

39. Ja he riitelit niin kowin keſkenänſä, että he toinen toiſeſtanſa erkanit. Ja Barnabas otti Markuxen kanßanſa, ja purjehti Cypriin.

40. Mutta Pawali walitzi Silan ja matkuſti, Jumalan armon haltuun annettu weljildä.

41. Ja waelſi ymbäri Syrian ja Cilician, ja wahwiſti Seurakunnat.

16. Luku.

Niin hän tuli Derbeniin ja Lyſtraan. Ja katzo, ſiellä oli yxi Opetus-lapſi, Timotheus nimeldä, uſkowaiſen Judalaiſen waimon poika; mutta Iſä oli Grekiläinen.

2. Sillä oli hywä todiſtus weljildä, jotka Lyſtraſa ja Ikoniosa olit.

3. Tätä tahtoi Pawali kanſſanſa waeldamaan: otti ja ymbärileikkais hänen Judalaiſten tähden, jotka niiſä paikoiſa olit; ſillä he tieſit kaikki että hänen Iſänſä oli Grekiläinen.

4. Mutta kuin he Kaupungeita läpitze waelſit, annoit he heille pitädrenſä ne ſäädyt kuin aſetetut olit Apoſtoleilda ja Wanhimmilda, jotka Jeruſalemiſa olit.

5. Niin ſeurakunnat wahwiſtuit uſkoſa, ja heidän lukunſa enäni joka-päiwä.

6. Mutta koſka he Phrygian ja Galatian maakunnan läpitze waelſit, kielttiin heitä Pyhältä Hengeldä puhumaſta Jumalan ſanaa Aſiaſa.

7. Koſka he olit tulleet Myſiaan, koetit he waeldaa Bithynian läpitze; mutta ei Hengi ſitä ſallinut.

8. Koſka he ſiis Myſian ohitze waeldaneet olit, menit he ales Troadaan.

9. Ja Pawali näki näyn yöllä. Yxi Macedonian mies ſeiſoi, rukoili händä ja ſanoi: tule Macedoniaan ja auta meitä.

10. Ja ſitte kuin hän näyn näki, hangitzimma me kohta Macedoniaan menemään, tieten täydelliſeſti, HERran meitä kutzuneen heille Ewangeliumia ſaarnaamaan.

11. Koſka me ſiis Troadaſta purjehdimme, niin me juoximma kohdaſtanſa Samotraciaan, ja toiſena päiwänä Neapoliin.

12. Ja ſieldä Philippiin, joka on Macedonian maakunnan enſimäinen Kaupungi, ja on Wapaa-Kaupungi; ja ſiinä Kaupungiſa me muutamia päiwiä oleſkelimma.

13. Ja me menimmä lepopäiwänä ulos Kaupungiſta, wirran tygö, kuſa tapa oli rukoilla: joſa me iſtuimma ja puhuttelimme waimoja, jotka ſinne tulleet olit.

14. Ja yxi waimo, Lydia nimeldä, Purpurain myyjä Tyatiron Kaupungiſta, Jumalata palwelewainen, kuuldeli; jonga ſydämen HERra awais ottamaan waaria niiſtä kuin Pawalilda ſanottiin.

15. Ja kuin hän ja hänen huoneenſa kaſtettu oli, rukoili hän meitä, ſanoden: jos te minun HERralle uſkollisna pidätte, niin tulkaat minun huoneeſeeni ja olkaat ſiinä. Ja hän waati meitä.

16. Ja tapahtui, koſka me rukouxeen menimmä, kohtais meitä yxi piika, jolla noituuden hengi oli, joka Jſännillenſä ſaatti ſuuren ſaaliin noitumiſellanſa.

17. Tämä noudatti alati Pawalia ja meitä, ja huuſi, ſanoden: nämät miehet owat ſen korkeimman Jumalan palweliat, jotka meille autuuden tien ilmoittaawat.

18. Ja ſitä hän teki monda päiwää. Mutta Pawali otti ſen pahaxi, käänſi itzenſä, ja ſanoi ſille hengelle: minä käsken ſinun JEſuxen Chriſtuxen nimeen häneſtä mennä ulos. Ja hän läxi ulos ſillä hetkellä.

19. Mutta koſka hänen Jſändänſä ſen näjit, että heidän ſaalinſa tuli pois, otit he Pawalin ja Silan kiinni, ja weit heidän Turulle Päämiesten tygö.

20. Ja weit heidän Eſiwallan eteen, ja ſanoit: nämät miehet, jotka owat Judalaiſet, häiritzewät meidän Kaupungin;

21. Ja opettaawat niitä tapoja, joita ei meidän ſowi ottaa waſtan, eikä tehdä; ſillä me olemma Romalaiſet.

22. Ja Kanſa nouſi ynnä heitä waſtan, ja Eſiwalda andoi heidän waatteenſa repiä, ja käſki heitä pieſtä.

23. Koſka he olit heidän juuri pahoin pieſnet, heitit he heidän torniin, ja käſkit wartian wiſuſti heitä wartioita.

24. Joka, kuin hän ſenkaltaiſen käſkyn ſai, heitti hän heidän ſiſämmäiſeen torniin, ja pani heidän jalka-puuhun.

25. Mutta puoli-yön aikana, oli Pawali ja Silas rukouxiſa,

kouxiſa, yliſtäin Jumalata kiitos-wirſillä: ja fangit, jotka ſiellä olit, ſen myös kuulit.

26. Niin tapahtui äkiſtä ſuuri maan-järiſtys, niin että tornin peruſtus wapiſi: ja kohta kaikki owet aukenit, ja jokaitzen ſiteet pääſit.

27. Koſka wartia heräis, ja näki tornin owet awoi olewan, weti hän ulos miekkanſa, ja tahtoi itzenſä ſurmaſa, ja luuli fangit paenneen pois.

28. Niin Pawali huuſi ſuurella äänellä, ja ſanoi: älä ſinulles mitään pahaa tee; ſillä me olemma kaikki täällä.

29. Niin hän anoi kyntilätä, meni ſiſälle ja langeis peljäſtyxiſä Pawalin ja Silan jalkain juureen.

30. Ja toi heidän ulos, ja ſanoi: Herrat! mitä minun pitää tekemän, että minä autuaxi tuliſin?

31. Mutta he ſanoit: uſko HERran JEſuxen Chriſtuxen päälle, niin ſinä ja ſinun huonees autuaxi tulee.

32. Ja he puhuit hänelle HERran ſanaa, ja kaikille kuin hänen huoneeſanſa olit.

33. Ja hän otti heidän ſillä hetkellä yöſtä tykönſä, ja peſi heidän haawanſa: ja hän kohta kaſtettiin ja kaikki hänen perheenſä,

34. Ja wei heidän kotianſa, ja walmiſti heille pöydän, ja iloitzi, että hän koko huoneenſa kanßa tuli Jumalan päälle uſkowaiſexi.

35. Ja kuin päiwä tuli, niin Eſiwalda lähetti palweliat ſanomaan: pääſtä ne miehet.

36. Niin tornin wartia ilmoitti nämät ſanat Pawalille, ſanoden: Eſiwalda on käſkenyt teidän pääſtää; mengäät ſiis nyt ulos rauhaſa.

37. Mutta Pawali ſanoi heille: he owat meidän julkiſeſti duomitzemata piesneet, jotka olemma Romalaiſet, ja heittäneet torniin, ja nyt ſalaa tahtoiſit meidän ſyſätä ulos? Ei niin; waan tulkaan he itze meitä ottamaan täältä ulos.

38. Niin palweliat ilmoitit nämät ſanat Eſiwallalle jälleenſä. Ja he pelkäiſit että he heidän Romalaiſixi kuulit;

39. Ja tulit ja rukoilit heitä, ja weit heidän ulos, ja käſkit heidän mennä pois Kaupungiſta.

40. Niin he läxit torniſta, ja menit Lydian tygö. Ja kuin he Weljet nähneet olit, ja heitä lohduttaneet, waelſit he matkaanſa.

17. Luku.

Mutta koſka he Amphipolin ja Apollonian läpitze waeldaneet olit, tulit he Theßalonikaan, joſa Judalaiſten Synagoga oli.

2. Ja Pawali, tapanſa jälkeen, meni ſiſälle heidän tykönſä, ja jutteli heille kolme lepopäiwää Raamatuiſta:

3. Selitti ne, ja todiſti, että Chriſtuxen tuli kärſiä, ja noſta

ylös kuolluista; ja että tämä JEsus, jota minä (sanoi hän,) teille ilmoitan, on Christus.

4. Ja muutamat suostuit heihin, andain heitänsä Pawalin ja Silan seuraan, niin myös suuri joukko jumalisista Grekiläisistä, ja ei harwat ylimmäisistä waimoista.

5. Mutta ne epä-uskoiset Judalaiset kadehdit sitä, ja saatit tykönsä muutamia pahanelkisiä miehiä, jouto-wäestä, ja kokounnuit yhteen joukkoon, nostit kapinan Kaupungisa; ja tungit heitänsä Jasonin huoneen eteen, ja etzeit heitä wiedäxensä Kansan eteen.

6. Ja ettei he heitä löynneet, riepoitit he Jasonin, ja muutamia weljiä, Kaupungin Päämiesten eteen, ja huusit: Nämät koko maan piirin wietteliät owat myös täällä;

7. Jotka Jason otti wastan; Ja nämät kaikki tekewät Keisarin käskyä wastan, sanoden toisen Kuningaan olewan, nimittäin JEsuxen.

8. Ja he ylytit Kansan, ja Kaupungin Päämiehet, jotka näitä kuuldelit.

9. Ja kuin he Jasonilda ja niildä muilda olit takauxen ottaneet, päästit he heidän.

10. Mutta weljet lähetit ulos kohta yöllä Pawalin ja Silan Bereaan. Koska he sinne tulit, menit he Judalaisten Synagogaan.

11. Sillä he olit jalommasta suwusta kuin ne jotka Thessalonikasa olit, jotka otit juuri mielellänsä sanan wastan, ja tutkit joka-päiwä Raamatuita, jos ne niin olisit.

12. Niin monda heistä uskoit, niin myös kunnialliisista Grekiläisistä waimoista ja miehistä ei harwat.

13. Koska Judalaiset Thessalonikasa ymmärsit, että Jumalan sana oli myös Bereasa Pawalilda ilmoitettu, tulit he sinnekkin, ja yllytit Kansan.

14. Mutta weljet lähetit ulos kohta Pawalin menemään hamaan mereen asti; waan Silas ja Timotheus jäit sinne.

15. Ja ne jotka Pawalia saatit, johdatit hänen hamaan Atheniin. Ja kuin he sait käskyn Silan ja Timotheuxen tygö, että he riendäisit heitänsä hänen tykönsä, läxit he matkaan.

16. Ja koska Pawali heitä odotti Athenisa, syttyi hänen hengensä häneä, että hän näki Kaupungin aiwan epä-jumaliseri.

17. Niin hän jutteli Judalaisten ja muiden jumalisten kanssa Synagogasa, niin myös Turulla joka-päiwä niiden kanssa, jotka tulit hänen tykönsä.

18. Ja muutamat Oppineet, Epikuruxen ja Stoan eri-seuroista, riitelit hänen kanssansa. Muutamat sanoit: mitä tämä lipi-laari tahtoo sanoa? Mutta muut sanoit: hän näkyy tahtowan outoja jumalita ilmoittaa: Että hän saarnais heille

Ewangeliumia JEsuxesta, ja kuolluitten ylösnousemisesta.

19. Ja he otit hänen ja weit Oikeuden-paikkaan, ja sanoit: emmekö me mahda tietää, mikä uusi oppi tämä on, josta sinä puhut?

20. Sillä sinä tuotat jotakin outoa meidän korwillemme. Sentähden tahdomma me tietää, mitä ne owat.

21. (Mutta kaikki Athenin asuwaiset ja muukalaiset wieraat, ei olleet mihingän muuhun soweliaat, kuin jotakin uutta sanomaan ja kuuldelemaan.)

22. Niin Pawali seisoi keskellä Oikeus-paikkaa, ja sanoi: Athenin Miehet! minä näen teidän kaikisa kappaleisa epä-jumalisexi.

23. Sillä minä käwelin tässä ymbäri, ja katzelin teidän Jumalan-palwelustanne, ja löysin yhden Altarin, josa oli kirjoitettu: Tundemattomalle Jumalalle. Jota te siis tietämätä palwelette, sen minä teille ilmoitan.

24. Jumala, joka mailman teki, ja kaikki mitä siinä on, hän on Taiwaan ja maan HERra; ei hän asu käsillä raketuisa Templeisä;

25. Eikä ihmisten käsillä palwella, että hän jotakin tarwitsis; sillä hän andaa ylitzen kaikkia jokaitzelle elämän ja hengen.

26. Ja hän on tehnyt kaiken ihmisten-sukukunnan yhdestä werestä, kaiken maan piirin päälle asumaan, ja määräis aiwoitut ajat, ja heidän asumisensa rajat:

27. Että heidän piti Jumalata etzimän, jos he hänen taitaisit tuta ja löytää; waikka ei hän tosin ole kaukana yhdestäkän meistä.

28. Sillä hänesä me elämme, ja liikumme, ja olemma: niinkuin muutamat teidän Poetaistanne sanoneet owat: Sillä me olemma myös hänen sukuusa.

29. Että me siis Jumalan sukua olemma, niin ei meidän pidä luuleman että Jumala on kullan eli hopian eli kiwen kaltainen, sen kuwan, joka ihmisen taidon ja ajatuxen jälkeen on kaiwettu.

30. Niin on tosin Jumala nämät exytyxen ajat saldinut, ja ilmoittaa kaikille ihmisille joka-paikasa että he parannuksen tekisit.

31. Sillä hän on sen päiwän määrännyt, jona hän on maan piirin duomitzewa wanhurskaudesa, sen miehen kautta, jonga hän on säätänyt, ja jokaitzelle ilmoittaa uskon, siinä, että hän hänen kuolluista herätti.

32. Koska he kuulit kuolluitten ylösnousemisen, niin muutamat nauroit sitä; waan toiset sanoit: Me tahdomme sinua siitä wielä kuulella.

33. Ja niin Pawali läxi heidän keskeldänsä.

34. Ja muutamat miehet rippuit hänesä, ja uskoit. Joi-

denga seasa myös Dionysius oli, yxi Raadista, ja yxi waimo, nimeldä Damaris, ja muita heidän kanßansa.

18. Luku.

Sen-jälkeen läxi Pawali Athenista, ja tuli Corinthoon.

2. Ja löysi siellä yhden Judalaisen, Aqwila nimeldä, Pontosta sukuisin, joka äsken Italiasta tullut oli, ja Priscillan hänen emändänsä, (että Claudius oli käskenyt kaikki Judalaiset Romista mennä pois,) joiden tygö hän meni.

3. Ja että hän oli yhdesä wirasa, wiipyi hän heidän tykönänsä, ja teki työtä; sillä heidän wirkansa oli teltoja tehdä.

4. Mutta hän opetti Synagogasa joka lepo-päiwä, ja sai uskomaan sekä Judalaiset että Grekiläiset.

5. Mutta kuin Silas ja Timotheus Macedoniasta tulit, oli Pawali Hengeldä waadittu, ja todisti Judalaisille, että JEsus on Christus.

6. Koska he puhuit wastan ja pilkkaisit, pudisti hän waatteensa, ja sanoi heille: teidän werenne olkoon teidän päänne päälle! Tästedes minä menen wiatoinna pakanain tygö.

7. Ja hän siirsi itzensä siellä, ja meni yhden huoneseen, jonga nimi oli Justus, se oli Jumalata palwelewainen, jonga huone oli lähnä Synagogaa.

8. Mutta Crispus, Synagogan Ylimmäinen, uskoi HERran päälle, kaiken hänen huoneensa kanßa. Ja monda Corinthiläisistä, jotka kuulit, uskoit ja kastettiin.

9. Mutta HERra sanoi yöllä Pawalille nähwyn kautta: älä pelkää, waan puhu, ja älä waikene:

10. Sillä minä olen sinun kanßas, ja ei yhdengän pidä karkaaman sinun päälles wahingoittamaan sinua; sillä minulla on päljo Kansaa täsä Kaupungisa.

11. Niin hän asui siellä ajastajan ja kuusi kuukautta, ja opetti heille Jumalan sanaa.

12. Mutta koska Gallio oli Maan-herra Achajasa, karkaisit Judalaiset yxi-mieliseksi Pawalin päälle, ja weit hänen Duomio-istuimen eteen,

13. Sanoden: Tämä neuwoo Kansaa palwelemaan Jumalata wastoin Lakia.

14. Koska Pawali rupeis suutansa awaamaan, sanoi Gallio Judalaisille: jos olis jotakin wäärydyttä, eli jotakin hirmuista työtä tehty, o Judalaiset! niin olis kohtuullinen, että minä teitä kuuliisin.

15. Mutta jos kysymys on opista, ja sanoista, ja teidän Lajistanne, niin katzokaat itze: en minä tahdo niiden Duomari olla.

16. Ja ajoi pois heidän Duomio-istuimen edestä.

17. Niin kaikki Grekiläiset otit kiinni Sosthenen, Syna-

gogan Päämiehen, ja pierit hänen Duomio-istuimen edeſä: ja ei Gallio niiſtä mitään huolinut.

18. Mutta Pawali oli wielä ſiellä pitkän ajan, ja jätti weljet hywäſti, ja purjehti Syriaan, ja hänen kanſanſa Priſcilla ja Aqwila. Ja hän ajeli päänſä Kenchreiſä; ſillä hänellä oli lupaus.

19. Ja tuli Epheſoon, ja jätti ne ſinne; mutta itze hän meni Synagogaan, ja puhui Judalaiſten kanſa.

20. Ja he rukoilit händä, että hän enämmän aikaa wiipyis heidän tykönänſä; waan ei hän tahtonut;

21. Mutta jätti heidän hywäſti, ſanoden: minun tulee kaiketi mennä Jeruſalemiin tälle Juhlalle kuin nyt lähestyy: mutta ſitte minä palajan, jos Jumala ſuo, teidän tykönne. Ja niin hän läxi matkaan Epheſoſta.

22. Ja tuli Ceſareaan, meni ylös, ja terwehti Seurakundaa, ja meni alas Antiochiaan.

23. Ja wietti ſiellä jongun ajan, ja meni ſitte matkaanſa, ja waelſi järjeſtänſä Galatian ja Phrygian maakunnan läpitſe, wahwiſtain kaikkia Opetuslapſia.

24. Niin tuli Epheſoon yxi Judalainen, Apollo nimeltä, Alexandriaſta ſukuiſin, puhelias mies, ja taitawa Raamatuiſa.

25. Tämä oli opetettu HERran tielle; ja oli palawa hengeſä, puhui ja opetti wiſuſti HERraſta, ja tiesi ainoaſta Johannexen Kaſteen.

26. Tämä rupeis rohkiaſti Synagogaſa opettamaan. Koska Aqwila ja Priſcilla hänen kuulit, otit he hänen tykönſä, ja ſelitit tarkemmaſti hänelle Jumalan tien.

27. Mutta kuin hän tahtoi mennä Achajaan, kirjoitit weljet ja neuwoit Opetus-lapſia händä korjaamaan. Ja koſka hän ſinne tuli, autti hän paljo niitä jotka uſkoit armon kautta.

28. Sillä hän woitti miehulliſeſti Judalaiſet, ja oſotti julkiſeſti Raamatuiſta, että JEſus on Chriſtus.

19. Luku.

Niin tapahtui, koſka Apollo oli Corinthoſa, että Pawali matkuſti läpitze yli-maakundain, ja tuli Epheſoon: ja löyſi muutamia Opetus-lapſia.

2. Ja ſanoi heille: Olettako te ſaanneet Pyhän Hengen, ſitte kuin te uſkoitte? He ſanoit hänelle: en me enſingän ole kuulleet, jos Pyhä Hengi lienee kän.

3. Ja hän ſanoi heille: Millaſtä te oletta kaſtetut? He ſanoit: Johannexen Kaſteella.

4. Niin ſanoi Pawali: Johannes toſin kaſti Parannuxen-Kaſteella, ſanoden Kanſalle, että heidän piti uſkoman ſen päälle, joka hänen jälkeenſä tulewa oli, ſe on, Chriſtuxen JEſuxen päälle.

5. Niin ne, jotka sen kuulit, kastettiin HERran JEsuxen Nimeen.

6. Ja kuin Pawali pani kätensä heidän päällensä, tuli Pyhä Hengi heidän päällensä, ja he puhuit kielillä ja ennustit.

7. Ja kaikki ne miehet olit lähes kaxitoista-kymmendä.

8. Niin hän meni Synagogaan, ja saarnais rohkiasti, kolme kuukautta, opetti ja neuwoi heitä Jumalan waldakunnasta.

9. Mutta kuin muutamat heistä paaduit, ja ei uskoneet, waan panettelit HERran tietä yhteisen Kansan edessä, meni hän pois heidän tyköänsä, ja eroitti Opetus-lapset, ja puhui joka-päiwä yhden miehen Skoulusa, joka kutzuttiin Tyrannus.

10. Ja sitä tehtiin kaxi ajastaikaa, niin että kaikki ne, jotka Asiasa asuit, sait kuulla HERran JEsuxen sanan, sekä Judalaiset että Grekiläiset.

11. Ja Jumala teki Pawalin kätten kautta ei wähiä woimallisia töitä.

12. Niin että hiki-liinat ja esi-liinat hänen iholdansa sairasten päälle tuotiin, ja taudit luowuit heistä, ja pahat henget heistä läxit ulos.

13. Niin muutamat Judalaiset, jotka olit lumojat, waelsit ymbäri, ja koettelit mainita HERran JEsuxen Nimeä niiden päälle, joilla pahat henget olit, ja sanoit: me wannotamme teitä JEsuxen puolesta, jota Pawali saarnaa.

14. Ja muutamat niiden seasa kuin tätä teit, olit seitzemän Scewan Judalaisten ylimmäisen Papin poikaa.

15. Mutta paha hengi wastais, ja sanoi: JEsuxen minä tunnen, ja Pawalin minä tiedän, mutta mitkä te oletta?

16. Ja se ihminen, jossa paha hengi oli, kaikkais heidän päällensä, ja woitti heidän, ja paiskais heidän allensa, niin että he alasti ja haawoitettuna pääsit siitä huoneesta ulos pakenemaan.

17. Ja tämä tuli tiettäwäxi sekä kaikille Judalaisille että Grekiläisille, jotka Epheosa asuit: ja pelko tuli kaikkein päälle, ja HERran JEsuxen nimi suuresti ylistettiin.

18. Ja tuli myös monda niistä, jotka uskoit, tunnustit ja ilmoitit heidän tekonsa.

19. Ja monda niistä, jotka taikauxia harjoitelleet olit, toit kirjat, ja poltit kaikkein nähden. Ja koska niiden hinda laskettu oli, niin löyttiin wiisikymmendä tuhatta hopia-penningiä.

20. Niin woimallisesti kaswoi HERran sana, ja wahwistui.

21. Koska nämät toimitetut olit, aikoi Pawali Hengessä Macedonian ja Achajan läpitze waeldaa Jerusalemiin, sanoden: sitte-kuin minä siellä ollut olen, täytyy minun myös Romiin mennä.

22. Niin hän lähetti Macedoniaan kaxi niistä, jotka hän-

dà palwelit, Timotheuxen ja Eraſtuxen; mutta itze hän jäi ajaxi Aſiaan.

23. Mutta ſillä ajalla nouſi ei wähin kapina täſtä opintieſtä.

24. Sillä yxi hopia-ſeppä, Demetrius nimeldä, teki Dianalle hopiaiſia Templiä, joſta niille oli ei wähin woitto, jotka ſitä wirkaa pidit.

25. Ne hän kutzui kokoon, ja jotka ſenkaltaiſta työtä teit, ja ſanoi: Miehet! te tiedätte että meillä on täſtä wiraſta jalo woitto:

26. Ja te näette ja kuuletta, ettei ainoaſti Epheſoſa, mutta lähes kaikeſa Aſiaſa on tämä Pawali uſkottanut ja käändänyt pois paljo Kanſaa, ſanoden ettei ne ole Jumalat, kuin ihmiſten käſillä tehdään.

27. Niin ei ainoaſti meidän wiraſtamme waara ole, ettei ſe meille häpiäxi tuliſi; mutta myös ſen ſuuren nais-jumalan Dianan Templi ei minäkän pidetä, ja hänen korkia kunnianſa on hukkuwa, jota koko Aſia, ja kaikki mailma palwelee.

28. Mutta koſka he nämät kuulit, tulit he täyteen wihaa ja huuſit, ſanoden: Suuri on Epheſiläiſten Diana.

29. Ja kaikki Kaupungi tuli meteliä täyteen, ja he karkaiſit yxi-mieliſeſti Katzellus-paikkaan, ja otit kiinni Gajuxen ja Ariſtarchuxen, jotka olit Macedoniaſta, Pawalin matka-kumppanit.

30. Mutta kuin Pawali tahtoi Kanſan ſekaan mennä, niin ei Opetus-lapſet händä laſkeneet.

31. Ja muutamat Päämiehet Aſiaſta, jotka hänen yſtäwänſä olit, lähetit hänen tykönſä, ja rukoilit ettei hänen pitänyt Katzellus-paikkaan itziänſä andamaan.

32. Ja muutamat muuta huuſit; niin että joukko oli peräti ſeka-ſeuraiſin, ja enin oſa ei tiennyt mingä-tähden he olit tulleet kokoon.

33. Niin muutamat Kanſaſta wedit edes Alexandrin, jonga Judalaiſet eteen työnit. Niin Alexander wiittais kädellänſä, ja tahtoi edeſtänſä waſtata Kanſan edeſä.

34. Koſka he ſiis ymmärſit, että hän Judalainen oli, huuſit he kaikki yhteen ſuuhun, lähes kaxi hetkeä, ja ſanoit: Suuri on Epheſiläiſten Diana.

35. Mutta kuin Kanſeleri oli hillinyt Kanſan, ſanoi hän: Epheſon miehet! kuka on ſe ihminen, joka ei tiedä, että Epheſon Kaupungi palwelee ſitä ſuurta nais-jumalata Dianaa, ja ſitä Taiwaalliſta Kuwaa?

36. Nyt, ettei taita ſanoa ſitä waſtan, niin aſettakaat ſiis teitänne, ja älkäät mitään tyhmäſti tehkö.

37. Sillä te oletta nämät miehet weräneet edes, jotka ei kirkon-warkaat, eikä teidän nais-jumalanne pilkkaajat ole.

38. Jos ſiis Demetriuxella,

ja niillä jotka hänen kanßansa työmiehet owat, on jongun kanßa tekemistä, niin pidetään Laki ja oikeus; owat myös Maan-hallitziat, kandakaan toinen toisensa päälle.

39. Mutta jos teillä on muuta kandamista, niin ratkaistakaan lailliſesa kokouxeſa.

40. Sillä waara on, etten me nuhteeſeen tule tämän päiwäiſen kapinan tähden, kuin ei yhtään syytä ole, joſta me taitaiſimma tämän metelin tähden tilin tehdä. Ja kuin hän nämät ſanonut oli, laſki hän Kanſan menemään.

20. Luku.

Sitte kuin kapina lakkais kutzui Pawali Opetus-lapſet tykönſä ja jätti heidän hywäſti, ja läxi matkaanſa Macedoniaan.

2. Ja kuin hän ne maakunnat oli läpitſe-waeldanut, ja heitä monilla ſanoilla neuwonut, tuli hän Grekan maalle;

3. Ja wiipyi ſiellä kolme kuukautta. Ja että Judalaiſet wäijyit händä, koſka hänen piti Syriaan menemän, aikoi hän palaita Macedonian kautta.

4. Mutta Sopater Bereasta ſeurais händä Aſiaan aſti; waan Theßalonikaſta Ariſtarchus ja Sekundus, ja Gajus Derbeniſtä, ja Timotheus; mutta Aſiaſta Tychicus ja Trophimus.

5. Nämät läxit edellä, ja odotit meitä Troadaſa.

6 Mutta me purjehdimme jälkeen Pääſiäiſen Philippiſtä, ja tulimma heidän tykönſä Troadaan wiitenä päiwänä, ja wiiwyimme ſiellä ſeitzemän päiwää.

7. Mutta enſimäiſenä lepopäiwänä, koſka Opetus-lapſet kokounnuit leipää taittamaan, ſaarnais heille Pawali, ja toiſena päiwänä tahtoi hän matkuſtaa: ja pidenſi ſaarnan puoliyöhön aſti.

8. Ja monda kyntilätä olit ſytytetyt ſaliſa, joſa me olimma kooſa.

9. Niin yxi nuorukainen, nimeltä Eutychus, iſtui akkunalla, ja raukeis ſywään uneen, ja Pawalin kauwan puhueſa, tuli hän unelda woiduxi, ja langeis alas kolmanneſta ullakoſta: ja otettiin kuollunna ylös.

10 Niin Pawali aſtui alas, ja laſki itzenſä hänen päällenſä ja otti ſyliinſä, ja ſanoi: älkäät pauhatko, ſillä hänen ſielunſa on wielä häneſä.

11. Niin hän nouſi, ja taitti leipää, ja ſöi, ja puheli kauwan heidän kanßanſa, päiwän koittamaan aſti, niin hän läxi matkaanſa.

12. Niin he toit ſen nuorukaiſen eläwänä, ja tulit ſiitä ſuureſti lohdutetuxi.

13. Mutta me aſtuimma hahteen, ja purjehdimma Aßoniin, ja tahdoimma ſiellä Pawalin ottaa ſiſälle; ſillä hän oli niin käſkenyt, ja tahtoi itze maata myöden mennä.

14. Koska hän Aßoniſa meidän kanßamme yhteen tuli, otimma me hänen ſiſälle, ja tulimma Mitylenään.

15. Sieldä me purjehdimma, ja tulimma toiſena päiwänä Chion kohdalle. Ja taas päiwää jälkeen tulimma me Samoon, ja wiiwpimme Trogyllioſa. Ja päiwää jälkeen tulimma me Miletoon.

16. Sillä Pawali oli aikonut purjehtia Epheſon ohitze, ettei hän Aſiaſa aikaa kuluttaiſi; ſillä hän kiiruhti, jos hänelle olis mahdollinen ollut, Heluntaixi Jeruſalemiin.

17. Mutta hän lähetti Miletoſta ſanan Epheſoon, ja kutſutti Seurakunnan Wanhimmat.

18. Koska he tulit hänen tykönſä, ſanoi hän heille: Te tiedätte kuinga minä olen ollut kaiken ajan teidän tykönänne enſimäiſeſtä päiwäſtä kuin minä Aſiaan tulin:

19. Palwellen HERraa kaikella ſydämen nöyryydellä ja monilla kyyneleillä, ja kiuſauxilla, jotka minulle Judalaiſten wäijymiſiſtä tapahtuit:

20. Etten minä ole mitään tarpeelliſta teildä ſalannut, jota en minä ole teille ilmoittanut, ja olen teille opettanut, julkiſeſti ja huone-huoneelda:

21. Todiſtain ſekä Judalaiſille että Grekiläiſille ſitä käändymyſtä, kuin Jumalan tygö on, ja ſitä uſkoa, joka meidän HERran JEſuxen Chriſtuxen päälle on.

22. Ja nyt, katzo, minä ſidottuna Hengeſä matkuſtan Jeruſalemiin, engä tiedä mitä minulle ſiellä tapahtuman pitää;

23. Waan että Pyhä Hengi jokaitzeſa Kaupungiſa tunnuſtaa, ja ſanoo ſiteet ja murheet minun edeſäni olewan.

24. Mutta en minä ſiitä lukua pidä, engä murehdi paljo hengeſtäni; että minä juoxuni päättäiſin ilolla, ja ſen wiran jonga minä olen HERralda JEſuxelda ſaanut, todiſtaaxeni Ewangeliumia Jumalan armoſta.

25. Ja nyt, katzo, minä tiedän ettet te ſillen ſaa nähdä minun kaswojani, kaikki te, joidenga ſeaſa minä olen waeldanut, ja Jumalan waldakundaa ſaarnannut.

26. Sentähden minä todiſtan teille tänä-päinä, että minä olen wiatoin kaikkein wereſtä.

27. Sillä en minä ole ſäästänyt itziäni, ilmoittamaſta teille kaikkea Jumalan neuwoa.

28. Niin ottakaat ſiis itziſtänne waari, ja kaikeſta laumaſta, johon Pyhä Hengi on teidän Piſpaxi pannut, kaitzemaan Jumalan Seurakundaa, jonga hän omalla werellänſä anſainnut on.

29. Sillä minä tiedän minun lähtemiſeni jälkeen tulewan teidän ſekaanne hirmuiſet ſudet, jotka ei laumaa ſäästä:

30. Ja itze teiſtänne nouſeewat miehet, jotka wäärryttä

puhuwat, wetääxensä pois Opetus-lapsia perässänsä.

31. Sentähden walwokaat, muistain, etten minä kolmena ajastaikana ole lakannut yöllä ja päiwällä teitä kyyneleillä neuwomasta itsekutakin.

32. Ja nyt, rakkaat weljet! minä annan teidän Jumalan, ja hänen armonsa sanan haltuun, joka wäkewä on teitä rakendamaan, ja andamaan teille perinnön kaikkein pyhitettyin seasa.

33. En minä ole yhdengän hopiata eli kuldaa elikkä waatteita halajanut.

34. Waan te itse tiedätte, että nämät kädet owat minua tarpeisani, ja niitä jotka minun kanssani olit, palwelleet.

35. Kaikki olen minä teille osottanut, että niin pitää työtä tehtämän: heikkoja korjattaman ja muistettaman HERran JEsuxen sanoja, kuin hän sanoi: autuambi on andaa kuin ottaa.

36. Ja kuin hän nämät sanonut oli, langeis hän polwillensa, ja rukoili kaikkein heidän kanssansa.

37. Ja suuri itku tuli heille kaikille, ja langeisit Pawalin kaulaan, ja suuta annoit hänen.

38. Murhettien suuresti sen sanan tähden, kuin hän oli sanonut, ettei heidän pitänyt enämbi hänen kaswojansa näkemän. Ja he saatit händä hahteen.

21. Luku.

Koska siis tapahtui, että me laskimme ulos ja heistä luowuimma, menimmä me kohdastansa Koon, ja toisena päiwänä Rhodoon, ja sieldä Pataraan.

2. Ja kuin me sieldä hahden löysimme, joka Pheniciaan hangitsi, siihen me astuimme, ja läximme matkaan.

3. Ja kuin Cyprus rupeis näkymään, ja me sen wasemmalle puolelle jättäneet olimma, purjehdimma me Syriaan, ja tulimma Tyroon; sillä siellä piti se haapi tyhjettämän.

4. Ja kuin me löysimmä Opetus-lapsia, niin me olimma siellä seitzemän päiwää. Ja ne sanoit Pawalille Hengen kautta, ettei hänen pitänyt Jerusalemiin menemän.

5. Ja tapahtui, koska me ne päiwät olimma wiettäneet, niin me läximme matkaan, ja he kaikki, waimoin ja lasten kanssa, saatit meitä ulos Kaupungista, ja me langeisimme rannalla polwillemme ja rukoilimma.

6. Ja sitte kuin me olimme toinen toistamme hywästi jättäneet, niin me astuimma hahteen: waan he palaisit kotiansa.

7. Mutta me päätimmä meidän purjehdus-retkemme, tulimme Tyrosta Ptolomaidaan, terwehdimmä weljiä, ja olimma päiwän heidän tykönänsä.

8. Toisena päiwänä läximmä me matkaan, jotka Pawalin

kanßa olimma, ja tulimma Cesareaan: Ja menimmä Philippus Ewangeliſtan huoneeſeen, (joka oli yxi niiſtä ſeitzemäſtä,) Ja jäimme hänen tykönſä.

9. Ja hänellä oli neljä tytärtä, neitzyttä, jotka ennuſtit.

10. Ja että me olimma ſiellä monda päiwää, tuli alas Judeaſta yxi Propheta, Agabus nimeldä.

11. Koſka hän tuli meidän tykömme, otti hän Pawalin wyön, ſitoi jalkanſa ja kätenſä, ja ſanoi: niin ſanoo Pyhä Hengi: ſen miehen, jonga tämä wyö on, pitää Judalaiſet niin Jeruſalemiſa ſitoman, ja andaman ylön pakanain käſiin.

12. Mutta koſka me ſen kuulimma, rukoilimme ſekä me, että muut jotka ſiinä olit, ettei hänen pitänyt Jeruſalemiin menemän.

13. Niin Pawali waſtais: Mitä te teette, että te itkette, ja raſkautatte minun ſydändäni? Sillä minä olen walmis, en ainoaſta ſidottaa, mutta myös kuolemaan Jeruſalemiſa, HERran JEſuxen Nimen tähden.

14. Ja ettei hän andanut itziänſä puhuttaa ylitze, niin me ſiihen tydyimme, ſanoden: tapahtukoon HERran tahto!

15. Ja niiden päiwäin jälkeen tulimma me walmiixi, ja menimmä Jeruſalemiin.

16. Ja tulit muutamat Opetus-lapſet Ceſareaſta meidän kanßamme, ja toit yhden wanhan Opetus-lapſen Cypriſtä, nimeldä Mnaſon, joka meitä piti huoneeſeenſa ottaman.

17. Waan koſka me tulimma Jeruſalemiin, niin weljet mielellänſä meidän otit waſtan.

18. Toiſena päiwänä meni Pawali meidän kanßamme Jacobin tygö, ja kaikki Wanhimmat olit läsnä.

19. Koſka hän heitä oli terwehtänyt, jutteli hän järjeſtänſä, mitä Jumala oli hänen wirkanſa kautta pakanain ſeaſa tehnyt.

20. Mutta kuin he nämät kuulit, kunnioitit he HERraa; ja ſanoit hänelle: ſinä näet, rakas weli! kuinga monda tuhatta Judalaiſta owat uſkoneet, ja ne kaikki Lajin puoleſta kiiwaat owat.

21. Mutta he owat ſinuſta kuulleet, että ſinä opetat luopumiſta Moſexeſta kaikille Judalaiſille jotka pakanain ſeaſa aſuwat, ja ſanot: ei heidän pidä ympäri-leikkaaman heidän lapſianſa, eikä niiden ſäätyin jälkeen waeldaman.

22. Mikä ſiis on? kaiketi pitää Kanſan tuleman kokoon, ſillä heidän pitää ſaaman tietää ſinun tulleeri.

23. Niin te ſiis ſe kuin me ſinulle ſanomma. Meillä on täſä neljä mieſtä, joilla on lupaus.

24. Ota ne tygös, ja puhdiſta ſinuas heidän kanßanſa, ja kuluta jotakin heidän tähtenſä, että he ajeliſit päänſä,

ja siitä he kaikki ymmärtäwät, ettei se mitään ole kuin he sinusta kuulleet owat, mutta että sinäkin waeldaisit, niinkuin sinä olisit Lajin pitäwä.

25. Mutta niistä, jotka uskoit pakanoista, olemma me kirjoittaneet ja päättäneet, ettei heidän tarwita näistä mitään pitämään. Waan että he niitä wälttäisit, jotka epä-jumalille owat uhratut, ja werta, lähtynyttä, ja sala-wuoteutta.

26. Niin Pawali otti ne miehet tykönsä, ja puhdisti itzensä toisena päiwänä heidän kanssansa, ja meni Templiin, ja ilmoitti tahtowansa puhdistuxen päiwät täyttää, siihen-asti kuin jokaitzen edestä heidän seasansa uhri olisi uhrattu.

27. Mutta koska jo lähes seitsemän päiwää kulunut oli, näjit hänen ne Judalaiset, jotka Asiasta olit Templissä, ja yllytit kaiken Kansan, paskaisit kätensä hänen päällensä,

28. Huutain: Israelin miehet, auttakaat! Tämä on se mies, joka kaikkia kaikisa paikoisa opettaa, wastoin tätä Kansaa, ja Lakia, ja tätä siaa. Ja semmengin hän on wienyt Grekiläiset Templiin, ja riiwais tämän pyhän sian.

29. (Sillä he olit ennen nähneet Trophimon Epheosta hänen kanßansa Kaupungisa, ja he luulit että Pawali oli hänen Templiin wienyt.)

30. Niin koko Kaupungi nosti metelin, ja wäki juoxi kokoon: ja he otit Pawalin kiinni, ja riepoitit hänen ulos Templistä, ja kohta owet suljettiin.

31. Ja kuin he tahdoit hänen tappaa, niin ylimmäinen Sotajoukon-Päämies sai sanan, koko Jerusalemin kapinoitzewan.

32. Se otti kohta sota-wäkeä ja Sadan-päämiehiä, ja tuli iuosten heidän tykönsä. Mutta koska he näit Sotajoukon-Päämiehen ja sota-wäen, lakkaisit he Pawalia hosumasta.

33. Koska Päämies lähestyi, otti hän hänen kiinni, ja käski sitoa kahdella kahleella, ja kysyi, kuka hän olis, eli mitä hän oli tehnyt?

34. Mutta Kansasta huusi yxi sitä, toinen tätä. Koska ei hän oikein tainnut ymmärtää huminan tähden, käski hän hänen wietää Wartio-huoneeseen.

35. Ja kuin hän astumitten eteen tuli, kannettiin hän sotamiehildä Kansan wäkiwallan tähden:

36. Sillä paljo Kansaa seuraisit händä, huutain: ota pois händä.

37. Ja koska Pawali oli Linnaan tulemallansa, sanoi hän Sotajoukon-Päämiehelle: ongo minulla lupa sinulle jotakin sanoa? Hän sanoi: taidatkos Grekan-kieldä?

38. Etkös sinä ole se Egyptin mies, joka ennen näitä päiwiä kapinan nosti, ja wei korpeen neljä tuhatta murhamiestä?

39. Niin Pawali sanoi: mi-

nä olen Judalainen Tarsista, kuuluisan Kaupungin asuwainen Ciliciasta; minä rukoilen sinua, salli minun puhua Kansalle.

40. Ja kuin hän sallei, niin Pawali seisoi astuttawilla, ja wiittais kädellänsä Kansan puoleen. Koska suuri äänettömyys tuli, puhui hän heille Hebrean kielellä, ja sanoi:

22. Luku.

Miehet, rakkaat Weljet ja Isät! kuulkaat minun edes-wastaustani, kuin minä teille sanon.

2. (Koska he kuulit hänen Hebrean kielellä heillensä puhuwan, waikenit he enämmin. Ja hän sanoi:)

3. Minä olen Judalainen mies, Tarsisa Ciliciasa syndynyt, ja täsä Kaupungisa kaswatettu Gamalielin jalkain juuresa, opetettu wisusti Wanhimbain Lajisa, ja olin Jumalan puolesta kiiwas, niin-kuin tekin kaikki oletta tänä-pänä:

4. Ja olen tätä opin-seuraa wainonnut kuolemaan asti, sitoin ja andain ylön fangiuxiin sekä miehiä että waimoja.

5. Niin-kuin myös ylimmäinen Pappi, ja koko Wanhimbain joukko minun todistajani owat, joilda minä otin lähetys-kirjat weljein tygö, ja waelsin Damaskuun, että minä ne, jotka siellä olit, olisin sidottuna tuonut Jerusalemiin rangaistaa.

6. Niin tapahtui minun matkasa ollesani, ja lähestyisäni Damaskua puoli-päiwän aikaan, että suuri kirkkaus walaisi äkildä Taiwahasta minna ymbäri.

7. Ja minä langeisin maahan, ja kuulin äänen minulleni sanowan: Saul! Saul! mixis minua wainoot?

8. Niin minä wastaisin: kuka sinä olet, HERra? Hän sanoi minulle: minä olen JEsus Nazarethistä, jota sinä wainoot.

9. Mutta ne jotka minun kanssani olit, näjit kyllä kirkkauden ja peljästyit: waan ei he hänen äändänsä kuulleet joka minua puhutteli.

10. Niin minä sanoin: HERra! mitä minun pitää tekemän? Mutta HERra sanoi minulle: Nouse ja mene Damaskuun, ja siellä sinulle sanotaan kaikki mitä sinulle on säätty tehdäxes.

11. Ja koska en minä nähnyt sen walon kirkkauden tähden, talutettiin minä käsistä niildä kuin minun kanssani olit, ja tulin Damaskuun.

12. Ja siellä oli yxi jumalinen mies Lajin jälkeen, Ananias nimeldä; hänellä oli hywä todistus kaikilda Judalaisilda, jotka siellä asuit.

13. Hän tuli minun tyköni, seisoi ja sanoi minulle: rakas weljeni Saul, saa sinun näkös jälleen! Ja minä katzoin sillä hetkellä hänen päällensä.

14. Niin hän sanoi: Meidän Isämme Jumalaon sinun walmistanut, että sinun pitää tundeman hänen tahtonsa, ja näkemän sen Wanhurskaan, ja kuuleman äändä hänen suustansa.

15. Sillä sinun pitää oleman hänen todistajansa kaikkein ihmisten edessä, niistä kuin sinä nähnyt ja kuullet olet.

16. Ja mitäs nyt wiiwyttelet? Nouse, ja anna sinuas kastettaa ja pestää pois sinun syndis, ja huuda awxi HERran nimeä.

17. Niin tapahtui, koska minä Jerusalemiin palaisin, ja rukoilin Templissä: että minä tulin horroxiin:

18. Ja näjin HERran minulle sanowan: riennä ja lähde kiirusti Jerusalemista; sillä ei he ota wastan sinun todistustas minusta.

19. Ja minä sanoin: HERra! itze he tietäwät, että minä panin torniin ja piexin jokaisessa Synagogasa niitä kuin sinun päälles uskoit.

20. Ja koska Stephanin sinun palwelias weri wuodatettiin, olin minä myös siinä lässä, ja mielistyin hänen kuolemaansa, ja wartioitzin niiden waatteita, kuin hänen tapoit.

21. Ja HERra sanoi minulle: mene, sillä minä lähetän sinun kauwas pakanain tygö.

22. Tähän sanaan asti he händä kuulit; mutta samalla korotit he äänensä ja sanoit: ota pois senkaltainen ihminen maan päältä: sillä ei hänen ole luwallinen elää.

23. Ja kuin he niin huusit, heittelit waatteitansa ja paiskaisit tomua tuuleen:

24. Andoi ylimmäinen Päämies hänen wiedä Linnaan, ja käski piestää ja tutkittaa, että hän olis saanut tietää, mingätähden hänen päällensä niin huuttiin.

25. Koska hän händä nuorilla sitoi, sanoi Pawali Sadanpäämiehelle, joka lässä seisoi: ongosta teidän kohtuullinen Romalaista hosua ilman duomitzemata?

26. Koska Sadan-päämies sen kuuli, meni hän Sotajoukon-Päämiehen tygö, ilmoitti hänelle, ja sanoi: Mitäs tahdot tehdä? sillä tämä mies on Romalainen.

27. Niin Sotajoukon-Päämies meni hänen tykönsä, ja sanoi hänelle: sanos minulle, jos sinä olet Romalainen? Hän sanoi: olen niingin.

28. Niin Sotajoukon-Päämies wastais: tämän oikeuden olen minä suurella rahalla woittanut. Mutta Pawali sanoi: minä olen myös syndynyt (Romalainen).

29. Ja he läxit kohta hänen tyköänsä tutkimasta. Ja Sotajoukon-Päämies rupeis pelkäämään, sitte kuin hän sai tietää hänen Romalaisen olewan, että hän hänen sitonut oli.

30. Mutta toisena päiwänä

tahtoi hän wiſummaſti tietää, mingätähden hänen päällenſä Judalaiſilda kannettiin, ja pääsi hänen ſiteiſtä, ja käſki ylimmäiſet Papit, ja kaiken heidän Raadinſa tulla kokoon, ja andoi Pawalin tulla heidän eteensä.

23. Luku.

Niin Pawali katzahti Raadin päälle, ja (anoi: Miehet, rakkaat Weljet! minä olen kaikella hywällä tunnolla waeldanut Jumalan edeſä tähän päiwään aſti.

2. Niin ylimmäinen Pappi Ananias käſki niitä kuin läsnä ſeiſoit, lyödä händä waſtan ſuuta.

3. Pawali ſanoi hänelle: lyökön ſinua Jumala, ſinä walkeexi tehty ſeinä: iſtutko ſinä ja duomitzet minua Lajin jälkeen, ja käſket minua lyödä waſtoin Lakia?

4. Mutta ne kuin läsnä ſeiſoit, ſanoit: kiroiletko ſinä ylimmäiſtä Jumalan Pappia?

5. Pawali ſanoi: en minä tiennyt, rakkaat Weljet, händä ylimmäiſexi Papixi; ſillä kirjoitettu on: ſinun Kanſas Ylimmäiſtä ei ſinun pidä kiroileman.

6. Koſka Pawali tieſi että heitä oli yxi oſa Sadduceuxista, ja toinen oſa Phariſeuxiſta, huuſi hän Raadin edeſä: Miehet, rakkaat Weljet! minä olen Phariſeus ja Phariſeuxen poika; minun päälleni kanneteen toiwon tähden kuolluitten ylösnouſemiſeſta.

7. Ja kuin hän ſen ſanonut oli, tuli riita Phariſeuſten ja Sadduceuſten wälille; ja joukko erkani.

8. Sillä Sadduceuxet ſanowat: ettei kuolluitten ylösnouſemiſta, eikä Engeliä, eikä Hengiä ole: mutta Phariſeuxet tunnuſtawat molemmat olewan.

9. Niin tuli ſuuri huuto, ja Kirjan-oppeneet Phariſeuſten lahwoſta nouſit, kilwoittelit ja ſanoit: en me mitään pahaa löydä täſä miehеſä: jos Hengi taikka Engeli on hänelle puhunut, niin en me mahda Jumalata waſtan ſotia.

10. Ja että ſuuri kapina nouſi, pelkäis Sotajoukon-Päämies, että he Pawalin ſurmaiſiſit; ja hän käſki ſota-wäen menemään alas, ja tembaamaan hänen pois heidän käſistänſä, ja wiemään Wartiohuoneeſeen.

11. Mutta yöllä ſen jälkeen, ſeiſoi HERra hänen tykönänſä, ja ſanoi: ole wahwaſa turwaſa, Pawali! ſillä niin-kuin ſinä olet minuſta Jeruſalemiſa todiſtanut, niin ſinun pitää Romiſakin todiſtaman.

12. Ja koſka päiwä tuli, kokoiſit heitänſä muutamat Judalaiſiſta, ja wannoit keſkenänſä, ſanoden, ettei heidän pitänyt ennen ſyömän eikä juoman, kuin he Pawalin oliſit tappaneet.

13. Ja niitä oli enämbi kuin

neljä-kymmendä miestä, jotka tämän walan tehneet olit.

14. Ne menit ylimmäisten Pappein ja Wanhimbain tygö, ja sanoit: me olemma sadatuxilla meitämme wannottaneet, ei ennen einettä maistatawamme, kuin me Pawalin tapamme.

15. Nyt siis ilmoittakaat Sotajoukon-Päämiehelle ja Raadille, että hän huomena tois hänen teidän eteenne, niin-kuin te tahtoisitta jotakin tarkemmin häneldä tieduſtaa: mutta ennen-kuin hän läheſtyy, olemma me walmiit händä tappamaan.

16. Koska Pawalin ſiſarenpoika heidän wäijymiſenſä kuuli, meni hän Linnaan, ja ilmoitti nämät Pawalille.

17. Niin Pawali kutzui yhden Sadan-päämiehiſtä tykönſä, ja ſanoi: wie tämä nuorukainen ylimmäiſen Päämiehen tygö; ſillä hänellä on jotakin hänelle ilmoittamiſta.

18. Niin hän otti ſen, ja ſaatti hänen Sotajoukon-Päämiehen tygö, ja ſanoi: Pawali, joka ſidottu on, kutzui minun tykönſä, ja rukoili minua tätä nuorukaiſta ſinun tygös ſaattamaan, jolla on jotakin ſinulle ilmoittamiſta.

19. Niin ylimmäinen Päämies rupeis hänen käteensä, ja wei hänen erinänſä, ja kyſeli hänelde: mitä ſe on kuin ſinulla on minulle ilmoittamiſta?

20. Niin hän ſanoi: Judalaiſet owat päättäneet ſinua rukoilla, ettäs huomena tuottaiſit Pawalin Raadin eteen, niinkuin he jotakin tarkemmin hänelde kuuldeliſit.

21. Mutta älä heitä tottele; ſillä enämbi kuin neljä-kymmendä mieſtä wäijyy händä, jotka owat heitänſä wannottaneet, ei ennen ſyöwänſä eikä juowanſa, kuin he hänen tappaiſit: ja he owat nyt walmiit, odottamaſa ſinun lupaamiſtas.

22. Niin ylimmäinen Päämies laſki nuorukaiſen matkaanſa, ja haaſti händä kellengän ſanomaſta, että hän nämät hänelle ilmoittanut oli.

23. Ja hän kutzui tykönſä kaxi Sadan-päämieſtä, ja ſanoi: walmiſtakaat kaxi ſataa ſota-mieſtä menemään Ceſareaan, ja ſeitzemän-kymmendä ratzas-mieſtä, ja kaxi ſataa keihäs-mieſtä kolmannella hetkellä yöſtä:

24. Ja walmiſtakaat muutamia juhtia, että he Pawalin niiden päälle iſtuttawat, ja wiewät terweenä Feliſen Maanherran tygö.

25. Ja kirjoitti Kirjan tällä tawalla:

26. Claudius Lyſias, ſille jalolle Maan-herralle Felixelle terweyttä!

27. Tämän miehen olit Judalaiſet ottaneet kiinni, ja tahdoit hänen tappaa. Niin tulin minä parhaallanſa ſota-wäellä wäliin, ja tembaiſin hänen

pois,

pois, että minä ymmärsin hänen Romalaisen olewan.

28. Ja koska minä pyysin syytä tietää, miksi he häneen kiiwastuit, niin minä wein hänen heidän Raadinsa eteen.

29. Ja löysin kannettawan hänen päällensä heidän Lakinsa kysymyksistä. Ja ei kuitengan heillä ollut yhtään kuolleman eli sidetten syytä.

30. Ja kuin minulle siitä wäijymisestä ilmoitettiin, jota Judalaiset hänelle walmistit, lähetin minä kohta hänen sinun tygös, ja sanoin hänen päällekandajillensa: mitä teillä on händä wastan, niin sanokaat Maan-herran edeså. Ole hywästi!

31. Ja Sota-miehet otit Pawalin, niin-kuin heille käskettu oli, ja weit hänen yöllä Antipatrideen.

32. Ja toisena päiwänä annoit he ratzas-miesten händä seurata, ja palaisit Linnaan.

33. Koska he tulit Cesareaan, ja annoit Kirjan Maan-herralle, niin he asetit myös Pawalin hänen eteensä.

34. Koska Maan-herra oli Kirjan lukenut, ja kysynyt kusta maakunnasta hänen piti oleman; ja että hän ymmärsi hänen Ciliciasta olewan,

35. Sanoi hän: minä tahdon sinua kuulla, koska sinun päälle-kandajas myös tulewat edes. Sillä wälillä käski hän händä kätketää Herodexen Wartio-huoneeseen.

24. Luku.

Wiiden päiwän perästä meni Ananias, ylimmäinen Pappi, Wanhimbain ja puolustajan Tertulluxen kanssa, Maan-herran tygö, Pawalia wastan.

2. Ja kuin hän oli eteen kutsuttu, rupeis Tertullus kandamaan, sanoden:

3. Me elämme hywäsä rauhasa sinun kauttas, ja ne asiat kuin täsä Kansasa oikein ja hywin tehdyt owat sinun toimellas, korkiasti-waldias Felix, me aina ja joka-paikasa hywäxi otamme kaikella kiitoxella.

4. Waan etten minä sinua kauwan wiiwyttäisi, rukoilen minä sinua että sä pikimäldäs meitä lembeydellä kuulisit.

5. Sillä me olemma löynneet tämän miehen wahingollisexi, joka nostaa kapinan kaikille Judalaisille ympäri koko maanpiirin, ja on Nazareusten eriseuran päämies.

6. Hän on yrittänyt Templiäkin riiwata; jonga tähden me otimma hänen kiinni, ja tahdoimma duomita hänen meidän Lakimme jälkeen.

7. Mutta Sotajoukon-Päämies Lysias tuli suurella wäellä siihen wäliin, ja päästi hänen meidän käsistämme.

8. Ja käski hänen päälle-kandajansa tulla sinun tygös: josta sinä taidat itze tutkiten ymmärtää kaikista niistä, kuin me hänen päällensä kannamme.

9. Ja Judalaiset tätä myös wakuutit, sanoden niin olewan.
10. Niin Pawali wastais, koska Maan-herra händä wiittais puhumaan: Että minä tiedän sinun monda ajastaikaa olleen tämän Kansan Hallitsiana, tahdon minä pelkäämätä edesiäni wastata.
11. Sillä sinä taidat tiedustellen hawata, ettei enämbi ole kuin kaxi-toista-kymmendä päiwää, sitte-kuin minä menin ylös Jerusalemiin rukoilemaan.
12. Ja ei he ole minua Templisäkän löytäneet kampailemasta yhdengän kanssa, ei kapinata nostamasta Kansan seasa, ei Synagogisa, eikä kaupungisa.
13. Ei he myös taida niitä todexi saattaa, kuin he nyt minun päälleni kandawat.
14. Mutta sen minä sinulle tunnustan, että minä tämän opin jälkeen, jonga he eri-seuraxi kutzuwat, niin palwelen minun Isäini Jumalata, että minä uskon kaikki kuin Laisa ja Prophetaisa kirjoitetut owat:
15. Ja pidän sen toiwon Jumalan puoleen, jota hekin itze odottawat, että kuolluitten ylösnousemus pitää oleman, sekä wanhurskasten että wäärän:
16. Ja sentähden minä harjoitan itziäni aina pitämään pahendamattoman oman-tunnon Jumalan ja ihmisten edessä.
17. Mutta koska minä monen ajastajan peräst tulin almua ja uhria Kansalleni tekemään:
18. Joisa toimituxisa muutamat Judalaiset Asiasta löysit minun puhdistettuna Templisä, ilman yhdettäkän kapinata ja meteliä.
19. Joidenga tulis sinun työkönäs läsnä olla, ja kandaa, jos heillä jotakin on minua wastan.
20. Eli sanokaan nämät itze, jos he jotakin wäärytettä owat minusa löytäneet, koska minä seisoin Raadin edessä;
21. Eli tämän yhden sanan tähden, kuin minä heidän seasansa seisoisani huusin: kuolluitten ylösnousemisen tähden minä teildä tänä-päna duomitaan?
22. Koska Felix tämän kuuli, seisautti hän tutkinnon, tiedustaaxensa tarkemmin tämän opin menosta, ja sanoi: koska Sotajoukon-Päämies Lysias tulee alas, niin minä tahdon tutkia teidän asianne.
23. Ja käski Sadan-päämiehen kätkeä Pawalin, ja andaa hänen saada lewon, ja ettei yhtäkän hänen omistansa kielttäisi händä halwelemasta, taikka käymästä hänen työnänsä.
24. Mutta muutamain päiwäin peräst tuli Felix emändänsä Drusillan kanssa, joka Judalainen oli, ja kutzutti Pawalin eteensä, ja kuuldeli händä uskosta Christuxen päälle.
25. Mutta kuin hän puhui wanhurskaudesta ja puhtaasta elämästä, ja tulewaisesta Duomiosta, peljästyi Felix, ja wastais: Mene tällä haawalla mat-

kaas; waan koska minä saan tilan, niin minä sinun tyköni kutzutan.

26. Toiwoi myös Pawalilda hänellensä rahaa annettawan, että hän olis hänen päästänyt: jongatähden hän myös usein hänen tykönsä kutzutti, ja puheli hänen kanssansa.

27. Koska kaxi ajastaikaa kulunut oli, tuli Porcius Festus Felixen siaan. Mutta Felix tahtio Judalaisten mieldä noutaa, ja jätti Pawalin sidottuna.

25. Luku.

Koska siis Festus oli tullut Lääniinsä, meni hän kolmen päiwän perästä ylös Cesareasta Jerusalemiin.

2. Niin ylimmäinen Pappi, ja Ylimmäiset Judalaisista tulit hänen eteensä Pawalia wastan, ja rukoilit händä,

3. Ja pyysit häneldä suosiota hänen suhteen, että hän kutzuttaisi hänen Jerusalemiin; wäijyten händä tappaaxensa tiellä.

4. Niin Festus wastais, että Pawali piti hywin kätkettämän Cesareasa, ja että hän tahtoi itze pian sinne waeldaa.

5. Jotka siis teidän seasanne, sanoi hän, woimalliset owat, ne tulkaan alas meidän kanssamme: ja jos jotakin wäärryyttä on täsä miehesä, niin kandakaan he hänen päällensä.

6. Koska hän siis oli heidän tykönänsä wiipynyt enä kuin kymmenen päiwää, läxi hän alas Cesarean. Ja toisena päiwänä istui hän Duomioistuimelle, ja käski Pawalin tuotaa edes.

7. Koska hän oli tullut edes, seisoit ne Judalaiset ymbärillä, jotka olit Jerusalemista tulleet alas, ja toit edes monda ja suurta kannetta Pawalia wastan, joita ei he woineet todexi näyttää.

8. Sillä hän wastais puolestansa: En minä ole mitään rikkonut Judalaisten Lakia, en Templiä, engä Keisaria wastan.

9. Niin Festus, tahtoin Judalaisten mieldä noutaa, wastais Pawalia, ja sanoi: tahdotkos mennä ylös Jerusalemiin, ja siellä näistä oikeudesa wastata minun edesäni?

10. Mutta Pawali sanoi: minä seison Keisarin oikeuden edesä, ja siinä tulee minua duomita. En minä ole Judalaisille mitään wäärryyttä tehnyt, kuin sinä itzekkin paremmin tiedät.

11. Sillä jos minä olen jongun wahingoittanut, eli minun hengeni rikkonut, niin en minä tahdo wälttää kuolemata: jos ei taas mitään niistä ole, kuin he minun päälleni kandawat, niin ei yxikän taida minua andaa heidän käsiinsä: minä turwaan Keisarihin.

12. Silloin Festus keskusteli Raadisa, ja wastais! Keisarihin sinä turwaisit, Keisarin tygö pitää myös sinun menemän.

13. Mutta kuin muutamat päiwät olit kuluneet, tuli Kuningas Agrippa ja Bernice alas Cesareaan Festusta terwehtämään.

14. Ja kuin he siellä monda päiwää wiiwyit, jutteli Festus Pawalin asian Kuningaalle, ja sanoi: Yxi mies on jäänyt Felixeldä sidottuna,

15. Josta, kuin minä Jerusalemissa olin, ylimmäiset Papit ja Judalaisten Wanhimmat tulit ja ilmoitit minulle, pyytäin duomiota hänen ylitsensä.

16. Jolle minä wastaisin: Ei se ole Romalaisten tapa, että joku ihminen ennen annetaan surmattaa, kuin se, jonga päälle kannetaan, saa päälle-kandajat rinnallensa, ja saa tilan puolestansa wastata kandeesta.

17. Sentähden koska he tänne kokoon tulit, istuin minä kohta toisena päiwänä wiiwytelemätä Duomio-istuimelle, ja käskin miehen tuottaa edes.

18. Koska päälle-kandajat tulit, niin ei he yhtään syytä tuoneet edes niistä kuin minä luulin:

19. Mutta heillä oli muutamia kysymyxiä händä wastan heidän taikauxistansa, ja yhdestä kuollueesta JEsuxesta, jonga Pawali todisti eläwän.

20. Waan että minä siitä kysymyxestä epäilin, kysyin minä, jos hän olis tahtonut mennä Jerusalemiin, ja siellä näistä duomitta.

21. Mutta koska Pawali lykkäis asiansa Keisarin tutkimisen ala, annoin minä hänen kätkettää, siihen-asti kuin minä hänen Keisarin tygö lähettäisin.

22. Niin Agrippa sanoi Festurelle: Minä kuulisin myös mielelläni sitä miestä. Hän sanoi: huomena saat sinä händä kuulla.

23. Ja toisena päiwänä tuli Agrippa ja Bernice suurella koreudella: ja menit Raastupaan, Päämiesten ja Kaupungin Ylimmäisten kanssa, ja Pawali tuotiin edes Festuxen käskyn jälkeen.

24. Ja Festus sanoi: Kuningas Agrippa, ja kaikki miehet, jotka täsä meidän kanssamme oletta! Te näettä sen, josta kaikki Judalaisten joukko on minua rukoillut, Jerusalemissa ja myös täällä, huutain, ettei hänen pitäisii enämbi elämän.

25. Mutta kuin minä ymmärsin, ettei hän ollut mitään kuoleman ansiollista tehnyt, ja että hän myös itze turwais Keisariin, niin minä aiwoin hänen sinne lähettää.

26. Josta ei minulla ole mitään selwää Herralle kirjoittaa; sentähden tuotin minä hänen teidän eteenne, ja enimmitten sinun etees, Kuningas Agrippa! että sitte kuin hänen asiansa wisummasti tutkittaisin, minulla olis jotakin kirjoittamista:

27. Sillä se on minun nähdäxeni suunnatoin, että hän

sidottuna läheteteän, ja ei hänen syytänsä ilmoiteta.

26. Luku.

Niin Agrippa sanoi Pawalille: sinun on lupa puhua puolestas. Silloin Pawali ojensi kätensä ja wastais edestänsä.

2. Minä pidän itzeni onnellisna, Kuningas Agrippa, että minä tänä-päna saan sinun edesäs wastata kaikista niistä kuin minun päälleni Judalaisilda kannetaan.

3. Liiatengin, että sinä tiedät kaikki Judalaisten säännöt ja tutkimuxet. Sentähden rukoilen minä sinua, ettäs kärsiwällisesti minua kuulisit.

4. Kaikki tosin Judalaiset tietäwät minun elämäni hamasta nuoruudesta, kuinga se alusta on ollut minun Kansani seasa Jerusalemisa:

5. Jotka minun ennen owat tundeneet, (jos he tahtoisit tunnustaa,) että minä sen meidän jumalan-palweluxen kaikkein ahkeramman eri-seuran jälkeen olin Phariseus.

6. Ja minä seison nyt täsä oikeuden edesä toiwon tähden sen lupauxen päälle, joka Jumalalda on meidän Isillemme tapahtunut:

7. Johonga ne meidän kaxitoista-kymmändä sukukundaa toiwowat tulewansa, palwelden Julamata yötä ja päiwää. Tämän taiwon tähden kanne-taan Judalaisilda minun päälleni, Kuningas Agrippa.

8. Wai luetaanko se teidän seasanne mahdottomaxi, että Jumala kuolleet herättää?

9. Minä tosin itzelläni luulin, minun olewan welkapään, palio wastahakoisuutta tekemään JEsuxen Nazarenuxen Nimeä wastan.

10. Niinkuin minä myös tein Jerusalemisa, ja suljin monda Pyhää fangiuxiin, kuin minä ylimmäisildä Papeilda olin saannut wallan: ja koska he tapettiin, mielistyin minäkin heidän duomiosonsa:

11. Ja rangaisin heitä usein jokaikzesa Synagogasa, ja waadein heitä pilkkaamaan: ja olin heitä wastan ylönpaltisesti wimmattu, ja wainoisin heitä hamaan ulko-kaupungeihin.

12. Jongatähden minä myös matkustin Damaskuun ylimmäisten Pappein woimalla ja käskyllä.

13. Puoli-päiwän aikaan, Kuningas, näjin minä tiellä yhden kirkkauden Taiwaasta, kirkkaamman kuin Auringon paisteen, joka walkeus ymbäriwalaisi minun, ja ne jotka minun kanssani waelsit.

14. Koska me siis kaikki maahan langeisimma, kuulin minä äänen puhuwan minulleni ja sanowan Hebrean kielellä: Saul! Saul! mixis minua wainoot? työläs on sinun tutkainda wastan potkia.

15. Niin minä sanoin: HER-

ra! kukas olet? Hän sanoi: minä olen JEsus, jota sinä wainoot.

16. Mutta nouse ylös, ja seiso jalwoillas: sillä sitä-warten minä sinulle ilmestyin, että minä asetan sinun palweliaxi, ja niiden todistajaxi, kuin sinä näjit, niin myös niiden kuin minä wielä sinulle ilmoittawa olen.

17. Ja tahdon sinun pelastaa täste Kansasta ja pakanoista, joiden tygö minä nyt sinun lähetän,

18. Heidän silmiänsä awaamaan, ja heitä pimeydestä walkeuteen käändämään, että he eridisit Satanan wallasta Jumalan tygö, saamaan syndein andeexi-andamista, ja perimistä ynnä niiden kanssa, jotka pyhitetään uskon kautta minun päälleni.

19. Niin siis, Kuningas Agrippa, en minä ollut sille taiwaalliselle näylle kowa-korwainen:

20. Waan ilmoitin ensin niille, jotka Damaskusa ja Jerusalemisa owat, ja kaikesa Judean maakunnasa, ja myös pakanoille, että he parannuxen tekisit, ja käändyisit Jumalan puoleen, ja tekisit parannuxeen kelwollisia töitä.

21. Tämän tähden owat Judalaiset minun Templisä ottaneet kiinni, ja tahdoit minun surmata.

22. Mutta Jumalan awun olen minä saannut, ja seisonut tähän päiwään asti, todistain sekä pienille että suurille, engä mitään muuta sanoden, kuin Prophetat ja Moses owat sanoneet tulewaxi:

23. Että Christuxen piti kärsimän, ja oleman ensimäisen kuolluitten ylös-nousemisesta, julistamasa walkeutta tälle Kansalle ja pakanoille.

24. Koska hän näin puolestansa wastais, sanoi Festus suurella äänellä: Pawali! sinä hullutelet; se suuri oppi hulluttaa sinua.

25. Niin hän sanoi: en minä hullutelet, korkiasti-waldias Festus! waan puhun totuuden ja toimen sanoja.

26. Sillä kyllä kuningas nämät tietää, jonga tykönä minä myös rohkiasti puhun. Ja en minä luule näistä mitään olewan häneltä salatun; sillä ei tämä ole pimeisä tapahtunut.

27. Uskotkos, Kuningas Agrippa, Prophetaita? Minä tiedän, ettäs uskot.

28. Niin Agrippa sanoi Pawalille: ei paljo puutu, ettes minua saa Christityxi.

29. Pawali sanoi: Minä toiwoisin Jumalalda, joko siitä puuttuis wähä eli paljo, että, et ainoasti sinä, mutta myös kaikki jotka minua tänä-päna kuulewat, tulisit senkaltaisexi kuin minäkin olen, paitsi näitä siteitä.

30. Ja kuin hän nämät sanonut oli, nousi Kuningas ylös, ja Maan-herra, ja Bernice,

ja jotka heidän kanßansa istuneet olit.

31. Ja kuin he menit pois, puhuit he keskenänsä, sanoden: eipä tämä mies ole mitään tehnyt, kuin kuoleman eli siteet ansainnut olis.

32. Mutta Agrippa sanoi Festuxelle: kyllä tämä mies olis taittu päästää, ellei hän olisi Keisarihin turwannut.

27. Luku.

Mutta sittekuin päätetty oli, että meidän piti Italiaan purjehtiman, annoit he Pawalin muiden fangein kanssa yhden Sadan-päämiehen haltuun, joka kutzuttiin Julius, Keisarin sota-joukosta.

2. Koska me siis astuimma Adramytin hahteen, ja meidän piti purjehtiman Asian ohitze, laskimma me ulos maalda. Ja meidän kanßamme oli Aristarchus, Macedonian mies, Thessalonikasta.

3. Ja me tulimma toisena päiwänä Sidoniin. Ja Julius meni hywästi Pawalin kanßa, ja sallei hänen mennä ystäwäinsä tygö, ja heildä holhottaa.

4. Ja kuin me sieldä laskimme ulos, niin me purjehdimme Cyprin ohitze; että wastatuulet olit.

5. Ja kuin me sen meren, joka Cilician ja Pamphilian kohdalla on, ylitze purjehdimme ja tulimma Myraan, joka Lyciasa on;

6. Niin löysi Sadan-päämies siellä yhden Alexandrian hahden, joka oli purjehtiwa Italiaan, ja pani meidän siihen.

7. Koska he monda päiwää hitaasti purjehdimma, ja tuskalla Knidon saawutimma, etten me pääsneet tuulelda, niin me purjehdimma Cretan ala Salmonen siwutte.

8. Ja kuin me tuskin sen ohitze pääsimme, niin me tulimma yhteen paikkaan, joka Kauniixi-satamaxi kutzutaan, jota läsnä oli Lasean Kaupungi.

9. Koska paljo aikaa oli kulunut, ja purjehdus oli jo waarallinen, ja Paaston aika oli jo kulunut, neuwoi Pawali heitä,

10. Sanoden: Armaat miehet! minä näen, että purjehdus tulee waarallisexi, ja wahingollisexi, ei ainoasta kalulle ja hahdelle, mutta myös meidän hengellemme.

11. Mutta Sadan-päämies uskoi enämmin Hahden-haltiata ja Perän-pitäjätä, kuin Pawalin sanoja.

12. Ja kuin ei satama ollut sowelias yli talwea olla, niin enin osa mielistyit siihen neuwoon, että sieldä piti laskettaman pois, jos he jollakin muotoa olisit woineet tulla Pheniciaan talwea pitämään, joka on Cretan satama, etelä-ländeä ja luode-pohjaa päin.

13. Ja kuin etelä-tuuli rupeis puhaldamaan, luulit he aikomisensa käywän edes, ja koska he läxit Assosta, purjehdit he Cretan ohitze.

14. Mutta, ei kauwan aikaa jälkeen, löi sen päälle angara puuska-tuuli, joka Itä-pohjaxi kutzutaan.

15. Ja kuin haaxi tuli waldaan, eikä woinut tuulda wastan seisoa, laskimma me sen tuulen halduun kulkemaan.

16. Ja kuin me tulimme yhden wähän saaren tygö, joka kutzutaan Clauda, saimma me tuskalla wenheseen ruweta,

17. Jonga me otimma awuksemme ja sidoimme hahteen, peljäten, ettei sen pitänyt kariin sattuman, ja he laskit ales purjeen, ja annoit kulkea.

18. Mutta koska suuri ilma käwi päälle, heitit he toisena päiwänä kalun ulos.

19. Ja kolmandena päiwänä heitimmä me omilla käsillämme ulos hahden kaluja.

20. Mutta kuin en me monena päiwänä auringota engä tähteä nähneet, eikä wähin ilma meidän päällemme käynyt, niin katois meildä wiimeinenkin toiwo pelastuxesta.

21. Ja koska me kauwan aikaa olimma syömätä, niin seisoi Pawali heidän keskellänsä, ja sanoi: O miehet! teidän olis tullut minua kuulla, ja ei Cretasta laskea ulos, että me olisimma wälttäneet tainkaltaisen tuskan ja wahingon.

22. Ja nytkin minä neuwon teitä, olkaat hywäsä uskalluxesa, ei teistä yxikän huku, mutta ainoasta haaxi.

23. Sillä minun tykönäni seisoi tänä yönä Engeli Jumalalda, jonga oma minä olen, jota minä myös palwelen,

24. Ja sanoi: älä pelkää Pawali! sinä pitää Keisarin eteen asetettaman. Ja katzo, Jumala on sinulle lahjoittanut ne kaikki kuin sinun kanssas purjehtiwat.

25. Sentähden miehet! olkaat hywäsä uskalluxesa: sillä minä uskon Jumalan päälle, että se niin tapahtuu kuin minulle sanottu on.

26. Mutta yhteen luotoon pitää meidän kulkeman.

27. Koska neljäs-toista-kymmenes yö joutui, tulimma me puoli-yön aikaan Adriaan, ja haaxi-miehet luulit saawuttawansa jongun maakunnan.

28. Ja he heitit ulos luodirihman, ja löysit kaxi-kymmendä kyynäräkä sywäxi. Koska he tulit wähää edemmä, heitit he taas ulos luodi-rihman, ja löysit wisi-toista-kymmendä kyynäräkä.

29. Niin he pelkäisit loukkaantuwansa johonguun kariin, ja heitit ulos neljä Ankkuria perältä hahta, ja toiwoit päiwän koittawan.

30. Mutta kuin haaxi-miehet pyysit hahdesta paeta, lykkäisit he wenheen mereen, sillä ajatuxella, että he tahdoit Ankkureita wiedä ulos hahden keulasta.

31. Niin Pawali sanoi Sadan-pämiehelle, ja sota-miehille: ellei nämät hahdesa pysy, et te suingan hengeänne pelasta.

32. Niin sota-miehet hakkaisit poikki wenheen peſtin, ja annoit sen pudota.

33. Ja kuin päiwä rupeis walkenemaan, neuwoi Pawali kaikkia heitä ruokoa ottamaan, sanoden: tänä-pänä on neljästoista-kymmenes päiwä, kuin te odottaneet oletta, ja syömätä olleet, ja et te mitään ole tykönne ottaneet:

34. Sentähden neuwon minä teitä ruokaa ottamaan: joka on teille terweydexi; sillä ei yhdengän teidän päästänne pidä hius-karwa putooman.

35. Ja koska hän sen oli sanonut, otti hän leiwän, ja kiitti Jumalata kaikkein nähden, mursi, ja rupeis syömään.

36. Ja kuin he kaikki itsensä wahwistit, rupeisit he myös syömään.

37. Mutta meitä oli hahdesa, kaikki yhteen, kaxi sataa ja kuusi-kahdexatta-kymmendä hengeä.

38. Ja koska he olit rawitut, kewensit he hahden, ja heitit jywät mereen.

39. Mutta koska päiwä tuli, niin ei he tundeneet maata, mutta hawaitzit yhden lahden josa randa oli, jonga päälle he mieleit andaa hahden ajaa, jos he olisit taineet.

40. Ja niin he irroitit Ankkurit, ja laskit ne mereen, ja päästit perä-lautain siteet, ja asetit purjen tuuleen, ja annoit juosta randaa kohden.

41. Waan koska me tulimma yhden niemen tygö, loukkandui haaxi, ja sen keula tartui kiinni ja jäi seisomaan, mutta kastari murrettiin aaltoin wäkiwallalda.

42. Niin sota-miesten neuwo oli sangeia tappaa, ettei joku uiden olisi karannut pois.

43. Mutta Sadan-päämies tahtoi Pawalia wapahtaa, ja esti heidän siitä neuwosta, ja käski niitä kuin uida taisit, että he ensin itzensä andaisit ulos ja maalle päästsit:

44. Mutta muita lautain päällä, muutamia taas hahden kappaleilla (kulkea). Ja niin tapahtui että jokainen tuli terweennä maalle.

28. Luku.

Ja koska he terweennä päässeet olit, sait he tietää, että se luoto Meilteri kutzutaan.

2. Mutta se Kansa osotti meille erinäisen rakkauden; sillä he teit meille walkian, ja kaikki otit wastan meidän, sen sateen ja wilun tähden kuin meidän päällemme tuli.

3. Mutta koska Pawali kokois risuja yhteen, ja pani walkialle, tuli yxi kärme tulesta, ja karkais hänen käteensä.

4. Koska se Kansa näki kärmeen rippuwan hänen kädestänsä, sanoit he keskenänsä: Kaiketi tämä ihminen on miehen-tappaja, jota ei Kosto salli elää, waikka hän on meren hädästä päässyt.

5. Mutta hän pudisti kärmeen tuleen, eikä mitän kipua tundenut.

6. Mutta he odotit hänen ajettuwan eli kohta maahan langeewan ja kuolewan: waan kuin he kauwan sitä odotit, ja näjit ettei hänelle mitädn wahingota tapahtunut, sait he toisen mielen, ja sanoit hänen Jumalaxi.

7. Mutta wähän matkan takana siitä olit sen luodon Päämiehellä, jonga nimi oli Publius, maan-kartanot. Hän otti meitä wastan, ja piti meidän kunnialliseſti wieraanansa kolme päiwää.

8. Niin tapahtui että Publiuxen Isä sairaſti wilu-tautia ja watzan-kipua. Jonga tygö Pawali meni, rukoili ja pani kätensä hänen päällensä, ja paransi hänen.

9. Koſka siis se oli tehty, tulit myös muut sairaat siitä luodoſta, ja parattiin.

10. Jotka myös meille osotit paljo hywyyttä, ja kuin me sieldä purjehdimma, panit he meidän myötämme mitä me tarwitzimma.

11. Mutta kolmen kuukauden peräſtä, purjehdimma me sieldä Alexandrian hahdeſa, joka sen luodon tykönä oli talwea pitänyt, jolla oli lipun merkki Kaxoiset.

12. Ja kuin me tulimma Syrakuſaan, olimma me sieldä kolme päiwää.

13. Ja kuin me sieldä ympäri purjehdimme, tulimma me Rhegioon. Ja päiwää jälkeen puhalsi Louna tuuli, niin että me toisena päiwänä tulimma Puteoliin.

14. Koſka me sieldä löysimmä weljet, niin meitä rukoiltiin olemaan heidän tykönänsä seitzemän päiwää. Ja niin me tulimma Romiin.

15. Ja koſka sieldä weljet kuulit meistä, tulit he meitä wastan hamaan Appiforuun ja Tretaberniin. Koſka Pawali heidän näki, kiitti hän Jumalata, ja sai uſkalluxen.

16. Mutta kuin me Romiin tulimma, andoi Sadan-päämies fangit ylimmäiſen Sotajoukon-Päämiehen haltuun. Mutta Pawali sallittiin olewan itzellänsä, yhden sotamiehen kanßa, joka häneſtä otti waarin.

17. Niin tapahtui kolmen päiwän jälkeen, että Pawali kutzui kokoon Ylimmäiſet Judalaiſiſta. Ja koſka he tulit kokoon, sanoi hän heille: Miehet, weljet! waikka en minä ole mitädn tehnyt Kanſaa, eli Iſäin säätyjä wastan, kuitengin olen minä sidottuna annettu Jeruſalemiſta Romalaiſten käſiin:

18. Jotka, koſka he olit minun tutkineet, tahdoit minua päästää, ettei yhtään hengen rikoſta minuſa ole.

19. Mutta koſka Judalaiset sitä wastan sanoit, täytyi mi-

nun turwata Keisariin: ei niin että minulla olis jotakin kandamista minun Kansani päälle.

20. Tämän syyn tähden olen minä kutzunut teitä, että minä saisin teitä nähdä ja puhutella; sillä minä olen Israelin toiwon tähden tällä kahleella sidottu.

21. Niin he sanoit hänelle: en me ole kirjaa saanneet sinusta Judeasta, ei myös yxikän weljistä ole sieldä tullut, ja meille ilmoittanut, eikä jotakuta pahuutta sinusta puhunut.

22. Mutta me tahdomme sinulda kuulla mitä sinun mielesäs on; sillä tästä seurasta on meille tiettäwä, että sitä wastan joka-paikasa sanotaan.

23. Ja kuin he olit hänelle päiwän määränneet, niin tuli monda hänen tykönsä majaan, joille hän selitti ja todisti Jumalan waldakunnasta, ja opetti heille JEsuxesta, Mosexen Laista ja Prophetaista, huomenesta ehtoseen asti.

24. Ja muutamat uskoit ne kuin sanottiin, mutta muutamat ei uskoneetkan.

25. Mutta kuin ne tulit riitaisexi keskenänsä, menit he matkaansa, että Pawali oli yhden sanan sanonut: Pyhä Hengi on oikein meidän Isillemme Esaian Prophetan kautta puhunut,

26. Sanoden: mene tämän Kansan tygö, ja sano: korwillanne pitää teidän kuuleman, ja ei ymmärtämän, ja silmillänne pitää teidän näkemän, ja ei tundeman:

27. Sillä tämän Kansan sydän on kowettu, ja he kuulewat raskaasti korwillansa, ja panewat silmänsä umpeen, ettei he joskus silmillänsä näkisi, eikä korwillansa kuulisi, ei myös ymmärtäisi sydämellänsä, eikä käändäisi heitänsä, että minä heitä parandaisin.

28. Niin olkoon se teille tiettäwä, että tämä Jumalan autuus on lähetetty pakanoille, ja he myös sen kuulewat.

29. Ja kuin hän näitä puhunut oli, läxit Judalaiset pois, ja riitelit paljo keskenänsä.

30. Mutta Pawali oli täytä kaxi ajastaikaa omasa palkka-huoneesansa: ja otti kaikki wastan kuin hänen tykönsä tulit:

31. Ja saarnais Jumalan waldakunnasta, ja opetti HERRasta JEsuxesta Christuxesta kaikella uskalluxella, ja ei händä yxikän kieldänyt.

Pawalin Epistola Romalaisten tygö.

1. Luku.

Pawali, JEsuxen Christuxen Palwelia, kutzuttu Apostolixi, eroitettu Jumalan Ewangeliumiin,

2. (Jonga hän on ennen Prophetainsa kautta pyhisä Raamatuisa luwannut,)

3. Hänen Pojastansa, (joka on Dawidin siemenestä lihan puolesta syndynyt:

4. Ja on wäkewästi ilmoitettu Jumalan Pojaxi pyhityxen hengen jälkeen, että hän on nosnut ylös kuolluista,) se on, JEsus Christus meidän HERramme:

5. Jonga kautta me olemma armon ja Apostolin-wiran saaneet, uskon kuuliaisuudexi, kaikkein pakanain seasa, hänen nimensä päälle:

6. Joista tekin oletta, JEsuxen Christuxen kutzutut:

7. Kaikille, jotka Romisa owat, Jumalan rakastetuille, ja kutzutuille pyhille: Armo olkon teidän kanssanne, ja Rauha Jumalalda meidän Isäldämme, ja HERralda JEsuxelda Christuxelda!

8. Ensin kiitän minä Jumalatani, JEsuxen Christuxen kautta, teidän kaikkein tähtenne, että teidän uskoanne kaikessa mailmasa mainitaan.

9. Sillä Jumala on minun todistajani, jota minä hengessäni hänen Poikansa Ewangeliumissa palwelen, että minä lakkaamata teitä muistan:

10. Rukoillen aina minun rukouxissani, että minä saisin jollakin tawalla wihdoin joskus, jos Jumala tahtoo, sowelian tilan tulla teidän tykönne.

11. Sillä minä ikäwöitzen teitä nähdä, että minä jotain hengellistä lahjaa teille jakaisin, että te wahwistetuxi tulisitta.

12. Se on, että minä saisin ynnä teidän kanssanne lohdutuxen, uskon kautta kuin meillä keskenämme on, sekä teidän että minun.

13. Mutta en minä tahdo teildä salata, rakkaat weljet! että minä olen usein aikonut tulla teidän tykönne, (ja olen tähän-asti estetty,) että minä teidängin seasanne jongun hedelmän saisin, niin-kuin muidengin pakanain seasa.

14. Minä olen welkamies Grekiläisille ja muukalaisille, wiisaille ja tyhmille.

15. Sentähden, niin paljo kuin minusa on, olen minä teillekkin, jotka Romisa oletta, walmis Ewangeliumia saarnaamaan.

16. Sillä en minä häpee Christuxen Ewangeliumia; sillä se on Jumalan woima itzekullekkin uskowaiselle autuudexi. Ensin Judalaiselle niin myös Grekiläiselle.

17. Sillä siinä se wanhurskaus, joka Jumalan edeſä kelpaa, ilmoitetaan uſkoſta uſkohon: niin-kuin kirjoitettu on: Waanhurſkaan pitää elämän uſkoſta.

18. Sillä Jumalan wiha ilmeſtyy Taiwaaſta kaiken ihmisten jumalattomuuden ja wäärryyden tähden, jotka totuuden wäärryydeſä pitäwät.

19. Sentähden, ſe kuin taitaan Jumalaſta tuta, on heille ilmoitettäwä; ſillä Jumala ilmoitti ſen heille.

20. Sillä hänen näkymättömät menonſa, nimittäin, ijankaikkinen woimanſa ja Jumaluudenſa nähdään hamaſta mailman luomiſeſta, jotka ymmärretään niiſtä kuin tehdyt owat: ettei he taitaiſi heitänſä ſyyttömäxi ſanoa.

21. Että he tunſit Jumalan, ja ei yliſtäneet händä niin-kuin Jumalata, eikä kiittäneet; waan wilpiſtelit omiſa ajatuxiſanſa, ja heidän järjetön ſydämenſä on piminnyt.

22. Koſka he itzenſä wiiſaaxi luulit, niin he owat tyhmäxi tulleet.

23. Ja owat katoomattoman Jumalan kunnian muuttaneet katoowaiſen ihmiſen, ja lintuin ja neljä-jalkaiſten ja matelewaiſten kuwan muotoiſexi.

24. Sentähden on myös Jumala heidän laſkenut ſydämenſä himoihin, ſaaſtauteen, häwäiſemään keſkenänſä omaa ruumiſtanſa:

25. Jotka Jumalan totuuden owat walheexi muuttaneet, ja owat kunnioittaneet ja palwelleet enämmän luondo-kappaletta kuin Luojaa, joka on ſiunattu ijankaikkiſeſti, Amen!

26. Sentähden on Jumala heidän andanut ylön häpiällisiin himoihin, että myös heidän waimonſa owat muuttaneet luonnolliſen tawan luondoa waſtan.

27. Niin myös miehet owat andaneet ylön waimon luonnolliſen pitämiſen, toinen toiſenſa puoleen himoiſanſa palaneet, miehet mieſten kanſſa riettauden tehneet, ja ſaaneet, niin-kuin pitikin, exymiſenſä palkan itze heiſänſä.

28. Ja niin-kuin ei he tahtoneet Jumalata tuta, niin Jumala laſki heidän häijyyn mielehen, tekemään niitä kuin ei ſowi tehdä:

29. Täynnänſä kaikkea wäärryyttä, ſala-wuoteutta, koiruutta, ahneutta, pahuutta: täynnä kateutta, murhaa, riitaa, petoſta, pahan-ſuomiſta:

30. Korwan-kuiſkutteliat, panetteliat, Jumalata wihaajat, häiwäiſiät, ylpiät, kerſkaajat, pahain neuwoin peſät, wanhemmillenſa tottelemattomat,

31. Tomppelit, liiton rikkojat, haluttomat, ſowittamattomat, armottomat.

32. Jotka Jumalan oikeuden tietäwät, (että ne kuin näitä tekewät, omat kuoleman anſainneet,) ei ainoaſta niitä,

tee, mutta myös suostuwat niihin, jotka niitä tekewät.

2. Luku.

Sentähden, o ihminen! et sinä taida itziäs syyttömäxi tehdä, waikka kuka sinä olet joka duomitzet. Sillä josa sinä toista duomitzet, siinä sinä itzes duomitzet ettäs niitä teet, kuin sinä duomitzet.

2. Mutta me tiedämme että Jumalan duomio on oikia, niiden plitze jotka senkaltaisia tekewät.

3. Eli luuletkos, o ihminen! sinä joka niitä duomitzet, jotka senkaltaisia tekewät, ja sinä myös niitä teet, että sinä wältät Jumalan duomion?

4. Eli katzokkos plön hänen hywydensä, kärsiwäisydensä ja pitkä-mielisydensä rikkauden, ettes tiedä että Jumalan hywyys wetää sinua parannuxeen?

5. Mutta sinun kowuudes ja katumattoman sydämes jälkeen, kartutat sinä wihan itzelles wihan päiwänä, koska Jumalan oikia duomio ilmanduu.

6. Joka andaa itze-kullengin hänen töidensä jälkeen:

7. Niille, jotka pyytäwät plistystä, kunniata ja katoomatoinda menoa kärsiwäisydellä hywissä töissä, ijankaikkisen elämän:

8. Mutta niille, jotka riitaiset owat, eike kuule totuutta, waan kuulwat wäärryyttä, on tulewa närkästys ja wiha:

9. Murhe ja waiwa kungin ihmisen sielun päälle, joka pahaa tekee, ensisti Judalaisen niin myös Grekiläisen.

10. Mutta plistys, kunnia ja rauha jokaitzelle kuin hywää tekee, ensisti Judalaiselle, niin myös Grekiläiselle.

11. Sillä ei Jumala katzo ihmisen muodon jälkeen.

12. Kaikki jotka ilman Laita owat syndiä tehneet, niiden pitää myös ilman Laita hukkuman: ja kaikki jotka Laisa owat syndiä tehneet, ne pitää Lain kautta duomittaman.

13. Sillä ei ne ole Jumalan edessä wanhurskaat, jotka Lain kuulewat: mutta ne jotka Lain töillänsä täyttäwät, ne pitää wanhurskaaxi tuleman.

14. Sillä koska pakanat, joilla ei Lakia ole, tekewät luonnostansa sitä kuin Laki waatii, niin he, waikka ei heillä Lakia ole, owat itze heillensä Laki:

15. Että he osottawat Lain työn olewan kirjoitettun heidän sydämihinsä, ja niin heidän oma-tuntonsa ynnä todistaa, ja heidän ajatuxensa keskenänsä itze päällensä kandawat eli myös heitänsä syyttömäxi tekewät:

16. Sinä päiwänä, koska Jumala ihmisten salaiset työt on duomitzewa, minun Ewangeliumini jälkeen, JEsuxen Christuxen kautta.

17. Katzo, sinä kutzutaan Judalaisexi, ja sinä luotat itzes Lakiin, ja kerskaat sinuas Jumalasta,

18. Ja tiedät hänen tahtonsa, ja että sinä olet Laista neuwottu, niin sinä koettelet ne parhaat.

19. Ja luulet itzes sokiain johdattajaxi, ja niiden walkeudexi, jotka pimeisä owat,

20. Ja tyhmäin kurittajaxi, ja lasten opettajaxi, ja sinullas olewan tunnon ja totuuden muodon Laisa.

21. Sinä joka siis opetat toista, ja et itziäs opeta? joka saarnaat: ei pidä warastaman, ja sinä itze warastat?

22. Joka sanot: ei pidä huorin tehtämän, ja sinä itze teet huorin? joka kauhistut epä-jumalita, ja raatelet sitä Jumalalda kuin hänen tulee?

23. Joka kerskaat itziäs Laista ja häwäiset Jumalata Lain ylitze-käymisellä?

24. Sillä teidän tähtenne tulee Jumalan nimi pilkaxi pakanain seasa, niin-kuin kirjoitettu on.

25. Sillä ymbäri-leikkaus kelpaa, jos sinä Lain pidät: mutta jos sinä olet Lain rikkoja, niin sinun ymbäri-leikkauxes on esi-nahaxi tullut.

26. Jos siis esi-nahka Lain oikeuden pitää, eikö hänen esinahkansa pidä luettaman hänelle ymbäri-leikkauxexi?

27. Ja se joka luonnostansa esi-nahka on, ja täyttää Lain, pitää sinun duomitzeman, joka bookstawin ja ymbäri-leikkauksen Lain käyt ylitze?

28. Sillä ei se ole Judalainen, joka ulkonaisesti (Judalainen) on: ei myös se ole ymbäri-leikkaus kuin ulkonaisesti lihasa tapahtuu:

29. Mutta se on Judalainen, joka sisälliseksi salattu on, ja sydämen ymbäri-leikkaus on ymbäri-leikkaus, joka Hengesä tapahtuu, ei bookstawisa: jonga ylistys ei ole ihmisildä, waan Jumalalda.

3. Luku.

Misästä siis Judalainen on parembi? Eli mitä ymbäri-leikkaus auttaa?

2. Tosin sangen paljo. Sillä ensin on se, että heille on uskottu mitä Jumala puhunut on.

3. Mutta ettei muutamat niitä uskoneet, mikä siitä on? Pitäiskö heidän epä-uskonsa Jumalan uskon turhaxi tekemän?

4. Pois se: Waan paremmin, olkon Jumala totinen, waan jokainen ihminen walehtelia: Niinkuin kirjoitettu on: että oliset oikia sanoisas, ja woittaisit koska sinä duomitaan.

5. Jos siis meidän wäärydemme Jumalan oikeutta ylistää, mitästä me sanomma? Ongo Jumala wäärä, että hän siitä wihastuu? (minä puhun ihmisten tawalla.)

6. Pois se: Kuinga Jumala sitte taitais mailmaa duomita?

7. Sillä jos Jumalan totuus minun walheeni kautta nähtä-

wämmäti tulis, hänen ylistyxeksensä; mingä-tähden pitäis wielä sitte minä niinkuin syndinen duomittaman?

8. Ja ei, (niinkuin meitä pilkataan, ja niinkuin muutamat puhuwat meidän sanowan,) että meidän pitäis tekemän pahaa, että siitä hywää tulis? Joiden kadotus on oikia.

9. Mitästä siis? Olemmako me paremmat kuin he? Emme ensingän: sillä me olemma ennen osottaneet, että sekä Judalaiset ja Grekiläiset owat kaikki synnin alla.

10. Niinkuin kirjoittettu on: Ei ole kengän wanhurskas; ei yxikän.

11. Ei ole yhtäkän ymmärtäwäistä, ei ole ketään joka etzii Jumalata.

12. Kaikki owat poikenneet pois, ja ynnä kelwottomaxi tulleet. Ei ole yhtään joka hywää tekee, ei yhtäkän.

13. Heidän kurkunsa on awojoin hauta: heidän kielillänsä he pettäwät: kyy-kärmeen myrkky on heidän huultensa alla.

14. Joiden suu on täynnänsä kirousta ja haikeutta.

15. Heidän jalkansa owat nopiat werta wuodattamaan.

16. Heidän teisänsä on sula tuska ja sydämen kipu.

17. Ja ei he rauhan tietä tundeneet.

18. Ei ole Jumelan pelko heidän silmäinsä edesä.

19. Mutta sen me tiedämme, että kaikki kuin Laki sanoo, sen hän sanoo niille jotka Lain alla owat; että jokainen suu pitää tukittaman, ja kaiken mailman pitää Jumalan edesä wikapään oleman;

20. Sentähden ettei yxikän Liha taida Lain töiden kautta hänen edesänsä wanhurskaute-xi tulla; sillä Lain kautta synnin tundo tulee.

21. Mutta nyt on se wanhurskaus, joka Jumalan edesä kelpaa, ilman Laita julistettu, Lain ja Prophetain kautta todistettu.

22. Se Jumalan wanhurskaus (sanon minä,) joka tulee JEsuxen Christuxen uskon kautta, kaikkein tygö ja kaikkein päälle, jotka uskowat: Sillä ei ole yhtään eroitusta:

23. Sillä kaikki owat he syndiä tehneet, ja ei heillä ole mitään kerskattawaa Jumalan edesä.

24. He tulewat ilman ansiotansa wanhurskaxi, hänen armostansa, sen lunastuxen kautta kuin on JEsuxen Christuxesa.

25. Jonga Jumala on armo istuimexi asettanut, uskon kautta hänen weresänsä, osottaaxensa sitä wanhurskautta, kuin hänen edesänsä kelpaa, edellä-käywäisten syndein andeexi andamisen kautta.

26. Joita Jumala kärsinyt on, osottaaxensa hänen wanhurskauttansa tällä ajalla: että hän itze wanhurskas olis, ja

ja sen wanhurskaaxi tekis, joka JEsuxen uskosta on.

27. Kusa siis on kerskaus? Se on suljettu ulos. Mingä Lain kautta? Töidengö Lain kautta? Ei, waan uskon Lain kautta.

28. Niin me siis sen sixi pidämme, että ihminen tulee wanhurskaaxi uskon kautta ilman Lain töitä.

29. Eli ongo Jumala ainoasta Judalaisten Jumala? eikö hän ole myös pakanain Jumala? Tosin pakanaingin Jumala.

30. Että yxi on Jumala, joka ymbäri-leikkauxen tekee wanhurskaaxi uskosta, ja esinahan uskon kautta.

31. Teemmekö me Lain tyhjäxi uskon kautta? Pois se: waan me wahwistamme Lain.

4. Luku.

Mitästä me siis sanomma meidän Isämme Abrahamin Lihan puolesta löynneen?

2. Sillä jos Abraham on töiden kautta wanhurskaaxi tullut, niin hänellä on kerskaamista, waan ei Jumalan edessä.

3. Mutta mitä Raamattu sanoo? Abraham uskoi Jumalan, ja se luettiin hänelle wanhurskauexi.

4. Mutta sille joka työtä tekee, ei lueta palkkaa armosta, waan ansiosta.

5. Mutta joka ei työtä tee, waan uskoo sen päälle joka Jumalattoman wanhurskaaxi tekee, hänen uskonsa luetaan hänelle wanhurskauexi.

6. Niinkuin myös Dawid sanoo: Autuus on sen ihmisen, jolle Jumala wanhurskauden lukee ilman töitä:

7. Autuaat owat ne, joidenga wäärydet owat andeexi annetut, ja joidenga synnit peitetyt owat.

8. Autuas on se mies, jolle Jumala ei syndiä lue.

9. Lieneekö siis tämä autuus ainoasta ymbäri-leikkauxelle tullut, elikä myös esi-nahalle? Niinpä me sanomma: Abrahamille luettiin usko wanhurskauexi.

10. Kuingasta se hänelle luettiin? hoska hän oli ymbäri-leikkauxesa, eli esi-nahasa? Ei ymbäri-leikkauxesa, waan esi-nahasa:

11. Ja sai ymbäri-leikkauxen merkin wahwistuxexi, että hän oli uskon kautta wanhurskaaxi tehty, joka hänelle esi-nahasa oli: että hänen piti oleman kaikkein uskowaisten Isä esi-nahasa, että se niillekkin wanhurskauexi luettaisiin:

12. Ja hän tulis myös ymbäri-leikkauxen Isäxi, ei ainoasti niiden jotka ymbäri-leikkatuista syndyneet owat; mutta myös niiden, jotka sen uskon jälkiä waeldawat, joka meidän Isän Abrahamin esi-nahasa oli.

13. Sillä se lupaus, että hänen piti mailman perillisexi tuleman, ei ole Abrahamille, eikä hänen siemenellensä Lain kautta tapahtunut, waan uskon wanhurskauden kautta.

14. Sillä jos ne, jotka Laista owat, owat perilliſet, niin uſko on turha, ja lupaus on hukkaan tullut.

15. Sillä Laki kehoittaa wihaan; ſillä kuſa ei Lakia ole, ei ſiellä ole myös yliże-käymiſtä.

16. Sentähden tulee ſe uſkosta, että ſen pitää armoſta oleman; että ſe lupaus pitää wahwa oleman kaikelle ſiemenelle, ei ſille ainoaſta kuin Lain alla on, mutta myös ſille joka Abrahamin uſkoſta on, joka on meidän kaikkein Iſämme;

17. (Niinkuin kirjoitettu on: Minä aſetin ſinun monen kanſan Iſäxi,) Jumalan edeſä, jonga hän uſkonut on, joka kuolleet eläwäxi tekee, ja kutzuu ne jotka ei ole, niinkuin ne oliſit.

18. Ja hän uſkoi ſen toiwon joſa ei toiwoa ollut, että hänen piti oleman monen kanſan Iſän, ſen jälkeen kuin hänelle ſanottu oli: Niin pitää ſinun ſiemenes oleman.

19. Ja ei hän tullut heikoxi uſkoſa, eikä katzonut kuollutta ruumiſtanſa, ehkä hän jo lähes ſadan ajaſtajan wanha oli, eikä Saaran kuollutta kohtua.

20. Mutta ei hän epäillyt enſingän Jumalan lupauxeſta epä-uſkolla; waan oli wahwa uſkoſa, ja andoi Jumalalle kunnian.

21. Ja oli täydelliſeſti wahwa ſiitä, että mitä Jumala lupaa, ſen hän myös woi tehdä.

22. Sentähden ſe on myös hänelle wanhurſkauxexi luettu.

23. Niin ei ſe ole ainoaſta hänen tähtenſä kirjoitettu, että ſe hänelle luettu oli:

24. Mutta myös meidän tähtemme, joille ſe myös pitää luettaman, koſka me ſen päälle uſkomma, joka meidän HERran JEſuxen kuolleiſta herätti;

25. Joka meidän ſyndeimme tähden on annettu ulos, ja meidän wanhurſkauttamiſemme tähden herätetty ylös.

5. Luku.

Että me ſiis olemma uſkoſta wanhurſkaaxi tulleet, niin meillä on rauha Jumalan kanſſa, meidän HERran JEſuxen Chriſtuxen kautta:

2. Jonga kautta myös meillä oli tygö-käymys Uſkoſa tähän Armohon, joſa me ſeiſomma, ja kerſkaamme meitämme Jumalan kunnian toiwoſta.

3. Mutta ei ainoaſti ſiitä, waan me kerſkaamme myös meitämme waiwoiſa; ſillä me tiedämme että waiwa ſaattaa kärſiwälliſyyden:

4. Mutta kärſiwälliſyys koettelemuxen, koettelemus toiwon:

5. Mutta toiwo ei anna häpiään tulla, että Jumalan rakkaus on wuodatettu meidän ſydämihimme, Pyhän Hengen kautta, joka meillen annettu on.

6. Sillä Chriſtus, koſka me wielä heikot olimma, on ajallanſa jumalattomain edeſtä kuollut.

7. Tuſkalla nyt joku kuolis wanhurſkaan edeſtä, ehkä hy-

wän edeſtä mitämax joku tohdeis kuolla.

8. Mutta Jumala yliſtää rakkauttanſa meidän kohtaamme, että koſka me wielä ſyndiſet olimma, on Chriſtus meidän edeſtämme kuollut.

9. Niin me ſiis paljo enämmin warjellaan hänen kauttanſa wihan edeſtä, että me nyt hänen werenſä kautta wanhurſkaaxi tulleet olemma.

10. Sillä jos me Jumalan kanßa olimma ſowitetut hänen Poikanſa kuoleman kautta, koſka me wielä hänen wihollisenſa olimma; paljo enämmin me autuaxi tulemma hänen elämänſä kautta, että me ſowitetut olemma.

11. Mutta ei ainoaſti ſiitä, waan me kerſkaamme myös meitämme Jumalaſta, meidän HERran JEſuxen Chriſtuxen kautta, jonga kautta me nyt olemma ſowinnon ſaaneet.

12. Sentähden, niinkuin yhden ihmiſen kautta on ſyndi mailmaan tullut, ja ſynnin kautta kuolema, niin on kuolema tullut kaikkein ihmiſten päälle, että kaikki owat ſyndiä tehneet:

13. Sillä Lakiin aſti oli ſyndi mailmaſa. Mutta kuſa ei Lakia ole, ei ſiellä ſyndiä lueta.

14. Waan kuolema wallitzi Adamiſta Moſexeen aſti, niitäkin jotka ei ſyndiä tehneet olleet ſenkaltaiſella ylitze-käymiſellä kuin Adam, joka on ſen eſikuwa, kuin jälkeen tulewa oli.

15. Mutta ei niin lahjan kanßa ole kuin ſynnin; ſillä jos monda owat ſen yhden ſynnen tähden kuolleet, niin on paljo enämmin Jumalan Armo ja lahja ſen yhden ihmiſen JEſuxen Chriſtuxen armoſa monen päälle runſaaſti tullut.

16. Ja ei, niin-kuin (ſe tuli) yhden kautta joka ſyndiä teki, niin myös lahja; ſillä duomio on toſin yhdeſtä kadotuxeen: mutta lahja moneſta ſynniſtä wanhurſkauteen.

17. Sillä jos kuolema on yhden ſynnin tähden wallinnut, ſen yhden kautta: paljo enämmin ne, jotka ſaawat Armon ja wanhurſkauden lahjan yltäkylläiſyden, pitää wallitzeman elämäſä yhden JEſuxen Chriſtuxen kautta.

18. Niin-kuin ſiis yhden ſynnin kautta on kadotus tullut kaikkein ihmiſten päälle; niin on myös yhden wanhurſkauden kautta elämän wanhurſkaus tullut kaikkein ihmiſten päälle.

19. Sillä niin-kuin yhden ihmiſen kuulemattomuden tähden monda owat ſyndiſexi tulleet, niin myös monda tulewat yhden kuuliaiſuden tähden wanhurſkaaxi.

20. Mutta Laki on myös tähän tullut, että ſyndi ſuuremaxi tuttaiſiin. Mutta kuſa ſyndi on ſuurexi tuttu, ſiinä on Armo ylönpaltiſexi tuttu:

21. Että niin-kuin ſyndi on wallinnut kuolemaan, niin myös Armo on wallitzewa wanhurs-

kauden kautta, ijankaikkiseen elämään, JEsuxen Christuxen meidän HERramme kautta.

6. Luku.

Mitästä siis meidän pitää sanoman? Pitääkö meidän wielä synnissä oleman, että Armo suuremmaxi tulis?

2. Pois se. Me jotka synnille kuolleet olemma, kuingasta meidän wielä pitäis siinä elämän?

3. Ettekö te tiedä, että me kaikki, jotka olemma JEsuxessa Christuxessa kasterut, me olemma hänen kuolemahansa kasterut?

4. Niin me olemma siis hänen kanssansa haudatut Kasteen kautta kuolemahan: että niinkuin Christus on kuolleista Isän kunnian kautta herätetty; niin pitää meidängin uudessa elämässä waeldaman.

5. Sillä jos me ynnä hänen kanssansa olemma istutetut yhden-kaltaiseen kuolemaan, niin me myös tulemma yhden-kaltaisexi ylösnousemisessa:

6. Tieten sen, että meidän wanha ihminen on ristiin-naulittu hänen kanssansa, että synnin ruumis pitää turmeltaman, etten me tästedes syndiä palweliſi.

7. Sillä se joka kuollut on, hän on synnistä wanhurskaaxi tehty.

8. Mutta jos me olemma Christuxen kanssa kuolleet, niin me uskomma, että me saamme myös elää hänen kanssansa.

9. Ja tiedämme, ettei Christus, joka kuolleista herätetty on, sillen kuole; eikä kuolema saa tästedes hänen päällensä waltaa.

10. Sillä se kuin hän kuollut on, sen hän synnille kuoli yhden kerran: waan se kuin hän elää, sen hän elää Jumalalle.

11. Niin myös te sixi teitänne pitäkäät, että te olette kuolleet synnille, mutta elätte Jumalalle, JEsuxen Christuxen meidän HERran kautta.

12. Niin älkäät salliko synnin wallita teidän kuolewaisessa ruumiissanne, niin että te händä kuuliſitta hänen himoissansa.

13. Ja älkäät andako teidän jäsenitänne wäärydyden sota-aseexi synnille: mutta andakaat teitänne Jumalalle, niin-kuin kuolleista eläwäxi tulleet, ja teidän jäsenenne Jumalalle wanhurskauden sota-aseexi.

14. Sillä ei synnin pidä teitä wallitzeman, ettet te ole Lain, waan Armon alla.

15. Kuingasta siis? Pitääkö meidän syndiä tekemän, etten me Lain alla ole, waan Armon? Pois se.

16. Ettekö te tiedä, että jolle te annatte itzenne palweliaxi kuulemaan, sen palweliat te olette, jolle te kuuliaiset olette, taikka synnille kuolemaxi, eli kuuliaisuudelle wanhurskaudexi?

17. Mutta Jumalan olkon kiitos, että te olitta synnin palweliat, mutta nyt te olette

syddmeſtänne kuuliaiſet, ſen opin eſi-kuwalle, johonga te annetut oletta.

18. Ja että te oletta wapahdetut ſynniſtä, niin te oletta wanhurſkauden palweliaxi tulleet.

19. Minä puhun ihmiſten tawalla, teidän lihanne heikkouden tähden. Sillä niin-kuin te ennen annoitta teidän jäſenenne ſaaſtaiſuutta ja wäärydyttä palwelemaan wäärydyteen; niin andakaat nyt teidän jäſenenne wanhurſkautta palwelemaan pyhitykſeen.

20. Sillä koſka te olitta ſynnin palweliat, niin te olitta wapaat wanhurſkaudeſta.

21. Mitä hedelmätä ſiis teidän ſilloin niiſtä oli, joita te nyt häpeettä? Sillä niiden loppu on kuolema.

22. Mutta että te nyt oletta ſynniſtä wapautetut, ja Jumalan palweliaxi tulleet, niin teillä on teidän hedelmänne pyhyyteen: mutta lopuxi ijankaikkinen elämä:

23. Sillä kuolema on ſynnin palkka; mutta ijankaikkinen elämä on Jumalan lahja JEſuxeſa Chriſtuxeſa meidän HERraſamme.

7. Luku.

Ettekö te tiedä, rakkaat weljet! (ſillä minä puhun Lain taitawille,) että Laki wallitzee ihmiſtä, niin-kauwan kuin hän elää?

2. Sillä waimo, joka miehen halluſa on, niin-kauwan kuin mies elää, on häneen Lailla ſidottu: mutta jos mies kuolee, niin hän on miehen Laiſta wapaa.

3. Sentähden, jos hän toiſen miehen kanſſa on miehenſä eläiſä, niin hän huoraxi kutzutaan: mutta jos mies kuolee, niin hän on Laiſta wapaa, ettei hän huoraxi tule, jos hän toiſen miehen kanſſa on.

4. Niin oletta te myös, minun weljeni, Laille kuoletetut, Chriſtuxen Ruumiin kautta: että teidän pitää toiſen kanſſa oleman, joka on nosnut kuolluiſta, että me Jumalalle hedelmän kandaiſimme.

5. Sillä koſka me Lihaſa olimma, niin ne ſyndein himot, jotka Lain kautta olit meidän jäſeniſämme, waikutit kuolemalle hedelmää ſaattamaan.

6. Mutta nyt me olemma Laiſta wapahdetut, ja hänelle kuolleet, joſa me pidettiin kiinni: että me palweliſimma Hengen uudiſtuxeſa, ja ei booksta-win wanhuudeſa.

7. Mitäſtä me ſiis ſanomma? Ongoſta Laki ſyndi? Pois ſe. Mutta en minä muutoin ſyndiä oliſi tundenut, ellei Lain kautta. Sillä en minä oliſi himoſtakan mitään tiennyt, ellei Laki oliſi ſanonut: ei ſinun pidä himoitzeman.

8. Mutta ſyndi otti tilan käskyſtä, ja kehoitti minuſa kaikkinaiſen himon; ſillä ilman Laita oli ſyndi kuollut.

9. Mutta minä elin muinen ilman Laita. Koska siis käsky tuli, niin synti taas wirkoi's.

10. Ja minä kuolin: ja niin löyttiin, että se käsky kuin minulle oli elämäxi, tuli minulle kuolemaxi.

11. Sillä syndi, joka otti tilan käskystä, petti minun, ja tappai sen kautta.

12. Laki on kuitengin itsestänsä pyhä, ja käsky on myös pyhä, oikia ja hywä.

13. Ongo siis se kuin hywä on, minulle kuolemaxi tullut? Pois se. Mutta että syndi synnixi nähtäisin, on hän minulle sen hywän kautta kuoleman saattanut, että syndi ylitze määrän synnixi tulis, käskyn kautta.

14. Sillä me tiedämme että Laki on hengellinen: waan minä olen lihallinen, synnin ala myyty.

15. Sillä en minä tiedä mitä minä teen, etten minä tee sitä kuin minä tahdon, waan sitä kuin minä wihaan, teen minä.

16. Mutta jos minä teen jota en minä tahdo, niin minä suostun Lakiin, että se on hywä.

17. Niin en minä sitä enä tee, waan syndi joka minusa asuu.

18. Sillä minä tiedän ettei minusa (se on minun lihasani) mitään hywää asu. Sillä tahto minulla on, waan täyttää hywää, en minä sitä löydä.

19. Sillä sitä hywää jota minä tahdon, en minä tee: waan pahaa, jota en minä tahdo, teen minä.

20. Mutta jos minä teen, jota en minä tahdo, niin en minä sitä enä tee, waan syndi joka minusa asuu.

21. Niin minä löydän itsesäni Lain, joka tahtoo hywää tehdä, että minusa pahuus rippuu kiinni.

22. Sillä minulla on halu Jumalan Lakiin, sisälliſen ihmisen puolesta.

23. Mutta minä näen toisen Lain minun jäseniſäni, joka sotii minun mieleni Lakia wastan, ja ottaa minun fangixi synnin Laisa, joka minun jäseniſäni on.

24. Minä wiheljäinen ihminen! kuka päästää minun tästä kuoleman ruumiista?

25. Minä kiitän Jumalata, JEsuxen Christuxen meidän HERRamme kautta. Niin minä itze palwelen nyt mielellä Jumalan Lakia, mutta lihalla synnin Lakia.

8. Luku.

Niin ei ole nyt yhtään, kadotusta niisä jotka JEsuxesa Christuxesa owat, ja ei waella Lihan, waan Hengen jälkeen.

2. Sillä Hengen Laki, joka eläwäxi tekee Christuxesa JEsuxesa, on minun synnin ja kuoleman Laista wapahtanut.

2. Sillä se kuin Laille oli mahdotoin, että hän lihan kautta oli heikoxi tullut, sen Jumala teki, ja lähetti Poikansa syndiſen lihan kaltaiſen, ja duomitzi synnin lihasa, synnin kautta.

4. Että Lain wanhurſkaus täytetyxi tulis meiſsä, jotka emme lihan jälkeen waella, waan Hengen jälkeen.

5. Sillä ne jotka lihan jälkeen owat, ajattelewat niitä kuin lihan owat: Mutta ne jotka Hengen jälkeen owat, ajattelewat hengelliſiä.

6. Sillä lihan halu on kuolema: ja hengen halu on elämä ja rauha.

7. Että lihan halu on wiha Jumalata waſtan, ettei ſe ole Jumalan Laille kuuliainen; ſillä ei ſe woikkan.

8. Mutta jotka lihaſa owat, ei ne taida olla Jumalalle otolliſet.

9. Mutta et te ole lihaſa, waan hengeſä, jos muutoin Jumalan Hengi aſuu teiſsä; mutta jolla ei ole Chriſtuxen Hengi, ei ſe ole hänen omanſa.

10. Jos ſiis Chriſtus teiſsä on, niin ruumis toſin on kuollut ſynnin tähden: mutta Hengi on elämä wanhurſkauden tähden.

11. Jos nyt ſen Hengi, joka JEſuxen kuolluiſta herätti, aſuu teiſsä; niin myös ſe joka Chriſtuxen kuolluiſta herätti, on teidän kuolewaiſet ruumiinne eläwäxi tekewä, ſen teiſsä aſuwaiſen Hengen kautta.

12. Niin en me nyt ole, rakkaat weljet, welkapäät lihalle, lihan jälkeen elämään.

13. Sillä jos te lihan jälkeen elätte, niin teidän pitää kuoleman; mutta jos te lihan työt Hengen kautta kuoletatte, niin te ſaatte elää.

14. Sillä kaikki jotka Jumalan Hengeldä waikutetaan, ne owat Jumalan lapſet.

15. Sillä et te ole ſaaneet orjuden Hengeä, että teidän wielä pitäis pelkäämän, mutta te oletta ſaaneet walittuin laſten Hengen, joſa me huudamme: Abba rakas Iſä!

16. Se Hengi todiſtaa meidän Hengemme kanſſa, että me olemma Jumalan lapſet.

17. Jos me olemma Lapſet, niin me olemma myös perilliſet: nimittäin, Jumalan perilliſet, ja Chriſtuxen kanſſa-perilliſet, jos me muutoin ynnä kärſimme, että me ynnä hänen kanſſanſa kunniaan tuliſimma.

18. Sillä ſixi minä ſen pidän, ettei tämän nykyiſen ajan waiwat ole ſen kunnian wertaiſet, kuin meille ilmoitetaan.

19. Sillä haikia luondo-kappaleen ikäwöitzemys odottaa Jumalan laſten ilmoituſta.

20. Että luondo-kappale on turmeluxen ala annettu, ei mielellänſä, waan ſen tähden, joka ne ala andanut on:

21. Toiwoſa, että myös itze luondo-kappale pitää turmeluxen orjudeſta wapaaxi tuleman, Jumalan laſten kunnian wapauteen.

22. Sillä me tiedämme, että jokainen luondo-kappale huokaa ja ahdiſtetaan aina tähänaſti meidän kanſſamme.

23. Mutta ei ainoaſta ne, waan myös itze me, joilla Hengen uutiſet owat, huokaamme

itzellämme, odottain sitä lapsexiottamista, meidän ruumiimme lunastusta.

24. Sillä me olemma toiwosa wapahdetut. Mutta jos toiwo näkyy, niin ei se ole toiwo; sillä kuinga joku taitaa toiwoa jonga hän näkee?

25. Mutta jos me sitä toiwomma, jota en me näe, niin me odotamme sitä kärsiwäällisydesä.

26. Mutta niin myös Hengi auttaa meidän heikkouttamme: Sillä empä me tiedä mitään rukoilla, niin-kuin tulis, waan Hengi rukoilee meidän edestämme sanomattomilla huokauxilla.

27. Mutta joka sydämet tutkii, hän tietää mitä Hengen mieleså on: sillä hän rukoilee Pyhäin edestä Jumalan tahdon jälkeen.

28. Mutta me tiedämme, niille jotka Jumalata rakastawat, kaikki kappaleet ynnä parhaaxi käändywän, niille jotka aiwoituxen jälkeen kutzutut owat.

29. Sillä jotka hän on katsonut edes, ne hän on Poikansa kuwan kaltaisexi säätänyt, että hän olis esikoinen monen weljen keskellä.

30. Mutta jotka hän on säätänyt, ne hän on myös kutzunut: ja jotka hän kutzunut on, ne hän on myös wanhurskaaxi tehnyt: ja jotka hän wanhurskaaxi teki, ne hän on myös kunniallisexi tehnyt.

31. Mitästä me siis nähin sanomma? Jos Jumala on meidän edestämme, kuka woi meitä wastan olla?

32. Joka ei omaakan Poikaansa armahtanut, waan andoi hänen kaikkein meidän edestämme; eiköstä hän myös lahjoita meille kaikkia hänen kanssansa?

33. Kuka tahtoo Jumalan walittuin päälle kandaa? Jumala on joka tekee wanhurskaaxi.

34. Kuka on joka tahtoo kadottaa? Christus on kuollut. Ja hän on myös herätetty ylös, on myös Jumalan oikialla kädellä, joka myös rukoilee meidän edestämme.

35. Kuka pitää meitä Christuxen rakkaudesta eroittaman? waiwako, eli ahdistus, eli waino, eli nälkä, eli alastomuus, eli heitä, eli miekka?

36. Niin-kuin kirjoitettu on: Sinun tähtes me kuoletetaan yli päiwää: me pidetään niinkuin teurastettawat lambaat.

37. Mutta niisä kaikisa me woitamme hänen kauttansa, joka meitä on rakastanut.

38. Sillä minä olen wahwa siitä, ettei kuolema, eikä elämä, eikä Engelit, eikä esiwallat, eikä wäkewyydet, eikä nykyiset, eikä tulewaiset,

39. Eikä korkeus, eikä sywyys, eli joku muu luondokappale taida meitä Jumalan rakkaudesta eroittaa, joka on JEsuxesa Christuxesa meidän HERRasamme.

9. Luku.

Minä ſanon totuuden Chriſtuxeſa, ja en walehtele, (niin-kuin minun oma-tundoni minun kanßani Pyhäſä Hengeſä todiſtaa,)

2. Että minulla on ſuuri murhe, ja alin-omainen kipu ſydämeſäni.

3. Minä olen pyynnyt kirottuna olla Chriſtuxelda minun weljeini tähden, jotka lihan puoleſta minun langoni owat:

4. Jotka owat Iſraelitat, joiden on Laſten-Otkeus ja Kunnia, ja Liitot, ja Laki, ja Jumalan-palwelus, ja Lupauxet.

5. Joiden myös Iſät owat, joiſta Chriſtus lihan puoleſta ſyndynyt on, joka on Jumala ylitze kaikkein ylistetty ijankaikkiſeſti, Amen!

6. Mutta ei niin, että Jumalan ſana on hukkunut; ſillä ei ne ole kaikki Iſraelitat, jotka Iſraeliſta owat.

7. Ei myös ne ole kaikki lapſet, jotka Abrahamin ſiemen owat: Waan Iſaachiſa pitää ſinulle ſiemen kutzuttaman.

8. Se on: ei ne ole Jumalan lapſet, jotka Lihan puoleſta Lapſet owat; mutta ne jotka Lupauxen Lapſet owat, ne ſiemenexi luetaan.

9. Sillä tämä on Lupauxen ſana: tällä ajalla minä tulen, ja Saaralla pitää poika oleman.

10. Mutta ei ſe ainoaſta, mutta myös Rebekka ſiitti yhdeſtä Iſaachiſta meidän Iſäſtämme.

11. Sillä ennen kuin lapſet ſynnyitkän, ja koſka ei he wielä hywää eikä pahaa tehneet olleet, että Jumalan aiwoitus pitäis walitzemiſen jälkeen ſeiſowainen oleman, ei töiden tähden, waan kutzujan armoſta,

12. Sanottiin hänelle: Suuremman pitää wähembätä palweleman.

13. Niin-kuin kirjoitettu on: Jacobia minä rakaſtin, mutta Eſauta wihaiſin.

14. Mitäſtä me ſiis ſanomma? Ongo Jumalan tykönä wäärydyttä? Pois ſe.

15. Sillä hän ſanoo Moſexelle: Jota minä armahdan, ſitä minä tahdon armahtaa, ja tahdon olla laupias, jolle minä laupias olen.

16. Niin ei ſe nyt ole ſen joka tahtoo, eikä ſen joka juoxee, waan ſen joka armahtaa, nimittäin Jumalan.

17. Sillä Raamattu ſanoo Pharaolle: juuri ſentähden olen minä ſinun herättänyt, oſottaaxeni minun woimani ſinuſa, että minun nimeni kaikeſa maaſa juliſtettaiſiin.

18. Niin hän ſiis armahtaa ketä hän tahtoo, ja paaduttaa kenengä hän tahtöo.

19. Niin ſinä ſanot minulle: mitä hän ſiis nuhtelee? ſillä kuka taitaa hänen tahtoanſa waſtan olla?

20. Ja toſin, o ihminen! kuka ſinä olet, joka Jumalata waſtan riitelet? Sanooko työ

tekiällensä: Mixis minun tainkaltaisexi tehnyt olet?

21. Eli eikö sawen-walajalla ole sawen päälle walda, yhdestä kappaleesta tehdä yhtä astiata kunniallisexi, ja toista huonoxi?

22. Sentähden, jos Jumala tahtoo wihansa osottaa, ja woimansa ilmoittaa, on hän suurella kärsiwäälliydellä kärsinyt hänen wihansa astioita, jotka owat kadotuxeen walmistetut.

23. Ja että hän tiettäwäxi tekis kunnkansa rikkauden laupiudensa astioille, jotka hän kunniahan on walmistanut.

24. Jotka hän myös kutzunut on, nimittäin, meitä, ei ainoasti Judataisista, waan myös pakanoista.

25. Niin-kuin hän myös Osean kautta sanoo: Minä tahdon kutzua sen minun Kansaxeni, joka ei ollut minun Kansani, ja minun rakkaaxeni, joka ei minun rakkaani ollut.

26. Ja pitää tapahtuman, että siinä paikasa kuin heille sanottiin: et te ole minun Kansani, siellä pitää heitä eläwän Jumalan lapsixi kutzuttaman.

27. Mutta Esaias huutaa Israelin ylitze: Jos Israelin lasten luku olis niinkuin sanda mereså, niin kuitengin tähteet autuaxi tulewat.

28. Sillä kuluttamus ja lyhentämys pitää tapahtuman wanhurskaudexi, että HERra tekee häwityxen maan päällä.

29. Ja niin-kuin Esaias ennen sanoi: ellei HERra Zebaoth olisi meille siemendä jättänyt, niin me olisimma olleet kuin Sodoma, ja senkaltaiset kuin Gomorra.

30. Mitästä me siis sanomma? (Me sanomma:) pakanat, jotka ei ole wanhurskautta etzineet, owat saaneet wanhurskauden, mutta sen wanhurskauden joka uskosta on.

31. Mutta Israel joka wanhurskauden Lakia on etzinyt, ei ole wanhurskauden Lakia saanut.

32. Mingätähden? Ettei he sitä uskosta, mutta niin-kuin Lain töistä etzeit. Sillä he owat loukanneet itzensä Loukkaus-kiween.

33. Niin-kuin kirjoitettu on: Katzo, minä panen Zioniin loukkaus-kiwen, ja pahennuxen kallion: ja jokainen kuin hänen päällensä uskoo, ei pidä häpiään tuleman.

10. Luku.

Weljet! minun sydämeni halu ja rukous on Jumalan tygö Israelin edestä, että he autuaxi tulisit.

2. Sillä minä annan heille todistuxen, että heillä on kiiwaus Jumalan puoleen, mutta ei taidon jälkeen.

3. Sillä ei he ymmärrä Jumalan wanhurskautta, waan pyytäwät omaa wanhurskauttansa wahwistaa, eikä ole Jumalan wanhurskaudelle kuuliaiset.

4. Sillä Christus on Lain

loppu, jokaitzelle uſkowaiſelle wanhurſkaudexi.

5. Sillä Moſes kirjoittaa ſiitä wanhurſkaudeſta kuin Laiſta on, että kuka ihminen ne tekee, hänen pitää niiſä elämän.

6. Mutta ſe wanhurſkaus kuin uſkoſta on, ſanoo näin: älä ſano ſydämeſäs: kuka tahtoo aſtua ylös taiwaaſeen? ſe on, Chriſtuſta tänne tuoda alas.

7. Eli, kuka tahtoo, aſtua alas ſywyyteen? ſe on, Chriſtuſta kuolleiſta jälleen tuoda.

8. Waan mitä hän ſanno? Se ſana on juuri ſinun tykönäs, nimittäin ſinun ſuuſas ja ſydämeſäs: Tämä on ſe ſana uſkoſta, jota me ſaarnaamma.

9. Sillä, jos ſinä ſuullas tunnuſtat HERran JEſuxen, ja uſkot ſydämeſäs, että Jumala on hänen kuolluiſta herättänyt, niin ſinä tulet autuaxi:

10. Sillä ſydämen uſkolla me wanhurſkaaxi tulemma, ja ſuun tunnuſtuxella me autuaxi tulemma.

11. Sillä Raamattu ſanoo: jokainen kuin uſkoo hänen päällenſä, ei pidä häpiään tuleman.

12. Ei ole yhtään eroitusta Judalaiſen ja Grekiläiſen wälillä: ſillä yxi on kaikkein HERra, rikas kaikkein kohtean, jotka händä rukoilewat.

13. Sillä jokainen kuin HERran Nimeä auxenſa huutaa, tulee autuaxi.

14. Mutta kuinga he ſitä auxenſa huutawat, jonga päälle ei he uſkoneet? Ja kuinga he ſen uſkowat, joſta ei he ole kuulleet? Mutta kuinga he kuulewat ilman ſaarnajata?

15. Ja kuinga he ſaarnaawat, ellei heitä lähetetä? Niinkuin kirjoitettu on: O kuinga ſuloiſet owat niiden jalat kuin rauhaa juliſtawat, niiden kuin hywää juliſtawat!

16. Mutta ei he ole kaikki Ewangeliumille kuuliaiſet, ſillä Eſaias ſanoo: HERra, kuka uſkoo meidän ſaarnamme?

17. Niin tulee ſiis Uſko kuuloſta, mutta kuulo Jumalan ſanan kautta.

18. Mutta minä ſanon: eikö he ſitä ole kuulleet? Heidän äänenſä toſin on lähtenyt kaikkeen mailmaan, ja heidän ſananſa mailman ääriin.

19. Waan minä ſanon: eiköstä Iſrael tietänyt? Enſimäinen Moſes ſanoo: Minä tahdon teitä yllyttää kateuteen ſen Kanſan kautta, joka ei minun Kanſani ole, ja tyhmän Kanſan kautta tahdon minä teitä härſyttellä.

20. Mutta Eſaias on rohkia ja ſanoo: Minä olen niildä löytty, jotka ei minua etzineet, ja olen niille ilmandunut, jotka ei minua kyſyneet.

21. Mutta Iſraelille hän ſanoo: koko päiwän olen minä käteni ojendanut tottelemattoman ja waſtahakoiſen Kanſan tygö.

11. Luku.

Niin minä ſiis ſanon: ongoſta Jumala Kanſanſa

hyljännyt? Pois ſe: ſillä minä olen myös Iſraeliti, Abrahamin ſiemeneſtä, Ben Jaminin ſuwuſta.

2. Ei Jumala ole Kanſaansa hyljännyt, jonga hän ennen on tundenut. Ettekö te tiedä mitä Raamattu Eliaſta ſanoo? kuinga hän rukoilee Jumala Iſraelia waſtan, ſanoden:

3. HERra! he owat tappaneet ſinun Prophetas, ja ſinun Altaris kukiſtaneet; ja minä yxinäni jäin, ja he etziwät minungin hengeäni.

4. Mutta mitä Jumalan wastaus ſanoo hänelle? Minä olen itzelleni jättänyt ſeitzemän tuhatta mieſtä, jotka ei ole Baalin edeſä polweanſa taiwuttaneet.

5. Niin owat jääneet tälläkin ajalla Armon walitzemiſen jälkeen.

6. Mutta jos ſe armoſta on, niin ei ſe ole enä töiſtä; ſillä ei armo muutoin armo oliſikkan. Mutta jos ſe on töiſtä, niin ei ſe ſillen armo ole; muutoin ei työ enä ole työ.

7. Kuingaſta ſiis? Jota Israel etzii, ſitä ei hän ole ſaanut: mutta walitut ſen owat ſaaneet, ja ne muut owat paatuneet,

8. (Niinkuin kirjoitettu on: Jumala on andanut heille uppiniſkaiſen Hengen; ſilmät ettei he näkiſi, ja korwat ettei he kuuliſi,) tähän päiwään aſti.

9. Ja Dawid ſanoo: heidän pöytänſä tulkoon heille paulaxi, ja ſatimexi, ja pahennuxexi, ja koſtoxi.

10. Heidän ſilmänſä ſoetkoon ettei he näkiſi; ja taiwuta aina heidän ſelkänſä.

11. Niin minä ſiis ſanon: owatko he ſentähden heitänſä loukanneet, että heidän piti langeeman? Pois ſe: waan heidän langemiſeſtanſa tapahtui pakanoille autuus, että hän ſais heitä kiiwaaxi heidän tähtenſä.

12. Mutta jos heidän langemiſensa on mailman rikkaus, ja heidän wähennöxenſä on pakanain rikkaus: kuinga paljo enämmin heidän täydelliſyydenſä?

13. Sillä teille pakanoille minä puhun: että minä pakanain Apoſtoli olen, yliſtän minä minun wirkaani.

14. Jos minä taitaiſin jollakin tawalla niitä, jotka minun lihani owat, kiiwaaxi ſaada, ja muutamatkin heiſtä autuaxi ſaattaa.

15. Sillä jos heidän hyljäämiſenſä on mailman ſowindo, mitäſtä heidän korjaamiſenſa muuta on kuin elämä kuolleiſta?

16. Sillä jos alku on pyhä, niin on myös koko taikina: ja jos juuri on pyhä, niin owat myös oxat.

17. Mutta jos muutamat oxiſta owat murtuneet, ja ſinä joka metzä-öljypuu olit, olet niihin jälleen iſtutettu, ja olet ſiitä juureſta ja ſen öljypuun lihawuudeſta oſalliſexi tullut.

18. Niin älä ylpeile oxia wastan: mutta jos ſinä heitä wastan ylpeilet, niin tiedä ettet ſinä

juurta kanna, waan juuri kandaa sinua.

19. Niin sinä sanot: oxat owat murtuneet, että minun piti siihen jälleen istutettaman.

20. Oikein: he owat murtuneet heidän epä-uskonsa tähden, mutta sinä pysyt uskon kautta: Älä ole röykkiä, waan pelkää.

21. Sillä jos ei Jumala luonnollisia oxia armahtanut, katzo, ei hän sinuakan armahda.

22. Sentähden katzo täsä Jumalan hywyyttä ja angaruutta: angaruutta niisä, jotka langeisit; mutta hywyyttä itze sinusas, jos sinä ainoasta hywyydesä pysyt; muutoin sinäkin leikataan pois.

23. Ja ne jälleen istutetaan, ellei he heidän epä-uskosansa pysy; sillä Jumala on woimallinen heitä jälleen istuttamaan.

24. Sillä jos sinä olet luonnollisesta metzä-öljypuusta karsittu, ja olet wastoin luondoa hywään öljy-puuhun istutettu; kuinga paljo enämmin ne, jotka luonnolliset owat, heidän omaan öljy-puuhunsa istutetaan?

25. Sillä en minä tahdo salata teildä, rakkaat weljet! tätä salaisuutta, (ettet te itsellänne ylpeilisi,) että paatumus on puoliltain Israelille tullut, siihenasti kuin pakanain täydellispystulis.

26. Ja niin kaikki Israel pitää autuaxi tuleman. Niinkuin kirjoitettu on: se tulee Zionista, joka päästää, ja jumalattoman menon Jacobista käändää pois.

27. Ja tämä on minun liittoni heidän kanssansa, koska minä otan pois heidän syndinsä.

28. Ewangeliumin puolesta tosin owat he wiholliset teidän tähtenne; mutta walitzemisen puolesta rakastetaan heitä Jsäin tähden.

29. Sillä ei Jumala lahjojansa ja kutzumistansa kadu.

30. Sillä niinkuin et tekän muinan Jumalan päälle uskoneet, waan nyt te oletta laupiuden heidän epä-uskonsa kautta saaneet:

31. Niin ei he ole myös nyt uskoneet sitä laupiutta, kuin teille on tapahtunut, että heillengin laupius tapahtuis.

32. Sillä Jumala on kaikki epä-uskon ala sulkenut, että hän kaikkia armahtais.

33. O sitä Jumalan rikkauden, ja wiisauden, ja tunnon sywyyttä! kuinga tutkimattomat owen hänen duomionsa, ja käsittämättömät hänen tiensä!

34. Sillä kuka on HERran mielen tiennyt? Eli kuka on hänen neuwon-andajansa ollut?

35. Eli kuka on hänelle jotakin ennen andanut, josta hänelle pitäis jälleen maxettaman?

36. Sillä hänestä, ja hänen kauttansa, ja häneseä owat kaikki: hänelle olkoon kunnia ijankaikkiseesti, Amen!

12. Luku.

Niin neuwon minä teitä, rakkaat weljet! Jumalan sydämellisen laupiuden kautta,

että te andaisitte teidän ruumiinne eläwäxi, pyhäxi, ja Jumalalle otollisexi uhrixi, joka on teidän toimellinen Jumalanpalweluxenne.

2. Ja älkäät sowittako teitänne tämän mailman muodon jälkeen, waan muuttakaat teitänne teidän mielenne uudistuksen kautta, että te koettelisitta, mikä Jumalan hywä, otollinen ja täydellinen tahto olis.

3. Sillä minä sanon siitä armosta, kuin minulle annettu on, jokaitzelle kuin teidän seasanne on, ettei yxikän itzestänsä enämbi pitäisi kuin hänen tulee pitää; waan pitäkään kohtullisesti itzestänsä sen jälkeen kuin Jumala on kullengin uskon mitan jakanut.

4. Sillä niin-kuin meillä on yhdesä ruumiisa monda jäsendä, mutta ei kaikilla jäsenillä ole yhtäläinen työ:

5. Niin mekin olemma monda yxi ruumis Christuxesa; mutta keskenämme olemma me toinen toisemme jäsenet.

6. Ja meillä owat moninaiset lahjat siitä Armosta kuin meille annettu on. Jos jollakin on Propheria, niin olkon uskon kanßa yhteinen.

7. Jos jollakin on joku wirka, niin pitäkään wirastansa waaria. Jos joku opettaa, niin ottakaan opetuxestansa waarin.

8. Jos joku neuwoo, niin pitäkään neuwostansa waarin. Jos joku andaa, niin audakaan yxikertaisuudesa. Jos joku hallitzee, niin pitäkään siitä murheen. Jos joku armahtaa, niin tehkään sen ilolla.

9 Olkoon rakkaus wilpitöin. Wihatkaat pahaa, ja rippukaat kiinni hywäsä.

10. Weljellinen rakkaus olkoon sydämellinen teidän keskenänne. Ennättäkään toinen toisensa, kunniata tekemäsä.

11. Älkäät olko hitaat töisänne. Olkaat palawat hengesä. Palwelkaat HERraa.

12. Olkaat toiwosa iloiset. Kärsiwäälliset murheesa. Olkaat alati rukouxisa.

13. Jakakaat omanne Pyhäin tarpeexi. Ottakaat mielellänne huoneeseen.

14. Siunatkaat wainollisianne: Siunatkaat ja älkäät sadatelkö.

15. Iloitkaat iloisten kanßa, ja itkekäät itkewäisten kanßa.

16. Olkaat keskenänne yximieliset. Älkäät itzestänne paljo pitäkö, waan pitäkäät teitänne nöyrain kaltaisna. Älkäät itziänne ylön wiisaana pitäkö.

17. Älkäät kellengän pahaa pahalla kostako. Ahkeroitkaat siitä kuin kunniallinen on kaikkein ihmisten edesä.

18. Jos mahdollinen on, niin paljo kuin teisä on, niin pitäkäät rauha kaikkein ihmisten kanßa.

19. Älkäät itze kostako, minun rakkaani! waan andakaat (Jumalan) wihan siaa saada. Sillä kirjoitettu on: minun on

kosto, minä tahdon kostaa, sanoo HERra.

20. Sentähden jos sinun wihollises isoo, niin syötä händä: ja jos hän janoo, niin juota händä; Sillä koskas tämän teet, niin sinä tuliset hiilet hänen päänsä päälle kokoot.

21. Älä anna sinuas woitettaa pahalda, waan woita sinä paha hywällä.

13. Luku.

Jokainen olkoon Esiwallalle, jolla walda on, alammainen; sillä ei Esiwaldaa ole muutoin kuin Jumalalda: ne wallat jotka owat, Jumalalda ne sädätyt owat.

2. Sentähden jokainen kuin itzensä Esiwaldaa wastan asettaa, se on Jumalan sädätyä wastan: Mutta ne jotka wastan owat, saawat duomion päällensä.

3. Sillä ne jotka wallan päällä owat, ei ole hywin-tekiöille, waan pahoille pelwoxi. Elles tahdo Esiwaldaa peljätä, niin tee hywää, ja sinä saat hänelde kiitoxen.

4. Sillä hän on Jumalan palwelia sinun hywäxes. Waan jos sinä pahaa teet, niin pelkää; sillä ei hän miekkaa hukkaan kanna. Sillä hän on Jumalan palwelia ja kostaja sille rangaistuxexi joka pahaa tekee.

5. Sentähden tulee alammainen olla, ei ainoasta wihan tähden, waan myös oman-tunnon tähhen.

6. Sillä sentähden te myös weron maxatte; sillä he owat Jumalan palweliat, joiden sentaltaisista tulee tukua pitää.

7. Niin andakaat süs kaikille mitä te welwolliset oletta: sille wero, jolle wero tulee: sille tulli, jolle tulli tulee: sille pelko, jolle pelko tulee: sille kunnia, jolle kunnia tulee.

8. Älkäät kellengän welwolliset olko, waan ainoasta, että toinen toistanne rakastatte; sillä joka toista rakastaa, se on täyttänyt Lain.

9. Sillä se: Ei sinun pidä huorin-tekemän: Ei sinun pidä tappaman: Ei sinun pidä warastaman: Ei sinun pidä wäärää todistusta sanoman: Ei sinun pidä himoitzeman: Ja mitä muuta käskyä on, se tähän sanaan suljetaan: sinun pitää rakastaman lähimmäistäs, niinkuin itziäs.

10. Ei rakkaus tee lähimmäiselle mitään pahaa; sentähden on rakkaus Lain täyttämys.

11. Ja että me sen tiedämme, nimittäin ajan, että nyt on aika unesta nosta; Sillä meidän autuudemme on nyt lähembänä kuin silloin koska me uskoimma.

12. Yö on kulunut, ja päiwä on tullut. Sentähden hyljätkäämme pimeyden työt, ja pukekaamma meitämme walkeuden sota-aseilla.

13. Waeldakaamme sowelliasti niin-kuin päiwällä: ei ylönsyömisesä, eikä juopumisesa; ei kammioisa, eikä haureudesa; ei riidasa ja kateudesa:

14. Waan pukekaat päällenne HERRA JEsus Christus, ja älkäät holhoko ruumistanne haureuteen.

14. Luku.

Heikko-uskoista korjatkaat, ei kampausten riidoisa.

2. Yxi kyllä uskoo saawansa kaikkinaista syödä, waan heikko syö kaalia.

3. Joka syö, älkään sitä katsoko ylön, joka ei syö: ja se joka ei syö, älkään duomitko sitä kuin syö; sillä Jumala on hänen ottanut wastan.

4. Kuka sinä olet jotka toisen palweliata duomitzet? Omalle Isännällensä hän seisoo eli langee: Mutta hän raitaan ojettaa ylös; sillä Jumala on woimallinen händä ojendamaan.

5. Yxi erottaa yhden päiwän toisesta, toinen pitää kaikki päiwät yhtäläisnä. Jokainen olkoon wahwa omasa mielessänsä.

6. Joka päiwää tottelee, sen hän HERralle tekee; ja joka ei päiwää tottele, se myös sen HERralle tekee. Joka syö, hän syö HERralle; sillä hän kiittää Jumalata: ja joka ei syö, se ei syö HERralle, ja kiittää Jumalata.

7. Sillä ei yxikän meistä itsellensä elä, eikä yxikän itzellensä kuole.

8. Sillä jos me elämme, niin me HERralle elämme: jos me kuolemma, niin me HERralle kuolemma. Sentähden joko me elämme eli kuolemma, niin me HERrau omat olemma.

9. Sillä sentähden on myös Christus kuollut ja nosnut ylös, ja jälleen eläwäxi tullut, että hän olis kuolluitten ja eläwitten HERra.

10. Mutta mixi sinä weljes duomitzet? Eli mixis sinä weljes katzot ylön? sillä me asetetaan kaikki Christuxen duomioistuimen eteen.

11. Sillä kirjoitettu on: Niin totta kuin minä elän, sanoo HERra, minua pitää kaikki polwet kumartaman, ja kaikki kielet pitää Jumalan tunnustaman.

12. Sentähden jokaitzen meistä pitää edestänsä Jumalalle luwun tekemän.

13. Älkäämme siis tästedes toinen toistamme duomitko, waan duomitkaat paremmin niin ettei yxikän weljensä eteen pane loukkausta eli pahennusta.

14. Minä tiedän, ja olen wahwa HERrasa JEsuxesa, ettei mitään itzestänsä yhteistä ole; waan joka jotakin yhteisexi luulee hänelle se on yhteinen.

15. Mutta jos sinun weljes sinun ruastas surullisexi tulee, niin et sinä enä waella rakkaudesa. Älä sitä ruallas kadota, jonga tähden Christus on kuollut.

16. Sentähden sowittakaat niin ettei teidän hywyyttänne laitettaisi.

17. Sillä

17. Sillä ei Jumalan waldakunda ole ruoka ja juoma, mutta wanhurskaus, ja rauha, ja ilo Pyhäsä Hengesä.

18. Sillä joka niisä Christusta palwelee, hän on Jumalalle otollinen, ja ihmisille kelwollinen.

19. Sentähden noudattakaamme niitä kuin rauhaan sopiwat, ja sitä kuin keskenämme parannuxexi tulee.

20. Älä ruan tähden Jumalan työtä turmele. Kaikki tosin owat puhtaat: waan sille ihmiselle on se paha, joka syö oman tundonsa pahennuxen kanßa.

21. Se on hywä ettes lihaa söisi, eikä wiinaa joisi, eli jotakin josta weljes loukkantuu, taikka pahenee, elikkä heikoxi tulee.

22. Jos sinulla on usko, niin pidä se itzesäs Jumalan edesä. Autuas on, joka ei tee itzellensä omaa-tundoa, niisä kuin hän koettelee.

23. Mutta joka siitä epäilee ja kuitengin syö, se on kadotettu; sillä ei hän syönyt uskosa, mutta kaikki kuin ei uskosta ole, se on syndi.

15. Luku.

Mutta meidän, jotka wäkewät olemma, tulee heikkoin woimattomuutta kärsiä, eikä itzellemme kelwata.

2. Niin jokainen meistä kelwatkaan lähimmäisellensä siinä kuin hywä on, parannuxexi:

3. Sillä ei Christuskan itzellensä kelwannut, waan niin-kuin kirjoitettu on: heidän pilkkansa jotka sinua pilkkaisit, langeisit minun päälleni.

4. Sillä mitä ennen kirjoitettu on, se on meille opixi kirjoitettu, että meillä kärsiwäällisyden ja Raamattuin lohduxen kautta toiwo olis.

5. Mutta kärsiwäällisyden ja lohduxen Jumala, andakoon teille että te keskenänne yxi-mieliset olisitta, JEsuxen Christuxen perään:

6. Että te yxi-mielisesti yhdestä suusta kiittäisitte Jumalata, ja meidän HERran JEsuxen Christuxen Jsää.

7. Sentähden korjatkaat toinen toistanne, niin-kuin Christuskin on meitä Jumalan kunniaxi korjannut.

8. Mutta minä sanon: JEsus Christus on ollut ymbärileikkauxen palwelia Jumalan totuuden tähden, wahwistamaan sitä lupausta kuin Jsille tapahtunut oli.

9. Mutta että pakanat laupiuden edestä Jumalata kiittäisit, niinkuin kirjoitettu on: Sentähden kiitän minä sinua pakanain seasa, ja weisaan sinun Nimelles.

10. Ja taas hän sanoo: Iloitkaat pakanat hänen Kansansa kanßa.

11. Ja taas: Kiittäkäät HERRAA kaikki pakanat, ja kaikki Kansa ylistäkään händä.

12. Ja taas sanoo Esaias:

Sen pitää oleman Jeßen juuren, joka on nouſewa pakanoita hallitzemaan, jonga päälle pakanat toiwoman pitää.

13. Mutta toiwon Jumala täyttäköön teitä kaikella riemulla ja rauhalla, uſkoſa, että teillä Pyhän Hengen woiman kautta yltäkyllläinen toiwo olis.

14. Mutta minä tiedän hywäſti, rakkaat weljeni, teiſtä, että te oletta hywyyttä täynnä, kaikella tundemiſella täytetyt, että te woitte toinen toiſtanne neuwoa.

15. Minä olen kuitengin puolittain rohkiaſti teidän tykönne, rakkaat weljet, kirjoittanut, niinkuin muiſtuttain teille ſen armon puoleſta, kuin minulle Jumalalda on annettu.

16. Että minun pitää oleman pakanain ſeaſa JEſuxen Chriſtuxen palwelian, Jumalan Ewangeliumia uhraamaſa, että pakanatkin oliſit Jumalalle otollinen uhri, Pyhän Hengen kautta pyhitetty.

17. Sentähden minulla on ſe, joſta minä JEſuxeſa Chriſtuxeſa kerſkaan, niiſä kuin Jumalan owat.

18. Sillä en minä rohkene mitään puhua niiſtä, kuin ei Chriſtus minun kauttani waikuttanut pakanain kuuliaiſuuden, ſanalla ja työllä,

19. Merkkein ja ihmetten woimalla, Jumalan Hengen wäellä. Niin että minä hamaaſta Jeruſalemiſta, ja niiſä ympäri Illyrikoon aſti, olen kaikki Chriſtuxen Ewangeliumilla täyttänyt.

20. Ja minä olen ollut ahkera Ewangeliumia ſaarnaamaan, joiſa Chriſtuxen nimi ei mainittu ollut, etten minä muukalaiſen peruſtuxen päälle rakendaiſi:

21. Waan niin-kuin kirjoitettu on: joille ei enſingän hänestä juliſtettu ollut, niiden pitää ſen näkemän: ja jotka ei kuulleet ole, niiden pitää ymmärtämän.

22. Sentähden myös minä olen uſein eſtetty teidän tykönne tulemaſta.

23. Mutta nyt ettei minun ole näiſä maakunniſa enä ſiaa, ja minä olen jo monda wuotta halainnut teidän tykönne tulla:

24. Sentähden, koſka minä Hiſpaniaan waellan, niin minä tulen teidän tykönne; ſillä minä toiwon, että koſka minä ſen kautta matkuſtan, niin minä ſaan teidän nähdä, ja niin teildä ſinne ſaatettaiſiin; Kuitengin että minä ennen ſaiſin kerran minuani teiſtä ilahuttaa.

25. Mutta nyt minä waellan Jeruſalemiin, Pyhille palweluſta tekemään.

26. Sillä ne Macedoniaſta ja Achajaſta owat mielellänſä Jeruſalemiin köyhiä Pyhiä warten yhteiſen awun koonneet.

27. He owat ſen mielellänſä tehneet, niin-kuin he ſiihen heille welkapäätkin owat: Sillä jos pakanat owat heidän hengelli-

seſtä tawaraſtanſa oſalliſeri tulleet, niin on kohtuullinen, että he myös heitä heidän ruumiillisella tawarallanſa palwelewat.

28. Koſka minä ſiis ſen aſian päättänyt olen, ja heille tämän hedelmän lukinnut, tahdon minä teidän kauttanne Hiſpaniaan palaita.

29. Mutta minä tiedän, koska minä teidän tykönne tulen, että minä tulen Chriſtuxen Ewangeliumin täydelliſellä ſiunauxella.

30. Mutta minä neuwon teitä, rakkaat weljet! meidän HERran JEſuxen Chriſtuxen kautta, ja Hengen rakkauden kautta, että te minun kanßani kilwoitteliſitte rukouxiſa minun edeſtäni Jumalan tygö:

31. Että minä Judeaſa epäuſkoiſiſta pelaſtettaiſiin: Ja että minun palweluxeni Jeruſalemiſa olis Pyhille otollinen.

32. Että minä illalla teidän tykönne tuliſin Jumalan tahdon kautta, ja minuani ynnä teidän kanßanne wirwottaiſin.

33. Mutta rauhan Jumala olkoon teidän kaikkein kanßanne. Amen.

16. Luku.

Minä annan teidän haltuunne Pheben meidän ſiſaremme, joka on Kenchrean Seurakunnan palwelus-piika:

2. Että te händä ottaiſitta waſtan HERraſa, niinkuin Pyhäin ſopii: Ja olkaat hänelle kaikiſa aſioiſa awulliſet, joiſa hän teitä tarwitzee: ſillä hän on monelle awullinen ollut, ja itze minulle.

3. Terwehtäkäät Priſkillata ja Aqwilata, minun auttajitani Chriſtuxeſa JEſuxeſa.

4. (Jotka owat kaulanſa minun hengeni tähden altiixi andaneet: Joita en minä ainoaſti kiitä, waan kaikki pakanaingin Seurakunnat.)

5. Niin myös ſitä Seurakundaa, joka heidän huoneeſanſa on. Terwehtäkäät Epenetuſta, minun rakkaindani, joka on Achajaſta uutinen Chriſtuxeſa.

6. Terwehtäkäät Mariata, joka paljo waiwaa meiſtä näki.

7. Terwehtäkäät Andronikuſta ja Juniata, minun langojani ja kanßa-fangejani, jotka owat kuuluiſat Apoſtolitten ſeaſa jotka myös olit ennen minua Chriſtuxeſa.

8. Terwehtäkäät Ampliata, minun rakaſtani HERraſa.

9. Terwehtäkäät Urbanuſta, meidän auttajatamme Chriſtukſeſa, ja Stachyniä minun rakaſtani.

10. Terwehtäkäät Apelleta, joka on koeteltu Chriſtuxeſa. Terwehtäkäät Ariſtobulin perhettä.

11. Terwehtäkäät Herodionia, minun langoani. Terwehtäkäät Narciſſuxen perhettä, jotka owat HERraſa.

12. Terwehtäkäät Tryphenata ja Tryphoſata, jotka työtä tekewät HERraſa. Terwehtäkäät Perſidata minun ra-

kaſtani, joka paljo työtä tehnyt on HERraſa.

13. Terwehtäkäät Rufuſta, walittua HERraſa, ja hänen ja minun äitiäni.

14. Terwehtäkäät Aſyncrituſta ja Phlegontata, Hermania, Patrobata, Hermeſtä, ja weljiä jotka heidän kanßanſa owat.

15. Terwehtäkäät Philologuſta ja Juliata, Nereuſta ja hänen ſiſartanſa, ja Olympata, ja kaikkia Pyhiä jotka owat heidän kanßanſa.

16. Terwehtäkäät teitänne keſkenänne pyhällä ſuun-andamiſella. Chriſtuxen Seurakunnat terwehtäwät teitä.

17. Mutta minä neuwon teitä, rakkaat weljet! että te kawahtaiſitta eri-puraiſuden ja pahennuxen matkaan ſaattajita, ſitä oppia waſtan, kuin te oppineet oletta: ja wälttäkäät niitä:

18. Sillä ei ſenkaltaiſet HERraa JEſuſta Chriſtuſta palwele, waan omaa watzaanſa: ja wiettelewät makeilla puheillanſa ja liehakoitzemiſellanſa yxikertaiſten ſydämet.

19. Sillä teidän kuuliaiſudenne on kaikille juliſtettu, jonga-tähden minä iloitzen teidän ylitzenne. Mutta minä tahdon, että teidän pitää hywäſä wiiſaat oleman, ja pahuudeſa yxikertaiſet.

20. Mutta rauhan Jumala on tallaawa Satanan pian teidän jalkainne ala. Meidän HERran JEſuxen Chriſtuxen Armo olkoon teidän kanßanne! Amen.

21. Teitä terwehtäwät Timotheus minun auttajani, ja Lucius, ja Jaſon, ja Soſipater, minun Langoni.

22. Minä Tertius, joka tämän tähetys-kirjan kirjoitin, terwehdän teitä HERraſa.

23. Teitä terwehtää Gajus, minun ja kaiken Seurakunnan holhoja. Teitä terwehtää Erastus, Kaupungin rahan-haldia, ja Qwartus weli.

24. Meidän HERran JEſuxen Chriſtuxen Armo olkon teidän kaikkein kanßanne! Amen!

25. Mutta hänelle, joka woi teitä wahwiſtaa minun Ewangeliumini ja JEſuxen Chriſtuxen ſaarnan jälkeen, ſen ſalaiſuuden ilmeſtyxen jälkeen, joka ijäiſiin aikoin on ſalattu ollut:

26. Mutta nyt ilmoitettu ja tiettäwäxi tehty Prophetain Raamattuin kautta, ijankaikkiſen Jumalan käſkyn jälkeen, Uſkon kuuliaiſuudexi, kaikkein pakanain ſeaſa:

27. Jumalalle, joka yxinänſä wiiſaus on, olkoon kunnia JEſuxen Chriſtuxen kautta ijankaikkiſeſti! Amen!

Romalaiſten tygö,
Kirjoitettu Corinthoſta, Kenchrean Seurakunnan palweluspiikan Pheben kanßa.

Pawalin edellinen Epistola Corinthiläisten tygö.

1. Luku.

Pawali, kutzuttu JEsuxen Christuxen Apostolixi, Jumalan tahdon kautta, ja Sosthenes weli:

2. Sille Jumalan Seurakunnalle, joka on Corinthosa, pyhit tylle Christuxesa JEsuxesa, kutzutuille Pyhille, ynnä kaikkein niitten kanßa, jotka meidän HERran JEsuxen Christuxen nimeä auxensa huutawat, jokaitzesa heidän ja meidän siasamme;

3. Armo olkoon teille ja Rauha Jumalalda meidän Isäldämme, ja HERralda JEsuxelda Christuxelda!

4. Minä kiitän Jumalatani aina teidän tähtenne, sen Jumalan armon edestä kuin teille JEsuxesa Christuxesa annettu on:

5. Että te oletta kaikisa rikkaxi tehdyt hänesä, kaikesa opisa ja kaikesa tundemisesa.

6. Sillä todistus Christuxesta on teisä wahwistettu:

7. Niin ettei teildä josakusa lahjasa mitään puutu, jotka odotatte meidän HERran JEsuxen Christuxen ilmoitusta.

8. Joka myös teitä loppuun asti wahwistaa, että te olisitta nuhteettomat meidän HERran JEsuxen Christuxen päiwänä.

9. Sillä Jumala on uskollinen, jonga kautta te kutzutut oletta hänen Poikansa JEsuxen Christuxen meidän HERran yhteyteen.

10. Mutta minä neuwon teitä, rakkaat weljet! meidän HERran JEsuxen Christuxen nimen kautta, että te kaikki yhdenkaltaisen puheen pitäisitte, ja ettei teidän seasanne eriseuroja olisi, waan olkaat sowitetut yhdesä mielesä ja yhdesä neuwosa.

11. Sillä minun korwilleni on tullut teistä, rakkaat weljet! Chloen perheen kautta, että riidat owat teillä keskenänne.

12. Niin minä sanon sitä, että kukin teistä sanoo: Minä olen Pawalin, minä olen Apollon, minä Cephaxen, minä Christuxen.

13. Lieneekö Christus jaettu? wai ongo Pawali teidän edestänne ristiin-naulittu? Eli olettako te Pawalin nimeen kastetut?

14. Minä kiitän Jumalata, etten minä ole yhtään teistä kastanut, waan Crispuxen, ja Gajuxen:

15. Ettei kengän saa sanoa, että minä minun nimeeni ketään kastin.

16. Minä kastin myös Stephanan perheen: sitte en minä tiedä, jos minä jongun muun kastanut olen.

17. Sillä ei Christus minua lähettänyt kastamaan, waan Ewangeliumia saarnamaan; ei sanan wiisaudella, ettei Christuxen risti turhaan menisi.

18. Sillä se puhe rististä on niille hulluus, jotka kadotetaan: Mutta meille jotka autuaxi tulemma, on se Jumalan woima.

19. Sillä kirjoitettu on: Minä kadotan wiisasten wiisauden, ja ymmärtäwäisten ymmärryksen minä hyljään.

20. Kusasta on wiisas? Kusasta on kirjan-oppenut? Kusasta tämän mailman tutkia on? Eikö Jumala ole tämän mailman wiisautta hulluudexi tehnyt?

21. Sillä että Jumalan wiisaudesa ei mailma tundenut Jumalata wiisauden kautta, niin kelpais Jumalalle tyhmän saarnan kautta niitä wapahtaa, jotka sen uskowat.

22. Sentähden että Judalaiset merkkiä anowat, ja Grekiläiset wiisautta etziwät.

23. Mutta me saarnaamme ristiin-naulitun Christuxen, Judalaisille pahennuxexi, ja Grekiläisille hulluudexi.

24. Mutta kutzutuille sekä Judalaisille että Grekiläisille saarnaamma me Christuxen, Jumalan woimaxi ja Jumalan wiisaudexi.

25. Sillä Jumalan hulluus on wiisaambi kuin ihmiset: ja Jumalan heikkous on wäkewämbi kuin ihmiset.

26. Te näette, rakkaat weljet! teidän kutzumisenne, ettei monda lihallista wiisasta, ei monda woimallista, ei myös monda suuresta suwusta:

27. Waan ne kuin mailman edesä hullut owat, on Jumala walinnut, että hän wiisaat häpiään saattais: Ja ne kuin heikot owat mailman edesä, on Jumala walinnut, että hän wäkewät häpiään saattais:

28. Ja ne alimmaisesta suwusta ja ylönkatzotut mailmasa, on Jumala walinnut: ja ne kuin ei mitään ole, että hän ne, jotka jotakin owat, turhaxi tekis.

29. Ettei hänen edessänsä yxikän liha kerskaisi.

30. Mutta te olette hänestä Christuxesa JEsuxesa, joka meille on Jumalalda tehty wiisaudexi, ja wanhurskaudexi, ja pyhityxexi, ja lunastuxexi:

31. Että niinkuin kirjoitettu on: joka itziänsä kerskaa, hän kerskatkaan händänsä HERrasa.

2. Luku.

Ja, rakkaat weliet! koska minä teidän tykönne tulin, en minä tullut korkioilla sanoilla, engä sywällä wiisaudella, ilmoittamaan teille Jumalan todistusta.

2. Sillä en minä itziäni pitänyt teidän seasanne mitäkän tietäwäni, waan ainoasta JEsuxen Christuxen, ja sen ristiinnaulitun.

3. Ja minä olin teidän kans-

ſanne heikkoudeſa, ja pelwoſa, ja ſuureſa wapiſtuxeſa.

4. Ja minun puheeni ja ſaarnani ei ollut kauniſtetuiſa ſanoiſa ihmiſten wiiſauden jälkeen, mutta Hengen ja woiman oſotuxeſa.

5. Ettei teidän uſkonne oliſi ihmiſten wiiſaudeſa, mutta Jumalan woimaſa.

6. Mutta me puhumma ſiitä wiiſaudeſta, kuin on täydellisten tykönä: Ei tämän mailman wiiſaudeſta, eikä tämän mailman Päämieſten, jotka hukkuwat.

7. Waan me puhumma ſiitä ſalatuſta Jumalan wiiſaudeſta, jonga Jumala on ennen mailman alkua ſäättänyt meidän kunniaxemme.

8. Jota ei yxikän tämän mailman päämiehiſtä tundenut; Sillä jos he oliſit tundeneet, niin ei he oliſi Kunnian HERRAA riſtiin-naulinneet.

9. Waan niinkuin kirjoitettu on: joita ei ſilmä ole nähnyt, eikä korwa ole kuullut, ja ei ihmiſen ſydämeen ole aſtunut, joita Jumala on niille walmiſtanut jotka händä rakaſtawat.

10. Mutta meille on Jumala ſen ilmoittanut Hengenſä kautta: ſillä Hengi kaikki tutkiſtelee, Jumalan ſywydetkin.

11. Sillä kuka ihminen tiedä mitä ihmiſeſä on, waan ihmiſen hengi joka häneſä on? Niin myös, ei yxikän tiedä mitä Jumalaſa on, waan Jumalan Hengi.

12. Mutta en me ole ſaaneet tämän mailman hengeä; waan ſen Hengen, joka Jumalaſta on, että me tietäiſimme, mitä meille Jumalalda annettu on.

13. Jota me myös puhumma, ei niillä ſanoilla kuin inhimmillinen wiiſaus opettaa; waan niillä kuin Pyhä Hengi opettaa, ja me duomitzemma hengelliſet aſiat hengelliſeſti.

14. Mutta ei luonnollinen ihminen ymmärrä niitä kuin Jumalan Hengen owat; ſillä ne owat hänelle hulluus, ja ei taida käſittää, ſillä ne hengelliſeſti duomitaan.

15. Mutta hengellinen duomitzee toſin kaikkia, waan ei hän keldäkän duomita.

16. Sillä kuka on tiennyt HERRAN mielen, joka tahtoo hänellen neuwoa andaa? Mutta meillä on Chriſtuxen mieli.

3. Luku.

Ja, rakkaat weljet! en minä tainnut teille puhua niinkuin hengelliſille, waan niinkuin lihalliſille, niinkuin lapſille Chriſtuxeſa.

2. Rieſkaa minä olen teille juoda andanut, ja en ruokaa; ſillä et te ſitä wielä woineet: Ja et te wielä nytkän woi.

3. Sillä te oletta wielä lihalliſet; ſillä niin-kauwan kuin teidän ſeaſanne kateus, ja riita, ja eri-puraiſuus on, ettekö te ole lihalliſet, ja waella ihmiſten tawan jälkeen?

4. Sillä koſka joku ſanoo:

Minä olen Pawalin; ja toinen: Minä Apollon; ettekö te siis ole lihalliset?

5. Mitästä Pawali on, ja mikä Apollo, muuta kuin palweliat, joiden kautta te oletta uskoneet, ja niin-kuin Jumala kullengin andanut on.

6. Minä olen istuttanut, Apollo on kastanut; Mutta Jumala on kaswon andanut.

7. Niin ei se mitään ole joka istuttaa, eikä se joka kastaa, waan Jumala joka kaswon andaa.

8. Mutta se joka istuttaa ja se joka kastaa, owat yhtä: kumpikin saa palkkansa, työnsä jälkeen.

9. Sillä me olemma Jumalan apulaiset: te oletta Jumalan peldo, ja Jumalan rakennus.

10. Sen Jumalan armon jälkeen kuin minulle annettu on, olen minä perustuxen laskenut, niin-kuin taitawa rakendaja, waan toinen sen päälle rakendaa: mutta katzokaan jokainen, kuinga hän sen päälle rakendaa.

11. Sillä muuta perustusta ei taida yrikän panna, waan sen kuin pandu on, joka on JEsus Christus.

12. Jos nyt joku rakendaa tämän perustuxen päälle, kuldaa, hopiata, kalliita kiwiä, puita, heiniä, olkia:

13. Jokaitzen teko tulee julkiseri: Sillä se päiwä on sen selittäwä, joka tulesa ilmanduu: ja mingä-kaltainen kungin teko on, se tuli koettelee.

14. Jos jongun teko pysyy, kuin hän sen päälle rakendanut on, niin hän saa palkan.

15. Jos jongun teko palaa, niin hän saa wahingon. Mutta hän tulee itze autuaxi, kuitengin niinkuin tulen kautta.

16. Ettekö te tiedä teitänne Jumalan Templixi, ja että Jumalan Hengi asuu teisä?

17. Jos joku Jumalan Templin turmelee, sen Jumala turmelee. Sillä Jumalan Templi on pyhä, niinkuin tekin oletta.

18. Älkän kengän itziänsä petträkö! Jos joku teistä itzensä luulee wiisaaxi tässä mailmasa, se tulkoon tyhmäxi, että hän wiisaaxi tulis.

19 Sillä tämän mailman wiisaus on hulluus Jumalan tykönä. Sillä kirjoitettu on: Hän käsittää taitawat kawaludesansa.

20. Ja taas: HERra tietää wiisasten ajatuxet, että ne turhat owat.

21. Sentähden älkän yrikän ihmisistä kerskatko. Sillä kaikki owat teidän omanne:

22. Joko se olis Pawali, eli Apollo, eli Cephas, taikka mailma, eli elämä, eli kuolema, taikka nykyiset, eli tulewat: kaikki owat teidän.

23. Mutta te oletta Christuxen; waan Christus on Jumalan.

4. Luku.

Jokainen pitäkön meitä Christuxen palwelioina, ja Ju-

malan salaisuuten huoneen-haltioina.

2. Mutta ainoasta se huoneen-haltiain seasa etzitään, että joku uskolliseri löyttäisiin.

3. Mutta wähän minä sitä tottelen, että minä teildä duomitaan, eli inhimilliseldä päiwäldä: ja en minä itzekkän duomitze minuani.

4. Sillä en minä tiedä mitään kanßani: mutta en minä sentähden wanhurskautettu ole: waan HERra on se joka minun duomitzee.

5. Sentähden älkät duomitko ennen aikaa, siihen-asti kuin HERra tulee; joka nekin walkeuteen saattaa, kuin pimeydesä peitetyt owat, ja ilmoittaa sydänden aiwoituxet: ja silloin kukin saa kunnian Jumalalda.

6. Mutta näitä, rakkaat weljet! olen minä minustani ja Apollosta ulos-toimittanut teidän tähtenne; että te meistä oppisitta, ettei kengän enämbää itzestänsä ajattelisi, kuin kirjoitettu on; ettei yxikän teistä toistansa wastan pidä jongun tähden itziänsä paisuttaman.

7. Sillä kuka sinun eroittaa? Taikka mitä sinulla on, jota et sinä ole saanut? Jos sinä siis saanut olet, mitäs kerskaat, niinkuin et sinä saanut olisi?

8. Jo te oletta rawitut, jo te oletta rikastuneet, ilman meitä te wallitzetta. Jaa, o! joska te tosin wallitzisitta! että mekin teidän kanßanne wallitzisimma.

9. Sillä minä luulen, että Jumala on meitä wiimeisiä Apostoleita asettanut eteen niinkuin surmattawia: sillä me olemma mailmalle, ja Engeleille, ja ihmisille ihmeexi tulleet.

10. Me olemma tomppelit Christuxen tähden, mutta te toimelliset Christuxesa: me heikot, mutta te wäkewät: te kunniallliset, mutta me katzotut ylön.

11. Hamaan tähän hetkeen asti kärsimmä me nälkää ja janoa, ja olemma alasti, ja meitä lyödään korwalle, ja ei meillä ole wahwaa asuin-siaa.

12. Ja me nämme waiwaa, työtä tehden omilla käsillämme. Koska meitä soimataan, niin me hywästi lausumma: koska meitä wainotaan, niin me kärsimme.

13. Koska meitä pilkataan, niin me rukoilemma. Me olemma tulleet niinkuin mailman hyljyxi, ja kaikkein saastaisudexi tähän päiwään asti.

14. En minä näitä kirjoita häwäistäxeni teitä, waan minä neuwon teitä niinkuin minun rakkaita lapsiani.

15. Sillä ehkä teillä olis kymmenen tuhatta opettajaa Christuxesa, niin ei teillä kuitengan ole monda Isää; sillä minä olen teitä Christuxesa JEsuxesa siittänyt Ewangeliumin kautta.

16. Sentähden neuwon minä teitä, olkaat minun tarwoittajani.

17. Sentähden lähetin minä teille Timotheuxen, joka on minun rakas ja uskollinen poikani HERrasa, joka pitää muis-

tuttaman teille minun tieni, jotka owat Christuxesa, niinkuin minä joka-paikasa kaikisa Seurakunnisa opetan.

18. Mutta muutamat owat teistä paisuneet, niin-kuin en minä teidän tykönne tulewa oliskan.

19. Mutta ennen paljoa aikaa tulen minä teidän tykönne, jos HERra tahtoo, ja tahdon tietää, ei niiden paisunuitten sanoja, mutta woimaa.

20. Sillä Jumalan waldakunda ei ole puheesa, waan woimasa.

21. Kumman te tahdotta? että minä tulen witzalla teidän tykönne, taikka rakkaudella, ja hengen siweydellä?

5. Luku.

Täydelliseſti kuuluu teidän seassanne huoruus, ja senkaltainen huoruus, josta ei pakanatkan sanoa tiedä, niin että joku Isänsä emändää pitää.

2. Ja te oletta paisuneet! ja mixei enämmin murehtineet, että se, joka senkaltaisen työn tehnyt on, teidän seastanne otettaisiin pois?

3. Mutta minä tosin, joka niin-kuin ruumiin puolesta poissa olleen, kuitengin hengesä työnä ollen, olen jo niin-kuin työnä olewa sen duominnut, että hän, joka sen niin tehnyt on,

4. Meidän HERran JEsuxen Christuxen Nimeen, teidän kokoon-tulemisesanne, ynnä minun hengeni kanssa, meidän HERran JEsuxen Christuxen woimalla,

5. Annetaan Satanan haltuun lihan kadotuxexi, että hengi autuaxi tulis HERran JEsuxen päiwänä.

6. Ei ole teidän kerskauxenne hywä. Ettekö te tiedä, että wähä hapatus kaiken taikinan hapattaa?

7. Sentähden peratkaat se wanha taikina, että te olisitta uusi taikina, niin-kuin te happamattomat oletta. Sillä meidän Pääsiäis-lambaamme on meidän edestämme uhrattu, joka on Christus.

8. Sentähden pitäkämme Juhlaa, ei wanhasa hapatuxesa, eikä pahuden ja wäärydenhapatuksesa, waan wakuden ja totuden happamattomasa taikinasa.

9. Minä olen teille lähetyskirjasa kirjoittanut, ettei teidän pitäisi sekaanduman huorin-tekiäin kanssa.

10. Ja ei kaiketi tämän mailman huorin-tekiäin kanssa, eli ahneitten, eli raateliain, eli epäjumalten palwelioitten; sillä niin tulis teidän mailmasta paetа pois.

11. Mutta nyt minä olen kirjoittanut, ettei teidän pidä heihin sekaanduman, jos joku, joka weljexi kutzutaan, olis huorin-tekiä, taikka ahne, eli epäjumalten palwelia, taikka pilkkaaja, eli juomari, taikka raateliа: älkäät senkaltaisen kanssa syökö.

12. Sillä mitä minun tu-

lee duomita niitä, jotka ulkona owat? Ettekö te niitä duomitze, jotka sisällä owat?

13. Mutta Jumala ne duomitzee, jotka ulkona owat. Ajakaat itzekkin paha pois tykönänne.

6. Luku.

Mixi joku teistä, jolla on toisen kanssa jotakin asiata, rohkenee riidellä wääräin, ja ei pyhäin edessä?

2. Ettekö te tiedä, että Pyhät pitää mailmaa duomitzeman? Ja jos mailma pitää teidän kauttanne duomittaman, ettekö te siis kelpaa pienimpitä asioita duomitzemaan?

3. Ettekö te tiedä, että meidän pitää Engeleitäkin duomitseman? Kuinga siis ei ajallisia asioita?

4. Koska siis teillä on jotakuta asiata ajallisesta hywydestä, niin te otatte ne jotka Seurakunnasa owat ylön-katzotut, ja asetatte duomarixi.

5. Teille minä sanon näitä häpiäxi: Eikö niin yhtään wiisasta ole teidän seasanne, joka taitais duomita weljensä wälillä?

6. Waan weli riitelee weljensä kanssa, ja sittekin uskottoman edessä.

7. Niin on siis kaiketi wika teidän seasanne, että te toinen toisenne kanssa käytte oikeuden eteen. Mixette paremmin wäärytttä kärsi? Mixette ennen suo teitänne wahingoittaa?

8. Waan te itze wääryden ja wahingon teette, ja semmengin teidän weljillenne.

9. Ettekö te tiedä, ettei wäärät pidä Jumalan Waldakunnaa perimän? Älkät exykö: eikä huorin-tekiäin, eikä epä-jumalten palweliain, eikä salawuoteisten, eikä pehmiäin, eikä miesten kanssa makajitten,

10. Eikä waraisten, eikä ahnetten, eikä juomaritten, eikä pilkkajitten, eikä raateliain, pidä Jumalan Waldakundaa perimän.

11. Ja senkaltaiset te muutamat olitta; mutta te oletta pestyt, te oletta pyhitetyt, te oletta wanhurskaaxi tulleet HERran JEsuxen nimen kautta, ja meidän Jumalamme Hengen kautta.

12. Kaikisa on minulla walda, waan ei kaikki ole hywäxi. Kaikisa on minulla walda, mutta en minä kenengän alammainen ole.

13. Ruoka on watzalle säätty, ja watza rualle: mutta Jumala on tämän ja sen hukuttawa. Ei ruumis ole säätty huoruuteen, waan HERralle, ja HERra ruumiille.

14. Mutta Jumala on HERran herättänyt, niin hän on myös meitäkin woimallansa herättäwä.

15. Ettekö te tiedä, että teidän ruumiinne owat Christuxen jäsenet? Pitäiskö siis minun Christuxen jäsenet ottaman ja porton jäsenixi tekemän? Pois se!

16. Taikka ettekö te tiedä, että se joka porttohon ryhtyy, niin hän on yxi ruumis sen kanssa? Sillä he tulewat, sanoo hän, kaxi yhdexi lihaxi.

17. Mutta joka HERRAAN ryhtyy, se on yxi hengi hänen kanssansa.

18. Wältäkäät huoruutta! Kaikki synnit kuin ihminen tekee, owat ulkona ruumiista, waan joka huorin tekee, se tekee syndiä omasa ruumiisansa.

19. Wai ettekö te tiedä, että teidän ruumiinne on Pyhän Hengen Templi, joka teisä on, jonga te Jumalalda saitta, ja ettepä te ole teidän omanne?

20. Sillä te oletta kalliisti ostetut: kunnioittakaat siis Jumalata teidän ruumiisanne, ja teidän hengesänne, jotka Jumalan owat.

7. Luku.

Mutta niistä kuin te minulle kirjoititta, hywä on miehelle, ettei hän waimoon ryhdy.

2. Mutta huoruuden tähden pitäkön kukin oman waimonsa, ja jokainen pitäkön oman miehensä.

3. Mies andakan waimolle welwollisen mieli-suosion: niin myös waimo miehelle.

4. Ei ole waimolla waldaa omalle ruumiillensa, waan miehellä. Ei myös miehellä ole waldaa ruumiillensa waan waimolla.

5. Älkät toinen toistanne wältäkö, jollei se ole molempain suosiosta ajaxi, että teillä jouto olis paastota ja rukoilla. Ja tulkaat jälleen yhteen, ettei Satanas teitä kiusaisi teidän himonne hillimättömyden puolesta.

6. Mutta sen sanon minä teille suomisen, ja ei käskyn jälkeen.

7. Sillä minä tahtoisin, että kaikki ihmiset niin olisit kuin minäkin olen; mutta jokaitzella on oma lahja Jumalalda, yhdellä niin, ja toisella näin.

8. Waan minä sanon naimattomille ja leskille: Se on heille hywä, jos he owat niinkuin minäkin.

9. Waan ellei he woi heitänsä pidättää, niin naikaan; Sillä parembi on naida, kuin palaa.

10. Mutta naineelle käsken, en minä, waan HERRA, ettei waimon pidä miehestänsä eriämän.

11. Mutta jos hän eriää, niin olkon naimata, taikka sopikaan miehensä kanssa: ja älkön mies hyljätkö waimoansa.

12. Waan muille sanon minä, ja ei HERRA: Jos jollakin weljellä on uskotoin waimo, ja se mielistyy hänen kanssansa asumaan, älkön sitä itzestänsä eroittako.

13. Ja jos jollakin waimolla on uskotoin mies, ja hän tahtoo sen kanssa asua, älkön hända itzestänsä eroittako.

14. Sillä uskotoin mies on waimonsa kautta pyhitetty, ja uskotoin waimo on pyhitetty mie-

henſä kautta: muutoin oliſit teidän lapſenne ſaaſtaiſet, waan nyt ne owat pyhitetyt.

15. Mutta jos uſkotoin itzenſä eroittaa, niin olkaan eroitetut. Eipä weli taikka ſiſar ole ſidottu orjuteen ſen-muotoiſiſa menoiſa; mutta rauhaſa on Jumala meitä kutzunut.

16. Sillä kuingas tiedät, waimo! jos ſinä miehes taidat autuaxi ſaattaa? Eli ſinä, mies! kuingas tiedät, jos ſinä taidat waimos autuaxi ſaattaa?

17. Kuitengin niinkuin Jumala kullengin on jakanut. Jokainen niin waeltakaan, kuin HERra on hänen kutzunut: ja niin minäkin kaikiſa Seurakunniſa säädän.

18. Jos joku ymbäri-leikattu on kutzuttu, älkän ſe eſi-nahkaa pyytäkö. Jos joku on eſi-nahaſa kutzuttu, älkän ſe andako itziänſä ymbäri-leikata.

19. Ymbäri-leikkaus ei ole mitään, eikä eſi-nahka mitään ole, waan Jumalan käſkyin pitämys.

20. Jokainen pyſykön ſiinä kutzumiſeſa, johonga hän kutſuttu on.

21. Jos ſinä olet orjaxi kutſuttu, älä ſitä murehdi; kuitengin jos ſinä taidat wapaaxi tulla, niin nautitze ſitä paremmin.

22. Sillä joka orjaxi on HERraſa kutzuttu, ſe on HERran wapaa. Niin myös joka wapaaxi on kutzuttu, hän on Chriſtuxen orja.

23. Te oletta kalliiſti oſtetut: älkät ihmiſten orjat olko.

24. Itzekukin, rakkaat weljet! joſa hän kutzuttu on, olkaan ſiinä Jumalan tykönä.

25. Mutta neitzeiſtä ei ole minulla HERran käſkyä: kuitengin ſanon minä minun neuwoni, niinkuin laupiuden ſaanut HERralda uſkollisna ollaxeni.

26. Minä luulen ſiis ſen hywäxi, nykyiſen tuſkan tähden, että ihmiſen on niin hywä olla.

27. Jos ſinä olet waimoon ſidottu? älä pyydä eroa. Jos ſinä olet waimotoin? niin älä pyydä waimoa.

28. Mutta jos ſinä myös olet nainut, et ſinä ſyndiä tehnyt: Ja jos neitzy huoli, ei hängän ſyndiä tehnyt. Kuitengin ſenkaltaiſet ſaawat waiwan ruumiiſeenſa. Mutta minä ſäästäiſin mielelläni teitä.

29. Mutta ſen minä ſanon, rakkaat weljet! aika on lyhetty. Mitä enää? joilla waimot owat, olkaan niinkuin ei heillä oliſikkan.

30. Ja jotka itkewät, niinkuin ei he itkiſikkän: Ja jotka iloitzewat, niinkuin ei iloitziſikkan: ja jotka oſtawat, niinkuin ei nautitziſikkan.

31. Ja jotka tätä mailmaa wiljelewät, ettei he ſitä wäärin käyttäiſi; ſillä tämän mailman meno on menewä.

32. Mutta minä tahtoiſin, että te ilman murhetta oliſitta. Naimatoin tottelee niitä kuin

HERran owat, kuinga hänen pitää HERralle kelpaaman.

33. Mutta joka nai, hän suree mailmallisista, kuinga hän emännällensä kelpais.

34. Nämät owat eritetyt, waimo ja neitzy: joka ei naitu ole, se murehtii niitä kuin HERran owat, että hän pyhä olis seä ruumiilla että hengellä: Mutta se joka naitu on, murehtii mailmallisista, kuinga hänen pitää miehellensä kelpaaman.

35. Mutta senkaltaista sanon minä teidän tarpeexenne: ei että minä paulan teidän päällenne heittäisin, waan että te soweliasti ja hywin HERrasa rippuisitte kiinni, ilman eroittamata.

36. Mutta jos joku lulee, ettei se sowi hänen neitzellensä, sitte kuin hän jo naitawisa on, eikä saa toisin olla, niin tehkään mitä hän tahtoo, ei hän syndiä tee; sallikaan hänen huolla.

37. Mutta joka seisoo wahwana sydämesänsä, ja ei ole waadittu, waan hänellä on oma ehtonsa, ja päättää sen sydämesänsä, että hän tahtoo hänen neitzensä pitää, se tekee hywin.

38. Sentähden joka naittaa, se tekee hywin; mutta joka ei naita, hän tekee paremmin.

39. Waimo on sidottu Lakiin niin-kauwan kuin hänen miehensä elää: waan kosta hänen miehensä kuollut on, niin hän on wapaa toiselle huolemaan, kelle hän tahtoo; ainoasta että se HERrasa tapahtuu.

40. Waan hän on autuambi minun luullaxeni, jos hän sillänsä pysyy; sillä minä luulen, että minullakin on Jumalan Hengi.

8. Luku.

Epä-jumalten uhreista me tiedämme että kaikilla meillä on tieto. Tieto paisuttaa, mutta rakkaus rakendaa.

2. Mutta jos joku luulee hänensä jotakin tietäwän, ei hän wielä mitään tiedä, kuin hänen tulis tietää.

3. Mutta jos joku Jumalata rakastaa, se on tuttu hänelle.

4. Niin me nyt tiedämme, siitä ruasta kuin epä-jumalille uhrataan, ettei yhtään epä-jumalata mailmasa olekkan, ja ettei yhtään muuta Jumalata ole, kuin yxi.

5. Ja waikka muutamat owat jotka Jumalixi kutzutaan, olkoon se Taiwaasa eli maan päällä: (niinkuin monda jumalata, ja monda Herraa on:)

6. Niin on kuitengin meillä yxi Jumala, Isä, josta kaikki owat, ja me hänessä: ja yxi HERra JEsus Christus, jonga kautta kaikki owat, ja me hänen kauttansa.

7. Mutta ei jokaitzella ole tietoa; sillä muutamat tekewät heillensä oman-tunnon epä-jumalista, ja syöwät niinkuin se olis epä-jumalille uhrattu. Ja että heidän oma-tundonsa on heikko, niin se saastutetaan.

8. Mutta ei ruoka meitä saata otolliseri Jumalan edeſä: jos me syömme, en me sitä rikkaammaxi tule; ellen me taas syö, embä me sentähden köyhemmäxi tule.

9. Waan katzokaat, ettei tämä teidän wapaudenne tuliſi heikoille pahennuxexi.

10. Sillä jos sinun, jolla tieto on, joku näkee atrioitzewan epä-jumalten huoneisa; eikö siitä oma-tundo, joka heikko on, yllytetä epä-jumalten uhria syömään?

11. Ja niin sinun tietos kautta sinun weljes hukkaanduu, joka heikko on, jonga tähden Christus on kuollut.

12. Mutta koska te niin syndiä teette weljiänne wastan, ja särjette heidän heikon omantundonsa, niin te Christusta wastan syndiä teette.

13. Sentähden jos ruoka minun weljeni pahendais, niin en minä ikänäni söisi lihaa, etten minä weljeäni pahendaisi.

9. Luku.

Engö minä ole Apoſtoli? Engö minä wapaa ole? Engö minä meidän HERraa JEsusta Christusta nähnyt? Ettekö te ole minun työni HERrasa?

2. Ellen minä ole muille Apoſtoli, niin minä tosin teille olen; Sillä te oletta minun Apoſtolin-wirkani sineetti HERrasa.

3. Niille, jotka minulda kyſywät, on tämä minun edeswastauxeni:

4. Eikö meillä ole waldaa syödä ja juoda?

5. Eikö meillä ole waldaa siſarta waimoxi kanßamme ymbäri wiedä, niinkuin muillakin Apoſtoleilla, ja HERran welillä, ja Cephaxella?

6. Eli minulla yxin ja Barnaballa ei ole waldaa ei työtä tehdä?

7. Kuka sotii koſkaan omalla kulutuxellanſa? Kuka iſtuttaa wiina-tarhan, ja ei syö sen hedelmäſtä? Eli kuka karjaa kaitſee, ja ei syö karjan rieſkaſta?

8. Puhunengo minä näitä ihmiſten tawalla? Eikö myös Laki sitä sano?

9. Sillä Moſexen Laiſa on kirjoitettu: Ei sinun pidä sitoman kiinni rihtä-tappawan härjän suuta. Sureneeko Jumala härkiä?

10. Taikka, eikö hän sitä kaiketi meidän tähtemme sano? Sillä meidän tähtemme on se kirjoitettu: Että se joka kyndää, hänen pitää toiwoſa kyndämän, ja joka riihtä tappaa, hänen pitää toiwoſa riihtä tappaman, että hän toiwoſtanſa oſalliſexi tulis.

11. Jos me olemma teille hengelliſiä kylwäneet, paljoko se on, jos me teidän ruumilliſianne niitämme?

12. Jos muut owat täſä wallaſa oſalliſet teidän tykönänne, mixen me siis paljo enämmin? Mutta empä me ole sitä waldaa pitäneet, waan me kärſimme kaikkinaiſia, etten me

Christuxen Ewangeliumille mitään estettä tekisi.

13. Ettekö te tiedä, että ne jotka uhraawat, ne syöwät uhrista? Ja ne jotka Altarita walmistawat, ne altarista osalliseri tulewat?

14. Niin on myös HERRa säännyt, että ne jotka Ewangeliumia ilmoittawat, pitää Ewangeliumista elatuxensa saaman.

15. Mutta en minä ole kuitengan mitään näistä tehnyt. Waan en minä sentähden sitä kirjoita, että niin pitäis minun kanssani tapahtuman. Parembi olis minun kuolla, kuin että joka minun kerskaamiseni tyhjäxi tekis.

16. Mutta että minä Ewangeliumia saarnaan, niin ei minun tarwita siitä öykkäämään; sillä minun tulee se tehdä. Woi minua, ellen minä Ewangeliumia ilmoita!

17. Sillä jos minä sen mielelläni teen, niin minulla on palkka; mutta jos minä ylönmielen sen teen, niin on se wirka kuitengin minulle uskottu.

18. Mitästä siis minun palkkani on? että minä Christuxen Ewangeliumia saarnaan, ja teen sen ilman mitäkän, etten minä turmelisi wapauttani Ewangeliumisa.

19. Sillä ehkä minä olen wapaa jokaitzesta, niin minä olen kuitengin minuni tehnyt jokaitzen palweliaxi, että minä sitä usiammat woittaisin.

20. Ja olen Judalaisille tehty niinkuin Judalainen, että minä Judalaiset woittaisin. Niille kuin Lain alla owat, niinkuin Lain alainen, että minä ne, jotka Lain alla owat, woittaisin.

21. Niille kuin ilman Laita owat, niinkuin minä ilman Laita olisin (waikka en minä ilman Laita Jumalan edesä ole, waan olen Christuxen Laisa,) että minä ne, jotka ilman Laita owat, woittaisin.

22. Heikoille olen minä tehty niinkuin heikko, että minä heikot woittaisin. Minä olen kaikille tehty kaikixi, että minä kaikeri muutamat autuaxi saattaisin.

23. Mutta sen minä teen Ewangeliumin tähden, että minä siitä osalliseri tulisin.

24. Ettekö te tiedä, että ne, jotka kiistasa juoxewat, kaikki tosin he juoxewat, waan yxi palkan ennättää? Juoskaat siis niin että te käsittäisitte.

25. Mutta jokainen kuin kilwoittelee, kaikista hän itzensä pitää pois. Ne tosin sitä-warten, että he katoowaisen Kruunun saisit: Mutta me, katoomattoman.

26. Mutta en minä niin juokse, kuin tietämättömän puoleen: ja minä kilwoittelen, ei niinkuin tuulda piexäin.

27. Waan minä kuritan ruumistani, ja painan sitä alas, etten

etten minä, joka muille saarnaan, itze hyljättäwäxi tuliſi.

10. Luku.

Mutta en minä tahdo ſitä teildä, rakkaat weljet, ſalata, että meidän Iſämme owat kaikki pilwen alla olleet; ja kaikki meren läpitze waeltaneet.

2. Ja kaikki Moſexehen kastetut pilweſä ja mereſä.

3. Ja owat kaikki yhtäläiſtä hengelliſtä ruokaa ſyöneet.

4. Ja kaikki yhtäläiſtä hengelliſtä juomaa juoneet; Sillä he joit ſiitä hengelliſeſtä kalliosta, joka heitä ſeurais; Mutta ſe kallio oli Chriſtus.

5. Mutta ei heiſtä monda olleet Jumalalle otolliſet; ſillä he maahan lyötiin korweſa.

6. Mutta nämät oli meille eſi-kuwaxi, etten me pahaa himoitziſi, niinkuin he himoitzit.

7. Älkät ſiis olko epä-jumalten palweliat, niinkuin muutamat heiſtä; niinkuin kirjoitettu on: Kanſa iſtui ſyömään ja juomaan, ja nouſit mäßämään.

8. Älkämme huorin tehkö, niinkuin muutamat heiſtä itzenſä huorudella ſaaſtutit, ja langeiſit yhtenä päiwänä kolme kolmatta kymmendä tuhatta.

9. Älkämme Chriſtuſta kiuſatko, niinkuin myös muutamat heiſtä kiuſaiſit, ja ſurmattiin kärmeiltä.

10. Älkät napiſko, niinkuin muutamat heiſtä napiſit, ja hukattiin kadottajalda.

11. Mutta kaikki nämät tulit heidän kohtaanſa eſi-kuwaxi; waan ſe on kirjoitettu meille karttamiſexi, joidenga päälle mailman loput tulleet owat.

12. Sentähden joka luulee ſeiſowanſa, katzokan ettei hän langee.

13. Eipä yxikän kiuſaus ole teitä käſittänyt, waan inhimillinen. Mutta Jumala on uſkollinen, joka ei ſalli teitä kiuſattaa yliße teidän woimanne; waan hän tekee myös kiuſaukſeſta lopun, että te ſen woiſitta kärſiä.

14. Sentähden, minun rakkaani! paetkaat epä-jumalten palweluſta.

15. Minä puhun niinkuin toimelliſille: Duomitkat te mitä minä ſanon.

16. Se ſiunattu Kaikki, jota me ſiunaamma, eikö ſe ole Chriſtuxen Weren oſalliſuus? Se Leipä, jonga me murramme, eikö ſe ole Chriſtuxen Ruumiin oſalliſuus?

17. Sillä ſe on yxi leipä, niin mekin monda olemma yxi ruumis, ſillä me kaikki yhdeſtä leiwäſtä olemma oſalliſet.

18. Katzokat Iſraelia lihan jälkeen: eikö ne jotka uhria ſyöwät, ole Altariſta oſalliſet?

19. Mitäſtä ſiis minä ſanon? että epä-jumalat jotakin owat, eli jos epä-jumalten uhri jotakin on?

20. Mutta ſen minä ſanon: mitä pakanat uhraawat, ſen he perkeleille uhraawat ja ei Jumalalle. En minä tahdo, että

teidän pitää oleman perkeleistä osalliset.

21. Et te taida HERran Kalkkia juoda, ja perkelitten Kalkkia. Et te taida osalliset olla HERran pöydästä, ja perkelitten pöydästä.

22. Eli tahdommako me HERRAN härsytellä? Ollemmako me händä wäkewämmät?

23. Kaikki tosin owat minulle luwalliset, waan ei kaikki ole tarpeelliset. Kaikki owat minulle luwalliset, mutta ei kaikki tapahdu parannuxexi.

24. Älkän kengän omaa parastansa katzoko, waan toisen.

25. Kaikkea mitä teuras-huoneesa myydään, niin syökäät, ja älkät oman-tunnon tähden kyselkö.

26. Sillä maa on HERran, ja kaikki mitä siinä on.

27. Mutta koska joku uskomatoin teitä wieraaxi kutzuu, ja te mennä tahdotta, niin syökäät kaikkia mitä teidän eteenne tuodaan, ja älkän oman-tunnon tähden kyselkö.

28. Mutta jos joku silloin teille sanois: tämä on epä-jumalten uhri, niin älkät syökö, hänen tähtensä, joka sen ilmoitti, ja oman-tunnon tähden. Sillä maa on HERran, ja kaikki mitä siinä on.

29. Mutta minä sanon omasta-tunnosta: ei sinun, waan toisen; sillä mingä-tähden minun wapauteni duomitaan toisen omalda-tunnolda?

30. Sillä koska minä sen kiitoxella nautitzen, mixistä minua pilkataan sen edestä kuin minä kiitän?

31. Jos te nyt syötte eli juotte, eli mitä te teette, niin tehkäät kaikki Jumalan kunniaxi.

32. Olkaat ilman pahennusta sekä Judalaisille, että Grekiläisille, ja Jumalan Seurakunnalle.

33. Niinkuin minä kaikisa kaikille kelpaan, ja en etzi omaa parastani, waan monen, että he autuaxi tulisit.

11. Luku.

Olkaat minun seuraajani, niinkuin minäkin Christuxen.

2. Mutta minä kiitän teitä, rakkaat weljeni, että te minua kaikisa muistatte, ja että te pidätte ne säädyt, jotka minä teille annoin.

3. Mutta minä tahdon, että teidän pitää tietämän, että Christus on jokaitzen miehen pää; mutta mies on waimon pää; ja Jumala on Christuxen pää.

4. Jokainen mies kuin rukoilee eli propheteraa, ja pitäjotakin päänsä päällä, se häwäisee päänsä.

5. Mutta jokainen waimo kuin rukoilee eli propheteraa peittämättömällä päällä, se häwäisee päänsä; Sillä se on niinkuin se ajeltu olis.

6. Sillä ellei waimo anna itziänsä peittää, niin kerittäkän myös hänen hiuxensa. Waan että se on ruma, että waimon

pitäis keritty eli ajeltu oleman, niin peittäkän päänſä.

7. Mutta ei miehen pidä päätänſä peittämän; ſillä hän on Jumalan Kuwa ja Kunia: Mutta waimo on miehen kunnia.

8. Sillä ei mies ole waimosta, mutta waimo on mieheſtä.

9. Ja ei mies ole luotu waimon tähden, mutta waimo on luotu miehen tähden.

10. Sentähden pitää waimon pitämän woiman päänſä päällä, Engelitten tähden.

11. Muutoin ei ole mies paitzi waimoa, eikä waimo paitzi miestä, HERRaſa.

12. Sillä niinkuin waimo on mieheſtä, niin on myös mies waimon kautta; mutta kaikki Jumalaſta.

13. Duomitkat itze keſkenänne: ongo ſe kaunis, että waimo awoi-päin Jumalata rukoilee?

14. Eikö luontokan ſitä teille opeta, että ſe on miehelle häpiäxi, jos hänellä on pitkät hiuxet.

15. Mutta waimolle on ſe kunniaxi, että henellä on pitkät hiuxet; ſillä hiuxet owat hänelle peitteexi annetut.

16. Mutta jos joku näkyy riitainen olewan, ei meillä eikä Jumalan Seurakunnilla ſe tapa ole.

17. Mutta kuin minä tätä teille ilmoitan, en minä teitä kiitä, ettet te kokoon tule parannuxexi, waan pahennuxexi.

18. Sillä enſin, koſka te Seurakundaan tuletta, niin minä kuulen eri-puraiſuudet olewan teidän ſeaſanne; jonga minä myös puolittain uſkon.

19. Sillä teidän ſeaſanne pitää myös eri-ſeurat oleman, että ne jotka koetellut owat, teidän ſeaſanne ilmoitettaiſin.

20. Koſka te ſiis kokoon tuletta yhteen, ei ſe ole HERRan Ehtolliſta pitää.

21. Sillä jokainen ennättää ſyödä oman ehtolliſenſa, yxi iſoo, ja toinen juowuxiſa on.

22. Wai eikö teillä huoneita ole, joiſa te ſyödä ja juoda ſaatte? Taikka katzottako te ylön Jumalan Seurakunnan, ja häwäiſettä ne, joilla ei mitään ole? Mitä minun pitää teille ſanoman? Pitääkö minun teitä kiittämän? Täſä en minä kiitä.

23. Sillä minä olen ſen HERRalda ſaanut, jonga minä myös teille annoin. Sillä HERRa JEſus, ſinä yönä jona hän pettiin, otti Leiwän,

24. Ja kiitti, murſi, ja ſanoi: Ottakaat, ſyökäät: tämä on minun ruumiini, joka teidän edeſtänne murretaan: ſe tehkäät te minun muiſtoxeni.

25. Niin myös Kalkin Ehtolliſen jälkeen, ja ſanoi: Tämä Kalkki on ſe Uuſi Teſtamenti minun wereſäni: ſe tehkäät, niin uſein kuin te juotta, minun muiſtoxeni.

26. Sillä niin uſein kuin te ſyötte täſtä Leiwäſtä, ja juotta täſtä Kalkiſta, pitää teidän HERRan kuoleman juliſtaman, ſiihen-aſti kuin hän tulee.

27. Sentähden joka kelwottomasti syö tästä Leiwästä, ja juo HERran Kalkista, se on wikapää HERran ruumiseen ja wereen.

28. Mutta koetelkan ihminen itziänsä, ja niin syökän tästä Leiwästä, ja juokan tästä Kalkista.

29. Sillä joka syö taikka juo kelwottomasti, hän syö ja juo duomion itzellensä, ettei hän HERran ruumista eroita.

30. Sentähden on myös monda heikoa ja sairasta teidän seassanne, ja moni makaa.

31. Sillä jos me itzemme duomitzisimme, niin en me ensingän duomittaisi.

32. Waan koska me duomitaan, niin me HERralda kuritetaan, etten me mailman kanßa kadotettaisi.

33. Sentähden, rakkaat weljeni! koska te kokoon tuletta syömään, niin odottakat toinen toistanne.

34. Mutta jos joku isoo, hän syökön kotonansa, ettei te kokoon tulisi kadotuxexi. Ne muut minä tultuani tahdon toimittaa.

12. Luku.

Mutta hengellisistä lahjoista, rakkaat weljet! en minä tahdo teildä salata.

2. Te tiedätte että te oletta pakanat olleet, ja käyneet niitten mykkäin epä-jumalten tygö, niinkuin te wiedyt olitta.

3. Sentähden teen minä teille tiettäwäxi, ettei yxikän joka Jumalan Hengen kautta puhuu, JEsusta kiroile: ja ei yxikän taida JEsusta kutzua HERraxi, waan Pyhän Hengen kautta.

4. Lahjat owat moninaiset, mutta yxi on Hengi.

5. Ja wirat owat moninaiset, mutta yxi on HERra.

6. Ja woimat owat moninaiset, mutta yxi on Jumala, joka kaikki kaikissa waikuttaa.

7. Mutta jokaitzelle annetaan Hengen ilmoitus hyödyxexi.

8. Sillä yhdelle annetaan Hengen kautta puhua wiisaudesta, toiselle puhua tiedosta, sen yhden Hengen kautta:

9 Mutta toiselle usko, siitä yhdestä Hengestä: Toiselle lahjat terweexi tehdä, siinä yhdesä Hengesä.

10. Toiselle woimallisia töitä tehdä, toiselle ennustus, toiselle henget eroittaa, toiselle moninaiset kielet, toiselle moninaisten kielten selitys.

11. Mutta nämät kaikki se yxi Hengi waikuttaa, jakain kullengin omansa niinkuin hän tahtoo.

12. Sillä niinkuin ruumis on yxi, ja hänellä on monda jäsendä, mutta kaikki yhden ruumiin jäsenet, ehkä heitä on usia, owat kuitengin yxi ruumis; niin on myös Christus.

13. Sillä me olemma myös yhdesä Hengesä kaikki yhdexi ruumiixi kastetut: sekä Judalaiset että Grekiläiset, sekä orjat että wapaat; ja kaikki me

olemma yhteen Hengeen juotetut.

14. Sillä ei ruumis ole yxi jäſen, waan uſia.

15. Jos jalka ſanois: en minä ole käſi, ſentähden en minä ole ruumiiſta; Eikö hän ſen wuoxi ole ruumiiſta?

16. Ja jos korwa ſanois: en minä ole ſilmä, ſentähden en minä ole ruumiiſta; Eikö hän ſen wuoxi ruumiiſta ole?

17. Jos koko ruumis ſilmänä olis, kuſaſta ſiis kuulo? Jos ſe kaikki kuulona, kuſaſta ſiis haiſto?

18. Mutta nyt on Jumala pannut jäſenet erinänſä itzekungin ruumihiſa, niinkuin hän on tahtonut.

19. Wai jos kaikki oliſit yxi jäſen, kuſa ſitte ruumis olis?

20. Mutta nyt on monda jäſendä, waan yxi ruumis.

21. Mutta ei ſilmä taida kädelle ſanoa: en minä ſinua tarwitze; Eli taas pää jalwoille: en minä teitä tarwitze.

22. Waan paljo enämmin ne ruumiin jäſenet, jotka heikommaxi näkywät, owat tarpeelliſet.

23. Ja jotka me luulemma häpiälliſemmäxi ruumiiſa, niiden päälle me enimmän kunnian panemma; Ja jotka häjymmäxi näkywät, niillä on enin kauniſtuſta:

24. Sillä jotka meiſä kauniit owat, ei ne mitään tarwitze. Mutta Jumala on ruumiin kokoon liittänyt, ja ſille puuttuwaiſelle enämmän kunnian andanut:

25. Ettei eri-puraiſutta ruumiiſa oliſi; waan kaikki jäſenet pitää toinen toiſeſtanſa ſurun pitämän.

26. Ja jos yxi jäſen kärſii jotakin, niin kaikki muut jäſenet kanßa kärſiwät: Ja jos yxi jäſen kunniaſa pidetään, niin kaikki jäſenet myös riemuitzewat.

27. Mutta te oletta Chriſtuxen ruumis ja jäſenet, jokainen oſanſa jälkeen.

28. Ja Jumala on pannut Seurakundaan enſin Apoſtolit, ſitte Prophetat, ſenjälkeen opettajat, ſitte woimalliſet työt, jälleen parantamiſen lahjat, awut, hallituxet, moninaiſet kielet.

29. Owatko kaikki Apoſtolit? Owatko kaikki Prophetat? Owatko kaikki Opettajat? Ongo kaikilla woimalliſet työt?

30. Ongo kaikilla parandamiſen lahjat? Puhuwatko kaikki moninaiſilla kielillä? Taitawatko kaikki ſelittää?

31. Mutta noudattakat te parahita lahjoja. Ja wielä minä teille korkiamman tien oſotan.

13. Luku.

Ja minä ihmiſten ja Engelein kielillä puhuiſin, ja ei minulla oliſi rakkautta, niin minä oliſin kuin heliſewä waſki, taikka kiliſewä kulkuinen.

2. Ja jos minä propheteraſta taitaiſin, ja kaikki ſalaiſudet tietäiſin, ja kaiken tiedon, ja

minulla olis kaikki uſko, niin että minä wuoret ſiirtäiſin, ja ei oliſi minulla rakkautta, niin en minä mitään oliſi.

3. Ja jos minä kaiken tawarani kuluttaiſin köyhäin rawinnoxi: ja jos minä andaiſin ruumiini poltettaa, ja ei oliſi minulla rakkautta, niin ei ſe oliſi minulle mitää hyödyllinen.

4. Rakkaus on kärſiwäinen ja laupias. Ei rakkaus kadehdi, ei rakkaus ole tyly, ei hän paiſu:

5. Ei hän käytä itziänſä ſopimattomaſti, ei hän omaanſa etzi, ei hän wihaan ſyty, ei hän pahaa ajattele,

6. Ei hän wäärydeſtä iloitze, mutta hän iloitzee totuudeſta.

7. Kaikki hän peittää, kaikki hän uſkoo, kaikki hän toiwoo, kaikki hän kärſii.

8. Ei rakkaus koſkan wäſy. Waikka Prophetiat lakkaawat ja kielet waikenewat, ja tieto katoo.

9. Sillä me ymmärrämme puolittain, ja propheteramme puolittain.

10. Mutta koſka täydellinen tulee, ſitte wajaa lakkaa.

11. Koſka minä olin lapſi, niin minä puhuin kuin lapſi, minulla oli lapſen mieli, ja ajattelin kuin lapſi: Mutta ſitte kuin minä miehexi tulin, niin minä hyljäiſin lapſelliſet.

12. Sillä nyt me näemmä niinkuin ſpeiliſtä tapauxeſa, mutta ſilloin kaswoiſta kaswoihin. Nyt minä tunnen puolittain, waan ſilloin minä tunnen, niinkuin minä tuttu olen.

13. Mutta nyt pyſywät Uſko, Toiwo, Rakkaus, nämät kolme: waan rakkaus on ſuurin niiſtä.

14. Luku.

Noudattakaat rakkautta, olkat ahkerat hengelliſten lahjain perään: mutta enämmin propheteraamaan.

2. Sillä joka kielillä puhuu, ei hän ihmiſille puhu, waan Jumalalle; ſillä ei kengän kuule, waan hän puhuu ſalaiſudet Hengeſä.

3. Mutta joka propheteraa, ſe puhuu ihmiſille parannuxexi, ja neuwoxi, ja lohdutuxexi.

4. Joka kielillä puhuu, hän parandaa itzenſä; mutta joka propheteraa, hän Seurakunnan parandaa.

5. Mutta minä tahtoiſin, että te kaikki kielillä puhuiſitta, mutta paljo enämmin että te propheteraiſitta; ſillä ſe joka propheteraa, on ſuurembi kuin ſe joka kielillä puhuu, paitzi ſitä jos hän ſen ſelittää, että Seurakunda ſais ſiitä parannuxen.

6. Waan nyt, rakkaat weljeni! jos minä tulen teidän tykönne kielillä puhuin, mitä minä oliſin teille hyödyllinen, ellen minä puhuiſi teille eli ilmoituxen kautta, eli tiedon kautta, eli Prophetain kautta, taikka opin kautta?

7. Kuitengin ne hengettömät jotka äänen andawat, joko ſe

on huilu eli kandele, koska ei ne anna eri-ädändä itzestänsä, kuinga se tietädän mitä huilulla eli mitä kandeleilla soitettu on?

8. Ja jos waski-torwi ardaa ymmärtämättömän ädänen itzestänsä, kuka tietädä sotaan hangita?

9. Niin myös te, jos te kielillä puhutta, ja ette puhu selkiästi, kuinga se ymmärretädän, mitä puhuttu on? Sillä te puhutta tuulehen.

10. Moninaiset tosin owat ädänet mailmasa, ja ei yhtädän niistä ole ädänetöindä.

11. Sentähden ellen minä tiedä ädänen toinda, niin minä olen puhujalle outo; ja se joka puhuu, on myös minulle outo:

12. Niin tekin, että te ahkerasti hengellisiä lahjoja etzitte, niin ahkeroitkat Seurakunnan parannuxexi, että teillä kyllä olis.

13. Sentähden, joka kielillä puhuu, se rukoilkan, että hän sen taitais myös selittädä.

14. Sillä jos minä kielillä rukoilen, niin minun hengeni rukoilee; mutta minun mieleni on hedelmätöin.

15. Kuingasta se siis on? Minä rukoilen hengesä, ja rukoilen myös mielesäni. Minä weisaan hengesä, ja weisaan myös mielesäni.

16. Mutta koska sinä hengesä siunaat, kuingasta se joka oppimattoman siasa on, pitädä sinun kiitoxes Amen sanoman? sillä ei hän ymmärrä mitäs sanot?

17. Sinä tosin hywästi kiität, waan ei se toinen siitä parane.

18. Minä kiitän minun Jumalatani, että minä taidan usiammalla kielellä puhua, kuin te kaikki.

19. Mutta Seurakunnasa tahdon minä paremmin wiisi sanaa puhua minun mielestäni, muita neuwoaxeni, ennen kuin kymmenen tuhatta sanaa kielillä.

20. Rakkaat weljet! älkät olko lapset taidosa; waan olkaat lapset pahudesa, mutta olkaat taidosa täydelliset.

21. Laisa on kirjoitettu: Minä tahdon puhua tälle Kansalle toisilla kielillä, ja toisilla huulilla, ja ei he sittekkän minua kuule, sanoo HERra.

22. Niin siis kielet owat merkixi, ei niille jotka uskowat, waan niille jotka ei usko; Mutta ei Prophetiat ole uskottomain, waan uskowaisten tähden.

23. Sentähden jos koko Seurakunda yhteen paikkaan kokonduis, ja kaikki puhuisit kielillä, ja sinne tulisit oppemattomat, taikka uskomattomat, eikö he teitä mieli-puolixi sanoisi?

24. Mutta jos te kaikki propheteraisitta, ja sinne tulis joku uskomatoin taikka oppematoin, ja hän nuhdeltaisin kaikilta, ja duomittaisin kaikilta:

25. Ja niin hänen sydämensä salaudet julki tulisit, ja hän langeis kaswoillensa, ja rukoi-

lis Jumalata, tunnustain että Jumala olis totisesti teisä.

26. Kuingasta se on, rakkaat weljet? koska te kokoon tuletta, niin kullakin teistä on psalmi, hänellä on opetus, hänellä on kieli, hänellä on ilmoitus, hänellä on selitys: ne tapahtukon kaikki parannuxexi.

27. Jos joku kielellä puhuu, se puhukan itze toisena, taikka eninnäkin itze kolmandena, ja wuorottain, ja yxi sen selittäkän.

28. Ellei hän selittäjä ole, niin olkan Seurakunnasa äänetä, ja puhukan itzellensä ja Jumalalle.

29. Mutta Prophetat puhukan itze toisena, eli itze kolmandena, ja ne muut duomitkan.

30. Ja jos jollekulle tykönä istuwalle ilmoitus tapahtuu, niin olkan ensimäinen äänetä.

31. Sillä, kyllä te kaikki prophetorata taidatte, yxi toisenne perään, että kaikki oppisit, ja tulisit neuwoturi.

32. Ja Prophetain Henget owat Prophetaille alammaiset.

33. Sillä ei Jumala ole sekaseuraisuden, waan rauhan Jumala, niinkuin kaikisa Pyhäin Seurakunnisa.

34. Teidän waimonne pitää Seurakunnisa äänetä oleman; sillä ei heille ole sallittu puhua, waan että he owat alammaiset, niinkuin myös Laki sanoo.

35. Mutta jos he jotain oppia tahtowat, niin kysykän miehildänsä kotona; Sillä häpysti se waimoille sopii, että he Seurakunnasa puhuwat.

36. Eli ongo Jumalan sana teistä tullut? Taikka ongo se ainoasti teidän tykönne tullut?

37. Jos joku luulee hänensä Prophetaxi, eli Hengellisexi, se tutkikan mitä minä teille kirjoitan, että ne owat HERran käskyt.

38. Mutta jos joku on tietämätöin, se olkon tietämätöin.

39. Sentähden, rakkaat weljet, ahkeroitkat prophetorata, ja älkät kieltäkö kielillä puhumasta.

40. Kaikki tapahtukon soweliasti ja säädyllisesti.

15. Luku.

Mutta minä teen teille tietäwäxi, rakkaat weljet, sen Ewangeliumin kuin minä teille ilmoitin, jonga te myös saaneet oletta, josa te myös seisotte.

2. Jonga kautta te myös autuaxi tuletta, jos te sen pidätte kuin minä teille olen ilmoittanut, ellet te hukkaan ole uskoneet.

3. Sillä minä olen sen ensin teille andanut, jonga minä myös saanut olen, että Christus on kuollut meidän syndeimme tähden, Raamattuin jälkeen:

4. Ja että hän oli haudatta, ja nousi ylös kolmandena päiwänä, Raamattuin jälkeen:

5. Ja että hän nähtiin Cephaxelda, ja sitte niildä kahdelda-toista-kymmenelde.

6. Sen jälkeen hän nähtiin

uſiammalda kuin wiideldä ſadalta weljeldä yhdellä haawalla, joiſta monda wielä eläwät, mutta muutamat owat nukkuneet.

7. Sitä-lähin nähtiin hän Jacobilda: ja ſen jälkeen kaikilda Apoſtoleilda.

8. Wian kaikkein wiimein, on hän myös minulda nähty, niinkuin keſken-syndyneldä.

9. Sillä minä olen kaikkein huonoin Apoſtolitten ſeaſa, engä ole kelwollinen Apoſtolixi kutſuttu, että minä olen Jumalan Seurakundaa wainonut.

10. Mutta Jumalan armosta minä olen, ſe kuin minä olen, ja hänen armonſa minun kohtaani ei ole tyhjä ollut, waan minä olen enämmän työtä tehnyt, kuin muut kaikki; mutta en kuitengan minä, waan Jumalan armo, joka minuſa on.

11. Oliſin ſiis minä eli he; näin me ſaarnaamme, ja näin te oletta myös uſkoneet.

12. Mutta jos Chriſtus ſaarnataan kuolleiſta nosneexi ylös, mixi ſiis teidän ſeaſanne muutamat ſanowat, ettei kuolluitten ylös-nouſemiſta ole?

13. Mutta ellei kuolluitten ylös-nouſemus ole, niin ei Chriſtuskan nosnut ylös.

14. Mutta jollei Chriſtus nosnut ylös, niin on meidän ſaarnamme turha, ja teidän uſkonne on myös turha.

15. Ja me löytään Jumalan wääräxi todiſtajixi, että me Jumalata waſtan todiſtaneet olemma, että hän on herättänyt ylös Chriſtuxen; jota ei hän ole herättänyt ylös, ellei kuolleet nouſe ylös.

16. Sillä jollei kuolleet nouſe ylös, eipä Chriſtuskan nosnut ole.

17. Mutta ellei Chriſtus ole nosnut ylös, niin on teidän uſkonne turha; Ja te oletta wielä teidän ſynneiſänne:

18. Niin owat myös ne jotka Chriſtuxeſa nukkuneet owat, kadotetut.

19. Jos meillä ainoaſta täſä eläməſä on toiwo Chriſtuxen päälle, niin me olemma wiheljäiſemmät kaikkia muita ihmiſiä.

20. Mutta nyt on Chriſtus kuolleiſta nosnut ylös: ja on tullut uutiſexi nukkunuitten ſeaſa.

21. Sillä että ihmiſen kautta kuolema on, niin on myös ihmiſen kautta kuolluitten ylösnouſemus.

22. Sillä niinkuin kaikki Adamiſa kuolewat; niin he myös kaikki pitää Chriſtuxeſa eläwäxi tehtämän.

23. Mutta kukin järjeſtyxeſänſä: uutinen Chriſtus, ſitte ne jotka Chriſtuxen omat owat, hänen tulemiſeſanſa.

24. Sitte on loppu, koſka hän andaa waldakunnan Jumalan ja Iſän haltuun: ja panee pois kaiken herrauden ja kaiken wallan ja woiman.

25. Sillä hänen tulee hallita, ſihen-aſti kuin hän kaikki wiholliſenſa panee hänen jalkainſa ala.

26. Wimeinen wihollinen, joka häwitetään, on kuolema.

27. Sillä hän on kaikki hänen jalkainsa ala heittänyt. Mutta koska hän sanoo, että kaikki hänen alansa heitetyt owat, niin on julki, että se on eroitettu, joka hänelle kaikki heitti ala.

28. Koska nyt kaikki hänen alansa heitetyxi tulewat, silloin myös itze poika hänen alansa heitetään, joka kaikki hänen alansa heitti, että Jumala kaikki kaikisa olis.

29. Mitä ne muutoin tekewät, jotka heitänsä kastaa andawat kuolluitten päälle, jollei kuolleet nouse ylös? Mixi he siis andawat kuolluitten päälle heitänsä kastaa?

30. Mixi myös me joka aika waarasa olemma?

31. Minä kuolen joka-päiwä meidän kerskaamisen puolesta, kuin minulla on Christuxesa JEsuxesa meidän HERRasamme.

32. Jos minä olen ihmisten tawalla Epheson petoin kanssa sotinut, mitä se minua auttaa, ellei kuolleet nouse ylös? Syökämme ja juokamme; sillä huomena me kuolemma.

33. Älkät andako petää teitänne: pahat jaawituxet turmelewat hywät tawat.

34. Herätkät ylös hurskasti, ja älkät syndiä tehkö; sillä ei muutamat Jumalasta mitään tiedä. Häpiäxi minä näitä teille sanon.

35. Waan joku taitais sanoa: kuingasta kuolleet nousewat? Ja mingäkaltaisilla ruumiilla he tulewat?

36. Sinä tomppeli! se kuin sinä kylwät, ei tule eläwäxi, ellei hän (ensin) kuole.

37. Ja jonga sinä kylwät, ei ole se ruumis joka tulewa on, waan paljas jywä, nimittäin, nisun jywä eli joku muu.

38. Mutta Jumala andaa hänelle ruumiin niinkuin hän tahtoi, ja kullengin siemenelle oman ruumiinsa.

39. Ei kaikki liha ole yhtäläinen liha: waan toinen on ihmisten liha, toinen on karjan liha, toinen on kalain, toinen on linduin.

40. Ja owat taiwaalliset ruumiit, ja maalliset ruumiit; Mutta toinen kirkkaus on taiwaallisilla, ja toinen maallisilla.

41. Toinen kirkkaus on Auringolla, ja toinen kirkkaus Kuulla, ja toinen kirkkaus Tähdeillä; sillä yxi Tähti woittaa toisen kirkkaudesa.

42. Niin myös kuolluitten ylösnousemus: Se kylwetään turmelluxesa, ja nousee ylös turmelematoin:

43. Se kylwetään huonona, ja nousee ylös kunniasa: Se kylwetään heikkoudesa, ja nousee ylös wäkewydesä.

44. Se kylwetään luonnollinen ruumis, ja nousee hengellinen ruumis. Meillä on luonnollinen ruumis, on myös hengellinen ruumis.

45. Niinkuin myös kirjoitettu on: Ensimäinen ihminen A-

dam on tehty eläwäxi ſieluxi; ja wiimeinen Adam eläwäxitekewäiſexi Hengexi.

46. Mutta hengellinen ei ole ſe enſimäinen, waan ſe luonnollinen, ſenjälkeen ſe hengellinen.

47. Enſimäinen ihminen on maaſta ja maallinen: toinen ihminen on itze HERra taiwaaſta.

48. Mingäkaltainen ſe maallinen on, ſenkaltaiſet owat myös maalliſet, ja mingäkaltainen taiwaallinen on, ſenkaltaiſet owat myös taiwaalliſet.

49. Ja niinkuin me olemma kandaneet maalliſen kuwaa, niin pitää myös meidän kandaman taiwaalliſen kuwaa.

50. Mutta minä ſanon, rakkaat weljet, ei liha ja weri taida Jumalan waldakundaa periä, ja ei turmeldu pidä turmelematoinda perimän.

51. Katzo, minä ſanon teille ſalaiſuuden: en me toſin kaikki nuku, waan kaikki me muutetaan:

52. Ajan rahduſa, ſilmän räpäyxeſä, wiimeiſellä Baſunalla; Sillä Baſuna ſoi, ja kuolleet pitää turmelematoinna nouſeman yläs, ja me tulemma muuteturi.

53. Sillä tämä katoowa pitää pukeman päällenſä katoomattomuden, ja kuolewa pukee päällenſä kuolemattomuden.

54. Mutta koſka katoowa pukee päällenſä katoomattomuden, ja kuolewa pukee päällenſä kuolemattomuden, ſilloin täytetään ſe ſana kuin kirjoitettu on: Kuolema on nielty woitoſa.

55. Kuolema, kuſa on ſinun otas? Helwetti, kuſa on ſinun woittos?

56. Mutta kuoleman ota on syndi, ja synnin woima on Laki.

57. Mutta kiitos olkon Jumalan, joka meille woiton andanut on meidän HERran JEſuxen Chriſtuxen kautta!

58. Sentähden, minun rakkaat weljeni, olkat wahwat, järkähtymätä, ja aina yltäkyläiſet HERran töiſä, tieten, ettei teidän työnne ole turha HERraſa.

16. Luku.

Mutta awun hakemiſeſta pyhiä warten, kuin minä Galatian Seurakunnille ſäännyt olen; niin te myös tehkät.

2. Enſimäiſenä Sabbathina ottakan jokainen teiſtä tykönſä jotakin, ja kootkan waranſa jälkeen, ettei åſken, ſilloin koska minä tulen, niitä hakemaan ruweta.

3. Mutta kuin minä tullut olen, jotka te kirjoilla walitzetta, ne minä tahdon lähettää wiemään teidän lahjojanne Jeruſalemiin.

4. Jos taas niin on ſowelias, että minä itze ſinne waellan, niin he ſaawat minun kanßani waeltaa.

5. Mutta minä tahdon teidän tykönne tulla, koſka minä Macedonian kautta waellan.

(Sillä minun pitää Macedonian läpitze waeltaman.)

6. Mutta teidän tykönänne minä mitämax wiiwon, eli myös talwea pidän, että te minua saattaisitta kuhunga minä matkustan.

7. Sillä en minä nyt mene'äni tahdo teitä nähdä: Sillä minä toiwon saawani jongun ajan wiipyä teidän tykönänne, jos HERra saltii.

8. Mutta minä tahdon Ephesoſa wiipyä, Heluntaihin asti:

9. Sillä minulle on suuri ja wäkewä owi awattu, ja on monda wastan-seisojata.

10. Mutta jos Timotheus tulee, niin katzokat, että hän pelkäämätä olis teidän tykönänne; sillä hän tekee myös HERran työtä, niinkuin minäkin.

11. Älkän händä kengän katsoko ylön: mutta saattakat händä rauhasa minun tyköni tulemaan; sillä minä odotan händä weljein kanßa.

12. Mutta weljestä Apollosta tietkät, että minä olen händä paljo neuwonut weljein kanssa teidän tykönne tulemaan, mutta ei hän nyt tahtonut tulla; kuitengin on hän tulewa, koska hänelle sowelias aika on.

13. Walwokat, pysykät uskoſa, olkat urholliſet, olkat wahwat!

14. Kaikki teidän menonne tapahtukon rakkaudesa.

15. Mutta minä neuwon teitä, rakkaat weljet: te tunnetta Stephanan perheen, että he owat alkeet Achajasa, ja owat ruweneet pyhiä palwelemaan.

16. Että te myös olisitta senkaltaisille alammaiset, ja jokaitselle apulaiselle ja auttajalle.

17. Mutta minä iloitzen Stephanan, Fortunatuxen, ja Achaicuxen tulemiſesta; sillä he owat teidän puuttumiſenne täyttäneet.

18. Sillä he wirwotit minun hengeni ja teidän; sentähden tutkaat senkaltaiſet

19. Teitä terwehtäwät Asian Seurakunnat. Teitä terwehtäwät suuresti Aqwila ja Priſkilla HERraſa, ja Seurakunda, joka heidän huoneeſanſa on.

20. Teitä terwehtäwät kaikki weljet. Terwehtäkät toinen toiſtanne pyhällä suun-andamiſella.

21. Minä Pawali terwehdän teitä omalla kädelläni.

22. Joka ei HERraa JEſusta Chriſtuſta rakaſta, ſe olkon Anathema Maranatha.

23. HERran JEſuxen Chriſtuxen armo olkon teidän kanſſanne!

24. Minun rakkaudeni olkon kaikkein teidän kanßanne Chriſtuxeſa JEſuxeſa! Amen!

Enſimäinen Epiſtola Corinthiläiſten tygö, kirjoitettu Philippiſtä, Stephanan, Fortunatuxen, Achaicuxen ja Timotheuxen kanßa.

Pawalin toinen Epistola Corinthiläisten tygö.

1. Luku.

Pawali, JEsuxen Christuxen Apostoli Jumalan tahdon kautta, ja Timotheus weli, Jumalan Seurakunnalle, joka on Corinthosa, ja kaikille Pyhille, jotka koko Achajasa owat.

2. Armo olkon teille ja Rauha Jumalalda meidän Isäldämme, ja HERralda JEsuxelda Christuxelda!

3. Kiitetty olkon Jumala ja meidän HERran JEsuxen Christuxen Isä, laupiuden Isä, ja kaiken lohdutuxen Jumala:

4. Joka meitä lohduttaa kaikesa meidän waiwasamme, että me taitaisimma lohduttaa niitä, jotka kaikkinaisesa waiwasa owat, sillä lohdutuxella jolla Jumala meitä lohduttaa.

5. Sillä niinkuin Christuxen kärsimys on paljo tullut meidän päällemme, niin myös meille tulee paljo lohdutusta Christuxen kautta.

6. Mutta jos meitä waiwataan, niin se tapahtuu teille lohdutuxexi ja autuudexi, joka waikuttaa niitten waiwain kärsiwällisydesä, joita myös me kärsimme. Eli jos meitä lohdutetaan, niin se tulee teille lohdutuxexi ja autuudexi: ja meidän toiwomme on wahwa teistä:

7. Että me tiedämme, että niinkuin te oletta kärsimisestä osalliset, niin te myös tuletta lohdutuxesta osalliseri.

8. Sillä en me tahdo salata teildä, rakkaat weljet, meidän waiwaamme kuin meille Asiasa tapahtui: että me olimma sangen suuresti rasitetut ylitze meidän woimamme, niin että me jo meidän hengestämme epäilimme.

9. Mutta me itzellämme juuri niin päätimme, että meidän piti kuoleman, ettei meidän pitäisi itze päällemme uskaldaman, waan Jumalan päälle, joka kuolleetkin herättää:

10. Joka meitä niin suuresta kuolemasta päästi, ja päästää: ja me turwaamma hänen päällensä, että hän tästedeskin meitä päästää:

11. Ynnä myös teidän rukoustenne awulla meidän edestämme, että meidän tähtemme, siitä lahjasta, kuin meille annettu on, pitäis monelda ihmiseldä kiitos tehtämän.

12. Sillä se on meidän kerskauxemme, nimittäin meidän oman-tundomme todistus, että me yxikertaisuudesa, ja Jumalan wakuudesa, ei lihalliseta wiisaudesa, waan Jumalan Armosa, olemma mailmasa waeldaneet, mutta enimmästi teidän tykönänne.

13. Sillä empä me muuta teille kirjoita, waan sitä kuin te luetta, eli myös tiedätte;

Mutta minä toiwon, että te myös loppuun asti tiedätte.

14. Niinkuin te puolittain meidän tietäneet oletta, että me olemma teidän kerskaamisenne, niinkuin tekin meidän kerskauksemme HERran JEsuxen päiwänä oletta.

15. Ja senkaltaisella uskalluksella, tahdoin minä ennen tulla teidän tykönne, että te toisen kerran olisitta saaneet minulda jongun hywän työn:

16. Ja minä olisin waeldanut teidän kauttanne Macedoniaan, ja Macedoniasta teidän tykönne takaperin tullut, ja niin teildä Judeaan johdatetuxi.

17. Koska minä tätä ajattelin, lienengö minä sen tehnyt hempeydestä? Eli owatko minun aiwoituxeni, joita minä aiwoin, lihalliset? että minun tykönäni olis Niin, Niin: ja Ei, Ei.

18. Mutta Jumala on wakaa, ettei meidän puheemme ole teille Niin ja Ei ollut.

19. Sillä Jumalan Poika JEsus Christus, joka teidän seasanne meildä saarnattu on, nimittäin minulda ja Silwanuxelda ja Timotheuxelda, ei ollut Niin ja Ei, waan oli hänessä Niin.

20. Sillä kaikki Jumalan lupauxet owat Niin hänessä, ja owat Amen hänessä, Jumalan kunniaxi meidän kauttamme.

21. Mutta Jumala on se, joka meitä teidän kanssanne Christuxessa wahwistaa, ja on meitä woidellut.

22. Joka myös on meitä lukinnut, ja andoi Hengen pantixi meidän sydämihimme.

23. Mutta minä rukoilen Jumalata todistajaxi sieluni päälle, että minä olen säästänyt teitä, etten minä wielä ole Corinthoon tullut.

24. Ei niin, että me hallitzisimma teidän uskoanne, waan me olemma auttajat teidän ilohonne; sillä te seisotta uskossa.

2. Luku.

Mutta sitä minä olen itsellänni aikoinut, etten minä taas murheella teidän tykönne tulisi.

2. Sillä jos minä teidän murheeseen saatan, kukasta minua ilahutta, waan se joka minulda on murheellisexi tehty?

3. Ja sen minä olen teille kirjoittanut, etten minä tultuani saisi niistä murhetta, joista minun tulis ilo saada; sillä minulla on senkaltainen uskallus kaikkein teidän tykönne, että minun iloni kaikkein teidän ilonne on.

4. Sillä minä kirjoitin teille suuresa waiwasa ja sydämen kiwusa, monilla kyyneleillä; ei että teidän pitäis murehtiman, waan että te ymmärtäisitte sen erinomaisen rakkauden, kuin minulla on teidän kohtaanne.

5. Jos joku on murheen matkaan saattanut, ei hän ole minua murheellisexi saattanut, waan puolittain, etten minä teitä kaikkia rasittaisi.

6. Mutta kyllä siinä on, että se monelda niin rangaistu on.

7. Että te tästedes sitä enämmän händä armahtaisitta, ja lohduttaisitta, ettei hän uppoisi ylönpaltisesa murheesa.

8. Sentähden neuwon minä teitä, että te hänen kohtaansa rakkautta osottaisitta.

9. Sillä sentähden minä myös olen kirjoittanut, koetellaxeni teitä, jos te olette kaikkihin kuuliaiset.

10. Mutta joille te jotain andeexi annatte, sen minä myös andeexi annan: sillä jolle minä jotain andeexi annoin, sen minä andeexi annoin teidän tähtenne Christuxen puolesta, etten me Saatanalda woitetuxi tulisi.

11. Sillä eipä meildä ole salattu, mitä hänen mieleksänsä on.

12. Mutta kuin minä tulin Troadaan Christuxen Ewangeliumia saarnamaan, ja minulle awattiin owi HERRasa: niin ei minulla ollut yhtään lepoa hengessäni, etten minä Titusta minun weljeäni löynnyt.

13. Mutta kuin minä olin heidän hywästi-jättänyt, menin minä sieldä Macedoniaan.

14. Mutta kiitetty olkon Jumala, joka aina andaa meille woiton Christuxesa, ja julistaa joka-paikasa hänen tundemisensa hajun meidän kauttamme!

15. Sillä me olemma Jumalalle yri hywä haju Christuksesa, sekä niitten seasa jotka autuaxi tulewat, että myös niiten seasa jotka hukkuwat.

16. Näille tosin surman haju kuolemaxi, mutta toisille elämän haju elämäxi. Ja kuka on nyt tähän kelwollinen?

17. Sillä embä me ole senkaltaiset kuin muutamat, jotka Jumalan sanaa myyskendelewät; waan wakuudesta, ja niinkuin Jumalasta, me puhumma Jumalan kaswoin edesä Christuxesa.

3. Luku.

Rupeemmako me siis itziämme taas kehumaan? eli tarwitzemmako me, niinkuin muutamat, kiitos-kirjaa teidän työnne, eli kiitos-kirjaa teildä?

2. Te olette meidän kirjamme, meidän sydämihimme kirjoitettut, joka kaikilda ihmisildä tutaan ja luetaan:

3. Ja te olette ilmoitetut, että te Christuxen läheys-kirja olette, meidän palweluxemme koutta walmistettu, ei plækillä kirjoitettu, waan elämän Jumalan Hengellä, ei kiwisiin tauluihin, waan lihallisiin sydämen tauluihin.

4. Mutta senkaltainen uskallus on meillä Christuxen kautta Jumalan puoleen.

5. Ei niin, että me olemma itze meistämme soweliat jotakin ajattelemaan, niinkuin itze meistämme, waan jos me olemma johonguun soweliat, niin on se Jumalalda.

6. Joka meitä soweliaxi tehnyt on Uuden Testamentin mi-

kaa pitämään, ei bookstawin, waan Hengen; sillä bookstawi kuoletta, waan Hengi tekee eläwäxi.

7. Mutta jos sillä wiralla, joka bookstawin kautta kuoletettaa ja kiwihin kuwattu oli, oli senkaltainen kirkkaus, niin ettei Israelin lapset tainneet katzoa Mosexen kaswoihin, hänen kaswoinsa kirkkauden tähden, joka kuitengin katoo;

8. Mixei siis paljo enämmin sillä wiralla joka Hengen andaa, pitäisi kirkkaus oleman?

9. Sillä jos wiralla, joka kadotuxesta saarnaa, kirkkaus oli, paljo enämmin sillä wiralla joka wanhurskaudesta saarnaa, on ylönpaltinen kirkkaus.

10. Sillä se toinen joka kirkastettu oli, ei ole ensingän kirkkaudexi luettawa, sen ylönpaltisen kirkkauden suhteen.

11. Sillä jos sillä oli kirkkaus, joka katoo, paljo enämmin on sillä kirkkaus, joka pysyy.

12. Että meillä siis senkaltainen toiwo on, niin me puhumme rohkiasti.

13. Ja en me tee niinkuin Moses, joka kaswoillensa peitteen pani, ettei Israelin lapset tainneet sen loppua katzoa joka katoo.

14. Waan heidän taitonsa olit paatuneet. Sillä tähän päiwään asti, koska wanhaa Testamentiä luetaan, pysyy se peite ottamata pois, joka Christuxesa lakkaa.

15. Mutta tähän päiwään asti, koska Mosesta luetaan, rippuu se peite heidän sydämensä edessä.

16. Mutta koska he palajawat HERran puoleen, niin peite otetaan pois.

17. Sillä HERra on Hengi: mutta kusa HERran Hengi on, siinä on wapaus.

18. Mutta me kaikki awoimilla kaswoilla, HERran kirkkautta katzelemma, niinkuin speilissä, ja me muutetaan siihen kuwaan kirkkaudesta niin kirkkauteen, niinkuin HERran Hengestä.

4. Luku.

Sentähden että meillä senkaltainen wirka on sen jälkeen kuin Armo meidän kohtaamme tapahtunut on, niin en me suutu.

2. Waan wältämme ne salaiset häpiät, ja emme waella kawaluudella, engä petoxella Jumalan sanaa turmele, waan me ilmoitamme totuuden, ja meitämme julkisesti kaikkein ihmisten omatundoa kohtaan Jumalan edessä osotamme.

3. Jos nyt meidän Ewangeliumimme on peitetty, niin se on niille peitetty jotka kadotetaan.

4. Joisa tämän mailman Jumala on uskottomitten taidot sowaisnut, ettei Ewangeliumin paiste heille pitäisi Christuxen kirkkaudesta walistaman, joka on Jumalan kuwa.

5. Sillä

5. Sillä en me itze meiſtämme ſaarnaa, waan Chriſtuxeſta JEſuxeſta, että hän on HERra; mutta me olemma teidän palwelianne JEſuxen tähden.

6. Että Jumala, joka käſki walkeuden pimeydeſtä paiſtaa, ſe paiſti tunnon walkeuden meidän ſydämiſämme Jumalan kirkkaudeſta JEſuxen Chriſtuxen kaswoiſa.

7. Mutta meillä on tämä tawara ſawiſiſa aſtioiſa, että ſe ylön-paltinen woima pitää oleman Jumalalda, ja ei meiſtä.

8. Meillä on joka-paikaſa ahdiſtus, mutta en me ſitä ſure: meillä on pakko, mutta en me epäile.

9. Me kärſimme wainoa, mutta ei meitä anneta ylön: me painetaan alas, mutta en me huku.

10. Me wiemmä ymbäri aina HERran JEſuxen kuoleman meidän ruumiiſamme, että HERran JEſuxen elämäkin meidän ruumiiſamme ilmoitettaiſiin.

11. Sillä me, jotka elämme, annetaan ylön aina kuolemaan JEſuxen tähden, että JEſuxengin elämä meidän kuolewaiſeſa lihaſamme ilmoitettaiſiin.

12. Sentähden on kuolema meiſä woimallinen, mutta teiſä elämä.

13. Mutta että meillä on yxi uſkon Hengi, niinkuin kirjoitettu on: minä uſkoin, ſentähden minä puhuin; niin me myös uſkomma, ja ſentähden me myös puhumma.

14. Ja tiedämme ſen joka HERran JEſuxen herätti, että hän meidängin JEſuxen kautta herättää, ja aſettaa meitä teidän kanſſanne.

15. Sillä kaikki teidän tähtenne tapahtuu, että ſe ylönpaltinen armo monen kiitoxen kautta runſaaſti Jumalan yliſtyxexi tulis.

16. Sentähden en me wäſy; ſillä waikka meidän ulkonainen ihminen turmellaan, niin ſiſällinen kuitengin päiwä-päiwältä uudiſtetaan:

17. Sillä meidän waiwamme, joka ajallinen ja kewiä on, ſaattaa meille ijankaikkiſen ja määrättömän kunnian:

18. Jotka emme näkywäiſiä katzo, waan näkymättömiä: ſillä näkywäiſet owat ajalliſet, mutta näkymättömät ijankaikkiſet.

5. Luku.

Sillä me tiedämme, että jos tämän meidän majan maallinen huone purjetaan, meillämme olewan rakennuxen Jumalalda, huoneen ei käſillä tehdyn, joka on ijankaikkinen Taiwahiſa.

2. Jota me myös huokaamma, ikäwöiten että me meidän majallamme, joka taiwaaſta on, puetetuxi tuliſimma.

3. Jos me muutoin puetettuna, ja ei alaſti löyttäiſiin.

4. Sillä me jotka täſä majaſa olemma, huokaamma, että me raſitetut olemma, joſa en me tahdo riiſuttuna, waan pue-

tettuna olla, että se kuolewainen elämäldä nieltäisiin.

5. Mutta joka meitä siihen walmistaa, se on Jumala, joka myös hengen on meille pandixi andanut.

6. Niin me olemma sentähden aina hywäsä turwasa, ja tiedämme, että niin-kauwan kuin me ruumiisa asumma, niin me olemma kaukana HERrasta.

7. (Sillä me waellamme uskosa, ja en katzomisesa.)

8. Mutta meillä on turwa, ja paljo halaamma, enämmin olla kaukana pois ruumiista, ja mennä asumaan HERran tygö.

9. Sentähden joko me kotona olemma, eli ulkona waellamme, niin me ahkeroitzemma siitä, että me hänelle kelpaisimme.

10. Sillä meidän kaikkein pitää ilmestymän Christuxen Duomio-istuimen eteen, että jokainen sais sen jälkeen kuin hän ruumiisansa tehnyt on, olkoon se hywä eli paha.

11. Että me siis tiedämme, että HERraa pitää peljättämän, niin me neuwomma ihmisiä, mutta Jumalalle olemma me julkiset. Kuitengin minä toiwon, että me olemma myös julki teidängin omasa tunnosanne.

12. En me taas kerskaa itsiämme teidän edesänne; waan me annamme teille tilan kerskataxenne meistä; että teilläkin olis kerskaamista niitä wastan, jotka itziänsä kaswoin jälkeen kerskaawat, ja ei sydämen jälkeen.

13. Sillä jos me tyhmistyneet olemma, niin me sen Jumalalle olemma: eli jos me taidosa olemma, niin me teille taidosa olemma.

14. Sillä Christuxen rakkaus waatii meitä:

15. Että me sen niin pidämme, että jos yxi on kuollut kaikkein edestä, niin he kaikki owat kuolleet: ja hän on sentähden kaikkein edestä kuollut, että ne jotka eläwät, ei nyt enä eläisi itzellensä, waan hänelle, joka heidän edestänsä kuollut ja nosnut on ylös.

16. Sentähden en me täste des lihan puolesta ketään tunne. Ja jos me olemma Christuxen lihan puolesta tundeneet, niin en me kuitengan sillen tunne.

17. Sentähden jos joku on Christuxesa, niin hän on uusi luondo-kappale; sillä wanhat owat kadonneet, katzo, kaikki owat uudexi tulleet.

18. Mutta ne kaikki owat Jumalasta, joka meitä on itze kanssansa sowittanut JEsuxen Christuxen kautta, ja andoi meille wiran sowinnosta saarnata.

19. Sillä Jumala oli Christuxesa, ja sowitti mailman itze kanssansa, ja ei lukenut heille heidän syndiänsä, ja on meisä sowinto-saarnan säännyt.

20. Niin olemma me Christuxen puolesta käskyläiset; sillä

Jumala neuwoo meidän kautamme. Niin me rukoilemma siis Christuxen puolesta, että te Jumalan kanßa sowitta.

21. Sillä hän on sen, joka ei mitään synnistä tiennyt, meidän edestämme synnixi tehnyt, että me hänessä tulisimma sixi wanhurskauden, joka Jumalan edessä kelpaa.

6. Luku.

Mutta me niinkuin apulaiset neuwomme teitä, ettet te Jumalan Armoa hukkaan ottaisi.

2. Sillä hän sanoo: Minä olen otollisella ajalla sinua kuullut, ja olen sinua autuuden päiwänä auttanut. Katzo, nyt on otollinen aika, katzo, nyt on autuuden päiwä.

3. Älkämme kellengän josakusa pahennusta andako, ettei meidän wirkaamme laitettaisi:

4. Waan osottakamma meitämme kaikisa asioisa, niinkuin Jumalan palweliat: suuresa kärsiwälliseßä, waiwoisa, hädisä, suruisa,

5. Haawoisa, fangiuxisa, kapinoisa, töisä, walwomisisa, paastoisa,

6. Puhtaasa elämäsä, taidosa, pitkä-mielisyßesä, suloisudessa, Pyhäsä Hengesä, wilpittömäsä rakkaudesa,

7. Totuuden sanasa, Jumalan wäesä, wanhurskauden sotaasetten kautta oikialla ja wasemmalla puolella:

8. Kunnian kautta ja pilkan, panetuxen ja kiitoxen kautta: niinkuin wietteliät, ja kuitengin waat:

9. Niinkuin tundemattomat, ja kuitengin tutut: niinkuin kuolewaiset, ja katzo, me elämme: niinkuin rangaistut, ja ei kuitengan tapetut:

10. Niinkuin murheelliset, ja kuitengin aina iloiset: niinkuin köyhät, mutta kuitengin monda rikkaaxi tekewäiset: niinkuin ne joilla ei mitään ole, ja joiden kuitengin kaikki omat owat.

11. Te, Corinthiläiset, meidän suumme on hänensä awannut teidän kohtaanne, meidän sydämemme on lewinnyt.

12. Et te ole ahtaalla meisä: mutta itze teisänne te ahtaalla oletta.

13. Minä sanon niinkuin lapsilleni, että te myös minua wastan teitänne niin asettaisitta, ja lewittäkäät teitänne.

14. Älkät wetäkö ijestä epäuskoisten kanßa; sillä mitä oikeuden on wääryden kanßa tekemistä? Eli mitä osallisuutta on walkeudella pimeyden kanßa?

15. Ja mikä sowindo on Christuxella Belialin kanßa? Taikka mikä osa on uskowaisella uskottoman kanßa?

16. Eli kuinga Jumalan Templi sopii epä-jumalten kanßa? Sillä te oletta elämän Jumalan Templi, niinkuin Jumala sanoo: Minä tahdon heisä asua, ja heisä waeltaa, ja minä tahdon olla heidän Jumalansa,

ja heidän pitää oleman minun Kansani.

17. Sentähden paetkaat heidän seastansa, ja eroittakaat teitänne, sanoo HERra: ja älkäät saastaisehen ruwetko, ja minä korjaan teitä.

18. Ja olen teidän Jsänne, ja teidän pitää oleman minun poikani ja tyttäreni, sanoo Kaikki-waldias HERra.

7. Luku.

Että meillä nyt senkaltaiset lupauxet owat, minun rakkaani! puhdistakamme siis itzemme kaikesta Lihan ja Hengen saastaisudesta, täyttäin pyhyyttä Jumalan pelwosa.

2. Ottakaat meitä wastan: en me kellengän wääryyttä tehneet, en me ketään turmelleet, en me keneltäkän mitään waatineet.

3. Senkaltaista en sano minä teille kadotuxexi; sillä minä olen ennen sanonut, että te oletta meidän sydämisämme ynnä kuolla ja ynnä elää.

4. Minä puhun teille suurella rohkeudella: minä kerskaan paljo itziäni teistä: minä olen lohdutuxella täytetty: minä olen ylön-paltisesa ilosa kaikesa meidän waiwasamme.

5. Sillä koska me Macedoniaan tulimma, ei meidän lihallamme ollut yhtään lepoa, waan kaikisa paikoisa olimma me waiwatut: ulkona sota, sisällä pelko.

6. Mutta Jumala, joka nöyriä lohduttaa, hän lohdutti meitä Tituxen tulemisella.

7. Waan ei ainoasta hänen tulemisellansa, mutta myös sillä lohdutuxella jonga hän teillä saanut oli, ja ilmoitti meille teidän halunne, teidän itkunne ja teidän kiiwaudenne minusta; niin että minä wielä enämmin ihastuin.

8. Sillä jos myös minä teitä minun lähetys-kirjallani murheesen saatin, empä minä sitä kadu: ehkä minä olisin katunut; Sillä minä näen sen lähetys-kirjan teitä hetken aikaa murheesa pitäneen.

9. Nyt minä iloitzen, en siitä että te murehisa olitta, waan että te olitta murehisa parannuxexi: Sillä te olitta murheelliset Jumalan mielen jälkeen, niin ettei teille pitäisi meistä joskus wahingota oleman.

10. Sillä se murhe, joka Jumalan mielen jälkeen tapahtuu, saattaa katumisen autuudexi, jota ei yxikän kadu; Mutta mailman murhe saattaa kuoleman.

11. Sillä katzo, että te olitta Jumalan mielen jälkeen murheelliset, kuinga suuren ahkeruuden se on teisä waikuttanut? Ja tosin edes-wastauxen, närkästyxen, pelwon, ikäwöitzemisen, kiiwauden ja koston. Te oletta kaikisa teitänne puhtaaxi osottaneet tässä asiasa.

12. Sentähden waikka minä teille kirjoitin, niin ei se ole kuitengan sen tähden tapahtu-

nut, joka rikkonut oli, eikä sen tähden jolle wääryys tehtiin, mutta sentähden, että teidän ahkeruudenne meidän kohtaamme Jumalan edessä julkiseksi tulis.

13. Sentähden me olemme saaneet lohdutuxen, että tekin olette lohdutetut. Mutta wielä enämmin iloitsimme me Tituxen ilosta; Sillä hänen Hengensä oli teildä kaikilda wirwotettu.

14. Ja mitä minä hänen edessänsä teistä kerskannut olen, en minä siitä häpee; waan niinkuin kaikki owat todet, kuin minä teille puhunut olen, niin on myös meidän kerskauxemme Tituxen edessä todexi tullut.

15. Ja hänellä on sangen suuri sydämellinen halu teidän puoleenne, koska hän kaikkein teidän kuuliaisuuttanne muistaa, kuinga te pelwolla ja wapistuxella händä otitta wastan.

16. Minä siis iloitsen, että minä kaikissa asioissa teihin taidan luottaa.

8. Luku.

Mutta minä teen teille tietäwäxi, rakkaat weljet! Jumalan Armon, joka Macedonian Seurakuntiin annettu on:

2. Sillä heidän ilonsa oli ylönpaltinen, koska heitä monen waiwan kautta koeteltiin, ja waikka he sangen köyhät olit, owat he kuitengin runsaasti kaikessa yxinkertaisudessa andaneet.

3. Sillä he olit kaikesta woimastansa (sen minä todistan,) ja ylitzekkin woimansa hywäntahtoiset,

4. Ja meitä suurella ahkeruudella rukoilit, että me ottaisimma wastan sen hywän työn, ja sen palweluxen osallisuuden kuin Pyhäin waraxi koottu oli.

5. Ja ei niin kuin me toiwoimma, waan he annoit itzensä ensiksi HERRalle, ja (sitte) meillen Jumalan tahdon kautta.

6. Että meidän pitäis Titusta neuwoman, että niinkuin hän oli ennen ruwennut, hänen pitäis senkaltaisen hywän työn niin teidän seasanne päättämän.

7. Mutta niinkuin te oletta kaikissa rikkaat, uskossa, ja sanassa, ja taidossa, ja kaikkinaisessa ahkeruudessa, ja teidän rakkaudessanne meidän kohtaamme, (niin sowittakaat siis), että te myös tässä armossa rikkaat olisitta.

8. Empä minä waatimisesta sitä sano, waan muiden ahkeruudesta koettelen minä myös teidän rakkaudenne wakuutta.

9. Sillä te tiedätte meidän HERRAN JEsuxen Christuxen Armon, että hän rikasna ollessansa tuli kuitengin teidän tähtenne köyhäxi, että te hänen köyhyydensä kautta rikkaaxi tulisitta.

10. Minun neuwoni minä tästä annan: sillä se on teille hyödyllinen, että te oletta ennen ruwenneet, ei ainoasta sitä

tekemään, waan jo menneenä wuonna tahdoitta sitä.

11. Täyttäkäät siis nyt se työ kuin te rupeisitta; että niinkuin tahto walmis oli, te myös sen woimanne perästä täyttäisitte.

12. Sillä jos joku edellä mielellinen on, niin hän on otollinen hänen waransa jälkeen, ja ei sen jälkeen jota ei hänellä ole.

13. Ei niin tuullen, että muilla pitää oleman huojennus, ja teillä ahdistus; waan että se tasan olis, niin palwelkaan teidän rikkaudenne heidän köyhyttänsä, tällä ajalla.

14. Että myös heidän rikkaudensa teidän puuttumistanne palwelis, että tasan tapahtuis:

15. Niinkuin kirjoitettu on: Joka paljo kokois, ei hänellä ollut liiaxi; ja joka wähän kokois, ei hänelle mitään puuttunut.

16. Mutta Jumalan olkoon kiitos, joka senkaltaisen ahkeruuden andoi Tituxen sydämeen teidän tähtenne!

17. Sillä hän otti sen neuwon hywäxi, ja tosin oli sitä ahkerambi, että hän läxi mielellänsä teidän tykönne.

18. Mutta me olemma yhden weljen hänen kanssansa lähettäneet, jota Ewangeliumisa kiitetään kaikisa Seurakunnisa.

19. (Mutta ei se ainoasti, waan hän on myös säätty Seurakunnilda meidän matkakumppanixemme tämän armon kanssa, joka meidän kauttamme HERran kunniaxi toimitetaan, ja teidän hywän tahtonne koettelemisexi.)

20. Karttain sitä, ettei kengän meitä panettelisi senkaltaisen rikkaan awun puolesta, joka meidän kauttamme toimitetaan.

21. Sillä me ahkeroitzemma sitä kuin kunniallinen on, ei ainoasti HERran edesä, waan myös ihmisten edesä.

22. Ja me olemma heidän kanssansa lähettäneet meidän weljemme, jonga me monesa olemma usiasti koetelleet, että hän ahkera on, ja wielä nyt paljo ahkerambi, suurella uskallukella kuin on teidän tykönne.

23. Sekä Tituxen puolesta, joka minun kumppanini on, ja apulaiseni teidän seasanne; että myös meidän weljeimme tähden, jotka owat Seurakundain Apostolit, Christuxen kunnia.

24. Osottakaat siis teidän rakkaudenne merkki, ja meidän kerskaamisemme teistänne, niitä kohtaan, julkisesti Seurakunnangin edesä.

9. Luku.

Sillä siitä awusta, kuin Pyhille annetaan, ei tarwita minun teille kirjoittamaan.

2. Sillä minä tiedän teidän hywän tahtonne, josta minä teidän tähtenne kehun Macedonialaisten seasa, että Achaja on ollut jo ajastajan walmis, ja että te oletta monda siihen kiiwaudellanne kehoittaneet.

3. Kuitengin minä olen tämän weljen sentähden lähettänyt,

ettei meidän kerskaamisemme teistä täsä asiasa tyhjäxi tulisi, että (niinkuin minä sanoin) te walmiit olisitta.

4. Etten, jos Macedonialaiset minun kanßani tulewat, ja ei löydä teitä walmisna, me silloin (en minä sano te) senkaltaisesta kerskauxesta häpiään tulisi.

5. Sentähden näjin minä tarpeellisexi weljiä neuwoa, että he ensin menewät teidän tykönne, ja edellä walmistawat sen teidän ennen luwatun hywän lahjanne, että se walmis olis, niinkuin hywä teko, ja ei niinkuin waatimus.

6. Mutta sen minä sanon: joka tiiwisti kylwää, se pitää myös tiiwisti niittämän: ja joka siunauxesa kylwää, sen pitää myös siunauxesa niittämän.

7. Kukin sydämensä ehdon jälkeen, ei ylön-mielden eli waatien; Sillä iloista andajata Jumala rakastaa.

8. Mutta Jumala on wäkewä niin sowittamaan, että kaikkinainen Armo teidän seasanne ylön-paltiseri tulis: että teillä kaikisa aina yldäkyllä olis, ja olisitta rikkaat kaikkiin hywiin töihin;

9. (Niinkuin kirjoitettu on: Hän on hajottanut ja andanut köyhille: hänen wanhurskautensa pysyy ijankaikkiseSti.

10. Mutta joka siemenen kylwäjälle andaa, hän teillekkin andaa leiwän syödäxenne, ja lisää teidän siemenenne, ja kaswattaa teidän wanhurskautenne hedelmän.)

11. Että te kaikisa rikkaxi tulisitta kaikella yxi-kertaisuudella, joka meidän kauttamme Jumalalle kiitoxen waikuttaa.

12. Sillä tämän wiran palwelus, ei ainoastaan täytä sitä kuin Pyhildä puuttuu, waan on siihen yltäkyllöinen, että moni kiittää Jumalata;

13. (Tämän palwelusen koettelemusen kautta ylistäin Jumalata teidän nöyrän tunnustusenne tähden. Christuxen Ewangeliumisa, ja myös teidän yxi-kertaisen tasa-jaon tähden, heidän ja kaikkein kohtaan,)

14. Ja heidän rukouxisansa teidän edestänne, jotka teitä ikäwöitzewät, sen ylön-paltisen Jumalan Armon tähden kuin teissä on.

15. Mutta kiitos olkoon Jumalan hänen sanomattoman lahjansa edestä!

10. Luku.

Mutta minä Pawali neuwon teitä Christuxen siweyden ja wakuuden tähden, minä joka teidän tykönänne ollesani kehno olen, waan poisa ollesani olen minä rohkia teitä wastan.

2. Mutta minä rukoilen teitä, ettei minua waadittaisi rohkiaxi tykönä ollesani, niinkuin minulla luullaan rohkeus muutamita wastan olewan, jotka meidän luulewat lihan jälkeen waeldawan.

3. Sillä ehkä me lihasa waellamme, emmä me sentähden lihan jälkeen sodi.

4. Sillä meidän sota-aseemme ei ole lihalliset, waan wäkewät Jumalan edessä kukistamaan warustuxia.

5. Ja me maahan lyömme aiwoituxet, ja kaiken korkeuden, kuin hänensä korottaa Jumalan tundemista wastan, ja fangixi otamme kaiken ajatuxen Christuxen kuuliaisuden ala:

6. Ja olemma walmiit kostamaan kaikkea kowa-korwaisuutta, koska teidän kuuliaisuudenne täytetään.

7. Katzottako te niitten jälkeen kuin silmäin edessä owat? Jos joku uskaldaa sen päälle, että hän on Christuxen oma, se taas ajatelkaan itsellänsä, että niinkuin hän on Christuxen oma, niin olemma me myös Christuxen omat.

8. Sillä jos minä wielä enämmän itziäni kerskaisin meidän wallastamme, kuin HERra meille andanut on teidän parannuxexenne, ja ei kadotuxexenne, empä minä häpeisi.

9. Etten minä näkyisi teitä lähetys-kirjoilla peljättäwäni.

10. Sillä lähetys-kirjat, (sanowat he,) owat raskaat ja wäkewät, mutta ruumiillinen läsnäolemus on heikko, ja puhe on ylönkatzottu.

11. Senkaltainen ajatelkaan, että niinkuin me olemma Lähetys-kirjan kautta sanoisa poissa ollessamme; niin me myös olemma itze työllä läsnä ollessamme.

12. Sillä empä me rohkene meitämme lukea eli werrata niihin, jotka itziänsä ylistäwät, mutta että he itze heillänsä heitänsä mittaawat, ja pitäwät ainoastaan itze heistänsä, niin ei he mitään ymmärrä.

13. Mutta en me meitämme kerskaa ylitze määrän, waan ainoasta kohtullisen määrätyn mitan jälkeen, kuin Jumala meille mitannut on, joka myös teihingin ulottuu.

14. Sillä empä me itziämme lewiämmäldä anna ulos kuin sopii, niinkuin en me olisikan teihin ulottuneet; sillä me olemma jo hamaan teidän tykönne Christuxen Ewangeliumilla tulleet.

15. Ja en me kerskaa meitämme ylitze määrän wieraisa töissä; Waan me toiwomma, koska teidän uskonne kaswaa teissä, että mekin meidän määrämme jälkeen tahdomma lewitä yltäkylläisesti:

16. Ewangeliumia saarnaamaan niille kuin tuolla puolen teitä asuwat; engä meitämme kerskaa niistä kuin wieraan mitan jälkeen walmisterut owat.

17. Mutta joka itziänsä kerskaa, se kerskatkaan itziänsä HERRasa:

18. Sillä joka itziänsä kiittää, ei se ole koeteltu, waan se jota HERra kiittää.

11. Luku.

O! joska te wähingin minun tyhmyyttäni kärsisitte: Ja tosin te minua kärsitte.

2. Sillä minä kiiwaan tei-

tä Jumalan kiiwauxella. Sillä minä olen teitä kihlannut yhdelle miehelle, että minä puhtaan neitzen Chriſtuxelle tuottaiſin.

3. Mutta minä pelkään, että niinkuin kärme wietteli Ewan kawaluuxellanſa; niin myös teidän taitonne turmellaan ſiitä yxikertaiſudeſta, kuin on Chriſtuxeſa.

4. Sillä jos ſe, joka teidän tykönne tulee, toiſeſta JEſuxesta teille ſaarnaa, joſta en me ſaarnanneet, taikka jos te toiſen Hengen ſaatte, jota et te ole ſaaneet, eli toiſen Ewangeliumin, jota et te ole ottaneet waſtan, niin te ſen oikein kärſitte.

5. Sillä minä arwaan, etten minä ole ollut halwempi niitä kaikkein-korkeimpia Apoſtoleita.

6. Ja ehkä minä olen puheeſa yxikertainen, niin en minä ole tiedoſa yxikertainen; kuitengin olemma me kyllä kaikille teille tiettäwät.

7. Eli olengo minä syndiä tehnyt, että minä olen itzeni alendanut, että te ylettäiſiin; että minä olen teille Jumalan Ewangeliumia ilman palkata ilmoittanut?

8. Ja olen muut Seurakunnat ryöſtänyt, ja heildä palkan ottanut, jolla minä teitä palwelin? Ja koſka minä olin teidän tykönänne, ja minulda jotakin puuttui, empä minä ketään raſittanut.

9. Sillä mitä minulda puuttui, ſen weljet täytit, jotka Macedoniaſta tulit: Ja niin minä pidin itzeni kaikiſa, etten minä kenengän kuormana ollut, ja tahdon wieläkin minuni niin pitää.

10. Niin totta kuin Chriſtuxen totuus minuſa on, niin ei tämä kerſkaus pidä minulda Achajan maakunniſa otettaman pois.

11. Mingä-tähden? Sengö-tähden etten minä teitä rakasta? Sen Jumala tietää.

12. Mutta mitä minä teen, ſen minä tahdon tehdä, että minä heildä tilan ottaiſin pois, jotka etziwät tilaa heitänſä kerſkata, että he owat niinkuin me.

13. Sillä ſenkaltaiſet wäärät Apoſtolit, ja petolliſet työntekiät, teeſkelewät itzenſä Chriſtuxen Apoſtoleixi.

14. Ei myös ihmekkän ole: Sillä itze Satanas muuttaa itzenſä walkeuden Engelixi.

15. Ei ſiis ſe ole ſuuri, jos myös hänen palwelianſa heitänſä aſettelewat, niinkuin he oliſit wanhurſkauden ſaarnaajat; joitten loppu pitää oleman heidän töidenſä jälkeen.

16. Taas ſanon minä, ettei yhdengän pidä minua tyhmäxi luuleman; waan ellei niin ole, niin ottakaat minua waſtan niinkuin tyhmäkin, että minä myös wähä itziäni kerſkaiſin.

17. Sitä kuin minä nyt puhun, en minä puhu niinkuin HERraſa, waan niinkuin tyh-

myydesä, että me nyt kerskaamaan ruwenneet olemma.

18. Että moni kerskaa itziänsä lihan jälkeen, niin minäkin tahdon itziäni kerskata.

19. Sillä te kärsitte mielellänne tyhmiä, että te wiisaat oletta.

20. Te kärsitte jos joku teitä orjuuteen waatii, jos joku teitä syö, jos joku teildä jotakin ottaa, jos joku itzensä korottaa, jos joku teitä lyö kaswoille.

21. Sen minä sanon häwäistyxen tähden, niinkuin me heikot olisimma: Mihingä joku uskaltaa, (minä puhun tyhmyydesä,) siihen minäkin uskallan.

22. He owat Hebrealaiset, minä myös. He owat Israelitit, minä myös. He owat Abrahamin siemen, minä myös.

23. He owat Christuxen palweliat, (minä puhun tyhmästi,) paljo enämmin minä olen; minä olen enämmän työtä tehnyt; minä olen enämmän haawoja kärsinyt; minä olen useemmin fangina ollut; usein olen kuoleman hädässä ollut.

24. Judalaisilda olen minä wiidesti neljä-kymmendä haawaa saanut, yhtä wailla.

25. Kolmasti olen witzoilla piesty: Olin kerran kiwitetty: Kolmasti olen minä tullut haaxirikkohon: Yösen ja päiwän olin minä meren sywyydessä.

26. Minä olen usein waeltanut, minä olen ollut weden hädässä, hädässä rywärein keskellä, hädässä Judalaisten keskellä, hädässä pakanain keskellä, hädässä kaupungeissa, hädässä korwessa, hädässä merellä, hädässä wiekasten weljein seasa:

27. Työssä ja tuskassa, paljossa, walwomisessa, näljässä ja janossa, paljossa paastossa, wilussa ja alastomuudessa.

28. Ilman niitä kuin muutoin tapahtuwat, nimittäin, että minua joka-päiwä waiwataan, ja pidän surun kaikista Seurakunnista.

29. Kuka on heikko, ja en minä myös heikoxi tule? Kuka pahoitetaan, ja en minä kiiwastu?

30. Että minun pitää nyt itziäni kerskaaman, niin minä kerskaan itziäni minun heikkoudestani.

31. Jumala ja meidän HERran JEsuxen Christuxen Isä, joka olkoon ylistetty ijankaikkisesti! tietä etten minä walehtele.

32. Damaskusa, Arethan Kuningaan Käskynhaldia wartioitzi Damaskun Kaupungia, ja tahtoi minun ottaa kiinni.

33. Ja minä laskettiin maahan muurin akkunasta korisa, ja pääsin niin hänen käsistänsä.

12. Luku.

Ei minun ole hywää minun kerskaamisestani; tulen kuitengin näkyihin ja HERran ilmoituxihin.

2. Minä tunnen ihmisen Christuxesa ennen neljää-toista-kymmendä ajastaikaa; (oliko hän ruumiissa, en minä tiedä; eli oliko hän ulkona ruumiista, en

minä sitäkän tiedä; Jumala sen tietää;) Se temmattiin ylös haniaan kolmandeen Taiwaaseen.

3. Ja minä tunnen sen ihmisen; (jos hän ruumiisa, taikka ulkona ruumiista oli, en minä tiedä; Jumala sen tietää;)

4. Hän temmattiin ylös Paradisiin, ja kuuli sanomattomia sanoja, joita ei yhdengän ihmisen sowi puhua.

5. Siitä minä itziäni kerskaan; mutta en minä itzestäni kerskaa, waan minun heikkoudestani.

6. Sillä jos minä tahtoisin itziäni kerskata, niin en minä tekisi tyhmästi; sillä minä tahdon totuuden sanoa; Mutta kuitengin minä itzeni siinä pidätän, ettei joku minua korkiammaxi lukisi kuin hän minun näkee, eli minusta kuulee.

7. Ja ettei ilmoituksen ylönpaltisuus minua ylön-paljo korottaisi, on pistin annettu minun lihaani, nimittäin, Satanan engeli, rusikoitzemaan minua, etten minä itziäni ylönpaljo korottaisi.

8. Sentähden olen minä kolmasti HERRaa rukoillut, että hän läxis minusta.

9. Ja hän sanoi minulle: tydy minun Armooni; sillä minun woimani on heikoisa wäkewä. Sentähden minä mielelläni kerskaan itziäni minun heikkoudestani, että Christuxen woima minusa asuis.

10. Sentähden iloitzen minä heikkoudesa, ylönkatzeisa, hädisä, wainoisa ja ahdistuxisa Christuxen tähden; sillä koska minä heikko olen, niin minä wäkewäkin olen.

11. Minä olen tällä kerskaamisella tyhmäxi tullut: te oletta minua siihen waatineet. Sillä minua piti teildä kiitettämän; etten minä ensingän wähembi ole kuin korkeemmatkan Apostolit, ehken minä mitään ole.

12. Niin owat tosin Apostolin merkit teidän seasanne tapahtuneet kaikella kärsiwälliselle, merkeillä, ihmeillä, ja woimallisilla töillä.

13. Mitästä te muita Seurakuntia huonommat oletta, paitzi sitä, etten minä itze teidän kuormananne ollut? Andakaat minulle se wäärydys andeexi.

14. Katzo, minä olen walmis kolmannen kerran teidän tykönne tulemaan, ja en tahdo ensingän teitä rasittaa. Sillä empä minä etzi teidän omaanne, waan teitä: sillä ei lasten pidä tawarata kokooman wanhempainsa waraxi, waan wanhemmat lapsillensa.

15. Mutta mielelläni minä tahdon kuluttaa, ja itzeni annettaa ulos teidän sieluinne edestä: waikka te wähä minua rakastatte, jeka kuitengin sangen paljo teitä rakastan.

16. Mutta olkoon sillänsä, etten minä ole teitä raskauttanut; mutta että minä olin kawala, niin minä olen teidän petoxella saawuttanut.

17. Olengo minä keldään mi-

tään waatinut, niitten tähden kuin minä teille lähettänyt olen?

18. Minä olen Titusta neuwonut, ja lähetin hänen kanssansa yhden weljen. Ongosta Titus jotakin teildä waatinut? Engö me ole yhdesä Hengesä waeltaneet? Engö me ole yxiä jälkiä myöden käyneet?

19. Luulettako taas että me wastaamme puolestamme teidän edessänne? Me puhumme Christuxessa, Jumalan edessä; mutta kaikki nämät, rakkaat weljet! teidän parannuxexenne:

20. Sillä minä pelkään, etten minä tultuani teitä löydä senkaltaisna, kuin minä tahdon, ja te myös löydätte minun, ei niinkuin te tahtoisitte: Ettei siellä riidat, kateudet, wihat, torat, panetuxet, parjaukset, paisumiset, ja kapinat olisi:

21. Ettei taas minun palaittuani, minun Jumalani teidän tykönänne minua nöyryttäisi, ja minun pitäis monen tähden murehtiman, jotka ennen rikkoneet owat, ja ei ole itziänsä parandaneet, siitä saastaisudesta, ja huoruudesta, ja haureudesta, kuin he tehneet owat.

13. Luku.

Nyt minä kolmannen kerran tulen teidän tykönne. Niin pitää kahden eli kolmen suun kautta kaikkinaiset asiat kiinnitettämän.

2. Minä olen ennengin sen teille sanonut, ja wielägkin edellä sanon, niinkuin toisella kerralla, läsnä ollessani, ja kirjoitan nyt poisa ollessani niille jotka ennen syndiä tehneet olit, ja muille kaikille, että jos minä sinne tulen, niin en minä säästä.

3. Että te kerran saatte tietää, kuka minusa puhuu, nimittäin Christus, joka ei suingan ole heikko teidän kohtaanne, waan hän on wägewä teisä.

4. Ja ehkä hän oli ristiinnaulittu heikkoudesa, niin hän kuitengin elää Jumalan woimasa; sillä myös me olemma heikot hänesä, mutta meidän pitää elämän hänen kanssansa, Jumalan woimasa teidän tykönänne.

5. Koetelkaat teitänne jos te oletta uskosa, kokekaat teitänne: Eli ettekö te itziänne tunne, että JEsus Christus on teisä? Ellei niin ole että te kelwottomat oletta.

6. Mutta minä toiwon että te tunnetta, etten me kelwottomat ole.

7. Ja minä rukoilen Jumalata, ettet te mitään pahaa tekisi; ei että me kelwolliseri näkyisimme, waan että te hywää tekisittä, ja me olisimma niinkuin kelwottomat.

8. Sillä en me mitään woi totuutta wastan, waan totuuden puolesta.

9. Mutta me iloitzemma, koska me heikot olemma, ja te woinalliset oletta; jota me myös toiwotamme, nimittäin, teidän täydelliseyttänne.

10. Sentähden minä myös poiſa olleſani näitä kirjoitan, ettei minun pitäiſi läsnä olleſani kowa oleman, ſen woiman jälkeen kuin HERra andoi minulle rakennuxexi, ja ei kukistuxexi.

11. Wiimein, rakkaat weljet! iloitkaat, olkaat täydelliſet, lohduttakaat teitänne, olkaat yximieliſet, olkaat rauhalliſet; niin rakkauden ja rauhan Jumala on teidän kanßanne.

12. Terwehtäkäät teitänne keſkenänne pyhälle ſuun-andamiſella: Kaikki pyhät teitä terwehtäwät.

13. Meidän HERran JEſuxen Chriſtuxen Armo, ja Jumalan Rakkaus, ja Pyhän Hengen Oſalliſuus, olkoon kaikkein teidän kanßanne. Amen.

Toinen Epiſtola Corinthiläiſten tygö, kirjoitettu Philippiſä Macedoniaſa, Tituxen ja Lukan kautta.

Palwalin Epiſtola Galatalaiſten tygö.

1. Luku.

Pawali Apoſtoli, (ei ihmiſildä, eikä ihmiſen kautta, waan JEſuxen Chriſtuxen kautta, ja Iſän Jumalan, joka hänen kuolleiſta herättänyt on,)

2. Ja kaikki weljet, jotka minun kanßani owat, Galatian Seurakunnille:

3. Armo olkoon teille ja rauha Iſältä Jumalalta ja meidän HERralta JEſuxelta Chriſtuxelta!

4. Joka itzenſä meidän ſyndeimme edeſtä andanut on, että hän meitä wapahtais täſtä nykyiſeſtä pahaſta mailmaſta, Jumalan ja meidän Iſämme tahdon jälkeen:

5. Jolle olkoon kiitos ijankaikkiſeſta ijankaikkiſeen, Amen!

6. Minä ihmettelen, että te niin pian annatte teitänne käännettää pois ſiitä joka teitä Chriſtuxen Armoon kutzunut on, toiſeen Ewangeliumiin.

7. Joka ei muuta ole, waan että muutamat exyttäwät teitä, ja tahtowat Chriſtuxen Ewangeliumia toiſin kääntää.

8. Mutta ehkä me, taikka joku Engeli Taiwaaſta, ſaarnais teille toiſin Ewangeliumia, kuin me olemma teille ſaarnanneet, ſe olkoon kirottu!

9. Niinkuin me ennen ſanoimma, niin minä wielä ſanon: Jos joku teille toiſin ſaarnaa Ewangeliumia, kuin te ottaneet olette, olkoon kirottu!

10. Saarnaango minä nyt ihmiſten eli Jumalan mielen jälkeen? Eli, pyydängö minä ihmiſille kelwata? Sillä jos minä tähän-aſti oliſin tahtonut ihmiſille kelwata, niin en minä oliſi Chriſtuxen palwelia.

11. Mutta minä teen teille tiettäwäxi, rakkaat weljet! ettei

se Ewangeliumi kuin minulda saarnattu on, ole ihmisen jälkeen.

12. Sillä en minä ole sitä ihmiseldä saanut, engä oppenut, waan JEsuxen Christuxen ilmoituxesta.

13. Sillä te oletta kuulleet minun muinaisen olentoni Judalaisten tawoisa, kuinga ylönpaltisesti minä Jumalan Seurakuntaa wainoisin, ja häwitin sitä;

14. Ja menestyin Judalaisten menoisa, ylitze monen minun wertaiseni minun suwusani, ja olin ylön-kiiwas Jsäin säätyin tähden.

15. Mutta koska Jumala tahtoi, joka minun oli eroittanut äitini kohdusta, ja Armonsa kautta kutzui,

16. Että hän Poikansa minun kauttani ilmoittais, ja minä julistaisin händä Ewangeliumin kautta pakanain seasa, niin en minä ensingän lihan ja weren kautta tutkinut.

17. En myös Jerusalemiin niiden tygö palainnut, jotka ennen minua Apostolit olit; waan menin pois Arabiaan, ja palaisin jällensä Damaskuun.

18. Sitte kolmen wuoden peräst tulin minä Jerusalemiin Petaria oppimaan: ja olin hänen kanßansa wiisi-toista-kymmendä päiwää.

19. Mutta en minä muita Apostoleita yhtään nähnyt, paitzi Jacobia HErran weljeä.

20. Mutta sen kuin minä teille kirjoitan, katzo, Jumala tietää etten minä walehtele.

21. Sitte tulin minä Syrian ja Cilician maakundiin.

22. Ja minä olin tundematoin kaswoista niille Judean Seurakunnille jotka olit Christuxesa.

23. Mutta he olit ainoasta kuulleet: että se joka meitä muinen wainois, hän saarnaa nyt uskoa, jota hän muinen häwitti.

24. Ja kiitit minun tähteni Jumalata.

2. Luku.

Sitte neljän-toista-kymmenen wuoden peräst, menin minä taas Barnaban kanßa ylös Jerusalemiin, ja otin Tituxen kanßani.

2. Ja minä menin ylös ilmoituxen jälkeen, ja asetin heidän eteensä sen Ewangeliumin, jota minä pakanain seasa julistan; mutta erinomaisesti niitten eteen, jotka jonakin pidetään, etten minä hukkan juoksisi, elikä olisi io juosnut.

3. Mutta ei Titus-kan, joka minun kanßani oli, ollut waadittu itziänsä ymbäri-leikkauttamaan, ehkä hän Grekiläinen oli.

4. Sillä koska muutamat wäärät weljet heitänsä tungit sisälle, ja jo olit tulleet sisälle koettelemaan meidän wapauttamme joka meillä Christuxesa JEsuxesa on, että he meitä orjuteen waatisit;

5. Empä me tosin niille het-

kexikän myöntyneet kuuliaisuteen, että Ewangeliumin totuus teidän tykönänne pysywäinen olis.

6. Mutta niihin, jotka jonakin pidetään, mingä-kaltaiset he muinen olit, ei minun mitään tule. Ei Jumala katzo ihmisen muotoa; sillä ne jotka jonakin pidetään, ei minulle mitään opettaneet.

7. Waan sitä wastan koska he näjit, että minulle Ewangeliumi esi-nahan puoleen uskottu oli, niinkuin Petarille ymbäri-leikkauxen puoleen.

8. (Sillä joka Petarin kanßa oli woimallinen Apostolin wiraxa ymbäri-leikkauxen seaxa, se on minungin kanßani pakanain seaxa woimallinen ollut,)

9. Ja kuin he tunsit sen Armon, kuin minulle annettu oli, niin Jacobus ja Cephas ja Johannes, jotka patzaana pidettiin, annoit minulle ja Barnaballe kättä, ja soweit niin meidän kanßamme, että meidän pakanain seaxa, ja heidän ymbäri-leikkauxen seaxa saarnaaman piti.

10. Ainoaxta että meidän piti waiwaisia muistaman; jota minä myös olen ahkeroinnut tehdä.

11. Mutta kuin Petari Antiochiaan tuli, niin minä olin julkisesti händä wastan: että kanne oli tullut hänen päällensä.

12. Sillä ennen kuin joku Jacobin tyköä tuli, söi hän pakanain kanßa; waan kuin ne tulit, wältti hän itzensä, ja eroitti hänensä heistä, peljäten niitä kuin ymbäri-leikkauxesta olit.

13. Ja muutkin Judalaiset wiekaxtelit hänen kanßansa, niin että Barnabas myös wieteltiin heidän ulko-kullaisudellansa.

14. Mutta kuin minä sen näjin, ettei he oikein waeltaneet Ewangeliumin totuuden jälkeen, sanoin minä Petarille julkisesti kaikkein kuulten: jos sinä joka Judalainen olet, pakanain tawalla elät, ja et Judalaisten, mixis waadit pakanoita Judalaisten tawalla elämään?

15. Me jotka olemma Judalaiset luonnon puolesta, ja emme syndiset pakanoista:

16. Että me tiedämme, ettei ihminen Lain töiden kautta wanhurskaaxi tule, waan uskon kautta JEsuxen Christuxen päälle: Niin me myös olemma uskoneet JEsuxen Christuxen päälle, että me wanhurskaaxi tulemma uskon kautta Christuxen päälle, ja emme Lain töiden kautta: Sentähden ettei yxikän liha tule Lain töiden kautta wanhurskaaxi.

17. Mutta jos me, koska me tahdomme Christuxen kautta wanhurskaaxi tulla, löytään myös itze syndisixi, ongo siis Christus synnin palwelia? Pois se!

18. Sillä jos minä sitä taas rakennan, jota minä särkenyt olen, niin minä teen itzeni ylitsekäywäxi.

19. Mutta minä olen Lain kautta Laista kuollut pois, että minä Jumalasa eläisin.

20. Minä olen Christuxen kanssa ristiin-naulittu. Mutta minä elän, en sillen minä, waan Christus elää minusa; sillä jota minä nyt elän lihasa, sen minä elän Jumalan Pojan uskosa, joka on minua rakastanut, ja andoi itsensä minun edestäni.

21. En minä hyljää Jumalan Armoa; Sillä jos wanhurskaus tulee Laista, niin on Christus hukkaan kuollut.

3. Luku.

Te tyhmät Galatalaiset, kuka teidän on wimmannut totuutta uskomasta? Joiden silmäin eteen JEsus Christus kirjoitettu oli, teidän seasanne ristiin-naulittu.

2. Sen tahdon minä ainoastan teildä tietää: olettako te Hengen saanet Lain töiden kautta, eli Uskon saarnaamisen kautta?

3. Olettako te niin tomppelit? Hengessä te oletta alkaneet, tahdottako te nyt lihasa lopettaa?

4. Olettako te niin paljo hukkaan kärsineet? Jos se muutoin hukasa on.

5. Joka siis teille Hengen andaa, ja tekee woimalliset työt teidän seasanne, tekeekö hän sen Lain töiden kautta, eli Uskon saarnaamisen kautta?

6. Niinkuin Abraham oli Jumalan uskonut, ja se on luettu hänelle wanhurskaudexi;

7. Niin te myös jo tiedätte, että jotka uskosa owat, ne owat Abrahamin lapset.

8. Mutta Raamattu oli sitä jo ennen katsonut, että Jumala pakanatkin uskon kautta wanhurskaaxi tekee; sentähden hän edellä ilmoitti Abrahamille: Sinusa (sanoo hän) kaikki Kansat pitää siunatut oleman.

9. Niin tulewat kaikki ne, jotka uskosta owat, siunatuxi sen uskowaisen Abrahamin kanssa.

10. Sillä niin monda kuin Lain töisä rippuwat, owat kirouxen alla; Sillä kirjoitettu on: Kirottu olkoon jokainen, joka ei pysy kaikisa kuin Laki-Raamatusa kirjoitettu on, että hän niitä tekis.

11. Mutta ettei kengän wanhurskaaxi tule Jumalan edessä Lain kautta, se on tiettäwä; sillä wanhurskaan pitää elämän uskosta.

12. Mutta Laki ei ole uskosta, waan ihminen joka ne tekee, hän elää niisä.

13. Mutta Christus on meitä lunastanut Lain kirouxesta, kosska hän tuli kirouxexi meidän edestämme; Sillä kirjoitettu on: kirottu on jokainen joka puusa rippuu.

14. Että Abrahamin siunaus pitäis pakanain ylitze JEsuxesa Christuxesa tuleman, ja me niin saisimma uskon kautta sen luwatun Hengen.

15. Rakkaat weljet! minä puhun

puhun ihmisten tawalla. Ei yxikän riko ihmisen Testamentiä, koska se wahwistettu on, eikä siihen mitään lisää.

16. Lupaukset owat tosin Abrahamille, ja hänen siemenellensä annetut. Ei hän sano: ja siemenille, niinkuin moneste; waan niinkuin yhdestä: ja sinun siemenesäs, joka on Christus.

17. Mutta sen minä sanon: Testamentiä, joka Jumalalda on wahwistettu Christuxen päälle, ei rikota, ettei lupaus Lain kautta turhaan raukeisi, joka sitte neljän-sadan ja kolmenkymmenen wuoden perästä annettu oli.

18. Sillä jos perindö on Laista, niin ei se sillen ole lupauxesta. Mutta Jumala on sen Abrahamille lupauxen kautta lahjoittanut.

19. Mihingä siis Laki? Hän on tullut pliże-käymisten tähden, siihen-asti kuin Siemen oli tulewa, jolle lupaus tapahtunut oli, ja on Engeleildä asetettu wäli-miehen käden kautta.

20. Mutta wäli-mies ei ole yhden; waan Jumala on yxi.

21. Ongo siis Laki Jumalan lupauxia wastan? Pois se! Sillä jos Laki olis annettu eläwäxi tekemään, niin tosin wanhurskaus tulis Laista.

22. Mutta Raamattu on kaikki sulkenut synnin ala, että lupaus annettaisin uskon kautta JEsuxen Christuxen päälle uskowaisille.

23. Mutta ennen-kuin usko tuli, olimma me Lain alla kätketyt, ja siihen uskoon suljetut, joka piti ilmoitettaman.

24. Niin on Laki ollut meidän opettajamme Christuxen tygö, että me uskon kautta wanhurskaaxi tuliſimme.

25. Mutta sitte kuin usko tuli, niin emme enämbi ole sen opettajan alla.

26. Sillä te oletta kaikki Jumalan lapset uskon kautta JEsuxen Christuxen päälle.

27. Sillä niin monda kuin te Christuxehen kastetut oletta, niin te oletta Christuxen päällenne pukeneet.

28. Ei ole täsä Judalainen eli Grekiläinen: Ei orja eli waapaa, ei mies eli waimo; Sillä te oletta kaikki yxi Christuxesa JEsuxesa.

29. Mutta jos te oletta Christuxen, niin te oletta myös Abrahamin siemen, ja lupauxen jälkeen perilliset.

4. Luku.

Mutta minä sanon: niin-kauwan kuin perillinen on lapsi, ei ole hänen ja palwelian wälillä eroitusta, waikka hän on kaikken tawaran Herra:

2. Waan hän on esi-miesten ja haltiain halluſa, Jsäldä määrättyyn aikaan asti.

3. Niin myös me, koska me olimma lapset, niin me olimma waaditut orjuuteen ulkonaisten säätyin ala.

4. Mutta koska aika oli täytetty, lähetti Jumala Poikansa

ſyndyneen waimoſta, Lain alaiſexi tehdyn.

5. Että hän ne, jotka Lain alaiſet olit, lunaſtais, että me hänen lapſixenſa luettaiſiin.

6. Mutta että te oletta lapſet, lähetti Jumala Poikanſa Hengen teidän ſydämihinne, joka huutaa: Abba rakas Iſä!

7. Niin ei ſillen ole orja, waan poika: mutta jos poika, niin myös Jumalan perillinen Chriſtuxen kautta.

8. Mutta ſillä ajalla koſka et te Jumalata tundeneet, palwelitta te niitä jotka ei luonnoſtanſa jumalat olleetkan.

9. Mutta nyt ſitte-kuin te Jumalan tunnette, ja toſin enämmin Jumalalda tutut oletta, kuinga te ſiis teitänne käännätte jälleen heikkoihin ja köyhiin ſäätyihin, joita te waſtuudeſta palwella tahdotta?

10. Te otatte waarin päiwiſtä, ja kuukauſiſta, ja ajoiſta, ja wuoſiſta.

11. Minä pelkään teidän tähtenne, etten minä turhaan oliſi teidän tähtenne työtä tehnyt.

12. Olkaat niinkuin minä olen, että minäkin olen niinkuin te: Rakkaat weljet! minä rukoilen teitä: et te ole mitään minua waſtan tehneet.

13. Mutta te tiedätte, että minä olen lihan heikkoudeſta teille enſiſti Ewangeliumia ſaarnanut:

14. Ja minun kiuſauſtani, kuin minä lihan puoleſta kärſein, ette ole katzoneet ylön, etkä hyljänneet, waan korjaiſitta minun niinkuin Jumalan Engelin, niinkuin Chriſtuxen JEſuxen.

15. Kuinga autuaat te ſilloin olitta! Minä olen teidän todiſtajanne, että jos ſe olis mahdollinen ollut, niin te oliſitta teidän ſilmänne kaiwaneet ulos, ja minulle andaneet.

16. Olengo minä ſiis nyt teidän wihollixenne tullut, että minä teille totuuden ſanon?

17. Ei he teitä oikein kiiwaudeſta rakaſta, waan he tahtowat teitä minuſta kääntä pois, että te heitä kiiwaudeſa rakastaiſitta.

18. Kyllä kiiwaten rakaſtaa hywä on, aina hywyydeſä, ja ei ainoaſta ſilloin, koſka minä teidän tykönänne olen.

19. Minun rakkaat lapſeni, jotka minun täytyy waſtauudeſta kiwulla ſynnyttää, ſihenaſti kuin Chriſtus teiſä jongun muodon ſais!

20. Mutta minä ſoiſin olewani teidän tykönänne, että minä taitaiſin äänenikin muuttaa; empä minä tiedä mitä minä täſtedes teen teidän kanſſanne.

21. Sanokaat te minulle, jotka Lain alla olla tahdotta: ettekö te Lakia kuule?

22. Sillä kirjoitettu on: Abrahamilla oli kaxi poikaa, yxi palkka-waimoſta ja yxi wapaaſta.

23. Mutta joka palkka-waimoſta oli, ſe oli lihan jälkeen ſyndynyt; ja joka wapaaſta oli, ſe oli lupauxen kautta.

24. Nämät jotakin merkitzewät. Sillä nämät owat ne kaxi Testamentiä: yxi Sinain wuoresta, joka orjuuteen synnyttää, joka on Agar:

25. Sillä se Agar on Sinain wuori Arabiasa, ja ulottuu hamaan Jerusalemiin, joka nyt on, ja on lastensa kanssa orjana.

26. Mutta se Jerusalem joka ylhäldä on, on wapaa, joka on kaikkein meidän äitimme.

27. Sillä kirjoitettu on: iloitze sinä hedelmätöin, joka et synnytä, pakahda ja huuda sinä, joka et raskas ole; Sillä yxinäisellä on enämpi lapsia, kuin sillä jolla mies on.

28. Mutta me, rakkaat weljet! olemma niinkuin Isaachikin, lupauxen lapset.

29. Mutta niinkuin se silloin joka Lihan jälkeen syndynyt oli, wainois sitä joka Hengen jälkeen syndynyt oli; niin se nytkin tapahtuu.

30. Mutta mitä Raamattu sanoo? aja palkka-waimo poikinensa ulos; Sillä ei palkkawaimon pojan pidä perimän wapaan pojan kanssa.

31. Niin me siis olemma, rakkaat weljet! en palkka-waimon pojat, waan wapaan.

5. Luku.

Niin pysykäät siis siinä wapaudesa, jolla Christus meitä wapahtunut on, ja älkäät taas teitänne sekoittako orjuuden ikeeseen.

2. Katzo, minä Pawali sanon teille: jos te annatte teitänne ymbäri-leikata, niin ei ole Christus teille hyödyllinen.

3. Mutta minä taas todistan, että jokainen ihminen kuin ymbäri-leikataan, se on kaikkea Lakia welkapää pitämään.

4. Te oletta Christuxen kadoltaneet, jotka Lain töillä tahdotta wanhurskaxi tulla, ja oletta Armosta luopuneet.

5. Mutta me odottamme Hengeä uskon kautta wanhurskauden toiwoa.

6. Sillä ei Christuxesa JEsuxesa ymbäri-leikkaus, eikä esinahka mitään kelpaa, waan usko, joka rakkauden kautta työtä tekee.

7. Te juoxitta hywin: kukasta teidän esti totuutta uskomasta?

8. Ei senkaltainen yllytys ole hänestä, joka teitä kutzuu.

9. Wähä hapatus kaiken taikinan hapattaa.

10. Minä turwaan teihin HERRasa, ettet te toista mieldä ottaisi; Mutta joka teitä exyttää, hänen pitää duomionsa kandaman, olkoon kuka hän olis.

11. Mutta jos minä wielä, rakkaat weljet! ymbäri-leikkausta saarnaan, mingä-tähden minä siis wainoa kärsin? Ja niin olis ristin pahennus häwinnyt.

12. O! joska ne eroitettaisin, jotka teitä haukuttelewat!

13. Sillä te, rakkaat weljet! oletta wapauteen kutzutut; ainoasta karttakaat, ettet te salli sen wapauden lihalle tilaa an-

daa, waan palwelkaat rakkaudesa toinen toistanne:

14. Sillä kaikki Laki yhdesä sanasa täytetään, nimittäin: Rakasta lähimmäistäs niinkuin itziäs.

15. Mutta jos te toinen toistanne puretta ja syötte, niin katzokaat, ettet te toinen toiseldanne syödyxi tule.

16. Mutta minä sanon: waeldakaat Hengesä, niin et te Lihan himoa täytä:

17. Sillä Liha himoitzee Hengeä wastan, ja Hengi Lihaa wastan. Nämät owat wastan toinen toistansa, niin ettet te tee, mitä te tahdotta.

18. Mutta jos te Hengeldä hallitaan, niin et te ole Lain alla.

19. Mutta Lihan työt owat julkiset, kuin on: Huoruus, Salawuoteus, Saastaisuus, Haureus,

20. Epä-jumalten palwelus, Noituus, Waino, Riita, Kateus, Wiha, Torat, Eri-puraisuus, Eri-seura,

21. Pahan-suomuus, Murha, Juopumus, Ylön-syömys, ja muut senkaltaiset: joista minä teille edellä sanon, niinkuin minä ennengin sanonut olen, että ne jotka senkaltaisia tekewät, ei pidä Jumalan waldakundaa perimän.

22. Mutta Hengen hedelmä on: Rakkaus, Ilo, Rauha, Pitkä-mielisyys, Ystäwyys, Hywyys, Usko, Hiljaisuus, Puhtaus.

23. Senkaltaisia wastan ei ole Laki.

24. Mutta jotka Christuxen omat owat, ne owat ristiinnaulinneet Lihansa, himoin ja haluin kanssa.

25. Jos me Hengesä elämme, niin waeldakamme myös Hengesä.

26. Älkämme turhaa kunniata pyytäkö, wihoittain ja kadehtien toinen toistamme.

6. Luku.

Rakkaat weljet! jos ihminen osaa johonguun wikaan tulla, niin te, jotka Hengelliset oletta, ojetkaat senkaltaista siweyden Hengesä: ja katzo itziäs, ettes sinä myös kiusattaisi.

2. Kandakaat toinen toisenne kuormaa, ja niin Christuxen Lakia täyttäkädt.

3. Sillä jos joku luulee itsensä jotakin olewan, joka ei kuitengan mitään ole, hän wiettelee itzensä.

4. Mutta koetelkan kukin oman tekonsa, ja sitte hän taitaa ainoasti itzestänsä kerskata, ja ei yhdesäkän muusa:

5. Sillä kungin pitää oman kuormansa kandaman.

6. Joka sanalla neuwotaan, se jakakan kaikkea hywää sille, joka händä neuwoo.

7. Älkädt exykö: ei Jumala anna itziänsä pilkata; Sillä mitä ihminen kylwää, sitä hän myös niittää.

8. Joka Lihasansa kylwää, se Lihastansa turmeluxen niit-

tää; mutta joka Hengeſä kylwää; ſe Hengeſtä ijankaikkiſen elämän niittää.

9. Ja koſka me hywää teemme, niin älkämme ſuuttuko; Sillä aikananſa mekin ſaamme niittää ilman lakkaamata.

10. Koſka ſiis meillä aika on, niin tehkämme jokaitzelle hywää; mutta enimmitten niille jotka meidän kanſſa-weljemme uſkoſa owat.

11. Katzokaat, kuinga ſuuren Lähetus-kirjan minä olen teille omalla kädelläni kirjoittanut.

12. Jotka tahtowat myös nään jälkeen lihaſa kelwata, ne teitä ymbäri-leikkauxeen waatiwat, ainoaſta ettei heitä Chriſtuxen Riſtillä wainottaiſi.

13. Sillä ei nekään, jotka ymbäri-leikataan, Lakia pidä; waan he tahtowat teitä ymbäri-leikata, että he teidän Lihaſtanne itziänſä kerſkata ſaiſit.

14. Mutta pois ſe minusta, että minä muuſta kerſkaiſin, waan ainoaſtanſa meidän HERran JEſuxen Chriſtuxen Riſtiſtä; jonga kautta mailma minulle riſtiin-naulittu on, ja minä mailmalle.

15. Sillä Chriſtuxeſa JEſuxeſa ei ymbäri-leikkaus, eikä eſinahka mitään kelpaa, waan uuſi luondo-kappale.

16. Ja niin monda kuin tämän ojennus-nuoran jälkeen waeldawat, heidän päällänſä olkon rauha ja laupius, ja Jumalan Iſraelin päällä!

17. Älkän ykſikän täſtälähin minua ſillen waiwatko; ſillä minä kannan minun ruumiiſani meidän HERran JEſuxen Chriſtuxen arwet.

18. Meidän HERran JEſuxen Chriſtuxen Armo olkoon teidän hengenne kanſſa, rakkaat weljet, Amen!

Lähetetty Galatalaiſille Romiſta.

Pawalin Epiſtola Epheſiläiſten tygö.

1. Luku.

Pawali, JEſuxen Chriſtukſen Apoſtoli Jumalan tahdon kautta, Pyhille, jotka Epheſoſa aſuwat, ja Chriſtuxen JEſuxen päälle uskowat:

2. Armo olkoon teille, ja Rauha Jumalalda meidän Iſäldämme, ja HERralda JEſuxelda Chriſtuxelda!

2. Kiitetty olkoon Jumala ja meidän HERran JEſuxen Chriſtuxen Iſä, joka meitä on ſiunannut kaikkinaiſella hengelliſellä ſiunauxella taiwaalliſiſa Chriſtuxen kautta!

4. Niinkuin hän meitä on ſen kautta walinnut, ennenkuin mailman peruſtus laſkettu oli, että me oliſimme pyhät ja laittamattomat rakkaudeſa hänen edeſänſä;

5. Ja on ſäättänyt meitä

korjattaa lapsixensa, JEsuxen Christuxen kautta, hänen hywän tahtonsa jälkeen;

6. Hänen kunnialliſen Armonsa kiitoxexi, jonga kautta hän on meitä ſiinä Rakkaasa otolliſexi tehnyt,

7. Joſa meille on lunaſtus hänen werensä kautta, nimittäin, ſyndein andeexi-andamus, hänen Armonsa rikkauden jälkeen;

8. Jonga hän meille runſaaſti kaikkinaiſen wiiſauden ja taidon kautta andanut on;

9. Ja on meille hänen tahtonsa ſalaiſuuden hywäſtä ſuomaſtansa tiettäwäxi tehnyt, ja ſen hänen kauttansa tuottanut edes;

10. Koſka aika täytetty oli, että hän kaikki kappaleet päältäiſkein Chriſtuxeſa yhdiſtäis, ſekä ne jotka Taiwaaſa, että myös ne jotka maan päällä owat;

11. Häneſä, jonga kautta me myös perilliſixi tulleet olemma, jo ennen hänen aiwoituksensa jälkeen säätyt, joka kaikki kappaleet oman tahtonsa neuwon jälkeen waikuttaa;

12. Että me oliſimma hänen kunnianſa kiitoxexi, me jotka ennen Chriſtuxen päälle toiwoimma.

13. Jonga kautta te myös totuuden ſanan kuulleet oletta, nimittäin, Ewangeliumin teidän autuudeſtanne; jonga kautta te myös, ſitte-kuin te uſkoitta, kiinitetyt oletta lupauxen Pyhällä Hengellä.

14. Joka meidän perintömme pantti on, meidän lunastuxehemme, että me hänen omaiſensa oliſimma, hänen kunnianſa kiitoxexi.

15. Sentähden minäkin, ſitte-kuin minä kuulin ſiitä uſkoſta kuin teillä HERran JEsuxen päälle on, ja teidän rakkaudeſtanne kaikkia Pyhiä kohtaan,

16. En lakkaa kiittämäſtä Jumalata teidän edeſtänne, ajatellen aina teitä minun rukouxiſani;

17. Että meidän HERran JEsuxen Chriſtuxen Jumala, kunnian Iſä, andais teille wiiſauden ja ilmoituxen Hengen hänen tundemiſeensa:

18. Ja walaiſis teidän ymmärryxenne ſilmät, että te tietäiſitte mikä hänen kutzumiſensa toiwo on, ja mikä hänen kunnianſa perimiſen rikkaus on hänen Pyhiſänſä:

19. Ja kuinga ſuuri hänen woimanſa meidän kohtaamme on, jotka hänen wäkewän woimanſa waikuttamiſen jälkeen uſkomma:

20. Jonga hän Chriſtuxeſa waikutti, koſka hän hänen kuolluiſta herätti, ja pani iſtumaan oikialle kädellensä Taiwaiſa,

21. Kaiken hallituxen ja wallan, ja wäkewyden, ja herrauden päälle, ja kaiken ſen päälle kuin nimittää taitaan ei ainoaſta täſä mailmaſa, mutta myös tulewaiſeſa:

22. Ja on kaikki pannut hänen jalkainſa ala, ja on myös

hanen pannut Pääxi kaikkein ylitze Seurakunnalle;

23. Joka on hänen ruumiinſa, ſen täyttämys, joka kaikki kaikiſa täyttää.

2. Luku.

Ja myös (herätti) teidän, koska te kuolleet olitta ylitzekäymiſten ja ſyndein tähden:

2. Joſa te muinen waelſitta, tämän mailman juoxun jälkeen; ja ſen Pää-ruhtinan, jolla tuuleſa walda on, nimittäin, ſen Hengen jälkeen, joka nyt epäuſkoiſiſa lapſiſa waikuttaa:

3. Joitten ſeaſa me myös kaikki muinen meidän Lihamme himoiſa waelſimma, ja teimme Lihan ja Halun tahdon jälkeen. Ja me olimma luonnoſtamme wihan lapſet, niinkuin muutkin.

4. Mutta Jumala, joka rikas on laupiudeſta, hänen ſuuren rakkaudenſa tähden, jolla hän on meitä rakaſtanut,

5. Ja koſka me wielä ſynniſä kuolleet olimma, on hän meitä Chriſtuxen kanſſa eläwäxi tehnyt; (ſillä Armoſta oletta te autuaxi tulleet:)

6. Ja on meidän ynnä hänen kanſſanſa herättänyt, ja iſtuttanut taiwaalliſiin menoihin Chriſtuxeſa JEſuxeſa.

7. Että hän tulewaiſilla ajoilla, hänen ylönpaltiſen Armonſa rikkauden, hänen hywydeſtänſä meidän kohtaamme Chriſtuxeſa JEſuxeſa oſottais.

8. Sillä armoſta te oletta autuaxi tulleet, Uſkon kautta; ja ette itze teiſtänne. Jumalan lahja ſe on:

9. Ei töiſtä, ettei yxikän itziänſä kerſkaiſi.

10. Sillä me olemma hänen tekonſa, luodut Chriſtuxeſa JEſuxeſa hywiin töihin, joihin Jumala meidän on jo ennen waeldamaan walmiſtanut.

11. Sentähden muiſtakaat, että te olitta muinen pakanat Lihan jälkeen, ja niildä kutzuttiin eſi-nahaxi, jotka Lihan jälkeen ymbäri-leikkauxexi kutzuttiin, joka käſillä tehdään.

12. Että te ſiihen aikaan ilman Chriſtuxeta olitta, muukalaiſet Iſraelin kyläkunnaſta, ja wieraat lupauxen Teſtamentiſtä, ja ei teillä toiwoakan ollut, ja olitta mailmaſa ilman Jumalata.

13. Mutta nyt te Chriſtuxeſa JEſuxeſa oletta, jotka muinen taembana olitta; nyt te Chriſtuxen weren kautta oletta lähes pääsneet.

14. Sillä hän on meidän rauhamme, joka molemmiſta on yhden tehnyt, ja waihe-aidan ſärkenyt:

15. Että hän Lihanſa kautta wihan otti pois: Nimittäin, Lain, joka käſkyihin päätetty oli; Että hän kahdeſta yhden uuden ihmiſen lois itze hänenſänſä, ja tekis rauhan:

16. Ja että hän ne molemmat Jumalan kanſſa yhdeſä ruumiiſa riſtin kautta ſowit-

tais, ja on sen wihan itze kauttansa kuolettanut.

17. Ja on tullut Ewangeliumin kautta rauhaa ilmoittamaan, teille jotka taembana olitta, ja niille jotka lähnä olit.

18. Sillä hänen kauttansa me molemmin yhdeßä hengeßä saamme Isää lähestyä.

19. Niin ettepä te sillen ole wieraat ja muukalaiset, waan Pyhäin kanßa-weljet ja Jumalan perhe:

20. Apostolein ja Prophetain perustuxen päälle raketut, josa JEsus Christus paras kulmakiwi on.

21. Jonga päälle kaikki rakennus toinen toiseensa liitetään, ja kaswaa pyhäxi Templixi HERRaßa:

22. Jonga päälle te myös raketaan Jumalalle asuin-siaxi Hengeßä.

3. Luku.

Sentähden minä Pawali, JEsuxen Christuxen fangi teidän pakanain tähden:

2. Jos te muutoin kuulleet oletta Jumalan armon huoneenhallituxesta, joka minulle teidän puoleenne annettu on:

3. Että minulle on tämä salaus ilmoituxen kautta tiettäwäxi tehty, niinkuin minä jo ennen lyhykäisesti kirjoitin.

4. Josta te lukein taidatte minun ymmärryxeni Christuxen salaisudesa tuta:

5. Joka ei ole endisiin aikoin niin ihmisten lapsille tiettäwäxi tehty, kuin se nyt hänen pyhille Apostoleillensa ja Propheteillensa Hengen kautta ilmoitettu on.

6. Nimittäin, että pakanat pitää kanßa-perilliset ja yxi ruumis oleman, ja osalliset hänen lupauxestansa Christuxesa, Ewangeliumin kautta:

7. Jonga palweliaxi minä tullut olen Jumalan Armon lahjan kautta, joka hänen woimansa waikutuxesta minulle annettu on.

8. Minulle, joka kaikkein wähin Pyhäin seasa olen, on tämä armo annettu, että minä pakanain seasa tutkimattoman Christuxen rikkauden julistaisin,

9. Ja jokaitzelle walkeuteen saattaisin, mikä osallisuus siinä salaisuudesa on, joka ijankaikkisesti on salattu ollut Jumalasa, joka kaikki JEsuxen Christuxen kautta luonut on.

10. Että nyt Haldioille ja Esiwalloille taiwaallisisa Jumalan moninainen wiisaus Seurakunnan kautta tiettäwäxi tulis;

11. Sen ijankaikkisen aiwoituxen jälkeen, jonga hän Christuxesa JEsuxesa meidän HERRasamme osottanut on.

12. Jonga kautta meillä on uskallus, ja tygö-käymus kaikella rohkeudella, uskon kautta hänen päällensä.

13. Sentähden minä rukoilen, ettet te minun waiwaini tähden wäsyisi, kuin minä teidän edestänne kärsin, joka teidän kunnianne on.

14. Sentähden kumarran minä polweni meidän HERran JEſuxen Chriſtuxen Iſän puoleen.

15. Joka kaikkein oikia Iſä on, kuin Taiwahiſa ja maaſa lapſixi kutzutaan:

16. Että hän andais teille woimaa hänen kunnianſa rikkauden jälkeen, että te hänen Hengenſä kautta wäkewäxi tuliſitta, ſiſälliſeſä ihmiſeſä:

17. Ja että Chriſtus aſuis uſkon kautta teidän ſydämiſänne:

18. Että te oliſitta rakkauden kautta juurtuneet ja peruſtetut; Että te ſelkiäſti käſittäiſitä kaikkein Pyhäin kanßa, mikä leweys ja pituus, ja ſywyys ja korkeus olis;

19. Ja Chriſtuxen rakkauden tundiſitta, joka kaiken tundemiſen ylitze käy; että te oliſitta kaikella Jumalan täydelliſyydellä täytetyt.

20. Mutta hänelle, joka kaikki ylön-paltiſeſti woi tehdä, kaiken ſengin ylitze kuin me rukoilemma taikka ymmärrämme, ſen woiman jälkeen, joka meiſä waikutta,

21. Hänelle olkon kunnia Seurakunnaſa, joka on Chriſtuxeſa JEſuxeſa, kaikkiin aikoin ijankaikkiſeſta niin ijankaikkiſeen, Amen!

4. Luku.

Niin minä fangittu HERraſa neuwon teitä, että te ſiinä kutzumiſeſa, johon te kutſutut oletta, niin waeldaiſitte kuin ſopii,

2. Kaikella nöyrydellä, ſiweydellä ja pitkä-mieliſydellä; ja kärſikät toinen toiſtanne rakkaudeſa.

3. Ahkeroitkaat myös pitämään Hengen yhteyttä rauhan ſiteen kautta.

4. Yxi ruumis ja yxi hengi, niinkuin tekin oletta teidän kutſumiſeſanne yhden-kaltaiſeen toiwoon kutzutut.

5. Yxi HERra, yxi Uſko, yxi Kaſte:

6. Yxi Jumala ja kaikkein Iſä, joka kaikkein päällä on, ja kaikkein kautta, ja teiſä kaikiſa.

7. Mutta jokaitzelle meille on Armo annettu Chriſtuxen lahjan mitan jälkeen.

8. Sentähden hän ſanoo: hän on aſtunut ylös korkeuteen, ja on fangeuden fangixi wienyt, ja ihmiſille lahjoja andanut.

9. Mutta ſe kuin hän aſtui ylös, ei ole mikään muu, kuin että hän ennen tänne aſtui alas, alimmaiſiin maan paikkoihin.

10. Joka on aſtunut alas, hän on ſe joka kaikkein Taiwaſten päälle aſtui ylös, että hän kaikki täyttäis.

11. Ja hän on pannut muutamat Apoſtoleixi, muutamat Prophetaixi, muutamat Ewangeliſtereixi, muutamat Paimenixi ja Opettajixi:

12. Pyhäin täydelliſyteen, palweluxen työhön, ja Chriſtuxen ruumiin rakennuxeen:

13. Siihen-aſti kuin me kaikki

tulemma uskon ja Jumalan Pojan tundemisen yhteydeſä täydexi miehexi, Chriſtuxen täydelliſen warren mitan jälkeen:

14. Etten me ſillen lapſet oliſi, jotka horjuiſimme ja kaikkinaiſilda opetuxen tuulilda wietelddiſſin, ihmiſten koiruuden ja kawaluuden kautta, jolla he meitä käywät ymbäri, ſaadaxenſa pettää.

15. Mutta olkamme toimelliſet rakkaudeſa, ja kaswakamme kaikiſa, häneſä joka Pää on, Chriſtus.

16. Joſta koko ruumis on koottu, ja yhteen liitetty, kaiken yhdiſtyxen kautta kuin ſiihen liſäändyy, ſen waikutuxen ja määrän jälkeen, kuin kullakin jäſenellä on, ſiitä kaswaa ruumis omaxi rakennuxexenſa rakkaudeſa.

17. Niin minä nyt ſanon, ja todiſtan HERraſa, ettet te ſillen waella niinkuin muut pakanat waeldawat mielenſä tyhmydeſä.

18. Joitten ymmärrys pimitetty on, ja owat wieranduneet ſiitä elämäſtä, joka Jumalaſta on, tyhmyden kautta kuin heiſä on, ja heidän ſydämenſä kowuuden kautta.

19. Jotka ſitten kuin he olit paatuneet, annoit ylön heitänſä haureuteen, ja teit kaikkinaiſta ſaaſtaiſuutta ylön-paltiſeſa himoſa.

20. Mutta et te niin Chriſtuſta ole oppeneet:

21. Jos te muutoin häneſtä kuulleet oletta, ja häneſä opetettut oletta, niinkuin totuus JEſuxeſa on.

22. Niin pangaat pois ſe wanha ihminen, jonga kanßa te ennen waelſitta, joka himoin kautta exyxiſä itzenſä turmelee.

23. Mutta uudiſtakaat teitänne teidän mielenne Hengeſä.

24. Ja pukekaat päällenne uuſi ihminen, joka Jumalan jälkeen luotu on, totiſeſa wanhurſkaudeſa ja pyhydeſä.

25. Sentähden pangaat pois walhe, ja puhukan jokainen lähimmäiſenſä kanßa totuutta; ſillä me olemma jäſenet keſkenämme.

26. Wihaſtukaat ja älkäät syndiä tehkö: älkäät andako auringon laſkea ylitze teidän wihanne:

27. Älkäät andako laittajalle ſiaa.

28. Joka waraſtanut on, älken ſillen waraſtako; waan paremmin tehkän työtä, ja toimittakan käſillänſä jotakin hywää, että hänelle olis tarwitzewalle jakamiſta.

29. Älkön yxikän rietas puhe teidän ſuuſtanne lähtekö; waan mitä ſowelias on parannuxen tarpeexi, että ſe kelwollinen kuulla olis.

30. Ja älkäät Jumalan Pyhää Hengeä murhelliſexi ſaattako, joſa te lunaſtuxen päiwään aſti kiinnitetyt oletta.

31. Kaikki haikeus, ja närkäſtys, ja wiha, ja huuto, ja ſadatus, olkoon kaukana teiſtä, kaiken pahuden kanßa.

32. Mutta olkaat keſkenänne yſtäwälliſet ja laupiat, ja andeexi andakaat toinen toiſellenne, niinkuin Jumala teillekkin Chriſtuxen kautta andeexi andanut on.

5. Luku.

Niin olkaat ſiis Jumalan ſeuraajat niinkuin rakkaat lapſet.

2. Ja waldakaat rakkaudeſa; niinkuin myös Chriſtus meitä rakaſti, ja andoi hänenſä ulos meidän edeſtämme lahjaxi, uhrixi ja Jumalalle makiaxi hajuxi.

3. Mutta huoruutta ja kaikkea riettautta, eli ahneutta, älkäät andako teidän ſeaſanne mainitakkan, niinkuin pyhäin ſopii;

4. Ja häpiälliſiä ſanoja, ja hulluja puheita eli jaarituxia, jotka ei mihingän kelpaa; waan paremmin kiitos-ſanoja.

5. Sillä ſe te tietkäät, ettei yxikän huorin-tekiä, taikka ſaastainen, eli ahne, joka epä-jumalan palwelia on, ole Chriſtuxen ja Jumalan Waldakunnan perillinen.

6. Älkäät andako yhdengän pettää teitänne turhilla puheilla; ſillä ſentähden Jumalan wiha epä-uſkoiſten päälle tulee.

7. Älkäät ſentähden olko heidän oſa-weljenſä.

8. Sillä muinen te olitta pimeys, mutta nyt te oletta walkeus HERraſa: Waeldakaat niinkuin walkeuden lapſet.

9. (Sillä Hengen hedelmä on kaikeſa hywyydeſä ja wanhurſkaudeſa, ja totuudeſa:)

10. Ja koetelkaat mitä HERralle otollinen on.

11. Älkäät olko oſalliſet pimeyden hedelmättömiſä töiſä; waan paremmin nuhdelkaat:

12. Sillä mitä ſalaa heildä tapahtuu, ſe on häpiä ſanoakkin.

13. Mutta kaikki ne ilmei tulewat, koſka he walkeudelda rangaiſtaan; ſillä kaikki kuin ilmei tulee, ſe on walkeus.

14. Sentähden hän ſanoo: Heräjä ſinä joka makaat, ja nouſe kuolleiſta, niin Chriſtus ſinua walaiſee.

15. Niin katzokaat, että tewiſuſti waellatte, ei niinkuin tyhmät, waan niinkuin wiiſaat.

16. Ja hangitkaat teitänne ajallanſa; ſillä aika on paha.

17. Älkäät ſentähden olko taitamattomat, waan ymmärtäwäiſet, mikä HERran tahto on.

18. Ja älkäät juopuko wiinaſta, joſta paha meno tulee, waan olkaat täytetut (Pyhällä) Hengellä.

19. Ja puhukaat keſkenänne Pſalmeilla, ja kiitos-wirſillä, ja hengelliſillä lauluilla, weiſaten ja ſoittain HERralle teidän ſydämeſänne.

20. Kiittäin aina Jumalata ja Iſää, jokaitzen edeſtä, meidän HERran JEſuxen Chriſtuxen nimeen:

21. Ja olkaat toinen toiſellenne alammaiſet Jumalan pelwoſa.

22. Waimot olkaan omille miehillenſä alammaiſet, niinkuin HERralle:

23. Sillä mies on waimon pää, niinkuin Christus on Seurakunnan pää: ja hän on ruumiin wapahtaja.

24. Mutta niinkuin Seurakunda on Christuxelle alammainen, niin myös waimot pitää miehillensä kaikisa alammaiset oleman.

25. Miehet, rakastakaat teidän waimojanne, niinkuin myös Christus Seurakundaa rakasti, ja andoi ulos itzensä hänen edestänsä.

26. Että hän sen pyhittäis, ja on sen jo puhdistanut weden pesosa sanan kautta.

27. Että hän saattais itzellensä kunnialliſen Seurakunnan, jolla ei saastaisuutta, eikä ryppyä ole, eli jotakuta muuta senkaltaista, waan että hän pyhä ja laittamatoin olis.

28. Miehet pitää waimojansa rakastaman, niinkuin omia ruumiitansa. Joka waimoansa rakastaa, se rakastaa itziänsä.

29. Sillä ei yxikän ole omaa lihaansa koskan wihannut, waan elättää ja holhoo sitä, niinkuin myös HERra Seurakundaa.

30. Sillä me olemma hänen ruumiinsa jäsenet, hänen lihastansa ja luistansa.

31. Sentähden pitää ihmisen andaman ylön Isänsä ja Äitinsä, ja waimoonsa sidottu oleman, ja ne kaxi tulewat yhdexi lihaxi.

32. Tämä salaisuus on suuri; mutta minä puhun Christuxesta ja Seurakunnasta.

33. Kuitengin rakastakan myös kukin teistä waimoansa niinkuin itziänsä; mutta peljätkän waimo miestänsä.

6. Luku.

Lapset, olkat kuuliaiset teidän wanhimmillenne HERrasa; sillä se on oikein.

2. Kunnioita Isää ja Äitiä, (joka on ensimäinen käsky, jolla lupaus on:)

3. Että menestyisit, ja kauwan eläisit maan päällä.

4. Ja te, Isät, älkäät yllyttäkö teidän lapsianne wihaan, waan kaswattakaat heitä kurituxesa ja HERran nuhteesa.

5. Palweliat, olkaat kuuliaiset teidän ruumillisille Isännillenne, pelwolla ja wapistuxella, teidän sydämenne yxikertaisuudesa, niinkuin Christuxelle.

6. Ei silmäin edeä palwellen, niinkuin ihmisten mieldä noutain; waan niinkuin Christuxen palweliat, tehden sydämestä mitä Jumala tahtoo.

7. Hywällä mielellä palwellen HERraa, ja ei ihmisiä.

8. Tieten, että mitä hywää kukin tekee, sen hän on jälleen HERralda saapa, olkoon orja eli wapaa.

9. Ja te, Isännät, tehkäät myös niin heitä kohtan, ja pangaat pois uhkauxet; tieten, että teidän HERranne on myös Taiwahisa, jonga edeä ei ole ihmisen muodon katzomusta.

10. Wiimein, rakkaat weljeni!

olkaat wäkewät HERraſa, ja hänen wäkewydenſä woimaſa.

11. Pukekaat päällenne kaikki Jumalan ſota-aſeet, että te perkeleen kawalita päälle-karkaamiſia woiſitta ſeiſoa waſtan:

12. Sillä ei meillä ole ſota werta ja lihaa waſtan, waan Pää-ruhtinoita ja waldoja waſtan, mailman Herroja waſtan, jotka tämän mailman pimeydeſä wallitzewat, pahoja hengiä waſtan taiwaan alla.

13. Sentähden ottakaat kaikki Jumalan ſota-aſeet, että te woiſitta pahana päiwänä ſeiſoa waſtan, ja kaikiſa aſioiſa pyſywäiſet oliſitta.

14. Niin ſeiſokaat wyötetyt kupeiſta totuudella, ja wanhurskauden rinda-raudalla puetetut.

15. Ja jalat walmiiſi kengitetyt, ſaarnaamaan rauhan Ewangeliumia.

16. Mutta kaikiſa ottakaat Uſkon kilpi, jolla te woitta ſammuttaa kaikki ſen ruman tuliſet nuolet.

17. Ja ottakaat päähänne autuuden rauta-lakki, ja Hengen miekka, joka on Jumalan ſana:

18. Ja rukoilkaat joka aika kaikella rukoilemiſella ja anomiſella Hengeſä, ja ſiinä walwokaat kaikella ahkeruudella ja rukouxella, kaikkein Pyhäin tähden,

19. Ja minungin tähteni, että minulle puhetta annettaiſiin awoimella ſuulla rohkiaſti puhuaxeni, ja niin tiettäwäxi tekiſin Ewangeliumin ſalaiſuuden;

20. Jonga käſkyläinen minä näiſä kahleiſa olen, että minä niiſä rohkiaſti puhuiſin, niinkuin minun puhua tulee.

21. Mutta että te myös tietäiſitte minun tilani, ja mitä minä teen; kaiken ſen on Tychikus, minun rakas weljeni, ja uſkollinen palwelia HERraſa, teille tiettäwäxi tekewä.

22. Jonga minä teidän tykönne lähetin, ſen ſyyn tähden, että te ſaiſitta tietää meidän tilamme, ja hän teidän ſydämenne lohduttais.

23. Rauha olkoon weljille, ja rakkaus Uſkon kanſſa, Jſältä Jumalalda, ja HERralda JEſuxelda Chriſtuxelda!

24. Armo olkoon kaikkein kanſſa, jotka meidän HERraa JEſuſta Chriſtuſta lakkaamata rakaſtawat, Amen!

Kirjoitettu Romiſta Epheſiläiſten tygö Tychikuxen kanſſa.

Pawalin Epiſtola Philippiläiſten tygö.

1. Luku.

Pawali ja Timotheus, JEſuxen Chriſtuxen palweliat, kaikille Pyhille Chriſtuxeſa JEſuxeſa, jotka Philippiſä owat, ynnä Piſpoille ja palwelioille:

2. Armo olkoon teille ja Rau-

ha, Jumalalda meidän Isäldämme, ja HERralda JEsuxelda Christuxelda!

3. Minä kiitän minun Jumalatani, niin usein kuin minä teidän muistan,

4. (Aina kaikisa minun rukouxisani teidän edestänne, ja rukoilen ilolla:)

5. Että te olette Ewangeliumista osallisexi tulleet, ensimäisestä päiwästä niin tähän asti:

6. Sen totisesti tieten, että se joka teisä on hywän työn alkanut, on sen JEsuxen Christuksen päiwään asti päättäwä:

7. Niinkuin minulle on myös kohtuullinen teistä kaikista niin ajatella, sentähden että minä teidän sydämesäni pidän, sekä minun kahleisani, että Ewangeliumin edes-wastauxesa ja wahwistuxesa, te kaikki jotka minun kanßani Armosta osalliset olette.

8. Sillä Jumala on minun todistajani, että minä sydämen pohjasta kaikkia teitä JEsuxesa Christuxesa halajan:

9. Ja sitä rukoilen, että teidän rakkaudenne enämmin ja enämmin yldä-kylläisexi tulis kaikkinaisesa tundemisesa ja ymmärryxesä.

10. Että te koettelisitta mikä paras olis, ja olisitta wilpittömät, ei kellengän pahennuxexi, Christuxen päiwään asti:

11. Täytetyt wanhurskauden hedelmillä, jotka JEsuxen Christuxen kautta teisä tapahtuwat, Jumalan kiitoxexi ja kunniaxi.

12. Mutta minä tahdon, että te, rakkaat weljet, tietäisitte, että ne kuin minulle tapahtuneet owat, owat enämmäxi Ewangeliumin menestyxexi tulleet.

13. Niin että minun siteeni owat ilmei tulleet Christuxesa koko Raastuwasa ja myös kaikille muille.

14. Ja että monda weljeä HERrasa, minun siteistäni wahwistetut, owat paljo rohkiammaxi tulleet pelkäämätä sanaa puhumaan.

15. Muutamat tosin saarnaawat Christusta kateudesta ja riidasta; mutta muutamat hywästä tahdosta.

16. Ne ilmoittawat Christusta eri-puraisuudesta, ei puhtaalla sydämellä, waan luulewat niin lisääwänsä minun siteihini murhetta.

17. Mutta nämät rakkaudesta; sillä he tietäwät minun olewan panduna Ewangeliumin edes-wastaamiseri.

18. Mitästä siis? Että Christus kuitengin ilmoitetaan, ehkä kuinga se tapahtuu, joko se olis muodoxi, eli totuudella: niin minä siitä iloitzen, ja wielä tahdon iloita.

19. Sillä minä tiedän sen minulleni joutuwan autuudexi teidän rukouxenne ja JEsuxen Christuxen Hengen awun kautta.

20. Niinkuin minä ikäwöiten odotan ja toiwon, etten mi-

nä miſsän häpiään tule; waan että Chriſtus nyt, niinkuin ainakin, kaikella wapaudella minun ruumiisani yliſtetään, joko elämän eli kuoleman kautta.

21. Sillä Chriſtus on minulle elämä, ja kuolema on minulle woitto.

22. Mutta jos Lihaſa elää, ſe on minulle tarpeellinen, ja mitä minä walitzen, en minä tiedä.

23. Sillä molemmilda minä ahdiſtetaan: Minä halajan täältä eritä, ja olla Chriſtuxen kanſſa; ſillä ſe paljo parembi olis.

24. Mutta paljo tarpeelliſempi on Lihaſa olla teidän tähtenne.

25. Ja minä tiedän totiſeſti, että minun pitää oleman, ja teidän kaikkein kanßanne pyſymän, teidän meneſtyxenne ja uſkonne iloxi.

26. Että teidän kerſkaamiſenne olis yltä-kyllänen Chriſtuxeſa JEſuxeſa minuſta, minun läsnä-olemiſeni kautta taas teidän tykönänne.

27. Ainoaſta käyttäkäät itzenne niinkuin Chriſtuxen Ewangeliumille ſowelias on, että jos minä tulen ja näen teidän, eli poiſa olleſani ſaan kuulla teiſtä, että te oletta yhdeſä Hengeſä ja yhdeſä ſieluſa meidän kanßamme Ewangeliumin Uskoſa kilwoiſtelleet.

28. Ja älkäät andako miſsän peljätettää teitänne wastan-ſeiſojilda: joka toſin heille kadotetuxen merkki on; mutta teille autuudexi, ja ſe on Jumalalda.

29. Sillä teille on lahjaxi annettu Chriſtuxen puoleſta, ei ainoaſti että te hänen päällenſä uſkotta, mutta myös kärſitä hänen tähtenſä.

30. Ja pyſytte ſiinä kilwoituxeſa kuin te minuſa näitte, ja nyt minuſta kuuletta.

2. Luku.

Jos ſiis joku neuwo on teidän tykönänne Chriſtuxeſa, jos joku rakkauden lohdutus, jos joku Hengen oſalliſuus, jos joku ſydämellinen rakkaus ja laupius;

2. Niin täyttäkäät minun iloni, että teillä olis yxi mieli, yhtäläinen rakkaus, ja te oliſitta yxi-mieliſet ja yhtä-pitäwäiſet.

3. Älkäät tehkö mitään riidan eli turhan kunnian kautta, waan nöyrydeſä pitäin toinen toiſenſa parempana kuin itzenſä.

4. Ja älkän iokainen omaa paraſtanſa katzoko, waan myös toiſen paraſta.

5. Kullakin olkoon ſe ajatus kuin Chriſtuxella JEſuxella oli:

6. Joka, waikka hän oli Jumalan muodoſa, ei lukenut ſaalihixi Jumalan kaltainen olla:

7. Waan alenſi itzenſä, otti orjan muodon päällenſä, ja tuli muiden ihmiſten wertalexi.

8. Ja löyttiin menoiſa niinkuin ihminen, nöyryytti itzenſä, ja oli kuolemaan ſaakka kuuliainen, ja riſtin kuolemaan aſti.

9. Sentähden on Jumala hänen myös korottanut ja andanut hänelle nimen, joka kaikkia nimiä suurin on:

10. Että JEsuxen nimeen pitää kaikki polwet heitänsä kumartaman, jotka Taiwaasa, ja maan päällä, ja maan alla owat.

11. Ja kaikki kielet pitää tunnustaman, että JEsus Christus on HERra, Jsän Jumalan kunniaxi.

12. Sentähden, minun rakkaani, niinkuin te aina oletta kuuliaiset olleet, (ei ainoastansa minun läsnä-ollesani, mutta nyt paljo endimmin minun poissa-ollesani,) laittakaat pelwolla ja wapistuxella, että te autuaxi tulisitta:

13. Sillä Jumala waikuttaa teisä, seka tahdon että toimituxen, hänen hywän suosionsa jälkeen.

14. Tehkäät kaikki napisemata ja kamppailemata:

15. Että te olisitta laittamattomat ja yxi-wakaiset, nuhteettomat Jumalan lapset pahan-elkisen ja nurjan sukukunnan keskellä; joitten seasa te paistakaat niinkuin kynttilät mailmasa;

16. Että te elämän sanasa pysytte; minulle Christuxen päiwänä kerskaamisexi, etten minä hukkaan juosnut olisi, eli turhaan työtä tehnyt.

17. Ja jos minä uhrattaisiin teidän uhrin ja uskon palweluxenne tähden, niin minä iloitzen ja riemuitzen kaikkein teidän kanssanne.

18. Sentähden tekin minun kanssani iloitkat ja riemuitkat.

19. Mutta minä toiwon HERrasa JEsuxesa, että minä pian Timotheuxen teidän tykönne lähetän, että minäkin ihastuisin, koska minä tietää saan, kuinga teidän tilanne on.

20. Sillä ei minulla ole ketään, jolla yxi mieli minun kanssani on, ja joka niin wisusti murheen teistä pitää.

21. Sillä he etziwät kaikki omaansa, ja ei niitä kuin JEsuxen Christuxen owat.

22. Mutta te tiedätte hänen koettelemuxensa; sillä niinkuin lapsi Jsänsä kanssa on, niin on hän minusa kanssani Ewangeliumisa palwellut.

23. Tämän siis minä toiwon lähettäwäni, koska minä olen asiani toimittanut.

24. Mutta minä uskallan HERran päälle, että minä itzekkin olen pian tulewa.

25. Waan minä olen nähnyt tarpeellisexi teidän tykönne lähettää weljeä Epaphroditusta, joka minun wirka-weljeni, ja sota-kumppanini, ja teidän myös Apostolinne on; joka minua myös tarpeesani autti:

26. Sillä hän ikäwöitzi kaikkia teitä, ja oli kowin suruisansa, että te hänen sairaaxi kuulleet olitta.

27. Ja tosin hän oli jo kuo-

leman

leman kieliſä; Mutta Jumala armahti hänen päällenſä; ja ei ainoaſta hänen, waan myös minun päälleni, etten minä murhetta murheen päälle oliſi ſaanut.

28. Sentähden olen minä hänen ſitä pikemmin lähettänyt, että te taas hänen ſaiſitta nähdä! ja iloitziſitta, ja minulla myös wähempi, murhetta olis.

29. Niin ottakat händä HERraſa waſtan kaikella ilolla, ja pitäkät ſenkaltaiſet kunniaſa:

30. Sillä Chriſtuxen työn tähden oli hän niin kuolemata lähestynyt, ettei hän hengeſtänſä totellut, että hän olis minua teidän puoleſtanne palwellut.

3. Luku.

Wielä, minun weljeni, iloitkat HERraſa! Että minä teille yhtä ſamaa kirjoitan, ei ſe minua wäſytä; mutta on teille wakuutuxexi.

2. Kawahtakat teitänne koirilda, kawahtakat teitänne paholda työ-miehildä, kawahtakat leikkaamiſeſta.

3. Sillä me olemma ſe ymbäri-leikkaus, jotka Jumalata Hengeſä palwelemme, ja kerskaamme meitämme Chriſtuxeſa JEſuxeſa; ja emme turwaa lihaan:

4. Ehkä minulla on johon minä lihaſakin turwaan. Jos joku näkyy lihaan uſkaldawan, minä paljo enämmin:

5. Joka kahdexandena päiwänä ymbäri-leikattu olen, Israelin Kanſaſta, BenJaminin ſuwuſta, Hebrealainen Hebrealaiſiſta, Lain jälkeen Phariſeus,

6. Kiiwaudeſta Seurakunnan wainoja; wanhurſkaudeſa, joka Laiſta tulee, laittamatoin.

7. Mutta ne kuin minulla olit woittona, olen minä Chriſtuxen tähden wahingoxi lukenut.

8. Sillä minä luen kaikki wahingoxi, ſen ylön-paltiſen Chriſtuxen JEſuxen minun HERrani tundemiſen ſuhteen, jonga tähden minä olen kaikki wahingoxi lukenut, ja ne raiskana pidän, että minä Chriſtuxen woittaiſin,

9. Ja häneſä löyttäiſiin, ettei minun wanhurſkaudeni Laiſta oliſi, waan joka tulee Uſkoſta Chriſtuxen päälle, nimittäin, ſe wanhurſkaus joka Jumalalda Uſkolle omiſtetaan.

10. Händä tuntexeni, ja hänen ylös-nouſemiſenſa woimaa, ja kärſimiſenſä oſalliſuutta, koska minä tulen hänen kuolemanſa kaltaiſexi:

11. Jolla muodolla minä kuolluitten ylös-nouſemiſeſa tulewa olen.

12. Ei niin että minä ſen jo käſittänyt olen, eli jo täydellinen olen; mutta minä ahkeroitzen ſuureſti, että minä ſen myös käſittäiſin, niinkuin minäkin JEſuxeſa Chriſtuxeſa käſitetty olen.

13. Minun weljeni! empä minä pidä itzeni ſitä käſittäneen:

14. Mutta yxi on ſe: minä

unhohdan ne kuin jäljelle-päin owat, ja kokotan niitten perään kuin edesä owat, ja samoan eteen-pannun määrän jälkeen, sen kalliin tawaran jälkeen, joka Jumalan kutzumisen kautta ylhäldä Christuxesa JEsuxesa ilmoitetaan.

15. Niin monda siis kuin meistä täydellistä on, ajatelkamme niin; ja jos te tosin ajatteletta, niin Jumala on sen teille ilmoittawa.

16. Kuitengin että me yhden mitan jälkeen siinä waellamme, johon me joutuneet olemma, ja että me yxi-mieliset olisimma.

17. Seuratkat, rakkaat weljet, minua, ja katzokat niitä jotka niin waeldawat kuin me teille esikuwa olemma.

18. Sillä monda waeldawat, joista minä jo usein ole teille sanonut, ja nytkin itkein sanon, he owat Christuxen Ristin wiholliset:

19. Joidenga loppu on kadotus, ja heidän watzansa on heidän jumalansa, ja heidän kunniansa joutuu heille häpiäxi, jotka maallisia rakastawat.

20. Mutta meidän menomme on Taiwahisa, josta me myös Lunastajata HERraa JEsusta Christusta odotamme:

21. Joka meidän heikon ruumiimme kirkastaa, että se hänen kirkkaan ruumiinsa kaltainen olis, sillä woimalla jolla hän myös woi kaikki itzellensä alemmaisexi tehdä.

4. Luku.

Sentähden, minun rakkaat ja ihanat weljeni, minun iloni ja minun kruununi, seisokat niin HERrasa, minun rakkaani!

2. Euodiata minä neuwon, ja Syntychestä minä neuwon, että he HERrasa yxi-mieliset olisit.

3. Ja minä rukoilen sinua, minun uskollinen kumppanini, ole niille awullinen, jotka minun kanßani Ewangeliumisa kilwoitelleet owat, ynnä Clemetin ja muitten minun auttajani kanßa, joitten nimet elämän Kirjasa owat.

4. Iloitkat aina HERrasa; ja taas minä sanon: iloitkat.

5. Olkon teidän siweydenne kaikille ihmisille tiettäwä: HERra on lähnä.

6. Älkät mistään murehtiko, waan olkon teidän anomuxenne kaikisa asioisa Jumalalle tiettäwä, kaikella rukouxella, ja pyytämisellä kiitoxen kanßa:

7. Ja Jumalan Rauha, joka ylitze kaiken ymmärryxen käy, warjelkon teidän sydämenne ja teidän taitonne Christuxesa JEsuxesa.

8. Wielä, rakkaat weljet! mikä tosi, mikä kunniallinen, mikä oikein, mikä puhdas, mikä otollinen on, mikä hywin kuuluu, jos joku hywä tapa, ja jos joku kiitos on, ajatelkaat niitä.

9. Mitä te myös opitta, ja saitta, ja kuulitta, ja nähneet olletta minusa, se tehkäät; niin rauhan Jumala on teidän kanßanne.

10. Mutta minä olen suuresti iloinen HERRasa, että te oletta, taas wirwonneet minusta murhetta pitämään: ehkä te sen ainakin tehneet oletta, waan ei teillä ollut tilaa.

11. Empä minä sitä sentähden sano, että minulda jotakin puuttuu; sillä minä olen oppenut, joisa minä olen, niihin tyytymään.

12. Minä taidan nöyrä olla, ja taidan myös korkia olla; Minä olen aina ja kaikisa harjoitettu: taidan rawittu olla ja isota, hyötyä ja köyhtyä.

13. Minä woin kaikki sen kautta joka minun wäkewäxi tekee, Christuxen.

14. Kuitengin te teitte hywin, että te minun murheeni päällenne otitta.

15. Mutta te Philippiläiset tiedätte, ettei ensin Ewangeliumin alusta, koska minä Macedoniasta läxin, yxikän Seurakunda minulle mitään ollut jakanut andamisesa ja ottamisesa, waan ainoastansa te.

16. Sillä koska myös minä Thessalonikasa olin, lähetittä te kerran ja kaxi minun tarpeeni.

17. Ei niin että minä lahjoja pyydän waan ahkeroitzen sitä, että teidän luwusanne ylitsen-wuotawa hedelmä olis.

18. Sillä minulla on kaikki, ja yldäkyllä: minä olen tydytetty, sitte kuin minä Epaphrodituxelda sain sen kuin teildä lähetetty oli, makian hajun, otollisen ja Jumalalle kelwollisen uhrin.

19. Mutta minun Jumalani on teille andawa hänen rikkaudestansa kaikki teidän tarpeenne, kunniasa, JEsuxen Christuxen kautta.

20. Mutta Jumalalle ja meidän Isällemme olkoon kunnia ijankaikkisesta ijankaikkisehen, Amen!

21. Terwehtäkäät jokaista Pyhää Christuxesa JEsuxesa. Teitä terwehtäwät ne weljet, jotka minun kanßani owat.

22. Teitä terwehtäwät kaikki Pyhät, erinomattain ne jotka Keisarin howista owat.

23. Meidän HERRan JEsuxen Christuxen Armo olkoon kaikkein teidän kanßanne, Amen!

Philippiläisten tygö kirjoitettu Romista Epaphrodituxen kanßa.

Pawalin Epistola Colossilaisten tygö.

1. Luku.

Pawali, JEsuxen Christuxen Apostoli Jumalan tahdon kautta, ja weli Timotheus.

2. Niille jotka owat Colossisa, pyhille ja uskollisille weljille Christuxesa: Armo olkoon teille ja Rauha Jumalalda meidän Isäldämme ja HERRalda JEsuxelda Christuxelda!

3. Me kiitämme Jumalat-

ja meidän HERran JEsuxen Christuxen Isää, ja rukoilemma aina teidän edestänne:

4. Sitte-kuin me kuulimma teidän uskonne Christuxesa JEsuxesa, ja teidän rakkaudenne kaikkia Pyhiä kohtaan,

5. Sen toiwon tähden, joka teille Taiwaisa tallelle pandu on, josta te ennen sen totisen Ewangeliumin saarnan kautta kuulleet oletta.

6. Joka teidän tykönne tullut on, niinkuin myös kaikkeen mailmaan; ja hedelmän kandaa, niinkuin teisäkin hamasta siitä päiwästä, kuin te sen kuulleet oletta, ja Jumalan Armon totuudesa tunsitta.

7. Niinkuin te myös meidän rakkaalda kanßa-palwelialdamme Epaphralda opeitta, joka teidän edestänne Christuxen uskollinen palwelia on:

8. Joka myös on meille ilmoittanut teidän rakkaudenne Hengesä.

9. Sentähden myös me, siitä päiwästä kuin me sen kuulimma, emme lakanneet teidän edestänne rukoilemasta ja anomasta, että te hänen tahtonsa tundemisella täytettäisiin kaikkinaisesa hengelliseså wiisaudesa ja toimesa:

10. Että te soweliasti waeldaisitte, kelwaten kaikisa HERralle, ja hedelmän tekisitte kaikkisa hywisä töisä, ja kaswaisitte Jumalan tundemisesa;

11. Ja wahwistetuxi tulisitte kaikella woimalla, hänen kunnianса wäkewyden jälkeen, kaikkeen kärsiwällisyteen ja pitkämielisyteen ilon kanßa.

12. Ja kiittäkäät Isää, joka meitä soweliaxi tehnyt on, Pyhäin perimisen osallisuuteen walkeudesa:

13. Joka meitä pimeyden wallasta pelasti, ja on meidän siirtänyt rakkaan Poikansa waldakundaan.

14. Jonga kautta meillä lunastus on hänen werensä kautta, nimittäin, syndein andeexiandamus.

15. Joka näkymättömän Jumalan kuwa on, esi-koinen ennen kaikkia luondo-kappaleita.

16. Sillä hänen kauttansa owat kaikki luodut, jotka Taiwaasa ja maan päällä owat, näkywäiset ja näkymättömät, Istuimet ja Herraudet, Wallat ja Hallituxet: Ne owat kaikki hänen kauttansa ja hänehen luodut.

17. Ja hän on ennen kaikkia, ja kaikki owat hänesä.

18. Ja hän on Ruumiin, nimittäin Seurakunnan, Pää, joka on alku ja esikoinen kuolleista, että hän kaikkein ylitze käwis:

19. Sillä niin kelpais Isälle, että hänesä kokonainen täydellisyys asuis:

20. Ja kaikki olisit hänen kauttansa hänen itze kanßansa sowitetut, sekä ne kuin maasa että ne kuin Taiwaisa owat: sillä hän teki werensä kautta ristin päällä rauhan, itze kauttansa.

21. Ja te olitta muinen oudot ja wihollisset ymmärryxen puoleſta, pahoisa töisä. Mutta nyt hän on teidän sowittanut,

22. Lihansa Ruumiisa, kuoleman kautta; että hän teidän saattais pyhäri, laittamattomaxi ja nuhteettomaxi hänen kaswoinsa edeſä.

23. Jos te muutoin uſkoſa pyſytte peruſtettuna ja wahwana ja horjumattomana Ewangeliumin toiwoſta, jonga te kuulitta, joka on saarnattu kaikkein luondo-kappalden edeſä kuin Taiwaan alla owat; jonga palweliaxi minä Pawali tullut olen.

24. Joka nyt minun waiwoistani iloitzen, jotka minä kärsin teidän edeſtänne; ja täytän Chriſtuxen kärsimiſet minun lihaſani, hänen Ruumiinsa edeſä, joka on Seurakunda:

25. Jonga palweliaxi minä tullut olen Jumalan toimituksen jälkeen, joka minulle teidän kohtaanne annettu on, täyttämään Jumalan ſanaa:

26. Sitä ſalaiſuutta, joka ijankaikkiſeſta ja ſukukunniſta on ſalattu ollut, mutta nyt hänen Pyhillensä ilmoitettu:

27. Joille Jumala tahtoi ſen juliſtaa, mikä tämän ſalaiſuuden kunniallinen rikkaus pakanoitten ſeaſa on, joka on Chriſtus teiſä, ſe kunnian toiwo.

28. Jonga me ilmoitamme, ja kaikkia ihmiſiä neuwomme, ja kaikkia ihmiſiä kaikkinaiſeſa wiiſaudeſa opetamme, että me jokaitzen ihmiſen Chriſtuxeſa JEſuxeſa täydelliſexi ſaattaiſimme:

29. Jota minä myös ahkeroitzen, ja hänen waikutuxenſa jälkeen kilwoittelen, joka minuſa wäkewäſti waikuttaa.

2. Luku.

Sillä minä ſoiſin teidän tietäwän, kuinga ſuuri kilwoitus minulla on teiſtä, ja niiſtä jotka Laodiceaſa owat, ja kaikiſta niiſtä, jotka ei minun kaswojani lihaſa nähneet:

2. Että heidän ſydämenſä ſaiſit lohdutuxen, ja liitetyxi tuliſit rakkaudeſa kaikkeen rikkauteen, täydelliſeſä ymmäryxeſä, Jumalan ja Iſän ja Chriſtuksen ſalaiſuuden tundemiſeen:

3. Joſa kaikki wiiſauden ja taidon tawarat kätketyt owat.

4. Mutta ſen minä ſanon, ettei joku teitä wietteliſi kawalalla puheella.

5. Sillä waikka en minä lihaſa läsnä ole, niin minä kuitengin Hengeſä teidän tykönänne olen, iloitzen ja näen teidän toimelliſuudenne, ja teidän wahwan Uſkonne Chriſtuxen päälle.

6. Niinkuin te nyt HERran JEſuxen Chriſtuxen oletta ottaneet waſtan, niin waeldakaat häneſä:

7. Ja olkaat häneſä juuritetut ja raketut, ja uſkoſa wahwiſtetut, niinkuin te oppeneet oletta, ja olkaat ſiinä runſaaſti kiitolliſet.

8. Katzokaat ettei joku teitä wiettele tyhjän oppimuxen ja turhain jaarituſten kautta, ihmiſten opin ja mailmalliſten ſäätyin jälkeen, ja ei Chriſtuxen jälkeen.

9. Sillä häneſä aſuu koko Jumaluuden täydelliſyys ruumiilliſeſti.

10. Ja te oletta häneſä täydelliſet, joka kaiken Herrauden ja Eſiwallan Pää on.

11. Jonga kautta te myös ymbäri-leikatut oletta ſillä ymbäri-leikkauxella joka ei käſillä tapahdu; ſyndiſen ruumiin poispanemiſen kautta, lihaſa; Chriſtuxen ymbäri-leikkauxella:

12. Ynnä hänen kanßanſa Kaſteen kautta haudatut; Joſa te myös hänen kanßanſa oletta nosneet ylös uſkon kautta, jonga Jumala waikuttaa, joka hänen kuolleiſta herättänyt on.

13. Ja on teidän hänen kanſſanſa eläwäxi tehnyt, koſka te ſynniſä kuolleet olitta, ja teidän lihanne eſi-nahaſa, ja on meille kaikki ſynnit andexi andanut.

14. Ja on pyhkinyt pois ſen welka-kirjan, joka ſäätyin kautta meitä waſtan oli, ja meitä waſtan todiſti; ſen hän otti pois ja naulitzi riſtiin.

15. Ja on ryöſtänyt wallituxet ja wäkewydet, ja toi heidän näkywiin, ja ſai heiſtä woitto-kunnian itze kauttanſa.

16. Älkän ſiis kengän teitä duomitko ruaſta, eli juomaſta, taikka määrätyiſtä Pyhä-päiwiſtä, ei uuden-kuun Juhliſta eikä Sabbatheiſta;

17. Jotka owat tulewaiſten warjo, mutta itze ruumis on Chriſtuxeſa.

18. Älkät andako kenengän woittaa teidän kilwoituxenne palkkaa, joka tahtoo teitä nöyryyteen ja Engelitten palweluxeen, waeldain niiſä, joita ei hän nähnyt ole, ja on tyhmäſti hänen lihalliſeſa mieleſänſä paiſunut.

19. Ja ei ripu kiinni Pääſä, joſta koko ruumis jäſeniſtä ja rawioiſta ſaa wäkewyden, ja kokoon-liitetty on, ja niin ſiinä liſäämiſeſä kaswaa, kuin Jumala andaa.

20. Jos te ſiis oletta Chriſtuxen kanßa mailman ſäädyiſtä kuolleet; mixi te teitänne annatte ſäädyillä ſolmita, niinkuin te mailmaſa eläiſitte?

21. Älä ſiihen rupee, (ſanowat ne,) älä maiſta, älä pitele.

22. Jotka kaikki kulumiſeſa häwiäwät, ja ihmiſten käſkyt ja opit owat.

23. Joilla kyllä wiiſauden muoto on, itze-walituſa palweluxeſa ja nöyrydeſä, ja ſiinä ettei he ruumiſtanſa armahda, eikä tee lihallenſa kunniata hänen tarpeiſanſa.

3. Luku.

Jos te ſiis Chriſtuxen kanßa oletta nosneet ylös, niin etzikäät niitä kuin ylhällä owat, kuſa Chriſtus iſtuu Jumalan oikialla kädellä.

2. Pyrkikäät niitten perään kuin ylhällä owat, ja ei niitten kuin maan päällä owat.

3. Sillä te oletta kuolleet, ja teidän elämänne on kätkettu Chriſtuxen kanſſa Jumalaſa.

4. Koſka Chriſtus, meidän elämämme, ilmoituxi tulee, ſilloin tekin hänen kanſſanſa kunniaſa ilmoitetaan.

5. Niin kuolettakaat ſentähden teidän jäſenenne jotka maan päällä owat, huoruus, ſaaſtaiſuus, häpiällinen himo, rietta halaus ja ahneus, joka on epäjumalden palwelus:

6. Joidenga tähden Jumalan wiha epäuſkoiſten laſten päälle tulee.

7. Joiſa tekin muinen waelſitta, koſka te niiſä elitkä.

8. Mutta nyt pangaat myös te pois nämät kaikki: wiha, närkäſtys, pahuus, pilkka, ilkiät ſanat, teidän ſuuſtanne.

9. Älkäät walehtelko keſkenänne, ja riiſukaat pois teiſtänne wanha ihminen tekoinenſa:

10. Ja pukekaat päällenne uuſi, joka hänen tundemiſeenſa uudiſtetaan, hänen kuwanſa jälkeen joka ſen luonut on.

11. Kuſa ei ole Grekiläinen ja Judalainen; ymbäriſleikkaus ja eſi-nahka; muukalainen ja Schytiläinen; orja ja wapaa; waan kaikki ja kaikkiſa Chriſtus.

12. Niin pukekaat ſiis teitänne niinkuin Jumalan walitut, pyhät ja rakkaat, ſydämelliſellä laupiudella, yſtäwyydellä nöyryydellä, hiljaiſuudella ja pitkä-mieliſyydellä.

13. Ja kärſikäät toinen toiſtanne, ja andeexi andakaat toinen toiſellenne; jos jollakin on kannetta toiſta waſtan. Niinkuin myös Chriſtus teille on andeexi andanut, niin myös tekin tehkäät.

14. Mutta ylitzen näiden kaikkein pukekaat päällenne rakkaus, joka on täydelliſyyden ſide.

15. Ja Jumalan rauha hallitkoon teidän ſydämiſenne, johonga te myös kutzutut oletta yhteen ruumiſeen; ja olkaat kiitolliſet.

16. Aſukan Jumalan ſana runſaaſti teiſä, kaikella wiiſaudella. Opettakaat ja neuwokaat teitänne keſkenänne, pſalmeilla ja kiitos-wirſillä, ja hengelliſillä lauluilla, weiſaten armon kautta HERralle teldän ſydämiſänne.

17. Ja kaikki mitä te teette puheella eli työllä, niin tehkäät kaikki HERran JEſuxen nimeen, ja kiittäkäät Jumalata ja Iſää hänen kauttanſa.

18. Waimot, olkaat teidän miehillenne alammaiſet HERraſa, niinkuin kohtullinen on.

19. Miehet, rakaſtakaat waimojanne, ja älkäät olko tylyt heitä waſtan.

20. Lapſet, olkaat kuuliaiſet wanhimmillenne kaikiſa: ſillä ſe on HERralle hywin otollinen.

21. Iſät, älkäät kehoittako

10. Ja hänen Poikaansa Taiwaista odottamaan, jonga hän on kuolleista herättänyt, JEsuxen, joka meitä tulewaisesta wihasta wapahtaa.

2. Luku.

Sillä te tiedätte, rakkaat weljet! meidän tulemisemme teidän tykönne, ettei se ole turha ollut:

2. Waan niinkuin me ennen kärsineet ja häwäistyt olemma Philippisä, niinkuin te tiedätte, kuitengin olimma me rohkiat meidän Jumalasamme, puhumaan teille Jumalan Ewangeliumia, suuresa kilwoittelemisesa.

3. Sillä ei meidän neuwomme ollut eryxyxesä, eikä saastaisuudesa, ei myös petoxesa:

4. Waan niinkuin me Jumalalda koetellut olemma, ja meille on Ewangeliumi uskottu, niin me myös puhumma. Ei niin että me tahtoisimme ihmisille kelwata, waan Jumalalle, joka meidän sydämemme koettelee.

5. Sillä empä me koskaan waeldaneet liukkailla sanoilla, niinkuin te tiedätte, engä ahneuden tilalla. Jumala on todistaja.

6. En me myös ole ihmisildä kunniata pyytäneet, eikä teildä eikä muilda; Waikka me olisimma tainneet teitä rasittaa niinkuin Christuxen Apostolit.

7. Mutta me olimma lembiät teidän keskellänne; niinkuin imettäjä lapsiansa holhoo:

8. Niin oli myös meidän sydämemme halu teihin, jakamaan teille, ei ainoasta Jumalan Ewangeliumia, mutta myös meidän hengeämme; sillä te olletta meille rakkaaxi tulleet:

9. Sillä te muistatte, rakkaat weljet! meidän työmme ja waiwamme: sillä yöllä ja päiwällä me työtä teimme, etten me ketään teistä rasittaisi, ja saarnaisimme Jumalan Ewangeliumia teidän edesänne.

10. Siihen te olletta todistajat ja Jumala, kuinga pyhästi, hurskaasti ja nuhteettomasti me olimma teidän tykönänne, jotka uskotta.

11. Niinkuin te tiedätte, kuinga me jokaista teitä, niinkuin Isä lapsiansa, olemma neuwoneet ja lohduttaneet,

12. Ja todistaneet, että te otolliseksi Jumalan edesä waeldaisitte, joka teitä hänen waldakundaansa ja kunniaansa kutsunut on.

13. Sentähden me myös lakkaamata kiitämme Jumalata, että koska te saitte sen sanan Jumalasta, jonga te meildä kuulitta, niin te sen otitte wastan, ei niinkuin ihmisen sanan, waan (niinkuin se totisesti on) kuin Jumalan sanan, joka myös teisä uskowaisisa waikuttaa.

14. Sillä te olletta tulleet, rakkaat weljet! Jumalan Seurakundain, jotka owat Judeasa, jälkeen-seuraajoixi Christuk-

ſeſa JEſuxeſa, että te oletta myös niitä kärſineet teidän omilda langoildanne, niinkuin hekin Judalaiſilda.

15. Jotka myös tapoit HERran JEſuxen, ja omat Prophetanſa, ja owat meitä wainonneet, ja ei he Jumalalle kelpaa, ja owat kaikille ihmiſille wastahakoiſet.

16. Jotka meidän kieldäwät pakanoille puhumaſta, että he autuaxi tuliſit, että he aina heidän syndinſä täyttäiſit: ſillä wiha on jo peräti heidän päällensä tullut.

17. Mutta me, rakkaat weljet! ſitte kuin me hetkexi olemma teildä otetut pois, näkywistä, ei ſydämeſtä, niin me olemma ſitä enämmin ſuurella halulla pyytäneet teidän kaswojanne nähdä.

18. Sentähden tahdoimma me tulla teidän tykönne, (minä Pawali,) kerran ja kaxi, mutta Saatanas eſti meitä.

19. Sillä mikä on meidän toiwomme taikka ilomme, eli meidän kerſkauxemme kruunu? Etteikö myös te meidän HERran JEſuxen Chriſtuxen edeſä hänen tulemiſeſanſa?

20. Sillä te oletta meidän kunniamme ja ilomme.

3. Luku.

Sentähden en me ſaaneet ſitä enä wiiwyttää, waan olemma mieliſtyneet jäämään Athenaan yxinänſä.

2. Ja lähetimme Timotheuken meidän weljemme, Jumalan palwelian, ja meidän apulaiſemme Chriſtuxen Ewangeliumiſa, wahwiſtamaan ja lohduttamaan teitä teidän uſkoſanne:

3. Ettei kengän näiſä waiwoiſa murhehtiſi; ſillä te tiedätte että me olemma ſiihen määrätyt.

4. Ja toſin kuin me olimma teidän tykönänne, niin me ſen teille edellä ſanoimma, että meidän piti waiwaa kärſimän, niinkuin te tapahtuneengin tiedätte.

5. Sentähden myös minä en tainnut enä malttaa itziäni, mutta lähetin tietämään teidän uskoanne; ettei kiuſaaja oliſi teitä kiuſannut, ja niin meidän työmme turhaxi tullut.

6. Mutta nyt koſka Timotheus tuli teildä meidän tykömme, ja ilmoitti meille teidän uskonne ja rakkaudenne, että te aina meitä hywäſä muiſtoſa pidätte ja halajatte meitä nähdä, niinkuin mekin teitä;

7. Niin me ſaimma teiſtä, rakkaat weljet! lohdutuxen kaikeſa meidän waiwaſamme ja tuskaſamme, teidän uſkonne tähden:

8. Sillä nyt me elämme, jos te HERraſa pyſytte.

9. Mingä kiitoxen ſiis me taidamme Jumalalle andaa teidän tähtenne, kaikeſta täſtä iloſta kuin me iloitzemme teiſtä meidän Jumalamme edeſä?

10. Yötä ja päiwää rukoil-

len akheraſti, että me teidän kaswonne näkiſimme, ja täyttäiſimme mitä teidän uſkoſtanne puuttuu.

11. Mutta itze Jumala ja meidän Iſämme, ja meidän HERRa JEſus Chriſtus, ſaattakoon meidän tiemme teidän tykönne.

12. Mutta HERRa liſätköön teitä, ja andakoon rakkauden yldä-kylläiſen olla teidän ſeaſanne, ja jokaiſta kohtaan, niinkuin mekin teille olemma:

13. Että hän teidän laittamattomat ſydämenne wahwiſtais pyhyydeſä, Jumalan ja meidän Iſämme edeſä meidän HERRan JEſuxen Chriſtuxen tulemiſeſa, kaikkein hänen pyhäinſä kanßa.

4. Luku.

Wielä ſiis, rakkaat weljet! rukoilemma me teitä, ja neuwomme HERRaſa JEſuxeſa, niinkuin te meildä ſaaneet oletta, kuinga teidän waeldaman ja Jumalalle kelpaaman pitää, että te täydelliſemmäxi tuliſitta.

2. Sillä te tiedätte ne käſkyt, jotka me HERRan JEſuxen kautta teille annoimma.

3. Sillä ſe on Jumalan tahto, teidän pyhyydenne, että te huoruutta wältätte.

4. Että jokainen tietäis pitää aſtianſa pyhyydeſä ja kunniaſa.

5. Ei himoin halauxiſa, niinkuin pakanat, jotka ei Jumalaſta mitään tiedä.

6. Ja ettei yxikän ſorraiſt eikä pettäiſi welieänſä joſakuſa aſiaſa; ſillä HERRa on kaikkein näiden koſtaja, kuin me myös teille ennen ſanoneet ja todiſtaneet olemma.

7. Sillä ei Jumala ole meitä kutzunut ſaaſtaiſuuteen, waan pyhyteen.

8. Joka ſiis nämät katzoo ylön, ei hän katzo ylön ihmiſtä waan Jumalan, joka myös Pyhän Hengenſä meihin andanut on.

9. Mutta weljelliſeſtä rakkaudeſta ei minun tarwita teille kirjoittamaan; ſillä te oletta itze Jumalalda opetetut rakaſtamaan toinen toiſtanne.

10. Ja ſen te myös kaikille weljille teette, jotka koko Macedoniaſa owat; mutta me neuwomme teitä, rakkaat weljet! että te wielä täydelliſemmäxi tuliſitta:

11. Ja pyytäkäät olla lewolliſet, ja ottakaat waari omiſta aſkareiſtanne, tehden työtä käſillänne, niinkuin me käſkeneet olemma.

12. Että te itzenne kunnialliſeſti ulkonaiſten kohtaan käyttäiſitte, ettet te mitään tarwitziſi.

13. Mutta en me myös tahdo teildä ſalata, rakkaat weljet! niiſtä, jotka nukkuneet owat, ettet te murehtiſi, niinkuin muut, joilla ei toiwoa ole.

14. Sillä jos me uſkomma että JEſus on kuollut ja nosnut ylös, niin on Jumala myös

ne, jotka nukkuneet owat, JEſuxen kautta tuopa edes hänen kanßanſa.

15. Sillä ſen me ſanomma teille HERran puoleſta: että me jotka elämme ja jälkeen jäämme HERran tulemiſeen, emme ſuingan ennätä niitä jotka nukkuneet owat:

16. Sillä itze HERra aſtuu alas taiwaaſta, ſuurella huudolla ja ylimmäiſen Engelin äänellä, ja Jumalan Baſunalla; ja kuolleet Chriſtuxeſa enſin nouſewat ylös.

17. Sitte me, jotka elämme ja jälkeen jäämme, temmataan ynnä heidän kanßanſa pilwihin HERraa waſtan tuulihin: ja niin me aina HERran kanßa olemma.

18. Lohduttakaat ſiis teitänne keſkenänne näillä ſanoilla.

5. Luku.

Mutta aiwoiſta ja hetkiſtä, rakkaat weljet! ei teille tarwita kirjoitettamaan:

2. Sillä te itze wiſuſti tiedätte, että HERran päiwä on tulewa niinkuin waras yöllä.

3. Sillä koſka he ſanowat: nyt on rauha, ja ei mitään hätää, ſilloin kadotus langee äkiſtä heidän päällenſä, niinkuin raſkaan waimon kipu, ja ei he ſuingan ſaa paeta.

4. Mutta te, rakkaat weljet! ettepä te ole pimeydeſä, ettei ſe päiwä teitä käſittäiſi niinkuin waras.

5. Te oletta kaikki walkeuden lapſet ja päiwän lapſet: En me ole yön engä pimeyden.

6. Niin älkämme ſiis maatko niinkuin muut, waan walwokamme ja olkamme raitit.

7. Sillä jotka makaawat, ne yöllä makaawat, ja ne jotka juopuwat, ne yöllä juowuxiſa owat.

8. Mutta me jotka päiwän lapſet olemma, olkamme raitit, puetetut uſkon ja rakkauden rinda-raudalla, ja autuuden toiwon rauta-lakilla.

9. Sillä ei Jumala ole meitä määrännyt wihaan, waan autuutta omiſtamaan, meidän HERran JEſuxen Chriſtuxen kautta:

10. Joka meidän edeſtämme kuollut on; että, joko me walwomme eli makaamme, me ynnä hänen kanßanſa eläiſimme.

11. Sentähden neuwokaat teitänne keſkenänne ja raketkaat toinen toiſtanne, niinkuin te myös teette.

12. Mutta me rukoilemma teitä, rakkaat weljet! että te ne tundiſitta jotka teidän ſeaſanne työtä tekewät, ja teidän Eſi-miehenne owat HERraſa, ja teitä neuwowat.

13. Pitäkäät heitä ſitä rakkaambana heidän tekonſa tähden. Olkaat rauhalliſet keſkenänne.

14. Mutta me neuwomme teitä, rakkaat weljet! neuwokaat rawattomia, lohduttakaat heikko-mieliſiä, holhokaat heikoja, olkaat kärſiwäiſet jokaitzen kanßa.

15. Katzokaat, ettei joku pahaa pahalla kosta; waan noudattakaat hywää, sekä keskenänne että jokaista kohtaan.

16. Olkaat aina iloiset.

17. Rukoilkaat lakkaamata.

18. Kiittäkäät kaikkein edestä; Sillä se on Jumalan tahto teistä Christuxesa JEsuxesa.

19. Älkäät Hengeä sammutako.

20. Älkäät Prophetiata katsoko ylön.

21. Koetelkaat kaikki; ja pitäkäät se kuin hywä on.

22. Wälttäkäät kaikkea kuin pahaxi näkyy.

23. Mutta itze rauhan Jumala pyhittäkön teitä kokonansa, että koko teidän hengenne ja sielunne ja ruumiinne, meidän HERran JEsuxen Christuxen tulemisesa nuhteetoinna pidettäisin.

24. Hän on uskollinen, joka teitä kutzunut on, ja sen myös täyttää.

25. Rakkaat weljet! rukoilkaat meidän edestämme.

26. Terwehtäkäät kaikkia weljiä pyhällä suun-annolla.

27. Minä wannotan teitä HERran kautta, että te tämän lähetys-kirjan kaikkein pyhäin weljein edesä lukea annatte.

28. Meidän HERran JEsuxen Christuxen Armo olkoon teidän kanssanne, Amen!

Ensimmäinen Epistola Thessalonikalaisten tygö kirjoitettu Athenasta.

Pawalin toinen Epistola Thessalonikalaisten tygö.

1. Luku.

Pawali ja Silwanus ja Timotheus, Thessalonikan Seurakunnalle, Jumalasa meidän Isässämme ja HERrasa JEsuxesa Christuxesa.

2. Armo olkoon teille ja Rauha Jumalalda meidän Isäldämme, ja HERralda JEsuxelda Christuxelda!

3. Meidän pitää aina teidän edestänne, rakkaat weljet! Jumalata kiittämän, niinkuin kohtullinen on, sillä teidän uskonne kaswaa jalosti, ja kaikkein teidän rakkaudenne lisäändyy jokaista kohtaan.

4. Niin että me meitämme teistä Jumalan Seurakunnissa kerskaamme, teidän kärsiwällisydestänne ja uskostanne kaikesa teidän wainosanne ja waiwasanne, kuin te kärsitte.

5. Jotka osottawat että Jumala on oikein duomitzewa, ja te Jumalan waldakundaan sowellaxi tuletta, jonga-tähden te myös kärsitte.

6. Että se on oikein Jumalan edesä niitä taas waiwata jotka teitä waiwaawat:

7. Mutta teille, jotka waiwataan, andaa lewon meidän kanßamme, koſka HERra JEſus Taiwaaſta ilmanduu, hänen woimanſa Engelitten kanßa:

8. Ja tulen leimauxella, joka niille koſtaa jotka ei Jumalata tundeneet, ja nälle jotka ei meidän HERran JEſuxen Chriſtuxen Ewangeliumia tottele.

9. Jotka waiwaa kärſimän pitää, ijankaikkiſen kadotuxen, HERran kaswoiſta, ja hänen kunnianſa wäkewydeſtä:

10. Koſka hän tulewa on, kirkaſtettaa hänen Pyhäinſä kanßa, ja ihmeelliſexi tulemaan kaikkein uſkowaiſten kanßa: ſillä meidän todiſtuxemme teidän tykönne ſiitä päiwäſtä oletta te uſkoneet.

11. Ja ſentähden me myös aina rukoilemma teidän edeſtänne, että meidän Jumalamme teitä otolliſexi tekis ſiihen kutzumiſeen, ja täyttäis kaiken hywyden ſuoſion, ja uſkon waikutuxen, woimaſa:

12. Että meidän HERran JEſuxen Chriſtuxen Nimi teiſä yliſtettäiſiin, ja te taas häneſä, meidän Jumalan ja HERran JEſuxen Chriſtuxen armon kautta.

2. Luku.

Mutta me rukoilemma teitä, rakkaat weljet! meidän HERran JEſuxen Chriſtuxen tulemiſen ja meidän kokoondumiſemme kautta hänen tykönſä:

2. Ettet te aiwan nopiaſti teitänne ſalli teidän mieleſtänne käännettää pois eli peljätettää, ei Hengen, eikä puheen, eikä kirjan kautta, niinkuin ſe meildä lähetetty olis, niinkuin Chriſtuxen päiwä jo käſiſä olis.

3. Älkäät andako kenengän teitänne wietellä millään tawalla; Sillä ei hän ennen tule kuin luopumus tapahtuu, ja ſynnin ihminen ilmoitetaan, ſe kadotuxen lapſi.

4. Joka on waſtan-ſeoſoja, ja korottaa itzenſä kaikkein päälle, kuin Jumalaxi taikka Jumalan palweluxexi kutzutaan, niin että hän iſtuttaa itzenſä Jumalan Templiin niinkuin Jumala, ja tekee itzenſä Jumalaxi.

5. Ettekö te muiſta, että minä teidän tykönänne olleſani näitä jo teille ſanoin?

6. Ja mikä nyt eſtää, te tiedätte, että hän pitää ajallanſa ilmoitettaman.

7. Sillä hän nyt pahuutta waikuttaa ſalaiſeſti, ainoaſta että ſen kuin nyt eſtää, pitää tuleman pois.

8. Ja ſilloin ſe pahan-elkinen ilmoitetaan, jonga HERra ſuunſa Hengellä tappaa, ja tekee hänen kanßanſa lopun, hänen tulemiſenſa ilmoituxen kautta.

9. Jonga tulemus Saatanan waikutuxen jälkeen tapahtuu, kaikella woimalla ja merkeillä ja petolliſilla ihmeillä,

10. Ja kaikella wäärydẽn petoxella, niiden ſeaſa jotka ka-

dotuxen tulewat; ettei he rakkautta totuuden puoleen ottaneet, autuaxi tullaxensa.

11. Sentähden on Jumala heille lähettäwä wäkewän exytyxen, niin että he walheen uskowat:

12. Että ne kaikki duomittaisiin, jotka ei totuutta uskoneet, waan wäärytteen suostuwat.

13. Mutta meidän pitää aina teidän edestänne Jumalata kiittämän, rakkaat weljet HERRasa! että Jumala on teidän alusta autuuteen walinnut, Hengen pyhityxen kautta, ja totuuden uskosa.

14. Johonga hän teitä meidän Ewangeliumin kautta kutsunut on, meidän HERRan JEsuxen Christuxen kunnian omaisuuteen.

15. Niin olkaat siis, rakkaat weljet! pysywäiset, ja pitäkäät ne säädyt kuin te oppeneet oletta, olkoon se meidän saarnastamme taikka kirjastamme.

16. Mutta itze meidän HERRa JEsus Christus, ja Jumala ja meidän Isämme, joka meitä rakasti, ja andoi meille ijankaikkisen lohdutuxen ja hywän toiwon armon kautta,

17. Lohduttakoon teidän sydämenne, ja teitä kaikkinaisesa opisa ja hywäsä työsä wahwistakoon!

3. Luku.

Wielä, rakkaat weljet! rukoilkaat meidän edestämme, että HERRan sana menestyis, ja niin kunnioitettaisiin kuin teidängin tykönänne:

2. Ja että me häjyistä ja pahoista ihmisistä pelastettaisiin; sillä ei usko ole joka miehen.

3. Mutta HERRa on uskollinen, joka teitä wahwistaa, ja pahasta warjelee.

4. Mutta me toiwomme HERRasa teistä, että te teette ja tekewäiset oletta mitä me teille olemma käskeneet.

5. Mutta HERRa ojendakoon teidän sydämenne Jumalan rakkauteen, ja Christuxen kärsiwällisyteen!

6. Mutta me käskemme teitä, rakkaat weljet! meidän HERRan JEsuxen Christuxen Nimeen, että te teitänne eroittaisitte jokaitzesta weljestä, joka häijysti itzensä käyttää, ja ei sen säädyn jälkeen kuin hän meildä saanut on.

7. Sillä te itze tiedätte, kuinga teidän meitä seuraaman pitää. Empä me ole tawattomasti teidän seasanne olleet.

8. En me myös ole leipää keltään ilman ottaneet, waan työllä ja hijellä: yöllä ja päiwällä olemma me työtä tehneet, etten me kellengän teidän seasanne kuormaxi olisi.

9. Ei ettei meillä se walda olisi; waan että me itzemme opixi teille andaisimme, seuratexenne meitä.

10. Ja koska me teidän tykönänne olimma, niin me senkaltaisia teille käskimme, että jos

jos ei joku tahdo työtä tehdä, niin ei hänen syömängän pidä.

11. Sillä me kuulemma, että muutamat teidän seasanne tawattomasti waeldawat, ja ei tee työtä, waan joutilasna owat.

12. Mutta senkaltaisia me käskemme ja neuwomme meidän HERran JEsuxen Christuxen kautta, että he hiljaisuudesa työtä tekisit, ja omaa leipäänsä söisit.

13. Mutta te, rakkaat weljet! älkäät wäsykö hywää tekemästä.

14. Ellei siis jokü tottele meidän sanaamme lähetys-kirjan kautta, niin merkitkäät se, ja älkäät kanßa-käymistä pitäkö hänen kanßansa, että hän häpeis.

15. Ja älkäät händä pitäkö niinkuin wihollisna, waan neuwokat niinkuin weljeä.

16. Mutta itze rauhan HERra, andakoon teille Rauhan aina kaikella tawalla! HERra olkoon teidän kaikkein kanßanne!

17. Terwetys minun Pawalin kädelläni, joka on merkki kaikisa lähetys-kirjoisa: näin minä kirjoitan.

18. Meidän HERran JEsuxen Christuxen Armo olkoon kaikkein teidän kanßanne, Amen!

Toinen Epistola Theßalonikalaisten tygö kirjoitettu Athenasta.

Pawalin edellinen Epistola Timotheuxen tygö.

1. Luku.

Pawali, JEsuxen Christuksen Apostoli, Jumalan meidän Lunastajamme asetuxen jälkeen, ja HERran JEsuxen Christuxen, joka meidän toiwomme on,

2. Timotheuxelle minun waalle pojalleni uskosa: Armo, lauppius ja rauha Jumalalda meidän Isäldämme, ja meidän HERralda JEsuxelda Christuxelda!

3. Niinkuin minä Macedoniaan lähteisäni käskin sinun olla Epheſosa; niin neuwo muutamia, ettei he toisin opettaisi;

4. Eikä juttuja tottelisi ja polwi-lukuja, joilla ei loppua ole, jotka enämmin kysymyxiä matkaan saattawat, kuin parannuxen Jumalan tygö, joka on uskosa.

5. Mutta käskyn päätös on, rakkaus puhtaasta sydämestä, ja hywästä omasta-tunnosta, ja wilpittömästä uskosta.

6. Joista muutamat owat häirähtyneet, ja owat turhiin jaarituxiin käändyneet:

7. Ja tahtowat Lain opettajat olla, ja ei ymmärrä mitä he puhuwat eli päättäwät.

8. Mutta me tiedämme Lain hywäxi, jos se oikein käytetään.

9. Tieten sen, ettei wanhurskaalle ole Laki pandu, waan wäärille, ja tottelemattomille,

jumalattomille ja syndisille, pakanalliſille ja kelwottomille, isänsä tappajille ja äitinsä tappajille, miehen-tappajille,

10. Huorin-tekiöille, miesten kanßa makajille, ihmisten warkaille, walehtelioille, wala-pattoisille, ja mitä muuta senkaltaista sitä terweellistä oppia wastan on:

11. Sen autuan Jumalan kirkastetun Ewangeliumin jälkeen, joka minulle uskottu on.

12. Ja minä kiitän meidän HERraa Christusta JEsusta, joka minun woimalliseksi tehnyt on, ja luki minun uskolliseksi, asettain tähän wirkaan.

13. Joka ennen pilkkaaja ja wainooja ja häwäisiä olin: mutta minulle on laupius tapahtunut; sillä minä tein sitä tietämätä epä-uskoisa.

14. Mutta meidän HERran Armo oli sitä runsaambi, uskon ja rakkauden kanßa, joka Christuxesa JEsuxesa on.

15. Se on totinen sana, ja kaikeki mahdollinen ottaa wastan, että Christus JEsus on tullut mailmaan syndisiä wapahtamaan; joista minä suurin olen.

16. Mutta sentähden on minulle laupius tapahtunut, että JEsus Christus minusa ensin osottais kaiken pitkä-mielisyden, niille esi-kuwaxi, jotka hänen päällensä pitää uskoman ijankaikkiseen elämään.

17. Mutta Jumalalle, ijankaikkiselle Kuningaalle kuolemattomalle ja näkymättömälle, ja ainoalle wiisaalle, olkoon kunnia ja ylistys ijankaikkisesta ijankaikkisehen, Amen!

18. Tämän käskyn minä annan sinulle, minun poikani Timotheus! endisten ennustusten jälkeen sinusta, että niissä sotisit niinkuin jalo sota-mies,

19. Ja pitäisit uskon ja hywän oman-tunnon, jonga muutamat owat hyljänneet, ja owat uskon puolesta haaxi-rikkoon tulleet.

20. Joista on Hymeneus ja Alexander, jotka minä olen Saatanan halduun andanut, että he tulisit kuritetuxi enä pilkkaamasta.

2. Luku.

Niin minä siis neuwon että ennen kaikkia pidettäisiin rukouxia, anomisia, toiwotuxia, ja kiitoxia, kaikkein ihmisten edestä:

2. Kuningasten ja kaiken Esiwallan edestä: että me rauhassa ja lewossa eläisimme, kaikessa jumalisuudessa ja kunnialliſuudessa.

3. Sillä se on hywä ja otollinen Jumalan meidän Wapahtajamme edessä.

4. Joka tahtoo kaikkia ihmisiä autuaxi, ja että he totuuden tundoon tulisit.

5. Sillä yxi on Jumala, ja yxi Wäli-mies, Jumalan ja ihmisten wälillä, Ihminen Christus JEsus.

6. Joka itzensä kaikkein edestä Lunastuxen hinnasti on andanut,

että senkaltaista piti ajallansa saarnattaman.

7. Johonga minä myös olen Saarnaajaxi ja Apostolixi asetettu, (minä sanon toden Christuxesa, ja en walehtele,) pakanain opettaja uskosa ja totuudesa.

8. Niin minä tahdon siis, että miehet rukoilisit joka-paikasa, ja nostaisit ylös pyhät kädet, ilman wihata ja epäilystä.

9. Niin myös että waimot kohtuullisisa waatteisa olisit, ja kauniistaisit heitänsä häwyllä ja kainoudella, ei kahara-hiuxilla, eli kullalla eli päärlyillä, eli kalleilla waatteilla;

10. Waan niinkuin niille waimoille sopii, jotka Jumalisuuden hywäin töiden kautta osottawat.

11. Oppikaan waimo hiljaisudesa, kaikella nöyrydellä.

12. Mutta en minä salli waimon opettaa, engä mieständä wallita, waan että hän on hiljaisudesa.

13. Sillä Adam on ensin luotu, ja sitte Ewa.

14. Ja ei Adam petetty, mutta waimo petettiin, ja saatti ylitze-käymisen.

15. Mutta kuitengin hän lasten synnyttämisen kautta autuaxi tulee, jos hän pysyy uskosa ja rakkaudesa, ja pyhydesä siweyden kanßa.

3. Luku.

Se on totinen sana: Jos joku Pispan wirkaa pyytää, hän hywää työtä halajaa.

2. Niin pitää siis Pispan oleman nuhteettoman, yhden emännän miehen, walppaan, raitin, siwiän, wieraisten holhojan, opettawaisen:

3. Ei juomarin, ei tappelian, ei ilkiän woiton pyytäjän, waan armelian; ei riitaisen, eikä ahneen:

4. Joka oman huoneensa hywin hallitzee, joka kuuliaiset lapset owat, kaikella kunnialisudella.

5. (Sillä jos joku ei taida omaa huonettansa hallita, kuingasta hän Jumalan Seurakunnan taitaa hallita?)

6. Ei äsken-christityn, ettei hän paisununa laittajan duomioon langeisi.

7. Mutta hänellä pitää myös hywä todistus oleman niiltä kuin ulkona owat; ettei hän laittajan pilkkaan ja paulaan langeisi.

8. Niin pitää myös Seurakunnan palweliat toimelliset oleman, ei kaxi-kieliset, ei juomarit, ei häpiällisen woiton pyytäjät:

9. Jotka uskon salaisuuden puhtaasa omasa-tunnosa pitäwät.

10. Jotka pitää ensin koeteldaman, ja palwelkaan sitte kuin he nuhteettomaxi löytään.

11. Heidän emändänsä pitää myös siwiät oleman, ei laittajat, waan raitit, kaikisa uskolliset.

12. Seurakunnan Palweliat olkoon yhden emännän miehet,

jotka heidän lapsensa ja oman huoneensa hywin hallitzewat.

13. Sillä jotka hywin palwelewat, he heillensä hywän menestyxen ansaitzewat, ja suuren wapauden uskosa, joka on Christuxesa JEsuxesa.

14. Näitä minä kirjoitan sinulle, ja toiwon pian tulewani sinun tygös.

15. Mutta jos minä wiiwyn, että tietäisit kuinga sinun pitää Jumalan huoneesa waeldaman, joka on eläwän Jumalan Seurakunda, totuuden patzas ja perustus.

16. Ja se on julkisesti suuri Jumalisuden salaisuus: Että Jumala on ilmoitettu lihasa, wanhurskautettu Hengesä, nähty Engeleildä, saarnattu pakanoille, uskottu mailmasa, ja otettu ylös kunniaan.

4. Luku.

Mutta Hengi sanoo selkiästi, että wiimeisillä ajoilla muutamat luopuwat uskosta, ja noudattawat wiettelewiä hengiä, ja perkeleitten opetuxia;

2. Niiden kautta jotka ulkokullaisudesa walheen-puhujat owat, joiden oma-tundo on poltin-raudalla merkitty:

3. Ja kieldäwät naimasta, ja ruokaa ottamasta, kuin Jumala loi kiitoxella nautittawaxi uskollisilda, ja niildä jotka totuuden ymmärtäneet owat.

4. Sillä kaikki mitä Jumala luonut on, on hywä, ja ei ole mitään hyljättäwää, kuin kiitoxella nautitaan.

5. Sillä se Jumalan sanalla ja rukouxella pyhitetään.

6. Koskas nyt senkaltaista weljille opetat, niin sinä JEsuxen Christuxen uskollinen palwelia olet, uskoin sanoisa ja hywäsä opisa kaswatettu, jota sinä seurannut olet.

7. Mutta wäldä kelwottomia ämmän-juttuja: ja harjoita sinuas jumalisuuteen.

8. Sillä ruumiillinen harjoitus wähän kelpaa: Mutta Jumalisuus on tarpeellinen kaikisa asioisa, jolla on seká nykyisen että tulewaisen elämän lupaus.

9. Tämä on totinen sana, ja kaiketi mahdollinen otettaa wastan.

10. Sillä sitä-warten me työtäkin teemme ja meitä pilkataan, että me eläwän Jumalan päälle toiwoneet olemma, joka kaikkein ihmisten Wapahtaja on, erinomattain uskowaisten.

11. Näitä sinä neuwo ja opeta.

12. Älköön kengän sinun nuoruuttas katzoko ylön, waan ole sinä uskowaisille esi-kuwa sanasa, kanßa-käymisesä, rakkaudesa, hengesä, uskosa, puhtaudesa.

13. Ota lukemisesta, neuwosta ja opista waari, siihenasti kuin minä tulen.

14. Älä unhohda sitä lahiaa kuin sinulle Prophetian kautta annettu on, Wanhemmitten kärten päälle-panemisesa.

15. Ota näistä waari, pysy näisä; että sinun meneſtyxes kaikille juliſtetuxi tulis.

16. Ota itzeſtäs waari, ja opiſta: pysy alati näisä; sillä jos sinä sen teet, niin sinä itzes autuaxi saatat, ja ne jotka sinua kuulewat.

5. Luku.

Älä Wanhaa kowin nuhtele, waan neuwo händä niinkuin Isää: Nuoria, niinkuin weljiä:

2. Wanhoja waimoja niinkuin äitejä: Nuoria niinkuin sisarita, kaikella puhtaudella.

3. Kunnioita niitä leskiä kuin oikiat leſket owat.

4. Mutta jos jollakulla leskellä lapsia on, eli lasten-lapsia, ne oppikaan ensin oman huoneensa jumaliseſti hallitzemaan, ja wanhimmittensa hywän työn maxamaan; sillä se on hywin tehty, ja Jumalalle otollinen.

5. Ja se on oikia leski, joka yxinänsä on, ja aſettaa toiwonsa Jumalan päälle, pysyin aina rukouxisa ja auxi-huutamiseſa yötä ja päiwää:

6. Mutta joka hekumaſa elää, se on eläwäldä kuollut.

7. Senkaltaisia neuwo, että he nuhteettomat oliſit.

8. Mutta jos ei joku omistansa, lijatengin perheſtänsä, murehta pidä, se on uſkon kieldänyt, ja on pakanata pahembi.

9. Älä salli nuorempata leskeä otettaa, kuin kuuden-kymmenen ajaſtaikaiſta, joka yhden miehen emändä on ollut:

10. Ja jolla on hywistä töistä todiſtus, jos hän lapsia kaswattanut on, jos hän wieraſten holhoja ollut on, jos hän Pyhäin jalkoja pesnyt on, jos hän murhelliſia auttanut on, jos hän on kaikeſa hywäsä työsä ahkera ollut.

11. Mutta nuoret leſket hylkää; sillä koska he ſuuttuwat Chriſtuxeen, niin he tahtowat huolla:

12. Joilla on heidän duomionsa, että he sen enſimäiſen uſkon rikkoneet owat.

13. Niin myös joutilasna olleſanſa oppiwat he ymbäri huoneißa juoxendelemaan; waan ei he ainoaſta ole joutilaat, mutta myös kielewät, hembeet, ja puhuwat luwattomia.

14. Sentähden minä tahdon, että nuoret leſket huoliſit, lapsia kaswattaiſit, huoneen hallituxeſta waaria pitäiſit, eikä andaiſi tilaa waſtan-seiſojille pahoin puhua.

15. Sillä muutamat owat jo Saatanan jälkeen palainneet.

16. Jos nyt jollakin uſkolliſella miehellä eli waimolla leskejä on, se heitä holhokoon, ja älkään Seurakundaa raſittako, että oikeille leſkeille täyttyis.

17. Wanhimmat, jotka hywin hallitzewat, pitää kaxi-kertaiſeſa kunniaſa pidettämän, erinomattain ne jotka ſanaſa ja opiſa työtä tekewät.

18. Sillä Raamattu ſanoo:

Ei sinun pidä rihtä-tappawan härjän suuta sitoman kiinni: ja työ-mies on palkkansa ansainnut.

19. Älä salli Wanhinda wastan yhtään kannetta, waan kahden eli kolmen todistuxen kautta.

20. Nuhtele niitä kuin syndiä tekewät, kaikkein kuulden, että muutkin pelkäisit.

21. Minä rukoilen Jumalan, ja HERran JEsuxen Christuksen, ja walittuin Engelitten edessä, että nämät pidät ilman walitzemista, ja älä mitään tee toisen puolda pitäin.

22. Älä pikaisesti jongun päälle käsiäs pane; ja älä ole muitten synneistä osallinen: pidä itzes puhdasna.

23. Älä sillen wettä juo, waan nautitze jotakin wiinaa sydämes tähden, ja että myös usein sairastat.

24. Muutamain ihmisten synnit owat kyllä julkiset, että ne ennengin duomita taitaan; Mutta muutamain äsken jälistä julkiseri tulewat.

25. Niin myös muutamat hywät työt owat jo ennen julkiset; ja ne kuin muutoin tapahtuwat, ei taita salata.

6. Luku.

Palweliat, jotka ikeen alla owat, pitää Isändänsä kaikesa kunniasa pitämän; ettei Jumalan nimi ja oppi pilkaturi tulisi.

2. Mutta joilla uskolliset Isännät owat, niin älköön niitä katzoko ylön, että he weljexet owat; waan olkaan sitä kuuliaisemmat, että he uskolliset owat ja rakkaat, jotka hywästä työstä osalliset owat. Näitä opeta, ja neuwo.

3. Jos joku toisin opettaa, ja ei pysy meidän HERran JEsuxen Christuxen terweellisistä sanoista, ja siinä opisa kuin jumalisuudesta on,

4. Hän on paisunut, ja ei mitäkän ymmärrä, waan on sairas kysymyxistä ja sanain kilwoituxista; joista kateus, riita, häwäistys, ja pahat luulot tulewat:

5. Häijyt kamppauxet niiden ihmisten seasa, jotka heidän mielesänsä riiwatut owat, ja joilda totuus on otettu pois: jotka Jumalisuuden woitoxi luulewat. Eroita sinuas senkaltaisista.

6. Mutta se on suuri woitto, olla jumalinen ja tyytä onnensa.

7 Sillä embä me ole mitään mailmaan tuoneet: on siis tiettäwä etten me myös mitään täältä taida wiedä ulos.

8. Mutta koska meillä on elätys ja waatteet, niin tyytykämme niihin.

9. Mutta ne jotka rikastua tahtowat, langeewat kiusauxeen ja paulaan, ja monihin tyhmiin ja wahingollisiin himoihin, jotka ihmiset wahingoon ja kadotuxeen upottawat.

10. Sillä ahneus on kaiken pahuuden juuri: jota muuta-

mat owat himoinneet, ja owat uſkoſta exyneet, ja itzellenſä paljon murhetta ſaattaneet.

11. Mutta ſinä, Jumalan ihminen! karta niitä: ja noudata wanhurſkautta, jumaliſuutta, uſkoa, rakkautta, kärſiwälliſyttä ja hiljaiſuutta.

12. Kilwoittele hywä uſkon kilwoitus, käſitä ijankaikkinen elämä, johonga ſinä kutzuttu olet, ja olet tunnuſtanut hywän tunnuſtuxen monen todiſtaian edeſä.

13. Minä käſken ſinua Jumalan edeſä, joka kaikki eläwäxi tekee, ja JEſuxen Chriſtuxen edeſä, joka Pontius Pilatuxen alla hywän todiſtuxen tunnuſti:

14. Että käſkyn ſaaſtatoinna ja nuhteetoinna pidät, hamaan meidän HERran JEſuxen Chriſtuxen ilmoituxeen aſti:

15. Jonga meille aikananſa oſottaa ſe autuas ja ainoa Waldias, Kuningaſten Kuningas ja kaikkein Herrain HERra.

16. Jolla ainoalla on kuolemattomuus, joka aſuu kirkkaudeſa, johon ei yxikän tulla taida, jota ei yxikän ihminen nähnyt ole, eikä taida nähdä: jolle olkoon kunnia ja ijankaikkinen woima, Amen!

17. Käſke niitä kuin rikkaat täſä mailmaſa owat, ettei he ylpeiliſi eikä paniſi toiwoanſa katoowaiſen rikkauden, mutta eläwän Jumalan päälle, joka meille andaa nautitaxemme runſaaſti kaikkinaiſta:

18. Että he tekiſit hywää ja hywiſä töiſä rikaſtuiſit, andaiſit hywällä mielellä, oliſit awulliſet;

19. Ja tallelle paniſit itzellenſä hywän peruſtuxen edespäin, käſittääxenſä ijankaikkiſtä eläwätä.

20. O Timotheus! kätke ſe kuin ſinulle uſkottu on: ja wältä turhia ja kelwottomia juttuja, ja niitä riitoja kuin wäärin-kerſkatuſta taidoſta tulewat:

21. Joſta muutamat paljo pitäwät, ja uſkoſta exyneet owat. Armo olkoon ſinun kanſſas, Amen!

Timotheuxen tygö edellinen Epiſtola, kirjoitettu Laodiceaſta, joka on Phrygiaſa Pakatianaſa Pääkaupungi.

Pawalin toinen Epiſtola Timotheuxen tygö.

1. Luku.

Pawali, JEſuxen Chriſtuksen Apoſtoli Jumalan tahdon kautta, eläwän lupauxen jälkeen, joka on Chriſtuxeſa JEſuxeſa,

2. Minun rakkaalle Pojalleni Timotheuxelle: Armo, Laupius ja Rauha Iſältä Jumalalda, ja JEſuxelda Chriſtuxelda meidän HERraldamme!

3. Minä kiitän Jumalata, jota minä hamaſta minun eſiwanhemmiſtani palwelen, puh-

taalla omalla-tunnolla, että minä lakkaamata sinua yöllä ja päiwällä minun rukouxisani muistan.

4. Ja halaan sinua nähdä, koska minä sinun kyynelees muistan, että minä illalla täytettäisiin:

5. Koska se wilpitöin usko kuin sinusa on, minun mieleeni tulee, joka ennen sinun äidinäitisäs Loidasa myös asui, ja sinun äitisäs Eunikasa; ja, kuin minä totisesti tiedän, sinusakin.

6. Jonga tähden minä sinua neuwon, että herätät sen Jumalan-lahjan joka sinusa on, minun kätteni päälle-panemisen kautta.

7. Sillä ei Jumala ole meille andanut pelwon, waan wäkewyden, rakkauden ja raittiuden hengen.

8. Sentähden älä häpee meidän HERran JEsuxen Christuxen todistusta, eikä minua, joka hänen fanginsa olen; waan ole osallinen Ewangeliumin waiwasa, Jumalan woiman jälkeen.

9. Joka meitä on autuaxi tehnyt, ja pyhällä kutzumisella kutsunut; ei meidän töidemme suhteen, waan hänen aiwoituxensa ja armonsa jälkeen, kuin meille Christuxesa JEsuxesa ennen ijan-kaikkisia aikoja annettu on:

10. Mutta nyt meidän Wapahtajamme JEsuxen Christuksen ilmestyxen kautta julistettu, joka kuoleman otti pois, ja elämän ja kuolemattomuden toi Ewangeliumin kautta walkeuteen.

11. Johonga minä olen pandu Saarnaajaxi ja Apostolixi, ja pakanain opettajaxi.

12. Jonga tähden minä myös näitä kärsin, ja en kuitengan häpee; sillä minä tiedän kenen päälle minä uskon, ja olen luja, että hän woi minulle kätkeä minun uskotun kaluni, siihen päiwään asti.

13. Pysy siis niiden terweellisten sanain muodosa, kuin sinä minulda kuullut olet, uskosa ja rakkaudesa, joka on Christuxesa JEsuxesa.

14. Tämä hywä uskottu kalu kätke Pyhän Hengen kautta, joka meisä asuu.

15. Sinä tiedät sen, että kaikki, kuin Asiasa owat; luowuit minusta, joista on Phygellus ja Hermogenes.

16. HERra andakoon laupiudensa Onesiphorin perheelle! joka minun usein wirwoittanut on, ja ei minun kahleitani häwennyt:

17. Waan etzei minua wisusti Romisa ollesansa, ja löysi minun.

18. HERra andakoon hänen löytää laupiuden sinä päiwänä HERran tykönä! ja kuinga monesa asiasa hän minulle Ephesosa oli awullinen, sinä parhain tiedät.

2. Luku.

Wahwista siis sinuas, minun poikani! sen armon kautta kuin JEsuxesa Christuxesa on.

2. Ja mitä sinä olet minulda monen todistajan kautta kuullut, niin käske uskollisille ihmisille, jotka myös muita olisit soweliat opettamaan.

3. Kärsi waiwaa niinkuin tuja JEsuxen Christuxen sotamies.

4. Ei yxikän sota-mies sekoita itziänsä elaruxen menoihin, sille kelwataxensa joka hänen sotaan ottanut on.

5. Ja jos joku kilwoittelee, niin ei händä kruunata, ellei hän toimelliseſti kilwoittele.

6. Peldo-miehen, joka pellon rakendaa, pitää ensin hedelmästä nautitzeman.

7. Ymmärrä mitä minä sanon: HERra andakoon sinulle ymmärryxen kaikisa!

8. Muista JEsuxen Christuxen päälle, joka kuolleista nosnut on: Dawidin siemeneſtä minun Ewangeliumin jälkeen:

9. Josa minä waiwaa kärsin, kahleisiin asti, niinkuin pahan-tekiä; waan ei Jumalan sana ole sidottu.

10. Sentähden minä kärsin kaikki, walittuin tähden, että hekin saisit JEsuxesa Christuksesa autuuden, ijankaikkisen kunnian kanßa.

11. Se on totinen sana: jos me ynnä olemma kuolleet, niin me myös ynnä elämme.

12. Jos me kärsimme, niin me myös ynnä hallitzemma. Jos me hänen kiellämme, niin hän meidängin kieldää.

13. Ellen me usko, niin hän pysyy kuitengin uskollisna, joka ei itziänsä kieldää taida.

14. Näitä neuwo, ja todista HERran edesä, ettei he sanoista riitelisi, joka ei mihingän kelpaa, waan ainoasta niiden turmelluxexi, jotka kuulewat.

15. Pyydä itzes Jumalalle osottaa toimellisexi ja laittamattomaxi työn-tekiäxi, joka oikein totuuden sanan jakaa:

16. Mutta siiwottomat ja kelwottomat sanat hyljää, jotka paljo jumalatoinda menoa saattawat:

17. Ja heidän puheensa syö ymbärildänsä niinkuin ruumiinmato; Joista on Hymeneus ja Philetus:

18. Jotka totuudesta owat erhettyneet, sanoden ylös-nouseminen jo tapahtuneen; ja owat muutamat uskosta käändäneet.

19. Mutta Jumalan wahwa perustus kuitengin pysyy, joka tällä kiinnitetty on HERra tundee omansa; ja lakatkaan jokainen wäärydestä, joka Christuxen nimeä mainitzee.

20. Mutta suuresa huoneesa ei ole ainoasta kullaiset ja hopiaiset astiat, waan myös puiset ja sawiset: ja muutamat tosin kunniaxi, mutta muutamat häpiäxi.

21. Jos joku itzensä senkaltaisista ihmisistä puhdistaa, se tulee kunniaan pyhitetyxi astiaxi, perheen-isännälle tarpeellisexi, ja kaikkiin hywin töihin walmistetuxi.

22. Nuoruuden himot wältä;

mutta noudata wanhurskautta, uskoa, rakkautta ja rauhaa, kaikkein niiden kanssa jotka puhtaasta sydämestä HERraa rukoilewat.

23. Tyhmät ja turhat kysymyxet hylkää, tieten että ne ainoasta riitoja synnyttäwät.

24. Mutta ei HERran palwelian tule riitaisen olla, waan siwiän jokaista kohtaan, opettawaisen, pahoja kärsiwäisen:

25. Hiljaisuudesa nuhtelewaisen wastahakoisia; Jos Jumala heille joskus andais parannuxen, totuutta ymmärtämään:

26. Ja he jälleen katuisit ja perkeleen paulasta päässit, jolda he hänen tahtonsa jälkeen fangitut owat.

3. Luku.

Mutta sen sinun pitää tietämän, että wiimeisinä päiwinä waaralliset ajat lähenewät:

2. Sillä ne ihmiset tulewat jotka itsänsä rakastawat, ahneet, kerskaajat, ylpiät, pilkkaajat, wanhemmillensa tottelemattomat, kiittämättömät, jumalattomat,

3. Haluttomat, sopimattomat, laittajat, irstaiset, kiukkuiset, kateet,

4. Petkäjät, tuimat, paisuneet, jotka enämmin hekumata kuin Jumalata rakastawat.

5. Joilla on Jumalinen meno olewanansa, mutta sen woiman he kieldäwät pois. Karta siis senkaltaisia.

6. Sillä ne owat niistä jotka huoneesta huoneeseen juoxewat, ja waimo-wäen fangixi wiewät, jotka synneillä rasitetut owat, ja moninaisten himoin kanssa käywät.

7. Aina oppiwaiset, ja ei koskaan totuuden tundoon tulewaiset.

8. Mutta niinkuin Jannes ja Jambres olit Mosesta wastan, niin nämätkin owat totuutta wastan: ne owat ihmiset taidosta turmellut ja kelwottomat uskoon.

9. Mutta ei heidän pidä sillen menestymän; sillä heidän hulluudensa pitää kaikkille julki tuleman, niinkuin niidengin oli.

10. Mutta sinä olet seurannut minun opetustani, säätyäni, aiwoitustani, uskoani, pitkämielisyttäni, rakkauttani, kärsiwällisyttäni,

11. Wainomisiani, waiwojani, jotka minulle Antiochiasa, Iconiasa ja Lystrasa tapahduit: jotka wainomiset minä kärsein, ja kaikista on minun HERra päästänyt.

12. Mutta myös kaikkein jotka jumalisesti JEsuxesa Christuxesa elää tahtowat, pitää wainoa kärsimän.

13. Mutta pahoille ja petollisille ihmisille on tapahtuwa, jota edemmä sitä pahemmin, sekä wietteliöille että wieteldyille.

14. Mutta pysy sinä niissä kuin sinä oppenut olet, ja sinulle uskottu on; tieten keneldäs oppenut olet.

15. Ja että jo lapsudesta olet pyhän Raamatun tainnut, joka sinun taitaa autuuteen neuwoa, sen uskon kautta joka on Christuxesa JEsuxesa.

16. Sillä kaikkinainen Kirjoitus on Jumalalda annettu, ja tarpeellinen opixi, nuhteexi, ojennuxexi, kurituxexi joka on wanhurskaudesa:

17. Että Jumalan ihminen täydellinen olis, ja kaikkein hywiin töihin sowelias.

4. Luku.

Niin minä siis todistan Jumalan ja HERran JEsuxen Christuxen edesä, joka on tulewa duomitzemaan eläwitä ja kuolleita, hänen ilmestyxesänsä ja waldakunnasansa:

2. Saarnaa sanaa, pidä päälle seka hywällä, että sopimattomalla ajalla: rangaise, nuhtele, neuwo kaikella siweydellä ja opetuxella:

3. Sillä aika tulee, jona ei he woi terweellistä oppia kärsiä; waan omain himoinsa jälkeen kokoowat itzellensä opettajita, että heidän korwansa syhywät:

4. Ja käändäwät korwansa pois totuudesta, ja turhiin juttuihin poikkeewat.

5. Mutta walwo sinä kaikisa, kärsi ja kestä waiwoisa, tee Ewangeliumin-Saarnaajan työ, ja toimita wirkas täydelliseesti.

6. Sillä minä jo uhrataan, ja minun pääsemiseni aika lähestyy.

7. Minä olen sen hywän kilwoituxen kilwoitellut, juoxun päättänyt, uskon pitänyt.

8. Testedes on minulle talletle pandu wanhurskauden Kruunu, jonga HERra wanhurskas Duomari sinä päiwänä minulle andaa; mutta ei ainoastansa minulle, waan myös kaikille jotka hänen ilmestyxensä rakastawat.

9. Ahkeroitze että pian minun tyköni tulet;

10. Sillä Demas andoi minun ylön, ja halais tätä mailmata, ja meni Thessalonikaan; Crescens Galatiaan, Titus Dalmatiaan.

11. Ainoastansa Lucas on minun kanssani. Ota Marcus tygös, ja tuo hänen kanssas: Sillä hän on sangen tarpeellinen minulle palweluxeen.

12. Tychicuxen minä lähetin Epheson.

13. Se hame kuin minä Troadasa Carpuxen tygö jätin, tuo tulles, ja kirjat, mutta liiatengin pärmä-kirjat.

14. Alexander waski-seppä on minulle paljo pahaa tehnyt: HERra maxakoon hänelle hänen työnsä jälkeen!

15. Josta sinä itziäs kawahda; sillä hän on kowin meidän saarnojamme wastan ollut.

16. Minun ensimäiseä edeswastauxesani ei yxikän minun kanssani ollut, waan kaikki annoit minun ylön: (älköön se heille olko soimattu!)

17. Mutta HERra oli mi-

nun puolellani, ja wahwisti minua, että saarna minun kauttani piti wahwistettaman, ja kaikki pakanat piti sen kuuleman: ja minä pilastettiin jalopeuran suusta.

18. Ja HERra pelasta minun kaikesta pahasta teosta, ja auttaa hänen taiwaalliseen waldakundaansa. Jolle olkoon kunnia ijankaikkisesta ijankaikkiseen, Amen!

19. Terwehdä Priskata ja Aqwilata, ja Onesiphorin Perhettä.

20. Erastus jäi Corinthoon: mutta Trophimon minä jätin Miletoon sairastamaan.

21. Ahkeroitze ennen talwea tulla. Sinua terwehtää Eubulus, ja Pudens, ja Linus, ja Claudia, ja kaikki weljet.

22. HERra JEsus Christus olkoon sinun henges kanssa! Armo olkoon teidän kanssanne, Amen!

Toinen Epistola Timotheuxen tygö, kirjoitettu Romista, koska Pawali toisen kerran Keisar Neron eteen seisatettiin.

Pawalin Epistola Tituxen tygö.

1. Luku.

Pawali, Jumalan palwelia ja JEsuxen Christuxen Apostoli, Jumalan walittuin uskon jälkeen, ja totuuden tunnon, joka Jumalisuuden jälkeen on:

2. Ijan-kaikkisen elämän toiwoon, jonga Jumala, joka ei walehdella taida, ennen ijankaikkisia aikoja luwannut on,

3. Mutta ajallansa sanansa ilmoitti saarnan kautta, joka minulle uskottu on, Jumalan meidän Wapahtajamme käskyn jälkeen:

4. Tituxelle, minun toimelliselle pojalleni, meidän molempain uskomme jälkeen: armo, laupius, rauha Isältä Jumalalda, ja meidän Wapahtajaldamme HERralda JEsuxelda Christuxelda!

5. Sentähden minä sinun Cretaan jätin, että sinun pitää toimittaman mitä wielä puuttuu, ja Pappeja kuhungiin Kaupungiin asettamaan, niinkuin minä sinulle käskenyt olen:

6. Jos joku nuhteetoin, ja yhden emännän mies on: jolla uskolliset lapset owat, ei juomarixi eli kangeexi soimatut.

7. Sillä Pispan tulee nuhteettoman olla, niinkuin Jumalan huoneen-haldian: ei röykiän, ei tylyn, ei juomarin, ei tappelian, ei ilkiän woiton pyytäjän:

8. Mutta wieraisten holhojan, hywän-tahtoisen, siiwollisen, hurskaan, pyhän ja puhtaan,

9. Ja kiinni-pitäwän puhtaasta ja opettawaisesta sanasta, että hän olis wäkewä ter-

weelliſen opin kautta neuwomaan, ja waſtan-ſeiſojita woittamaan.

10. Sillä monda on tottele matoinda, turhan-puhujata ja mielen-käändäjätä, enimmäſti ne jotka ymbäri-leikkaurеſta owat.

11. Joidenga ſuu pitää tukittaman, jotka koko huoneet käändäwät pois, ja häpiälliſen woiton tähden kelwottomia opettawat.

12. Yxi heiſtä, heidän oma Prophetanſa ſanoi: Kretalaiſet owat aina walehteliat, pahat pedot ja laiſkat watzat.

13. Tämä todiſtus on toſi; ſentähden nuhtele heitä kowin, että he uſkoſa terweet oliſit;

14. Eikä Judalaiſten turhia juttuja ja ihmiſten käſkyjä totteliſi, jotka itzenſä totuudeſta käändäwät pois.

15. Kaikki owat puhtaille puhtaat: mutta ſaaſtaiſille ja uſkottomille ei mitään puhdas ole, waan ſekä heidän mielenſä että oma-tundonſa on ſaaſtainen.

16. He ſanowat tundewanſa Jumalan, mutta töillänſä he ſen kieldäwät, ja owat kauhiat, ja kowa-korwaiſet, ja kaikkiin hywiin töihin kelwottomat.

2. Luku.

Mutta puhu ſinä niitä kuin owat termeelliſeen oppiin ſoweliat:

2. Että wanhat oliſit raitit, kunnialliſet, ſiiwolliſet, lujat uſkoſa, rakkaudeſa ja kärſiwälliſydeſä:

3. Wanhat waimot myös käyttäiſit itzenſä niinkuin Pyhäin ſopii; ei panetteliat, eikä juomarit, mutta hywin opettawaiſet:

4. Että nuoret waimot heilde hywiä tapoja oppiſit, miehiänſä rakaſtaiſit, lapſenſa rakkaana pitäiſit.

5. Oliſit ſiwiät, puhtaat, kotonanſa pyſywäiſet, hywät, heidän miehillenſä alammaiſet, ettei Jumalan ſana pilkaturi tuliſi.

6. Neuwo myös nuoria miehiä ſiwiäſti olemaan.

7. Aſeta itzes kaikiſa hywäin töiden eſi-kuwaxi, wilpittömällä opeturella, kunnialliſuudella.

8. Terweelliſellä ja nuhteettomalla ſanalla; että ſe joka itzenſä waſtan panee, häpeis, eikä mitään löyttäiſi meiſtä pahoin puhuaxenſa.

9. Neuwo palwelioita Iſännillenſä alammaiſet olemaan, ja kaikiſa kelwolliſexi, ei waſtanſanojat:

10. Ei pettäwäiſet, waan kaiken hywän uſkolliſuuden näyttäwäiſet; että he Jumalan meidän Wapahtajamme opin kaikiſa kauniſtaiſit.

11. Sillä Jumalan Armo kaikille ihmiſille terweellinen on ilmeſtynyt:

12. Joka meidän opettaa kaiken jumalattoman menon hyljäämään, ja mailmalliſet himot,

ja täsä mailmasa siwästi ja hurskaasti ja jumalisesti elämään.

13. Ja odottamaan autuallista toiwoa, ja suuren Jumalan ja meidän Lunastajamme JEsuxen Christuxen ilmestystä.

14. Joka itzensä andoi meidän edestämme, että hän meitä kaikesta wäärydestä lunastais, ja itzellensä erinomaisexi Kansaxi puhdistais, ahkeraaxi hywiin töihin.

15. Näitä sinä puhu ja neuwo, ja kaikella todella nuhtele: ei myös kenengän pidä sinua katzoman ylön.

3. Luku.

Neuwo heitä, että he Päämiehille ja Esiwallalle alammaiset ja kuuliaiset olisit, että he kaikkiin hywiin töihin walmiit olisit.

2. Ettei he ketäkän pilkkaisi, eikä riitaiset olisi, waan sopiwaiset, osottain kaikille ihmisille kaikkea siweyttä.

3. Sillä me olimma myös muinen taitamattomat, kowakorwaiset, expwäiset, palwellen himoja ja moninaisia hekumita, ja waelsimma pahuudesa ja kateudesa, wainoten ja wihaten toinen toistamme.

4. Mutta sittekuin Jumalan meidän Wapahtajamme hywyys ja rakkaus ihmisille ilmestyi,

5. Ei wanhurskauden töiden kautta, kuin me tehneet olemma: waan hänen laupiudensa kautta hän meidän autuaxi teki, uuden-syndymisen peson, ja Pyhän Hengen uudistuxen kautta.

6. Jonga hän meidän päällemme JEsuxen Christuxen meidän Wapahtajamme kautta, runsaasti wuodattanut on:

7. Että me hänen Armonsa kautta wanhurskaaxi tulisimme, ja ijankaikkisen elämän perillisexi toiwon jälkeen.

8. Tämä on totinen sana: ja näitä minä tahdon sinun wahwasti opettamaan, että ne jotka Jumalan päälle uskoneet owat, ahkeroitzisit hywisä töisä muitten edellä käydä: nämät owat ihmisille hywät ja tarpeelliset.

9. Mutta tyhmiä tutkimisia, polwi-lukuja, riitoja ja kilwoituxia Laista, wältä; sillä ne owat turhat ja kelwottomat.

10. Eri-seuraista ihmistä pakene, koska händä kerta taikka kahdesti neuwottu on:

11. Tieten että senkaltainen on kädätty pois, ja syndiä tekee, niinkuin se joka itzensä duominut on.

12. Koska minä Arteman eli Tychikuxen sinun tygös lähetän, niin rienna sinuas minun tyköni Nikopoliin; sillä minä olen aikoinut siellä talwea pitää.

13. Lehetä Zenas, se Lainoppenut, ja Apollo wisusti matkaan, ettei heildä mitään puuttuisi.

14. Mutta anna myös niidengin, kuin meidän owat, oppia hywisä töisä muitten edellä

käymään, kuin niin tarwitaan; ettei hekän hedelmättömät olisi.

15. Sinua terwehtäwät kaikki kuin minun kanßani owat. Terwehdä niitä kuin meitä uskoßa rakastawat. Armo olkoon teidän kaikkein kanßanne, Amen!

Kirjoitettu Tituxen, Cretan ensimäisen Pispan tygö, Macedonian Nikopolista.

Pawalin Epistola Philemonin tygö.

Pawali, Christuxen JEsuksen fangi, ja weli Timotheus, rakkaalle Philemonille, ja meidän apulaisellemme,

2. Ja rakkaalle Apphialle, ja Archippuxelle meidän kanßapalweliallemme, ja sille Seurakunnalle, kuin sinun huoneessas on:

3. Armo olkoon teille ja rauha Jumalalda meidän Isäldämme ja HERralda JEsukselda Christuxelda!

4. Minä kiitän minun Jumalatani, ja muistan aina sinua minun rukouxisani,

5. Että minä kuulen siitä rakkaudesta ja uskosta kuin sinulla HERran JEsuxen päälle on, ja kaikkein Pyhäin tygö:

6. Että sinun uskos, joka meille yhteinen on, tulis sinussa kaiken hywyden tundemisen kautta woimallisexi, joka teillä Christuxesa JEsuxesa on.

7. Sillä meillä on suuri ilo ja lohdutus sinun rakkaudestas, että pyhäin sydämet sinun kauttas, rakas weljeni! wirwotetut owat.

8. Sentähden, waikka minulla on suuri uskallus Christuxessa käskeä sinua mitä sinun tehdä tulee;

9. Niin minä kuitengin tahdon rakkauden puolesta ennen rukoilla, minä, joka tainkaltainen olen, nimittäin, wanha Pawali; mutta nyt myös JEsuxen Christuxen fangi.

10. Niin minä siis neuwon sinua, minun poikani Onesimuksen puolesta, jonga minä siteissäni siitin.

11. Joka sinulle minun kelwotoin oli, mutta nyt sinulle ja minulle kyllä tarpeellinen; jonga minä nyt olen lähettänyt jälleen.

12. Mutta ota händä wastan; sillä hän on minun oma sydämeni.

13. Minä tahdoin händä pitää minun tykönäni, että hän minua sinun puolestas Ewangeliumin siteissä palwelis:

14. Mutta en minä tahtonut mitään ilman sinun suostostas tehdä; ettei sinun hywydes pitänyt oleman niinkuin waadittu, waan wapaa-mielinen.

15. Sillä sentähden hän hetkexi sinulda läxi, että hänen ijäxi saisit jälleensä:

16. Ei nyt sillen niinkuin palwelian, waan enämmin kuin palwelian, ja niinkuin rakkaan weljen, erinomattain minulle,

mutta kuinga paljo enämmin sinulle, sekä lihan kautta, että HERRasa?

17. Jos sinä siis minun kumppaninas pidät, niin ota händä wastan, niinkuin minuakin.

18. Mutta jos hän jotakin sinua wahingoittanut on, eli on sinulle welkaa, niin lue minun welaxeni.

19. Minä Pawali olen tämän omalla kädelläni kirjoittanut, ja tahdon sen sinulle maksaa, etten minä sinulle sanoisi, että's myös minulle sinuas itsekkin welkapää olet.

20. Armas weljeni! suo minun ihastua sinusta HERRasa: wirwota minun sydämeni HERRasa.

21. Minä kirjoitin sinun tygös, luottain minuani sinun kuuliaisuutees; tieten sinun enämmin tekewän kuin minä sanongan.

22. Walmista myös minulle majaa; sillä minä toiwon, että minä teidän rukoustenne kautta teille lahjoitetaan.

23. Sinua terwehtäwät Epaphras, (minun kanßa-fangini Christuxesa JEsuxesa,)

24. Marcus, Aristarchus, Demas, Lucas, minun apulaiseni.

25. Meidän HERRan JEsuxen Christuxen Armo olkoon teidän hengenne kanßa, Amen!

Kirjoitettu Philemonin tygö Romista, palwelian Onesimuksen kanßa.

Epistola Hebrealaisten tygö.

1. Luku.

Jumala puhui muinen usein ja monella muotoa Isille Prophetain kautta; näinä wiimeisinä päiwinä on hän meille puhunut Poikansa kautta.

2. Jonga hän on kaikkein perilliseri pannut, ja on myös hänen kauttansa mailman tehnyt.

3. Joka, että hän on hänen kunniansa kirkkaus, ja hänen olemuxensa juuri-kuwa, ja kandaa kaikki woimansa sanalla, ja on itze kauttansa meidän syndeimme puhdistuxen tehnyt, ja istunut Majestetin oikialla puolella korkiuxisa:

4. On tullut niin paljo korkiammaxi Engeleitä, että hän ylimmäisemmän nimen on heidän suhteensa p:rinyt.

5. Sillä kenelle Engeleistä on Jumala koskaan sanonut: Sinä olet minun Poikani, tänä-pänä minä sinun synnytin? Ja taas: minä olen hänen Isänsä, ja hän on minun Poikani?

6. Ja taas, koska hän tuo esikoisen mailmaan, sanoo hän: händä pitää kaikki Jumalan Engelit kumarten rukoileman.

7. Mutta

7. Mutta Engeleistä Raamattu sanoo: hän tekee Enkelinsä hengixi, ja hänen palwelianſa tulen leimauxexi.

8. Mutta Pojalle Jumala! sinun istuimes pysyy ijankaikkiseſta ijankaikkiseen: Sinun waldakundas waldikka on oikeuden waldikka.

9. Sinä rakastit wanhurskautta, ja wihaisit wäärryyttä; sentähden on Jumala, sinun Jumalas, sinun woidellut iloöljyllä, enä kuin sinun osaweljes.

10. Ja: Sinä, HERra! olet aluſta maan perustanut, ja Taiwaat owat sinun käsi-alas.

11. Ne katoowat, mutta sinä pysyt; Ja he kaikki wanhenewat niinkuin waate:

12. Ja niinkuin puwun sinä heitä muuttelet, ja he muuttuwat; mutta sinä kohdallanſa pysyt, ja ei sinun ajaſtaikas puutu.

13. Mutta kelle Engeleistä on hän koskaan sanonut: Istu minun oikialle kädelleni, siihenasti kuin minä panen wihollises sinun jalkais astin-laudaxi?

14. Eikö he kaikki ole palwelewaiset Henget, palweluxeen lähetetyt niille jotka autuuden perimän pitää?

2. Luku.

Sentähden pitää meidän sitä wisummin niistä waarin ottaman, kuin me kuulleet olemma, ettei me joskus paheniſi.

2. Sillä jos se sana oli wahwa kuin Engelitten kautta puhuttiin, ja kaikki yliże-käymys ja tottelemattomuus on jo ansaitun palkkanſa saanut;

3. Kuingasta me wälttäisimme, jos me senkaltaisen autuuden katzomma ylön? Joka sitte, kuin se ensin HERralda saarnattu oli, meisä wahwisteturi tuli, niiden kautta jotka sen kuulleet olit.

4. Ja Jumala on siihen todistuxensa andanut seká ihmeillä että tunnus-tähdeillä, niin myös moninaisilla woimalliſilla töillä, ja Pyhän Hengen jakamiſilla hänen tahtonſa jälkeen.

5. Sillä ei hän ole tulewaista mailmata Engelitten ala andanut, josta me puhumma.

6. Mutta yxi sen todistaa toiſesa paikaſa, ja sanoo: Mikä on ihminen, että sinä händä muiſtat: eli ihmiſen Poika, että händä etziſkelet?

7. Sinä olet hänen wähäxi hetkexi Engelitten suhteen alendanut: sinä olet hänen kunnialla ja yliſtyxellä kauniſtanut, ja aſettanut kättes töiden päälle.

8. Kaikki olet sinä heittänyt hänen jalkainſa ala. Sillä siinä, että hän kaikki on hänen alanſa heittänyt, ei hän mitään jättänyt, jota ei hän ole hänen alanſa heittänyt: mutta nyt en me wielä näe kaikkia hänen alanſa heitetyxi.

9. Waan JEſuxen, joka wähäxi ajaxi Engelitten suhteen alettu oli, näemmä me kuole-

man kärsimisen kautta kaunistetuxi kunnialla ja ylistyxellä; että hänen piti Jumalan Armosta kaikkein edestä kuolemata maistaman.

10. Sillä se sowei hänen, jonga tähden kaikki owat, ja jonga kautta kaikki owat, joka paljo lapsia kunniaan saattaa, että hän heidän autuudensa Pää-ruhtinan kärsimisen kautta täydelliseri tekis.

11. Sillä ne kaikki yhdestä owat, seká se joka pyhittää että ne jotka pyhitetään; jonga tähden ei hän myös häpee heitä weljixensä kutzua,

12. Sanoden: Minä julistan sinun nimes minun weljilleni, ja keskellä Seurakundaa sinua weisulla ylistän.

13. Ja taas: Minä turwaan häneen. Ja taas: Katzo, minä ja ne lapset jotka Jumala minulle andanut on!

14. Että siis lapsilla on liha ja weri, niin on hän myös niistä osalliseri tullut, että hän olis kuoleman kautta hukuttanut sen, jolla kuoleman walda oli, se on perkeleen;

15. Ja päästänyt ne jotka kuoleman pelwosta piti kaiken ikänsä orjana oleman.

16. Sillä ei tosin hän koskaan Engeleitä päällensä ota, waan Abrahamin Siemenen hän päällensä ottaa.

17. Josta hänen kaiketi piti weljeinsä kaltainen oleman, että hän armollinen ja uskollinen Ylimmäinen Pappi Jumalan edeä olis, sowittamaan Kansan syndejä:

18. Sillä siitä että hän kärsinyt on, ja on kiusattu, taitaa hän myös niitä auttaa jotka kiusataan.

3. Luku.

Sentähden, pyhät weljet, jotka taiwaallisesa kutzumisesa osalliset oletta, ottakaat waari siitä Apostolista ja Ylimmäisestä Papista, jonga me tunnustamme, Christuxesta JEsuxesta:

2. Joka on uskollinen sille joka hänen tehnyt oli, niinkuin Moseskin koko hänen huoneessansa.

3. Mutta tämä on sitä suuremman kunnian ansainnut kuin Moses, että sillä suurempi kunnia huoneesta olis joka sen rakensi, kuin itze huoneella.

4. Sillä jokainen huone on joltakin rakettu; mutta joka kaikki rakensi, se on Jumala.

5. Ja Moses tosin oli uskollinen kaikesa hänen huoneessansa niinkuin palwelia, niiden todistuxeri, joista sitte sanottaman piti.

6. Mutta Christus niinkuin poika ylitze huoneensa; jonga huone me olemma, jos me muutoin sen uskalluxen ja toiwon kerskaamisen loppuun asti wahwana pidämme.

7. Sentähden niinkuin Pyhä Hengi sanoo: Tänä-päná, jos te kuuletta hänen äänensä,

8. Niin älkäät paaduttako

sydämitänne, niinkuin haikeudesa tapahtui, kiusauxen päiwänä korwesa:

9. Kusa teidän Jsänne minua kiusaisit; he koettelit minua, ja näit minun työni neljä-kymmendä ajastaikaa.

10. Sentähden minä närkästyin tämän sukukunnan päälle, ja sanoin: ainä he exywät sydämellänsä. Mutta ei he tundeneet minun teitäni;

11. Niin että minä wannoin minun wihasani: Ei heidän pidä minun lepooni tuleman.

12. Katzokaat, rakkaat weljet! ettei teisä joskus olisi kelläkän paha uskotoin sydän, joka eläwästä Jumalasta luopuis:

13. Waan neuwokaat teitänne keskenänne joka-päiwä, niinkauwan kuin sanotaan: Tänäpänä; ettei joku teistä synnin petoxen kautta paatuisi:

14. Sillä me olemma Christuxesta osallisexi tulleet, jos me muutoin sen alxtun uskon loppuun asti wahwana pidämme:

15. Koska sanotaan: Tänäpänä, jos te kuuletta hänen äänensä; niin älkäät paaduttako sydämitänne, niinkuin haikeudesa tapuhtui.

16. Sillä koska muutamat sen kuulit, niin he wihoitit hänen; waan ei kaikki jotka Egyptistä Mosexen kautta läxit ulos.

17. Mutta kuillen hän neljä-kymmendä ajastaikaa wihainen oli? Eikö niille jotka syndiä teit, joiden ruumiit korwesa hukkuit?

18. Mutta kuillen hän wannoi, ettei heidän pitänyt hänen lepoonsa tuleman? Eikö uskomattomille?

19. Ja me nämme, ettei he woineet epä-uskon tähden sinne tulla.

4. Luku.

Niin peljätkämme siis, etten me joskus hänen lepoonsa tulemisen lupausta höljäisi, ja ettei kengän meistä jälkeen jäisi.

2. Sillä se on meille ilmoitettu niinkuin heillekkin. Mutta ei heitä sanan kuulo mitään auttanut, koska ei he niitä uskoneet, kuin sen kuulit.

3. Sillä me jotka uskoimma, tulemma lepoon, niinkuin hän sanoi: Niinkuin minä wannoin minun wihasani, ei heidän pidä minun lepooni tuleman. Ja tosin, koska ne työt mailman alusta täytetyt olit.

4. Sillä hän sanoi yhdesä paikasa seitzemännestä päiwästä näin: Ja Jumala lepäis seitzemändenä päiwänä kaikista hänen töistänsä.

5. Ja taas täsä: ei heidän pidä minun lepooni tuleman.

6. Että siis se wielä edespäin on, että muutamat pitää siihen tuleman, ja ne joille se ensin ilmoitettu oli, ei ole siihen tulleet epä-uskon tähden;

7. Määrää hän taas yhden päiwän, niin pitkän ajan perästä, ja Dawidin kautta sanoo: Tänä-pänä, (niinkuin sanottu on,) tänä-pänä, jos te kuu-

letta hänen ädänensä, niin älkädät paaduttako teidän sydämmitänne.

8. Sillä jos Josua olis heidän lepoon saattanut, niin ei hän olisi toisesta päiwästä puhunut.

9. Sentähden on Jumalan Kansalle yxi lepo wielä tarjona.

10. Sillä joka hänen lepoonsa jo tullut on, se lewäjää töistänsä, niinkuin Jumalakin hänen töistänsä.

11. Niin ahkeroitkamme siis siihen lepoon tulla, ettei joku siihen epäuskon esikuwaan langeisi.

12. Sillä Jumalan sana on eläwä, ja woimallinen, ja teräwämpi kuin joku kaxiteräinen miekka, ja tungee läpitze, siihenasti kuin se sielun ja hengen eroittaa, ja jäsenet, ja ytimet; ja on ajatusten ja sydämen aiwoitusten Duomari.

13. Ja ei ole yhtään luondokappalda hänen edesänsä näkymätä, mutta kaikki owat hänen silmäinsä edessä paljaat ja julki, josta me puhumma.

14. Että siis meillä suuri Ylimmäinen Pappi on, JEsus Jumalan Poika, joka Taiwaisiin mennyt on, niin pysykämme siinä tunnustuxessa.

15. Sillä ei meillä ole senkaltainen Ylimmäinen Pappi, joka ei taitais meidän heikkouttamme armahtaa; waan se joka kaikisa kiusattu on, niinkuin mekin, kuitengin ilman synnitä.

16. Sentähden käykämme edes uskalluxella Armoistuimen tygö, että me laupiuden saisimme, ja löytäisimme silloin Armon, koska me apua tarwitsemma.

5. Luku.

Sillä jokainen Ylimmäinen Pappi, otettu ihmisistä, pannaan ihmisten puolesta niissä asioisa jotka Jumalalle tulewat, uhraamaan lahjoja ja uhreja syndein tähden:

2. Joka niitä armahtaisi, jotka taitamattomat ja exywäiset owat; että hän itzekkin heikkoudella ymbäri-käädritty on.

3. Ja tämän tähden tulee hänen, niinkuin Kansan puolesta, niin itzekkin puolestansa, uhrata syndein edestä.

4. Ja ei yxikän omista itzellensä kunniata, waan se joka Jumalalda kutzutaan, niinkuin myös Aaron.

5. Niin myös Christus ei ole itziänsä kunnioittanut, että hän Ylimmäisexi Papixi oli tulewa, mutta se joka hänelle sanoi: Sinä olet minun Poikani, tänä-päna minä sinun synnytin.

6. Niinkuin hän sanoo toisessa paikassa: Sinä olet Pappi ijankaikkisesti, Melchisedekin säädyn jälkeen.

7. Joka on hänen lihansa päiwinä uhrannut rukouxet ja nöyrät anomiset, wäkewällä huudolla ja kyyneleillä sen tygö joka hänen woei kuolemasta pe-

laſtaa, ja on myös kuultu, että hän Jumalata kunnioitti.

8. Ja waikka hän (Jumalan) Poika oli, on hän kuitengin niistä, kuin hän kerſei, kuuliaiſuden oppenut.

9. Ja koſka hän täydelliſexi tuli, on hän kaikille niille, jotka hänelle kuuliaiſet owat, syy ijankaikkiſeen autuuteen:

10. Ja on Jumalalda Ylimmäiſexi Papixi nimitetty, Melchiſedekin ſäädyn jälkeen.

11. Joſta meillä on paljo ſanomiſta, ja ſe on työläs ſelittää; ſillä te oletta kowa-korwaiſexi tulleet.

12. Sillä te, joiden piti aikaa opettajat oleman, tarwitzetta taas, että me teille enſimäiſet Bookſtawit Jumalan ſanan opiſta opettaiſimme; ja oletta tulleet niixi, jotka tarwitzewat rieſkaa, ja ei wahwaa ruokaa.

13. Sillä jolle wielä rieſkaa pitää annettaman, ſe on harjoittamatoin wanhurſkauden ſanaan: (ſillä hän on lapſi:)

14. Mutta täydelliſten ſopii wahwa ruoka, joilla owat tottumiſen kautta harjoitetut mielet hywää ja pahaa eroittamaan.

6. Luku.

Sentähden andakamme Chriſtuxen alku-opin ſillenſä olla, ja ruwetkamme niihin, jotka täydelliſyyteen ſaattawat: ei waſta-uudeſta peruſtuſta laskein parannuxcen kuolewaiſiſta töiſtä ja uſkoon Jumalan päälle.

2. Kasteen oppiin, kätten päälle-panemiſeen, kuolluitten ylös-nouſemiſeen, ja ijankaikkiſeen Duomioon.

3. Ja ſen me tahdomme tehdä, jos Jumala muutoin ſallii.

4. Sillä ſe on mahdotoin, että ne jotka kerran walaiſtut owat, ja ſitä taiwaalliſta lahjaa maiſtaneet, ja owat Pyhäſtä Hengeſtä oſalliſexi tulleet,

5. Ja maiſtaneet Jumalan hywää ſanaa, ja tulewaiſen mailman woimaa,

6. Jos he langeewat pois, että he waſta-uudeſta parannuxeen uudiſtettaiſiin, jotka toiſtamiſeen itzellenſä Jumalan Pojan riſtiin-naulitzewat, ja pilkkana pitäwät.

7. Sillä maa, joka ſateen ſiſällenſä ſärpii, joka uſein ſen päälle tulee, ja kaswaa tarpeelliſia ruohoja niille jotka ſitä wiljelewät, ſe ſaa ſiunauxen Jumalalda.

8. Mutta joka orjan-tappuroita ja ohdakkeita kaswaa, ſe on kelwotoin, ja lähin kirouſta, jonga loppu on, että ſe poltetaan.

9. Mutta me toiwomme teildä, rakkahimmat, parembata, ja ſitä kuin autuuteen ſopii, ehkä me näin puhumma.

10. Sillä ei Jumala ole wäärä, että hän unhottais teidän tekonne ja työnne rakkaudeſa, jonga te hänen nimellenſä oſotitte, koſka te Pyhiä palwelitte ja wielä palweletta.

11. Mutta me halajamme, että jokainen teistä sen ahkeruuden osottais, pitäin toiwon wahwuuden hamaan loppuun asti.

12. Ettet te hitaaxi tulisi, waan olisitta niiden seuraajat, jotka uskon ja pitkä-mielisyden kautta luwatun perimisen saawat.

13. Sillä Jumala, joka Abrahamille lupauxen andoi, koska ei hän tainnut yhdengän suuremman kautta wannoa, niin hän wannoi itze-kauttansa.

14 Sanoden: Totisesti tahdon minä siunaten siunata sinua, ja enäten enätä sinua.

15. Ja että hän kärsiwällisesti odotti, niin hän sai lupauxen.

16. Sillä ihmiset tosin wannowat sen kautta, joka suurembi on kuin he, ja se on kaiken heidän riitansa loppu, jos se walalla wahwistetaan.

17. Josa Jumala tahtoi lupauxen perillisille neuwonsa wahwuuden yldä-kylläisesti osottaa, wannoi hän walan:

18. Että me kahden liikkumattoman kappaleen kautta, joisa mahdotoin on Jumalan walehtella, juuri wahwan uskalluxen pitäisimme, me jotka siihen turwaamme, että me taritun toiwon satsimme.

19. Jonga me pidämme niinkuin wahwan ja lujan meidän sielumme Ankkurin, joka ulottuu sisällen, hamaan niihingin asti, jotka esiripun sisämmäisellä puolella owat.

20. Johonga edellä-käwiä on meidän edellämme mennyt sisälle, JEsus, Melchisedekin sädyn jälkeen, Ylimmäisexi Papixi tehty ijan-kaikkiseksi.

7. Luku.

Sillä tämä Melchisedek oli Salemin Kuningas, kaikkein korkeimman Jumalan Pappi, joka Abrahamia wastan meni, koska hän palais Kuningasten taposta, ja siunais händä:

2. Jolle myös Abraham jakoi kymmenexet kaikista. Ensin hän tulkitaan wanhurskauden Kuningaaxi; waan sen jälkeen Salemin Kuningaaxi, se on rauhan Kuningas.

3. Ilman isätä, ilman äitiä, ilman suwuta: ja ei hänellä ole päiwäin alkua, eikä elämän loppua: mutta hän on Jumalan Poikaan werrattu, ja pysyy Pappina ijan-kaikkiseksi.

4. Mutta katzokaat kuinga suuri tämä on, jolle Abrahami Patriarcha saaliista kymmenexet andoi.

5. Ja ne jotka Lewin pojista Papin wiran ottawat, niin heillä on käsky kymmenexiä Kansalda ottaa Lain jälkeen, se on heidän weljildänsä, waikka ne Abrahamin kupeista tulleet owat.

6. Mutta se, jonga sukua ei heidän seasansa lueta, otti Abrahamilda kymmenexet, ja siunais händä, jolla lupauxet olit.

7. Mutta ei yxikän sitä kiel-

lå, että wähembi siunataan silloin kuin suurembi on.

8. Ja täsä tosin kuolewaiset ihmiset kymmenexiä ottawat: mutta siellä hän todistaa hänen eläwän.

9. Ja (että minun niin sanoman pitää,) Lewi joka ottui kymmenexiä ottamaan, täytyi myös Abrahamia kymmeksiä andaa.

10. Sillä hän oli wielä isänsä kupeissa, koska Melchisedek händä wastan meni.

11. Sentähden, jos täydellisyys on Lewin Pappeuden kautta tapahtunut, (sillä sen alla on Kansa Lain saanut,) mitä sitte oli tarwetta sanoa, että toinen Pappi oli Melchisedekin säädyn jälkeen tulewa, ja ei Aaronin säädyn jälkeen?

12. Sillä kuin Pappeus muutetaan, siinä pitää myös Laki muutettaman.

13. Sillä se josta näitä sanotaan, on toisesta suwusta, josta ei yxikän Altarilla palwellut.

14. Sillä se on julkinen että meidän HERRamme on Judan sukukunnasta tullut, jolle sukukunnalle ei Moses ole mitään Pappeudesta puhunut.

15. Ja se on wielä selkiämbi: jos Melchisedekin säädyn jälkeen toinen Pappi tulee ylös,

16. Joka ei lihallisen käskyn Lain jälkeen tehty ole, waan loppumattoman elämän woiman jälkeen.

17. Sillä näin hän todistaa: Sinä olet Pappi ijankaikkisesti Melchisedekin säädyn jälkeen.

18. Sillä ensimmäinen Laki lakkaa, sen heikkouden ja kelwottomuden tähden:

19. Sillä ei se laki tainnut täydellisexi tehdä, waan se oli sisälle-johdatus parempaan toiwoon, jonga kautta me Jumalata lähenemme.

20. (Ja niin paljo enämpi, ettei ilman walata;

21. Sillä ne olit tosin ilman walata Papixi tulleet: Mutta tämä walalla, hänen kauttansa, joka hänelle sanoi: HERra on wannonut, ja ei sitä kadu: sinä olet Pappi Melchisedekin säädyn jälkeen ijan-kaikkisesti,)

22. Ja näin paljo paremman Testamentin toimittajaxi on JEsus tullut.

23. Ja niitä tosin monda Papixi tuli, ettei kuolema sallinut heidän pysää:

24. Mutta tällä, että hän pysyy ijankaikkisesti, on katoomatoin Pappeus.

25. Josta hän myös taitaa ne ijankaikkisesti autuaxi tehdä, jotka hänen kauttansa Jumalan tygö tulewat, ja elää aina, ja rukoilee alati heidän edestänsä.

26. Sillä senkaltainen Ylimmäinen Pappi meille sowei, pyhä, wiatoin, saastatoin, syndisistä eroitettu, ja korkeemmaxi Taiwaita tullut:

27. Jolla ei olisi joka-päiwä

tarwe, niinkuin muut Ylimmäiset Papit, enſin omain ſyndeinſä edeſtä uhraamaan, ſitte Kanſan ſyndein edeſtä; Sillä ſen hän on jo ſilloin tehnyt, koſka hän itzenſä uhrais.

28. Sillä Laki aſettaa Ylimmäiſixi Papeixi ihmiſiä, joiſa heikkous on; mutta walan ſana, joka Lain jälkeen ſanottiin, aſettaa Pojan ijankaikkiſeſti täydelliſexi.

8. Luku.

Mutta tämä on pää-kappale niiſtä kuin me puhumma: Meillä on ſenkaltainen Ylimmäinen Pappi, joka iſtuu oikialla kädellä Majeſteetin iſtuimella Taiwaiſa.

2. Ja on pyhäin lahjain palwelia, ja ſen totiſen Majan, jonga Jumala aſetti, ja ei ihminen.

3. Sillä jokainen Ylimmäinen Pappi aſetetaan uhraamaan lahjoja ja uhreja: Sentähden tarwitaan, että tälläkin olis jotakin uhrattawaa.

4. Sillä jos hän nyt maan päällä olis, niin ei hän oliſi Pappi; ſillä Papit owat jotka Lain jälkeen lahjoja uhraawat:

5. Jotka palwelewat taiwaallisten eſi-kuwaa ja warjoa, niinkuin ſe Jumalallinen waſtaus Moſexelle ſanoi, koſka hänen piti Majan päättämän: Katzo, ſanoo hän, ettäs kaikki teet ſen kuwan jälkeen, kuin ſinulle wuorella oſotettu on.

6. Mutta nyt on hän paremman wiran ſaanut, niinkuin hän paremman Teſtamentingin Wäli-mies on, joka parembain lupauſten päällä ſeiſoo.

7. Sillä jos endinen olis puuttumatoin ollut, niin ei toiſelle oliſi ſiaa tehty:

8. Sillä hän nuhtelee heitä, ja ſanoo: Katzo, päiwät tulewat ſanoo HERRa, että minä Iſraelin huoneelle, ja Judan huoneelle, tahdon Uuden Teſtamentin päättää.

9. En ſen Teſtamentin jälkeen, kuin minä heidän Iſillenſä ſinä päiwänä annoin, koſka minä heidän käteenſä rupeiſin, heitä Egyptin maalda johdattaaxeni; Sillä ei he pyſyneet minun Teſtamentiſäni, niin en minäkän ole heiſtä lukua pitänyt, ſanoo HERRa.

10. Sillä tämä on ſe Teſtamenti jonga minä tahdon ſäättää Iſraelin huoneelle, niiden päiwäin jälkeen, ſanoo HERRa: Minä tahdon andaa minun Lakini heidän mieleenſä, ja tahdon ne kirjoittaa heidän ſydämiinſä; ja tahdon olla heidän Jumalanſa, ja heidän pitää oleman minun Kanſani.

11. Ja ei yhdengän pidä lähimmäiſtänſä opettamaan, eikä weljeänſä, ja ſanoman: tunne HERRaa; ſillä kaikki pitää minun tundeman, hamaſta pieneſtä heidän ſeaſanſa niin ſuurimpaan aſti.

12. Sillä minä tulen leppytetyxi heidän wäärydeſtänſä ja heidän ſynneiſtänſä, ja heidän

wäärypyttänsä en minä tahdo enä muistaa.

13. Siinä kuin hän sanoo: Uusi, wanhensi hän sen endisen; mutta joka wanha ja ijällinen on, se on läsnä loppuansa.

9. Luku.

Niin oli tosin myös endisellä Testamentillä Jumalanpalweluxen oikeus, ja ulkonainen pyhyys.

2. Sillä ensimäinen Maja oli rakettu, josa olit Kyntilä-jalka, ja Pöytä, ja Katzelmusleiwät, joka Pyhäxi kutzuttiin.

3. Mutta toisen esiripun takana oli se Maja, joka kaikkein pyhimmäxi kutzuttiin.

4. Josa oli se kullainen Pyhän-sauwun astia, ja Testamentin Arkki, kaikkialda kullalla silattu; siinä myös oli kullainen astia josa oli Manna, ja kukoistawainen Aaronin sauwa, ja Testamentin Taulut.

5. Mutta sen päällä olit Kunnian-Cherubimit, jotka Armo-istuimen warjoisit; joista ei nyt ole erinomattain sanomista.

6. Mutta koska ne näin asetetut olit, menit Papit aina siihen ensimäiseen Majaan, ja toimitit Jumalan palweluxen.

7. Waan toiseen meni ainoasti Ylimmäinen Pappi kerran wuodesa yxinänsä, ei ilman wereta, jonga hän uhrais omainsa ja Kansan rikosten edestä:

8. Jolla Pyhä Hengi ilmoitti, ettei pyhityxen tietä niin-kauwan juliſtettu, kuin se endinen Maja seisoo:

9. Joka sillä ajalla oli esikuwa, josa lahjat ja uhrit uhrattiin, jotka ei woineet omantunnon perään täydellisexi tehdä sitä joka Jumalan palwelusta teki,

10. Ainoasta ruwilla ja juomilla, ja moninaisilla pesemisillä ja lihan säädyisä, jotka ojennuxen aikaan asti olit päälle pannut.

11. Mutta Christus on tullut tulewaisten tawarain Ylimmäisexi Papixi, suuremman ja täydellisemmän Majan kautta, joka ei käsillä tehty ole, se on, joka ei näin ole rakettu;

12. Eikä kauristen taikka wasikkain weren kautta; waan hän on kerran oman werensä kautta mennyt Pyhään, ja ijankaikkisen lunastuxen löynnyt.

13. Sillä jos härkäin ja kauristen weri, ja hehkoisen tuhka priiskotettu saastaisten päälle, pyhittää lihalliseen puhtauteen:

14. Kuinga paljo enämmin Christuxen weri, joka itzensä ilman kaiketa wiata, ijankaikkisen Hengen kautta Jumalalle uhrannut on, on puhdistawa meidän oman-tunnon kuolettawaisista töistä, eläwätä Jumalaa palwelemaan?

15. Ja sentähden on hän myös Uuden Testamentin Wälimies, että ne jotka kutzutut owat, sen luwatun ijankaikkisen perimisen saisit, että hänen kuolemansa siinä wälillä käwi,

niiden ylitze-käymisten lunastuxexi, kuin endisen Testamentin alla olit.

16. Sillä kusa Testamenti on, siinä pitää myös hänen kuolemansa oleman, joka Testamentin teki.

17. Sillä kuolemalla Testamenti wahwistetaan, joka ei ole niin-kauwan wahwa, kuin se elää joka sen teki.

18. Sentähden ei se endinengän ilman weretä säätty:

19. Sillä koska Moses oli puhunut kaikelle Kansalle jokaitzen käskyn Lain jälkeen, otti hän wasikkain ja kauristen werta weden kanssa, ja Purpura-willoja, ja Isoppia, ja priiskotti sekä Raamatun että kaiken Kansan,

20. Sanoden: Tämä on se Testamentin weri, kuin Jumala teille käskenyt on.

21. Ja sen Majan, ja kaikki sen Jumalan-palweluxen astiat, priiskotti hän myös werellä.

22. Ja lähes kaikki werellä Lain jälkeen puhdistetaan, ja paitzi weren wuodatusta ei yhtään andeexi-andamusta tapahdu.

23. Niin siis tarwitaan, että taiwaallisten kuwat senkaltaisilla puhdistetaan; mutta itze taiwaalliset pitää paremmilla uhreilla puhdistettaman, kuin ne olit.

24. Sillä ei Christus mennyt käsillä tehtyyn Pyhään, joka totisen kuwa on, waan hän meni itze Taiwaaseen että hän nyt Jumalan kaswoin edessä meidän tähtemme ilmestyis.

25. Ei että hänen pitää useimmin itzensä uhraaman, niinkuin Ylimmäinen Pappi joka wuosi meni wieraalla werellä Pyhään:

26. (Muutoin olis hänen useimmin tullut jo mailman aluista kärsiä;) mutta nyt kerran mailman lopulla on hän oman uhrinsa kautta ilmestynyt synnin pois-panemisexi.

27. Ja niinkuin kaikkein ihmisten pitää kerran kuoleman, mutta sen jälkeen Duomio:

28. Niin on myös Christus kerran uhrattu monen syndejä ottamaan pois; Mutta toisella haawalla on hän ilman synnitä ilmestywä, niille jotka händä odottawat autuudexi.

10. Luku.

Sillä, Lailla on tulewaisten tawarain warjo, ei itze hywyyden olendo: niillä uhreilla kuin he joka wuosi alinomaa uhraawat, ei se ikänä taida niitä täydellisexi tehdä jotka uhraawat.

2. Muutoin olis uhraamasta lakattu, jos ei niillä jotka uhraisit, synneistä sillen omaatunnoa olisi, koska he kerran puhdistetut owat.

3. Waan sillä tapahtuu joka wuosi synnin muisturtamus.

4. Sillä mahdotoin on härkäin ja kauristen weren kautta syndejä ottaa pois.

5. Sentähden, koska hän

mailmaan tuli, sanoi hän: Uhria ja lahjaa et sinä tahtonut, mutta ruumiin olet sinä minulle walmistanut.

6. Poltto-uhrit ja syndi-uhrit ei ole sinun mieleitzes.

7. Silloin minä sanoin: Katso, minä tulen, (Raamatusa on minusta kirjoitettu,) että minun pitää tekemän sinun tahtos, Jumala!

8. Niinkuin hän ennen sanoi: Uhria ja lahjaa, ja poltto-uhria ja syndi-uhria et sinä tahtonut, ei myös ne sinulle kelwanneet (jotka Lain jälkeen uhrataan.)

9. Silloin hän sanoi: Katzo, minä tulen tekemään, Jumala! sinun tahtos. Hän ottaa pois endisen, että hän toisen asettais.

10. Jonga tahdon kautta me kerran pyhitetyt olemma, JEsuxen Christuxen ruumiin uhraamisella,

11. Ja jokainen Pappi on siihen pandu, että hänen jokapäiwä Jumalan palwelusta tekemän pitää, ja usein yhtäläistä uhria uhraaman, jotka ei koskaan woi syndejä ottaa pois.

12. Mutta koska tämä oli yhden ijankaikkiseksi kelpaawan uhrin syndein edestä uhrannut, istuu hän nyt Jumalan oikialla kädellä:

13. Ja odottaa sitä, että hänen wihollisensa pannaan hänen jalkainsa astin-laudaxi.

14. Sillä yhdellä uhrilla on hän ijankaikkiseksi täydellisexi tehnyt ne jotka pyhitetään.

15. Mutta sen todistaa myös meille itze Pyhä Hengi, sillä että hän ennen sanoi:

16. Tämä on se Testamenti, jonga minä tahdon heille tehdä niiden päiwäin jälkeen, sanoo HERra: Minä tahdon andaa minun Lakini heidän sydämiinsä, ja heidän mieliinsä minä ne kirjoitan.

17. Ja heidän syndejänsä ja wäärytyksänsä en minä enämpi tahdon muistaa

18. Mutta kusa näiden andeexi-andamus on, siinä ei sillen uhria syndein edestä ole.

19. Että siis meillä, rakkaat weljet! on wapaus mennä Pyhään, JEsuxen weren kautta,

20. Jonga hän meille on walmistanut uudexi ja eläwäxi tiexi, esi-ripun kautta, se on, hänen lihansa kautta:

21. Ja meillä on yxi suuri Pappi, Jumalan huoneen haldia:

22. Niin käykämme hänen tykönsä totisella sydämellä, täydellä uskolla, priiskotetut meidän sydämisämme, (ja päästetyt) pahasta omasta-tunnosta:

23. Ja pestyt ruumiin puolesta puhtaalla wedellä: ja pitäkämme horjumatoin toiwon tunnustus: (Sillä se on uskollinen, joka ne lupais:)

24. Ja ottakamme waari toinen toisestamme, että me ahkeroitzemma meitämme rakkaudesta ja hywistä töistä:

25. Ei andain yhön yhteistä Seurakundaa, niinkuin muutamain tapa on, waan neuwo-

kaat teitänne keſkenänne; ja ſitä enämmin kuin te näette ſen päiwän lähestywän.

26. Sillä jos me ehdollamme ſitte ſyndiä teemme, kuin me olemma totuuden tundoon tulleet, niin ei meillä ole enä yhtään uhria syndein edeſtä:

27. Waan hirmuinen Duom'on odotus, ja tulen kiiwaus, joka wasta-hakoiſet syöpä on.

28. Jos joku Moſexen Lain rikkoo, hänen pitää ilman armota kuoleman kahden taikka kolmen todiſtajan kautta.

29. Kuinga paljo kowemman rangaiſtuxen te luuletta ſen anſainneen, joka Jumalan Pojan jalwoilla tallaa, ja Teſtamentin weren ſaaſtuttaa, jonga kautta hän pyhitetty on, ja armon Hengeä pilkkaa?

30. Sillä me tunnemme hänen, joka ſanoi: Minun on koſto, minä tahdon koſtaa, ſanoo HERra; Ja taas: HERra on Kanſanſa duomitzewa.

31. Hirmuinen on langeta eläwän Jumalan käſiin.

32. Muiſtakaat ſiis endiſiä päiwiä, joina te waliſtetut olitta, ja kärſeitte monen waiwan-kilwoituxen:

33. Puolittain ſilloin, koſka te ſekä pilkkain että tuskain kautta kaikille ihmeexi olitta: puolittain, koſka te niiden kanſſa oſalliſet olitta, joille myös niin käwi.

34. Sillä te oletta myös niiſtä waiwoiſta, jotka minun ſiteiſtäni tapahtuit, oſalliſet olleet, ja teidän hywyydenne raatelemiſen oletta te ilolla kärſineet, tieten että teillä on parempi ja pyſywäiſempi tawara Taiwaiſa.

35. Älkäät ſiis heittäkö pois teidän uſkalluſtanne, jolla ſuuri palkan-maxo on.

36. Sillä kärſiwälliſyys on teille tarpeellinen, tehdäxenne Jumalan tahtoa, että te lupauxen ſaiſitta.

37. Sillä wähän ajan peräſtä tulee ſe, joka tulewa on, ja ei wiiwyttele.

38. Mutta Wanhurſkas elää uſkoſta: ja joka wälttää, ſihen ei minun ſieluni mieliſty.

39. Mutta en me ole ne, jotka meitämme kadotuxeen wältämme, waan jotka uſkomme ſielun ſäilyttämiſeen.

11. Luku.

Mutta uſko on wahwa uſkallus niihin joita toiwotaan, ja ei näkymättömiſtä epäile.

2. Sen kautta owat ne wanhat todiſtuxen ſaaneet.

3. Uſkon kautta me ymmärrämme, että mailma on Jumalan ſanalla walmiſtettu, ja että kaikki kuin me näemme, ne owat tyhjäſtä tehdyt.

4. Uſkon kautta Abel uhrais Jumalalle otolliſemman uhrin kuin Cain, jonga kautta hän ſai todiſtuxen, että hän oli wanhurſkas, koſka Jumala hänen lahjoiſtanſa todiſti. Ja ſen kautta hän wielä puhuu, waikka hän kuollut on.

5. Uſkon kautta Enoch otettiin pois, ettei hän kuolemata nähnyt: Ja ei enä löytynyt, että Jumala oli hänen ottanut pois. Sillä ennen kuin hän otettiin pois, oli hänellä todiſtus, että hän kelpais Jumalalle.

6. Sillä ilman uſkota on mahdotoin kelwata (Jumalalle). Sillä joka Jumalan tygö tulla tahtoo, ſen pitää uſkoman, että hän on, ja on niille kostaja, jotka händä etziwät.

7. Uſkon kautta ſai Noe Jumalan käſkyn niiſtä kuin ei wielä näkyneet, pelkäis ja walmiſti Arkin huoneenſa pelaſtukſexi; jonga kautta hän mailman duomitzi, ja tuli ſen wanhurſkauden perilliſexi, joka uskon kautta tulee.

8. Uſkon kautta tuli Abraham kuuliaiſexi, koſka hän kutſuttiin menemään ſiihen maahan, jonga hän oli periwä; ja hän meni, eikä tiennyt kuhunga hän tulewa oli.

9. Uſkon kautta oli hän muukalainen luwatuſa maaſa, niinkuin wieraalla maalla, ja aſui majoiſa Iſaakin ja Jacobin kanßa, jotka olit ſen lupauxen kanßa-perilliſet.

10. Sillä hän oli odottanut ſitä Kaupungia, jolla peruſtus oli, jonga rakendaja ja luoja on Jumala.

11. Uſkon kautta myös Sara ſai woiman ſiittäärexenſä, ja ſynnytti jälkeen hänen ikänſä ajan; Sillä hän piti ſen uſkolliſna, joka ſen hänelle luwannut oli.

12. Sentähden myös yhdeſtä, joka niin jo kuollut oli, ſynnyit monda, niinkuin tähtiä on Taiwaaſa, ja niinkuin ſandaa meren rannaſa, joka lukematoin on.

13. Nämät kaikki owat uskoſa kuolleet, ja ei ole niiſtä lupauxiſta ſaaneet, waan ainoaſtanſa taembaa nähneet, ja kuitengin niihin turwanneet; ja hywin tydyit, ja tunnuſtit että he wieraat ja muukalaiſet maan päällä olit.

14. Sillä ne kuin näitä ſanowat, he oſottawat että he yhtä Iſän-maata etziwät.

15. Ja jos he ſitte muiſtaneet oliſit, kuſta he lähteneet olit, olis heillä kyllä aikaa palata ollut.

16. Mutta he pyytäwät parembata, ſe on, taiwaalliſta. Sentähden ei Jumala häpee kutzuttaa heidän Jumalaxenſa; ſillä hän walmiſti heille Kaupungin.

17. Uſkon kautta uhraiſi Abraham Iſaakin koſka hän koetelduin, ja uhraiſi ainokaiſenſa, koſka hän jo oli lupauxet ſaanut:

18. Jolle ſanottu oli: Iſaakiſa kutzutaan ſinulle ſiemen:

19. Ja ajatteli että Jumala woi kuolleiſtakin herättää; josta hän myös hänen niinkuin yhdeſä eſi-kuwaſa jälleen ſai.

20. Uſkon kautta ſiunais Iſaak tulewaiſiſta aſioiſta Jacobia ja Eſauta.

21. Uſkon kautta ſiunais Jacob kuolleſanſa molemmat Joſephin pojat, rukoili ja nojais ſauwanſa päälle.

22. Uſkon kautta puhui Joſeph kuolleſanſa Iſraelin lasten lähtemiſeſtä, ja andoi käſkyn hänen luiſtanſa.

23. Uſkon kautta Moſes, koska hän ſyndynyt oli, ſalattiin kolme kuukautta hänen wanhemmildanſa, että he näit, kuinga kaunis poikainen hän oli; ja ei peljänneet Kuningaan haaſtoa.

24. Uſkon kautta Moſes, koſka hän jo ſuureri tuli, kielſi kutzuttaa itzenſä Pharaon tyttären pojaxi.

25. Ja walitzi paljo paremmaxi kärſiä waiwaa Jumalan wäen kanßa, kuin ajalliſta hywää ſynniſä nautita.

26. Ja luki ſuremmaxi rikkaudexi Chriſtuxen pilkan, kuin Egyptin tawarat; ſillä hän katſoi palkan maxoa.

27. Uſkon kautta jätti hän Egyptin, ja ei peljännyt Kuningaan hirmuiſuutta; ſillä hän rippui häneſä, jota ei hän nähnyt, niinkuin hän jo olis hänen nähnyt.

28. Uſkon kautta piti hän Pääſiäiſtä, ja weren wuodatuſta, ettei ſe joka eſikoiſet tappoi, oliſi ruwennut heihin.

29. Uſkon kautta käwit ne punaiſen meren läpitze niinkuin kuiwaa maata myöden; jota myös Egyptiläiſet koettelit, ja uppoiſit.

30. Uſkon kautta Jerichon muurit langeiſit, koſka mitä ſeitzemän päiwää käytiin ymbäri.

31. Uſkon kautta portto Rahab ei hukkunut uſkomattomain kanßa, koſka hän tieduſtajat rauhalliſeſti huoneeſeenſa korjais.

32. Ja mitä minun pitää enämpi ſanoman? ſillä aika tulis minulle lyhyexi, jos minun pitäis luetteleman Gideoniſta, ja Barachiſta, ja Samſoniſta, ja Jephtaſta, ja Dawidiſta, ja Samueliſta, ja Prophetaiſta:

33. Jotka uſkon kautta owat Waldakunnat woittaneet, tehneet wanhurſkautta, ſaneet lupauxet, tukkineet Jalo-peurain ſuut:

34. Sammuttaneet tulen woiman, wälttäneet miekan terän; owat wäkewäxi heikkoudeſta tulleet, owat woimalliſexi ſodaſa tulleet, muukalaiſten ſotajoukot maahan lyöneet.

35. Waimot owat heidän kuolleenſa ylös-nouſemiſeſta jälleen ſaaneet: Mutta muut owat rikki-rewityt, ja ei pelastuſta ottaneet waſtan, että heidän paremman ylös-nouſemiſen ſaaman piti.

36. Muutamat taas owat pilkkoja ja haawoja kärſineet, ja wielä ſittekin kahleet ja fangeuden:

37. Owat kiwitetyt, rikki-hakatut, läpitze-piſtetyt, miekalla ſurmatut; waeldaneet ymbäri lammaſten ja wuohten nahoiſa;

owat olleet köyhät, ahdistetut, waiwatut;

38. (Joille mailma oli mahdotoin;) owat korwesa exyneet ja wuorilla, ja mäen-rotkoisa, ja maan-kuopisa.

39. Ja kaikki nämät owat uskon kautta todistuxen saaneet, eikä saaneet sitä lupausta:

40. Että Jumala on jotakin parembata meille edeskatzonut, ettei he ilman meitä täydellisexi tulleet olisi.

12. Luku.

Sentähden myös me, että meillä on näin suuri todistusten paljous meidän ymbärillämme, niin pangamme pois kaikki esteet, ja syndi, joka aina meihin tarttuu ja hitaaxi tekee; ja juoskamme kärsiwällisyden kautta siinä kilwoituxesa kuin meidän eteemme pandu on:

2. Ja katzokamme uskon alkajan ja päättäjän JEsuxen päälle, joka, koska hän olis kyllä tainnut iloita, kärsei ristiä, ei totellut pilkaa, ja nyt istuu oikialla kädellä Jumalan istuimella.

3. Niin muistakaat händä, joka senkaltaisen wasta-hakoisuuden on syndisildä itze wastaansa kärsinyt, ettet te wäsy teidän mielesänne ja lakkaa.

4. Sillä et te ole wielä hamaan wereen asti kilwoitellen syndiä wastan olleet:

5. Ja te olletta jo unhottaneet sen manauxen, joka teille niinkuin lapsille puhuu: Minun poikani, älä katzo ylön HERran kuritusta, ja älä näänny koskas häneldä rangaistaan.

6. Sillä jota HERra rakastaa, sitä hän myös kurittaa; Mutta jokaista poikaa hän witsailee, kuin hän korjaa.

7. Jos te kurituxen kärsitte, niin Jumala taritzee teille itzensä niinkuin lapsillensa. Sillä kuka on se poika, jota ei isä kurita?

8. Mutta jos te oletta ilman kuritusta, josta kaikki owat osalliset olleet, niin te oletta äpärät ja ette lapset.

9. Ja koska meillä owat lihalliset isät olleet kurittajana, niin me olemma niitä kawahtaneet; eikö meidän siis paljo enämmin pidä sille hengelliselle Isälle alammaiset oleman, että me eläisimme?

10. Sillä ne tosin owat meitä kurittaneet harwoina päiwinä heidän luulonsa jälkeen; mutta tämä meidän tarpeexemme, että me hänen pyhydensä saisimme.

11. Mutta koska kaikkinainen rangaistus käsisä on, niin ei se näy meille iloxi, waan murheexi: mutta sitte andaa hän rauhallisen wanhurskauden hedelmän niille jotka siinä harjoitetut owat.

12. Sentähden ojetkaat teidän waipuneet kätenne, ja wäsyneet polwenne:

13. Ja astukaat wilpittömät askeleet teidän jalwoilanne, ett-

ei joku kompaſtuiſi niinkuin onduwa, waan paljo enämmin terweexi tulis.

14. Noudattakaat rauhaa kaikkein kanßa ja pyhyttää, paitzi jota ei yxikän ſaa HERraa nähdä.

15. Ja ottakaat waari, ettei joku Jumalan armoſta tuliſi pois, ettei joſkus kaswaiſi joku karwas juuri, jotakuta waſtahakoiſuutta tekemään, ja monda ſen kautta tuliſi ſaaſtutetuxi.

16. Ettei joku oliſi huorin-tekiä eli jumalatoin niinkuin Eſau, joka yhden atrian tähden myi pois eſikoiſudenſa oikeuden.

17. Sillä te tiedätte, että koſka hän ſitte tahtoi periä ſiunauſta, tuli hän hyljätyxi; ſillä ei hän löynnyt yhtään parannuxen ſiaa, waikka hän ſitä kyyneleillä etzei.

18. Sillä et te ole käyneet ſen wuoren tygö, johon ei ruweta ſaa, ja tuleſta paloi; et te myös käyneet ſiihen ſyngeyteen ja pimeyteen, ja ſen hirmuiſen ilman tygö;

19. Sen Baſunan kajauxen, ja ſanain äänen tygö, jota ne jotka ſen kuulit, rukoilit, ettei ſe ſana pitänyt heille ſanottaman.

20. Sillä ei he woineet kärſiä niitä kuin ſiinä ſanottiin; ja jos joku peto ſiihen wuoreen ſattui, niin ſe piti kiwitettämän, eli noulella ammuttaman läpitze.

21. Niin hirmuinen ſen näky oli, että Moſeskin ſanoi: minä olen hämmäſtyxiſä, ja wapiſen.

22. Waan te oletta käyneet Sionin wuoren tygö; ja eläwän Jumalan Kaupungin, taiwaalliſen Jeruſalemin, ja monen tuhannen Engelitten joukon tygö;

23. Yhteiſen kokouxen ja eſikoiſten Seurakunnan tygö, jotka Taiwaiſa kirjoitetut owat; ja Jumalan, kaikkein Duomarin tygö; ja täydelliſten wanhurſkaſten Hengin tygö;

24. Ja Uuden Teſtamentin Wäli-miehen JEſuxen tygö; ja ſen priiſkotus-weren tygö, joka parempia puhuu kuin Abelin (weri).

25. Katzokaat, ettet te händä kiellä pois, joka puhuu: ſillä jos ei ne paeta ſaaneet, iotka kielſit ſen, joka maan päällä käſkyn andoi, paljo wähemmin me, jos me ſitä pyydämme karttaa, joka Taiwaaſta puhuu;

26. Jonga ääni ſilloin maata järiſti. Mutta nyt hän lupaa ja ſanoo: wielä minä nytkin kerran tahdon järiſtää, en ainoaſtanſa maata, mutta myös Taiwaſta.

27. Mutta koſka hän ſanoo: wielä kerran, tahtoo hän oſottaa, että ne järiſewäiſet pitää muutettaman, niinkuin ſen joka rakettu on, että ne järiſemättömät pyſyit.

28. Sentähden ſaamma me ſen waldakunnan joka ei järiſtä taida; meillä on Armo, jonga kautta me Jumalata palwelemme, hänen mielenſä nouteexi, ſiweydellä ja pelwolla.

29. Sillä

29. Sillä meidän Jumalamme on hukuttawainen tuli.

13. Luku.

Pysykäät wahwana weljellisesä rakkaudesa.

2. Huoneeseen-ottamista älkäät unhottako: Sillä sen kautta owat muutamat tietämätä Engelitkin huoneeseensa ottaneet.

3. Muistakaat sidotuita, niinkuin te heidän kanßansa sidotut olisitta; ja niitä jotka murhetta kärsiwät, niinkuin te itze wielä lihasa olisitta.

4. Awios-käsky pitää kunnialliseſti kaikkein seasa pidettämän, ja Awio-wuode saastutoinna: Mutta huorin-tekiät ja sala-wuoteiset Jumala duomitzee.

5. Teidän menonne olkoon ilman ahneutta, ja tyytykäät niihin kuin teillä on. Sillä hän on sanonut: en suingan minä sinua anna ylön, engä ikänä sinua hyljää.

6. Niin että me hywäsä turwasa sanomme: HERra on minun auttajani, ja en minä pelkää, mitä ihminen minulle tekis.

7. Muistakaat teidän Opettajitanne, jotka teille Jumalan sanaa puhuneet owat; joiden uskoa te seuratkaat, ja ottakaat waari millinen loppu heidän menollansa oli.

8. JEsus Christus se eilain ja tänä-päna, ja myös ijankaikkisesti.

9. Äljäät andako teitänne wietellä moninaisilla ja muukalaisilla opetuxilla; Sillä se on hywä että sydän wahwistuu Armolla, ja ei ruwalla, joista ei ne mitään hyötyneet jotka niisä waelsit.

10. Meillä on Altari, josta ei ole niiden lupa syödä, jotka majasa palwelewat.

11. Sillä kuiden eläinden weren Ylimmäinen Pappi wie Pyhään syndein edestä, niiden ruumis ulkona Leiristä poltetaan.

12. Sentähden myös JEsus, että hän oli pyhittäwä Kansan omalla werellänsä, on ulkona portistä kärsinyt.

13. Niin mengämme siis hänen tykönsä ulos Leiristä, kandain hänen pilkkaansa.

14. Sillä ei meillä täsä ole pysywäistä kaupungia, waan tulewaista me etzimmä.

15. Niin uhratkamme siis aina Jumalalle kiitos-uhri hänen kauttansa, se on, niiden huulten hedelmä, jotka hänen nimensä tunnustawat.

16. Mutta älkäät hywin tekemistä ja jakamista unhottako; sillä senkaltaiset uhrit kelpaawat Jumalalle.

17. Olkaat teidän Opettajillenne kuuliaiset, ja seuratkaat heitä; sillä he walwowat teidän sielujanne, niinkuin ne jotka luwun niistä tekemän pitää: että he sen ilolla tekisit, ja ei huokauxella; sillä ei se ole teille hyödyllinen.

18. Rukoilkaat meidän edestämme; sillä se on meidän uskal-

luxemme, että meillä on hywä oma-tundo, ja että me ahkeroitzemma pitää hywää menoa kaikkein seasa.

19. Mutta päällisexi minä neuwon teidän näitä tekemään, että minä sitä pikemmin teidän tykönne tulisin.

20. Mutta rauhan Jumala, joka on kuolleista jälleen tuottanut sen suuren lammasten-paimenen, ijankaikkisen Testamentin weren kautta, meidän HERran JEsuxen,

21. Saattakoon teidän kaikesa hywäsä työsä toimellisexi, tekemään hänen tahtoansa, ja tehköön teisä mitä hänen edesänsä otollinen on, JEsuxen Christuxen kautta; jolle olkoon kunnia ijankaikkiseста ijankaikkiseen, Amen!

22. Minä neuwon teitä, rakkaat weljet! ottakaat tämä neuwonsana hywäxi; sillä minä olen lyhykäisesti teille kirjoittanut.

23. Tietkäät että meidän weljemme Timotheus on päässyt, jonga kanßa, jos hän pian tulee, minä tahdon teitä nähdä.

24. Terwehtäkäät kaikkia teidän Opettajitanne, ja kaikkia Pyhiä. Teitä terwehtäwät weljet Italiasta.

25. Armo olkoon kaikkein teidän kanßanne, Amen!

Hebrealaisten tygö kirjoitettu Italiasta Timotheuxen kanßa.

Petarin edellinen Epistola.

1. Luku.

Petari, JEsuxen Christuxen Apostoli, walituille muukalaisille, hajalla asuwaisille Pontosa, Galatiasa, Kappadociasa, Asiasa ja Bithyniasa:

2. Isän Jumalan aiwoituksen jälkeen Hengen pyhittämisen kautta, kuuliaisuuteen ja JEsuxen Christuxen weren priiskottamiseen: Armo ja Rauha lisändyköön teille!

3. Kiitetty olkoon Jumala ja meidän HERran JEsuxen Christuxen Isä, joka meitä suuresta laupiudestansa on synnyttänyt jälleen eläwään toiwohon, JEsuxen Christuxen ylösnousemisen kautta kuolleista,

4. Katoomattomaan, ja saastuttamattomaan, ja turmelemattomaan perindöön, joka Taiwahasa teitä warten tähdelle pandu on,

5. Jotka Jumalan wäellä uskon kautta autuuteen kätketään, joka sitäwarten walmistettu on, että se wiimeisellä ajalla ilmei tulis.

6. Josa te saatte iloita, te, joita nyt wähän aikaa, (jos tarwittaan,) moninaisilla kiusauxilla waiwataan:

7. Että teidän uskonne koettelemus paljo kalliimmaxi löyttäisiin, kuin katoowa kulda, joka tulesa koetellaan, kiitoxexi, ylistyxexi ja kunniaxi,

koska JEsus Christus ilmaandu.

8. Jota te rakastatte, waikka et te händä näe, jonga päälle te myös uskotta, ehket te nyt händä katsele; ja niin te saatte iloita sanomattomalla ja kunnialliſella ilolla,

9. Koska te käsitätte teidän uskonne pää-maalin, sielun autuuden.

10. Jota autuutta owat Prophetat etzineet ja tutkineet, jotka teille tulewaista armoa ennustaneet owat:

11. Ja owat tutkineet, millä taikka mingäkaltaiſella ajalla Christuxen Hengi, joka heisä oli, ilmoitti; joka oli jo ennen todiſtanut niistä waiwoista, kuin Christuxesa owat, ja siitä kunniasta kuin niiden jälkeen tapahtuwa oli.

12. Joille se ilmoitettu oli; ſillä ei he etze heitänsä sen kautta palwelleet, waan meitä, jotka nyt teille niiden kautta juliſtetut owat, kuin teille Ewangeliumia saarnanneet owat Pyhän Hengen kautta, Taiwaasta lähetetyn; jota Engelit nähdä himoitzewat.

13. Sentähden wyöttäkäät teidän mielenne kupeet, olkaat raitit, pangaat teidän täydellinen toiwonne siihen armohon, kuin teille JEsuxen Christuxen ilmeſtyxen kautta taritaan.

14. Niinkuin kuuliaiſet lapſet, ei aſettain teitänne niinkuin ennen, koska te teidän tyhmydeſänne himoisa elitkä.

15. Waan ſen jälkeen joka teitä kutzunut on, ja on pyhä, olkaat te myös pyhät kaikiſa teidän menoiſanne.

16. Sinä kirjoitettu on: Teidän pitää pyhät oleman, ſillä minä olen pyhä.

17. Ja jos te rukoiletta ſitä Iſää, joka duomitzee kungin töydensä jälkeen, ilman ihmisten muodon katzomiſta, niin katſokaat, että te teidän wiipymiſenne ajan pelwoſa waeldaiſitte.

18. Tieten ettet te ole katoowaiſella hopialla eli kullalla lunaſtetut teidän turhaſta menoſtanne, jonga te Iſäin säädyſtä saitte:

19. Waan kalliilla Christuxen werellä, niinkuin wiattoman ja puhtaan Karitzan.

20. Joka toſin jo ennen oli aiwoittu kuin mailman perustus pandu oli; mutta ilmoitettu wiimeiſinä aikoina teidän tähtenne.

21. Jotka hänen kauttanſa uskotte Jumalan päälle, joka hänen kuolleiſta herätti, ja hänelle kunnian andoi, että teillä olis uſko ja toiwo Jumalan päälle.

22 Ja tehkäät puhtaaxi teidän ſielunne totuuden, kuuliaiſuudeſa Hengen kautta, weljelliſeen rakkauteen, joka wilpitöin olis, ja olkaat keſkenenne palawaiſeſa rakkaudeſa puhtaaſta ſydämeſtä:

23. Niinkuin ne jotka jälleen ſyndyneet owat, ei katoowaiſeſta, waan katoomattomaſta

ſiemeneſtä, eläwäſtä Jumalan ſanaſta, joka ijankaikkiſeſti pyſyy.

25. Sillä kaikki liha on niinkuin ruoho, ja kaikki ihmiſen kunnia niinkuin ruohon kukkainen. Ruoho on kuiwunut, ja ſen kukkainen lakaſtunut.

26. Mutta HERran ſana pyſyy ijankaikkiſeſti: Ja ſe on ſe ſana, joka teidän ſeaſanne ſaarnattu on.

2. Luku.

Niin pangaat ſiis pois kaikki pahuus ja kaikki petos, ja ulkokullaiſuus ja kateus, ja kaikki panetus.

2. Ja halaitkaat ſitä terweelliſtä ſanan rieſkaa, niinkuin äsken ſyndyneet lapſukaiſet, että te ſen kautta kaswaiſitte.

3. Jos te muutoin maiſtaneet oletta, että HERra on ſuloinen:

4. Jonga tygö te myös tulleet oletta, niinkuin eläwän kiwen tygö, joka kyllä ihmiſildä hyljätty on, mutta Jumalalda walittu, kallis:

5. Ja myös te, niinkuin eläwät kiwet, raketkaat teitänne hengelliſexi huoneexi, ja pyhäxi Pappeudexi uhraamaan hengelliſiä uhreja, jotka Jumalalle JEſuxen Chriſtuxen kautta otolliſet owat.

6. Sentähden luetaan myös Raamatuſa: Katzo, minä panen Zionihin walitun kalliin kulma-kiwen, joka uſkoo hänen päällenſä, ei hän ſuingan tule häpiään.

7. Teille ſiis, jotka nyt uſkotte, on hän kallis: mutta uſkottomille on ſe kiwi, jonga rakendajat hyljänneet owat, kulmakiwexi tullut, ja loukkaus-kiwexi, ja pahennuxen kallioxi:

8. Nimittäin niille jotka itſenſä ſanaan luokkaawat, ja ei ſitä uſko, johonga he myös aſetetut olit.

9. Mutta te oletta walittu ſuku, Kuningaallinen Pappeus, pyhä Kanſa, omaiſuuden kanſa, ilmoittamaan ſen woimaa, joka teitä pimeydeſtä hänen ihmeelliſeen walkeuteenſa kutzunut on.

10. Jotka et te muinen Kanſa olleet, mutta nyt oletta Jumalan Kanſa: jotka et te muinen Armoſa olleet, mutta nyt te Armoſa oletta.

11. Rakkaat weljet! minä neuwon teitä, niinkuin outoja ja muukalaiſia: wälttäkäät lihalliſia himoja, jotka ſotiwat ſielua waſtan;

12. Ja pitäkäät hywä meno pakanain ſeaſa; että ne jotka teitä panettelewat, niinkuin pahoin-tekiöitä, näkiſit teidän hywiſtä töiſtänne ja kiittäiſit Jumalata etzikon-päiwänä.

13. Sentähden olkaat alammaiſet kaikelle inhimilliſelle ſäädylle HERran tähden: oliſko ſe Kuningaalle, niinkuin ylimmäiſelle:

14. Taikka Päämiehille, niinkuin niille jotka häneldä lähetetyt owat, pahoin-tekiöille rangaiſtuxexi, ja hurſkaille kiitoxexi.

15. Sillä ſe on Jumalan

tahto, että te hywille töillä tukitzetta tyhmäin ja ymmärtämättömäin ihmiſten ſuun.

16. Miinkuin wapaat, ja ei niin että ſe wapaus olis niinkuin pahuuden peite, waan niinkuin Jumalan palweliat.

17. Olkaat kunnialliſet jokaiſta kohtaan: Rakaſtakaat weljiä: peljätkäät Jumalata: kunnioittakaat Kuningaſta.

18. Te, palweliat, olkaat alammaiſet kaikella pelwolla teidän Iſännillenne, ei ainoaſta hywille ja ſiwiöille, waan myös tuimille.

19. Sillä ſe on Jumalalle otollinen, jos joku oman-tunnonſa tähden Jumalan edeſä waiwaa kärſii, ja syyttömäſti kärſii.

20. Sillä mikä kiitos ſe on jos te pahain tekoinne tähden pieſtään, ja te kärſitte? Mutta koſka te hywin teette, ja kuitengin waiwataan, ja te ſen kärſitte, niin ſe on armo Jumalan edeſä.

21. Sillä ſitä-warten oletta te kutzutut, että Chriſtus myös kärſei meidän edeſtämme, ja jätti meille eſi-kuwan, että teidän pitää hänen aſkeleitanſa noudattaman.

22. Joka ei yhtään syndiä tehnyt, eikä yhtään petoſta ole hänen ſuuſtanſa löytty.

23. Joka ei kironnut koſka händä kirottiin, ei uhannut koſka hän kärſei; mutta andoi hänelle koſton, joka oikein duomitzee:

24. Joka meidän syndimme itze uhrais omaſa ruumiiſanſa puun päällä; että me ſynneiſtä pois kuolleet, eläiſimme wanhurſkaudelle: jonga haawain kautta te oletta terweexi tulleet.

25. Sillä te olitta niinkuin exywäiſet lampaat; waan nyt te oletta palainneet teidän ſieluinne paimenen ja Piſpan tygö.

3. Luku.

Niin olkaan waimot myös heidän miehillenſä alammaiſet, että nekin jotka ei ſanaa uſko, waimoin tawoiſta ilman ſanata woitetuxi tuliſit,

2. Koſka he teidän puhtaan menonne näkewät pelwoſa.

3. Joidenga kauniſtus ei pidä oleman ulkonaiſiſa hiuſten palmikoiſa, ja kullan ymbäriripuſtamiſeſa, eli waatkein puwuſa:

4. Waan ſe ſalainen ihminen ilman wiata ſydämeſä, ſiwiällä ja hiljaiſella hengellä, ſe on kallis Jumalan edeſä.

5. Sillä näin owat pyhätkin waimot muinen heitänſä kauniſtaneet, jotka toiwonſa panit Jumalan päälle, ja olit miehillenſä alammaiſet:

6. Niinkuin Sara oli Abrahamille kuuliainen, ja kutzui hänen Herraxi; jonga tyttärixi te tulleet oletta, jos te hywin teettä, ja pelkäämätä oletta.

7. Te, miehet, myös aſukaat heidän kanſanſa taidolla, ja andakaat waimolliſelle niinkuin heikommalle aſtialle hänen kun-

nianſa, niinkuin myös elämän armon kanßa-perilliſille, ettei teidän rukouxenna eſtetyxi tuliſi.

8. Mutta wiimein olkaat kaikki yxi-mieliſet, ynnä kärſiwäiſet, pitäin weljelliſtä rakkautta keſkenänne, laupiat, yſtäwälliſet:

9. Ei koſtain pahaa pahalla, eikä kirouxella kirouſta; waan paremmin ſiunatkaat, tieten että te oletta kutzutut ſiunaſta perimään.

10. Sillä joka elää tahtoo, ja hywiä päiwiä nähdä, hän hillitkään kielenſä pahuudeſta ja huulenſa wilppiä puhumaſta.

11. Hän wälttäkään pahaa, ja tehkään hywää: etzikään rauhaa, ja noudattakaan ſitä.

12. Sillä HERran ſilmät owat wanhurſkaſten päälle, ja hänen korwanſa heidän rukouxiſanſa: Mutta HERran kaswot owat pahoin-tekiöitä wastan.

13. Ja kuka on joka taitaa teitä wahingoitta, jos te hywää pyydätte?

14. Ja jos te wielä oikeudengin tähden kärſiſitte, niin te kuitengin autuat oletta. Mutta älkäät peljätkö heidän waatimiſtanſa, älkäät myös heitä hämmäſtykö.

15. Mutta pyhittäkäät HERra Jumala teidän ſydämiſänne. Olkaat myös aina walmiit waſtamaan jokaiſta, kuin teidän toiwonne peruſtuſta tutkiſtelee, joka teiſä on, hiljaiſuudella ja pelwolla:

16. Ja pitäkäät hywä omatundo; että ne jotka teitä panettelewat, niinkuin pahan-tekiöitä, häpeiſit, että he owat häwäisneet teidän hywän menonne Chriſtuxeſa.

17. Sillä ſe on parempi, jos Jumalan tahto niin on, että te hywän työn tähden kärſitte, kuin pahan.

18. Sillä Chriſtus myös kerran kärſei meidän ſyndeimme tähden, hurſkas wäärän edeſtä; että hän meitä Jumalalle uhrais: lihan kautta toſin kuoletettu, mutta Hengen kautta eläwäxi tehty.

19. Joſa hän myös meni pois, ja ſaarnais hengille fangeudeſa.

20. Jotka ei muinen uſkoneet, koſka Jumala kerran Noan aikana odotti ja kärſiwäinen oli, koſka Arkki walmiſtettiin joſa harwat (ſe on, kahdexan ſielua,) weden kautta peläſtetuxi tulit.

21. Se nyt meitäkin Kaſteeſa autuaxi tekee, joka ſitä aawiſti, (ei että lihan ſaaſtaiſuudet pannaan pois, waan että ſe on hywän oman-tunnon liitto Jumalan tykönä,) JEſuxen Chriſtuxen ylös-nouſemiſen kautta.

22. Joka on Jumalan oikialle kädelle Taiwaaſeen mennyt, ja hänelle owat Engelit, ja wallat, ja woimat alammaiſet.

4. Luku.

Että ſiis Chriſtus lihaſa meidän edeſtämme on kärſinyt,

niin te myös waruſtakaat teitänne ſillä mielellä. Sillä joka lihaſa kärſii, ſe lakkaa ſynniſtä;

2. Ettei hän enä ſitä aikaa kuin hän lihaſa edespäin on, ihmiſten himon jälkeen, waan Jumalan tahdon jälkeen eläiſi.

3. Sillä kyllä ſiinä on, että me edesmenneen ajan elämäſtä kulutimme pakanain mielen jälkeen, waeldaiſamme irſtaudeſa, himoiſa, juopumiſeſa, ylön-syömiſeſä, ylön-juomiſeſa, ja hirmuiſiſa epä-jumalden palweluxiſa.

4. He oudoxuwat, ettet te heidän kanßanſa juoxe ſiihen ſäädyttömän hekuman menoon, ja pilkkaawat.

5. Niiden pitää luwun tekemän hänelle, joka on walmis duomitzemaan eläwitä ja kuolleita.

6. Sillä ſitä warten Ewangeliumi kuolleillekin ſaarnattu on, että he kyllä duomittaiſiin ihmiſten jälkeen lihaſa, mutta Jumalan jälkeen eläiſit hengeſä.

7. Mutta nyt kaikkein loppu lähestyy. Niin olkaat ſiis raitit ja walppaat rukoilemaan.

8. Mutta ennen kaikkia pitäkäät keſkenänne palawa rakkaus; Sillä rakkaus peittää paljo rikoxia.

9. Olkaat wieraſten holhojat keſkenänne, napiſemata.

10. Ja palwelkaat toinen toiſtanne, jokainen ſillä lahjalla kuin hän ſaanut on, niinkuin hywät Jumalan moninaiſen armon huoneen-haldiat.

11. Jos joku puhuu, hän puhukaan niinkuin Jumalan ſanoja. Jos jollakin on joku wirka, hän tehkään niinkuin ſiitä woimaſta, jonga Jumala andaa. Että Jumala kaikiſa JEſuxen Chriſtuxen kautta kunnioitettaiſiin, jolla on kunnia ja walda ijankaikkiſeſta ijankaikkiſeen, Amen!

12. Minun rakkahani! älkäät oudoxuko ſitä hellehtä kuin teille tapahtuu, että teitä koetellaan, niinkuin teille jotakin outoa tapahtuis:

13. Waan iloitkaat, että te Chriſtuxen kanßa kärſitte, että tekin ajallanſa hänen kunnianſa ilmeſtyxeſä iloitziſitte ja riemuitziſitte.

14. Autuat oletta te, jos teitä Chriſtuxen Nimen tähden pilkataan; Sillä ſe Hengi, joka on kunnian ja Jumalan Hengi, lewäjää teidän päällänne: Heildä hän pilkataan, waan teildä hän kunnioitetaan.

15. Älkään yxikän teiſtä kärſikö niinkuin murhaja eli waras, taikka pahan-tekiä, eli niinkuin ſe joka toiſen wirkaan rupee:

16. Mutta jos hän kärſii niinkuin Chriſtitty, älköön häwetkö, waan kiittäkään Jumalata ſen oſan tähden.

17. Sillä aika on, että duomion pitää, Jumalan huoneeſſa alkaman. Mutta jos ſe enſin meiſtä alkaa, mingäſtä loppun ne ſaawat, jotka ei Jumalan Ewangeliumia uſko?

18. Ja jos hurskas tuskalla wapaaxi tulee, kusa sitte jumalatoin ja syndinen näkyy?

19. Sentähden, ne jotka Jumalan tahdon jälkeen kärsiwät, andakaan sielunsa niinkuin uskolliselle Luojalle hywisä töisä.

3. Luku.

Wanhoja Pappeja teidän seasanne minä neuwon, joka myös Pappi olen, ja Christuksen kärsimisten tunnustaja, ja osallinen siitä kunniasta joka ilmestywä on:

2. Kaitkaat Christuxen laumaa, joka teidän hallusanne on, ja pitäkäät siitä waaxi, ei waaditut, waan hywällä mielellä: ei häpiällisen woiton tähden, waan hywästä tahdosta.

3. Ei myös niinkuin Herrat Kansansa päälle, waan olkaat laumalle esi-kuwaxi.

4. Niin te ylimmäisen Paimenen ilmeistyisä, katoomattoman kunnian Kruunun saatte.

5. Niin myös te nuoret, olkaat wanhoille alammaiset: ja olkaat kaikki toinen toisellenne alammaiset, ja pitäkäät teitänne kiindiästi nöyryyteen; sillä Jumala on ylpeitä wastan, mutta nöyrille hän andaa armon.

6. Nöyryttäkäät siis teitänne Jumalan wäkewän käden ala, että hän teitä ajallansa korottais.

7. Kaikki teidän murheenne pangaat hänen päällensä; Sillä hän pitää murheen teistä.

8. Olkaat raitit, walkowaat: sillä teidän wihollisenne perkele käy ympäri, niinkuin kiljuwa jalo-peura, ja etzii kenen hän nielis.

9. Sitä te seisokaat wastan wahwat uskosa, tieten, että ne waiwat tapahtuwat teidän weljillennekin mailmasa.

10. Mutta Jumala, jolda kaikki armo tulee, joka meitä on kutzunut ijankaikkiseen kunniahansa Christuxesa JEsuxesa, teitä, jotka wähän aikaa kärsitte, walmistakoon, wahwistakoon, tuetkoon, perustakoon!

11. Hänelle olkoon kunnia ja wäkewyys ijankaikkisesta ijankaikkiseen, Amen!

12. Silwanuxen teidän uskollisen weljenne kanßa (niinkuin minä luulen,) olen minä teidän työkönne harwoilla sanoilla kirjoittanut, neuwojen ja tunnustain, että tämä on se oikia Jumalan armo, josa te oletta.

13. Teitä terwehtäwät walitut Babyloniasa, ja minun poikani Marcus.

14. Terwehtäkäät toinen toistanne rakkauden suun-annolla. Rauha olkoon teille kaikille, jotka Christuxesa JEsuxesa oletta, Amen!

Petarin toinen Epistola.

1. Luku.

Simon Petari, JEsuxen Christuxen palwelia ja Apostoli, niille jotka owat saaneet meidän kanssamme yhdenkaltaisen kalliin uskon wanhurskaudesa, jonga meidän Jumalamme, ja meidän Wapahtajamme JEsus Christus andaa:

2. Armo ja Rauha lisändyköön teille, Jumalan ja meidän HERRan JEsuxen Christuxen tundemisen kautta!

3. Että hänen Jumalallinen woimansa meille kaikkinaiset (jotka elämään ja jumalisseen menoon sopiwat) on lahjoittanut, hänen tundemisensa kautta, joka meitä kunniaan ja awuun kutzunut on:

4. Joidenga kautta meille ne suurimmat ja kalliit lupauxet lahjoitetut owat, että te niitten kautta Jumalan luonnosta osallisexi tulisitta, jos te katoowaisen mailman himon wältätte;

5. Niin ahkeroitkaat kaikella wireydellä teidän uskonne awua osottamaan ja awusa toinda,

6. Ja toimesa kohtullisuutta, ja kohtullisudesa kärsiwällisyttä, ja kärsiwällisydesä jumallisuutta,

7. Ja jumalisudesa weljellistä rakkautta, ja weljelliseså rakkaudesa yhteistä rakkautta.

8. Sillä koska nämät täydelliseſti teisä owat, niin ei he teitä salli löyttää joutilaisna eli hedelmättöminä meidän HERRan JEsuxen Christuxen tundemisesa.

9. Mutta jolla ei näitä ole, hän on sokia, ja heikko-näköinen, ja on unhottanut itzensä olleen puhdistetun endisistä synneistänsä.

10. Sentähden, rakkaat weljet! ahkeroitkaat paremmin sitä, että te teidän kutzumisenne ja walitzemisenne wahwistaisitte; Sillä jos te sen teette, niin et te suingan koskaan kombastu.

11. Sillä teidän sallitaan altisti käydä sisälle meidän HERRan ja Wapahtajan JEsuxen Christuxen ijankaikkiseen waldakundaan.

12. Sentähden en minä tahdo unohtaa teille aina näistä muistuttaa, waikka te tiedätte, ja wahwistetut oletta täsä nykyisesä totuudesa.

13. Sillä minä luen sen kohtuulliseksi, niin-kauwan kuin minä täsä majasa olen, herättää teitä ja muistuttaa teille.

14. Sillä minä teidän, että minun pitää pian tämän minun majani paneman pois, niinkuin meidän HERRa JEsus Christus minulle ilmoitti.

15. Mutta minä tahdon myös aina ahkeroita, että te nämät minun lähtemiseni jälkeen muistoa pidätte.

15. Sillä empä me ole kawa-

loita juttuja noudatelleet, teille tiettäwäxi tehdesämme meidän HERran JEsuxen Christuxen woimaa ja tulemista; Waan me olemma itze nähneet hänen suuren kunniansa;

17. Koska hän isältä Jumalalda sai kunnian ja ylistyxen äänen kautta, joka hänelle näin siitä suuresta kirkkaudesta tapahtui: Tämä on minun rakas Poikani, johon minä mielistyin.

18. Ja tämän äänen me kuulimma tulewan Taiwaasta, koska me pyhällä wuorella hänen kanssansa olimma.

19. Ja meillä on wahwa Prophetallinen sana, ja te teette hywin että te siitä waarin otatte, niinkuin kyntilästä, joka pimeisä walistaa, niin-kauwan kuin päiwä walkenee, ja Kointähti koittaa teidän sydämisänne.

20. Ja se tulee teidän ensin tietää, ettei yxikän Prophetia Raamatusa tapahdu omasta selityxestä.

21. Sillä ei yxikän Prophetia ole wielä ihmisen tahdosta tuotu edes; waan pyhät Jumalan ihmiset owat puhuneet waikutetut Pyhältä Hengeltä.

2. Luku.

Mutta Kansan seasa oli myös wääria Prophetaita, niinkuin teidängin sekaanne wäriä opettajita tulee, jotka tuowat wahingollisia erhe-oppeja, ja kieltäwät sen HERran joka heidän ostanut on, saattain heillensä nopian kadotuxen.

2. Ja monda noudattaa heidän kadotustansa, joiden kautta totuuden tie pilkataan.

3. Ja ahneudesta ajatelluilla sanoilla pitää heidän teitä kauppaaman. Joitten Duomio ei sillen kauwan wiiwy, eikä heidän kadotuxensa makaa.

4. Sillä jos ei Jumala niitä Engeleitä, jotka syndiä teit, armahtanut, waan on pimeyden kahleilla helwettiin syösnyt, ja annoi ylön heidän Duomioon kätkettää;

5. Ja ei ole armahtanut endistä mailmata, waan wapahti Noen wanhurskauden Saarnaajan itze kahdexandena, ja teiweden-paisumuxen jumalattoman mailman päälle;

6. Ja on ne Sodoman ja Gomorran Kaupungit tuhaxi muuttanut, kukistanut ja kadottanut, ja teki ne jumalattomille peljätyxexi, jotka sitte tulewat olit;

7. Ja on pelastanut hurskaan Lotin, joka riettaisilda ihmisildä heidän haureudensa menolla waiwattiin;

8. (Sillä hän oli hurskas ja asui heidän seasansa, ja kuitengin senkaltaista piti näkemän ja kuuleman; he waiwaisit sitä hurskasta sielua joka-päiwä heidän wäärillä töillänsä:)

9. Niin HERra tietää jumaliset kiusauxista pelastaa mutta wäärät kätkee Duomio-päiwään asti waiwattaa:

10. Mutta enimmästi ne, jotka lihan jälkeen saastaisesa himosa waeldawat, ja Herrauden katzowat ylön; rohkiat, itzestänsä paljo pitäwäiset, jotka ei pelkää waldojakan pilkata.

11. Waikka ne Engelit, jotka wäesä ja woimasa suuremmat owat, ei päätä heitä wastan HERran tykönä pilkallista duomiota.

12. Kuitengin he, niinkuin järjettömät luondo-kappaleet, jotka luonnostansa kiinni-otettaa ja teurastettaa tehdyt owat, pilkkaawat niitä joita ei he ymmärrä, ja hukkuwat heidän turmeluxesansa:

13. Ja saawat wäärydyen palkan, pitäin sen hekumana, että he ajallisisa herkuisa eläwät; he owat ilkeydet ja pilkat, kerskaawat heidän petoxistansa, nautiten herkkuja teidän kanssanne.

14. Heillä on silmät huoruutta täynnä, ja ei taida synnistä lakata: he haukuttelewat tykönsä heikkoja sieluja: he owat heidän sydämensä ahneudesa harjanduneet: kirottu Kansa.

15. Jotka annoit ylön oikian tien ja exyit; he noudattawat Baalamin Bosorin pojan tietä, joka wäärynyden palkkaa rakasti.

16. Mutta hän rangaistiin hänen wäärydestänsä; mykkä työjuhta puhui ihmisen äänellä, ja esti Prophetan hulluuden.

17. Ne owat wedettömät lähteet, ja pilwet jotka tuulispäältä ymbäri ajetaan; joille on kätketty syngiä pimeys ijankaikkisesti.

18. Sillä he puhuwat röykeitä sanoja, jotka turhat owat, ja yllyttäwät tawattomuden kautta lihallisiin himoihin niitä jotka tosin owat niitä wälttäneet, kuin exyxisä waeldawat:

19. Ja lupaawat heille wapauden, waikka he itze turmeluxen palweliat owat; sillä jolda joku woitetaan, sen palwelia hän myös on.

20. Ja sitte kuin he owat paenneet mailman saastaisudesta HERran ja Wapahtajan JEsuxen Christuxen tundemiseen, niin he kuitengin heitänsä niihin kääriwät, ja woitetaan; ja on heille wiimeinen pahemmaxi tullut, kuin ensimmäinen.

21. Sillä se olis heille parembi ollut, ettei he olisi tundeneetkan wanhurskauden tietä, kuin että he tunsit sen, ja poikeisit pois pyhästä käskystä, joka heille annettu oli.

22. Niille on tapahtunut se totinen sananlasku: Koira syö oxennuxensa; ja pesty sika rypee ropakosa jälleen.

3. Luku.

Tämän nyt toisen Lähetyskirjan minä teille, minun rakkaani! kirjoitan, jolla minä herätän ja neuwon teidän waikaa mieldänne.

2. Että te muistaisitte ne sanat, jotka ennen pyhildä Pro-

phetailda sanotut owat, ja myös meidän käskymme, jotka olemma HERran ja Wapahtajan Apostolit.

3. Ja tietkäät se ensin, että wiimeisinä päiwinä tulewat pilkkaajat, jotka oman himonsa jälkeen waeldawat:

4. Ja sanowat: Kusa on lupaus hänen tulemisestansa? Sillä siitä päiwästä kuin Isät owat nukkeneet, pysywät kaikki niinkuin ne luonnon alusta olleet owat.

5. Mutta tietensä ei he tahdo tietää, että Taiwaat muinen olit, ja maa wedestä, joka wedessä Jumalan sanan kautta seisoo.

6. Kuitengin siihen aikaan se mailma niitten kautta weden-paisumisella hukkui.

7. Niin myös ne Taiwaat ja maa kuin nyt owat, hänen sanansa kautta säästetään tulen waraxi Duomio-päiwään asti, jona jumalattomat ihmiset kadotetaan.

8. Mutta tätä yhtä ei pidä teildä salattaman, minun rakkaani: yxi päiwä on HERran edessä niinkuin tuhannen ajastaikaa, ja tuhannen ajastaikaa niinkuin yxi päiwä.

9. Ei HERra wiwy tä lupaustansa, (niinkuin muutamat sen wiipywän luulewat,) waan hän on meidän kanssamme kärsiwäinen, ja ei tahdo että jongun pitäis hukkuman, waan että jokainen itsensä parannukseen käändäis.

10. Mutta HERran päiwä on tulewa niinkuin waras yöllä, ja silloin Taiwaat suurella pauhinalla hukutetaan, mutta Elementit pitää kuumuudesta sulaman, ja maa, ja rakennuxet, jotka hänessä owat, pitää palaman ylös.

11. Että kaikki nämät pitää katooman, mingäkaltaiset teidän tulee silloin olla pyhissä menoisa ja jumalisuudessa?

12. Niin että te odotatte ja ikäwöitzette Jumalan päiwän tulemista, jona Taiwaat tulesta raukeewat, ja Elementit kuumuudesta sulawat?

13. Mutta me odotamme uusia Taiwaita ja uutta maata hänen lupauxensa jälkeen, joissa wanhurskaus asuu.

14. Sentähden, minun rakkaani, että te näitä odotatte, niin ahkeroitkaat, että te hänen edessänsä puhtaaxi ja nuhteettomaxi rauhassa löyttäisiin:

15. Ja lukekaat meidän HERran JEsuxen Christuxen pitkämielisyys teidän autuudexenne: Niinkuin myös meidän rakas weljemme Pawali, siitä wiisaudesta kuin hänelle annettu on, teille on kirjoittanut:

16. Joka myös jokaitzessa kirjassansa näistä puhuu, joissa muutamat owat työläät ymmärtää, jotka taitamattomat ja huikendelewaiset turmelewat, niinkuin muutkin Raamatut, omaxi kadotuxexensa.

17. Nyt että te, minun rakkaani, sen jo ennen tiedätte, niin

karttakaat, ettet te wieteldäisi jumalattomain exytyxellä ynnä heidän kanßansa, ja langeisi pois omasta wahwudestanne.

18. Waan kaswakaat meidän HERran ja Wapahtajan JEsuxen Christuxen armosa ja tundemisesa: Jolle olkoon kunnia sekä nyt että ijankaikkiseen aikaan, Amen!

Johannexen ensimmäinen Epistola.

1. Luku.

Joka alusta oli, jonga me kuulimma, jonga me silmillämme näimme, jota me katzelleet olemma, ja meidän kätenime pidelleet owat elämän sanasta:

2. (Ja elämä on ilmestynyt, ja me olemma nähneet, ja todistamme, ja ilmoitamme teille sen elämän, joka ijankaikkinen on, joka oli Isän tykönä, ja on meille ilmestynyt:)

3. Mitä ne nähneet ja kuulleet olemma, sen me teille ilmoitamme, että teilläkin meidän kanßamme osallisuus olis; ja meidän osallisuudemme on Isän ja hänen Poikansa JEsuxen Christuxen kanßa:

4. Ja näitä me teille kirjoitamme, että teidän ilonne täydellinen olis.

5. Ja tämä on se opetus, jonga me häneldä kuulleet olemma ja teille ilmoitamme, että Jumala on walkeus, ja ei hänessä ole yhtään pimeyttä.

6. Jos me sanomme että meillä on osallisuus hänen kanssansa, ja waellamme pimeydessä, niin me walehtelemme, ja emme tee totuutta.

7. Mutta jos me walkeudessa waellamme, niinkuin hängin walkeudesa on, niin meillä on osallisuus keskenämme, ja JEsuxen Christuxen hänen Poikansa weri puhdistaa meitä kaikesta synnistä.

8. Jos me sanonmme, ettei meillä ole syndiä, niin me petämme itzemme, ja ei ole totuus meisä.

9. Jos me tunnustamme meidän syndimme, niin hän on uskollinen ja hurskas, joka meille synnit andeexi andaa, ja puhdistaa meitä kaikesta wäärydestä.

10. Jos me sanomme: empä me syndiä tehneet ole, niin me teemme hänen walehteliaxi, ja ei hänen sanansa ole meisä.

2. Luku.

Minun lapsukaiseni! näitä minä teille kirjoitan, ettet te syndiä tekisi. Ja jos joku syndiä tekee, niin meillä on edeswastaja Isän tykönä, JEsus Christus, joka wanhurskas on.

2. Ja hän on sowindo meidän syndeimme edestä: ei ainoasta meidän, waan myös kaiken mailman edestä.

3. Ja siitä me ymmärrämme että me hänen tunnemme, jos me hänen käskynsä pidämme.

4. Joka sanoo: minä tunnen hänen, ja ei pidä hänen käskyjänsä, hän on walehtelia, ja ei hänessä ole totuus.

5. Mutta joka hänen sanansa pitää, totisesti on Jumalan rakkaus hänessä täydellinen. Siitä me tiedämme että me hänessä olemma.

6. Joka sanoo itzensä hänessä pysywän, hänen pitää niin waeldaman, kuin hängin waelsi.

7. Rakkaat weljet! en minä mutta käskyä teille kirjoita, waan wanhan käskyn, joka teillä alusta oli. Wanha käsky on se sana, jonga te alusta kuulitte.

8. Minä kirjoitan teille taas uuden käskyn, se kuin hänessä totinen on, ja teissä myös; Sillä pimeys on kadonnut, ja totinen walkeus nyt paistaa.

9. Joka sanoo walkeudesa olewansa, ja wihaa weljeänsä, hän on wielä pimeydessä.

10. Joka weljeänsä rakastaa, se pysyy walkeudesa, ja ei hänessä ole pahennusta.

11. Mutta joka weljeänsä wihaa, hän on pimeydessä, ja waeldaa pimeydessä, eikä tiedä kuhunga hän menee; sillä pimeys on hänen silmänsä sowaisnut.

12. Rakkaat poikaiseni! minä kirjoitan teille, että teille synnit andeexi annetaan hänen Nimensä tähden.

13. Minä kirjoitan teille, Isät; sillä te tunsitte hänen joka alusta on. Minä kirjoitan teille, nuorukaiset; sillä te woititte pahan. Minä kirjoitan teille, lapsukaiseni; sillä te tunsitte Isän.

14. Minä kirjoitin teille, Isät; sillä te tunsitte sen joka alusta on. Minä kirjoitin teille, nuorukaiset; sillä te oletta wäkewät, ja Jumalan sana pysyy teissä, ja te oletta pahan woittaneet.

15. Älkäät mailmaa rakastako, eli mitään kuin mailmasa on. Jos joku mailmaa rakastaa, ei hänessä ole Isän rakkaus.

16. Sillä kaikki kuin mailmasa on, lihan himo, silmäin pyyndö, ja elämän koreus, ei se ole Isästä, waan se on mailmasta.

17. Ja mailma katoo, ja hänen himonsa; mutta joka tekee Jumalan tahdon, se pysyy ijankaikkisesti.

18. Lapsukaiset! nyt on wiimeinen aika: ja niinkuin te olette kuulleet, että Antichristus tulee, niin nyt myös monda Antichristusta rupee olemaan; siitä me tunnemme, että wiimeinen aika on.

19. He owat meistä lähteneet, mutta ei he olleet meistä; sillä jos he meistä olleet olisit, niin he tosin olisit meidän kanssamme pysyneet. Mutta että ne julki tulisit, ettei he kaikki ole meistä.

20. Ja te oletta woidellut

hänelde, joka pyhä on, ja te tiedätte kaikki.

21. En minä teille kirjoittanut, niinkuin totuuden tietämättömille, waan niinkuin sen tietäwille, ja ettei yrikän walhe ole totuudesta.

22. Kuka on walehtelia, waan se joka kieldää JEsuxen olewan Christuxen? Se on antichristus joka kieldää Isän ja Pojan.

23. Jokainen kuin kieldää Pojan, ei hänellä Isäkän ole.

24. Mitä te siis alusta kuullitte, se teisä pysykään: jos se teisä pysyy, kuin te alusta kuullitta, niin te myös Pojasa ja Isäsä pysytte.

25. Ja tämä on se lupaus, jonga hän meille luwannut on, sen ijankaikkisen elämän.

26. Nämät minä teillä niistä kirjoitin, jotka teitä wiettelewät.

27. Ja se woide, jonga te hänelde saaneet oletta, pysyy teisä, ja et te tarwitze, että joku teitä opettaa; waan niinkuin se woide teitä kaikkista opettaa, niin on se tosi ja ei walhe: ja niinkuin se teitä opetti, niin myös te hänesä pysykäät.

28. Ja nyt, Lapsukaiseni! pysykäät hänesä; että koska hän ilmestyy, meille olis turwa, etten me hänen edesänsä häpiään tulisi hänen tulemisesansa.

29. Jos te tiedätte että hän wanhurskas on, niin tietkäät myös, että jokainen kuin wanhurskautta tekee, se on syndynyt hänestä.

3. Luku.

Katzokaat, mingäkaltaisen rakkauden Isä on meille osottanut, että me Jumalan lapsixi niimitetään. Sentähden ei mailma meitä tunne; sillä ei hän händäkän tunne.

2. Minun rakkaani! nyt me olemma Jumalan lapset, ja ei ole se wielä ilmestynyt, mixi me tulemme: mutta me tiedämme koska se ilmestyy, niin me hänen kaltaisexensa tulemma; Sillä me saamme hänen nähdä niinkuin hän on.

3. Ja jokainen jolla tämä toiwo on hänen tykönsä, puhdistaa itzensä, niinkuin hängin puhdas on.

4. Jokainen kuin syndiä tekee, se myös tekee wäärytyä; ja syndi on wäärys.

5. Ja te tiedätte hänen ilmestyneen, että hän meidän syndimme ottais pois; ja ei hänesä ole syndiä.

6. Jokainen kuin hänesä pysyy, ei hän syndiä tee: mutta jokainen kuin syndiä tekee, ei se ole händä nähnyt, eikä händä tundenut.

7. Lapsukaiset! älkäät andako kenengän teitänne wietellä. Joka wanhurskautta tekee, se on wanhurskas niinkuin hängin wanhurskas on.

8. Joka syndiä tekee, hän on perkeleestä; sillä perkele tekee syndiä alusta. Sitä warten Jumalan Poika ilmestyi, että hän perkeleen työt särkis.

9. Jokainen kuin Jumalasta syndynyt on, ei se syndiä tee; Sillä hänen siemenensä pysyy häneså ja ei hän taida syndiä tehdä, sillä hän on Jumalasta syndynyt.

10. Siitä eroitetaan Jumalan lapset ja perkeleen lapset. Jokainen kuin ei tee wanhurskautta, ei se ole Jumalasta, ja joka ei rakasta hänen weljeänsä.

11. Sillä tämä on käsky, jonga te alusta kuulitta, että me toinen toistamme rakastaisimme.

12. Ei niinkuin Cain, joka pahasta oli ja tappoi weljensä; Ja mingätähden hän tappoi hänen? Sillä hänen työnsä olit pahat, ja hänen weljensä wanhurskaat.

13. Älkäät ihmetelkö, minun weljeni, jos teitä mailma wihaa.

14. Me teidämme, että me olemme kuolemasta elämään siirtyt, sillä me rakastamme weliä. Joka ei weljeänsä rakasta, se pysyy kuolemasa.

15. Jokainen kuin weljeänsä wihaa, hän on murhaja. Ja te tiedätte ettei yhdesäkän murhajasa ole ijankaikkinen elämä pysywä.

16. Siitä me tunsimme rakkauden, että hän on hengensä meidän edestämme pannut: niin pitää meidän weljeimme edestä meidän hengemme paneman.

17. Mutta jos jollakin olis tämän mailman hywyyttä, ja näkis weljensä tarwitzewan, ja sulkee sydämensä häneltä, kuingasta Jumalan rakkaus pysyy häneså?

18. Lapsukaiseni! älkämme rakastako sanalla eli kielellä, waan työllä ja totuudella.

19. Siitä me tiedämme, että me totuudesta olemma, ja taidamme hänen edessänsä meidän sydämemme rauhoittaa.

20. Sillä jos meidän sydämemme duomitzee meitä, niin on Jumala suurempi kuin meidän sydämemme, ja tietää kaikki.

21. Te rakkahimmat! jos ei meidän sydämemme duomitze meitä, niin meillä on turwa Jumalaan.

22. Ja mitä me anomme, niin me saamme häneltä, että me hänen käskynsä pidämme, ja teemme mitä hänelle kelpaa.

23. Ja tämä on hänen käskynsä, että me hänen Poikansa JEsuxen Christuxen Nimen päälle uskoisimme, ja rakastaisimma toinen toistamme, niinkuin hän käskyn meille andoi.

24. Ja joka hänen käskynsä pitää, se pysyy häneså, ja hän siinä: Ja siitä me tiedämme, että hän meisä pysyy siitä Hengestä, jonga hän meille andoi.

4. Luku.

Te rakkahimmat! älkäät jokaista Henget uskoko, waan koetelkaat Henget, jos he Jumalasta owat; sillä monda wääriä Prophetaa owat tulleet mailmaan.

2. Siitä te tundekaat Jumalan

lan Hengi: että jokainen Hengi, joka tunnustaa JEsuxen Christuxen Lihaan tulleen, se on Jumalasta.

3. Ja jokainen Hengi, joka ei tunnusta JEsusta Christusta Lihaan tulleexi, ei se ole Jumalasta. Ja se on Antichristuxen Hengi, josta te kuulitta, että hän on tulewa, ja on jo parhallansa mailmasa.

4. Lapsukaiseni! te oletta Jumalasta, ja oletta heidän woittaneet; Sillä se joka teisä on, hän on suurempi kuin se joka mailmasa on.

5. He owat mailmasta, sentähden he puhuwat mailmasta, ja mailma kuulee heitä.

6. Me olemma Jumalasta: ja joka Jumalan tundee, hän kuulee meitä. Joka ei Jumalasta ole, ei hän kuule meitä. Siitä me tunnemme totuuden Hengen ja exytyxen Hengen.

7. Te, rakkahimmat! rakastakamme toinen toistamme, sillä rakkaus on Jumalasta: ja jokainen kuin rakastaa, se on Jumalasta syndynyt, ja tundee Jumalan.

8. Joka ei rakasta, ei hän tunne Jumalata; sillä Jumala on rakkaus.

9. Sen kautta ilmestyi Jumalan rakkaus meidän kohtaamme, että Jumala lähetti ainoan Poikansa mailmaan, että me hänen kauttansa eläisimme.

10. Siinä on rakkaus, ei että me rakastimme Jumalata, waan että hän rakasti meitä, ja lähetti Poikansa sowinnoxi meidän syndeimmä edestä.

11. Te, rakkahimmat! jos Jumala meitä niin rakasti, niin meidän nitää myös toinen toistamme rakastaman.

12. Ei ole yxikän Jumalata koskaan nähnyt. Jos me rakastamma toinen toistamme, niin Jumala pysyy meisä, ja hänen rakkautensa on täydellinen meisä.

13. Siitä me tunnemme että me pysymmä hänesä, ja hän meisä, ja että hän andoi meille hänen Hengestänsä.

14. Ja me näimme, ja todistamme, että Isä on lähettänyt Poikansa mailman Wapahtajaxi.

15. Jokainen kuin tunnustaa JEsuxen Jumalan Pojaxi, hänesä pysyy Jumala, ja hän Jumalasa.

16. Ja me tunsimme ja uskoimme sen rakkauden, jolla Jumala meitä rakastaa. Jumala on rakkaus, ja joka rakkaudesa pysyy, hän pysyy Jumalasa, ja Jumala hänesä.

17. Siinä täytetään rakkaus meisä, että meillä olis turwa Duomio-päiwänä; sillä niinkuin hän on, niin olemma me myös täsä mailmasa.

18. Ei pelko ole rakkaudesa, waan täydellinen rakkaus ajaa pois pelwon, sillä pelwolla on waiwa; Mutta joka pelkää, ei hän ole täydellinen rakkaudesa.

19. Me rakastamme händä; sillä hän rakasti meitä ensin.

20. Jos joku sanoo: minä rakastan Jumalata, ja wihaa weljeänsä, se on walehtelia; Sillä joka ei rakasta weljeänsä, jonga hän näkee, kuinga hän taitaa Jumalata rakastaa, jota ei hän näe?

21. Ja tämä käsky on meillä häneldä: joka Jumalata rakastaa, hänen pitää myös weljeänsä rakastaman.

5. Luku.

Jokainen kuin uskoo että JEsus on Christus, hän on Jumalasta syndynyt: Ja jokainen kuin rakastaa sitä joka synnytti, hän rakastaa myös sitä joka hänestä syndynyt on.

2. Siitä me tunnemme, että me rakastamme Jumalan lapsia, koska me Jumalata rakastamme, ja hänen käskynsä pidämme:

3. Sillä tämä on rakkaus Jumalata kohtaan, että me hänen käskynsä pidämme; ja hänen käskynsä ei ole raskaat.

4. Sillä kaikki mitä Jumalasta syndynyt on, se woittaa mailman: ja meidän uskomme on se woitto, joka mailman woitti.

5. Kuka siis on joka woittaa mailman, jos ei se kuin uskoo että JEsus on Jumalan Poika?

6. Tämä on se joka wedellä ja werellä tulee, JEsus Christus: ei ainoastansa wedellä, waan wedellä ja werellä: Ja Hengi todistaa, että Hengi on totuus.

7. Sillä kolme owat jotka todistawat Taiwaasa: Isä, Sana, ja Pyhä Hengi: ja ne kolme yxi owat.

8. Ja kolme owat jotka todistawat maan päällä: Hengi ja Wesi ja Weri: ja ne kolme yhdesä owat.

9. Jos me ihmisten todistuxen otamme, niin on Jumalan todistus suurempi; Sillä tämä on Jumalan todistus, jonga hän Pojastansa todisti.

10. Joka uskoo Jumalan Pojan päälle, hänellä on todistus itzesänsä: Joka ei usko Jumalata, hän tekee hänen walehteliaxi; Sillä ei hän uskonut sitä todistusta, jonga Jumala on Pojastansa todistanut.

11. Ja tämä on se todistus, että Jumala on meille ijankaikkisen elämän andanut: ja se elämä on hänen Pojasansa.

12. Jolla Jumalan Poika on, hänellä on elämä: jolla ei Jumalan Poika ole, ei hänellä ole elämä.

13. Näitä minä teille kirjoitin, jotka Jumalan Pojan Nimen päälle uskotta; että te tietäisitte teillännä ijankaikkisen elämän olewan, ja että te uskoisitte Jumalan Pojan Nimen päälle.

14. Ja tämä on se turwa kuin meillä on häneen, että jos me jotakin anomme hänen tahtonsa jälkeen, niin hän meitä kuulee.

15. Ja jos me tiedämme että hän meitä kuulee, mitä ikä-

nä me anomme; niin me tiedämme että meille annetaan, mitä me olemma häneldä anoneet.

16. Jos joku näkee weljensä tekewän jongun synnin, ei kuolemahan; hän rukoilkaan, niin hän on andawa niille elämän, jotka syndiä tekewät, ei kuolemahan. Jos syndi on kuolemahan; senkaltaisesta en minä sano, että joku rukoilis.

17. Kaikki wäärys on syndi; on myös muutama syndi ei kuolemahan.

18. Me tiedämme, että jokainen kuin Jumalasta syndynyt on, ei hän syndiä tee; waan joka Jumalasta syndynyt on, se warjelee hänensä, ja se paha ei rupee häneen.

19. Me tiedämme, että me olemma Jumalasta, ja koko mailma on pahuudesa.

20. Mutta me tiedämme; että Jumalan Poika tuli, ja on meille mielen andanut, että me sen Totisen tunnemma; ja olemma siinä Totisesa, hänen Pojasansa JEsuxesa Christuxesa. Tämä on se toinen Jumala, ja se ijankaikkinen elämä.

21. Lapsukaiset! kawahtakaat teitänne epä-jumalista, Amen!

Johannexen toinen Epistola.

Minä, Seurakunnan Wanhin, sille walitulle Frouwalle, ja hänen lapsillensa, joita minä totuudesa rakastan, ja en ainoasta minä, mutta myös kaikki jotka totuuden tundeneet owat;

2. Sen totuuden tähden, joka meisä pysyy, ja meidän kanssamme pitää oleman ijankaikkisesti:

3. Armo, Laupius, Rauha Isäldä Jumalalda, ja HERralda JEsuxelda Christuxelda Isän Pojalda, olkoon teidän kanssanne totuudesa ja rakkaudesa!

4. Minä olen suuresti ihastunut, että minä löysin sinun lapsistas niitä, jotka totuudesa waeldawat, niinkuin me käskyn Isäldä saaneet olemma.

5. Ja nyt rukoilen minä sinua, Frouwa! en että minä uutta käskyä sinulle kirjoittaisin, waan sen kuin meillä alusta oli, että me toinen toistamme rakastaisimme.

6. Ja tämä on rakkaus, että me hänen käskynsä jälkeen waellamme. Tämä on käsky kuin te alusta kuulitta, että te siinä waeldaisitte.

7. Sillä monda wietteliätä on mailmaan tullut, jotka ei tunnusta JEsusta Christusta, että hän on Lihaan tullut: Tämä on wietteliä ja Anti-christus.

8. Katzokaat wisusti teitänne, etten me kadottaisi, mitä me työtä tehneet olemme, waan että me täyden palkan saisimme.

9. Jokainen kuin harhailee, ja ei pysy Christuxen opisa, ei

hänellä ole Jumalata. Joka pysyy Christuxen opissa, hänellä on sekä Isä että Poika.

10. Jos joku tulee teidän tykönne, ja ei tuo tätä opetusta kanssansa, niin älkäät händä huoneeseen ottako, älkäät myös händä terwehtäkö:

11. Sillä joka händä terwehtää, hän on osallinen hänen pahoista töistänsä.

12. Minulla olisi paljon teille kirjoittamista, mutta en minä tahtonut paperilla ja pläkillä; waan minä toiwon tulewani teidän tykönne, ja tahdon läsnä ollessani teidän kanssanne puhua, että meidän ilonime täydellinen olisi.

13. Sinua terwehtäwät sinun walitun sisares lapset, Amen!

Johannexen kolmas Epistola.

Minä, Seurakunnan Wanhin, rakkaalle Gajuxelle, jota minä totuudessa rakastan.

2. Minun rakkaani! ylitzen kaikkein minä toiwotan etteäs menestyisit, ja terweennä olisit, niinkuin sinun sielus menestyy.

3. Sillä minä ihastuin suuresti, koska weljet tulit, ja todistit sinun totuudestas, niinkuin sinä totuudessa waellat.

4. Ei minulla ole suurembata iloa kuin se, että minä kuulen minun lapseni totuudessa waeldawan.

5. Minun rakkaani! sinä teet uskollisesti, mitäs weljille ja wieraille teet;

6. Jotka myös sinun rakkaudestas Seurakunnan edessä todistaneet owat. Ja sinä teet hywin, ettäs heidän kauniisti lähettänyt olet, Jumalan edessä.

7. Sillä hänen nimensä tähden he owat lähteneet, ja ei ole Pakanoilda mitään ottaneet.

8. Niin meidän pitää senkaltaisia korjaaman, että me totuuden apulaiset olisimma.

9. Minä kirjoitin Seurakunnalle; mutta Diotrephes, joka heidän seasansa tahtoo jalo olla, ei ota meitä wastan.

10. Sentähden jos minä tulen, niin minä tahdon nuhdella händä niistä kuin hän tekee, joka pullikoitzee meitä wastan pahoilla sanoilla ja ei niihingän pysäänny, ja ei hän itze weljiä korjaa; estää myös muita jotka niitä korjata tahtowat, ja ajaa heitä pois Seurakunnasta.

11. Minun rakkaani! älä seuraa pahaa, waan hywää. Joka hywin tekee, se on Jumalasta; mutta joka pahoin tekee, ei se ole nähnyt Jumalata.

12. Demetriuxella on jokaitselda todistus, ja itze totuudelta: Ja me myös todistamme, ja te tiedätte että meidän todistuxemme on tosi.

13. Minulla olis paljo sinun tygös kirjoittamista, waan en minä tahtonut pläkillä ja kynällä kirjoittaa.

14. Mutta minä toiwon sinun pian näkewäni; ja läsnäollesani me saamme toinen toistamme puhutella.

15. Rauha olkoon sinulle! Ystäwät terwehtäwät sinua. Terwehdä ystäwitä, kutakin nimeldänsä.

Jacobin Epistola.

1. Luku.

Jacobus, Jumalan ja HERran JEsuxen Christuxen palwelia, toiwottaa kahdelle-toista-kymmenelle Sukukunnalle, jotka hajalla asuwat, terweyttä!

2. Minun rakkaat weljeni! pitäkäät se sulana riemuna, koska te moninaisiin kiusauxiin langeette:

3. Tieten että teidän uskonne koettelemus waikuttaa kärsiwällisyden:

4. Mutta olkoon kärsiwällisyydellä täydellinen työ, että te täydelliset ja wirheettömät olisitta, ja ei misään puuttuwaiset.

5. Mutta jos joldain teistä wiisautta puuttuis, hän anokaan sitä Jumalalda, jokaitzelle wakaasti andawalda, ja ei soimaawalda; ja se hänelle lahjoitetaan.

6. Mutta anokaan uskosa epäilemätä; sillä joka epäilee, se on meren aallon kaltainen, joka tuulelda ajetaan ja liikutetaan.

7. Älkään se ihminen luulko jotain HERralda saawansa.

8. Kaxi-mielinen mies horjuu kaikisa hänen teisänsä.

9. Mutta weli, joka nöyrä on, kehukaan hänen korotuxestansa.

10. Ja taas, joka rikas on, (se kehukaan) alendamisestansa; Sillä niinkuin ruohon kukoistus pitää hänen katooman pois:

11. Sillä Auringo nousi helteen kanssa, ja kuiwais ruohon, ja sen kukkainen warisi, ja hänen kauneudensa katois; niin myös rikkaan pitää teisänsä lakastuman.

12. Autuas on se mies joka kiusauxen kärsii; sillä koska hän koeteltu on, pitää hänen elämän Kruunun saaman, jonga HERRra niille luwannut on, jotka händä rakastawat.

13. Älkään kengän sanoko koska hän kiusataan, että hän Jumalalda kiusataan; Sillä ei Jumala taida kiusattaa pahalda, eikä hän ketään kiusaa.

14. Waan jokainen kiusataan, koska hän omalda himoldansa wietellään ja haukutellaan.

15. Sitte koska himo on siittänyt, niin hän synnyttää synnin; ja syndi, täysi-ikäisexi tullut, tuottaa kuoleman.

16. Älkäät eryko, minun rakkaat weljeni!

17. Kaikkinainen hywä ando, ja kaikkinainen täydellinen lahja tulee ylhäldä walkeuden Isäldä, jonga tykönä ei ole muutosta, eikä walkeuden ja pimeyden waihetusta.

18. Hän on meidän synnyttänyt tahtonsa jälkeen totuuden sanalla, että me uutiset hänen luondo-kappaleistansa olisimma.

19. Sentähden, minun rakkaat weljeni! olkoon jokainen ihminen nopia kuulemaan, (mutta) hidas puhumaan, ja hidas wihaan:

20. Sillä miehen wiha ei tee Jumalan edesä sitä kuin oikein on.

21. Sentähden pangaat pois kaikkinainen saastaisuus ja kaikkinainen pahuus, ja ottakaat sana siweydellä wastan, joka teisä istutettu on, ja woi teidän sielunne autuaxi saattaa.

22. Mutta olkaat myös sanan tekiät, ja ei ainoastan kuuliat, petträin teitänne.

23. Sillä jos joku on sanan kuulia, ja ei tekiä, hän on sen miehen kaltainen, joka ruumiillisen kaswonsa speilisä kurkistelee;

24. Ja sitte-kuin hän itzensä kurkistellut on, niin hän menee pois, ja unohtaa kohta millinen hän oli.

25. Mutta joka katzoo wapauden täydelliseen Lakkiin, ja pysyy, ja ei ole unohtawa kuulia, waan tekiä; se tulee hänen teosansa autuaxi.

26. Jos siis joku teistä näkyy Jumalinen olewan, ja ei suista kieldänsä, waan wiettelee sydämensä; sen Jumalan-palwelus on turha.

27. Se on Isälle ja Jumalalle puhdas ja nuhteeton Jumalan palwelus: oppia Orwoja ja Leskejä heidän murheessansa, ja pitää itzensä saastatoinna mailmalda.

2. Luku.

Rakkaat weljeni! älkäät muodon-katzomisesa pitäkö uskoa meidän kunnian HERran JEsuxen Christuxen päälle.

2. Sillä jos teidän Seurakundaanne tulis joku mies, kandain kulta-sormusta, ja kiiltäwällä waatteella puetettu; Ja tulis myös köyhä ryysyillä;

3. Ja te katzoisitta sitä joka kiildäwisä waatteisa on, ja sanoisitta hänelle: istu täsä hywästi; Ja sille köyhälle sanoisitta: seiso sinä siellä, taikka istu täsä minun jalwoisani;

4. Niin et te sitä oikein ajattele, waan te tuletta Duomarixi, ja teette pahan eroituxen.

5. Kuulkaat, rakkaat weljeni! eikö Jumala ole tämän mailman köyhiä walinnut, jotka uskosa rikkaat ja waldakunnan perilliset owat, jonga hän niille lupais, jotka händä rakastawat?

6. Mutta te oletta häwäisneet köyhän. Eikö rikkaat ole wäkiwaldaiset teitä polkemaan, ja wetämään teitä oikeuden eteen?

7. Eikö he pilkkaa sitä hywää nimeä, josta te nimitetyt oletta?

8. Jos te Kuningaallisen Lain, Raamatun jälkeen täytätte: Rakasta sinun lähimmäistäs niinkuin itziäs; niin te hywin teette.

9. Mutta jos te ihmisten muotoa katzotte, niin te syndiä teette, ja rangaistaan Lailda, niinkuin sen rikkojat.

10. Sillä jos joku koko Lain pitää, ja rikkoo yhdesä, hän on wikapää kaikisa.

11. Sillä se joka sanoi: Ei sinun pidä huorintekemän; hän on myös sanonut: Ei sinun pidä tappaman. Jos et sinä huorintee, mutta tapat, niin sinä olet Lain rikkojaxi tullut.

12. Näin te puhukaat, ja näin te tehkäät, niinkuin ne jotka wapauden Lain kautta pitää duomittaman.

13. Sillä armotoin duomio pitää hänen päällensä tuleman, joka ei ole laupiutta tehnyt; ja laupius kehuu duomiota wastan.

14. Mitä se auttaa, rakkaat weljeni! jos joku sanon hänellänsä uskon olewan, ja ei hänellä kuitengan ole töitä? Taitaako usko hänen autuaxi saattaa?

15. Mutta jos yxi weli taikka sisar alasti olis, ja puuttuis joka-päiwäistä rawindota;

16. Ja joku teistä hänelle sanois: mengäät rauhasa, lämmittäkäät ja rawitkaat teitänne; ja et te kuitengan anna heille mitään ruumiin tarwetta: Mitä se heitä auttais?

17. Näin myös usko, jos ei hänellä töitä ole, on kuollut itzesänsä.

18. Mutta sanokaan joku: sinulla on usko, ju minulla on työt; Osota minulle sinun uskos ilman töitäs, niin minä tahdon minun töilläni osottaa minun uskoni.

19. Sinä uskot että yxi Jumala on; sen sinä oikein teet: perkeleet myös sen uskowat, ja wapisewat.

20. Mutta tahdotkos tietää, sinä turha-mielinen ihminen, että usko ilman töitä kuollut on?

21. Eikö Abraham meidän Isämme töiden kautta wanhurskautetuxi osotettu, koska hän Poikansa Isaakin Altarilla uhrais?

22. Näetkös, että usko on myös waikuttanut hänen töisänsä, ja että usko on töistä täydellisexi tullut?

23. Ja se Raamattu on täytetty, joka sanoo: Abraham uskoi Jumalan, ja se luettiin hänelle wanhurskaudexi, ja hän kutzuttiin Jumalan ystäwäxi.

24. Niin te siis näette, että ihminen töistä wanhurskautetuxi osotetaan, ja ei ainoastansa uskosta.

25. Niin myös portto Rahab, eikö hän töiden kautta wanhurskautetuxi nähty, koska hän korjais tiedustajat, ja päästi heidän toista tietä pojes?

26. Sillä niinkuin ruumis ilman hengetä on kuollut, niin myös uſko on ilman töitä kuollut.

3. Luku.

Ælkäät, rakkaat weljeni! jokainen pyytäkö opettajana olla, tieten että me sitä suuremman Duomion saamme.

2. Sillä moninaisisa me kukin puutumma. Mutta joka ei puheesa langee, se on täydellinen mies, joka woi myös koko ruumiinsa suistaa.

3. Katzo, me panemma hewoisten suuhun sutzet, että he meitä kuulisit, ja heidän koko ruumiinsa me käännämme ymbäri.

4. Katzo, Laiwat myös, ehkä kuinga suuret he owat, ja tuimilda tuulilda ajetaan, kuitengin he käätään ymbäri wähällä perä-laudalla, kuhunga se tahtoo joka sitä hallitzee:

5. Niin myös kieli on pikuinen jäsen, ja kuitenain suuria asioita toimittaa. Katzo, wähä tuli, kuinga suuren metzän se sytyttää.

6. Ja kieli on myös tuli, koska se wäärytyttä kauniſtelee. Kieli on meidän jäsendemme seasa se, joka ruumiin saastuttaa, ja sytyttää kaiken meidän menomme, koska se helwetistä syttyy.

7. Sillä kaikki luondo, sekä petoin että linduin, ja kärmetten ja merelliſten, kesutetaan, ja on kesutettu inhimilliseldä luonnolda.

8. Mutta kieldä ei taida yxikän ihminen hillitä, lewotoinda pahuutta, kuolettawaista myrkkyä täynnänsä olewaa.

9. Sen kautta me kiitämme Jumalata ja Isää, ja sen kautta me myös kiroilemma ihmisiä, jotka Jumalan kuwan jälkeen luodut owat.

10. Samasta suusta kiitos ja kirous käy ulos. Ei se niin, rakkaat weljeni, oleman pidä.

11. Kuohuuko joku lähde yhdestä huowosta makiata ja karwasta wettä?

12. Taitaako, rakkaat weljeni, fikuna-puu kandaa öljyä, taikka wiina-puu fikunia? Niin ei taida myös yxikän lähde suolaista ja makiata wettä wuotaa.

13. Kuka wiisas ja taitawa on teidän seasanne, se osottakaan hywällä menollansa hänen työnsä wiisauden siweydesä.

14. Mutta jos teillä on katkera kiiwaus, ja riita sydämesänne, niin älkäät kerſkatko, ja älkäät walehtelko totuutta wastan.

15. Sillä ei se ole wiisaus joka ylhäldä tullut on, waan maallinen, inhimillinen, ja perkeleellinen.

16. Sillä, kusa kiiwaus ja riita on, siellä on myös sekaseuraiſuus, ja kaikki paha meno.

17. Mutta se wiisaus joka ylhäldä on, se on ensiſti toſin puhdas, sitte rauhallinen, siwiä, uſkowa, täynnä laupiutta ja hywiä hedelmiä, eri seuratoin ja ulko-kullatoin.

18. Mutta wanhurſkauden

hedelmä rauhasa kylwetään, niille jotka rauhan pitäwät.

4. Luku.

Kusta sodat ja tappeluxet tulewat teidän seasanne? Eikö siitä? (nimittäin) teidän himoistanne, jotka teidän jäsenisänne sotiwat?

2. Te himoitzetta, ja ette saa sillä mitään: Te kadehditta ja kiiwaatte, ja ette sillä woita mitään: Te soditta ja tappeletta, ja ei teillä mitään ole, ettet te mitään anokkan.

3. Te anotta, ja et te saa, että te kelwottomasti anotta, että te teidän himoisanne sen kuluttaisitta.

4. Te huorin-tekiät ja huorat, ettekö te tiedä, että mailman ystäwyys on wiha Jumalata wastan? Joka siis tahtoo mailman ystäwä olla, hän tulee Jumalan wiha-miehexi.

5. Eli luulettako, että Raamattu sanoo turhaan: Hengi jok[illegible]esta [illegible]fuu, himoitzee kateutta wastan?

6. Ja andaa runsaamman Armon; sentähden hän sanoo: Jumala seisoo ylpeitä wastan, mutta nöyrille andaa hän armon.

7. Niin olkaat siis Jumalalle alammaiset, seisokaat perkelettä wastan, niin hän teistä pakenee.

8. Lähestykäät Jumalata, niin hän on teitä lähestywä. Puhdistakaat kätenne, te syndiset, ja peratkaat teidän sydämenne, te kaxi-mieliset!

9. Olkaat surulliset, murehtikaat ja itkekäät. Tiedän naurunne käändykön itkuxi, ja ilonne murheexi.

10. Nöyryttäkäät teitänne Jumalan kaswoin edesä, niin hän teitä ylendää.

11. Älkäät toinen toistanne panetelko, rakkaat weljet! Joka weljeänsä panettelee, ja weljensä duomitzee, se panettelee Lakia, ja duomitzee Lain. Mutta jos sinä duomitzet Lain, niin et sinä ole Lain tekiä, waan Duomari.

12. Yxi on Lain andaja, joka woi wapahtaa ja kadottaa. Kuka sinä olet, joka toista duomitzet?

13. Nyt hywin! te kuin sanotta: mengämme tänä-pänä taikka huomena siihen eli siihen Kaupungiin, ja wiettäkämme siinä yxi wuosi, ja tehkämme kauppaa, ja woittakamme;

14. Jotka et te tiedä, mitä huomena tapahtuu. Sillä mikä on teidän elämänne? Se on sumu, joka wähäxi (hetkexi) näkyy, mutta sitte katoo.

15. Mutta teidän piti sanoman: Jos HERra tahtoo, ja me elämme, niin me tätä taikka sitä tahdomma tehdä.

16. Mutta nyt te kerskaatta teitänne teidän ylpeydesänne. Kaikki senkaltainen kerskaus on paha.

17. Sillä joka taitaa hywää tehdä, ja ei tee, niin se on hänelle synnixi.

5. Luku.

Nyt hywin! te rikkaat, itkekäät ja waikeroitkaat teidän wiheljäisyttänne, joka teidän päällenne tulewa on.

2. Teidän rikkaudenne owat mädänneet, teidän waatteenne on koi turmellut:

3. Teidän kuldanne ja hopianne owat ruostuneet, ja niiden ruoste pitää oleman teille todistuxexi, ja pitää syömän teidän lihanne, niinkuin tuli: Te oletta rikkauden koonneet teillenne wiimeisinä päiwinä.

4. Katzo, työmiesten palkka, jotka teidän wainioinne elon niittäneet owat, joka petoxella teildä pidetty on, huutaa; ja elon-leikkajitten parut ja huudot owat tulleet HERran Zebaothin korwille.

5. Te oletta herkuisa eläneet maan päällä, ja oletta teidän hekumanne pitäneet: ja teidän sydämenne syötelleet niinkuin teuras-päiwänä.

6. Te oletta duominneet, te oletta tappaneet wanhurskaan, joka ei ole teitä wastan ollut.

7. Niin olkaat siis kärsiwälliset, rakkaat weljet! HERran tulemiseen asti. Katzo peldomies odottaa kallista maan hedelmätä, ja on kärsiwällinen siihen-asti kuin hän saa warhaisen ja hiljaisen sateen.

8. Niin olkaat te myös kärsiwälliset, ja wahwistakaat sydämenne; Sillä HERran tulemus läheisty.

9. Älkäät huowatko, rakkaat weljet! toinen toistanne wastan, ettet te kadotetuxi tulisi; Katzo, Duomari seisoo owen edesä.

10. Otrakaat rakkaat weljeni! waiwan ja kärsiwälliseyden esi-kuwa niistä Propheteista, jotka HERran nimeen puhuneet owat.

11. Katzo, me sanomma ne autuaxi, jotka kärsineet owat. Jobin kärsiwälliseyden te oletta kuulleet, ja lopun Herralda te tiedätte; sillä HERra on sangen laupias ja armollinen.

12. Ennen kaikkia, rakkaat weljeni! älkäät wannoko, eikä Taiwaan kautta, eikä maan, ei myös yhtään muuta walaa; mutta olkoon teidän puheenne, Niin, kuin Niin on, ja se olkoon Ei, kuin Ei on: ettet te ulko-kullaisuteen langeisi.

13. Jos joku kärsii waiwaa teidän seasanne, se rukoilkaan: jos joku on hywällä mielellä, se weisatkaan wirsiä.

14. Jos joku sairastaa teidän seasanne, hän kutzukaan tykönsä Seurakunnan Papit, ja ne rukoilkaan hänen edestänsä, woidellen händä öljyllä HERran nimeen.

15. Ja uskon rukous parandaa sairaan, ja HERra ojendaa hänen: Ja jos hän on syndiä tehnyt, niin ne hänelle andexi annetaan.

16. Tunnustakaat toinen toisellenne teidän rikoxenne ja rukoilkaat toinen toisenne edes-

tö. että te terweexi tuliſitta. Wanhurſkaan rukous woi paljo, koſka ſe wilpitöin on.

17. Elias oli ihminen, niiſä haluiſa wikapää kuin mekin, ja hän rukoili rukouxella ettei pitänyt ſataman; ja ei ſatanutkan maan päällä kolmena wuotena ja kuutena kuukautena.

18. Ja hän taas rukoili, ja Taiwas andoi ſaeten, ja maa kaswoi hedelmänſä.

19. Rakkaat weljeni! jos joku teiſtä exyis totuudeſta, ja joku palauttais hänen:

20. Se tietkään, että joka ſyndiſen palauttaa tienſä erhetyxeſtä, ſe wapahtaa ſielun kuolemaſta, ja peittää ſyndein paljouden.

Judan Epiſtola.

Judas, JEſuxen Chriſtuxen palwelia, Jacobin weli, niille kutzutuille, jotka Jſäſä Jumalaſa yhitetyt owat, ja JEſuxeſa Chriſtuxeſa wapahdetut:

2. Laupius ja rauha ja rakkaus liſäändyköön teille!

3. Te rakkaat! että minulla oli ſuuri halu teille yhteiſeſtä autuudeſta kirjoittaa, pidin minä ſen tarpellisna, teitä kirjoituxella neuwoa, että te uſkon puoleſta kilwoitteliſitta, joka kerran Pyhille annettu on.

4. Sillä muutamat ihmiſet owat myös luikahtaneet ſiſälle, jo muinen kirjoitetut tähän duomioon, jumalattomat, jotka meidän Jumalan Armon wetäwät haureuteen, ja kieltäwät Jumalan, joka ainoa hallitzia on, ja meidän HERran JEſuxen Chriſtuxen.

5. Mutta minä tahdon teille muiſtuttaa, että te ſen kerran tietäiſitte, että koſka HERra Kanſanſa Egyptiſtä terweennä pelaſtanut oli, hukkais hän ſitte ne jotka ei uſkoneet.

6. Ja ne Engelit, jotka ei etuanſa ſäilyttäneet, waan annoit ylön kotonſa, on hän kätkenyt pimeyteen ijankaikkiſilla kahleilla, ſen ſuuren päiwän Duomioon aſti.

7. Niinkuin Sodoma ja Gomorra, ja ne lähi-kaupungit, jotka ſillä muotoa kuin hekin huorin tehneet olit, ja muukalaiſen lihan jälkeen menneet, owat pannut muille opixi, ijankaikkiſen tulen waiwaa kärſimään.

8. Niin owat myös nämät unen-näkiät, jotka lihan ſaastuttawat, hallituxet katzowat ylön, ja Majeſtetejä pilkkaawat.

9. Mutta Michael, ſe ylimmäinen Engeli, koſka hän perkeleen kanßa riiteli ja kamppaili Moſexen ruumiiſta, ei rohjennut ſanoa pilkan duomiota, waan ſanoi: HERra ſinun rangaiſkoon.

10. Mutta nämät pilkkaawat

niitä, joista ei he mitään tiedä; waan mitä he luonnon kautta tietäwät, niinkuin muut järjettömät eläimet, niisä he turmelduwat.

11. Woi heitä! sillä he käywät Cainin tiellä, ja langeewat Balaamin eryreen palkan tähden, ja hukkuwat Coren kapinasa.

12. Nämät owat häpiä-pilkut wierasna olleſanſa teidän rakkaus-aterioiſanne, jotka rawitzewat itziänsä pelkäämätä: he owat wedettömät pilwet, jotka tuulelda ajetaan ymbäri, paljaat hedelmättömät puut, kahdesti kuolleet, juurinensa rewäistyt ylös;

13. Meren julmat aallot, jotka heidän oman häpiänsä wahtuwat, erywäiset tähdet, joille pimeyden kauhius on ijankaikkiseſti tähdelle pandu.

14. Niin on myös Enoch, seitzemäs Adamista, senkaltaiſista ennuſtanut ja ſanonut: Katzo, HERra tulee monen tuhannen pyhäinsä kanßa,

15. Tekemään kaikkein duomiota, ja rangaiſemaan kaikkia jumalattomia heidän seaſanſa, kaikkein heidän jumalottomain töidensä tähden, joilla he pahaa tehneet owat, ja kaikkia ſitä kowaa, kuin ne jumalattomat ſyndiſet händä waſtan puhuneet owat.

16. Nämät owat napiſiat ja walittajat, omain himoinsa jälkeen waeldawaiſet: ja heidän ſuunsa puhuu röykkiöitä ſanoja, ja he ihmettelewät ihmiſiä, hyödytyxen tähden.

17. Mutta te, rakkaat weljet! muiſtakaat niitä ſanoja, kuin ennen meidän HERran JEſuxen Chriſtuxen Apoſtoleilda ſanottiin:

18. Että wiimeiſellä ajalla tulewat pilkkaajat, jotka jumalattomiſa himoiſanſa waeldawat.

19. Nämät owat ne, jotka eri-ſeurat tekewät; lihalliſet, joilla ei Hengeä ole.

20. Mutta te, minun rakkaani! rakendakaat, itziänne teidän kaikkein pyhimmän uſkonne päälle, Pyhän Hengen kautta, ja rukoilkaat, pitäin teitänne keſkenännä Jumalan rakkaudeſa.

21. Ja odottakaat meidän HERran JEſuxen Chriſtuxen laupiutta ijankaikkiſeen elämään.

22. Ja pitäkäät ſe eroitus, että te muutamia armahtaiſitte,

23. Mutta muutamia pelwolla autuaxi tekiſitte. Ja temmatkaat heitä ulos tuleſta, ja wihatkaat lihalda ſaaſtutettua waatetta.

24. Mutta hänelle, joka teidän woi langeemuxeſta warjella, ja aſettaa nuhteetoinna kunnianſa kaswoin eteen, riemulla:

25. Ainoalle wiiſaalle Jumalalle, meidän Wapahtajallemme, olkoon kunnia, ja Majeſteti, ja walda, ja woima, nyt ja kaikeſa ijankaikkiſuudeſa, Amen!

Johannexen Ilmestys.

1. Luku.

JEsuxen Christuxen Ilmestys, jonga Jumala hänelle andoi, ilmoittaa palwelioillensa niitä kuin pian tapahtuman pitää: Ja on tiettäwäxi tehnyt, ja lähettänyt Engelinsä kautta Palweliallensa Johannexelle:

2. Joka todisti Jumalan sanaa, ja todistuxen JEsuxesta Christuxesta, ja mitä hän nähnyt oli.

3. Autuas on se, joka lukee, ja ne jotka kuulewat Prophetian sanat, ja pitäwät ne kuin siinä kirjoitetut owat; sillä aika on läsnä.

4. Johannes niille seitzemälle Asian Seurakunnalle: Armo olkoon teille ja rauha, sildä joka on, ja joka oli, ja joka tulewa on; ja niildä seitzemäldä Hengeldä, jotka hänen istuimensa edesä owat;

5. Ja JEsuxelda Christuxelda, joka se uskollinen todistaja on, ja esikoinen kuolleista, ja maan Kuningasten Päämies; joka meitä rakasti, ja on meitä werellänsä meidän synneistämme pesnyt;

6. Ja teki meidän Kuningaixi ja Papeixi Jumalan ja hänen Isänsä edesä. Hänelle olkoon kunnia ja walda ijankaikkiseſta ijankaikkiseen, Amen!

7. Katzo, hän tulee pilwein warjosa, ja jokaitzen silmän pitää hänen näkemän, ja ne jotka händä läpitze-pistäneet owat; ja kaikki maan sukukunnat pitää parkuman. Niin, Amen!

8. Minä olen A ja O, Alku ja Loppu, tanoo HERra, joka on, joka oli, ja joka tulewa on, Kaikkiwaldias.

9. Minä Johannes, teidän weljenne, ja osallinen waiwasa ja waldakunnasa, ja kärsiwälliſydesä, JEsuxesa Christuxesa, olin siinä luodosa joka kutzutaan Patmos, Jumalan sanan, ja JEsuxen Christuxen todistuxen tähden.

10. Minä olin Hengesä yhtenä Sunnuntaina, ja kuulin minun jäljesäni suuren äänen, niinkuin Basunan,

11. Sanowan: Minä olen A ja O, ensimäinen ja wiimeinen. Mitäs näet, kirjoita kirjaan, ja lähetä Asian Seurakunnille, jotka Epheſosa owat, ja Smyrnasa, ja Pergamosa, ja Thyathirasa, ja Sardisa, ja Philadelphiasa, ja Laodiceasa.

12. Ja minä käännyin sitä ändä katzomaan kuin minun kanßani puhui: Ja minun käätesäni näjin minä seitzemän kullaista Kynttilä-jalkaa.

13. Ja niitten kullaisten Kynttilä-jalkain keskellä ihmisen Pojan muotoisen, waateteun pitkällä hameella, ja wyötetyn rinnoilda kullaisella wyöllä.

14. Mutta hänen päänsä ja hiuxensa olit walkiat, niinkuin walkia willa, ja niinkuin lumi: Ja hänen silmänsä niinkuin tulen liekki:

15. Ja hänen jalkansa walando-wasken kaltaiset, niinkuin pätzisä palawaiset: Ja hänen äänensä oli niinkuin paljon weden kuohina.

16. Ja seitzemän tähteä olit hänen oikiasa kädesänsä: Ja hänen suustansa käwi ulos kaxiteräinen teräwä miekka, ja hänen kaswonsa niinkuin Auringo paistaa woimasansa.

17. Ja kuin minä hänen näjin, langeisin minä hänen jalkainsa eteen niinkuin kuollut. Ja hän pani oikian kätensä minun päälleni, ja sanoi minulle: Älä pelkää, minä olen ensimäinen ja wiimeinen:

18. Ja eläwä, ja olin kuollut, ja katzo, minä olen eläwä ijankaikkisesta ijankaikkiseen: Amen! Ja minulla on helwetin ja kuoleman awaimet.

19. Kirjoita mitäs nähnyt olet, mitä nyt on, ja mitä tästä lähin tapahtuwa on.

20. Se salaisuus niistä seitzemästä Tähdestä, kuin sinä minun oikiasa kädesäni nähnyt olet, ja ne seitzemän kullaista Kynttilä-jalkaa. Ne seitzemän Tähteä owat niitten seitzemän Seurakunnan Engelit: ja ne seitzemän Kynttilä-jalkaa, kuin sinä nähnyt olet, owat seitzemän Seurakundaa.

2. Luku.

Kirjoita Epheson Seurakunnan Engelille: Näitä sanoo se joka niitä seitzemää Tähteä pitää oikiasa kädesänsä, joka käy seitzemän kullaisen Kynttilä-jalan keskellä:

2. Minä tiedän sinun työs, ja tekos, ja sinun kärsiwälliseydes, ettet sinä woi kärsiä pahoja: sinä olet niitä jo kiusannut, jotka heitänsä Apostoleixi sanowat, ja ei ole: ja löysit heidän walehteliaxi:

3. Ja sinä kannoit ja kärseit, ja minun Nimeni rähden sinä työtä teit, ja et wäsynyt.

4. Mutta minulla on sinua wastan, että sinä sen sinun ensimäisen rakkaudes annoit ylön.

5. Muista siis kustas langeisit pois, ja tee parannus, ja tee niitä ensimäisiä töitä. Waan jos ei, niin minä tulen sinulle pian, ja syöxen pois sinun kynttilä-jalkas sialtansa, ellet sinä tee parannusta.

6. Mutta se sinulla on, että wihaat Nicolaitain töitä, joita minäkin wihaan.

7. Jolla korwa on, se kuulkaan mitä Hengi Seurakunnille sanoo. Sen, joka woittaa, annan minä elämän puusta syödä, kuin keskellä Jumalan Paradisiä on.

8. Ja Smyrnan Seurakunnan Engelille, kirjoita: Näitä sanon ensimäinen ja wiimeinen, joka oli kuollut, ja elää:

9. Minä tiedän sinun tekos,

ja waiwas ja köyhyydes, (mutta sinä olet rikas,) ja niitten pilkan, jotka heitänsä Judalaisixi sanowat, ja ei olekkan, waan owat Saatanan joukko.

10. Älä sinä niitä ensingän pelkää kuin sinun kärsimän pitää. Katzo, perkele on muutamia teistä heittäwä fangeuteen, kiusattaa. Ja teillä pitää oleman waiwa kymmenen päiwää. Ole uskollinen kuolemaan asti, niin minä sinulle elämän Kruunun annan.

11. Jolla korwa on, se kuulkaan mitä Hengi Seurakunnille sanoo. Joka woittaa, ei se toiselda kuolemalda wahingoiteta.

12. Ja Pergamon Seurakunnan Engelille kirjoita: Näitä sanoo se, jolla on se kaxiteräinen teräwä miekka:

13. Minä tiedän sinun tekos, ja kusas asut, kusa Saatanan istuin on: ja sinä pidät minun Nimeni, ja et kieltänyt minun uskoani, niinäkän päiwinä, joina Antipas, minun uskollinen Todistajani, teidän tykönänne tapettu on, kusa Saatanas asuu.

14. Mutta minulla on wähä sinua wastan: että sinulla siellä on niitä, jotka Balaamin oppia pitäwät, joka opetti Balachin andamaan pahennusta Israelin lasten edesä, epäjumalden uhria syödä, ja salawuoteudesa maata.

15. Niin myös sinulla on niitä jotka Nicolaitain oppia pitäwät, jota minä wihaan.

16. Tee parannus: waan jos ei, niin minä tulen sinulle pian, ja tappelen heidän kanssansa minun suuni miekalla.

17. Jolla korwa on, se kuulkaan mitä Hengi Seurakunnille sanoo. Sen, joka woittaa, annan minä syödä siitä salatusta Mannasta, ja tahdon hänelle hywän todistuxen andaa, ja sillä todistuxella uuden kirjoitetun Nimen, jota ei yxikän tiedä, waan se joka sen saa.

18. Ja Thyatiran Seurakunnan Engelille kirjoita: Näitä sanoo Jumalan Poika, jonga silmät owat niinkuin tulenliekki, ja hänen jalkansa walandowaiken kaltaiset:

19. Minä tiedän sinun tekos, ja rakkaudes, ja palweluxes, ja uskos, ja sinun kärsiwällisyydes ja sinun tekos, ja ne wiimeiset usiammat kuin ensimäiset:

20. Waan minulla on wähä sinua wastan, että sallit sen waimon Jesabelin, joka hänensä Prophetißaxi sanoo, opettawan, ja minun palwelioitani wiettelewän, salawuoteudesa makaawan, ja epäjumalden uhria syöwän.

21. Ja minä annoin hänelle ajan parannusta tehdä hänen salawuoteudestansa, mutta ei hän tehnytkän.

22. Katzo, minä panen hänen wuoteeseen, ja ne jotka hänen kanssansa huorin tekewät, suureen waiwaan,, ellei he tee parannusta heidän töistänsä.

23. Ja hänen lapsensa minä tapan kuolemalla. Ja jokaitzen Seurakunnan pitää tietämän, että minä olen se joka munaskuut ja sydämät tutkin; Ja annan kullekkin teistä, teidän, työnne jälkeen.

24. Mutta teille minä sanon, ja muille jotka Thyatiraſa oletta, joilla ei tämä oppi ole, ja jotka ei Saatanan sywyyttä tundeneet, niinkuin he sanowat: en minä laske teidän päällenne muuta kuormaa.

25. Kuitengin se kuin teillä on pitäkäät siihen asti kuin minä tulen:

26. Ja joka woittaa ja minun tekoni hamaan loppuun asti pitää, sille minä annan woiman pakanoitten ylitze:

27. Ja hänen pitää heitä rautaiſella witzalla hallitzeman, ja niinkuin Sawen-walajan astioita heitä särkemän, niinkuin minäkin Isäldäni sain.

28. Ja annan hänelle Kointähden.

29. Jolla korwa on, se kuulkaan, mitä Hengi Seurakunnille sanoo.

3. Luku.

Ja kirjoita Sardin Seurakunnan Engelille: Näitä sanoo se, jolla ne seitzemän Jumalan Hengeä, ja ne seitzemän tähteä owat: Minä tiedän sinun tekos; sillä sinulla on nimi, ettäs elät, ja olet kuollut.

2. Ole walpas ja wahwista niitä muita jotka kuolemallanſa owat; Sillä en minä löynnyt sinun tekojas täydelliſexi Jumalan edeſä.

3. Niin ajattele siis kuinga ſinä saanut ja kuullut olet, ja pidä se, ja tee parannus. Ellet ſinä siis walwo, niin minä tulen ſinun päälles niinkuin waras, ja et ſinä tiedä millä hetkellä minä ſinun päälles tulen.

4. Sinulla on myös muutamat nimet Sardiſa, jotka ei ole heidän waatteitanſa ſaastuttaneet. Niitten pitää minun kanßani walkeiſa waatteiſa waeldaman; ſillä he owat mahdolliſet.

5. Joka woittaa, ſe pitää walkeilla waatteilla puetettaman; ja en minä pyhi hänen nimeänſä elämän Kirjaſta; ja minä tahdon tunnuſtaa hänen nimenſä minun Iſäni edeſä, ja hänen Engeleinſä edeſä.

6. Jolla korwa on, ſe kuulkaan mitä Hengi Seurakunnille ſanoo.

7. Ja Philadelphian Seurakunnan Engelille kirjoita: Näitä ſanoo ſe Pyhä, ſe Totinen, jolla on Dawidin awain: joka awaa, ja ei yrikän ſulje: joka ſulkee, ja ei yrikän awaja:

8. Minä tiedän ſinun tekos: katzo, minä annoin ſinun eteeſ aukian owen, ja ei yrikän woi ſitä ſulkea; ſillä ſinulla on wähä woimaa, ja pidät minun ſanani, etkä minun Nimeäni kieldänyt.

9. Katzo,

9. Katzo, minä annan sinulle Saatanan joukosta ne jotka heitänsä Judalaisixi sanowat, ja ei olekkan, waan he walehtelewat. Katzo, minä tahdon waatia heitä siihen, että heidän pitää tuleman ja kumarraman sinun jalkais edesä, ja heidän pitää tietämän, että minä sinua rakastin.

10. Että pidit minun kärsiwälliseydeni sanat, niin minä tahdon sinun warjella kiusauksen hetkestä, joka koko maan piirin päälle tulewa on, niitä kiusaamaan, jotka maan päällä asuwat.

11. Katzo, minä tulen pian: pidä mitä sinulla on, ettei kengän sinun Kruunuas ottaisi.

12. Joka woittaa, hänen minä teen patzaaxi minun Jumalani Templisä, ja ei hänen pidä sillen sielda lähtemän ulos. Ja tahdon kirjoittaa hänen päällensä minun Jumalani Nimen, ja minun Kaupungini sen uuden Jerusalemin Nimen, joka Taiwaasta minun Jumalaldani tuli alas, ja minun uuden Nimeni.

13. Jolla korwa on, se kuulkaan mitä Hengi Seurakunnille sanoo.

14. Ja Laodicean Seurakunnan Engelille kirjoita: Näitä sanoo se Amen, se uskollinen ja totinen Todistaja, se Jumalan luondo-kappalden alku.

15. Minä tiedän sinun tekos, ettet sinä kylmä etkä palawa ole. O joskas kylmä taikka palawa olisit!

16. Sentähden että pensiä olet, ja et kylmä etkä palawa, rupean minä sinua minun suustani oxendamaan ulos.

17. Että sanot: Minä olen rikas, minä olen rikastunut, ja en minä mitään tarwitze: ja et tiedä, että wiheljäinen ja raadollinen olet; köyhä, sokia, ja alastoin.

18. Minä neuwon sinua minuldani ostamaan Kuldaa tulella selitettyä, että rikastuisit; ja walkiat waatteet, joilla sinuas pukisit, ettei sinun alastomudes häpy näkyisi: ja woitele silmäs silmä-woiteella, että näkisit.

19. Joita minä rakastan, niitä minä myös nuhtelen ja kuritan. Niin ole siis ahkera, ja tee parannus.

20. Katzo, minä seison owella, ja kolkutan: jos joku minun ääneni kuulee, ja awaa owen, sen tygö minä tahdon mennä sisälle, ja pitää ehtollista hänen kanssansa, ja hän minun kanssani.

21. Joka woittaa, sen minä annan istua minun kanssani minun istuimellani, niinkuin minäkin woitin, ja olen minun Isäni kanssa hänen istuimellansa istunut.

22. Jolla korwa on, se kuulkaan mitä Hengi Seurakunnille sanoo.

4. Luku.

Sitte näjin minä, ja katzo, owi awattiin Taiwaasa,

ja se ensimäinen ääni, jonga minä kuulin niinkuin Basunan puhuwan minun kanssani, sanoi: astu tänne ylös, ja minä osotan sinulle mitä tästä-lähin tapahtuwa on.

2. Ja kohta minä olin Hengessä: ja katzo, istuin oli pandu Taiwaaseen, ja istuimella oli (yxi) istuwa.

3. Ja se joka istui, oli näkyänsä sen kiwen Jaspixen ja Sardin kaltainen: Ja Taiwaan Kaari istuimen ympäri, näkyänsä Smaragdin kaltaimen.

4. Ja sen istuimen ympärillä oli neljä-kolmatta-kymmendä istuinda: ja niillä istuimilla näjin minä neljä-kolmatta-kymmendä Wanhinda istuwan, walkeilla waatteilla puetettuna, ja heidän päänsä olit kullaiset Kruunut.

5. Ja istuimesta käwit ulos leimauxet, ja pitkäiset, ja äänet: ja seitzemän tulista lamppua paloit istuimen edessä, jotka seitzemän Jumalan Hengeä owat.

6. Ja istuimen edessä oli niinkuin klasinen meri, Kristallin muotoinen; ja keskellä istuinda ja ymbäri istuinda neljä eläindä, edestä ja takaa silmiä täynnänsä.

7. Ja ensimäinen eläin oli jalo-peuran muotoinen, ja toinen eläin wasikan muotoinen, ja kolmannella eläimellä olit niinkuin ihmisen kaswot, ja neljäs eläin lendäwäisen kotkan muotoinen.

8. Ja niillä neljällä eläimellä olit kullakin kuusi siipeä ympärillä, ja he olit sisäldä silmiä täynnänsä: Ja ei heillä ollut lepoa päiwällä eikä yöllä, ja sanoit: Pyhä, Pyhä, Pyhä on HERra Jumala Kaikkiwaldias, joka oli, ja joka on, ja joka tulewa on.

9. Ja koska ne eläimet annoit kiitoxen ja kunnian ja siunauxen, sille kuin istuimella istui, joka elää ijankaikkisesta ijankaikkiseen;

10. Niin ne neljä-kolmatta-kymmendä Wanhinda langeisit sen Istuimella-istuwaisen eteen, ja kumarten rukoilit sitä joka elää ijankaikkisesta ijankaikkiseen: ja heitit heidän Kruununsa istuimen eteen, ja sanoit:

11. HERra! sinä olet mahdollinen saamaan ylistyxen ja kunnian ja woiman; Sillä sinä olet kaikki luonut, ja sinun tahdostas he owat, ja luodut owat.

5. Luku.

Ja minä näjin Istuimella-istuwaisen oikiasa kädessä Kirjan, sisäldä ja ulkoa kirjoitetun, seitzemällä sinetillä lukitun.

2. Ja minä näjin wäkewän Engelin suurella äänellä saarnaawan: Kuka on mahdollinen tätä Kirjaa awaamaan, ja hänen sinettiänsä päästäämään?

3. Ja ei yxikän woinut, eikä Taiwaasa, eikä maasa, eikä maan alla, sitä Kirjaa awata, eikä siihen katzoa.

4. Ja minä itkin kowin ett-

ei yxikän löytty mahdolleexi sitä Kirjaa awaamaan, eikä sitä näkemään.

5. Ja yxi Wanhimmista sanoi minulle: älä itke: katzo, Jalo-peura woitti, joka on Judan sukukunnasta, Dawidin juuri, awaamaan sitä Kirjaa, ja päästämään sen seitzemää sinettiä.

6. Ja minä näjin; ja katzo, keskellä istuinda ja neljän eläimen, ja Wanhimmitten keskellä, seisoi Karitza, niinkuin tapettu, jolla oli seitzemän sarwea, ja seitzemän silmää; jotka owat seitzemän Jumalan Hengeä, kaikelle maalle lähetetyt.

7. Ja se tuli ja otti Kirjan Istuimella-istuwaisen oikiasta kädestä.

8. Ja koska hän Kirjan ottanut oli, langeisit ne neljä eläindä ja neljä-kolmatta-kymmendä Wanhinda Karitzan eteen, ja jokaitzella oli kandele ja kullaiset maljat suitzutusta täynnä, jotka owat pyhäin rukouxet.

9. Ja weisaisit uutta wirttä, sanoden: sinä olet mahdollinen Kirjaa ottomaan, ja sen sineteitä awaamaan; sillä sinä olet tapettu, ja werelläs meitä Jumalalle lunastit, kaikkinaisista sukukunnista, ja kielistä, ja kansoista, ja pakanoista:

10. Ja olet meidän tehnyt meidän Jumalallemme Kuningaixi ja Papeixi; ja me saamma wallita maan päällä.

11. Ja minä näjin ja kuulin monen Engelin äänen, istuimen ja eläinden ja Wanhimmitten ympärillä: ja heidän lukunsa oli kymmenen tuhatta kertaa kymmenen tuhatta, ja tuhannen kertaa tuhatta.

12. Ja sanoit suurella äänellä: Karitza, joka tapettu on, on mahdollinen ottamaan woiman, ja rikkauden, ja wiisauden, ja kunnian, ja kiitoxen, ja siunauxen.

13. Ja kaikki luondo-kappaleet, Taiwaasa olewaiset, ja maan päällä, ja maan alla, ja meresä, ja kaikki kuin niisä owat, kuulin minä sanowan Istuimella-istuwaiselle, ja Karitsalle: Siunaus ja kunnia, ja ylistys, ja woima, ijankaikkisesta ijankaikkiseen!

14. Ja ne neljä eläindä sanoit: Amen! Ja ne neljä-kolmatta-kymmendä Wanhinda langeisit maahan, kumarsit ja rukoilit Händä joka elää ijankaikkisesta ijankaikkiseen.

6. Luku.

Ja minä näjin, koska Karitza ensimäisen sinetin awais: ja minä kuulin yhden niistä neljästä eläimestä sanowan, niinkuin pitkäisen jylinän: tule ja katzo.

2. Ja minä näjin, ja katzo, walkia Orhi: ja se joka sen päällä istui, piti joutzea: ja hänelle annettiin Kruunu, ja hän läxi woittamaan, ja saamaan woittoa.

3. Ja koska hän toisen sine-

tin awais, kuulin minä toisen eläimen sanowan: tule ja katzo.

4. Ja ruskia Orhi meni ulos, ja sille, joka sen päällä istui, annettiin rauhan maasta ottaa pois, että heidän piti keskenänsä toinen toisensa tappaman: ja hänelle oli suuri miekka annetu.

5. Ja koska hän kolmannen sinetin awais, kuulin minä kolmannen eläimen sanowan: tule ja katzo. Ja minä näjin, ja katzo, musta Orhi; ja sillä joka sen päällä istui, oli waaka kädesä.

6. Ja minä kuulin äänen neljän eläimen keskeldä sanowan: mitta nisuja yhteen penningiin, ja kolme mittaa ohria yhteen penningiin; ja älä wiinaa eikä öljyä wahingoita.

7. Ja koska hän awais neljännen sinetin, kuulin minä neljännen eläimen äänen sanowan: tule ja katzo.

8. Ja minä näjin, ja katzo, yxi hiiren-karwainen Orhi, ja joka sen päällä istui, sen nimi oli kuolema: ja helwetti noudatti händä: Ja hänelle annettiin woima tappaa neljättä osaa maan päldä, miekalla, ja näljällä, ja surmalla, ja pedoilda maan päällä.

9. Ja koska hän wiidennen sinetin awais, näjin minä Altarin alla niitten sielut jotka Jumalan sanan tähden tapetut olit, ja sen todistuxen tähden kuin heillä oli.

10. Ja he huusit suurella äänellä, sanoden: Sinä pyhä ja totinen HERra! kuinga kauwan et sinä duomitze ja meidän wertamme kosta, niille jotka maan päällä asuwat?

11. Ja kullekkin heistä annettiin walkia waate; ja sanottiin heille, että heidän piti wielä wähän aikaa lewäämän, siihen-asti kuin heidän kanßapalweliainsa ja weljeinsä luku täytetyxi tulis, jotka piti tapettaman niinkuin hekin.

12. Ja minä näjin, koska hän kuudennen sinetin awais, katzo, niin tapahtui suuri maan-järistys: ja Auringo tuli mustaxi niinkuin karwa-säkki, ja Kuu tuli kokonansa niinkuin weri.

13. Ja Tähdet putoisit Taiwaasta maan päälle, niinkuin fikuna-puu fikunansa waristaa, koska hän suurelda tuulelda häälytetään.

14. Ja Taiwas pakeni niinkuin kämärtynyt Kirja, ja kaikki wuoret ja luodot siirtiin sioistansa.

15. Ja Kuningaat maan päällä, ja Ylimmäiset, ja rikkaat, ja Päämiehet, ja wäkewät, ja kaikki orjat, ja kaikki wapaat kätkit heitänsä luoliin ja wuorten rotkoihin.

16. Ja sanoit wuorille ja kukkuloille: langetkaat meidän päällemme, ja peittäkäät meitä sen kaswoin edestä joka istuimella istuu, ja Karitzan wihasta:

17. Sillä se suuri hänen wihansa päiwä on tullut, ja kuka woi pysyä?

7. Luku.

Ja sitte näjin minä neljä Engeliä seisowan neljän maankulman päällä, ja neljää maan tuulda pitäwän, ettei tuuli olisi puhaltanut maan päällä, eikä meren päälle, eikä yhdengän puun päälle.

2. Ja minä näjin toisen Engelin Auringon koitosta tulewan ylös, jolla oli eläwän Jumalan sinetti; ja hän huusi suurella äänellä niille neljälle Engelille, joitten maata ja merta oli annettu wahingoittaa,

3. Ja sanoi: älkäät maata eikä merta eikä puita wahingoittako, siihen-asti kuin me merkitzemmä meidän Jumalamme palweliat heidän otzisansa.

4. Ja minä kuulin merkittyin luwun olewan sato ja neljäwiidettä-kymmendä tuhatta, jotka kaikkein Israelin lasten sukukunnista merkityt olit.

5. Judan sukukunnasta, kaxitoista-kymmendä tuhatta merkityt: Rubenin sukukunnasta, kaxi-toista-kymmendä tuhatta merkityt: Gadin sukukunnasta, kaxi-toista-kymmendä tuhatta merkityt.

6. Aßerin sukukunnasta, kaxitoista-kymmendä tuhatta merkityt: Naphtalin sukukunnasta, kaxi-toista-kymmendä tuhatta merkityt: Manaßen sukukunnasta, kaxi-toista-kymmendä tuhatta merkityt:

6. Simeonin sukukunnasta, kaxi-toista-kymmendä tuhatta merkityt: Lewin sukukunnasta, kaxi-toista-kymmendä tuhatta merkityt: Isascharin sukukunnasta, kaxi-toista-kymmendä tuhatta merkityt:

8. Zabulonin sukukunnasta, kaxi-toista-kymmendä tuhatta merkityt: Josephin sukukunnasta, kaxi-toista-kymmendä tuhatta merkityt: BenJaminin sukukunnasta, kaxi-toista kymmendä tuhatta merkityt:

9. Sen jälkeen näjin minä; ja katzo, suuri joukko, jota ei yxikän lukea tainnut, kaikista pakanoista, ja sukukunnista, ja kansoista ja kielistä, seisowan istuimen edesä, ja Karitzan edesä, walkeilla waatteilla puetetut: ja palmut heidän käsisänsä.

10. Ja he huusit suurella äänellä, sanoden: Autuus olkoon meidän Jumalallemme joka istuimella istuu, ja Karitzalle!

11. Ja kaikki Engelit seisoit ympäri istuinda, ja Wanhimpita, ja neljää eläindä, ja langeisit kaswoillensa istuimen eteen, kumarsit ja rukoilit Jumalata,

12. Sanoden: Amen! Siunaus, ja ylistys, ja wiisaus, ja kiitos, ja kunnia, ja woima, ja wäkewyys, olkoon meidän Jumalallemme ijankaikkisesta ijankaikkiseen! Amen!

13. Ja yxi Wanhimmista wastais, ja sanoi minulle: kutka nämät walkeilla waatteilla puetetut owat, ja kusta he tulleet owat?

14. Ja minä sanoin hänelle: Herra: sinäpä sen tiedät. Ja

hän sanoi minulle: nämät owat ne, jotka suuresta waiwasta tulit, ja he owat heidän waatteensa pesneet, ja owat heidän waatteensa Karitzan weresä walaisneet.

15. Sentähden owat he Jumalan istuimen edesä, ja palwelewat händä päiwällä ja yöllä hänen Templisänsä: Ja se joka istuimella istuu, on heitä warjoowa.

16. Ei heidän pidä enä isoman, eikä enä janooman, eikä Auringo langee heidän päällensä, ei myös yxikän muu poltto.

17. Sillä Karitza, joka istuimen keskellä on, kaitzee heitä ja johdattaa heitä eläwäin wesi-lähdetten tygö; ja Jumala on kuiwaawa kaikki kyyneleet heidän silmistänsä.

8. Luku.

Ja koska hän seitzemännen sinetin awais, oltiin ääneti Taiwaasa lähes puoli hetkeä.

2. Ja minä näjin seitzemän Engeliä Jumalan edesä seisowan, joille seitzemän Basunata annettiin.

3. Ja yxi toinen Engeli tuli, ja seisoi Altarin edesä, ja hänellä oli kullainen pyhän-sawun astia; jolle paljo suitzutusta annettiin, kaikkein Pyhäin rukouxiin, sille kullaiselle Altarille andaaxensa, joka on istuimen edesä.

4. Ja se suitzutuxen-sawu Pyhäin rukouxista, nousi Engelin kädestä Jumalan eteen.

5. Ja Engeli otti pyhän-sawun astian, ja täytti sen Altarin tulesta, ja heitti maan päälle: Ja niin tapahduit äänet ja pitkäisen jylinät ja leimauxet ja maan järistyxet.

6. Ja ne seitzemän Engeliä seitzemällä Basunalla hangitsit Basunilla soittamaan.

7. Ja ensimäinen Engeli soitti Basunalla, ja tuli rakehita ja tulda werellä sekoitettuja, jotka maan päälle heitettiin; Ja kolmas osa puista paloi, ja kaikki wiherjäinen ruoho paloi.

8. Ja toinen Engeli soitti Basunalla, ja mereen heitettiin niinkuin suuri wuori tulesa palawa, ja kolmas osa meresä tuli werexi;

9. Ja kolmas osa eläwistä luondo-kappaleista meresä kuoli, ja kolmas osa haaxista hukkui.

10. Ja kolmas Engeli soitti Basunalla, ja suuri Tähti langeis Taiwaasta, palawa niinkuin tuli-soitto, ja langeis kolmannen osan wirtain ja wesi-lähdetten päälle.

11. Ja se Tähti kutzutaan Koiruohoxi: Ja kolmas osa wesistä muuttui Koi-ruohoxi, ja monda ihmistä kuoli wetten tähden, että ne haikiaxi tehdyt olit.

12. Ja neljäs Engeli soitti Basunalla, ja kolmas osa Auringosta loukattiin, ja kolmas osa Kuusta, ja kolmas osa Tähdeistä; niin että kolmas osa heistä pimeni, ja ei kolmas osa päiwästä walaisnut, eikä yöstä.

13. Ja minä näjin ja kuulin yhden Engelin, keskelle Taiwastan lendäwän, ja suurella äänellä sanowan: Woi, Woi, Woi asuwaisia maan päällä, niitten muitten kolmen Engelin Basunan äänistä, jotka wielä Basunilla soittaman pitää!

9. Luku.

Ja wiides Engeli soitti Basunalla, ja minä näjin Tähden Taiwaasta maan päälle putoowan, ja hänelle annettiin sywyyden-kaiwon awain.

2. Ja hän awais sywyyden kaiwon, ja kaiwon sawu kämi ylös niinkuin suuren pätzin sawu ja Auringo ja ilma pimenit kaiwon sawusta.

3. Ja sawusta läxit metzäsirkat maan päälle, ja heille annettiin woima, niinkuin skorpioneilla on woima maan päällä.

4. Ja heille sanottiin ettei heidän pitänyt wahingoittaman maan ruohoa, eikä mitään wiherjäistä, ei myös yhtään puuta; waan ainoasta ihmisiä, joitten otzisa ei Jumalan sinetti ole.

5. Ja se annettiin heille, ettei heidän pitänyt heitä tappaman, waan wiisi Kuukautta waiwaaman: ja heidän waiwaamisensa oli niinkuin skorpionin waiwaaminen, koska hän on ihmistä pistänyt.

6. Ja niinä päiwinä ihmiset etziwät kuolemata, ja ei löydä händä; ja pyytäwät kuolla, waan kuolema pakenee heitä.

7. Ja ne metzäsirkat owat niitten Orhitten kaltaiset, jotka sotaan walmistetut owat; ja heidän pääsänsä niinkuin kruunut, kullan muotoiset, ja heidän kaswonsa niinkuin ihmisten kaswot.

8. Ja heillä olit hiuxet niinkuin waimoin hiuxet, ja heidän hambaansa olit niinkuin Jalopeuran:

9. Ja heillä oli Pantzari niinkuin rauta-pantzarit: ja heidän siipensä hawina niinkuin rataisten kituma, kusa monda hewoista soraan juoxewat.

10. Ja heillä olit pyrstöt niinkuin skorpioneilla, ja heidän pyrstöisänsä olit neulaiset, ja heidän woimansa oli ihmisiä wiisi kuukautta wahingoittaa.

11. Ja heiden Kuningaansa on sywyyden Engeli; jonga nimi Hebrean kielellä on Abaddon, ja Grekan kielellä on hänen nimensä Apollyon.

12. Yxi Woi on mennyt edes; katzo, wielä kaxi Woita sen jälkeen tulewat.

13. Ja kuudes Engeli soitti Basunalla, ja minä kuulin äänen niistä neljästä kullaisen Altarin sarwista, joka Jumalan edesä on,

14. Sanowan kuudennelle Engelille, jolla Basuna oli: päästä ne neljä Engeliä, jotka siinä suuresa Euphratin wirrasa sidottuna owat.

15. Ja ne neljä Engeliä

päästettiin, jotka olit walmiit hetkexi, ja päiwäxi, ja kuukaudexi, ja wuodexi, tappamaan kolmatta osaa ihmisistä.

16. Ja ratzas-miesten sotajoukon luku oli kaxin-kerroin kymmenen tuhatta kertaa kymmenen tuhatta, ja minä kuulin heidän lukunsa.

17. Ja niin minä näjin ne Orhiit näösä, ja niillä kuin heidän päällänsä istuit, olit tuliset, kellaiset, ja tuli-kiwiset Pantzarit: ja Orhitten päät olit niinkuin jalo-peurain päät: ja heidän suustansa käwi ulos tuli, ja sawu, ja tuli-kiwi.

18. Näillä kolmella witzauxella tapettiin kolmas osa ihmisistä, tulella, sawulla ja tuli-kiwellä, jotka käwit ulos heidän suustansa;

19. Sillä heidän woimansa oli heidän suusansa ja heidän pyrstöisänsä: ja heidän pyrstönsä olit kärmetten muotoiset, heillä olit päät, ja niillä he wahingoitzewat.

20. Ja muut ihmiset, jotka ei näillä witzauxilla ole tapetut, ei heidän kättensä töistä parannusta tehneet: ettei he olisi perkeleitä kumartaneet, ja kullaisia, ja hopiaisia, ja waskisia, ja kiwisiä, ja puisia epä-jumalita, jotka ei nähdä taida, eikä kuulla, ei myös käydä.

21. Ja ei he tehneet parannusta heidän murhistansa, eikä welhoudestansa, eikä huoruudestansa, ei myös warkaudestansa.

10. Luku.

Ja minä näjin toisen wäkewän Engelin tulewan alas Taiwaasta, joka pilwellä puetettu oli, ja Taiwaan-Kaari hänen päänsä päällä ja hänen kaswonsa olit niinkuin Auringo, ja hänen jalkansa niinkuin tulen patzaat.

2. Ja hänen kädesänsä oli awojoin Kirja, ja hän pani oikian jalkansa meren päälle, ja wasemman maan päälle.

3. Ja huusi suurella äänellä niinkuin jalo-peura kiljuu. Ja koska hän huusi, puhuit ne seitsemän Pitkäistä äänensä.

4. Ja koska ne seitzemän Pitkäistä olit äänensä puhuneet, tahdoin minä sen kirjoittaa. Ja minä kuulin äänen Taiwaasta suowan minulle: lukitze se mitä ne seitzemän Pitkäistä puhuit, ja älä niitä kirjoita.

5. Ja se Engeli, jonga minä meren päällä ja maan päällä näjin seisowan, nosti kätensä Taiwaaseen päin,

6. Ja wannoi sen kautta joka elää ijankaikkisesta ijankaikkiseen, joka Taiwaan luonut oli ja ne kuin siinä on, ja maan ja ne kuin siinä on, ja meren ja ne kuin siinä on, ettei sillen aikaa enämpi oleman pidä:

7. Waan sen seitzemännen Engelin äänen päiwinä, koska hän rupee Basunalla soittamaan, pitää Jumalan salaisuus täytettämän, niinkuin hän

on palwelioillensa Prophetaille ilmoittanut.

8. Ja ääni jonga minä kuulin Taiwaasta, puhui taas minun kanßani, ja sanoi: mene ja ota se awojoin Kirja Engelin kädestä, joka meren ja maan päällä seisoo.

9. Ja minä menin Engelin tygö, ja sanoin: anna se kirja minulle. Ja hän sanoi minulle: ota ja syö se; ja se on karwastelewa sinun watzasas, waan sinun suusas pitää sen oleman makian niinkuin hunajan.

10. Ja minä otin kirjan Engelin kädestä, ja söin sen: ja se oli makia minun suusani niinkuin hunaja. Ja kuin minä sen syönyt olin, karwasteli se minun watzasani.

11. Ja hän sanoi minulle: taas tulee sinun propheterata kansoille, ja pakanoille, ja kielille, ja monelle Kuningaalle.

11. Luku.

Ja minulle annettiin ruoko niinkuin sauwa, ja Engeli seisoi ja sanoi: nouse ja mittaa Jumalan Templi ja Altari, ja ne kuin siinä rukoilewat.

2. Mutta syöxe sisämmäinen Chuori ulos Templistä, ja älä sitä mittaa; siillä se on pakanoille annettu: ja he tallaawat pyhää Kaupungia kaxi-wiidettä-kymmendä kuukautta.

3. Ja minä annan kahdelle minun todistajalleni, ja heidän pitää tuhannen kaxi sataa ja kuusi-kymmendä päiwää propheteeraaman, säkeisä puetettuna.

4. Nämät owat kaxi öljy-puuta, ja kaxi kyntilä-jalkaa, jotka maan Jumalan edesä seisowat.

5. Ja jos joku heitä tahtoo wahingoittaa, niin tuli käy ulos heidän suustansa, ja syö heidän wihollisensa. Ja jos joku tahtoo heitä wahingoittaa, niin se tapetaan.

6. Näillä on walda Taiwasta sulkea, ettei niinä päiwinä, joina he propheteeraawat, sataman pidä: Ja heillä on walda wesiä werexi muuttaa, ja lyödä maata kaikkinaisella witzaxella, niin usein kuin he tahtowat.

7. Ja koska he heidän todistuxensa lopettaneet owat, niin se Peto, joka astui ylös sywydestä, on heidän kanßansa sotiwa, ja heitä woittawa ja tappawa heidän.

8. Ja heidän ruumiinsa pitää makaaman sen suuren Kaupungin katuilla, joka hengelliseſti kutzuttaan Sodoma ja Egypti, kusa myös meidän HERramme ristiin-naulittu on.

9. Ja muutamat sukukunnista, ja kansoista, ja kielistä, ja pakanoista, pitää näkemän heidän ruumiinsa kolme päiwää ja puolen, ja ei he salli heidän ruumiitansa haudattaa.

10. Ja jotka maan päällä asuwat, ne iloitzewat heistä ja riemuitzewat, ja lahjoja keskenänsä lähettelewät; sillä nämät kaxi Prophetaa ahdistelit niitä kuin maan päällä asuit.

11. Ja niitten kolmen päiwän peräſtä ja puolen, meni Jumalalda elämän Hengi heihin; ja he ſeiſoit jalwoillanſa, ja ſuuri pelko tuli niitten päälle jotka heitä näit.

12. Ja he kuulit ſuuren äänen Taiwaaſta ſanowan heille: aſtukaat tänne. Ja he aſtuit Taiwaaſeen pilwesä; ja heidän wihollisenſa näit heidän.

13. Ja ſillä hetkellä tapahtui ſuuri maan-järiſtys, ja kymmenes oſa Kaupungiſta langeis maahan. Ja ſiinä maan-järiſtyxeſä tapettiin ſeitzemän tuhannen ihmiſten nimi; ja ne muut hämmäſtyit, ja annoit kunnian Taiwaan Jumalalle.

14. Se toinen Woi on mennyt edes: ja katzo, ſe kolmas Woi pian tulee.

15. Ja ſeitzemäs Engeli ſoitti Baſunalla, ja ſuuret äänet kuuluit Taiwaaſa, ſanoden: Mailman waldakunnat owat meidän HERrallemme ja hänen Chriſtuxellenſa tulleet, ja hän on hallitzewa ijankaikkiſeſta ijankaikkiſeen.

16. Ja neljä-kolmatta-kymmendä Wanhinda, jotka Jumalan edeſä heidän iſtuimillanſa iſtuiwat, langeiſit kaswoillenſa, ja kumarſit Jumalata,

17. Sanoden: Me kiitämme ſinua, HERra Kaikkiwaldias Jumala! joka olet, ja olit, ja tulewa olet; että ſinä olet ſaanut ſinun ſuuren woimas, ja hallinnut:

18. Ja pakanat owat wihastuneet, ja ſinun wihas on tullut; ja kuolluitten aika, heitä duomittaa, ja ſinun palwelias Prophetain palkka maxettaa, ja Pyhäin, ja niitten jotka ſinun nimeäs pelkääwät, pienden ja ſuurten; ja kadottaa niitä jotka maan turmelleet owat.

19. Ja Jumalan Templi aukeni Taiwaaſa, ja hänen Teſtamentinſä Arkki nähtiin hänen Templiſänſä; ja tapahtui leimauxet, ja äänet, ja pitkäiſet, ja maan-järiſtyxet, ja ſuuret rakeet.

12. Luku.

Ja ſuuri ihme ilmeſtyi Taiwaaſa. Waimo oli puetettu Auringolla ja Kuu hänen jalkainſa alla ja hänen pääſänſä Kruunu kahdeſta-toiſta-kymmeneſtä tähdeſtä.

2. Ja hän oli raſkas, ja huuſi ſynnyttäiſänſä, ja hänellä oli ſuuri waiwa ſynnyttää.

3. Ja toinen ihme näwyi Taiwaaſa; katzo, ſuuri ruſkia Lohi-kärme, jolla oli ſeitzemän päätä ja kymmenen ſarwea: ja hänen päiſänſä ſeitzemän Kruunua.

4. Ja hänen pyrſtönſä weti kolmannen oſan Taiwaan tähdeiſtä, ja heitti ne maan päälle: Ja Lohi-kärme ſeiſoi waimon edeſä, joka oli ſynnyttämäillänſä, että koſka hän olis ſynnyttänyt, ſe olis ſyönyt hänen lapſenſa!

5. Ja hän ſynnytti poika-

lapsen, joka oli kaikki kansat hallitzewa rautaisella witzalla. Ja hänen poikansa temmattiin Jumalan tygö, ja hänen istuinensa tygö.

6. Ja se waimo pakeni korpeen, kusa hänelle oli siä Jumalalda walmistettu, siinä ruokittaa tuhannen kaxi sataa ja kuusi-kymmendä päiwää.

7. Ja (suuri) sota tapahtui Taiwaasa: Michael ja hänen Engelinsä sodeit Lohi-kärmeen kanßa; Ja Lohi-kärme sodei, ja hänen Engelinsä.

8. Ja ei he woittaneet, eikä heidän siaansa enämpi löytty Taiwaasa.

9. Ja se suuri Lohi-kärme, se wanha mato, joka Perkeleexi ja Saatanaxi kutzutaan, heitettiin ulos, joka koko maan piirin wiettelee, hän hietettiin maan päälle; ja hänen Engelinsä myös hänen kanßansa heitettiin si ne.

10. Ja minä kuulin suuren äänen Taiwaasa sanowan: Nyt on autuus, ja woima, ja waldakunda, ja wäki meidän Jumalamme, ja walda hänen Christuxensa; että meidän weljeimme päälle-kandaja on heitetty ulos, joka heidän päällensä yötä ja päiwää Jumalan edesä kandoi.

11. Ja he owat hänen woittaneet Karitzan weren kautta, ja heidän todistuxensa sanan kautta; ja ei he heidän hengeänsä kuolemaan asti rakastaneet.

12. Sentähden te Taiwaat iloitkaat, ja jotka niisä asutta: Woi maan ja meren asuwita! sillä Perkele astuu alas teidän tykönne, kandain suurta wihaa, tieten hänellänsä wähän aikaa olewan.

13. Ja sitte-kuin Lohi-kärme näki hänensä maahan heitetyxi, wainois hän sitä waimoa, joka sen pojan synnytti.

14. Ja Waimolle annettiin kaxi suuren Kotkan siipeä, että hän olis korpeen hänen siahansa lendänyt, kusa hän elätetään ajan, ja kaxi aikaa, ja puolen aikaa, kärmeen kaswoin edestä.

15. Ja kärme puuskais waimon jälkeen suustansa wettä niinkuin kosken, upottaaxensa händä.

16. Mutta maa autti sitä waimoa, ja maa awais suunsa, ja särpi sen weden, jonga Lohi-kärme suustansa puuskannut oli.

17. Ja Lohi-kärme wihastui waimon päälle, ja meni sotimaan muiden kanßa hänen siemenestänsä, jotka Jumalan käskyt kätkewät, ja JEsuxen Christuxen todistuxen pitäwät.

18. Ja minä seisoin meren sannalla.

13. Luku.

Ja minä näjin Pedon meresta astuwan ylös, jolla oli seitzemän päätä ja kymmenen sarwea; ja hänen sarwisansa kymmenen Kruunua, ja hänen päisänsä pilkan-nimi.

2. Ja Peto, jonga minä näjin, oli Pardin muotoinen, ja hänen jalkansa oli niinkuin Karhun käpälät, ja hänen suunsä oli niinkuin Jalo-peuran suu: Ja Lohi-kärme andoi sille woimansa, ja istuimensa, ja suuren wallan.

3. Ja minä näjin yhden hänen päistänsä, niinkuin se olis kuoliapi haawoitettu ollut; ja hänen kuolema-haawansa parani, ja koko maan piiri ihmetteli sitä Petoa.

4. Ja kumarsit Lohi-kärmettä, joka Pedolle woiman andoi. Ja he kumarsit Petoa, ja sanoit: kuka on tämän Pedon kaltainen? kuka woi sotia händä wastan?

5. Ja hänelle annettiin suu puhaxensa suuria asioita, ja pilkkoja, ja hänelle annettiin walda pitää sotaa kaxi-wiidettä-kymmendä kuukautta.

6. Ja hän awais suunsa pilkkoja puhumaan Jumalata wastan, pilkkaamaan hänen nimeänsä, ja hänen majaansa, ja niitä kuin Taiwaasa asuwat.

7. Ja hänen sallittiin sotia Pyhäin kanßa, ja woittaa heitä: Ja hänelle annettiin walda kaikkein sukukundain päälle, ja kansain, ja kielden, ja pakanain.

8. Ja kaikki, jotka maasa asuwat, kumarsit händä, joitten nimet ei ole kirjoitettu Karitzan elämän kirjasa, joka mailman alusta tapettu on.

9. Jos jollakin korwa on, se kulkaan:

10. Joka fangeuteen wie, se fangeuteen menee: ja joka miekalla tappaa, se miekalla tapetaan. Täsä on Pyhäin kärsiwälliſyys ja usko.

11. Ja minä näjin toisen Pedon maasta astuwan ylös, ja hänellä oli kaxi sarwea niinkuin lampaalla, ja puhui niinkuin Lohi-kärme.

12. Ja se tekee kaiken sen endisen Pedon woiman, sen nähden, ja saattaa maan ja sen asuwaiset sitä ensimäistä Petoa kumartamaan, jonga kuolema-haawa parattu oli.

13. Ja tekee suuria ihmeitä, niin että hän saattaa tulengin langeemaan Taiwaasta alas maan päälle, ihmisten edesä.

14. Ja wiettelee maan asuwia, niillä ihmeillä kuin hänen olit annetut Pedon edesä tehdä; sanoden maan asuwille, että he tekisit Pedon kuwan, jolla miekan haawa on, ja wirkois.

15. Ja sallittiin hänelle, andaa hengen Pedon kuwalle, että Pedon kuwa myös puhuis, ja tekis, että jokainen kuin ei Pedon kuwaa kumarra, pitää tapettaman.

16. Ja se saattaa kaikki, pienet ja suuret, rikkaat ja töyhät, wapaat ja palweliat, ottamaan merkin oikiaan käteensä taikka otziinsa.

17. Ja ettei kengän tainnut ostaa eikä myydä, jolla ei se merkki ollut, taikka Pedon nimi, eli hänen nimensä luku.

18. Täſä on wiiſaus. Jolla on ymmärrys, ſe laſkekaan Pedon luwun; ſillä ſe on ihmiſen luku, ja hänen lukunſa on kuuſi ſataa kuuſi-kymmendä ja kuuſi.

14. Luku.

Ja minä näjin; ja katzo, Karitza ſeiſoi Sionin wuorella, ja hänen kanßanſa ſata ja neljä wiidettä-kymmendä tuhatta, joilla oli hänen Iſänſä nimi kirjoitettu heidän otziſanſa.

2. Ja minä kuulin äänen Taiwaaſta niinkuin paljon weden äänen, ja niinkuin ſuuren Pitkäiſen äänen. Ja ſe ääni, jonga minä kuulin, oli niinkuin kandeleen ſoittajain, jotka heidän kandeleitanſa ſoittawat.

3. Ja weiſaiſit niinkuin uutta wirttä iſtuimen edeſä, ja neljän eläimen edeſä, ja Wanhinden. Ja ei yxikän tainnut ſitä wirttä oppia, paitzi niitä ſataa ja neljä-wiidettä-kymmendä tuhatta, jotka maaſta oſtetut owat.

4. Nämät owat ne, jotka ei waimoin kanßa ole ſaaſtutetut; ſillä he owat neitzet: nämät owat ne jotka ſeuraawat Karitzata kuhunga hän menee. Nämät owat ihmiſildä oſtetut, Jumalalle ja Karitzalle uutiſexi:

5. Joitten ſuuſa ei ole petoſta löytty; ſillä he owat ilman ſaaſtaiſuutta Jumalan iſtuimen edeſä.

6. Ja minä näjin toiſen Engelin lendäwän Taiwaan keskitze, jolla ijankaikkinen Ewangeliumi oli, jota hänen pitää niille ilmoittaman kuin maan päällä aſuwat, ja kaikkille pakanoille, ja ſukukunnille, ja kielille, ja kanſoille:

7. Joka ſanoi ſuurella äänellä: peljätkäät Jumalata, ja andakaat hänelle kunnia; ſillä hänen duomionſa hetki on tullut: ja tamartakaat ja rukoilkaat ſitä, joka Taiwaan ja maan ja meren ja weſi-lähteet teki.

8. Ja toinen Engeli ſeurais, ſanoden: langeis, langeis Babylon, ſe ſuuri Kaupungi; Sillä hän oli hänen huoruudenſa wihan wiinalla kaikki kanſat juottanut.

9. Ja kolmas Engeli ſeurais niitä, ſanoden ſuurella äänellä: jos joku Petoa ja hänen kuwaanſa kumartaa, ja ottaa ſen merkin hänen otzahanſa taikka käteenſä,

10. Sen pitää myös Jumalan wihan wiinaſta juoman, ſiitä ſelkiäſtä wiinaſta joka hänen wihanſa maljaan kaattu on; ja händä pitää tulella ja tuli-kiwellä pyhäin Engelitten edeſä ja Karitzan edeſä waiwattaman.

11. Ja heidän waiwanſa ſawu aſtuu ylös ijankaikkiſeſta ijankaikkiſeen; Ja ei heillä ole lewoa päiwällä eikä yöllä, kuin Petoa ja hänen kuwaanſa kumartawat, ja jos joku on hänen nimenſä merkin ottanut.

12. Täſä on Pyhäin kärſi-

wälliſyys: Täſä ne owat jotka Jumalan käſkyt ja JEſuxen uſkon pitäwät.

13. Ja minä kuulin äänen Taiwaasta minulleni ſanowan, kirjoita: Autuat owat ne kuolleet, jotka HERraſa kuolewat täſtä-lähin. Jaa! Hengi ſanoo: heidän pitää lewäämän heidän töiſtänſä; ſillä heidän tekonſa noudattawat heitä.

14. Ja minä näjin; ja katzo, walkia pilwi, ja pilwen päällä iſtui ihmiſen Pojan muotoinen, jonga pääſä oli kullainen Kruunu, ja teräwä ſirppi hänen käděſänſä.

15. Ja toinen Engeli läxi Templiſtä, huutain ſuurella äänellä ſen pilwen päällä iſtuwaiſen tygö: ſiwalla ſirpilläs, ja leikkaa, ſillä ſinulle tuli hetki leikataxes, ja elo on maan päällä kuiwaxi tullut.

16. Ja ſe joka pilwen päällä iſtui, ſiwalſi ſirpillänſä maan päältä; ja maa tuli leikatuxi.

17. Ja toinen Engeli läxi Templiſtä, joka Taiwaaſa on, jolla myös teräwä ſirppi oli.

18. Ja toinen Engeli läxi Altariſta, jolla oli walda tulen päälle; ja huuſi ſuurella äänellä ſen tygö jolla ſe teräwä ſirppi oli, ja ſanoi: ſiwalla ſinun teräwällä ſirpilläs, ja leikkaa wiina-oxan werſot maan päältä; ſillä hänen wiina-marjanſa owat kypſyneet.

19. Ja ſe Engeli ſiwalſi teräwällä ſirpillänſä maan päälle, ja niitti maan wiina-mäen, ja heitti ne Jumalan wihan ſuureen kuurnaan.

20. Ja ſe kuurna ſotkuttiin ulkona Kaupungiſta, ja weri kuurnaſta kuohui ulos hamaan Orhitten ſuitziin aſti, tuhannen ja kuuſi ſataa wako-mittaa.

15. Luku.

Ja minä näjin toiſen merkin Taiwaaſa, ſuuren ja ihmeelliſen: ſeitzemän Engeliä, joilla ne ſeitzemän wiimeiſtä witzauſta olit; Sillä niiſä on Jumalan wiha täytetty.

2. Ja minä näjin niinkuin klaſiſen meren, tulella ſekoitetun; ja ne jotka Pedoſta woiton ſaaneet olit, ja hänen kuwaſtanſa ja hänen merkiſtänſä, ja hänen nimenſä luwuſta, ſeiſowan klaſiſen meren päällä, ja heillä olit Jumalan kandeleet.

3. Ja weiſaiſit Moſexen Jumalan palwelian wirttä, ja Karitzan wirttä, ſanoden: Suuret ja ihmeelliſet owat ſinun tekos, HERra Jumala kaikkiwaldias! Oikiat ja totiſet owat ſinun ties! ſinä Pyhäin Kuningas!

4. Kuka ei pelkää ſinua, HERra! ja ſinun Nimeäs yliſtä? Sillä ſinä yxinäs pyhä olet; ſillä kaikki kanſat tulewat, ja ſinun kaswois edeſä kumartawat ja rukoilewat; että ſinun duomios juliſtetut owat.

5. Sitte näjin minä; ja katſo, Todiſtuxen majan Templi awattiin Taiwaaſa.

6. Ja Templiſtä läxit ſeit-

semän Engeliä, joilla seitzemän witzausta olit, puetetut puhtaalla ja kirkkaalla liinawaatteella, ja wyötetyt rinnoilda kullaisilla wöillä.

7. Ja yxi neljästä eläimestä andoi seitzemälle Engelille seitsemän kullaista maljaa, täynnänsä Jumalan wihaa joka elää ijankaikkisesta ijankaikkiseen.

8. Ja Templi täytettiin sawulla Jumalan kunniasta, ja hänen woimastansa; ja ei yxikän woinut Templiin mennä sisälle, siihen-asti, kuin ne seitsemän Engelin seitzemän witsausta täytetyxi tulit.

16. Luku.

Ja minä kuulin suuren äänen Templistä, niille seitzemälle Engelille sanowan: mengäät ja wuodattakaat ne Jumalan wihan maljat maan päälle.

2. Ja ensimäinen meni, ja wuodatti maljansa maan päälle: Ja tuli paha ja häijy haawa ihmisten päälle, joilla Pedon merkki oli, ja niitten päälle jotka sen kuwaa kumarsit.

3. Ja toinen Engeli wuodatti maljansa mereen, ja se tuli niinkuin kuolleen weri; ja kaikki eläwäiset sielut kuolit meresä.

4. Ja kolmas Engeli wuodatti maljansa wirtoihin, ja wesilähteisiin; ja se tuli werexi.

5. Ja minä kuulin wetten Engelin sanowan: HERra! sinä olet wanhurskas, joka olet, ja joka olit; ja pyhä, että nämät duomitzit:

6. Sillä he owat Pyhain ja Prophetain weren wuodattaneet, ja sinä annoit heille werta juoda; sillä he owat sen ansainneet.

7. Ja minä kuulin toisen (Engelin) Altarilda sanowan: Jaa! HERra kaikkiwaldias Jumala sinun duomios owat totiset ja oikiat!

8. Ja neljäs Engeli wuodatti maljansa Auringohon; ja sille annettiin ihmisiä waiwata heldeellä tulen kautta.

9. Ja ihmiset tulit palawaxi suuresta heldeestä, ja pilkkaisit Jumalan Nimeä, jolla niitten witzausten päälle walda oli; ja ei tehneet parannusta andaaksensa hänelle kunniata.

10. Ja wiides Engeli wuodatti maljansa Pedon istuimelle; ja hänen waldakundansa tuli pimiäxi: ja (sen asujat) puresxelit heidän kielensä rikki kiwuisansa.

11. Ja pilkkaisit Taiwaan Jumalata heidän kipuinsa ja haawainsa tähden; ja ei tehneet parannusta heidän töistänsä.

12. Ja kuudes Engeli wuodatti maljansa sen suuren wirran Euphratin päälle; ja sen wesi kuiwui, että tie olis walmistettu idäisille Kuningaille.

13. Ja minä näjin Lohi-kärmeen suusta, ja Pedon suusta, ja wäärän Prophetan suusta lähtewän kolme rietasta Hengeä, sammakkoin muotoista:

14. Sillä he owat Perkeleitten Henget, jotka ihmeitä tekewät, ja menewät maan ja koko maan piirin Kuningasten tygö, kokoomaan heitä sotaan, sinä suurena Kaikkiwaldian Jumalan päiwänä.

15. Katzo minä tulen niinkuin waras. Autuas on se joka walwoo, ja kätkee waatteensa, ettei hän alasti käwisi, ja ettei hänen häpiätänsä nähtäisi.

16. Ja hän on koonnut heitä siihen siaan, joka kutzutaan Hebreaxi Armageddon.

17. Ja seitzemäs Engeli wuodatti maljansa ilmahan: ja Taiwaan Templistä läxi suuri ääni, istuimelda, joka sanoi: Se on tapahtunut.

18. Ja äänet tulit, ja pitkäiset, ja leimauxet: ja suuri maan-järistys tapahtui, jonga kaltaista ei ole ollut sitte-kuin ihmiset tulit maan päälle, senkaltainen suuri maan-järistys.

19. Ja se suuri Kaupungi tuli kolmexi osaxi, ja pakanain Kaupungit langeisit; Ja se suuri Babylon muistettiin Jumalan edesä, että hän andais hänelle juoma-astian hirmuisen wihansa wiinasta.

20. Ja kaikki luodot pakenit, ja ei wuoria löyxty.

21. Ja suuri raje niinkuin leiwiskän paino langeis alas Taiwaasta ihmisten päälle; Ja ihmiset pilkkaiset Jumalata rakeen witzauxen tähden; sillä sen witzaus oli sangen suuri.

17. Luku.

Ja tuli yxi niistä seitzemästä Engeleistä, joilla ne seitzemän maljaa olit, ja puhui minun kanssani, ja sanoi minulle: Tule, minä osatan sinulle sen suuren porton Duomion, joka paljoin wetten päällä istuu.

2. Jonga kanssa maan Kuningaat huorin tehneet owat, ja ne jotka maan päällä asuwat, owat hänen huoruudensa wiinasta juopuneet.

3. Ja hän wei minun Hengesä korpeen. Ja minä näjin Waimon istuwan weren-karwaisen Pedon päällä, täynnänsä pilkka-nimiä, jolla oli seitzemän päätä ja kymmenen sarwea.

4. Ja Waimo oli waatetettu purpuralla, ja weren-karwaisella, ja kullalla oli kullattu, ja kalleilla kiwillä ja päärlyillä, ja piti kädesänsä kullaisen maljan täynnä kauhistuksia ja hänen huoruudensa rietautta.

5. Ja hänen otasansa oli nimi kirjoitettu: Salaus: se suuri Babylon, huoruuden ja maan kauhistuxen Äiti.

6. Ja minä näjin sen waimon juopununna Pyhäin ja JEsuxen todistajain werestä: Ja minä ihmettelin suuresti, koska minä sen näjin.

7. Ja Engeli sanoi minulle: mixis ihmettelet? Minä sanon sinulle

sinulle sen waimon salaisuutta, ja sen pedon kuin händä kandaa, jolla on seitzemän päätä ja kymmenen sarwea.

8. Peto, jongas näit, on ollut, ja ei ole: ja se on sywyydestä tulewa ylös, ja pitää kadotuxeen menemän: ja ne ihmettelewät jotka maan päällä asuwat, (joidenga nimet ei ole elämän Kirjasa mailman alusta kirjoitetut,) koska he sen Pedon näkewät joka oli, ja ei ole, waikka hän kuitengin on.

9. Ja täsä on mieli, jolla wiisaus on. Ne seitzemän päätä owat seitzemän wuorta, joidenga päällä se waimo istuu.

10. Ja ne owat seitzemän Kuningasta. Wiisi owat langenneet, ja yxi on, ja toinen ei ole wielä tullut, ja koska hän tulee, niin hänen pitää wähän aikaa pysymän.

11. Ja se peto joka oli, ja ei ole, se on kahdexas, ja on niistä seitzemästä; ja menee kadotuxen.

12. Ja ne kymmenen sarwea jotkas näit, owat kymmenen Kuningasta, jotka ei wielä waldakundaa saaneet ole, mutta niinkuin Kuningaat saawat woiman yhdelle hetkelle sen Pedon kanßa.

13. Näillä on yxi neuwo, ja he andawat sille Pedolle heidän woimansa ja waldansa.

14. Nämät sotiwat Karitzan kanßa, ja Karitza on heidän woittawa. Sillä hän on Herrain HERra, ja Kuningasten Kuningas: ja ne jotka hänen kanßansa owat, kutzutut, ja walitut, ja uskolliset.

15. Ja hän sanoi minulle: ne wedet jotkas näit, kusa se portto istuu, owat kansat, ja joukot, ja pakanat, ja kielet.

16. Ja ne kymmenen sarwea, jotka sinä Pedosa näit, ne pitää sitä porttoa wihaaman, ja pitää hänen häwittämän, ja alastomaxi tekemän, ja heidän pitää syömän hänen lihansa, ja sen tulella polttaman.

17. Sillä Jumala on andanut heidän sydämihinsä, että he hänen suosionsa jälkeen tekewät, ja että he sen yhdestä tahdosta tekewät, ja andawat heidän waldakundansa Pedolle, siihen asti kuin Jumalan sanat täytetyxi tulewat.

18. Ja se waimo jonga sinä näit, on se suuri Kaupungi, jolla on walda maan Kuningasten ylitze.

18. Luku.

Ja sitte näjin minä toisen Engelin tulewan alas Taiwaasta, jolla oli suuri woima, ja maa walistui hänen kirkkaudestansa.

2. Ja hän huusi wäkewästi suurella äänellä, ja sanoi: langeis, langeis se suuri Babylon, ja on tullut perkeleitten asumasiaxi, ja kaikkein rietasten hengein kätköxi, ja kaikkein rietasten ja wihattawain linduin kätköxi:

3. Sillä hänen huoruudensa

wihan wiinasta owat kaikki pakanat juoneet; ja maan Kuningaat hänen kanßansa huorinkehneet, ja kauppa-miehet maan päällä owat rikastuneet hänen herkkuinsa woimasta.

4. Ja minä kuulin toisen äänen Taiwaasta sanowan: Te minun kansani, lähtekäät ulos hänestä, ettet te hänen syndeistänsä osalliseri tulisi, ettet te myös jotakin hänen witzauksistansa saisi.

5. Sillä hänen syndisä owat ulottuneet hamaan Taiwaaseen asti, ja Jumala muisti hänen wäärydensä.

6. Maxakaat hänelle, niinkuin hängin maxoi teille, ja kertoikaat hänelle kaxi-kertaisesti hänen töidensä jälkeen; sillä juoma-astialla kuin hän teille pani sisälle, niin pangaat hänelle kaxi-kertaisesti.

7. Niin paljo kuin hän itsiänsä kunnioitti, ja koreili, niin andakaat hänelle niin paljo waiwa ja itkua; Sillä hän sanoo sydämesänsä: minä istun ja olen Drotningi ja en leski, ja ei minun pidä itkua näkemän.

8. Sentähden pitää hänen witzauxensa yhtenä päiwänä tuleman: Kuolema ja itku ja nälkä: ja hän pitää tulella poltettaman; Sillä HERra Jumala on wäkewä, joka hänen duomitzee.

9. Ja händä pitää itkettämän, ja maan Kuningaat parkuwat händä, jotka hänen kanssansa huorin teit ja hekumasa elit, koska he hänen palonsa sawun näkewät.

10. Ja pitää taempana seisoman hänen waiwansa pelwon tähden, ja sanoman: Woi! Woi! sitä suurta Kaupungia Babylonia, sitä wäkewätä Kaupungia; Sillä yhdellä hetkellä tuli sinun Duomios.

11. Ja kauppa-miehet maan päällä itkewät ja murehtiwat händä, ettei kengän enämpi heidän kalujansa osta:

12. Kulda- ja hopia-kulaja, ja kalleita kiwiä ja päärlyjä, ja halleita liina-waatteita, ja purpurata ja silkkiä, ja tuli-punaista, ja kaikkinaisia kalliita puita, ja kaikkinaisia astioita Elephantin luista, ja kaikkinaisia astioita kalliimmista puista, ja waskesta, ja raudasta, ja marmorista;

13. Ja Kaneelia, ja hywinhajullisia, ja woidetta, ja Pyhää sawua ja wiinaa, ja öljyä, ja sämbylitä, ja nisuja, ja karjaa, lampaita, ja hewoisia, rattaita, ja orjia ja ihmisten sieluja.

14. Ja hedelmät joita sinun sielus himoitzee, owat sinulda paenneet pois, ja kaikki kuin lihawat ja kauniit olit, ne owat sinusta oljenneet pois, ja ei sinun pidää niitä sillen löytämän.

15. Näiden kaluin kauppamiehet jotka hänestä rikastuneet owat, pitää taempana seisoman hänen waiwansa pelwon tähden, itkemän ja murehtiman:

16. Ja sanoman: Woi, Woi, sitä suurta Kaupungia! joka puetettu oli kalliilla liinalla ja purpuralla, ja tuli-punaisella, ja kullalla yldä-kullattu, ja kalliilla kiwillä, ja päärlyillä; 17. Sillä yhdellä hetkellä owat sen kaltaiset rikkaudet häwitetyt. Ja kaikki hahden-haldiat, ja kaikki haapi-wäki, jotka laiwoisa asuwat, ja meri-miehet, ja jotka merellä waeldawat, seisoit taempana:

18. Ja huusit, koska he sawun hänen palostansa näit, ja sanoit: Kuka on tämän suuren Kaupungin werta?

19. Ja he heitit multaa päittensä päälle, huusit, itkit ja murehdit, sanoden: Woi, Woi sitä suurta Kaupungia! josa kaikki rikastuneet owat, joilla laiwat meresä olit, hänen kalleista kaluistansa; Sillä yhdellä hetkellä on hän häwitetty.

20. Ihastu Taiwas hänestä, ja te pyhät Apostolit ja Prophetat! Sillä Jumala duomitsee teidän duomionne hänen päällensä.

21. Ja yxi wäkewä Engeli nosti ison kiwen niinkuin myllyn-kiwen, ja heitti sen mereen, ja sanoi: Näin äkistä pitää se suuri Kaupungi Babylon heitettämän pois, ja ei händä pidä enämpi löyttämän.

22. Ja kandelein soittajain, ja laulajain, ja huiluin, ja Basunan soittajain ääni, ei pidä enämpi sinusa kuuluman: ja ei yhräkän wirka-miestä yhdestäkän wirasta pidä enämpi sinusa löyttämän: Ja myllyn kohina ei pidä enämpi sinusa kuuluman:

23. Ja kynttilän walkeus ei pidä sinusa enämpi walistaman: Ja yljän ja morsiamen ääni ei pidä enämpi sinusa kuuluman: Sillä sinun Kauppa-miehes olit maan Päämiehet, ja sinun noitumises kautta owat kaikki kansat exyneet.

24. Ja hänesä on Prophetain ja Pyhäin weri löytty, ja kaikkein niitten jotka maan päällä tapetut owat.

19. Luku.

Ja sitte kuulin minä suuren äänen niinkuin paljolda Kansalda Taiwaasa, sanowan: Halleluia! Autuus, ja ylistys, kunnia ja woima olkoon HERralle meidän Jumalalle!

2. Sillä hänen Duomionsa owat totiset ja wanhurskaat; että hän on sen suuren porton duominnut, joka huorudellansa maan turmeli, ja on hänen palweliainsa weren sen kädestä kostanut.

3. Ja taas he sanoit: Halleluja! Ja sen sawu käy ylös ijankaikkisesta ijankaikkiseen.

4. Ja ne neljä-kolmatta-kymmendä Wanhinda, ja ne neljä eläindä langeisit maahan, ja rukoilit Jumalata istuimella istuwaista, ja sanoit: Amen! Halleluja!

5. Ja ääni kuului istuimelda, sanoden: Kiitäkäät meidän Jumalaramme kaikki hänen pal-

welianſa, ja jotka händä pelkäätte, ſekä pienet että ſuuret!

6. Ja minä kuulin niinkuin paljon Kanſan äänen, ja niinkuin ſuuren weden tyrſkyn, ja niinkuin ſuuren Pitkäiſten jylinän, jotka ſanoit: Halleluja! Sillä HERra Kaikkiwaldias Jumala on waldakunnan omiſtanut.

7. Iloitkamme ja riemuitkamme, ja andakamme kunnia hänelle; ſillä Karitzan häät owat tulleet, ja ſen emändä walmiſti itzenſä.

8. Ja hänen annettiin hänenſä pukea puhtaalla ja kiildäwällä kalliilla liinalla; joka kallis liina on Pyhäin wanhurſkaus.

9. Ja hän ſanoi minulle: Kirjoita: Autuat owat ne jotka owat Karitzan häihin ehtolliſelle kutzutut. Ja hän ſanoi minulle: Nämät Jumalan ſanat owat totiſet.

10. Ja minä langeiſin hänen jalkainſa eteen händä rukoilemaan. Mutta hän ſanoi minulle: Katzo, ettes ſitä tee; minä olen ſinun, ja ſinun weljeis kanſa-palwelia, ja niiden joilla JEſuxen todiſtus on: Kumarra ja rukoile Jumalata; Sillä JEſuxen todiſtus on Prophetian Hengi.

11. Ja minä näjin Taiwaan awatuxi; ja katzo, walkia Orhi, ja ſe joka ſen päälle iſtui, kutzuttiin Uſkolliſexi ja Totiſexi, ja wanhurſkaudella hän duomitzee ja ſotii.

12. Ja hänen ſilmänſä owat niinkuin tulen liekki, ja hänen pääſänſä on monda Kruunua, ja hänelle oli kirjoitettu nimi, jota ei kengän tiennyt, waan hän itze:

13. Ja hän oli waatetettu wereen-kaſtetulla waatteella. Ja ſen nimi kutzutaan Jumalan ſanaxi.

14. Ja ſe ſota-joukko kuin Taiwaaſa on, ſeurais händä walkeilla hewoiſilla, waatetttut walkialla puhtalla kalliilla liinalla.

15. Ja hänen ſuuſtanſa käwi ulos teräwä miekka, jolla hänen pitää kanſoja lyömän; joita hän on hallitzewa rautaiſella witzalla. Ja hän on ſotkuwa Kaikkiwaldian Jumalan närkäſtyxen ja wihan wiina-kuurnan.

16. Ja hänellä on waatteeſanſa ja reideſänſä nimi kirjoitettu: Kuningaſten Kuningas ja Herrain HERra.

17. Ja minä näjin yhden Engelin ſeiſowan Auringoſa, joka huuſi ſuurella äänellä, ja ſanoi kaikille linnuille jotka Taiwaan alla lendäwät: Tulkaat ja kokoondukaat ſen ſuuren Jumalan ehtoolliſelle,

18. Syömään Kuningaſten lihaa, ja Päämieſten lihaa, ja wäkewitten lihaa, ja Orhitten lihaa, ja niillä ajawaiſten, ja kaikkein wapain ja orjain lihaa, ſekä pienden että ſuurten.

19. Ja minä näjin ſen Pe-

don, ja maan Kuningaat, ja heidän sota-wäkensä koottuna sotimaan sen kanßa, joka Orhin päällä istui, ja myös hänen sota-wäkensä kanßa.

29. Ja se Peto otettiin kiinni, ja hänen kanßansa se wäärä Propheta joka niitä ihmeitä hänen edessänsä teki, joilla hän niitä wietteli kuin Pedon merkin olit, ja jotka hänen kuwaansa kumarsit. Nämät kaxi owat eläwäldä tuliseen järween heitetyt, joka tuli-kiwestä paloi.

21. Ja ne muut tapettiin miekalla joka sen suusta käwi ulos kuin Orhin päällä istui; ja kaikki linnut rawittiin heidän lihastansa.

20. Luku.

Ja minä näjin Engelin astuwan alas Taiwaasta, jolla oli sywyyden awain, ja suuri kahle hänen kädessänsä.

2. Ja hän otti Lohi-kärmeen kiinni, sen wanhan madon, joka on Perkele ja Saatanas; ja sitoi hänen tuhannexi wuodexi.

3. Ja heitti hänen sywyyteen, ja sulki hänen, ja lukitzi päältä, ettei hänen enämpi pitäisi kansoja wiettelemän, siihenasti kuin tuhannen wuotta kuluu: ja sitte pitää hän wähäxi ajaxi päästettämän.

4. Ja minä näjin istuimet, ja he istuit niitten päällä, ja heille annettiin duomio; ja niitten sielut jotka JEsuxen todistuxen ja Jumalan sanan tähden mestatut olit, ja jotka ei Petoa kumartaneet, eikä hänen kuwaansa; ja ei ottaneet hänen merkkiänsä heidän otziinsa taikka käsiinsä; ja he elit, ja hallitzit Christuxen kanßa tuhannen wuotta.

5. Mutta ne muut ei kuolluista wirwonneet, siihenasti kuin tuhannen ajastaikaa kului. Tämä on ensimäinen ylös-nousemus.

6. Autuas ja Pyhä on se, jolla on osaa siinä ensimäisessä ylös-nousemisessa. Niitten ylitse ei ole toisella kuolemalla yhtään waldaa; waan he tulewat Jumalan ja Christuxen Papeixi, ja hallitzewat hänen kanßansa tuhannen wuotta.

7. Ja koska tuhannen wuotta kuluneet owat, niin Saatanas päästetään fangiudestansa.

8. Ja hän menee ulos kansoja wiettelemään, jotka neljällä maan-kulmalla owat, Gog ja Magog, että hän heitä sotaan kokois, joidenga luku on niinkuin meren sanda.

9. Ja he astuit maan awaruudelle, ja piiritit Pyhäin leirit, ja rakastetun Kaupungin: Ja tuli langeis Jumalalda Taiwaasta, ja söi heidän.

10. Ja se Perkele joka heitä wietteli, heitettiin tuliseen ja tuli-kiwiseen järween, jossa sekä se Peto että se wäärä Propheta oli; ja ne pitää waiwattaman päiwää ja yötä ijankaikkisesta ijankaikkiseen.

11. Ja minä näjin suuren walkian istuimen, ja sen päällä

istuwan, jonga kaswoin edestä maa ja Taiwas pakeni; ja ei heille löytty siaa.

12. Ja minä näjin kuolleet, sekä pienet että suuret, seisowan Jumalan kaswoin edesä, ja Kirjat awattiin, ja toinen Kirja awattiin, joka on elämän: ja kuolleet duomittiin niistä kuin Kirjoisa kirjoitetut olit, heidän töidensä jälkeen.

13. Ja meri andoi ne kuolleet kuin hänesä olit, ja kuolema ja Helwetti andoi ne kuolleet kuin heisä olit; ja ne duomittiin jokainen toidensä jälkeen.

14. Ja kuolema ja Helwetti heitettiin tuliseen järween: Tämä on se toinen kuolema.

15. Ja joka ei löytty elämän Kirjasa kirjoitetuxi, se tuliseen järween heitettiin.

21. Luku.

Ja minä näjin uuden Taiwaan ja uuden maan; sillä ensimäinen Taiwas ja ensimäinen maa katois, ja ei meri enää ole.

2. Ja minä Johannes näjin pyhän Kaupungin, uuden Jerusalemin, astuwan alas Taiwaasta Jumalalda walmistetun, niinkuin morsiamen kaunistetun hänen miehellensä.

3. Ja kuulin suuren äänen Taiwaasta sanowan: Katso, Jumalan maja ihmisten seasa, ja hän on asuwa heidän kanssansa, ja he tulewat hänen Kansaxensa, ja itze Jumala on olewa heidän kanßansa, ja heidän Jumalansa.

4. Ja Jumala on pyhkiwä pois kaikki kyyneleet heidän silmistänsä ja ei kuolemata pidä enää oleman; eikä itkua, eikä parkua, eikä kipua pidä sillen oleman; sillä ne endiset menit pojes.

5. Ja se joka istuimella istui, sanoi: Katso, minä uudistan kaikki. Ja sanoi minulle: Kirjoita; Sillä nämät sanat owat totiset ja wahwat.

6. Ja hän sanoi minulle: se on tapahtunut. Minä olen A ja O, Alku ja Loppu. Minä annan janoowalle siitä eläwän weden lähteestä lahjaxi.

8. Joka woittaa, sen pitää kaikki nämät perimän, ja minä olen hänen Jumalansa, ja hänen pitää oleman minun poikani.

8. Mutta pelkureille ja uskottomille, ja hirmuisille, ja murhajille, ja sala-wuoteisille, ja welhoille, ja epä-jumalisille, ja kaikille walehtelioille, pitää osa oleman siinä järwesä, joka tulesta ja tuli-kiwestä palaa, joka on toinen kuolema.

9. Ja minun tyköni tuli yxi niistä seitzemästä Engelistä, joilla oli ne seitzemän maljaa täynnä seitzendä wiimeistä witzausta; ja puhui minun kanßani, sanoden: tule, minä osatan sinulle morsiamen, sen Karitzan emännän.

10 Ja hän wei minun Hengesä suurelle ja korkialle wuo-

relle, ja osotti minulle suuren Kaupungin, Pyhän Jerusalemin, astuwan, alas Taiwaasta Jumalalda.

11. Jolla oli Jumalan kirkkaus; Ja sen walkeus oli kaikkein kallliimman kiwen muotoinen, niinkuin kirkas Jaspis.

12. Ja hänellä oli suuri ja korkia muuri, jolla oli kaxitoistakymmendä porttia, ja porteisa kaxitoistakymmendä Engeliä, ja nimet kirjoitetut, jotka owat kahdentoistakymmenen Israelin lasten sukukundain nimet.

13. Idäsä kolme porttia; pohjaisesa kolme porttia; etelasa kolme porttia; lännesä kolme porttia.

14. Ja sen Kaupungin muurilla oli kaxitoista kymmendä perustusta, ja niisä Karitzan kahdentoistakymmenen Apostolin nimet.

15. Ja sille, kuin minun kanssani puhui, oli kullainen ruoko, Kaupungita mitatakensa, ja hänen porttejansa, ja muurians.

16. Ja se Kaupungi on pandu neliskulmaiseksi, ja hänen pituudensa on niin suuri kuin hänen leweydensä. Ja hän mittais Kaupungin sillä ruowalla kaxitoistakymmendä tuhatta wakomittaa: ja hänen pituudensa ja leweydensä ja korkeudensa owat yhtäläiset.

17. Ja mittais hänen muurinsa, sata ja neljä wiidettäkymmendä kyynärätä, ihmisen mitan jälkeen, kuin Engelillä oli.

18. Ja sen muurin rakennus oli Jaspixesta; ja itze Kaupungi puhtaasta kullasta, puhtaan klasin kaltainen.

19. Ja sen Kaupungin muurin perustuxet olit kaikkinaisilla kalleilla kiwillä kauniseturet: ensimäinen perustus oli Jaspis, toinen Saphirus, kolmas Calcedonius, neljäs Smaragdus,

20. Wiides Sardonix, kuudes Sardius, seitzemäs Chrysolitus, kahdexas, Berillus, yhdexäs Topazius, kymmenes Chrysopraſus, yxitoistakymmenes Hyacinthus, toinentoistakymmenes Amethystus.

21. Ja ne kaxitoistakymmendä porttia olit kaxitoistakymmendä Päärlyä, ja kukin portti oli yhdestä Päärlystä; ja sen Kaupungin kadut olit puhdas kulda, niinkuin läpitzepaistawainen klasi.

22. Ja en minä hänesä Templiä nähnyt: sillä HERra se Kaikkiwaldias Jumala on hänen Templinsä, ja Karitza.

23. Ja ei se Kaupungi tarwitze Auringota eikä Kuuta hänesänsä walistamaan; sillä Jumalan kirkkaus walista hänesä, ja hänen walkeudensa on Karitza.

24. Ja ne kansat jotka autuaxi tulewat, pitää hänen walkeudesansa waeldaman; ja maan Kuningaat tuowat heidän kunnians ja ylistyxensä siihen.